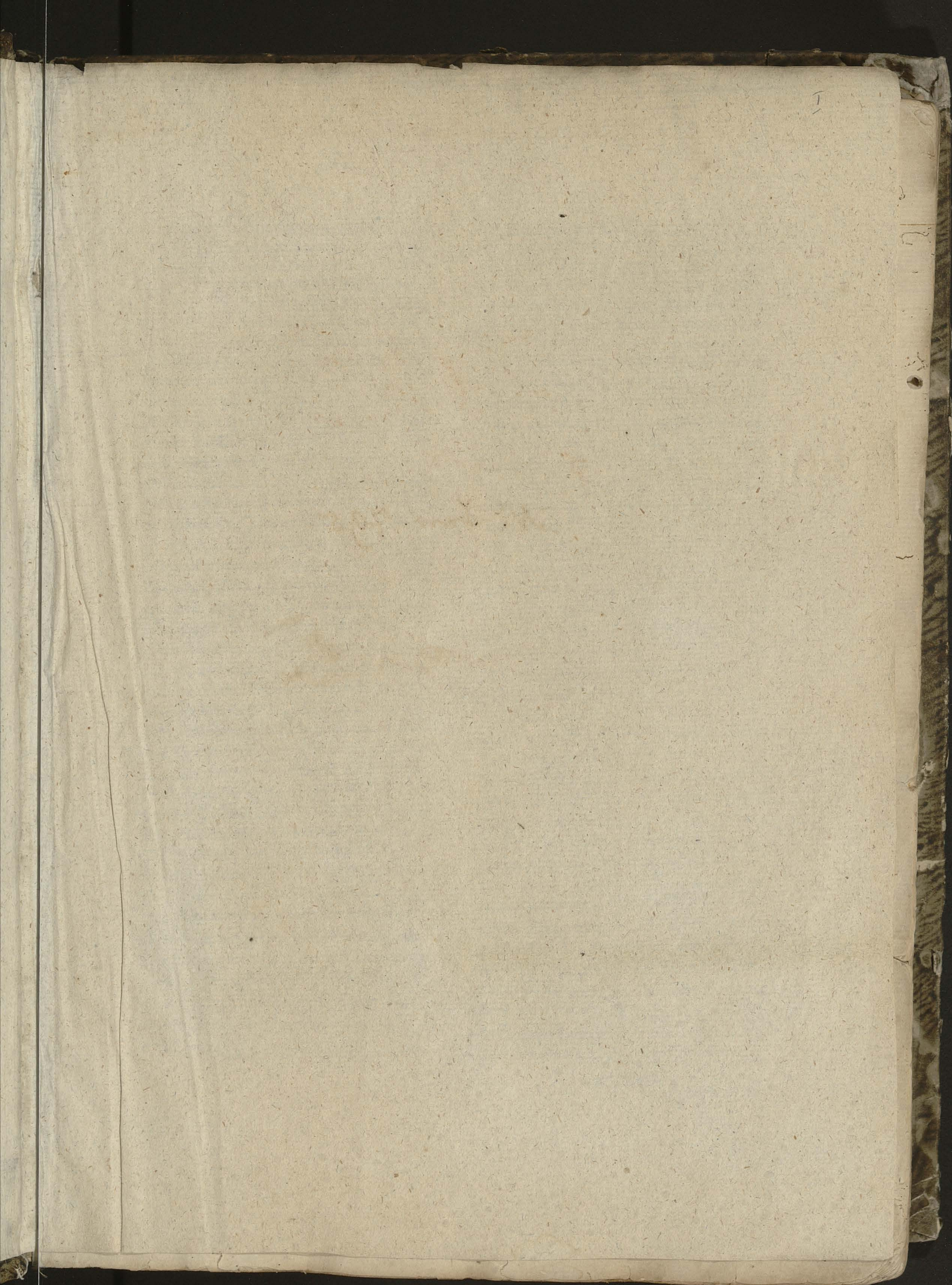
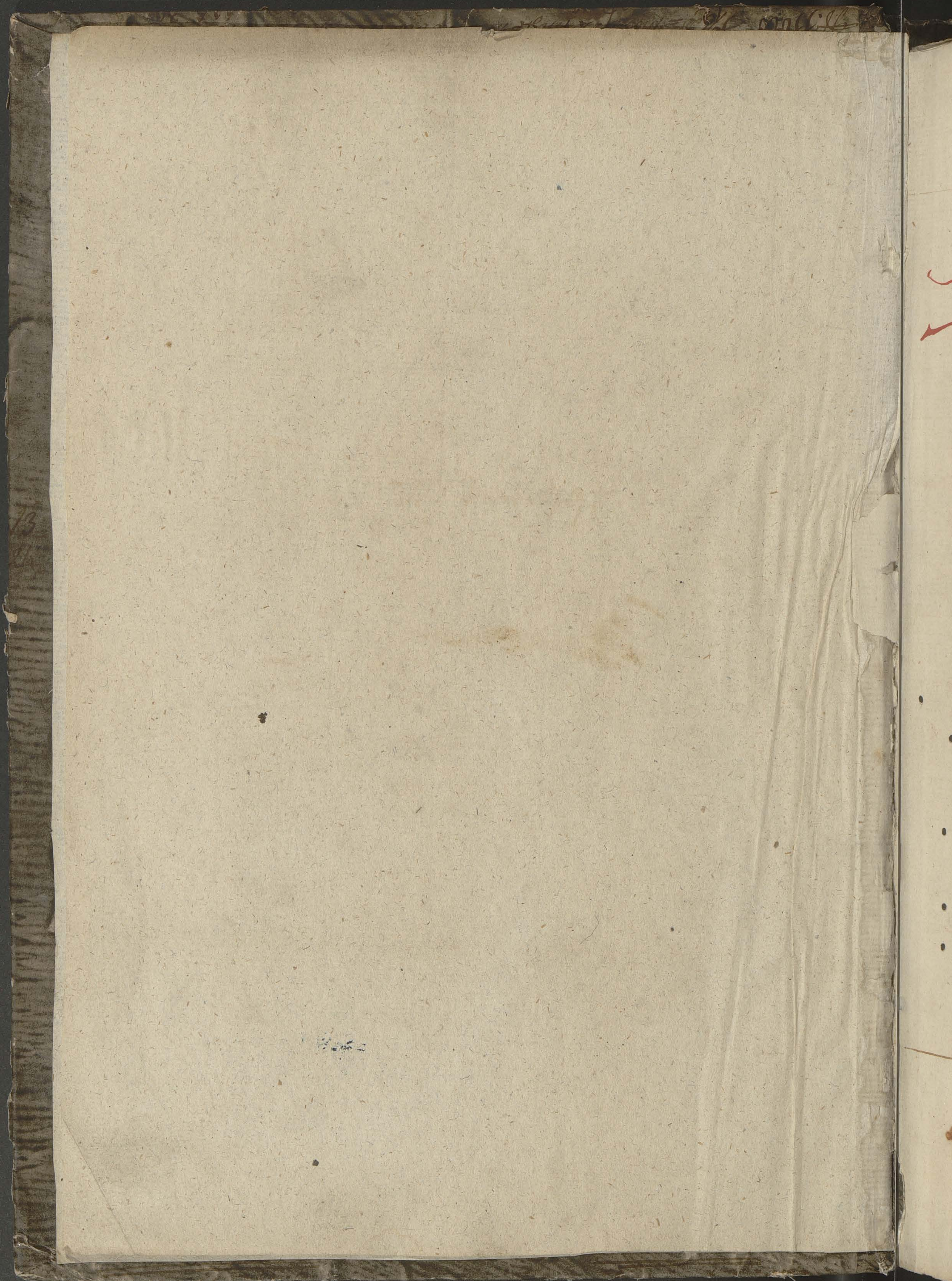
795.

N. Inv. 795.

Aaa. I 10.

Prologus

Incipit liber de anathomia humani corporis. Incipit prologus in libro de naturis rerum et cetera.

Naturas rerum in diversis auctorum scriptis late per orbem sparsas inveniens cum labore nimio et sollicitudine non parva annis fere XV operam dedi ut inspectis diversorum philosophorum et auctorum scriptis ea que de naturis creaturarum et earum proprietatibus memorabilia ac digna moribus invenirem in uno volumine et hoc in parvo brevissime compilarem. Hic igitur primo consideranda est anathomia humani corporis passiones et cura earum, post ea non tractatus brevis et utilis de anima, cuius virtutem doctor memorabilis Augustinus in libro de anima et spiritu plenius suadendo distinxit. Deinde naturas et species monstruosorum hominum ac deinde de naturis quadrupedum volucrum ac beluarum marinarum piscium quoque atque serpentium vermium atque arborum herbarum fluminum lapidum metallorum et humorum aeris, de septem etiam planetis et passionibus aeris, de circulis solis et lune et eorum defectibus, et ultimo de quatuor elementis proprietatibus; que vero prediciones varias apte distinguens auctores dictorum singulis proprietatibus applicavi. Inde isti sunt qui sequens opusculum eleganter illuminant. Primus omnium Aristoteles est, qui non solum in hiis verum etiam in omnibus ad philosophie artem disciplinam pertinentibus cum nectare ... effloruit. Secundus est Plinius, qui ipse antiquitate et auctoritate venerabilis inter ceteros rerum auctores copiosus est. Tertius autem Solinus ponitur, qui ipse eloquentia valde mirabilis in libro quem de mirabilibus mundi edidit plurima de rerum naturis diligens perscrutator inseruit. Quartus beatus Ambrosius Mediolanensis presul est, qui de naturis bestiarum volucrum et cetera in libro qui Exameron dicitur multa distinxit, qui utique post omnia scriptus est et modo scribendi et ordine magnum Basilium in libro quem etiam sententias quasdam in hoc opere oportunis locis dignissimum duximus inserendas, quas utique beatus Ambrosius brevitati studens minime comprehendit. Quintus Ysidorus episcopus est, qui in libro Ethimologiarum dispersus valde et utilis est. Sexto loco magistrum Jacobum de Vitriaco Aquonensem episcopum nunc vero Tusculanum episcopum et Romane curie cardinalem, licet meritis potiorem quam etate ultimum ponimus, qui de naturis rerum et hystoriis que in transmarinis partibus modernis temporibus evenerunt eleganti sermone conscripsit et hunc librum voluit Orientalem hystoriam appellari. Librum vero rerum libellum ad modum parvum inveni, qui etiam de naturis rerum plurima comprehendit. Invenimus etiam librum quendam suppresso auctoris nomine quem modernis temporibus compilatum audivimus, cuius sententias ubique reperies; ex hoc cognosces quod hoc nomen experimentator subscriptibus invenies. Platearius. Palladius in libro de agricultura

Prolo

eximius valde est Galienus et
platearius preclari auctores in
phisica sunt qui de natura quam
corporis arborum et herbarum virtutes
medicine ipsi congruentes plane
distinxit. Sed et in phisiologum
compendiosum satis et utile locis
diversis repperi. Adelinum quoque
philosophum qui et si tamen pauca bona
conscripsit. Ceteri vero quorum nomina
plerumque inter alios posuimus
non tamen auctores rerum natu-
rarum sunt quam pro scriptorum suorum oportu-
nitatibus assertores. Multorum aut-
em vulgi opiniones non pomnia re-
putandas posuimus. Ipsa enim an-
tiquitas in talibus plerorumque hono-
randa est dum ipsa non sit disso-
na veritati. Et notandum quod sub
Alexandro magno quinquaginta
volumina edita sunt ad mandatum
illius que Plinius xxxvii editio-
nibus breviter comprehendit. Auc-
tores non tales sibi libro prescripsit. Ex
terminis tamen multos ex illis
proposuimus magis vulgatos atque
precipuos. Lucillus piso, theophr-
astus, claudius cesar, diogenes
dorotheus atheniensis, democri-
tus, appollodorus qui de bestiis
venenatis. Dyonisius medicus
qui transtulit magonem. Cato cen-
sorinus, Marcus varo, heraclides
orpheus, pitagoras, Menander
homerus, Nicander, Mucianus
Virgilius, petronius, Dyagoras
andreas, Juba rex, Marcellus phi-
lometor rex, Tholomeus rex, an-
thiogonus rex, Archelaus rex,
Umbrocius, filemon, Alfius fla-
vius, Vrgidius, Seneca et cicero

Hyginus, maculus, Ypocras.
Hii sunt auctores secundum plinium
in natura rerum. Unde moralitates
et significaciones rerum breviter in quibus-
dam spiritualia distinximus et
ideo non continue quia vitavimus
prolixitatem. Huic igitur quantum hoc
opus prosit, et quantam utilitatem
prestare possit hiis qui verbo predica-
cionis voluit insistere, ad plenum scire
homo estimo neminem nisi tamen in
prestudiosioribus divina sapiencia dede-
rit intellectum. Sicut enim Aristo-
teles de animalibus libro xi sive sit
nobilissimum sit illud quod cele-
ste est, sive ignobile sicut est creatura
animalium, erit tamen animi magne
delectacionis illis qui id possunt
cognoscere. Propter hoc igitur debemus con-
siderare formas creaturarum et delec-
tari in artifice qui fecit illas, quia
artificium operantis manifestatur in opera-
cione. Propter hoc ait. Inter cuncta in natu-
ris animalium nichil michi grave sit
nobis, quia in omnibus rebus natura-
libus est mirabile et res naturalis
nobilis, quia non ullum naturam
ociose creatum neque casualiter
sed propter aliquod complementum, et
ideo licet aliquod eciam reputetur
vilissimum locum et ordinem nobi-
lem. Illud autem in hoc opere lector con-
sideret, ut si naturas et mores a-
nimalium aut effectus herbarum aliter
inconsuete reperit quam relacio pho-
rum contineat qui fere omnes in
orientis partibus scripserunt non
statim capiat quasi ficticium re-
putare quod scriptum est immo pru-
denter advertat quia aliter se habeat
oriens pars mundi cum suis creaturis

quam occidentalis. Aut aquilo sive
meridies cum oppositum sit dispo
sitione nature occidens orienti me
ridies aquiloni, aliter enim machina
mundialis stare non posset et ex
te probatio. Oriens calidus et hu
midus, occidens non frigidus et
siccus. Unde autem si omnes quatuor
plage unius qualitatis essent, et ca
lor solis orbem totaliter occupa
ret. Unde illud tempus eius veheme
ntie contrarium obviaret, preterea erat
necessarium. Semper enim nullo re
sistente cresceret, quoadusque ipsius
elementis mundum consumeret. Unde
quod calori frigus et frigori calor,
siccitas humiditati, humiditas
siccitati opponitur, et mundus ipsius
plagis oppositarum qualitatum coe
quata libratione firmius stabilitur.
Credat ergo lector quia complex
iones in animalibus, et effectus mulier
ibus secundum qualitatem aeris vari
antur. Huius ergo scriptis siquis stu
dium adhibuerit, adiunctam fi
dei et correctionis morum et regiminis
medicis sufficientiam reperiet ut in
sermonem predicatore quasi ex vestigio
scripturarum apte digressio cessanti
bus eloquiis prophetarum, ad evigi
lationem ut eorum mentem oculata
fide contrarium adducat testes. Ut si
quem scripturis auditis de scripturis
et miraculis non moveret, saltem
nova more suo pulsata aures
demulceat. Hinc ergo ab ipso homine
initium nobis sumendum est, qui inter
mortalia mortalis quidem altis
simus et immortalis anime dignita
te preditus est. Liber ergo primus de
anathomia humani corporis est. Secundus
de anima. Tertius de monstruosis ho
minibus orientis. Quartus de anima
libus quadrupedibus. Quintus
de avibus. Sextus de monstris ma
rinis. Septimus de piscibus flu
vialibus atque marinis. Octavus
de serpentibus. Nonus de vermibus.
Decimus de arboribus communibus.
Undecimus de arboribus aroma
ticis et medicinalibus. Duodecimus
de herbis aromaticis et medicina
libus. Terciusdecimus de fontibus.
Quartusdecimus de lapidibus pre
tiosis et eorum sculpturis. Quintus
decimus de septem metallis. Sextus
decimus de regionibus et temporibus
aeris. Septimusdecimus de spera et
septem planetis et eorum virtutibus.
Octavusdecimus de passionibus
aeris, fulgure, tonitruo et consimi
libus. Nonusdecimus. Vicesimum autem
post finem laboris nostri non tamen
extra compilationem sed tamquam ne
cessarium ipsi operi precedenti addidi
mus, qui utique de ornatu celi et
motu siderum atque planetarum
ad intelligendum speram et eclipsi
solis et lune evidentissime tracta
re videtur, addidimus tamen aliqua et
quedam subtraximus, atque in nullo
in eodem libro correximus. Incipiunt
capitula libri de membris corporis
humani.

Generaliter de mem
bris corporis humani.
De capite que signa in facie figu
rant hominem cognoscibilem. De di
versis infirmitatibus capitis et cura ea
rum. De dolore ex calida causa.
De ex frigida. De ex inanitione.
De ex fumositatibus stomachi. De
pustulis et tumoribus in facie. De freneticis.
De ... et inscriptis capitulo alia quere

Capi

De cerebro contra dolorem ce
rebri capitis Si scabies iuxta na
res Si uertiginem patitur. si dolo
rem. si colorem liuidum insanie
Si puer in unica caput habet De
capillis capitis corporis si fluxerint
ut capilli spissi renascantur ut
pili non cadant De sompno ce
rebri corporis qui dormire non possunt
ad sompnum prouocandum Si litargia
infirmus laborauit Si dormire
non potest infirmus De oculis et infir
mitatibus corporis capitis si dolor ex
sanguine Si ex colera Si lacrime in
uoluntarie fluunt Si caligine
rint oculi Si albugo oculis sup
uenerit Si maculam in oculo habue
ris Si oculi lacrimantur Si oculus
percussus sunt a lepus Si subito
rubuerint sanguine oculi sanguinem
uenam fuderint Si sirones fue
rint in oculis Collirium augusti
cesaris Item optimum contra ebitu
dinem oculorum Si rubent oculi
et dolet Si pustones oculorum sentis
De palpebris De auribus et infir
mitatibus earum capitis Si impedi
mentum auditus sit maior Si
tinnitus sunt aurium Si sanies
uel fistula in aure sunt Si uermes
uermes et subita sunt obturato Si
exulcerate sunt aures Si dolore
et punctiones aurium sentis Si ob
tusum habes auditum Si uermis au
rem intrauit De naso et infirmi
tatibus eius capitis Si de naribus
fluxerit sanguis Si coriza hoc
est fluxus reumatis de naribus sunt
De barba De ore et infirmitatibus
eius capitis Si os fetidum ha
bueris ut os bene oleat Si uul
nera sunt in faucibus Si torturam
sanctum pateris Si scissuras
labiorum sentis De dentibus et in
firmitatibus corporis capitis Si dolor
dentium sunt ex causa stomachi
Si ex uicio capitis Si ex causa
frigida Si ex causa calida Si
de colera Si uermes in dentibus
Si doles dentes ad firmandos den
tes Si puer mutat dentes et
dolet Si exasperant gingiue
Si atro sup dentes creuerit
De lingua et impedimentis eius capitis
Si eger obmutuerit Si lingue
puerorum subtrahunt impedimentum
De uoce et quomodo clara fiat eundo
clara remaneat De uuula et infirmi
tatibus eius capitis Si uuulam
doles ex instillacione humorum
Si ex sanguine De epiloglo De tan
na Si intro aliquid ceciderit De
gutture et infirmitatibus eius et
cura Si quinanciam habueris Si
raspum gule senseris et uolua ha
bueris Si raspitum gule senseris
contumas fauium Si ulcera gut
ture Si inchula ob spinas habe
rit De collo et infirmitatibus eius et
cura Si collum lesum uel distor
tum habueris Si dolorem in collo
De humeris et infirmitatibus corporis
capitis Si humeros exonerare de
bueris uel ex labore equitandi
De brachiis et incomodis corporis
cura contra palpsim brachij seu
si carent Si brachia dolueris
et humeros De cimosi De mani
bus et infirmitatibus earum capitis Si
ueruntas habes in manibus Si inflan
tes manus Si attractum in ma
nu Si manus dolueris et pingue

rint. Si sirones te vexant in
manibus. Si manus inflatas ha
bueris. De digitis et infirmitatibus
eorum et cura. Si digitos dolueris.
Si digiti contracti reperit. De
unguibus et incommodis eorum. Si
ungues putridos habes. Si ungues
in manibus vel in pedibus frigere
reperint vel fetere. De ossibus et
incommodis eorum et cura. Si os ma
nus aut pedis fractum, scissum
vel acutum sit. Si os fractum et
consolidatum non recte connatum.
Item de fractura ossium. De medul
la. De cartilagine. De sanguine et
de febre effimera. De cottidiana
febre. De terciana febre. De quartana
febre. De continua febre. De venis.
De neruis et infirmitatibus eorum et
cura. Quomodo confortantur nerui.
Si nimis psoratur in minucione.
Si contractionem neruorum in tibia
vel manu senseris. Si spasmum
pateris. Item de dolore neruorum.
De arteriis. De cordis. De ligamen
tis. De membranis. De carne et in
firmitatibus eius et cura. Si aposte
ma [illegible] volueris. Contra antra
cem supra melius in capitulo de
manibus. Si cranium fractum, si cere
brum lesum. Si cranium ruptum
sit [illegible] non apto. Si cranium
ruptum sit. Si corpus telo vul
neretur. Si telum ossi inheserit. In
testinorum volnacio vel lesio. Si
caput [illegible] scissus sit. Si
[illegible] vulneri supervenerit. Si
in vulnere [illegible]. Si vulnus
[illegible] effectum sit. Si novum
vulnus nimis fluxerit sanguine.
Si nimis calere sanat vulnus.
Si ferro mortua fuerit. Si

vulnus fluit multo sanguine. Ut sta
tim sanet vulnus magistri. Si igni
mortuo involuto. Si glanduli
acreverint. Si glanduli mylijs.
Contra sacrum ignem. Apostema
flegmaticum colere nigre, sanguinis.
Ut maturum fiat apostema. Si
scrofula. Si cancer. Si fistula, si
scabies. Si impetigo. Si prurigo.
De corio vel cute et inquinedibus et
cura. Si cutem rugosam vel
asperam vel scabiosam habueris.
De dorso et infirmitatibus eius et
cura. Si dorsum dolueris. De
macha. De pectore et infirmitatibus
eius et cura. Si tussis adest. Si
siccitas pectoris sine incentivus ar
dor. Si siccitate habes. Item nota de
tussi. De mamillis et infirmitatibus
earum et cura. Si dolorem et passionem
habes in mamilla. Si cancrum in
ea habes. De corde et infirmitatibus
eius et cura. Contra dolorem cor
dis. Contra cardiacam passionem
idest defectum cordis remedi
um probatissimum. De epate et inf
irmitatibus eius et cura. Si ex calo
re patitur. Si ex qualitate hu
morum. Si ex calefactione epatis
subito venerit dolor. De felle.
De pulmone. De splene et passio
nibus eius et cura. De ventre
et infirmitatibus eius et cura. Si li
enteria idest fluxus ventris
adest. Si dissinteria adest. Si
tenasmon idest difficultas eg
rendi adest. Si admedicem ve
tris rupturam hoc est hernia ad
est. Adolescentes et grandia paupere

medicina. De inflacione ventris
reprimendum. De inflacione corporis
generali. De ventositatem. De fluxu
extinguendo. Modus quomodo per totum
generaliter vel particulariter debet fieri
De costis et infirmitatibus earum et
cura. Si pleuresis id est apostema
costarum. De intestinis et dolore
eorum. Accipe in scripti capitulo. De sto
macho et infirmitatibus eius et cura
Si vomitus. Si singultus. Si tor
siones. De confortacione stomachi. De
suffocacione stomachi. dolorem eius
De inflacione et flegmatica stomachi.
De suffocacione stomachi. De calefac
cionem eius. De omnia fere vicia eius
Si aliquid male aut corruptum
comederit. De lisophago. De v
bilico. De adipe. De renibus et in
firmitatibus eius et cura. Contra ydro
pisim. Contra calculum. Si vrina
facere non potest. Si sanguinem cum
vrina emittit. De matrice et mo
dis eius et cura. Si suffocacionem
matricis mulier patitur. Quomodo
eisdem remediis menstrua provo
cantur. Contra lapsum matricis.
Contra fluxum sanguinis. Contra defec
tum menstruorum. De virga genitali
Contra infrigidacionem eius et contra
luxuria. Si ulcera vel vulnera in
ea creverit. Si tumuerit testicu
li. Contra pruriginem virge. De re
nibus et infirmitatibus eius et cura.
Si dolor in renibus. Item si dolor in
renibus coxis vel lumbis. De
anchis que nates dicitur et infir
mitatibus earum et cura. Si scabies
anchiarum. Si emoroides. Contra
lapsum ani. Item contra emoroides
Item remedium emoroidarum.

Item aliud. De ylijs et passione y
liaca et cura eius. De spondilibus
De genibus et comedijs eorum
et cura. Si inflatur. Si leditur. De ti
bijs et passionibus earum et cura. De
pedibus et infirmitatibus eorum et cura
Si pedem lesum habuerit ex con
torsione. Si arteticam patitur
Cura podagre. Cura artetice. Di
visio virtutum passionum. Si nodus pe
dis disiungitur. De talis. De plantis
pedum. De semine generacionis. De
generacione mulierum. De disposicione
anime racionalis et unde anima. De
virtute nascitiva. De arte obstetri
candi valde necessaria. Quot mo
dis nascitur puer et quomodo edu
catur secundum. De ordine vivendi
secundum aristotelem. Incipit tractatus secre
torum secretorum epistola aristotelis ad
alexandrum regem. De sex etatibus
hominis. Homo dum fit vivus. De pue
ricia. De adolescentia. De robore
De senectute. De etate decrepita
De morte et quid sit mors et subito
accidit. Homo quid faciendum sit. In
cipiunt versus XX qui continent
materiam librorum secundum
numerum versuum et cetera

Membra prius morbosa sunt
curis sub medico inde quid est anima
certi vide verbo. Hinc dum vol
tus hominis speciesque patebunt
Quadrupedum species libro parte
tenebunt. Hinc volucres vide
as varium quas semina beant
Nostra mari que vivit per deq
ipse cernit fluminibus atque maris
pisces per ea locantur. Serpentes
varii vel queque nocivi signantur
Vermes reptantes et nocomininis
inde eo apta. Et ... ligna gum

mbus usibus apta. Hinc etiam sequitur
liquum redolens species herbarum
virtus omnis tenerrima rerum. Flumi-
na vel fontes pia quos natura
beavit. Seminarum virtus quas
discolor irradiavit. Hinc albi-
me septena metalla notantur.
Aeris humores que septem regi-
na notantur. Inde pluvie terrarum cur-
sus et septa requirunt. Grando tonitrus
fix stella cadens quid ventus et
iris. Quatuor hinc elementa mode-
pti sine patescit. Turbine celi
opus scandit sol luna recepit. In-
cipit liber primus de anathomia
humani corporis. Primo generaliter ana-
thomia dicitur abana quod est resolu-
tio thomos quod est partes quasi resolutio

Partes corporis partium
humanorum principaliter contente
sunt ut dicit Aristoti-
les composite secundum crea-
tionem totius mundi. Unde
dicitur homo microcosmus quasi mi-
nor mundus dicitur. Hunc deus quasi
post ceteras creaturas die sexta plas-
mavit. Qui ut dicit Aristoteles ho-
mo in infantia primo ambulat super manus
postea adolescens erectus in pedes
ambulat. Postremo in etate decre-
pita iterum incurvatur ad terram terre
utique quia de terra assumptus est
in terram vadit. Capitulum de capite

Caput hominis tenus testa ut
dicit Aristoteles ex diversis osse-
culis est in quo sunt multe suture
in viris precipue. Una vero sutura est
circumdans in capitibus mulierum et
inventum fuit aliquando caput in
quo omnino sutura non fuit et hoc
citatis signum perpetrandis. Secundum
etates etiam informatur et spissitur
testa capitis. Capita infancium an-
tequam loquantur non dum completa
sunt sicut postea dicemus cum de em-
brione loquemur. Testa capitis con-
tinet tres cellulas unam ante-
rius secundam in medio tertiam pos-
terius. In prima parte anterius forma-
tur virtus fantastica vel ymagina-
ria. In secunda que est in medio capi-
tis virtus intellectualis. In tertia que
est posterius virtus memorialis.
Prima concipit, secunda discernit, tertia
discussa et diiudicata custodit. Unde
inventum est aliquando ut homo lesus
vulnere in anteriori parte capitis ym-
aginari non potuit. In poste-
riori vero parte capitis vulneratus me-
morie virtutem perdidit. Ingenium
quidem per humiditatem inficit et me-
moria per siccitatem. Itaque qui humi-
dum habent cerebrum pollent inge-
nio sed memoria deficiunt. Qui vero
siccum habent hii memoria vigent sed
ingenio privati sunt. Cera enim
que humida est facile sigilli impressio-
ne signatur et ex humiditatis incon-
stancia facile deletur. Quod vero
siccius est difficile formam recipit
sed acceptam semel non leviter amit-
tet. Hec sunt signa virtutis atque vi-
cii que ponit Aristoteles in libro
de animalibus quibus cognosci homo
possit in specie. Fallunt tamen signa
quandoque ex eo quod anima se transfert
ad actum contrarium exercicio virtutis
aut vicii iuxta consuetudinem quasi
alteram naturam constituit. Qui-
bus frontes sunt magne significat po-
derosum declinationem ad stulticiam.
Quorum sunt parva signat bonitatem
motus. Quorum sunt lata pravitatem di-
screcionis. Quando sunt rotunda ira-
cundiam signat. Sub fronte super-
cilia sunt que si fuerint recta quasi

linea / sufficiunt mollities et feminei
tas et flexibilitas. Et quando fuerit
arcualia et coniunguntur usque ad co
rum nasum significat leviter subtilis et
studiosus in omnibus operibus suis.
Cum autem arcualitas sunt decli
nans ad tempora usque ad gibbo
sitatem genarum significat negligentes
et male dispositionis. Oculis super
ciliis sunt oculi et super eos pal
pebre superius et inferius. Intra o
culum vero est humiditas per quam vi
detur cum pupilla. Secundo vero sequi
tur est nigredo oculi. Primum oculi
sunt anguli et hii sunt apud cori
um nasi et gibbositate genarum
et lacrime superius et inferius. Cum pro
lacrimale et quod sequitur anguli
oculi sunt primum subtilem significat
dispositionis malitia et consuetudinis
et sequitur. Quando autem lacrimale
sunt multe carnis sit oculus mil
ui significat astuciam et formacom
malam et per gasupralia dimissa significat
i ndium. Albedo oculi est forte con
similis in omnibus hominibus, nigre
do vero variatur. Nam forte erit vel
de magna et forte magne glauci
tatis et forte fusci et forte decli(na)
bit ad rubedinem. Et cum sunt hu
iusmodi dispositionis significatur
bona quietudo et raritas discre
tionis. Proinde aliqui oculorum erunt
fusci aliqui glauci aliqui nigri
aliqui parvi et aliqui magni, ali
qui vero mediocres, qui significant bo
nitatem discretionis intellectus
et bone doctrine. Et forte erunt pro
minentes vel profundi vel medio
cres. Profunditas significat acuitatem
prominentia pravitatem discretionis
et malitiam. Mediocritas vero significat

bonitatem. Et forte erunt oculi
multe clausure vel multe apertionis
et pauci motus. Si sunt multe ap
ertionis et pauce clausure significat
multam mobilitatem et levita
tem discretionis et non firmum in
operationibus suis. Quando vero sunt
mediocres significat discretionem in
omni tempore. Genue arcual dum teste
est sic arbor ut dicit aristoteles quando
caput eius extra radicem est et
propter hoc accidit ut sunt membra sup
eriora anterius et inferiora superius
cum vertitur caput dolor hic modo. Si
sit ex calore solis in estate lavat
caput aqua et inungat populio
ne et subumbra tuto sedeat et
ferri calibe frontem infrigidet. Si
ex frigida causa sit dolor lavet
aqua calida diu et inungat dial
tea et galganam comedat et diu
masticet. Si ex inanitione sit do
lor et ex labore comedat sepe et
aqua calida lavet. Comedat cot
tidie comedat unam muscatam
et gariophilos ad nares teneat
dormiatque satis. Si ex fumositati
bus stomachi tunc accipienda
sunt illa que laxant. Si ex uen
tositatibus tunc comedendi sunt
fructus iunipi et anetum tritum
bene. Contra pustulas et rubore 11a.
faciei accipiat frondes rumicis qui
est albe spine et bene terat et ac
cipiat frondes fructu eius et rad
bit camphoram pulverizatam
et commisceat. Inde ungat facie
tem cum vadit dormitum. Et sic
dum quod aliquod hoc fiat. De paciens
signari gerapigra epulis ante
et parum minue de superiori vena

frenes

capitali uel si prima materia est de uena
mediana frenesis quandoque fit
in capite et ex anteriori parte. Frenesis
igitur est apostema natum in mi-
ringis cerebri de ebullitione colere
uel sanguinis. Hanc solet aliquando co-
mitari febris acuta et ullius cum
inde incipit de signis et febribus
eius uero que prescripsi signa sunt
vigilare in constantia faciei et
turbitas lingue asperitas et sitis. In
omnia nullo prohibente id est si etas et
ualitudo permiserit et non sit ni-
mis debilis minuatur paciens de
uena cephalica post triduum utatur
sirupo facto de nimphea. Deinde
purgetur cum decoctione tamarin-
dorum et cassia. Capite abraso fiat
mixto de aceto et oposculine aqua
tice saluie minore parte apii olei
mollaci et agreste ita ut simul co-
mixta et panno supfusa fronti fi-
at empiastrum de gummi arabico
et sparium apii semen papaueris se-
men lactuce semen iusquiami
et hec tria distempera cum lacte mu-
lieris uel succo lactuce et isto em-
plastro fronti appone. Item idem
sinatus papaueris cum oleo rosato
fronti linitus aceto addita perca
caput cooperiatur bene ne capiat
a frigore ponendi sunt in loco ob-
scuro in panniculo cornibus pulmo
ne animalis magni corporis nouit
abstracto caput inuoluatur. Catu-
lus uel gallus a dorso fissus ad
idem ualet. Cinnico facta de ue-
na mediana fronti ualet post. Unguentum
insuge simitati narium appone
addem. Odor rerum frigidarum
et similiter naribus applicentur. Dieta
fit sicut in uera tertiana. Sinde de

[Marginal note beside column 1: zlutost]

scotomia et maniaca passione uide-
as in practica mediorum libris de
et mirandis uitre sinnatim cunctas
persequi sed illa tamen que magis
in egritudinibus membrorum genera-
liora sunt et sepius occurrere uide-
bimus. Fit autem oleum frigidum quod
genius frenesis et contra calidam ni-
mia. Item aliud primo radatur capud
et pisito radic raphani lauetur
deinde iterum radicem terendo
in panno et pones super caput et per totam
noctem sic dimittas. Mane inue-
nies quasi pelliculam super capud
infirmi et hac detracta lauabis le-
uiter forti aceto caput egroti et sic
per totum diem sine cathaplasma-
te dimittes et secunda ac tercia noc-
te istud iterabis et conualescit ab-
sque dubio. Capitulum 2m de cura cere-

Cerebri curatio est frigidi brevi
sic dicit Aristotiles et contrari-
um eius calor est cordis. Quoniam non
potest esse membrum in aliqua complexione
pro sine contrarietate alterius et
ideo ingeniata est natura et posuit
cerebrum in opposito cordis et post hec
calidum caput propter ingenerationem
post creationem cordis. Cerebrum
est candidum extra et aqua. Ideo fri-
gidum. Cerebrum diuiditur secundum Gal-
lienum in dextram et sinistram partem.
Habet enim mediam lineam ut phi-
sici dicunt quia uentriculi medii
discernunt cerebrum aut non est sup-
fluitas neque est ex membris continui-
bus sed natura eius est natura ethna
idest uena membrorum ceterorum in
corpore. Cerebrum magis formatum est
a sanguine omnibus humoribus quam
sunt in homine cum nullus sanguis
apparet in eo ipse hic est substantiam

aut quia sanguine caret/ ideo non
est in eo pars ut magna vena de
cerebro non habet sensum tactus/ sic
nec sanguis/ nec aliqua superflui-
tas animalis voluit cum nonnulli
experientias quod cerebrum habet sensum
destructionis/ non alterationis/
idest cum destruitur tunc sentit et
non cum alteratur. Cerebrum non est
in corporibus nisi ad generationem na-
ture. Homo maius cerebrum habet
secundum magnitudinem corporis sui ali-
is animalibus. Et est cerebrum vi-
rilis maius cerebro mulieris omnium
cerebrorum medio ut dicit plinius
sunt parva ossicula/ et ut dicit
[illegible]/ ipsum cerebrum hominis nec va-
let siccum et humidum ipsum due [margin: + nec valde humidum]
tele/ quarum fortior illa que est
prope testam. Hec sola recipit lesio-
nem alia vero minima. Cerebrum
non indiviso dividitur anterius et poste-
rius/ posterius est divisum cum loco
compositum anteriori. In medio cere-
bri est locus profundus et longus
tela ultima que tenet cerebrum
illa scilicet que prope testam est pertransit
venis in extremitatibus in loco pro-
pter debile continet cerebrum/ et hoc
ab illa parte ubi collum coniungitur
capiti. Omnia animalia ut dicit
plinius que cerebrum non habent non
dormiunt. Hec cura contra dolorem
cerebri et capitis. Accipe absinthii [margin: an]
[above: poponetzi] virtutem et edere tres [illegible]
mul teris et addas mel et albu-
men ovorum/ et capiti illinias et
desuper pannum lineum ponas. Item
papaveris semen teris et cum ipso
pulvere cum oleo et cera cerotum
facias et in capite et in fronte po-
nas. Item plantaginis succo et

[above: bzyka] bete/ cimulis crispi et lactuce mel-
le addito oleo et aceto/ et parum
de vino simul misceas et ungas ca-
put in die ter et totiens in nocte
ad sternutandum mitte nares aut in fistule
ubicumque fluit. Herbe plantagi- [above: ytrocrub]
nis succum cum ipsi cum lana mol-
li imponat et per dies octo sanat.
Item ad purgandum caput accipe
de vino bonum sextarium et sextarium/ hic
dicitur unus magnus haustus
hominis et plenum pugnum de farina
tritica et tantum de simila [above: zeboyka] et
mittas in olla ut ad igne fer-
veat et sit medio nec durum quod
cum sit molle mitte in sacculo lineo
et pones super caput. Item contra lan-
guorem capitis abrotanum [above: bozy drzewce] tere
et distempera cum aceto. Item contra [margin: kolbolbryk]
dolorem capitis herbam sanguina- [margin: neb krzyzel]
riam in manibus fricetur et continuo
sanguinem de naribus emittes et le- [margin: modri]
vius habebis. Item ad dolorem lum-
borum in facie balnea [illegible] cum
melle comedas. Item [illegible]
[illegible] cum dulci potu antequam bal-
neum intres bibas. Item betonica [above: rabczynze]
in potu data colorem plumbeum [margin: opich]
emendat. Item aqua coctio apii
cum bibat et semen eius cum vino
Item si pueri caput [illegible] dolet in
[illegible]/ spinas [illegible]
et ponas in vas [illegible] super
ipsam aquam et sinas per [illegible] et
noctem sic stare/ laves ipsa a-
qua caput [illegible] et manu
fortiter imprime. Capitulum 3m de capillis capitis

Capilli capitis ex fu-
mo calido et grosso/ qui ex
[illegible] humoribus est nascuntur
et crescunt autem ubi calor exce-
dit naturae/ [illegible] per abstinentiam

cam albi / propter infectos humores ut
in lepsis / canis quidem sepe / sed
et in mulieribus et spadonibus nature
nunquam et in nullo ante veneris
usum. idest tempus quo venere
uti potest / Et hoc propter frigiditatem nature
Aristoteles dicit in libro de anima
quod capilli sunt ex primo calidi et
sicco resolutis / ideo non ledu
ntur cum incidunt / In frigidis regio
nibus ut dicit aristoteles anima
lia vel homines stratos ac pende
tes capillos habent / albosque sicque
cius ac rigidos / in calidis vero
nigros / sepe ac crispantes per
omne corpus. Omne animal multo
rum pilorum ut dicit aristoteles coniunctis
avis multarum plumarum est multi
coitus vulgaliter animal est mul
torum pilorum in capite preter quam
homo / Et hoc necessarium fuit ei propter
humiditatem cerebri / ut filis cu
stodiant a forti frigore illud et a ca
lore nimio / In capite animalium ce
terorum homini pilus infra cerebrum non
calvescit homo / aut infra [illegible]
aut circa tympora / aut circa aures
Dicit plinius quod pili crescunt per
aliquos dies etiam in defunctorum
semi corporibus Cura ad capillos
cerzicha
fluentes herbe nasturcij sucus
illitus prodest. Item raphanum cum
melle tritum capillos restituit
Collige de herba pollitrico fisti
culos mittes in aquam per tres di
es / et postea tundes et coques oleo
sarle
et caulibus et axungia anseria
Et hoc totum commiscebis. inde caput
perunges cum calidum fuit / et capilli
stravzek
renascentur. Item argemonia trita
cum lacte caprino pones super caput
et valebit. Item ut capilli spissi fiat

nitas in maiorum cortice visto et vino
trito et unge. Item ut pili non ca
dant lini semen combures com
miscebis que cum oleo et caput inun
ges et cetera. Capitulum 4 de sompno et vigilia

Sompnus nichil aliud est
ut dicit plinius quam
animi in medio se recessus. Aliam
diffinitionem dat aristoteles in libro de
sompno et vigilia. Sompnus est
in potentia animalium virtutum cum in
tentione naturalium et nutritivarum
[illegible] Pueri an trium annorum et
quartum non sompniat. Fuerunt in
venti homines qui nunquam sompnia
verunt ut dicit aristoteles / et quidam non somp
niaverunt nisi in senectute / et per sompno
dum accidebat illis vel mors vel
infirmitas. Stupor aliquis inest
est ut dicit philozophus quod sompnus
oculis clausis. Si quis dormire
non potest et insompnietate laborat
utatur hoc oleo. Ponat poma man
dragore in oleo et putrescant et
postea bulliat et colet. Eodem ad
dunt semina papaveris albi et folia
et semen portulace et lactuce et se
men iusquiami et herbam eius
et umbilicum veneris. Istud est oleum
mandragoratum hoc inungunt
tympora pacientis et frontem et vole
manuum. Istud etiam valet contra
desipationem cerebri / testificatur etiam
ad sompnum provocandum fiat fo
mentatio pedibus ex aqua de
coctionis herbe morarum. malue
mirtus frondium lactuce et fron
dium papaveris aut seminis eius
admixtis rosis. hoc idem et capiti
fiat postea unguant tympora et
frontem et plantas pedum / oleo ros
aceo vel violis / vel populeon ad

naxtra agresti vel aceto frondes
insquiami et lactuce sup tympo
ra adidem valent. (Letargia) Litargia est
apostema flationum cum febre in
puppi cerebri natum cum mentis
oblivione. Dicitur enim litargia a
late quod est oblivio. Signa sunt hec
mentis oblivio, oculorum clausu
ra et stupitudo, febris indeficiens
nocitur paciens nix videt exci
tatus mox ad sompnum convertitur
urina alba spissa et livida. Hec est
cura. Ponatur paciens in loco luci
dissimo, faciei frequenter aspergatur
aqua frigida vel vino, excitetur
et trahantur pupillos ut dolorem
senciat. Aliquis confabuletur ei et
ludat cum eo. Interdum utatur sirup
po acetoso vel oxizaccaria calida
purgetur cum decoctione agarici po
lip. molle, turbit mirabolis
kebuli. Abraso capite unctio fi
at ex oleo laurino. Fiant cata
plasma capiti ex pulice vel napi mo
dico euforbii temperatis. Similiter cum
succo rute. Sternutamenta provoce
tur pulvere piperis in iecto nari
Nota bus, cibis utatur febricitancium. Est
alia cura. Si quis dormire non
potest accipiat opium id est papaveris
semen et spumam argenti contere
ret cum albugine ovi et stam
emplastrum ponat in fronte sua
et dormiet. Item facit insquiami
ret folia eius in temporibus liga
ta. Item lactuce semen solue cum
aqua et calidis bibe. Capitulum 6. De oculis

Nota Oculi pars sunt cordis
porcio preciosissima ut dicit
plinius et que lucis usu vitam
distinguit a morte. Plus in membri
one efficitur oculi. Proxima cor et

inde est quod tanta convenientia est
inter oculos et cor. Et quidem ratione
actu est ut dicit aristoteles ut sensus
visus est frigidus et humidus quem
admodum est aqua. Calidus eius
est fixa remanens et nullum me
brum est in corpore frigidum et hu
midum nisi tantum cerebrum et ocu
lus. Oculus quippe habet corpus
quod non habet aliud instrumentum sen
sum. Et illud corpus est frigidum
et humidum ex humore continente ce
rebrum. Et quod ex eo exit vel humidi
est et humidum valde et visit primas
precedentes ex oculis ad telam continue
tem cerebrum. Sensus visus in an
teriori parte capitis est quod quidem videt
animal quod anterius est. Et sen
sus visus est valde subtilis. Obtici
nervi nervus est qui dirigitur a cere
bro ad oculum et hic inter omnes ner
vos corporis solus concavus est.
Oculi in homine appropinquant cerebro
secundum magnitudinem ipsius plus
quam in aliis animalibus. Ambobus
oculis apertis una videri una vir
tute dirigi nec unus aliquid
videt quod alter non videat. Visus
secundum humorum malicia que in
videte est inficiat subiectam ma
liciam addit ut si unus mensium
continue frequenter speculum aspi
ciat ipsum quasi quadam rubigine
inficiat. Magna dubitatio obdu
cit visum sic morbus caduci
nec videat patentibus oculis tem
tus cesar solus natura habent quod
in tenebris noctis cum evigilabat
velut clara luce videbat set non
mora obducebantur tenebris o
culi sicut in aliis fieri solet. Alii

contractur longinqua alii non nisi
prope admoti cernunt. Omnium ocu
lis inhabitare respondent. Hinc et
signa oculi moderationis clemen
tie odii misericordie amoris tri
sticie. Unde dicit Plinius quia
in oculis animus habitat. Ex multis
et membranis septem secundum Constan
tinum constat oculus, tres sunt hu
mores, quorum unus vitreus, ali
us cristallinus, tercius aqueus.
Aristoteles in libro de anima dicit quod o
culus ideo est rotundus ut mi
norem paciatur lesionem. Nec non
enim forma est rotunda tardius le
ditur, huius medium ut dicit Plinius
cornea pupilla fenestravit. In o
culis est adeo absoluta vis speculi
ut tam parva illa pupilla totam
ymaginem reddit hominis. Post
vicesimum annum multis restitutus
est visus. Frigida apponenda sunt
oculis non calida quia calor dis
Nota solvit. Oculorum dolor fit de sanguine
et tunc circa alba oculorum apparet pas
sio in angulis eorum vene tur
gide et vene frontis tument. Fle
botomie remedium in tercia vena
et pariola ruta cum albugine ovi
panno subtili vel bombace ex
tincto et de nocte supposito. Si de
colera dolor est frontis, dolor acutus
adest punctura oculorum palpe
brarum excoriatio. Cura eius p
sillium in aqua rosacea vel plu
viali infusum pedicem et oculis
appositum valet. Item lac mulie
ris masculum nutrientis cum aqua
rosacea oculis infusum prodest.
Dieta utriusque est quod a vino om
nino abstineat vel si contingat bi

lymphatum clarum et album sit.
Abicere multum lucidum caveat. Si
lacrime fluunt de oculis aquosi
humoris significat habundanciam
purget caput cum paulino. Ablu
endi sunt oculi cum aqua decoc
tionis lenticularum vel aqua plu
viali tepida. Vel stricatorium fiat
de mastice et aloe. Caveat a fumo
ignis et pulvere et vino. Ad caliginem
oculorum tollendam. Adipe vulpis
linies et minuit caliginem tollit.
Ad idem leporis fel cum melle
mixtum. Item ad caliginem vel al [Wlastolbrzinek]
buginem tollendam herbe celi
donie succum cum sua radice teres
cum vino veteri et melle addito et
pipere albo pulverizato et inde in
unge oculos et perfectissime albu
ginem tollit. Succus ipsius feniculi
verbena rosa celidonia ruta. Ex
hiis fiet aqua que lumina reddit
acuta. Ad maculam oculorum. Celi
donia in idem colligitur et panno li
neo exprime et stilla in oculos et
maculas tollit. Item accipe ru
bram testitudinem et divide per
longum et suppone. Ad oculos lacri
mosos. Rute succus cum melle ad
dito equis ponderibus in mixt
us liniti inde oculi numquam dolebunt.
Ad sanandum percussum oculum folia
agrimonie quam lappam vel spinam
vocant et albumen ovi tere et
pone desuper et pene curatus
erit sanatus. Si subito rubuerit
sanguine et per sanguinem extendit
plantaginis herbam tunde et
commisce albugini ovi et superpone
ligatam super et mox sanat. Item
menta commasticata et super oculos

posita sanat. Si suriones come-
dunt oculos abrotanum et betho-
nicam coquas in oleo et super non
lotam lanam ponas et super oculos
liges. Si diu oculos moctilis su-
norum molestias sanas. Item mir-
ra cum aceto pari porcione commi-
sce et collirium facias et oculos
inungas. Item subsequens compositio
in cronicis Augusti cesaris rep-
eritur qui ea libentissime utebatur
et eam omnibus commendabat. Re-
cipe piperis albi asses ii croci ii bal-
sami ii fellis vituli ii mellis
attici ii vini veteris cyatos du-
os feniculi succus cyathi unum
ita compones. Piper et crocum
subtilissime teras et inde commis-
ce vinum et succum feniculi partes
dimidias et quidquid superfuit iterum
superfundes semper terendo pulve-
res et paulatim superfunde liquores
donec spissime fiat. tunc bis tertio
et lenigatum ad modum collirii bis
pone in pixide cupa et ampulla
vitrea. Unge quando uti voles exce-
piens diligenter ne nimis acre
sit ita quod pati non possis sine
magna lesione et admixtione
facias leniorem plus apponendo
de melle non nocebit. Teste ba-
mi et cameina pulvis sit qui
super omnia visum clarificat et red-
dit etiam diu amissum digesti-
one confortans et corpus confirmans.
Rx cinamomi cardamomi zede-
arii galange ana ʒ ii pulegii
ii ysopi calamenti saturie
nepite betonice rute radicis
dalamonis origani mente sal-
vie ana ʒ i et ß [illegible]

omnium cuminum maci petrosilii
apii carvi levistici semen si-
moni ameos anisi siler mo-
tani et cinz ana ʒ i et ß. Gariofi-
lis nucis muscate balsamine ana
ʒ i et ß croci ʒ et ß. Aloine li-
ber ß spice nardi et reolice ana
ʒ i. Hinc potes cum omnibus ci-
bis comedere vel quocumque modo eleg-
eris. Item contra ruborem oculorum
et contra dolorem et fluxum eorum.
Nota. Accipe primo et facias restrictorium
et pulverisato thure et farina or-
deacea et albugine ovi et fac em-
plastrum super totam frontem. Ex
sucto accipe ovum coque quod vig-
ne fortissime ita quod non effluat
et valde durum sit. Postea depone
testam vitellum statim expone
et loco vitelli pone gemmam sa-
lis ita quod non ex calore ovi li-
quescat. Postea pannum extor-
que fortiter et ovum cum gemma salis
liquefactam et illud quod expressi-
sunt inde collirium pone in oculis.
Item si punctiones oculorum sentis
accipe vitellum crudi ovi et micam
panis et lac mulieris et simul tere
et primo posito linteo tenui vel
stupa super oculos desuper pone
ipsum emplastrum. Capitulum vi de palpebris.

Palpebre enim dicuntur
ad tuitionem certe sunt et salu-
tem oculi ut claudat oculum
animal quando quiescere vult et non
claudat ipsum extrinsecus aliquid.
Palpebre ergo sunt quasi sepes
que prohibent ne in oculum morbum.
Capitulum vii de naribus.

Narium compositio est in homine fora-
men tortuosum inter ... ut dicit

aphysic porta ment et cuiq simis
molle quod adq puenit simul o
mis a cipo redditur ad cerebrum
Et non e una exitus a cerebro ad
aurem Exit a cerebro una vena
vadens ad aurem dextram et alia
ad sinistram et motus aurium est
sup ipas venas et omne animal ha
bens aures habet eas mobiles pt
hominem Itaq impositioi pte ca
pitis i strumentum e auditus
et non sine ratione qm pars illa
e plena aere et non e ibi caro
neq cerebrum continuu qz instru
mentu sensus auditus e aereu
et hinc ordinavit natura instrum
ta sensuu que etia posuit sensu
auditus i medio capitis rotu
di et nom auditus audit nec
solu sonu? sic si retroq ac Et qm
dem sensus auditus et odoratus me
totivne sunt cu aere extrinseco
plene spu naturali habente tu
situ ad venas subtiles extensas
no a corde ad cerebrum Auditus ipedi
mentum ex febre aliquod vel apo
plexia venit difficilis cura Que
titate etiam fit vel lesione pcede
te capite purgato soluitis aggres
so et mixtos humore detur aliq
opiatibus ad cerebri confortacom
Contus triphera et specialis cum
oleo laurino tepidus auribus
i fundat Item succus seperum
et aliorum balsamum gutta i muitus
aurium auditus e mediarias q
litates ad hoc valet succus ra
phani cu lacte mulierum ventosita
tne stricti ficate Item acetu sim
plex cu oleo tepidum et i mcant
absinthe quae generat ventositate

Ad formam vel fistulam manueme
te valet et totum induci
aure et hoc faciendum si pauci
e mania si no multum tempus
ius pcessit e Item succum expr
me et auribus infunde sepius
et sanat no audientes audire Et
multi urina pueri masculi qui
ligo e Item cinapi viridis se
minis succus idem facit ad ex
ulceratis aures adeps gallina
cius solutus et tepidus i fusus
multu pdest Ad dolorem et pu
tiones aurium oleu rosatu cum
adipe anserino resoluto i fun
de et pdest Item pinguis ra
deps anguille i iectus hic facit
Item salicis foliorum succus cum
rosa liquida i pcutanne mali   ffalo de Jablcs
punici calefact et instillatis m
re valet Item cepe succus cum
melle mixtus et instillatus valet
contra obtusum auditum Dolores
aurium sedat pinguis et tas expellit
vermes necat Item ova formicarum
cu succo barbe iovis tepefacta au
ribus instillentur et pdest vermes
Et vermis i spissus aurem sint
simile oleu succu capparis ca
lamentu et instilla auribus et
eicit vermes Item i funde succum
foliorum persici arboris vel succu
rute capitolu viij de naso   gelbena lebeda

Nasus instrumentum e odora
tus et sicut dicit aris pprium
e anhelitus et via aspiratiois
qm ventus ultiplicat i cerebro
Qia qtinua e odoratus cu aere
extrinseco plena spu nali habente
tu situm ad venas subtiles ex
tensas a corde ad cerebrum Narium

passiones diverse sunt. Est fluxus
sanguinis ex habundancia humo
ris et sanguis in eis/ et tunc re
medium est de vena mediana sol
vis. In naribus iniciatur de testis
ovorum combustis. Item stercus com
bustum. Item stercus asininum forti
aceto aspersum comburatur et pulvis
naribus insuffletur. Item stercus
porci calidum involutum panno po
natur ad nares et odor recipiatur. Suc
cus herbe cum herba sanguinaria.
Item sanguis qui egreditur combu
stus valet. Dieta sit carnes as
sas comedas aceto infusas. A
vino forti abstineas et a coitu et
a labore. Contra est constipatio
narium ex humore apta terebinti
ad nares detur recte. Cuius signa
sunt frequens narium emunctio
olfactus impedimentum narium
opilacio. Si ex humore repletu
ra sit cognoscitur per modicitatem na
rium emunctionem et capitis gra
vedinem purgetur caput. Item
marzeska vel brion
detur rubea cucurbitaria cum iti
dormitum. Caput vaporetur
cum sitello pleno cimino et flo
ribus pulegii. Sacculus quo
que aliquis ponatur super caput ple
byela lebeda
nus ordeo i vinitio fiat capi
ti ex oleo nardino et ex oleo in quo
resolutum est castoreum. Ladda
num similiter valet. Fomentum
fiat pedibus ex aqua decocto
nis palee ordei et foliorum lau
ri pullegii flecte alliorum et bene
totus cooperiatur paciens ut su
det vel accipiat calidam aquam et
iniciatur cineres candentes igne
ita quod caliditatem adtraiam per item

plenum fiat cineribus/ et in ipsa
aqua et cineribus ponat pacı
ens pedes et tibias usque ad ge
nua et ponantur magna et bra
chia in aqua simul et optime
cooperiatur caput quod sub vestibus
teneat/ ita ut sudet. Hoc valet
maxime in hyeme/ quando frigus
intensum est. Fiat aliud fome
tum naribus ex vino decoctis
zyhalbige
urtice mente ysopi pulegii sal
vie et ropiro. Communis est cura in
quantum frigida operatio faciendi
cio est nec nimio. Ca. ix. de bar
ba vel

Barba in hominibus di
stinguit virilem sexum a fe
mineo et de superfluitatibus nascitur.
Barba magna in viris calidis
minor in frigidis. Menti oris
tantum ad genas preterea colli in
que adamas occupat barba. Quod autem
femine quam barbam habent super imbe
hoc signum caloris in eis est. Spado bar
ba caret/ quia si vir barbatus testi
bus induitur cadent de barba pili.
Virilis frustratur audacia feminis
apparebit. Capitulum x. de ore et

Os instrumentum est gustus/
per hoc omne animal vitam bi
vens vegetacionis suscipit in
crementum. Sunt omnia animalia
secundum quantitatem corporis sui homo
os parvum habet. Cetera autem anima
cia quatenus magnum et amplum at
que longum habent. Contra homo rotun
dum atque angustum et in hoc nota
per harmonie libus qua homo de
excellere omnes bestias atque rep
tilia habet. Contra humana ora pa
tent in sermone et vesica mods
contra ipsam naturam rixantur
hyancia vel corporibus in gustus et ta

nus continui sunt cum corde. Sen-
sus gustus. Tres vero sensus re-
sident in capite sunt/ et sensus olfatus
est in medio/ et sensus visus est sup(ra)
olfatum et in lateribus capitis sensus
est auditus. Et sensus visus est
in omnibus animalibus super sensum
auditus. Virtus gustativa maxi-
me in palato oris consistit. Si
os fetidum fuerit sequitur ab-
luat cum aceto decoctionis frondi-
um cappari vel pipe(ris) vel mirti et
utatur pulvere cynamomi. Si de
gingivis sit fetor ablue frequenter
predictis. Si de dentibus ablue den-
tes cum pulvere et saluia/ et sic dentes ra-
di ferro et dens aliquis putridus
sit eiciens eum. Et os bene oleat
gladiolum cum vino veteri/ et
exco frequenter os lavet/ et diu in
ore teneat/ et fragrancia ori prebe-
bit. Radicula feniculi apta/ resina
terebintina induta optime sanat
ad torturas faucium cum ardent.
mel despumatum cum croco tere/ et
inde fauces tangas/ aut gargari-
zes. Ad scissuras labiorum sepum
caprinum adipem anseris/ et resina
equis ponderibus accipe et permi-
sce. Si vero invalescit album gre-
cum unde supsterge et post predic-
tis utere. Capitolum xi de dentibus

Dentes in homine sunt utiles
ad digerendum cibum com-
minuunt aut ore receptum cibum
et ad interiora transmittunt. Dentes
pre omnia soliditate fundati ut pli-
nius dicit comburi non possunt
cum reliquo corpore sed invicti ma-
nent illesi ubique qui tamen
invicti ubique tabe consumuntur
unde dicit Ambrosius in exameron

quod omnia animalia que magna ma-
nent et sunt dentata dentes con-
separatos et rarios habent ut cito in-
cidant/ et cibale sine mora in ven-
trem transmittunt/ ne aquarum al-
luvione dentibus eorum esca pos-
sit auferri ac diluvii. Quidam pi-
sces sunt qui dentes habent inquit
tamen denique non ruminant/ solus
piscis scarus excipitur qui rumi-
nare perhibetur. Econtrario boves ut dicit
aristoteles et omnes et multa alia
animalia ex una parte dentes habent
nec utrique parte est armata denti-
bus/ quia necesse non erat quia ru-
minant/ et in delibacione masticant
et cibos ad interiora transmittunt. Den-
cium tria sunt genera ut dicit plini-
us. Continui serrati exerti/ serrati
pectinatim coeunt/ ne contra-
rio cursu atterantur ut serpentibus
canibus piscibus. Continui dentes
sunt hominis equi atque similiter. Exer-
ti dentes sunt aprorum ypotami
elephantis cornua habentia nulla
serrati dentes sunt. Dentes maxil-
larum nullum animal mutat. Homi-
ni novissimi dentes qui genuini di-
cuntur circa vicesimum annum. Sed
quibus in iuventa non fuerunt nati
deciderunt in senecta sed mox re-
nascuntur. Mutianus dicit quod post
centum et quatuor annos vidit in
quadam muliere nasci predictos
dentes. Canini dentes amissi non
renascuntur. Masculi plures dentes
habent quam femine/ et in homine tauri
capra. Colores dencium sunt sic
colores ossium quod patet in corpo-
ribus. Omne animal agreste ut
dicit ~~…~~ sus ferrum in dentibus

ut canis comedit carnes. Et o-
ne animal habens dentes similes
lambit aquam lingua. Animalia
autem que habent dentes equales
ut bos sugendo trahit aquam
in ventrem suum. Animalia que sunt
multorum dentium sunt longe vite,
illa que sunt paucorum sunt bre-
vis vite. Dolor dentium fit ali-
quando de vitio stomachi. Humor enim
ascendens de stomacho ad radi-
ces dentium fit causa doloris, et
tunc dentes in inferiori dolent
et fit gingivarum inferiorum tu-
mor et nausea adest et fastidium.
Fit etiam dolor dentium ex vitio
capitis humore a capite descen-
dente, et tunc dentes superiores do-
lent, eo quod viciniores sunt cere-
bro et tunc solet maxilla tume-
Nota fieri. Omnis ergo de stomacho sive de
capite fiat duplicatur fit. Vel de ca-
lido humore vel de frigido. Si ex
frigido dolor est, tunc algore de-
tinetur sputamine habundancia
et hoc frequentius accidit frigido tem-
pore. Omne ergo de causa stomachi
sive capitis si ex frigido humore
passio fuerit purgandum est caput
vel stomachus blanca vel picra
vel paulino. Fiat gargarisma
ex vino decoctionis piretri vel casto-
rii. Sacculus plenus tosto sale
supponatur maxille. Si de vitio
calidorum humorum dolor fiat, et
hoc de sanguine gingive tumide
sunt et tunc minutio fiat de cephali-
ca, si etas vel vires suppetunt,
vel sacrificato fomento vel san-
guisuge apponantur gingivis. Eru-
cas removere volueris, salvinca
parte ponas et retrahentur se. Si ob hoc
abluatur aceto decoctionis cum ra-
dicibus celsi. Si de colera fuerit dolor
purgato fiat cum mirabolanis decoctio-
ne vel vini diaprunis. Quam
solationem modico opii in vnitz
dolorem mitigat. Succus por-
tulace idem facit. Dens quoque
involvatur folio portulace cru-
do vinis in dentibus est signa sunt
gingivarum pruritus commu-
tatis dentium. Et hec cura est bu-
cus absinthii et cutumace mi-
norum vel maioribus dentibus
appositum et infectu valet. Fiat
suffumigium de semine iusquiami vel
porri. Si ista apponens non ha-
beas alios dentes. Si doles
dentes folia edere cum aceto tu-
sa inde os lava. Item tignus rha-
tus lauri equis ponderibus teres
cum vino inpone tene. Item mil-
lefolii radicem quam siligibus sit
iubere radices in vino veteri
decoctis herbis, inde frictabis
dentes et vino os lavabis contra
nimio dolori medebitur. Ad fir-
mandos dentes cinolam ieiu-
nus masticat. Infanti dentes mi-
tiganti de pocavo cerebro gingi-
vas frica. Ad exasperationem gin-
givarum folia rosarum diligenter
cum melle tere, inde gingivas
frica. Si atro super dentes crevit
minime phlebotomium. capitulum xiii de lingua

Lingua instrumentum
est oris ipsumque quo vox ad lo-
quendum ibi format. Lingua se-
cit illud quod est commune bonis

corporis ut est caliditas frigus du
ricies mollicies et huiusmodi fiat per omnes
partes suas lingua enim lata vel stric
ta mediocris tamen laudabilis est
ut dicit Ysaac verum ipsa est convenien
cior bonitati motus. Est aliquando
absolute aliquando impedita est
et hoc accidit ex mala consuetudine
vel ex mala dispositione ut in ble
sis accidit. Multi vero sunt non exper
mento sepe sed quia homo non au
diens nequaquam loqui dicitur ut ibi ad
dicit. Multa raro sit expermento
Quandocumque autem hoc sit ex inordi
te lingue et arteriis sit que solvun
tur paliis aut alio modo extor
ruptione contracta lingua nimium
spissa blesos reddit nimis te
nuis titubantes et incorporisantes.
Motum esse animalium ut dicit philosophus
est homo spiritorum desideriorum. Unde
oportuit infinita essent per que i
dicarent desideria diversa. Colum
ba enim vel alia animalia uno ge
mitu vel balatu indicant deside
ria sua quia non sunt multa. Lingu
ua aliquando motum perdit ut di
cunt physici. Unde et sensum sermonis
amittit cuius causa est ex defectu
virtutis motive ex cerebro veniente
vel ex nervo per quem virtus ipsi
tribuit constipante apostemate vel
qualibet alia re. Vel ipsa vicia in
ipsa lingue substantia sunt sic
complexio ex calore et frigore
et humiditate siccitate. Aliquando
etiam perdicio lingue est expedita
mente. Si cui eger aliquis loquela
subito perdiderit, pulegium cum ace
to tepido tritum et in veteri linteo
ligatum et naribus appositum red

dit loquelam. Item folia cassiane
similiter. Notandum est de lingua
quod multi ab infancia pueri usque ad sen
ciam et ignoranciam maturum per
diderunt usum loquendi. Solet
enim pueris nasci et in modum nervi vel
vene quedam sublingua crescere
ita ut lingua faciat adherere pala
to inferiori et puer non possit
eam extra os extendere et magis
eius vix audiri potest. Cum ergo hoc
advertit mater statim faciat succi
di impedimentum et si timet nimis
sanguinis fluxus, emathite lapi
dem fricet super cotem et cum aqua
illum pulverem bibat. capitulum xiii
de voce etc.

Vox est aer ictus
ut dicit philosophus sensibilis au
ditu quantum in ipso est. Omnis autem
vox articulata est aut confusa.
Articulata hominum confusa anima
lium. Articulata est que scribi potest
ut a e. Confusa que scribi non
potest ut gemitus infirmorum et voces
volucrum aut bestiarum. Vox vero
variatur a quartodecimo anno eadem
in senecta exilior. Vox hominis
magna multis hic patrem totidem
sunt hec quot in terram nati mor
tales et sua cuique sicut facies. Ad
vocem emendandam et clarificandum
piper album tritum in ore diu teneat
salivamque frequenter sorbeat et oleum gar
garizat. Potest etiam succum cum aqua
calida gargarizare et quod si in sal
neo sunt plus proficit. capitulum xiiii
de uvula

Uvula in palato o
ris est quam folium dicunt
physici. Hec ut dicit Ysaac est ad vocem
convenies dummodo quantitatem
debitam non excedat. Hec quan
doque tumet et suffocat animal aliquando

nimium inmodum uvule sencien
tes eam uel radicitus exciderunt
uel ex parte determinauerunt. Nullum
horum phisici faciendum iudicauerunt
dicentes in esse facienti periculum
iuxta illud Uvulam incidere pro
ximum est morti. Est etiam inhones
tum homini arcere membro quod ei na
tura uel in iuuamen uite uel in
im perfectionem prouida arte contu
lerit. Uvule passio duplex est. Fit
autem ex stillacione plurium humo
ris et tunc super pallatum dependere
apparet aut alba aut rannosa et o
ris adest insipiditas et fiat titula
cio loquele. Fit quoque de sanguine
et tunc uena cephalica minuenda
est. Commune autem uvula sic est
exsiccanda. Gargarismus fiat cum
melle uel cinamomo cum calida a
qua et hoc in principio cause. Ad re
strictionem uero fluxus gargari
zent frigidam aquam uel de aceto
piretri uel de aceto decoctionis pi
peris et similium. Tusus quoque de glu
tiat. Item piper argentum sulphuram
ana pulueres fiat et inmisse persufla.

Epyloton capitulum xv de epy
[l]oto. Instrumentum est in modum logo rei
soli uel uvule. Hoc iam dictum est
hoc instrumentum est supra radicem lin
gue et cooperit duo instrumenta alter
natim scilicet ysophagum. Est in
strumentum cibi uel potus summitatis
cannam pulmonis spiritus anhelitus al
ternatim inquam ista duo cooperit
quia dum ysophagum claudit
canna aperta est et dum canna clau
dit ysophagus aperitur utrumque
autem simul aperire non potest. capitulum x

Canna instrumentum vi de canna
est quo spiritus attrahitur
et emittitur. Et est ab ipsa lingua du
citur usque ad pulmonem. Hanc can
nam cooperit epiglotum in parte su
periori ut non cadat in ea quicquam
de cibo et sit aliquando cui cadit in ea
aliquid. Cadit in ea tussis incipit
tunc donec quod introciderit ei
ciatur. Si autem remanet indu
cit mortem et hanc aliquando sibi
natum uel inducit aliquam et hoc
frequentius egritudine ...
optimum autem remedium est ut cum
aliquid de cibo in cannam ceciderit
statim iuxta sedere mollis
medio pugno ualide paciens
feriatur. Canna autem inferius di
uiditur in duos ramos quod magis
patet in uolatilibus. Hec sicut
sunt supra et amplius infra sicut
competit uocibus et inspiracioni.

Guttur capitulum xvii de gut
commune est homini tam ture rei
tum et brutis. Guttur quoque bruti
et uolucres. In gutture formantur
uoces ad eamque supremam partem uo
ces articulatur ad uerba. Guttur
eo loco est quod est preparatum medio quo
caput collo coniungitur. Istud est maxi
me in uiris submecto apparet. In fe
minis uero aut raro quidem aut
nunquam. Guttur cartilaginosum
est nodis similes sunt gradus per
quos uox eructuans abilitatur
aut articulata quomodo formatur
intra. Omnes guttur sunt forman
di tonos et notulas et non uba.
Guttur spirandi sunt ... recei
pit quoque aereos spiritus qui uita
lem sunt animam nutriunt. Semina
cia est apostema in gutture nas
cens cuius passio quotiens mo
stat sunt fieri de sanguine de colera
uel de flegmate. Ante omnia minue

impediente minuendo fracenda est
de vena que est sublingua ipsius utrius
prius sit deinde utroque brachio deinde
de cauda et multa scriptus vo[illegible]
tibus cum cappina Gentio foris
fiat exbutirio rem rebutirio / et
dialtea liquefacta in patella / item
statim cum fumantia semperque folia
porri supligata. Decoctum quilet
vulneribus similiter. Atramentum cum
vino distemperatum gargariza et
exspue. Item plantaginis succo
cum aqua mixtum desuper suppone ad
coctures similiter mel despumatum
cum aceto gargariza. Item succus
plantaginis admixtum in gutture
stercoris caprini vino confectum
desuper ponatur et curat quod tamen
summat. Si in gula spina vel os
piscis heserit spongiam mari
nam cum filo ligatam degluti
ciat ipse fortiter abstrahat. Vel ac
cipe paruam anguillam que pos
sit intrare os minum et ligati ei
caput cum forti filo tenens filum
anguilla cum cauda more extus
foramen gule intrat et retrahes
caudam tam non possit descende
impedimentum gule tollit et aheren
tem spinam admittam emittit

Collo capitulum xviii de collo

Collo corpori caput iungitur ex
cartilaginosa carne collum creatur
et hoc interius magis consultitur
de uena[?] in collo est per quas a
corde usque ad quinque officia sensu
um animus effunditur. Collum totum
per mentionem parum aproximo loco re
flectitur ut anterius quidem dextra
leuaque / si posse nequit. Animali
um uero collum impositius sicut
manterius ad libitum reflecti

[illegible]erquam leonis lupi et hyene qui
recte / tanta[?] rigent ut non o
mnino indifferent. Si quis tollit ali
quo capi lesum uel subito dis
tortum uel quasi contortum habue
rit uberent plante pedum eius
asserere et comalescet patiens. Si
dolorem in collo uel in scapulis /
melle prius despumato inunge et
postea farinam fabarum et folia tu
si hedere confice cum melle et sup
pone. capitulum xix de humeris

Humeros homo habet maio
res respectu corporis aliis
animalibus ad portandum et sustinendum
omnis humeri dicti sunt ex ossibus
fortibus constituti ad sustinendum
ponderum carne mea parte forcio
ri. Humeris impunit scapule ossi lata
et tenua que reddebite latitudini
humerorum satisfacient carne sub
cientes in ambitu extremitate mo
dicata elegantia pectorum non sedi
rent. Humeros si doluerit ex o
nere uel labore equitandi aut
quacumque ex causa gallinacio adi
pe ad ignem punge. Sequenti noc
te si non cessauit dolor uino cali
do mixto adipe resoluto humme
ros foue. Item dialtea adhuc ualet.
Si dolor non cessauit signum sub
scapulis extrahe cum flebotomia. Item
rutam cum aceto coctam suppone.
Item lanam mistam vino bulli
entem. capitulum xx de brachiis

Brachia ad anterius inflexa
homo habet. Sed econtra om
fere animalium genera reflexa ad
posterius habent brachia ex fortissimis
ossibus parant. Pars anterius
que manus continet duo ossa habet
unum maius et aliud minus posterior

uo ps brachii qua coniungitur hu
meris vim tenuit ob hoc validum
et forte nimis Brachia in mane
tum laboris causa sunt fortia flexi
bilia abilitata ad omnem actum
subsunt nervi fortes nervi multipli
ces e quibus quomodo secundum phisicos
superfluus ac nocivus sanguis ex
trahitur Contingit palisim brachii scu
si carent sed motum habent ne
tota sine sacrificatione dz poni sup
humerum iuxta distrectionem ut
ad locum sanguis trahatur post dz
poni usque cubitum pecia usque manum
et hoc fiat sepe sine dz fieri post ali
quantum interpolacionem Hic genus ne
tota calefacit membra et attrahit
sanguinem et ipsos sensibiles per quod fa
cit ad sensibilitatem membri Si
brachia doleant ut humeros vino
veteri vel mirra cum oleo bulie
ti lavans iunge et expressam fortiter
calidam suppone ad idem valet
hoc quod super dicitur de collo et humeris

Musculi capitulum xxi de muscu
lis ex in homine sunt secundum Lib
quod plurimi asseruerunt duo in cra
niis duo in brachiis et duo in tibi
is et ipsis quibus et quatuor addunt
Cor et ipsum oppositum cerebro et duos
testiculos ita ut in universo decem
ponant Helyas quatuor ultimis
tres Galienus posuit sed quartum
non quod est cerebrum Videtur tamen secundum
iudicium racionem in partes muscu
los esse non posse tamen unum quod
quod membrorum in corpore par sui habeat
Musculos autem dicimus quosdam
existere sine quibus vita esse non pos
sit Musculi uo brachiorum iuxta
cubitum fluxiue brachii non re
cipiunt sicut Venodi recipiunt

indubitata mors sequitur Abscisione
brachiorum cum in musculis vita susti
net sed non solum in musculis Iter
in musculis tybiarum et manuum qui
dam hoc affirmant sed non tamen est
sicut de musculis brachiorum capitulum
Manus in homine xxii de mani
loco pedum anteriorum bus et
nalit certe sunt ut dicit Aristoteles quia
homo maioris intellectus est omni
bus animalibus maioris ingenii
ideo hic manus instrumentum modo
nibus et operacionibus multis Homo
igitur valde est intelligens ideo
indiget multis instrumentis Et ideo da
ta est ei manus que non est unum in
strumentum sed multa Quam natura
dedit homini manum ut posset in
ipsa diversis modis Manus autem
hominis est hoc lancea gladius et
alia instrumenta quia potest facere omnia
ista Et racio manus est conveniens
omnibus operacionibus quia extensa
est et divisa in multas partes Manum
eciam diffinit Aristoteles in secundo libro
de anima Manus est organum orga
norum eo quod se regit et alia Dextra
ut dicit Plinius in moralibus appetitur
in fide porrigi Manus quidem
ideo tamen est quia deus mire opportu
nitatis providus in hac convenienti
te pari dixit vasculum ut anima
sui corporis non ignara sensibus
intelligeret futuram necessitatem
in oportunitate manuum preparari ut
nichil ei esset superfluum et nichil dig
nitati nature deesset Hec ergo et si ne
cessitas in nacione et vasculum sive post
sicias et natura Sicut Diogenes
vasculo porrecto ad fontem ut a
quam et confracto vasculo dixit
bibet

Vestiebam quando vena dedisset michi po-
tum. Flores salicis cum aceto de-
cocti et suppositis verrucam sanat
in manibus et tollit una nocte vel pe-
nitus mortificat. Similiter porri cum
succo floris salicis idem facit. Con-
tra inflacionem manus vel digi-
torum medium oui cum farina mis-
ceatur et supponatur. Si autem antracem
in manu vel alio membro habueris
suppone vitellum oui admixto
immediate sale. Certissimum au-
tem est in spicie (?) iudicatiuis antra-
cem si in loco est ubi quomodo (?) in pedi-
bus (?). Ad idem valet herba que vo-
catur tremorse (?). Ad idem valet mel
despumatum et simpi... cum farina.
Ad idem tyriaca bibita et emplastrum (?)
positum. Item accipe duo tantum
aut tria folia de herba que vo-
catur sopleda (?) minor et trita bene
pone super antracem et curabitur. Si
manus dolueris et riguerint eas
fimo leviter frica postea balnea
eas in vino in quo cocta sit salvia
et ex salvia frica eas diutissime
et sepe. Iuvat enim in hoc et salvia
cocta vel cruda. Item de altera ma-
nus in unguibus vel sepo hircino vel
caprino. Item adeps gallinacius
ad idem valet. Si sirones te
vexant te vexant in manibus
sparge sulphur in igne super carbones
et fumum sulphuris suppositis ma-
nibus necabuntur. Si manus inflatas
tus herbam ... contusam
misce cum vino veteri et suppliga et
curaberis. Decoctio cum granis iu-
nipi valet ad tremorem ma-
nuum ... et hoc est ...

Capitulum xxiiii de digitis

Digiti manui inserti sunt ut
habilitetur manus ad omnem ac-
tum. Digitorum vero nobilitas in-
ter alios ad recipiendum retinendum
et dandum et ... et maxime
ad distinguendum. Pollex inter digi-
tos curtus est et grossus propter operaciones
fortes et non adiuvatur homo sine
pollice per alios digitos. Vigor
pollicis est equalis virtuti omnium
digitorum qui sunt in manu. Si
digitos dolueris et obriguerint
idem facias quod de manibus dixi-
mus. Si autem digiti contracti vel re-
... in manu primo est
adiuvans liga manum extentam
cum digitis super asculam et fac fo-
mentaciones quas de manibus
premisimus ad minuendum ... inde coctione
foliis ... et ... Cas-
torium autem bibas cum vino. Ca-

Capitulum xxv de unguibus

Unguium creacio est ut unguibus
operiant extremitates digitorum
manus manus sive pedis. Unguis
media est creatura inter ossa et
cartilaginem. Cartilagines sunt
duriores ossibus teneriores
membrorum digito si amputantis
ungue tamen in ... resi-
det. Incisio unguium dolorem
non habet nisi eo loco quo carni
iungitur. Ungues mutant colorem
in morte similiter et in quibusdam
infirmitatibus. Bestiarum ungues
parvos habent. Crudeles enim
sunt et ad discerpendum habiles.
Hominis enim ungues pravitate
sua indicant levitatem colo-
res corporum sunt sicut colores
unguium. Quando aves habentes

vngues admicos no bibimꝰ a
qua 7 hec causa quia comedunt
carnes que humide sunt magis
quam cibi aliorum auium Omnes a
ues unctorum vnguium sunt acu
tores in suis talonibus volant ut
possint cibum arripere cotem
plari Pedi enim huiusmodi aues
viuunt Ad vngulas putridas as
monia sicam tere 7 pulueri sup
vngulas sparge mox cessabit do
lor 7 vngula crescet Item ponat
ruptorium sup radicem vnguis
sequenti die ita ut sangwis in pelua
exeat madidum 7 ponat in pulue
realgar et eciam vnguem ponat
Porret eciam vnguis 7 pulueris
distemperatus cum aceto instillet
7 renouabit vngula infra quos
dies Pix cera caseus liquefactus ac
tus adigne ponat sup vngue
7 regulabit vnguis pruris Si
aut sunt inflacio expulsile vngu
tur de diapulione Si vngues
in manibus vel in pedibus strige
uel putrire ceperint alumen et
sal equali mensura tere 7 cum mix
ta aceto in vngulis pone Item qui
cum folium herba cum auxun
gia veteri vlceribus vnguium
impone Item nasturcium 7 agrio
mam statim in puluerem redige et
in loco vnde vnguis cecidit asp
erge mox cedit dolor et vnguis
crescit Capitulum xxv de ossibus

O s primum est membrum ut
dicit galienus in anathomia
in humanis corporis primum est inter
os membrorum similium primum
creatum est durum qui corpus est
fundamentum 7 motum sustentaculum
cum os induracia secundum magis

minus diuisificant Omnia quo ossa
sulcantur carnibus fragilibus 7 sicut
pali imparicte luteo picter tenet
nepenitus obruant ita corpus ossa
stipant ne tantum sua mollicie
in se ipse inuoluatur ossa dura sunt
interius concaua alba nimium
ac durabilia Caput vnum habz
os ut olle testa formatum in tribus
textibus durum est in medio mollius
quod patet in terrestris ossibus mortuorum
que antiquitate aruerunt Sunt
sunt in medio sui sicca sinuosus
per medium vacua Vnicaria ossa
sunt conueniencia ad foram adopam
dum humani ad portandum la
tera pua osscula ad ptegendum
pectus os latum 7 fistolosum ad
roborandum Cruri sunt spondilia
ad sustinendum genua ipsa ad pedes
tibias ad ambulandum planum uo
vel pedum digita osscula multa
7 specialia ad distinguendum ossa masculo
rum fortiora sunt ossibus feminarum
non tamen in gente amazonarum mu
lierum ubi fortitudo 7 robur femi
narum preferit fortitudini virorum ut
uenerabilis iacobus athonensis
eps in orientali perdit hystoria
ubi eciam dicit quod ille feminarum po
pulus fortissimus sit 7 excursus no
minim dictis Cont sarracenos ac
rime pugnat et quidem non est
diu quod ipsarum amazonarum regina
ueniens a partibus orientis serui
cio se mancipauit templi et se
pulchri dominici Si os digiti
aut pedis aut genuum os sunt
fractum aut fissum uel attritum
pus iungatur ossi os 7 structura
struatur postea desuper pone folia

miridia aquileie integra et fascia ligata et sanabit infra quinque dies Si folia non habes radicem habes sic tritam et tritam accipe et radicem facit Similiter et herba crassula minorem habet eadem Os non recte coniunctum et consolidatum soluitur balneatum diuitius in forti et calido vino ad fracturam ossium et membrorum accipe sal oleum saponem equali mensura et in testa super ignem calefaciendo desiccari et sic contritere ut subtilissimus puluis fiat Postea ipsum puluerem in testa calefacies et pones super fracturam membri et super ligabis asculas forinsecus filtro inuoluendas paciens et dimittas usque dum sanetur Ungues autem incarnatu ex vnguento quod fit ex butiro non salso et consolida herba sumus caprinus recentibus super fracturam ponatur et consolidat Galienus Os pueri consolidari possibile est quod uix aut numquam consolidatur in sene quia deficiente humore naturali deficit et materia cum conglutinatione sequi non potest Constat homo ex ossibus cc·l·et xl·vi· Caput quinque commissuris habet in facie sunt ossa ix dentes xxxii a collo usque in spina dorsi ossa xvi coste xxiiii cubitorum ossa iiii^or Manuum ambarum xxx cum toto sine xl Bateris ossa duo pectoris sex coxarum ossa duo Genu duo et tibie quatuor pedes xxxiiii l xl· Capitulum xxxvi

Medulla est De medulla capitulum

Medulla superfluitas sanguinis ut dicit Galienus in ossibus concauitatem habentibus et illud significat per hoc Cremia omne animal habundans in corpore et pinguedine habundat et in medulla / quod maxime patet in prius in quorum ossibus inueniuntur multum sanguinis et non potest decoqui in medullam quia calor non valescit qui posset decoctum sanguinem album facere et conuertere in medullam Est ergo superfluitas sanguinis ossa nutrientis et hoc auditur in hoc quod medulla est calida et humida ossa non frigida et sicca / Et inde uidetur quod medulla potius sit superfluitas ossis quam nutrimentum et hoc significat per hoc quod in ossibus animalium frigidorum nulla reperitur medulla quia calor ossium non potest in eis pinguedinem facere seu medullam consumere propter quod leo non habet medullam quia consumitur calore nimio naturali in ipso osse Est ergo medulla in una medium ossium ut ipsa fomentet et humectet et ipsa semper mollificet ne frangantur Motus etiam in animali desiccat ossa et rarefacit nimium Medulla in iuuenibus rubeus est alba in senibus ut dicit plinius medullam non habent aquatilia

Cartilago capitulum xxxvii de cartilagine

Cartilaginis gracilis est ut dicit propinqua carni osseis et non est differentia nisi in mollicie et duricia Et debemus scire quod sit os non consolidatur post abscisionem ita nec cartilago uidetur tamen consolidari os post fracturam ut abscisionem et fieri robustum ut an falsum est Contingit enim et adhuc os ossis et partes patitur quibusdam ebullicionibus medullis que defluunt ex medulla Os sic nullomodo potest fieri ut ossium fractio contineat sicut in prima creatione et ideo fiant partibus plus / cartilago ut dicit Galienus ad flectendum abilis inuamentum est corpori ut prius facilior sit ossium

commodo in pelliculis et arteriis
Si enim molle cum duro superflue co
poneretur absque medio accideret ei
passio vehemens in percussione co
llisione seu constrictione extra
sui ipsius super durum immediate ca
Siccitas ut capitulo 28 de spas
dicit Augustinus et omnibus nunc
physicis senibus et anime Siccitas enim est
velud aqua quo terra mea corporis
irrigatur fecundatur et pascitur Senes
enim inutiles sunt valorant et atro
phiantur semper posita sub desertum
reparacionis subsistit et fomentum Ergo
patet quod sufficiens materie corrup
ta cursu naturali ac debita ua
litudine destituta per consequens cor
pus destrui necesse est Ergo ut sub
exemplo ponamus de diversitate fe
brium et omnia eorum compendiose et
tamen utiliter disseramus omittimus ta
lectorem meum ad libros practicos
physicorum ut sibi ista abreviata
cum quantum ad speciales curas
egritudinum non sit satisfactum Di
camus ergo primo de febre effimera

110 Capitulum 29 de febre effimera
Effimera febris quandoque ab
extrinseco fit ut aeris frigiditate
vel caliditate ab intrinseco frigidi
tatis extrinseci vel distemperancia ca
liditatis loci Si ex frigore pori
corporis nimia frigiditate stringun
tur et cum conspicua corporis fumosi
tas ad exteriora nequeat respirare
multiplicata intus calorem diste
perat naturalem et hec signa cuius
limpiditas et coruscatio et spissitudo
eiusdem Si de calore fuit nulla
predictorum signum est sed facies pacientis
rubea rubet et tota passionis que
la tota caput fundatur repitur Vri-
na apparet colorata tenuis vel
inani odore Si ergo ex calido tempore
in initio faciendum est ex oleo rosa
ceo vel violis et lacte mulieris ag
stum admixta et aere infrigidato
et foliis salicis gladiolis et conspi
cibus triapundalis dandum est oui
simplex et similia fomentum pedibus
fiat ex aqua decoctionis malue fo
liorum salicis herbe violis Si ex fri
gore sunt corpus fricetur dinoue
et balneum intret ut provocet sudor
et postea bene cooperiatur Si tempus fuit
hyemale prime attense sunt et fri
ctus corporis sibi utiles sunt caro
hedulina gallinacea vel minorum
avium elixa in quantitate modica
potus sit vinum album subtile est
in modica quantitate et aqua lympha
tum Demum generaliter precipio quod
accessionis tempore cuiuslibet febris
vel parum vel nichil omnino det
pacienti nisi maxima et summa
necessitas incumbat debilitatis
Si vero ex animo vel tristicia vel ira
vel aliqua tali causa effimera
generetur nullo modo utilius curari
potest quam exhibicione rei bene genera
tur interim omnibus vitia sint
frigida similiter eleetur frigida et aeris
temperacio Capitulum XXX de cottidiana

110 Cottidiana ex fleumate febris
fit de flegmate extra vasa
corrupto pueris et decrepitis et habe
tibus complexionem frigidam et hu
midam et pigriciem et quietudinem hec
passio solet familiaris esse Urina
est pallidam in principio et postea pal
lidam et spissam Sputum multum so
let concitari habundancia in ac
cessionis initio labia et extrema li
nguunt facie timor et oris in

spiditus Dandum e mel rosa
tum omni mane cum calida aqua
decoctionis apii maratri ampna
siarum triduo magna dimissis et
postea siccandis donec materia digerat
Signum autem inspissato urine
accessio plixior et acutior et parum
copiosior Tunc stomaticum dandum
est ad purgacionem materie secundum
possibilitatem pacientis dicta co
petens sit quia in hac egritudine
morbo cronico sepius affligunt
post accessionem secure dentur can
des pulmonum pullorum elixe tunc
congrua quantitate vini albi
temperatum cum aqua decoctionis se
minis maratri seminis amps est
et cottidiana que nota dicitur que de
flegmate infecto fit et salso urina
apparet primo rufa vel subrufa me
diocrit spissa cum alacione tremori
pticipans meridie vel post nona
invadit frigus minus e eius cure
ra cottidiana salima salsa cura oc
cit Si estivale tempore e nullo p
hibente minucio fiat post dicium
tum detur sirupus acetosus cum
calida aqua hyemali tempore non fiat
minucio et detur oximel cum aqua
decoctionis amps maratri masticis
Digesta vero materia que videtur in uri
ne inspissacione acuitate et plixitate
accessionis et mutacione hore purga
tio fiat tempore estivali cum decoc
tione mirabolanorum citrinorum
et decoctione violis primorum nu
mero xii polipodion hys prius
tem simul dimissis et parumper ra
rum colatis admixto sirupo est
tivali vero tempore purgacio fiat cum
diaprunum laxativo ex aqua de
coctionis violis primorum polip
tagatrici Dieta sit ut supra in simpli

a cottidiana Ad cottidianas fe
bres plantaginis semen triti
et potui datum multum confert Item
herbe artemesie succum cum oleo ro
sacio accipias et inde plantas pedum
stomachum tollit febres capitulum iii

11a Vera triciana De triciana febre
febris est que de naturali
colere specie corrupta generatur
Unde in membris et in tracalibus seu co
leris naturaliter hec passio similia
ris e urina rubea e vel subrubea
cum claritate ruboris Ante omnia vel
lo prohibente ut viribus pacientis
et etate temporis minucio fiat
de vena brachii mediana Debi
libus namque vel senibus vel pueris
in diebus canicularibus vel tempore
multum calido et multum frigido mi
nucio vitanda e minucione facta
adhibenda aliqua confortativa sunt
Sirupus rosaceus cum aqua
frigida zucara rosacea triplex
dulis mica panis infrigidata aqua
Servato minucionis tempore triduo
maneat interim purgatorium detur In
terim tamen detur sirupus aceto
sus quousque videas materiam di
gestam circa meridie detur triasanda
lis vel oxi simplex cum frigida aqua
materie digestio cognoscitur per uri
ne inspissacionem plixitate vel
acuitate accessionis Si venter co
stipatus sunt cum aqua decoctionis
primorum et violis dandus est si
rupus acetosus vel violaceus
postea vero purgacio fiat cum sirup
po cassie fistule admixto reubar
baro Multociens autem affligunt
inmoderata siti accipiat ergo vas pa
tulum et limpidum frigida aqua re
pletum et detur pacienti usque ad saciente

mustum. Postea autem paciens po-
nat digitum suos vel pennam cum
pluribus et provocet vomitum. Tali enim
vomitu multi curati sunt. Caueatur
cum vomitu illis qui laborat as-
mate vel strictura pectoris vel pul-
monis ulceratione. Dieta itaque ter-
tiana febre laborantium sit poma cor-
ta infrigidata patris in aqua ablu-
tus quellum de auena cum lacte a-
migdalarum potus optimum vel lac a-
migdalarum poma granata dentur primo
damescena excoriata et infrigidata a-
qua posita laxant eum. Sed quando-
cumque multa debilitate laborat infir-
mus carnem elixam minorum anima-
lium comedat in modica quantitate tamen potest
non nimis. Efficacissimum experimentum
contra tercianam illud est quod in hora ac-
cessionis tercie quando paciens in-
cipit sentire frigus cum ventosa
minuat sub sinistra scapula et postea
bibat statim plantaginis pa-
rum plus quam capere possit testa ovi
et eodem die nichil comedat nisi
panem et aquam bullitam vel infri-
gidatam. Semel et modicam ante acces-
sionem sit post hoc habere sed non plus.
Notandum autem quod post quartam acces-
sionem tam secundum magis prodest istud
experimentum quam in quienta ~~secunda~~
tercia accessione vel adhuc quarta
alias vix unquam fallit nisi forte
super modum sit materia violenta.
Est terciana notha cuius frigus ma-
ius est, calor autem remissior, uri-
na citrina vel subcitrina non multa
velocitatis pulsus nec multa sitis.
Hec febris solet durare diucius et mordi-
co quod indigesta sit materia. Ad frigo-
ris mitigationem detur oxizacara cum
horam accessionis cum calida mate-

na digesta quod cognoscit per urine
inspissationem purgari sunt cum dya-
prunis. Augmentum est talibus
dandum in declinacione quam in
vera terciana de febribus cottidianas
tercianas sive quartanas per statum
accessionem. Est experimentum vale-
dicat. Accipe plantaginis viridi-
cuius manipulum unum, postea viridis
manipulum unum, et teras simul
et addas de vino tres haustus. Pri-
ma accessione unam partem bibat,
sequenti die aliam partem, ter-
cia die terciam partem. Sit tamen
bibas reliquis duobus diebus
calorem aut teporem in membris
senseris. Item pulegium cum flore suo
in aqua decoquas usque ad partem ter-
ciam et publicorum accessionis prima
bis ardorem febrium extinguit.
Item ros marinum herbam cocturam in
aqua calida dabis post accessionem. Item
absinthium agrimonia et plantaginem
teras cum vino et modico melle ante
accessionem ieiunus bibat per triduum.
Item ad idem tollendam terciana
in magnitudinis corticem tremuli cum
absinthio in aqua coquas et hanc
ieiunus bibe. Item fiat pulegium
coctum in aqua. Capitulum xxxij de quo-
tidiana in tertiana febre ...

Quotidiana in-
terpolata est putrida febris
de melancolico humore extra vasa
putrescente generata. Urina in princi-
pio causa apparet pallida vel sub-
pallida cum claritate principaliter et
tenuitate essencie. Frigore maxi-
mo infestantur. Livor labiorum in ac-
cessione et in extremis manuum et
pedum apparet livor ... exacto
si adest enuntiatio. Complexionem
competit ... primam ho-

ram nocti solet invadere primo acci-
piat paciens oximel simplex cum a-
ne cum calida aqua vel accipe oxi-
mel ita compositum Accipias mediam
corticis squille cum cortice radicis
maratri seminis squinanti apii
maratri ana et per aliquot dies is-
ta infusa aceto ponas postea diu-
tius bulliant facias et postea cola et
Huius aceti ponas duas partes
et terciam mellis despumati et bulli-
as usque dum redigatur ad terciam par-
tem et hoc oximel vocatur squilliti-
cum compositum Digesta igitur ma-
teria per tale oximel quod cognoscitur
ex urine spissitudine et accessionis
acuminis complicitate et anticipacio-
ne purgacio fiat hoc modo In aqua
decoctionis mollis primorum seneci-
cuscute epithimi anisi apii maratri
pulicem vincis ʒ ii minutis cit et
ultimum indorum per totam dimittet in
mane colato ei adde modico zucari
vel sirupi mollis ʒ ʒ ii de pulvere la-
pidis lazuli ʒ i Oleum unimpium
ante accessionem cum calida unctio
fiat spine cum aerogatio oleo lau-
rino admixto castorio Dieta com-
petens sit cibo galina perdicum fa-
sianorum avium Redulina cibo olus
spacis baracgo citorea cum nono
sugne vel lacte amigdalarum conditum
sit potus sit vinum subtile bene limpha-
tum cum aqua decoctionis maratri
seminis milonis Experimentum ad quar-
tanam ante accessionem intret aquam
frigidam paciens per horam et egres-
sus intret lectum et bene cooperiat
Deinde accipiat salviam et parum
plus de allio tritam simul tritam
et ponat super omnes venas pulsati-
les ubicumque possunt reperiri et super
tympora et bibat fortissimum vinum

tale sentiunt cito quiescit Item ac-
cipe triginta grana piperis ac ma-
nipulum rute Hec trita ante acces-
sionem dabis bibere et fortiter deam-
bulet et post in lecto cooptus sudet
Item abrotanum prodest in oleo tritum
et corpori illinitum Item grana ede-
re que numero inheserit coquas satis
lenti pone in vino preterea et illud
bibe Item ter nimis piperis nigrum
et euforbium et aliquantulum de castoreo o-
rientali et bulliamus diu in oleo et
non colamus sed de ipso calido in-
ungimus extremitates partes remo-
tas scilicet brachia et femina medium et tota-
spinam dorsi ad ignem ante horam
accessionis Aliud est sit oleum ca-
lidissimum ad ignem maxime contra
quartanam ex melancolia in hye-
me accipe tres partes castorii et quar-
tam de spica nardi in duabus partibus
giminis olei vel oleum musellinum
et bullitum simul in vasculo super cine-
rem calidum vel ad lentum ignem
quia ad magnum ignem perdit vir-
tutem Hoc oleum valet contra
frigiditatem stomachi singultum
et ventositatem et ructum intes-
tinorum et dolorem iuncturarum et
omnia frigida membra et tertianam Item
flammula herba ponitur super pul-
satilem infra quantum accessione
ita ut vesica surgat in loco u-
bi posita sunt herba flammula
et ruptam vesicam pars curata auro et
sentua attrita et fac quatuor fo-
ramina et postea adhibeas aurum
sicut solet esse super cancerium
et cumberem Quartana quoque que
nota dicitur contingit aliquando ex
colera adusta et accidit ista ma-
xime estivali tempore propter attitatum et

e urina coloratior et spissior quam
in interi quartana Cura eadem est
cum dicta secundum quod in interi quartana
Continua capitulum xxxiii de fe
febre que dicitur hec continua
synocha. prima ergo est simplex et
ex pluribus sanguinis in vaso generata
Epigmasticus autem est illa que
incipit decrescens quia in principio
dio sui decrescit sicut videmus
ignem de stipula qui exabilita
te materie primo magnus ea con
sumpta statim desinat. Huius est
urina rubea cum spissitate coloris
ingrescens. In primo multum fervo
ris accipiens cum maxima pulsus
velocitate. et sicut non modica generatio
rubor et angustia magna hec a pri
ma die incipit decrescere et finit
citissime. Uerum bursao medicine in
videtur indigere ad doctrinam tamen
dicitur aliquid de ea primo quod nullo
prohibente minutio mediana fiat
et aliquid statim offeratur confortatiuum
ut sirupus rosaceus cum
frigida aqua infusa unctiones
statim toti corpori ex oleo molis fi
ant ut subito illa caloris impetuo
sitas mitigetur. post dierum tria
minutionis si tamen febris durauerit
venient febricitantes moueatur
venter aliquo laxamento ut est aqua
decoctionis molis et prunorum ablu
to sirupulo optimum et rubarb. In
hac egritudine quia breuis est ne
cessaria est dieta tenuis ut poma
cocta lac amigdal. granata et sirup
simili. Secunda species acute febris est
augmastica idest accrescens quod
in primordio accrescit calor enim
lentus cum repugnantiam mate

riam inueniat non potest sic subito
exardescere. Secunda febris lenta inci
pit et grauiter desinit sicut videmus
de igne accenso in humidis lignis
qui primo repugnante humiditate
materie quasi modicum ex calore
apparet postmodum vero materia abolito
et reddita incandescit et fortius
ardet. Huius urina a primordio sub
rubea apparet vel rubea quodammodo
subalbore perfusa valde insubstan
tia perturbata. Uenarum adest infla
tura et extensio oris comitatur dul
cedo pulsus in sistole magis quam
in diastole repitur. Primo minutio
subueniat in quantitate non mo
dica considerata tamen uirtute egroti
et confortatiuum aliquid detur. In
terim offeratur sirupus acetosus
vel oxizacaria in mane cum calida ut
quod adiuuatur digestionem que cogno
noscitur in eo quod urina secundum quasdam
partes incipit clarescere et magis solito
coloratur colore distemperantia
acutior solito repitur. Tunc perfecte
hic modo violas ac prunas cum radi
cibus sariole apii admixto polip
z iii dimanus bullias cola mea
colatum tamarindi et cassia fistula
z ii adhuc eorumque colatum sirup
po et zuccara admixto prima parte
et si permiserit venter constipa
tio clistere est admonendum adhibeatur
molis malua cantabro manna et
aqua diutissime ebulliatur et colletur
et in eorum colatum mellis modico et
olei communis cum suco mentillal
demixto per clistere iniectas fiat autem
ad comprimendum inflationem pedibus
in istis fomentum ex aqua decoctionis

molis herbe malue mixtum. Videlicet
ab remedia supradicta in capitulo de
sompno contra insompnietatem fron
dium lactuce vel papaueris frondi
um aut semina eorum rosis admixtis
Post quidem fomentum et vnctio fiat
in plantis pedum et in fronte ex oleo
rosaceo vel molis vel populeon
admixto aceto vel agresta. Sirupus
vel sciptus maiora epigmastici in
hac cura valde vtilis et dieta non
omnimodo sit eadem. Tertia species sit
acute febris omotheonitis id est febris
vnius tenoris existentis nec omni
modo abilis ad interpositione nec
precipue ex inobediente continuat quia ad
modum declinatus acrensio in insignis sit
tis apparet. Huius vrina a principio
rubea et subrubea mediocriter in spissa
perturbata / quadam perturbata pur
puritate spissa occurrit coloris
distemperancia tamen spissus velo
citate quem in fumore febris continens
vnius tenoris et habitudinis existens
Adolescentibus et iuuenis tempore conuenit
hec passio familiaris esse. Curationis
autem et medele exhibitio omnino sit
eadem quam superius in cura augmenti
mastici preter quod in eius purgatione
polipodium non est admiscendum. Cum
huius febris natura ad flegmaticam
materiam non declinet. Tertiana con
tinua febris est ex colerica materia
in vno solo loco intra vasa tamen cor
rupta generata. Huius signa sunt. Si
licet affligat continue de tertio tamen in
tertium diem in horis colere conuenit
magis infestare. Vrina subrubea
a principio apparet vel rubea et spis
sa quadam claritate / vel rutilacione
ruboris perspicua estiuali tempore / et
in iuuene hec passio familiaris est.
Ante omnia nullo prohibente vtendum
est minutione deinde confortatiuo stati
secundum predictum modum in epigmastico
sirupo, cura non sicut superius in cure
in tertiana preter quod vomitus omnino
negandus est. Si tamen constrictione ven
tris laboret clistere in cura augmenti
mastici admouendum et fomentum
ibidem expositum et hoc vtile est.
Dicunt de tertiana continua diximus
ita consideres de cotidiana continua et
duplicibus curis secundum quod superius inuene
ris in febrium duplicitate faciendum.
Continua composita febris existit
que de vna vel multiplici materia vel
omnino intra vasa vasa vel partim in
tra partim extra corrupta generatur.
Huius vrina flammea apparet fulgi
da et tenuis in superficie velut acete
rem colorem argenteum habens. Pl
sus velox et valde sitis magna et
denigratio lingue ventris constrictu
ra insompnietas et alienatio mentis
ac frenesis. Fetor aut fiet intol
lerabilis. Dolor capitis vehemens /
Nullo igitur prohibente faciendum est
minutio / infra tempus minutionis
quo ipsa materia digeratur. Dandus
est sirupus acetosus in mane calidus
cum aute secundum predictum modum
videris materiam digestam purgatio
ne vtendum est. Detur minutio decoc
tio vel tisana ut in cura veri ter
tiane vel tisani farine vel pulueris
reubarbari. Admixto sirupo violis per
totam noctem vsque mane detinet
clistere subueniat quod in augmentum
tico et veneris / pro insompnietatem
vnctio faciendum est fronti ex oleo ma
dragorate vel rosaceo / vel molis
populeon admixto. Somnus apponi
gitur ut supra vel si potest sine lesione et

Ducendus paciens ad fontem et a qua pi-
lota vel in ipsa domo suspendatur vas
plenum aqua et parvum foramen
ab alto cadat ita quod paciens vas non
videat sed aquam cadentem. Frigi-
da epithimata epati apponantur ut
sandaliana ℥ v ro(sarum) ℥ i. Gummi arab(ici)
℥ ii. hec cum modico aceti vel agreste
et oleo molis temperentur et cataplas-
mentur paciente. Dieta sit pul-
pamentis palestini et que scripta est
in epygmastico. Capitulum xxxiii de venis

Vene animales sunt per
quas sanguis per omnem com-
pagem corporis defertur. Hec arte-
riis assimilantur in aliquibus ut dic-
it Galienus, sed non habent motum dila-
tacionis et constrictionis sicut ar-
terie et hinc est quod quiete nominantur.
Harum due sunt principales ut de-
dicit ille scilicet que a corde procedunt v-
na magna alia minor. Physici tamen
dicunt quod ab epate ortum habent vene.
Utraque istarum venarum est principium
venarum diversarum secundum differencias su-
as. Hec due vene ut dicit Plinius in
primo ... disperguntur ... vi-
norum series pillas minores om-
nibus membris utilem sanguinem tri-
buunt. Hee directe venarum ... trans-
mittunt ad cerebrum et ex hiis ad aures
ad oculos ad nares ad ipsum oris pa-
latum ut gustet. Hinc ut Galie-
nus dicit de necessitate ac omne
membrorum instrumentale venit.
Due vene pulsatiles que superfi-
cialiter in quibusdam membris sen-
ciuntur ut circa iuncturas manuum
et in temporibus. Hee debilitatem
cordis et qualitudine plerumque et le-
sionem eciam corporis ostendunt.
Alie vero vene que non sunt pul-
satiles deserviunt duo genera sanguinis

quibus membra irrigantur ad
conservacionem nature et corporis nutri-
mentum. Hinc per venas minu-
tissimas diffunditur sanguis ut speci-
alius recipiat alteracionem et compo-
sicionem in membra et iterum ut sangu-
is grossus retineatur ab eis et subti-
lis habeat exitum. Deinde ascendunt
vene per silosum pectoris medium
usque ad cervicem. Dilicie descendunt
per brachia tres utrique sanguinis ve-
ne una a capite et cephalica dicitur,
alia ab epate et hec basilica dicitur
et fundamentalis. Alia est a corde pro-
cedens et hec media est inter duas et
dicitur mediana vel cardiaca. Inde
alie vene a venis principalibus cor-
dis diriguntur ad renes de renibus
adiugunt ... genitalem et con-
cupiscencia cordis transmittuntur ad
renes ibi ... calore luxu-
rie ... Rotundo vero corpus
corporis post vene ... ve-
nis que in ... descendunt et sunt
multe multiplicesque ille vene que
in ... concurrunt unde fit ut pro-
les generata plurimum similitudinem
plerumque membrorum omnium con-
tracta suscipiat. Deinde vene a pec-
toribus cordis ad ilia accurrunt et
ad pedes descendunt ut inactiur
pedibus quo gressum diriguntur quo
monetur animus digressum. Si ve-
ne in ... dolus et brachium in-
flatum sit oportunum remedium
eius est ut si sanguinem ipsius incise
vene habueris admixtum farine
et calidum super ignem factum suppone.
Si autem non habueris accipias san-
guinem de qualibet parte corporis ipsius
pacientis et cum ... supponas
... semper ... reservare
sanguinem ... usque ...

dicem bachume multo fluente ut dicit
ypocras morbi sequitur capitolii 27
Nervis ossi adiunctam de nervis
coniungitur ut dicunt physici
Nervi oriuntur a cerebro unde omnis
sensus a nervis est Statim enim cum
ledit aliquod membrum dolor cerebrum
tangit ex origine enim duorum princi
palium nervorum due tele super cerebrum
continentur Inde etiam ossium et multitu
do nervorum Nervus non in se sanguinis
sicut vena Nervi valent fundantur
in longum et non in latum Bene enim
continentur propter abscisionem non nervi
Nullus nervus est in capite hominis
sed in manibus et in pedibus multi con
ne animal habens sufficientiam habet nervi
Nervi magni et fortes extenduntur
in brachiis maioresque in cruribus
ac fortiores Questio dicit non prima
est ex nomine physici extensiones nervo
rum et venarum cognoscere potuerunt
Qui aut quasi modo cadaver huma
num in fluminibus impetu ligaverit
donec totum aut cetera decidat re
manserunt nervi atque vene que
tenatoris sunt et ita dispositio
atque extensio patuit in predictis
Nervi aliquando humore debito
destituti cum maximo cruciatu homi
nis contrahuntur Nervi ut dicit galie
nus tetram ac fluctuosam habent sub
stantiam et ad separandum difficilem in
namentum corporis deserviunt virtutes se
nsibiles et motivas a cerebro ad partes
alias et corroborare totum corpus
per incedunt Celsus dicit plum
us quod nervi est a corde non consolida
tur in ipsis nimirum quod dolor fu
mus dolor est sine nervis quedam
sunt animalia ut pisces arteriis
enim constant Cariofilata bullita
et vinum decoctionis sumptum miro
modo confortat nervos Odor etiam
eius confortat Balsamia idem facit
Sicut etiam confert multum Dia
castorium ad idem Si nervus perfora
tus vena cum minimus lesus fuit
periculum est Scias quosdam
fuisse qui ex tali infortunio perpetuo
doluerunt Si igitur acciderit oportu
num remedium est sufficiens ipsius pa
cientis calidum supplicari Si co
tractionem nervorum ut sepius fi
eri solet in tibia subito senseris
extende tibiam cum pede quantum
potueris ita ut talum magis ex
tendas quam reliqua partem pedis
et statim sanaberis Idem de manu
facias Unctio facta ex sepo cervi
circa tibiam et crura et sanem multum va
let Si spasmum pateris vitam
fortia adiuvares Item de quacumque cu
nervos ac musculos dolens spica
nardi tostum piper semen cipiani
equali mensura in pulverem redigas
cum talibus in balneo aut in calido loco
cum vino ueti ieiuno stomacho Ite
capiti porrorum numero xxv cum
capillis suis in oleo q e i tamdiu
decoquantur quousque exsiccentur
et cola oleum ipsum et addice ceram li
bram i et de medulla cervina z. vi
totumque in unum redigas et cum necesse
fuit inungas Valet et calefacit idem
Item de dolore nervorum herbe mal
ue radix pistata axungia veteri
et inde unctio facta valet Si in ner
vis spasmum habueris herba ma
rubii cum oleo roseo mixta per
ungas si nervus ipsius fuit ver
mes terrenos tere cum axungia ve
teri et supponantur et sanat per triduum
Item si nervum in manibus aut pe
dibus contrahi senseris facias quod de

manibus redigitur super dicimus cor-
poris insitis venis non consolidatur.
Arterie capitulum 36 de arterijs
sunt organa concava in lon-
gitudinem extensa nervorum et ipsi
substantia ligamentalia habentia
habentia motiones diversas. Hee
a corde originem ducunt. Ad hoc
composite sunt arterie ut dicit Ga-
lienus ut per eas euentetur cor a fu-
mis et respiret calor naturalis et
per eas distribuatur membris que sunt
per ipsum spiritum propter preparationem et
vivificationem quam suscipiunt.
Hee inter nervos latent et sunt semper
te spes ut dicit Plinius. Hijs in natu-
ne i sanguinis vivi arteriarum per
sus in carmine maxime membrorum
est evidens index fere omnium membrorum
in modulos certos legesque metricas
ab Herophilo medicine vate miranda
arte inveniam propter subtilitatem discre-
tus arteriarum pulsus exponitur.
Obstinatione enim cerebri aut sangui-
ni ictus consonantia mire temperat
prescisis arterijs torpescit ea pars
corporis tum dices nec venas sunt
nec arterias similiter ut serpentes.

Corde capitulum 37 de corde
corporis humani corporis humani
ut dicit Gal. ab extremitatibus
musculorum ducunt originem et co-
rde sunt nervorum similes et hee ad
membra tendunt mobilia que
cum retrorsum retrahuntur propter sui prin-
cipij contractionem ea retrahunt
quibus alligantur et eque laxant
cum eis accidit relaxatio ex eo quod
relaxantur sua principia et ad suos re-
deunt situs sive extensionis quam
sunt ex suis principijs egredien-
tibus mensuram sive longitudinis

apiete capitulum 38 de ligamentis membrorum
Ligamenta membrorum sunt
nervis similia ut dicit Gal.
Hec continuant inter duo extrema
ossium aut inter alia membra a
quibus nectuntur unum membrorum alteri
ut firmius coheat. Origo liga-
mentorum ab ossibus est unde et semper
carent sicut ossa sensu. Iuvamentum liga-
mentorum est connexio et contentio
iuncturarum et corroboratio ner-
vorum. Hec ergo ligamenta nervis mi-
scentur et ex eis quasi una res efficitur
ut sit timor de eorum solutione levitatis
eius. Convenientes quippe non erat
ut nervi ossibus continuarent os-
sium solida et duricia nimis. Nervi
vero subtiles et molles et ideo necesse
fuit ut medium quod esset ossibus
mollius et durius nervis. capitulum
39 de membranis vero
Membrane in modum ideo
facte sunt ut ex ipsis ea que extrin-
secus sunt liniuore sensum reci-
piant quo ne subito effusus ex-
inaniret interna neque desuper ie-
cute proficiente arida que extrinse-
cus habent efficit totum hominis
sabinam situs necessitate turba-
ret extractionis ut dicit Plinius.
ab inferiore visterum parte separantur
membrana. Omnia quidem princi-
palia visceri membranis propriis
velud vaginis providens natura
reclusit. capitulum 40 de carne
Caro fragilis est corruptioni
prona mollis et delicata
melior dispositio carnis est que nec
macilenta nimium nec fera pin-
guedine replicata sed est debita et mo-
derata membrorum replicatio pin-
guedo eius etiam visibiliter replica ter

mit' probacio eius est quando bene
corpus sensificat idest ut contrarie
tatis dolorem cito senciat Mor
tificacionis uero nota est quando punc
cionibus non mouetur Carnis inna
tietu est ut d' gal' in anathomia
humani corporis ut impleat rimas
et concretat ramos que in suis com
plexionibus et caloribus diuersis mem
bris reperitur sicut alba et mollis
Russa seu rosea est caro in pulmone
rubicunda in corde in spiritu in epate
Quis nigra seu nigra in splene
Membra alia albificant matri
ces quas conuincunt sicut in mamil
lis et testiculis in matrice ova ut semen
Si pinguedine corporis grauatur et
modice balneum calidum de aceto fa
cias ricinnus inter illud alter
nis diebus secundum quod expedire uideris
et matri fies Si in his uiuunt quod
libet apostema accipe nasturcium
aquaticum et pista cum auxungia por
cina et pone super locum et rumpetur
apostema Idem facit nasturcium
per se Item accipe recepium canatum et im
pone dialtheam et rassa super carbones
et assam pista et pone super apostema
Idem facit cepa assa et pista per se uel
cum auxungia porcina De aposte
mate quod notatur antrax uel carbunculi
bus accipe supinus in capitulo de ma
nibus De carne et medicinis et cura
uulnerum in capite hominis Sciendum
autem quod sicut varia et discreta sunt
genera uulnerum eorumque medicamina
ita quoque ipsorum uulnerum loca
quasi fundamenta diuersa consistunt
et hec quatuor ut cranium caro
neruus et os De ea que in carne
fiunt posita que in uerno presumendi

Apostema

Antrax

curare oportet Vulneribus autem
fracti cranei oleum non licet ap
ponere ne panniculi quibus cere
brum inuoluitur dura scilicet et pia
mater aliquo modo ledantur quia
oleum putrescere et cauendum est ne
aliqua putredo a superioribus in in
feriora labatur Cerebrum enim tante dig
nitatis est ut si quantulibet leuis infec
tio ei acciderit tota sua incolumi
tate priuatur Mors differi potest putre
facto cerebro usque ad centum dies Si
cranium ruptum sit uel ualde non
apto findatur caro usque ad os tum et
flat aptura in testa capitis et sup
ponatur pannus sericus bis in die
et desuper licinus usque ad quinque aut
sex dies quousque consolidabitur testa
consolidato cranio et cum corpore ...
passiua lana balnietur infirmus
et post balneum emplastro refrigere
et ... utatur ex absinthio trito et
albumine oui et aqua rosacea
Sequenti die apostolicon appone
conuenit et nouem quod si dura uel
pia mater usque ad primacium actus
lesa sint hominem curari impossibi
le est Si cranium ruptum non sit
secundum uulnus profunditate cum pen
na subtilissimo panno bis in die
mane et uespere repleatur postea de
bitis unguentis curetur Si caro
telo uulneratur temptari debet si in pro
fundum iuerit et uul' mortalibus
Si in superficie sit tota caro scindatur
in longitudine et telum cum tenacul
abstrahatur postea curetur predicto mo
Telum si os colserat commoueat
in commotione laxet Si non moueri
nequeat usque ad os caro incidatur
et os cum illud ut euelli possit
cerebro parcetur et hoc maxime

Cranium

Telum

instia fieri solet Si telum aliquo no
bili membro infixum fuit caue ne
tamen illud extrahere uolueris ea mem
bra ledant aliquando enim melius
est ut remaneat Quidam homo i
ter stomachum et zirbum sagittam
diuturno tempore portauit incapite inter
oculos infixam et nullatenus grauaba
batur Hec sunt principalia membra
quorum vulnera mortem inducunt ce
brum cor epar testiculi pulmo dya
fragma intestina brachiorum in
testinum dicunt nonnulli mortis
vulnus esse Inuenitur tamen qua
liter possit consolidari Recipe colo
phonie ʒ i masticis libani am
barum ʒ i ʒ beli fagina drac ʒ i ʒ
pilorum camellis, ex farine quod suf
ficit conficit sic ucelle inspicali
uase locato adigne et bullire facias
at post pilos compulueres adiungas

De scissura

resfrigeratum quod accipias et inde pil
lulas facias comedere quod vulnera
exeis duas vel tres aut plures
si potest et integras deglutiat Si ca
su venter hominis scissus fuit et intes
tina accipe statim porcum recens pi
nato vulnerato porcum aptum venter
aptum sup ventrem vulnerati po
nas ut calida porci intestina cale
faciant resfrigerati intestina hominis
et calefacta redeant ad locum suum
et tunc pellis ventris consuatur
fortiter et curetur locus Si in vulnere
vulnerati supervenit populeon unguentum
ventri apponas Si in vulnere vul
nus eius vulnus constrictum pa
tiatur ventris agrippa unguento vti
tur Si vulnus putridum fuit hoc
frangat medicamine Recipe olei lib. i
terr albe ambarum ʒ ii picis ʒ iii

salue sapimbapis leutiste fanine
aucti rute omnium manipulos sex
herbas cum feno diu contunpas
cum oleo coque et cola deinde ce
ram adde ad ultimum picem Si
vulnus totaliter effectum fuit ad
curationem curandum hoc unguentum
appone Recipe colati lib. i colopho
nie ʒ vi terr ʒ iii olei filatis
duas masticis olibanum mirre a
ana ʒ iii ceram et cetera solue cum
oleo cola deinde puluerem terren
dorum admisce Notandum autem quod
vulnere facto etiam cessante fluxu sangui
nis lana illud cum vino forti postea
immittas oleum oliue et lanam sic
cidam oleo intinctum suppone et
salvia vel millefolium contusum
de super Inde si non sanatur vulnus
sume oleum picem ceram hyrcinum
sanguinem et terbintinum equali
pondere et fiat molle bullias ex hoc
unguento vulnera sanes Si nimis
creuerit sanatur vulnus sume vitrum
pulueratum et sal comburitum cum lar
do suppone caro tua renouabitur
vulnus Si caro mortua creuit

Caro

subtilem panni cum cultello rade et
illam rasuram impone Item sume
oleum mirram thus album ma
sticem colophaniam picem auripig
mentum equali pondere et fac puluerem
et inde carni mortue et radi
cabit Si vulnus fluxit nimio
sanguine de testis ouorum cinerem fa
cias et de albugine oui distempera
et sanguinem sistit Item citam exac
to contritam suppone sanguinem
efficacissime talibus Item atramen
tum incensum resolue et lanam in
mittam de eodem suppone et adnares

Remedium vulneris

nomina

cum primula ponas vel pane exco
[illegible] Emathiten lapidem cum
aqua super cotem tere et ipsum pulve
rem cum aqua bibe Item certissimum
et indubitabile remedium vulnerum
et ut si vulnus in superficie carnis
sint et non vitales penetraverit partes
statim antequam vel una gutta sangui
nis fluat in notato x nomine volun
mam forte stringens per horam re
teneas atque postea manum solutam
inmediate herbam millefolium tri
tam atque saliuam contusam suppli
catam facias nec moueas ligamine
ta usque tertiam vel quartam diem
Si non magnum fuit vulnus quin tum
vel sextum diem aut septimum exp
tabis Soluto ergo ligamine vulne
ratum invenies et vix vestigies cicatri
cem Item Democritus auctor est quia
si pulvis salvie fuit aspersus in vul
nere mirifice sanat et si per se ipsa fuit sal
via teneris statim super vulnus impo
nis aut ipsam herbam contusam
potius cum admixtione sanabit
Item folia ipsius salvie masticata et
pone ad locum statim sanat et clau
dit nec solum superficiem sanat ve
rum etiam nervum incisum con
firmat Experimentum invenitur in libro
antiquorum narrationum ut scias de
plagato si vivat aut moriatur herbe
pulicaris manipulum tere et dabis bibe
statim cum vino et tunc potione
si vomuerit eger scias eum moritu
rum sin autem victurum Si glandu
li incute creverint cutis scindatur
et non solum nodus sed etiam sacculus
eius exstirpetur Si enim aliquid re
manserit fit causa altius nodi In
scissa ergo cute usque ad pelliculam no
di nodus cum sacculo extrahatur Si
non aliquid remanserit corrosivis

utendum est Si glanduli propundius
in carne sub ylis creverint de facia
li non curantur et sunt aliquum lepre
maria in insidendi ergo sunt cum magna
discretionis subtilitate ne vene le
dantur paulatim aut curandi sunt
horum dolia ut bene purgetur locus Si
in carne vel in membro aliquo sacrum
ignem id est infernalem nominatum sen
seris statim mente sanctum adiecto su
lfure tacto in unge et mox sanat Si
in ulcere sacer ignis advenerit statim
ubi senseris primo sume herbarum
succos quas frigidas novimus cum ovo
rum albugine tollo mollito et sup
ponas tamdiu donec recedat postea
ea herbam lingue bovis cum axun
gia veteri tere et suppone et mortifi
catio etiam mortificatam excide etiam
est notandum quod si ignis sacer post
remedia non cessaverit in suprema de
separatione abscindendum est membrum quod
transeatur ignis et tamen aloe crassio
nis Si tum membrum est quod abscidi potest
sine discrimine corporis et vite fecerunt
autem nonnulli periti in arte medici
nali qui ignem sacrum ignem gras
sari statim absciderunt digitorum
aut articulorum summitates in quibus
ignem senserunt videntes ac scie
tes minime totam manum aut bra
chium posse consumi antequam reme
dia subvenirent Ne sentiat dolor
abscisionis radices mandragore co
quantur cum vino forti et talis potione
data infirmis statim obdormiunt in
sompnum et non sentiunt detrimentum
Remedium ignis sacri supremum esse dicunt
vinum balneum exacto succi herbe io
nis et plantaginis et quibus tum menstruum
sui in carne dispositum nasci solent apo
stemata et ulcera atque pustule Istorum

Sacer ignis

pustule

fleumones — quedam sunt de sanguine et dicuntur fleu-
mones et sunt dura multum dolencia
atque calida. Quedam de flegmate sunt
zime — et dicuntur zime. Sunt autem alba et
mollia, ut si digitum impresseris quasi
foramen facit. Quedam ex colera
nigra, et sunt dura valde nigra et
erisipule — absque sensu et vocantur erisipule. Hec
inflamat sicut ignis, quandoque il-
le que vulgus vocat infialem et
hec quandoque acciderit curanda sunt
sicut invenies superius in isto capitulo
de sacro igne. Fleumones vero cura-
di sunt sic. Si tantus est fleumon
farinam ordei pistatam cum succo
plantaginis suppone vel iusquiami
et similia. Si autem sit vetus quod matu-
ritatem indicat suppone semen lini
radicem altee et ceteram apii et mel et
butirum equali pondere. Suppones ce-
pe coctam super carbones et mole fi-
at postea ferro incides et digitis in-
ferius cicies saniem nec ullomodo
pertes dolenti. Postea vitellum oui
miscebis duabus partibus olei et in-
tinctam stuppam ex hoc impones
usque ad tres dies. Deinde curentur
medicamine. Curantur sic. Cataplasma
facies de aceto et cineris, quo infundes
lanam apponens bis vel ter in die. Si
tamen est estas zime cum matu-
rata fuerint ferro incidas et expri-
me saniem et cura sicut de fleumo-
nota — nibus dictum est. Quecumque talium an-
maturitatem inciderit multiplica-
buntur eorum putrefactiones et elonga-
tur ad sanandum et plaga ad curandum.
de scrophula — Si scrophula nata fuerit cyrurgia
abstrahi non debet, solo potu liberatur
sicut invenies in libris medicina-
libus. Curantur autem attactu manus re(gis)

Francie dummodo consecratus sit
et inunctus. Cancer est durum a-
postema ex melancolia et accidit
aliquando ex culpa humorum aliquando ex
culpa exteriori vulneris corrupti.
Curatur autem hoc unguento. Accipe
radicem herbe lingue bovis ʒ iii
auxungie veteris ʒ iiii ʒ cynamo-
mi ʒ i celidonie radicem ʒ i cere
ʒ iii resine quod sufficit. Radices
istas primum tere et cum auxungia te-
rendo misceantur. Deinde pulveres te-
rendo super asperge et sic argentum
vivum in vase fictili pone et sic resi-
nam. Cumque liquata fuerit adde
fistula — ceram et insimul resolva. Fistula nasci
solet in genitalibus mulieribus vel
in lateribus aut in anterioribus par-
tibus, circa vires aut scapulas. Cui
hoc unguentum apponitur. Accipe cal-
cem infectam ʒ i capitellum quod
sufficiat. Hec tria simul confice secundum
vulneris quantitatem et cum licinio
fistule infertis et sic abstrahe et dimit-
te intus donec mortificet. Deinde
vitellum oui cum oleo ut supra dictum
est impone. Sed si mala caro non
fuit mortificata et desiccata adhibe
cyrurgiam et incide cum rasorio per lon-
gum locum dolentem usque ad pro-
funditatem et calido ferro rotundo
locum cauteriza. Si os in loco fue-
rit vade illud ferro optime. Si ex
profunditate originem duxerit impos-
sibile est curari fistulam tali modo.
Ex cutera bussonem et epar eius
lotum aqua integrum superligabis
duobus diebus et totidem noctibus
donec locus fistule desiccatur. Hec
quod de fistula diximus decimo fa-
cias si aliter curare non potes. Si

De scabie

quibus scabie vexatur intret balne-
um et ungatur isto unguento Ac-
cipe spumam vitri et vj aceti fortis
quod sufficiat hec simul confice in morta-
riolo et exsicca inungas cum optime
et postea cum in balneum ponas ita
eum et inde exeuntem optime la-
ves Aliud unguentum accipe salam
et iij aceti optimi et olei communis
quod sufficiat et hec omnia in vase fic-
tili bulire facias Isto ungas eum
iuxta ignem mane et vespere et per
tertium diem balneis eum et lavabis
Ad impetiginem et salsum flegma to-
tum corpus inungatur oleo quod fit
de frumento sic frumentum inustile
et inde comprimatur et exibit oleum
et inustile cum spica super incudem et
inde fluit oleum etc. Item ad prurii-
ginem equalitur apium terris et pa-
nem candidum infunde vino ueti-
mo bene comisce et inde fac cataplas-
ma et suppone membro Item corticem
medium sambuci cum aceto coque
et calidum suppone Item fimum capri-
num recentem in aceto forti coque
quousque totum acetum consu-
matur postea siccetur et pulverizetur
et commisceatur melli et cataplasmetur
et tertio die solvatur Item plantago
cum aceto trita et imposita multum
valet Item accipe fimum gallinarum
et pone in balneo et corpus totum
scabiosum habens et balnea diu
in eodem et sudabis postea capitulum
Corium autem xli^m de corio vel
pellis animalis super exten-
dit membris omnibus et multiplex
membrorum compacta conferies bo-
na estimatione dicetur Corium
hominis tenue et ad duplicitates pisti-

...ne non ualens quia quippe pilorum
fomentacionibus destitutum nisi
tantum in aliqua sui parte rarissimis
contra frigus obviis non munit
Cutis duplicitatur sicut dicit Ga-
lienus in raritate et spissitudine
ubi enim magis rara et pilosa magis
et aspera ubi magis spissa magis le-
nis et plana spissior magis aspera est
et humida magis mollis Cutis al-
ba est naturaliter in septemtrionalibus
sicut partibus orbis nisi in illis par-
tibus quas secundum solis radii recti
et contra descendentes adurunt
Remissius enim sol descendens ca-
lefacit obliquus quam si perpendicu-
lariter descendens aduret Adustio-
nes quas mundi partes habitabilis terre
ethiopiam dicunt Unde theodolus
ethiopum terras etc. In hijs quippe
tribus ethiopes sunt qui pigri-
tie nigrescunt Unde si accidentalis
talis corporum nigredo aut naturalis sit
prudenter discucienti relinquimus
Qui autem quod ex uno parte adust
genti sumus Unde autem hec nigredo
irrepserit si est naturalis ambigimus
Si rugosam et tumidem cutem ha-
bueris ablues membra cum aqua
decoctionis fenicoli lac asine ad i-
dem valet et maxime ad candorem
Si autem asperam et rugosam ha-
bueris accipe aqua feniculi et
inde te fricabis et subtiliabis Salvia
ieiuna ad idem valet Item aqua
que in inicio maij mensis ceci-
dit multum ad idem valet maxime
si balneum in die accipias Valet
etiam idem scabiosis et ad multas
alias egritudines et ad clarificandum

Impetigo

Pruritus

Cutis rugosa

pectus maxime Capitulum xliij
Dorsum interius est De dorso
a collo usque ad exitum cos
superfluitatum. Compositio que continuat
ipsum dorsum a superiore parte ad par
tem inferiorem ex multis ossibus
constat supra omnia perforata in medio
recipiunt utrumque lateris cos
tas in una extremitate connexa
sibi iunctura forti. Continet ipsa dor
si ossa secundum numerum costarum et per
medium ipsorum ossium perforatorum nucha
descendit a primo usque in medium
renibus. Potest autem ipsum dorsum pre
cipue sustinere labores. Sed cum ad se
nium homo pervenit incurvatur. Si
dorsum dolueris accipe vinum vetus
et butirum non salsum et maxime si fuerit
potius illud quod in maio mense fac
tum est et simul bullias et postea in
tinctam lanam dorso supponas. Hoc
idem ad humeros valet ad collum
et scapulas et renes Capitulum xliiij
Nucha a quibusdam De nucha
vocabatur esse medulla sed Tuss
falsum est quia ipse dicit quod non est
medulla et hoc patet ex eo quod habet
in se quandam duritiem quam
medulla non habet. Nucha in anima
tum est corporis humani [illegible] spinam
et tempore proxima dorso ad modum
corde. Iuvat autem recreationem
spondilium et spine totum quoque
ex ipsis oritur. Descendit autem
a cerebro ut Galenus dicit. Sensificans
et movens membra caput sen
cia et hec sunt principalia hominis mem
bra in quorum uno quoque membro
insunt sunt virtutes ad sui regimen
custodiam et tutelam. Et sunt que
res necessaria motiva de loco ad
locum maturativa et digestiva
et contentiva dividunt in tres partes
appetitivam que trahit res que ne
cessaria ad locum. Expulsiva que
expellit non necessaria a loco. Re
tentiva que retinet quod ne
cesse est Capitulum xlv De pectore
Pectus hominis pars est delica
ta et que nunquam potest sine de
trimento suo sustinere labores tum
propter cor quod ei vicino situm est tum propter
alia nostra spiritualia que secundum quod
diaframa nullo habere videntur. In medio
pectoris ob amplum et latum ac fis
tulosum est situm cui coste inec
tuntur ac nervi. Sub quo etiam
vene principales oriuntur et ramifi
cantur. Sic ad membra diversa com
paciuntur et velut propagines vine
[illegible] ab uno capite in extrema con
tendunt. Sic ab ymo pectore ad cor
pus multiplex diffunduntur. Cor
et lati pectoris loco possit equipari
Tussis est offendiculum pectoris. Est tus
sis sicca que nichil emittit et hec
siccum patitur. Dandum est diadra
gantum calidum mane et vespere cum
aqua decoctionis capillis veneris
confecta liquiritie. Idem faciat
diapendion et hec in meridie die
tia [illegible] carnes pullorum elixe
[illegible] minorum cum potus sit aqua p
dicta vel lac amigdalarum vel vinum
album subtile et lymphatum.
Si de frigido humore tussis sit
sputaminum habundantia adest
frigida apposita nocet calida p
sunt. Detur paulum vel pulvis
de auree et cum dormitum debet au
ctam vino decoctionis ysopi

nomia

de carbunculo

yreos liquiricie et similium. Contra
siccitatem pectoris querere optimum
remedium in libro de carbonibus aroma
ticis in capitulo describitur. Si calefimini
lucis i quidam incentiuus ardor qui
in pectore uel in stomacho iacet bi
be cyatos quinque aque salse et miti
gabitur. Item rumas i. supma folia ab
sinthii coque ea in aqua et cum vino mix
to bibe. Item piperis grana quinque uel
tria masticans. Butirum cum aceto ie
iunus bibe. Si siccitate pectoris la
bores accipe liquiricie drachmam unam
ysopum et radicem feniculi et bulli
as in aqua ad consumptionem tercie par
tis et bibe aquam. Hec et tussim sedat
et pectus clarificat. Nota ut si tussim
habes noli aquam mixtam vino in potu
quia magis sepe prouocat sed aquam
per se bibas et vinum per se optime defe
catum clarum et tenue et album. Item
accipe dialtheam et radicem petro
sellini unguis. capitulum xlv^m. De mamillis

Mamille creantur ex molli carne
uacua et sunt instrumenta lac
tis in feminis ut dicit Ar. Lac hu
tis in feminis ut dicit Ar. Lac hu[...]
ditas est spatii mamillaribus [...]
persuasionez. Lac mulierum [...]
melius est quam album. In uaccis vero
contrarium lactis feminis humiditas
eximia sanguinis origine dimatur ut be
da dicit et physici. Cumadoque etiam
lac erumpit in masculis ut dicit Ar.
Quod non apparet propter spissitudinem carnis
eius. Dixerunt tamen quidam quod
in masculis aliquando lac decurrit ita
ut mamille dicantur legitime
ubera vero illarum que pepererunt et
dicuntur ubera vero illarum abundantia
lactis. Nullum animal habet mammas
in situ anteriori preter quam homo de
mamillarum dolorem et uarias pas

Glucha kopržiwa

siones agarici album cum aru
na ueteri bis in die supponatur et prosit
postea ipsam herbam contusam oleo
suppone et claudit. Item ypocras dix
it quod mel et butirum mixtum claudit effi
caciter. De corde capitulum xlvi^m. ref

Cor principium est uite ut di
cit Ar. et est principium omnium mo
tuum et omnis sensus in corpore. Sensus
autem et motus non sunt manifesti
parte cordis et dicimus quod sensus tacti
uui sunt cum corde et sensus tactus
et gustus. Tres vero sensus residui in
capite sunt. Olfactus est in medio et
uisus super olfactum et in lateribus capi
tis est auditus. Cor lucerna est corporis
ut dicit philosophus. Pulmo non est positus
in cor est et hamelitz est pulmonem
propter principium quod est in corde et hamelitz
aer primum uadit ad interius cordis
Et notandum quod natura posuit cor in
medio corporis et in cito ut quod nobi
lius est ordinetur in loco nobiliori.
Sanguis non uenit ad cor a loco a
lio quia fons est cor et principium sangui
nis ~~non uenit ad cor a loco alio quia~~
~~fons est cor et principium sanguinis~~ et
ideo uirtus eius expanditur ad omnia
membra corporis. Est autem cor princi
pium vero delectabilium. Cor apparet
in corpore embrionis in initio creatio
nis sue et uidetur moueri inter alia
membra quia ipsum est principium ani
malis habentis sanguinem non per
aliquibus dicere quod epar est principium
sanguinis quia non est positum in loco
conueniente principio. In corde principium
est uenarum et prima uirtus creans sangui
nem et locus qui manat cordi et
pulmoni est ualde calidus et multi
sanguinis non est membrum in quo sit sangu
is multus qui sine uenis maneat nisi
in corde. Sanguis uero qui est in me·

cordis ventriculo est clarus subtilis
subtilis et tenuis. Cor habet tres ventri
culos. Dexter ventriculus primus est, me
diocris medius est, sinister exiguus.
Cor suppositum est pulmoni et sub
pectus in omnibus habentibus pectus.
pars acuta cordis ipsa est ad ante
rius. In homine autem declinat cor
ad mamillam sinistram. In hoc ideo quod cor
sub pulmone ponitur ideo et causa est
quia pulmo mollis est et ideo quasi
flabellum efficitur cordis ne cor ex
cessu caloris ipsius consumatur. Corda omni
bus animalibus posita sunt in medio
pectoris nisi in homine tantum. Quod tamen in
homine declinat ad sinistrum latus
ut sinistre partis situs equaliter infrigi
datur per partis dextre. Nisi enim esset cor
declinatum ad partem sinistram pars sini
stra esset frigidior parte dextra. Est
autem cor hominis magnum secundum quanti
tatem corporis nec est longum sed decli
nat ad rotunditatem. Generatur autem
cor ex carne spissa et dura et in ven
triculis eius sunt vene et dextrum eius
declinat ad pulmonem. Sinistro vero
eius applicatur vene maiori et cister
na mediocri. In corde animalis mag
ni corporis tres quidem ventriculi sunt
in corde animalis parvi corporis duo.
A corde sunt duo principia venarum
scilicet vena magna et vena minor et
utraque istarum venarum est principium
venarum dispersarum secundum differentias.
Quorundam cor in hominibus est mag
num, quorundam parvum, quorundam durum
quorundam molle. Corda animalium
carentium sensu sunt dura. Corda ve
ro habentium sensum ut sunt corda
hominum sunt mollia. Animal vero
cuius magnum cor respectu corporis

est timidum. Cuius autem mediocre est au
dax. Et hec ratio quod cor in animali
magnum timorosum est quia calor cor
dis non potest ita implere magnum et
diffusum cor sicut mediocre et ideo
debiliter vivificatur. Frigidius qui in cor
de est et ipse hic manet cor magnum fri
gidius et causa timoris utique est
frigus. Videmusque horum exemplum
de parvo igne qui citius calefacit par
vam domum quam magnam. Corda
magna sunt in leporibus cervis
asinis muribus et in animali quod dicitur
celethi respectu corporum suorum. Et
tamen magis hec sunt ceteris timo
rosa. Cor inter omnia membra dolo
ri plurimo non potest pati dolorem ne
que infirmitatem et hoc iustum est
quia quando corrumpitur principium
in nullo iuvatur membra residua
que omnia recipiunt virtutem ab ipso
quia non est ipsi ab eis et signum super
hoc est quia in mortuis corporibus
non apparuit umquam dolor in corde vel
infirmitas. In aliis vero membris ap
parent vesicula corruptiones et apo
stemata et lapides. Verum potuisset
cor sicut epar vel reliqua membra
corrumpi si vita mansisset in corpore.
Sed hec causa quod non corrumpitur
cor quia non expectat tempus ut
corrumpatur. Immo corruptione immi
nente et non proveniente ipsa ad cor
mors corruptionem preambulat. Et
cor eripit alesum plinius dicit
exuri non posse corda illorum qui
morbo cardiaco obierunt. Refert
et illorum posse cremari qui venefi
ciis perierunt. Unde vitellius hoc
accepto indicio pisonem redarguit
et veneno interemisse germanicum.

cepticem / quo cont se ipso defendit
q illud no ueneni sed morbi car
diaci causa fuisset Hyeo corde quis
ui homines quosdam plurimos auctor
e consst esse fortiores Corda autem
augeri in hominibus omni anno ad pon
dus duarum dragmarum conspyrij pu
tauerunt usque quinquagesimum cres
cere / et abeo usque centesimum decre
scere tantumdem paulatim usque ultra centesi
mum viuere cum seruum integritatem et
hec ex diminucione et defectu cordis
diminucionem unde cor dependet me
brum primum est ut dicit galienus / q
fundamento ipsius ponitur simile
cartilagini ut cordi basis firma
et fixa sit Eleuata est pars ipsius sup
ior / ut elongetur ab apposicione
sup ossa pectoris / et ut facilius de
fendat calor spiritalis ad eleuatorem
uirtutum mentalium / et premat mores
boni et elongetur unde sunt ad expressione
que cum est timorum tristicie et auari
cie Eum uirtutes sive vicia operantur
situs cordis ante retro dextrorsum
sinistrorsum · sursum deorsum · et ceteris
his apiis situbus naturalibus a quo
accidit deformitas mentiorbus
cum deformitate mentis Caro cordis
fortis solida scilicet et dura est / ut sit
difficile passibilis Species enim nec
torum fortium inco texte sunt plurime
diuersitatis Cruce enim posito est forna
cis ad ignem eadem est posito cor
dis ad calorem Et sicut fornacis
composito exigitur esse ex rebus so
lidis lapidibus indissolubilibus et
coram igne / ita cordis composito
ex duris et compactis non liquabili
bus esse exigitur propter calorem fortem
quem continet qui aliter stare non potest
in spacie multitudinis sui caloris Quis

nu sup hec est / qui confortat maxime
aptus sui dissolucionem et remolli
cionem ex hijs duris lapidibus sic
sunt coralis margarite iacincti sa
phiri / et similibus / Sicut simile aplo
simili / et compar ad compari / cor po
situm est / ut galienus in pannicula
spissa / uel potius in pellicula spissa
et solida ualde / tantum huius in spis
situdine quantum pellis extensa in
homine / ut sit cordi clipeus et tuta
No · men Contra dolorem cordis confi
citur hic puluis de speciebus subiec
tis Accipe et reponticam spicam gra
no mastic cynamonum costum
pip aloen mirram piretrum bac
cis lauri / et inde confice puluerem
Item accipe tiriacam dyatessaron
Recepti eius ista est aristologie gen
ciane baccarum lauri mirre ana ide
equali pondere fit electuarium cum
melle despumato et ualet Item dya
margariton multum ualet et dyama
tis maxime ad defectum cordis ad
cardiacam passionem que ipse est
defectus cordis Hoc remedium opti
mum adhibeas Recipe spice zinziberis
longi et nigri cynamomi garrio
fili peretri ana dragmam ʒ v ma
sticis rosarum salgemme marathri
carpobalsami petroselini spice
celtice ana ʒ i saxifrage xilobal
sami grana solis cinnami marace
mici seminum brusci cardamomi mas
galangre seminum sparagi hermodac
tili ana dragmam ij dragadi ʒ iij
turbiti dragmam xx polipodii ʒ
iij zuccare quod sufficit ambre dragmam
ij ros De epate capitulum xlvij ros

Epar est in parte dextera splen ex
parte sinistra et hoc in omnibus
animalibus epar habentibus Quod
si mutatur hic situs hoc quidem ut d

cardiaca pa°

Hoc erit mirabile Cum autem epar dul
ce et insco est natum lenitatis et benig
ne dispositionis epar homo totus
diuiditur sicut Iohannes dicat clemens
quod epar in dextro latere iacet ad dedi
ficationem digestionis ciborum atque in
sanguinem mutandorum et ministrat
eius opere sanguis omnibus membris
Epar multis subiacet passionibus
aliquando enim in calore distemperatur
et hoc fit vicio exteriorum ut excessu
et similibus Quando autem sola causa
est tunc adest lassitudo membrorum
omnium et summum remedium quies est
Aliquando etiam fit ex causa intrin
seca et hoc duplicatur aut ex distempera
tia qualitatis sine humore aut cum
humore Sola namque caliditas
excedens in epate ipsum distemperat.
Si de sola qualitate fiat sine hu
more adest feruor sine grauedine
circa dextrum ypocondrion. urina ru
bea vel subrubea et tenuis Si aut
cum humore fit adest dextri ypocon
drij feruor cum grauedine et punctu
re graues ipsius doloris in cetrinum
inicio urina rubea spissa circa sup
iora alba circa citrina fiunt et
tunc dicitur ycteritia De quacumque causa
causa fiat ut sanguis calore ebul
liens putrescat et generet febrem
nisi sit impedimentum minuto fiat de
vena mediana brachij subsequenter
detur multa sirupi rosacei cum
aqua simplici detur tria pucula
Si constipatus sit paciens laxetur
cum zucaria molata vngatur circa e
par cum dyapolis vel oleo rosaceo
Quatus agreste multum prodest Em
plastrum sit optimum ex farina ordei et
succo plantaginis positum super epar
usque ad ypocondrion dextrum Sic

tum sit scariola caueneb minorem ama
lia et exercicium ptisana sit et similia vi
num vel omnino nesciat vel det
subtile album et limphatum Si
aut ex frigida causa fit dolor pal
liditas est totius corporis maxime
faciei et labiorum grauedo detur ut sup
interdum picra simplex vel diaga
langa vel dyamargariton vnc
cio fiat ex oleo laurino fiat emplastrum
ex storace ladano prunifacio fiat
dianos est dicta petrosil baraga
caueneb elixe vinum clarum rubeum
temperatum modice extrant post
cibum caueat acritu et ab hijs que
indigestionem faciunt et a potu aque
frigide et a frigore exteriori ad callefac
tionem epatis sbitum valet em
plastrum ex farina ordeacea et succo pla
taginis suppositum regioni epatis
Ad dolorem epatis centaurea bibatur
cum vino cocta Item farina ordeacea
in vino et aqua equis mensuris coc
ta quasi pultes in scutella missa et
super epar posita prodest Renibus cum vino
et oleo vncta parte dextra Item interi
cia ponatur in camisia pacientis in
ipsa urina detingatur et illa quousque
desiccetur paciens induatur Hoc idem
facit pissis qui tenca dicitur si excente
ritus et vispis regioni epatis sup
ponatur Item hedera terrestris tu
sa et aceto optimo mixta panno
lineo indutata et calida lateri supposita
iuuat Item puluis epaticus et sup
lemnaticus Recipe aloes iiij ʒ costum
reuponticum ana ʒ iiij absinthij la
pini ana ʒ 6 De felle capitulum xlvij

Fel epati oppositum est fel est
calidum et siccum igneum et e
domus coleri citrine ut dicit gal. et
posuit deus ipsum annexum epati ad

inmans epar sup dextram sibi. Et
posuit deus colere citrine in ipsius
recipit propter sui levitatem et subtilita-
tem et eius altitudinem et elevacionem
ex accidentibus eius est in ipsis manciat
furor et subtilitas / et acumen sensus
et sollercia et audacia et elacio et de-
siderium dominii / et iracundia / et veloci-
tas responsionis / et totum corpus
consequitur ex felle calorem et siccita-
tem. Nonnulli homines sunt sine felle pau-
ci ut dicit Plinius / qui felle caret
quorum valitudo firma et vita lon-
gior est. Quidam homines ut dicit
Aristoteles habent fel positum super epar / et
hos ordinavit natura crudeliores ex
fellibus auctitate. Alii autem homines
sunt qui non habent positum super epar
sed aliquanto magis loco / et hii benig-
niores naturaliter estimantur. Valet
tamen multum conspectus hominis ut
alteretur in eo natura / vel ad bonum vel
ad malum. Unde quidam antiquorum
philosophorum dixisse fertur cuidam philoso-
pho qui pronosticabat ab eo cuius complex-
ionis esset et disposicionis secundum na-
turam. Et ille in arte phisionomie peritissi-
mus dixit. Nullum magis vidi secundum
disposicionem nature te quidem crudelio-
rem et multum vidi secundum excitacione
virtutis in moribus benigniorem. Et cum
multum viderim secundum naturam te pronius
dispositum ad rapinam / multum quoque
vidi per assiduitatem studendi tempore
netrandi subtilibus perspicaciorem
philosophos. Ergo patet quod consuetudo est quasi al-
tera natura. Socratem dixit Pli-
nius eundem vultum semper habe-
re visse nec magis hylarem aut tur-
bati. Et hoc credit perexcitacionem
virtutis. Vide ergo quantum valeat ex-
citacio in bonis / et quantum noceat

consuetudo in malis. Aristoteles autem auctore
quod omne animal felle carens diu
vivit sicut elephas cervus came-
lus et delphin. De pulmone capitulum
Pulmo est instrumentum xlix et recta-
mentum motus qui est in cor-
de ut dicit Aristoteles spiritualis officina at-
trahens ac reddens animam ideo
est pulposus ac spongiosus est ut dicit
Plinius. Pulmo enim attrahendo mul-
tiplicatur / emittendo minoratur. Et quod
pulsus cordis non accidit / nisi quia
homo semper spirat et tenet pulmo.
Habetur ab omni animali quod ambu-
lat et trahit aerem ad refrigeracio-
nem caloris qui est circa cor. Animal
vero carens sanguine / ut aquosum hu-
more non indiget eo quia frigidatur
spiritu naturali. Et nondum quod omne animal
ovum simile generans habet pulmonem sangui-
neum magnum propter calorem nature. Omnia
vero animalia sunt avis pariat habet pul-
monem et siccum et ideo omnia istius
modi non sitiunt et abstinent a
potu multo tempore propter paucitatem calo-
ris ~~ipsorum~~ / Ista ergo infrigidantur
motu pulmonis quoniam eius magni
motus adducunt multum aeris et
accidit ut sit magnitudo istorum
animalium minorum aliorum animalium.
Quoniam calor naturalis est causa incremen-
ti et multitudo frigidus est signum calo-
ris. Calor autem rectificat corpus
animalium et propter hoc sit homo tantum
recti corporis plus aliis animalibus
et hoc ideo quia homo habet plus
sanguinis secundum quantitatem corporis et
sanguinis ut dictum est. Causa est calor
in igne lucis quae ascendit semper
et ideo rectus sit homo et erectus
ad celum. Pulmo habet sanguinis plurimum

alia membra / et sic extrahe vacua
inflata et molli Unde sumptum sic dic-
tum est non est membrum magno sit
sanguinis similem qui semel mane
at nisi in corde pulmo ante licet
sanguinem frigidum nequaquam habeat tamen
multum est de sanguine pulmone ma-
rinum piscis si fricetur lignum ardere vi-
debitur sic oleum / ut dicit plinius
Unde exinde ex pulmonibus quorum
dam piscium marinorum oleum calidis-
simum fieri compertum est Omne animal
ardens pulmone caret voce sed
non caret ut dicit Ar. Dicit pli-
nius ex quanto hic minor mors [illegible]
tanto velocitas maior est De sple-
ne capitulum [illegible]

Splen homo-
nis habet ut dicit Ar. strictum et lon-
gum sic porcus Splen in sinistro
latere latet / hic tumens [illegible] et
[illegible] quoddammodo sanguinis sordes
et hoc magis in his qui quartana
vero extiterunt / quam in hominibus
reliquis Dolet plerumque et gravat
hominem nisi sinistre manus aut
brachii vene minutione curetur
relevetur Tamaridi fructus sunt
miri horum decoctio ad opilacionem
splenis reparatur valet / usus celido-
nie per xl dies sanat spleneticas
passiones Sedes melancolie ut
dicit Gal. in splene est aut domi-
natur in ipso et per eum accidit tri-
sticia et tacitas cogitacio et gravitas / et
fletus et tarditas et timor et sollici-
tudo et pusillanimitas Splen
peculiare corporis impedimentum
est ut dicit plinius Unde vena sple-
nis minuitur menstruis Hoc ex-
emplo plolmus [illegible] animalia

tradunt Sunt qui putant adimi
simul risum homini intemperanciam
que eius constare splenis magni-
tudine Splenis dolor multis de
causis fit aliquando ex fetulencia
humorum calidi vel frigidi Qualia
signa spleneticorum sunt sinistri y-
pocondrii timor et duricies corporis
decoloracio Urina semper tenuis
Si vero ex colera fiat dolor punc-
tura dextri ypocondrii adest fe-
vor et fit urina coloracior est
purgacione facta secundum artem de-
monstratam in pixipta (?) spongia et
marina oleo infusa violaceo et
agresta frequenter splenem apponatur
fiat minutio de vena que est inter
auricularem et anularem / vel sangui-
suge super splen ponantur Caro de-
clina minorum animalium vinum album
subtile limphatum in calidum tria
ciaudali ultima cura adhibeatur
cauterium curando autem splenetica
passio est ex fetulencia humorum et
frigidi ex oleo camino (?) unctio fiat
butiro quidem admixto ventose
supposite sine scarificatione post cibum
sumptum valent multum ab omni
indigestione splenetici caveant
et digestivis et diureticis utantur
Cortex caparis in vino coctus sol-
vit splen Cedis [illegible] si fiat porcello per
tres dies sine splene invenitur
Vinum sumatum in vase de tamarisco
multum valet Succus plantagi-
nis potatus adiudicatur ad spleneticos
curandos accipe marrubij fasci-
culos in [illegible] exprimo cum tribus
sextariis vini in vase adiciam [illegible]

coquantur et illud bibe ieiunus per
triduum. Item mediana cortex salicis
plena manu collecta in olla cum
vino ad terciam partem coquatur et
expressum da ad bibendum ut prius.
Item succus hedere cum vino additum.
Item centaurea maior cum vino coc
ta et bibita et herba cataplasmata
super splen valet. De ventre capitulum
l[ii]

Venter quasi fractus est. In
quo interiora cuncta defluunt,
dentur. Omne animal habens sangui-
nem et quatuor pedes habet ventres
quatuor ut dicit Aristoteles. Venter primus
recipit digestum. Venter tercius abun-
dantiam. Venter secundus recipit diges-
tum. Venter tercius sumptum cibum in
meliori digestione deducit. Ven-
ter quartus recipit cibum bene diges-
tum et remittit ipsum cum ea parte dicitur cor-
poris que cuncta universaliter in cello
rii sua diffusione tenendit. Hic cap-
tudine sua aliquando tantam enormi-
tatem excedit ut mortem inferat
nutrienti. Omnia que manantur ven-
tri sunt propria ut non prohibeant tu-
morem ventris per cibum anima-
lis. Omnia animalia que nutriunt inhe-
rent ventrem habeant per quem recipiunt
nutrimentum et omnium membrorum per quod
susceptum exeunt. Et omnis venter
recipiens superfluitates humiditatis
in urina recipit superfluitates siccitatis
sed non convertitur. Omne enim quod habet ve-
sicam habet et ventrem sed non convertitur.
Aves non habent ventrem sed non habent
vesicam et multis avibus idem venter
recipit superfluitatem temperati hu-
midi et sicci et unum exitum eicit sic-
cum et humidum pariter temperatum. Ex quo
solvitur questio quare aves non mingunt

secundum autem quod Aristoteles dicit homines si-
miles sunt in ventre superiori et simi-
les porco in ventre inferiori. Animus
solerte sunt in quibus amplissimus
venter est ut dicit Plinius. Insaciabilia
animalia sunt quibus a ventre protinus
recto intestino cibi transeunt
ut mergi lupi et pelicanus. Lienteria
fluxus ventris est cum lenitate
intestinorum. Cuius causa triplex. Ni-
mia repletio humorum et tunc hu-
mor admixtus apparet in egestione
que aliquando est coleri et tunc est
citrina egestio spinosa et cum ardore
emittitur. Si flegmaticus albi est egest-
io et liquida. Si de humore est mel-
ancolico frequenter durius est. Cum aqua
calida decoctionibus masticis. Secundo
solet fieri exulceratione intestinorum
et stomachi et tunc adest ardor in
testinorum et emissio cruenta et spis-
mus. Hic valet tiriaca cum pisto me-
te vel vino ante recto in vitta. Ca-
sus dicitur recens in pertaginem fricq
cum melle et unum omnium fiat, ablis
est modificativum de vino vel melle.
Solet tercio modo fieri defectus de-
sterius et tunc humorosi non sunt
egestiones. Sed adest debilita-
tio et defectus appetitus. Sic valet
confortativa sicut dyamargaritico
et similia panis calidus et rubeo
vino infusus et comestus et eciam
cataplasmatus. Sic nulla pur-
gacio fiat nec eciam pessulateris.
Dicta universaliter et similia sa-
rina siliginis in aqua pluviali
cocta fermentum tostum cum vitel-
lo ovorum. Carnes dentur asse per
sepe vel aqua rosacea vel aceto

De lienteria

vel aceto agresta vel elixe in aceto
Dissinteria est sanguinolenta egres
tio cum emissione carnium intestio
rum Secundum differencias lienterie p
dicte ista fit Unde secundum easdem
differencias cura variatur Contra
dissintheria valet istud Decoqui
tur ova in aqua ita quod dura sint
post spoliata testa stringantur
inter manus et ponantur in aceto et postea
super carbones assentur et hoc bis vel
ter vel quater fiat et dentur ad come
dendum nisi febres habeant quia tunc
sunt dandi Maxille et ossa capitis
de lucio in pulverem redacta et combus
ta cum aceto ipse pulvis distempera
tus multum valet sumptus Creta
pellis sicut trita et mixta succo sicomo
rum pomorum et bullita valet mul
tum Pannus plenus caumo pul
ve sed corticis castanii bullitus in a
qua pluviali et positus super ventre
restringit levit Thenasmon est dif
ficultas egerendi Optimum reme
dium et sine lesione natura est clistere
sicut Sicut supradiximus in liente
ria valet mitium (?) contraria mola
rea (?) serum caprinum cum reubarbaro
suppositorium sicut cum sale et melle co
lus sicut de malvis et herba mollis
pigne extremitatibus cassia fistula ad
idem ad medicinam venturum in(ter) ylea
et inguinem genitalem locus est ubi
Hernia idest ruptura pellis inte
riorum fieri solet et pellam rupturam
cadunt intestina in spolliam ...tes
ticulorum et est dolor maximus et tortu
ra crudelis Fieri fieri solet quamquam
extra parte inguine genitali aliquando
etiam ita generaliter fit ut intestina

penitus iuxta genitali ultra cam
pellis enormiter extendatur et tunc
nullum valet remedium In primis
vero duobus generibus rupture plurima
remedia sunt ad rupturam quam sine
lesione sanandam hoc valet ut
super rupturam pulvinaria mol
lia et prima fortiter ligentur ne descen
dant intestina et tunc potiones
dentur ad rupturam sanandam Re
Radix sigilli salomonis radix her
be sancte marie primula et granum so
lia cum radicibus ista sunt terantur
et cum succo dentur ad bibendum per xx
dies et panis abstinendum est non solum
hiis qui ruptura laborant sed et
omnibus hominibus ne repleto iacentes
cum sua ultra quam commodum ne
patitur vehementer extendant
Si homo de novo ruptus est suppe
dantur pedes et reponantur bene intesta
et tunc ligetur locus competenti
bus sociis fortiter et deponatur paci
ens supinus super lectum mollem stra
tum ita quod pedes et renes altius
iaceant reliquo corpore Tunc sup
ponatur loco emplastrum tale co
rium arietis decoquatur in aqua
usque ad dissolutionem et postea terantur
bene cum radicibus minorum et
maiorum consolide et aliis herbis
que consolidative sunt Stat autem
paciens interim cibis laxativis
vero inflativis Et notandum quod paci
ens debet iacere immotus et supinus per
xxx dies et tunc convalescet Ex
trema cura quando nulla alia pro
dest ut pellis secundum artem adradi
tem veniturus ubi ruptura est ...

lientia

Tenasmo

Rupta

et reconsolidatur filio forti. Item emplastrum
faciet presentis est tamen quod sine il-
la incisione locum rupture astringit quod
fuerat et ut supra dixi est curabat
locum potioribus emplastris. Ad uen-
trem purgandum medium cordiarum
de speciebus contunde et cum illis exprime
intestina ad solem desiccata et cum ceperit
indurescere formabis sicut pilulas et
permittes indurescere. Cum necesse
fuerit eis utere et nullum fenaces pilu-
larum non excedes numerum quinque pi-
lularum nisi prius digestum ei fuerit. Sum-
ris omnes cum pilulas istas cum
aqua calida. Hec pauperum medicina
dicitur febricitantium una tamen pilula
danda est et alternabis. Ad duriciem
uentris molliendam ex tripsano
trito cum sapone cataplasma factum
super umbilicum ligetur. Ad inflacionem
uentris reprimendam apii et feniculi
radices cum ruta in aqua cocta
bibet. Item anetum pulegium semen
apii inde cum aqua ad tertiam partem
coquatur et addito uino bibat. Item
maluas cum radicibus ad quantitatem
ponderis quinque librarum mitte in ol-
lam et addes duas libras olei coques
lento igne et agitabis frequenter
cum spatula et postquam bene coctum fuerit
tundes in mortariolo et calidum po-
nas super uentrem pannoque liges
ita ut occupet totum uentrem et
sedabit inflacionem ac uentrem mol-
lificabit. Item polegium tritum umbi-
lico supponatur. Item plantago cum simul
imponatur. Ad inflacionem corporis
generaliter accipe succum ebuli et uiridi-
tis equali mensura et coque ad cer-
tam spissitudinem et inde ungetis te.
Ad uentositatem uentris ciminum
tritum quantum tribus digitis leua-

re potes in uino uel aqua calida
accipiatur. Item anisum comedas
mane et uespere et immediate post ci-
bum. Ad stringendum fluxum uentris
qui est ex specie cinoglossum con-
ieiunus bibat et comedat mox re-
stringit. Item herbam proserpinacem
tundes cum uino ipsius ad quantitatem
ciatos bibes cum aceto tantum mane
et uespere. Item ematitem lapidem tere
super cotem et ipsum cum aqua bibe. Quo-
modo quomodo purgatio generalis et parti-
cularis debet fieri, primo quomodo cauen-
dum sit qui accipiunt medicinam.
Cum uolueris accipere medicinam la-
xatiuam prius per aliquot dies duos
uel tres manducabis cibos solu-
biles ualde decoctos cum iure pingu-
issimo carnium, comedas carnes pin-
gues porcinas tritas et colatas bis
et confectas cum cymino et modico pipere.
Si uolueris accipere medicinam cum scam-
monia accipiatur per x uel per xv dies an-
tequam detur ut scamonia incorporetur
optime speciebus. Prius etiam frictetur
scamonia inter manus cum oleo ro-
sato uel uiolis uel cum sirupo ro-
sato uel polis et postea misceatur medi-
cine addito parum masticis. Mastix enim
prohibet ne adhereat uillis stomachi scamo-
nia quod sepe est causa dissinterie. Dicit
enim aufert scamonie malicia. Non
est autem sotiliter puluerizanda scamo-
nia ne cito adhereat uillis stomachi
et dissinteria faciat, sed aliquantulum
grossa dimittatur ut moram in stoma-
cho faciendo humores in remotis parti-
bus possit dissoluere. De dictis corporis
qui medicinam accipiunt postquam
medicina cessauerit signum autem est
quod amplius non operatur et nullus dolor

ul torso sentit' in stomacho ul ibeu
tre. Tunc det' ius galline ul pisciu
ul amigd' scdm q' tpus exig'. Et a
autem h' ul stomachi mundifice
ul intestina si quid de medicina in
cis remanserit post ieiunet p hora
et tunc det' solum mebra galline pa
tum cu cymino ul dent' pisces ul
amigd'. Detur vinu valde aquati
tum et tpium bibat parumque man
ducet ne febris maud sequat' effi
meia. Secunda die ul tcia, eat ad
balneu et paru intus moret'. Caue
at aut a frigore et labore p tres dies
et tunc cibis bonos humores gene
rantibus. Qualit' cognoscat me
dicus cito cui digestionis sit egro
tus. Quando aliquis medici non
tam cito pt cognosci / si dure aut
spalis digestionis sit dz habe leue
sibus medicina, sicut e paru debu
dita si cito digestione faciat no terz
acuenda e medicina ~~sicut e parum~~
~~debuidita~~, si cito digestione faciat di
gerit acuenda e magis. Qualit'
ellebero aliquis purgandus sit. Ac
cipias ellebori album et pone in
aqua cu frumento et illud frumentu
comedunt galline post septem
uo dies occidant' galline et coqua
tur in aqua et dent' ad comedend'
et ius ad sorbendu patis sine mo
lestia ducit. Qualit' scamonia ali
quis purgandus sit. Si det' scamo
nia colerico i ponde vnius denarii,
detur fleumatico i ponde duorum, me
lancolico in ponde triu. Colerici qui
dem de scamonia parum debent ac
cipere, nam si multum accipent tunc
calidiores et forciores sunt aliis
scamonia eos magis calefaceret, et

Modus medicād

potius purgaret humiditatem consu
meret quam humores nociuos pur
garet, et quanto quis tenior tanto
minus repentina indiget purgacione
et quanto quis carnosior / tanto me
lius pt ferre repentina medicina
qr humorum multa e humiditas
circa quam distret. Caue dz medicus qn
aliquem purgat / pauca materia cum
dinis / pauca soluit' medicina nisi
sit forte temperata, et tunc prius dz
digeri et postea purgari. Multa ante
materia multa indiget medicina et
forciori tn non tota simul euacua
da e sed paulatim et paulatim
maxime si sit in remotis locis. Na
ut Gal' dt scdm multum et repente
euacuare fallax e et contrario nate
inimicu. De modo dandi media
nam. Medicina dissolutiua alia dr
duri alia distemperata. Dura dat'
in sero / ut sompnus sequat' eam e
materia quam purgare debemus sunt i re
motis ptibus a stomacho ut impo
digit', et hc ideo ut mora in stomacho
faciendo a naturali calore calefiat
et primum ab ea resoluat' quo ipsa ad
remotis ptes in quibus e compile
nit' puenire possit. Sempr dormire
debet quia i sompnis naturalis calor
augetur et medicina adiuuat vnde
ipa melius purgat. Danda e cu vi
no, ut tam virtute vini ad remotis
ptes penetret. Distemperata uo dat'
medicina cum materiam que e in
stomacho ul in ptibus vicinis sc
intestinis et in epate purgare intendi
mus. et quandoque cu calido vino et quandoque
cum frigida aqua. Cum calido vi
no ut in frigidis et fortibus / cum frigi
da aqua ut in estiis et debilibus quibus
mus medicine p aqua dissoluitur

Notandum autem quod potionati non de
bent assellare cum conatu vel vi ex
hoc enim leduntur intestina. Quando
potionati non debent assellare non
possunt. Contingit ut potionati
assellare non possunt vel ex debilita
te medicine vel paucitate eiusdem
vel suscipientes nimia frigiditate et
angustia magna sequitur. Vel propter
nimiam humorum repletionem medi
cina extinguitur et ut in flegmaticis
in quibus cum flegma incipit repl
ens extinguit medicinam sicut terra
carbonem. Cum hoc evenit ducatur
patiens ad balnea iuxta magnum
ignem statuatur et ungatur calidis vel
circa pectus et ventrem et renes et
tegulam aut saccum calidum stoma
cho suppone ut calor naturalis conforte
tur et virtus medicine excitetur. Quod
si nec sic assellaverit suppositorium
est clisteribus mollificativis qui fiunt
de centaurea polipodio malva agari
co tritis cum aqua coctis et cola et
adde parum olei et misce et inice subito.
Aliquando ante vomitum provocatur me
dicina cum oleo et aqua tepida di
gitis supposita vel penna immissa more. Cum
si dolores vel torsiones non senserit
non est timendum tamen nec scamonia ali
cui membro adhereat aqua calida
multam potui dimitte. Quod si non dux
erit medicina quantum ad corpus sit
in motu et deambulet non tamen cum
impetu quia per sudorem posset virtus
medicine exsiccare. Quod si non valet
et stomachus non sit indignatus detur
amplius de medicina. Contingit
autem quod ab habilitate humorum ad expul
sionem nimis preparatorum ut medicina
sepe excedat modum inducendo. Ex il
la immensitate dissinteria sequitur

quod est magnum periculum si perseverit.
Dicitur autem propter significationem violentam ne
gestionem ne ergo sequatur stringimus de fluxu
fluxum sic. Accipe linteamen line
um et in calidissima aqua pone ac
madefactum statim torquendo expri
me et sic quanto plus calidum su
stinere potes super ventrem pone. Hoc
idem cum linteamen refrigerit repe
tas quousque ius medicine cum
sudoribus evanescat. Ne ergo sequatur
dissinteria fluxum restringimus
cum aqua in decoquitur cinnamomum ar
nica. Vel cum tenerum vel pulvis
nove tegule vel dyacondicon vel
rosatam decoque cinnamomum cortorum
dentibus ponatur in urnam aque ple
nam pro pedibus considentibus ut modice
sit tepida. Debilitas solet in na
ture potionatos per duas vel tres
sellas quod est signum bonos humores
cum malis purgari. Huius statim da
mus adhibendum vinum in quo temperata
sit mica panis assi et per diaetas conforta
tivis confectis. Vel si venter si laxa fue
rint medicamine facta ordine quod
valet sumatur ista dieta. Potest primo
tibus interpositis propter laborem. Caleo
tus aquis minimas vel quarto cruo
rem. Si tamen est natura nimis debilitata
subponere dies donec sint
reparata. Quoniam excedit est purga
tio provomitum potentissimus est vomi
tus in estate quia tunc leves et calidi
humores solent habundare. Est bo
mitus bonus pluribus ad custodiendam
sanitatem egris etiam ad expellen
dam egritudinem. Si pluribus debet vomi
tus post cibum detur ut cum humor sup
plens minime cum cibo provomitum
expellatur. Si egris detur ante cibum vomitu

pleuresis

detur colera purgetur nocte, flegma-
tici uel melancolici per duos dies aut
tres hoc modo preparentur ante vomi-
tum. Isti autem debent cibos comedi-
bili ut stomachus lubricus fiat, sicut
omnes prandialibus [illegible] pisci[illegible] sal-
sis et consimilibus. Cavendum est aut-
em pueris et debilibus vomitus. Detur ergo
aqua pinguis uel nimis salsa calida.
Vomitus est autem cavendus vomitum pa-
tientibus in spiritualibus ut asmaticis
uel strictum pectus habentibus quia
nimis angustiantur et timenda est eorum
suffocatio. Contingit quandoque nimius
vomitus uel quantitate medicine uel
humorum habilitate. Tunc ut restringatur
ponuntur pedes vomentis in aqua fri-
gida et bibat decoctionem cimini, sangui-
nis draconis, boli uel panis assus
in vino uel in aqua ponatur et inde bi-
bat et panem etiam assum ante os eius na-
res ponat. Singultus provenit se-
pe vomentibus. Cum ergo in quo cor-
pus sit tunc bibat et comedat
restaurativum cum sufficiente uel elec-
tuaria confortativa. Si ad spasmum
deveniat singultus mortale est. La-
vetur tamen caput et aqua in qua decocta
sit malva, mole, rose, ordeum. De co-
stis capitulum lii.

Coste [illegible] create sunt ad conser-
vationem et custodiam interiorum.
Sunt enim tenui pelle induta ne spiri-
tuali ledetur. Inter costarum protectione
tuetur extrinsecus. Coste hominis inte-
re sunt octo utrisque lateribus. Vulgo
non homines sunt qui decem habent
utroque in latere fortiores in dextro
latere quam in sinistro. Sicut in membris
reliquis. Animalia cornigera tre-
decim costas habent, serpentes non trigin-
ta et hoc propter dispositionem longi cor-

poris. Pleuresis est apostema sub co-
stis natum. Cuius signa dolor pun-
ctura, tussis, febris acuta. Quando
determinatur sit [illegible] adest in
vim emunctio. De qua [illegible] ampu-
tatur in principio [illegible] flebotomia
est in opposito brachio infra spatium
quattuor dierum ut [illegible] detur
sirupus rosaceus uel violaceus
uel tipsana. Si decubitu humore
fuit et constipatio assit clistere fa-
ciendum est cum aqua marina. De
intestinis capitulum liii.

Intestina ut dicit Clemens (?) sunt instrumenta
sunt humano corpori et ante omnium
natura est et minuit. Quod inde quantita-
rium sone polleat que ideo in lon-
gis nexibus [illegible] modo ordi-
nata sunt ut superstes digestiones
ciborum paulatim egerunt quo
neque adhibitum in anima efficiant
loca et his qui superadditi fuerint
non impediatur cibus. Super stomachum
nullum intestinum est sed ysophagus
ut dicit [illegible] qui applicatur tunica
et os stomachi. Intestinum quoddam
exceptis aliis minoribus de stomacho
descendit et istud intestinum nominatur
ieiunum et hoc ideo quia semper ieiunum est
a corpulentis ciborum. Solum enim hu-
more transit de stomacho corpulen-
tia non ciborum in secessum vadit et
post hec emittit. In isto quod intestino
quinque vene figuntur et nutriuntur in
fare [illegible] quia compaciuntur
aliis omnibus membris. Hec vene
protenduntur usque ad epar trahuntque
humorem de intestino predicto et
trahunt ad epar et decoquunt ab e-
pate. Omnibus a quo ostium aditus
defertur ad extremis ad vesicam
renibus non per pinguior magnificum

Singultus

decoquitur qui membris omnibus
nutrimentum administrat. Cum sangui
nis per puriorem partem quam pretendit
ab epate ad cor deducatur et inde ge
nerantur duo vapores calor natura
lis et spiritus qui spiritus dicitur in corde vita
lis in epate naturalis in cerebro ani
malis. Oportet autem esse medium et quasi
vinculum coniungens animam et corpus
quia nullo modo coniungi possent sine
medio cum sit anima incorporea et
corpus terrestre. De stomacho capitulum

Stomachus est membrum humanum
convenientissimum humano cor
pori hic enim mediante ysophago
crudos recipit cibos et decoctos in
meliori digestione deducat ut dicitur.
De villis in modum bremoris
lane sunt intrinsecus ut tibi recep
ti horum caloribus foveantur et di
gerantur. Tunc etiam si sine villis stoma
chus esset tibi ipso stomacho super
quod necesse esset cibus labentur. Sto
machi passiones diverse sunt est enim
dolor singultus vomitus torsiones
et similia. Fit autem ex frigida causa
et ex calida. Et ex qua causa autem
sunt materia utendum est diminutivis ut
potest siruppo acetoso oximelle cum
aqua decoctionis feniculi mastice
et amplius. Post utendum est purgativis
ut potest pillulis de picra vel pauli
no postea unctio fiat ex oleo lauri
no. Contra singultum aliquid timo
rosum et anxium inopinate et sub
ito infirmo intimandum est. Contra
vomitum colericum valet rosata cum
succo malorum citri. Idem facit acetum
napa cum aqua pluviali vel succo
plantaginis. Contra torsiones ven
tris vel stomachi valet tegula te
rea bene calefacta et infusa vino et

auxungia et assa sale et tunc involu
ta panno ponatur super stomachum.
Prius tamen ponatur herba absin
thii inter tegulam et stomachum.
Item ad confortacionem stomachi
valet emplastrum factum de absinthio
menta et vino. Idem facit panis
calidus vino perfusus et suppositus.
Item vetus vinum in argento vase ca
lefactum stomachum confortat. Item
agrimonie fasciculum cum radi
cibus in tribus sextariis vini op
timi usque ad unum sextarium coque
et illud sume per triduum. Ad dolorem
stomachi semen feniculi apii ab
sinthii et petroselini equis ponde
ribus tunde et resoluta cera atque
butiro non salso commisce pulveres et
postea super pannum lineum extende et
superspergere predictis pulveribus et commi
sce ac deinde tepescentem ad ignem
stomacho suppone. Ad inflacionem et
flegma stomachi ciminum macerato
uno die et nocte positum et ad solem
vel in testa siccatum quantum cape po
teris tribus digitis per tres dies cot
tidie masticabis et tractatum succo
precies deorsum quod est residuum. Ad suffo
cacionem stomachi herbam lingue
cervini cum melle tundas et in modum
emplastri stomacho suppone et per
triduum semper renova. Ad calefactio
nem stomachi lanam succidam in
oleo fervidam suppone. Item herbam
febrefugiam abrotanum rutam
lauri baccas aut folia feniculi ac
lini semina quantum una manu tene
poteris contrita simul in oleo frixa
et bene cocta suppone. Ad vomica se
re mica stomachi singulus tentan
re quintum testa omni cape pt tum

Ad dolore stomachi

Ad suffocacio

Ad calefactio

tribus cyatis aque calide stoma-
cho ieiunio bibat per triduum. Ad
stomachum quod vomitus vel fleg-
ma granat Radicem feniculi vel
rotunni nitum (?) cum piperis grana .x.
in olla adsumptionem duarum par-
cium infortari vino coque et colatum
bibe. Item accipe zinzib(er) galan-
gam gariofilos zodoariam equali
pondere cum pluribus eorum herba
salvie et petrosilis simul fa-
cias. Qui aliquid male aut corrup-
tum comederit statim bibe aquam
tepidam et penna plumacia leni-
ter ori conultum iniecta vome
quod comedisti. Vel sume sal armo-
niacum et admisce aque tepide ad
adiunctum magnitudinem avellane
ori imponas ipsum sal sine aqua
vomitum efficacissime facies. Hoc
idem facias semper si periculum domi-
nio potu senseris. De ysophago

Ysophagus est Capitulum lv^m
os stomachi ut dicit Galienus et
applicatur cum canna mediante
tela que continet ipsum et sequitur
radicem lingue et vadit ad pecto-
ris intus unde advenientem per hunc
ergo recipit homo cibum et potum
et ducuntur ad os stomachi ut ibi
decoquatur et transmittantur ad intesti-
na. De umbilico Capitulum
Umbilicus
medium est per medium lvi^m
corporis humani persistit dependet
puer in matris utero et sibi cibum
attrahit in nutrimentum sui. Recepto
enim pos attrahit alimentum sanguinis
mens? mediante umbilico debi-
storibus matris. De adipe Capitulo
Adipem dicit Galienus in libro lvii^m
non eam partem esse animalis

vitalem cuius generatio est ex eo quod
relinquitur de humido et calore
innati coagulatur per ipsius imbe-
cillitatem cum consumi non posset
et est substancia acree mixtum adque con-
tinet si natura contulerit in usum ne-
cessarium corporis et recipit albeo in
naturam multiplex. Hoc est non
in zirbo et pinguedine renum et est cum
membra valet frigida et que in-
digent calore nimio propter nimiam
humiditatem que solet membris domi-
nari. Hac de causa commendatum est
animalibus pinguedo adipis et
hoc precipue in locis distantibus
a principio et fonte caloris quod est cor
et magis in illis qui de complexione
frigidi sunt et humidi. De vesica

Vesica est ultima Capitulum lviii^m
vicinior membrorum in corpore
que dependet a renibus precedentibus
et renibus ad radicem virge ut dicit
Galienus et est tela nervosa que similis
est capillis. Vesica est exitus superflui-
tatum humide cruo (?) facte. In hac deco-
loratur potus et superflua humiditas
mediis intestinis decoctaque humi-
ditates superflue secundum dispositionem
nature in colore sepius digestio u-
rinaria monstrat quo in commodo
vel convalescencia corpus hominis vel
ledum vel elevatur in prosperis vel
tabescens deprimitur in adversis. Ve-
sicam carent omnia volatilia et ideo
non urinant. Hanc omnis bestia qua-
drupes habet. In mulieribus ut dicit Plinius
gemmos (?) suinus abutur lacte suine-
bus (?) hec quociens spiritum ipsi includit. Y-
dropisis est morbus qui ab aqua sic
ex humore nomen sumit vel trahit. Est
autem humor subcutaneus de vicio

pedro pisis

vesice natus ventre enormiter tur-
gente et membris. Est autem in y-
dropicis defectus virtutis digesti-
ve in epate. Fit autem ex calore vel
frigiditate. Quando ex calore uri-
na est rubea venter inflatus et quan-
doque circa manus et brachia et fa-
cies macilenta. Hec incurabilis
postquam confirmata est. Ad confirma-
cionem vero ut dicit ~~avicenna~~ pro
haustu plantaginis curatur.
Haustus autem dicitur quantum os
uno spiritu capit. Hic haustus con-
tinuatur diebus ix. Infirmus care-
bit ab omni carne et pisce salso et ab
omni pisce marino et limoso et ab omni-
bus fluvialibus et carnibus gros-
sioribus. Non comedat in fletina
vespere parum aut nichil comedat
non bibat sine cibo. Cura iterum for-
tissima dicitur. Si semper luna existente
nova minuerit sanguinem in vena.
Accipies autem consolidam minorem
herbam scilicet que in pratis medio-
cribus crescere solet et herba est
parva ad terram depressa florem habens
parvum et album. Hanc in aqua her-
bam cum radicibus simul. Semper
enim hyeme et estate manet viridis
intra. Bullies autem eam in olla
cum aqua usque ad consumptionem
duarum partium et hanc ydropicus bi-
bet mane et vespere calidam ana
ne ante cibum vespere post cibum quando
dormitum vadit. Nullum vinum bibat
quamvis sit optime mixtum cum aqua
ista caveat aut a potu quantum
pati potest. Nullum vinum bibat nisi
sit valde defecatum. Pro inde ydro-
pisis que ex causa frigida est hec
huius modi signa. Urina alba est

et totum corpus inflatum ex ma-
la inflacione. Cum si digitum in pres-
sens cito redit. Dieta istorum sit
calida et digestibilis et diuretica
pulli gallinarum agnina caro et
condiantur cum petrosilino cimi-
no et pipere. Vinum sit album et subti-
le panis mundus et bene coctus olus
diureticis. Simile ydropisis
frigide curari efficacissima est. Am-
brosiana herba est admodum longa
cum longissimis et tenuibus radicibus
odoriferis. Hec optime lota ponatur
in vino per noctem unam et colla bene
obstruatur et hoc vinum solummodo bi-
bat iterum est per sudorem ciat in
sanitatem et tumore membrorum.
Dieta ut supra. Cura et remedium
contra calculum. Si lapis fuerit in
ore vel in collo vesice, cum algaria
depellendus est inferius et ita pote-
rit morari plurimum sine lesione.
Lapide autem existente in renibus
nimis madendus est per lesionem
musculorum. Frequens usus tertio
die frangit lapidem. Item saxifra-
ga. Lapis invenitur in capite galli-
narum qui tritus et mixtus beto-
nice lapidem mirabiliter frangit.
Si calculum tribus annis vel lon-
giori tempore portavit homo, tamquam
incurabilem moneo dimitti. Sola
enim adhibenda est cirurgia maxime
specialiter si fuerit in vesica. Dieta horum
est comedant sparagum, brusaum, pe-
trosilinum, maratrum, cressones,
cetrinos sub cynerem ancto vel
petrosilino conditum. Vinum tempe-
retur aqua predictorum decoctioni ex-
dicant excitent ab omnibus duris

Con calculu

et indigestabilibus careant potio
impastata minori in mense semel ad
quantitatem castanee in vino tepido
et non forti sumpta ad calculum
uo consumatum multum valet Ad calcu
lum in vesica frangendum accipe hyrcum
quatuor annorum album colore et
tene eum in domo et da ei per xv dies
herbam contunodiam saxifragiam
petroselinum bruscam et folia hede
marathrum cetaniosum et anetum per
xv dies liga eum in aliquo loco ubi
nichil comedat vel bibat per ita
per tres dies et per tres noctes Quar
to die fac eum lingere sal bis vel ter
et lingat inde quantum voluerit et
postea da ei bibere vinum purissimum per
potionem illo urinam quam primo
fecerit hircus picias reliquam
uo diligenter observes et colligas
et usque ad septimum diem et da ei sepe
salem comedere et vinum bibere ponas
quod enim in dolio et commodius possit
urina servari hanc potionem v
rinc da calculosis cum succo ar
temesie mane ieiuno bibere et ipse
spe quam dormitum pergit Ut autem vi
dere et probare possis effectum rei cotem
pone in talem urinam et tertia die
fractum et dissolutum invenies Hab
aute patienti sic bibere urinam predic
tam ut nesciat quid bibat propter ab
hominationem Item sanguis hirci
desiccatus super ferventem tegulam
et postea pulverisatus bibiturque cum succo
calido saxifrage et cum aqua ca
lida multum valet Idem facit sanguis
leporis Item lapilli inventi in ventre
galline et pulverisati idem faciunt
Item ius in quo agni pedes cocti sunt
occulta virtute iuvat si eciam bi

berit Ad urinam illos qui urina
facere non possunt malva et caulem de
coquas ad tertiam partem cum vino forti
et da bibere et statim solvit Accipe her
bam que dicitur sancti Iohannis dicitur etiam
ipiricon vel dicitur herba perforata
et haurit cum vino coquas et bibe sta
tim sanabere Ad illos qui urina
cum tormento faciunt Urinam
accipe tepefactam et ne fastidiat
mixtam cum vino bibat et sanabitur
Item gladiolum herbam cum aceto
coquas et ieiuno stomacho cum aqua
calida cyathum cottidie dabis bi
bere Ad eos qui sanguinem cum urina e
mittunt Allia septem cum foliis suis
coque in aqua ad tertiam partem et rex
hec calido bibe haustum unum per
quartam diem hoc autem facias
tribus diebus Item accipe lapidem
ematitem et tere super cotem cum a
qua et illum pulverem bibe cum ip
sa aqua et curaberis De matrice

Matrix est eciam que cum plures et
nutale membrum in feminis sic
ut in masculis matrix tamen ipse dicitur
que in vocatum portum iollue setu
sum recipit tempore debito parie
dum Omnia autem membra in maribus
et feminis sunt similia preter matri
cem femine et virgam viri ut dictum est
Situs matricis est super intestinum
Sicut dicit ligra dixerunt ita et de ma
trice ipsi matrice multe vene vocan
vunt ad luxuriam generationis radix
eius ab umbilico est sicut radix u
que arcunibus bude et umbilicus
luxurie locus est in feminis sicut in
viris renes aquila de ligra generalia
li et de matrice scribendum obmittimus

propter verecundiam illorum qui de illis
locis ut audiunt non curant post
completionem membrorum ista in-
nascatur de qualitatione hominis et
nativitate differunt. Contingit
praeterea et in aliquibus prodigiosa
monstruositas, qui duplicem sex-
um habent, ex rebus hiis accidit aliquando.
Unde Plinius dicit quod ab Nerone
curru vehebatur in quo subacta e-
rant hermofrodita animalia pla-
ne mirificanda res tirannum principem
insidere portentis. Matricis suffo-
cationem mulieres multociens pa-
tiuntur. Unde propter cordis amatricem
compressionem fistulis cordis clausis
denegatur calor naturalis et hec causa
debilitatis. Cuius causa est menstru-
orum retentio et coitus abstinencia
a mulieribus cum retentis inflatur
matrix. Unde occupans minorem
locum comprimit cor et spiritualia. Sper-
ma etiam retentum in venenosam
qualitatem mutatur. Hec maxime
mulieribus viduis accidere solet pas-
sio. Solent quoque cadunt sicut de
cardiaca passione. Ante omnia
sanitas provocetur. De pulvere pi-
peris per fistulam naribus iniecto
facies spargatur aqua frigida vel
violis vel mixto infusionis aque
rosacee. Suffumigium fiat naribus
de fetidis et abhominalibus herbis
vel de corio caprino super carbones
posito vel ex lana vel ex corrigiis ca-
pillis patientis. Bombacem infusum
oleo muscelino tepide supponatur
vel infusus in uteri. Detur diama-
~~magit~~ magnum vel diamuscus. Dolet
etiam talibus menstrua provo-
cari. Dolent quoque mulieres la-
borare de lapsu matricis et hoc ex

laxatione nervorum. Unde matrix
a proprio loco in inferiora extra ali-
quando labitur. Cuius causa est
humiditas superflua. Fiat ergo ex
pice liquata super carbones fumi-
gium per embotum fumigium quod si-
at de stercore hominis vel de pulvere
galle boli mastice et de hiis partes in-
tinctas fomenta et omnibus cu-
ra que de lapsu ani adhibetur
hic quoque adhibeatur et que ca-
inferius in 2° capitulo de ani casibus sit
odorifera provocantia omnia que ha-
bent bonum odorem vitentur mala
suppositis confugiat abhominabilia
ab inferius. Dolent etiam mulie-
res profluvio sanguinis laborare et hoc
propter nimiam sanguinis habundanciam
qui nequaquam potest in venis retine-
ri. Cuius accidens adest inflacio.
Crepant etiam aliquando vene et tunc
maior fluxus fit. Si de sanguinis
repletione fuit, minutio fiat de
vena mediana brachii vel interio-
ribus potest fieri. Pedes autem ponendi
sunt in aqua calida. Detur athana-
sia diacodion cum aqua pluviali vel
la purgacio facienda est nisi minutio
dicta potest sicut in lienteria supponi
inquantum debent. Dolent etiam
mulieres laborare ex defectu men-
struorum naturaliter aliquando quandoque ac-
cidentaliter. Naturaliter quidem ut
ante pubertatem et in ultimo senio
et nullum est vicium et nulla indi-
gent medicina. Accidentaliter ut
ex sanguinis grossitudine aut nimia
eius constrictione et tunc grave-
do corporis et maxime partium infe-
riorum corporis dislocacio. Dolor

ffluuio

ptis sinistri lateris primo omnium videatur in retentione menstruorum ne hoc fiat propter impregnacionem quia tunc nullum remedium adhibendum est ut si menstrua provocata fuerint ab orsus fiat ex causa dicta absque impregnacione ante omnia nullo prohibente minucio fiat de tibiis sanie stracio Detur eciam emagogum vel trifera maior vel pigra cum vino vel aqua decoctionis cymini salvie artemesie calamenti pulegii foliorum lauri Et fiat ex aqua fiat fomentum ter in die Simili detur decoctionis castorii calamenti pulegii vel salvie rute savine artemesie Et notandum quod remedia ad provocanda menstrua valent illis temporibus tamen quibus temporibus menstrui excedit Aliis vero temporibus nullomodo adhibenda sunt De virga

Virga masculi masculi c. lx

Virga masculi generacionis instrumentum est cuius radices sunt ut dicit [illegible] ar mibus precinctes Et nervorum quod omnes vene corporis precium venis in ea communicant ut supra dictum est de renibus Virga est exitus superfluitatis humide et cursus spermatis creatur ex cartilagine et carne substancie cartilago apparet quia tunc tumescit quando [illegible] excita concupiscencia mediis cogitacionibus et ymaginacione rerum delectancium commovetur eciam aliquando ex pluribus humoribus superfluis vel ex moribus commoti et continue sine appetitu [illegible] luxurie et contra luxuriam Cupri renes ventosas pone et extrahe sanguinem ac

bus genitalia inspersus cute lota semper refrigerant Comitus in quiam ad idem absinthium ac acetum ad idem camphora prima res constat odore mares folia agni casti ad idem Mulier luxuriosa betoniacam et consequentia cum aceto bibat Si genitalia balneantur in succo aquileie et herba cathaplex valet contra luxuriam et maxime temporibus cicendule lunes sunt que xv diebus ante solsticium estivale volant et xv postea resplendent lucem de nocte Ex hiis vermibus si quis tres comederit libido penitus in eos extinguitur certissimum est Si ulcera vel vulnera in virga genitali habuerit primum vino lava et postea supersperge pulverem de aloe herba mirra ad id valet omnia que supra dicta sunt in capitulo de carne valent ad vulnera virga Ad tumorem testiculorum Accipe fabas et teras et pulverem spice mollam cum urina pueri masculi et bene coqueris addas mel et inde facies cathaplasma Item radices bolsillam [illegible] ex tas subtile in panno abluendas radices acetum et hoc cathaplasma prodest Item pirethri cumulate herbe semen cum vino teras et cathaplasma factum aufert testiculis omnem dolorem et tumorem et inflammacionem Valet eciam idem ad podagram et inflacionem et dolorem mamillarum salvia ruta in vino decocta et inde fomentata genitalia vel utriusque sexus libidinem

podagra mamille

tollit r Capitulum lxij de renibus
Renes homines sunt sic renes
nati ut dicit Aristoteles dexter ren
est altius situs sinistro rene et pro-
pterea dextri minor est quam sinistri
in reptilibus liquoris locus est uir-
a corde enim uena transit ad epar
per quam res apprehensa et intellecta
descendens concupiscitur ab epate et
amatur epar enim sedes amoris est
ab epate enim illa quam diximus uena
descendens ad renes rem apprehen-
sam et intellectam a corde emanat
ab epate transmittat ad renes in
quibus mediante cogitatu con-
cupiscencia amoris igniuntur et a renis
renibus ardor multiplicatur ad ui-
tam. sicut flumen ad renes umbilica-
lis descendente sanguis per quem ap-
prehensiua ac intellectiua amoris
uirtus in renis ministratur occultius
semen eicit procreatum Dolor re-
num aliquando fit ex distemperancia
calidi humoris et tunc febris aliquando
extinguere et tunc urina colerica est
expressa sicut ergo dolore an omnia mi-
nutio fiat de uena que est ab interio-
ri parte tali sacrificio fiat terra cli-
nes uel circa lumbos Si uero exco-
lera fiat dolor renum in principio
purgacio fiat cum decoctione mirti
bolanorum citrinorum sic dum tria
sandali detur ad calorem repressionem
Clistere fiat cum aqua decoctionis mal-
ue et olei uiolis unctio fiat exo-
leo uiolis uel agresta circa renes
uel de aceto uel populis Ipsa cado-
tura potest dolorem renum extinguere
Dieta sit portulis sariolis cyto-
rea bleta oua mollia uinum albi
lymphatum et subtile Si est dolor

ex frigida causa tunc renum adest
frigiditas et dolor grauatiuus De-
tur an omnia benedicta simplex in
sero elect duabus filo antropos effi-
cacit Clistere de benedicta repleuit Unc-
tio fiat ex oleo laurino Ultima ai-
ra centeum Si dolorem renum
aut coxarum aut lumborum liberet
Accipe betonice dragmas duas
et tunde et sic cum sero lactis potum da
et mirifice prodest Item artemesiam
tundes cum auxungia aceto addi-
to et cathaplasmabis sup renes
Item facit herba symphoniaca
tunsa et cathaplasmata ubicumque in reni-
bus uel genubus aut tibiis dolu-
erit Idem facit senecionis herba
tunsa et cum sale imposita Idem et
agrimonia cum auxungia Item
lana succida tincto oleo liquata
pice et sulphure addito uino et ace-
to calidissime imposito his in die
ponantur et sanant efficacissime

Nichas homo De anchis ai-
lis loco caudarum lxiij re
Omne enim animal quadrupes
ut ait Aristoteles caudam habet hominibus
autem tribuit nanchas et aliis be-
stiis tribuit in caudas Et eadem
racio est quod simia et ursus non habent
caudam cum habent anchas ut ho-
minibus natura posuit caudam ad co-
opertionem exitus digestialis
Hec ergo faciunt anche in homine quod
cauda in quadrupedibus contra
scabiem ancharum ponitur uento-
sa in ultimo spondili sup anchas
et sic uirus extrahitur Idem ualet in
eodem loco contra luxuria debili-
tando renes Idem ualet contra emor-
roides Sedantur autem emorroides

grnobil

vepzolbesade

Emorroides

Emorroides

quia vene que inflantur aliquando
in ano in modum fabarum. Hee vene
inflate quia emittunt sanguinem et
tunc difficilis cura est. Cum autem
tantummodo inflate sunt debet fie-
ri subfumigacio super laterem ferven-
tem de aceto et tunc debet paciens sub-
sedere masse que facta est de herba
millefolii trita et conspersa cum hyrcino
vel cervino sepo ita ut illa
massa intret anum subsedentis.
Valet etiam absinthium tritum cum
oleo comini et tepidum suppositum.
Contra lapsum ani fiat fumigium
super lapidem molarem calidum
vel super carbones lentisci. Et pice
liquata vaporatio fiat cum ani
expiratio tamen magna pluvi-
ali bullito. Ad emorroides autem cu-
randas que fluunt sanguine accipe
manipulum herbe columbane et
manipulum ellebori et manipu-
lum celidonie et duos tanacete sil-
vatice et duos eruce ebuli et
duos albi marrubii et unum mil-
lefolii et hec simul coquantur diu in
vino in olla que habet strictum ori-
ficium. Postea depositam ollam po-
nes in terram usque ad superficiem o-
rificii et sedendo aptabit anum ad
orificium olle et circumponet lineam
vestem ne fumus possit exire sed
totaliter intret anum et desiccabit e-
morroides. Caveat autem ne fumus
tangat alias partes corporis quia
esset periculum. Cum autem refrigescere
cepit olla accipias tegulas can-
dentes et proicies in ollam ut herbe
calefiant et excitetur fumus. Item diu
lac vaccinum paciens adbibendo
cotidie per novem dies et nichil
aliud gustet nisi lac tantum et non sen-
ciet emorroides omnibus diebus
vite sue. Bibat autem illud frequenter
in die et in nocte et optime sine fame
et periculo vivet novem diebus sine
alio cibo. Item remedium emorroi-
darum quod iuvat maxime ad horas
in illis que non fluunt sanguine. Acci-
pe millefolium contritum inter manus
fortiter quousque succus exeat et postea cum
puncto appone ano. Unde quandoque
fistula in ano pervenire potest. Cum
diu fuerit in ulcere ad requisita nate
tameto unde cum detergas ce-
dam cum herbe excitant vesicas
in loco ubi fricantur et fistulam ge-
nerant. Si te incisio ancharum
vexaverit remedio accipe pannum
lineum longitudinis latitudinis v digi-
torum et intinge in sepone liquefacto
et ponas inter anchas super locum
excessionis ubi solet intercisio
et lesura fieri. Ligabis autem unam
extremitatem panni ad bracha-
le posterius et alteram extremita-
tem ad brachale anterius et non
senties incisionem ancharum
incedendo ipso panno medio pro-
hibente. Capitulum lxiiii De yliaca pas[sione].

Ylia loca sunt in regione
splenis et epatis super spon-
dilia. Ylia in muliere fetum suscipi-
unt. Digestivumque sanguinem receptum
vedimem continent in feminis et
viris continent. Ylia sepius vexantur
excessu ciborum et maxime hiis qui
superfluitates generant. Horum pas-
sio vehemens est et dicitur yliaca passio.
Non habet tamen semper venenis nisi pri-
us urinales ut dicit Constantinus et

ibi in urina videri negatur, nisi forte
accidentaliter fiat ut potest si ex dolore
vehementi attendatur. paciens cum phi-
inflametur vel alteretur urina. Reme-
dium contra colicam vel yliacam pas-
sionem. In loco dolenti sacculus cum
tritico in vino decoctus et suppositus
vel tegula ignita et aspersa vino et sa-
le involuta panno et supposita valet
et vellus ovium depositum decoctione
et deinde loco suppositum potius sit
vinum cyatum cum aqua decoctionis
feniculi seminis apii radicum ma-
lvavisci et apii et satirione. Dicunt ve-
tule quod cingulum de corio lupi vir-
gine solvit colicam et yliacam pas-
sionem et fugat. glister multum va-
let ad idem. Notandum praeterea quod ylia-
ca passio frequenter contingit sicut ex cal-
culis arenosis et tunc sumendum
est electuarium lithontripon. Centino-
dia herba comesta vel sucus eius
bibitus multum valet. Capitulum
Spondilia lxiiij de spondilibus
sunt fulcimenta renum et conti-
nent locum ab anchis usque ad genua
Gestiuntur ossa spondilium multa car-
ne et hoc ut grossiores superior rude-
ret inferioribus et statum debitum
suis in plantis pedum velut in ba-
sibus columpne in tibiis spondilia
quasi grossiora capitella sustentet
ut tota machina corporis commeni-
ent ac firmiter in inferioribus fulcia-
tur etc. Capitulum lxv. De genibus
Genua ossicula pungunt in-
ternus quibus adiobur la-
certis spondilia tibiis coniunguntur
Duobus ante sunt nervi fortis-
simi. Duo autem principales qui a re-
nibus spondilia et spondiliis me-
diis genibus per tibias usque ad talla-
neum certa protensione durantur. De ge-

nibus sive cruribus certum est quod
tam a superiori quam inferiori spacio
trium unciarum vel supra modum pedis
eadem mensura mortiferi vulnera
ex locis. Ibi enim est quedam medul-
la qua extracta statim mors sequitur
Tibie capitulum lxvj de tibiis
locum tenent in homine a geni-
bus usque ad pedes et possunt dici co-
lumpne super bases pedum. Hiis siste-
tur totum edificium corporis. Vnde ne-
cesse fuit ut fulciretur natura os-
sium fortiori. Duo in eis ossa sunt
unum validum nimis, aliud minus
validum. Os maius tibia dicitur et est
adeo valide roboratum ut infortunium
casus frequenter accipiat aliud vero
quod minus est externum et musculos nervi-
que eius sustinet et dirigit usque ad talos
Si tibia vel aliud membrum fistula-
tum habueris lava membrum fistula-
tum cum aqua decoctionis enule et
suppone radicem bene pistatum cum
unguento veteri. curabitur infra ix di-
es etc. De pedibus capitulum lxvij
Pedes sunt velut bases et ful-
cimenta plantarum solide ro-
borati qui quinque digitis in anterio-
ribus non extendentes certa dis-
tinctione abiliter ad gressus. In
hiis digitis ungues sunt cornei qui-
bus eorum extremitas in offensione
gressum protegitur. Hij ungues breves
sunt quidem et leves non acuti, ut
volucrum. quibus intelligitur humana
nostra affectuum benignitas levis et
sincera habitudo. Quedam animalia
sunt que quinque digitos in pedibus pos-
terioribus ut sit motus levior ac
velocior. Quedam vero animalia sunt
que habent quinque digitos in pedibus an-
terioribus et quatuor in posteriori-
bus sicut leo canis et lupus et huiusmodi

Si pedem vel manum lesam habue
ris ex contorsione / fac bulliri mel
cocto sale / et inde facto emplastro
curabis. Si in pedibus vel ma
nibus vel aliis quibuslibet mem
bris arteticam passionem vel
palisim habueris optimum emplas
trum est suppositum loco dolenti de
calce viva cymino tartaro oliba
no baccis lauri synapi et melle
crudo factum. Hoc idem valet quoque
emigraneam sciaticam colicam
et yliacam passionem. Contra arteti
cam tapsus barbatus in vino ru
beo forti decoctus et loco frequenter
suppositus ad plagas multum valet.
Contra efficacissima podagre her
ba que vocatur sigillum beate ma
rie distemperata cum optimo mo
reto et inde fiat emplastrum et invol
vatur totus pes vel tibia circumducto
corio. Calciamenta in pedibus ex
pelle canis arteticam sanant. Co
ntra arteticam probatissimum. Acci
pe cantarides et pulverem piperis
et asperge super ceram calidam et sic po
ne super locum dolentem per unam
noctem et mane invenies vesicas
et tunc impones ceram extrahes
aquam et curaberis. Nota autem di
visionem artetice quadruplicem.
Artetica in pede vocatur gutta que te
net articulos. Sciatica passio
vocatur [illegible] sive ciragra in mani
bus. Si pedis nodus disiungi
tur [illegible] qua [illegible] pes
[illegible] abstrahatur et nodum exu
[illegible] parte manibus comprime postea li
getur / et curatur ut cetera lesa
membra. Si pedem vel membrum
aliquod ingelatum habueris ex fri
gore nimio in aquam primo frigi

dam pone et paulatim redibit ad
se membris interim consistentibus
cum si in aqua calida membrum
positus congelatum statim resolvitur
[illegible] cadet et ut hoc sciens
probaturam istud in ovo congelato ex
periaris. Cum si in aqua calida po
sitis statim rumpetur ovum. Si autem
in frigida manebit illesum. capitulum
lu [illegible] de talis

Talos creavit deus lu [illegible]
minum in posteriori parte pedis
ut equaret parti pedis anteriori
quatinus per hoc firmaret statum
et gressum hominis et toti corporis fabri
ce pes quasi pro basi firmissima
substaret et non retrorsum caderet
talorum fulcimento subnixus. Cetera
autem animalium et creature talo
rum adiutoriis non indigebant
quia in facie prostrate sunt et non eri
guntur ad celos. Simia tamen ut dic
untur talos habet et ideo stare potest et am
bulare ut homo licet mediocriter.

Plante capitulum lxix de plan
tis pedum. Plante pedum late sunt
quorundam hominum strate planicie
quorundam curvate de medio et hec
fortius elegantior et firmior indicatur.
Plantarum autem dura spissa [illegible]
putrescens cottidie / et hoc fit ut c
bo attenuatur in hominibus / maxi
me qui usum eundi nudis pedibus
continue habuerunt. Curvatura tamen illa
plantarum que tenuis et subtilis
admodum est / ad eundem fortior
stabilior indicatur. Unde remedium
est illis qui continue nudipedes va
dunt ut sepius pedes laveant / et
attenuant lateribus plantas / et
subtilientur et [illegible] duricia nimi
a depereat / et hec interim de plantis.

palisis
Ano
Artetica
Ingelatio

natura demonstrat quod ubi nec ferru ut eos duriret attricione continua cutis ibidem cum eo perseveret in tempus Si interdum pedibus iter agere nolueris ita ut nimis ledas plantas incendo lava plantas tuas cum aceto et cum sale frica ut pacti asperitatem plante validius i durestant et sic fiet ut nix sencias dolorem Capitulum lx^m De semine generacionis

Homo inter omnia animalia precipue est multi seminis et plus et multi coitus ut dicit Aristoteles Omne masculum eicit semen in feminam femina vero ipsa matrice Cuius generat usque ad septuagesimum in secundum Aristotelem Alii vero dicunt quod usque ad nonagesimum Mulier vero concipit usque ad quinquagesimum Homines pingues raro generant et causa est quia corpora nimis repleta et accidit in mulieribus quod superfluum quod est in corporibus pinguibus digeritur et convertitur in pinguedine Unde quedam arbores sunt que non fructificant propter causam predictam sicut salix et nux romana Spermata masculi et femine diverse intencionis sunt ut dicit Galienus Intencio enim spermatis masculi est informare ad similitudinem eius a quo separatum est nisi aliud prohibeat Intencio spermatis mulieris est incipere formam secundum similitudinem eius a quo separatum est Spermate enim masculi est sicut artifex in anima vegetabili similiter illi que est implantatur Et forma spermate mulieris est fundamentum generatoris et materia Caro vero et adeps ad replenda loca membrorum vacua ex solo sanguine generantur Sed caro ex sanguine generatur spisso quam caliditas et siccitas coagulant adeps vero ex eius aquositate et unctuositate quam frigiditas coagulat Ideo caliditas eam dissolvit ex sanguine caro renascitur generata post perditionem suam et id quod generatum est ex sanguine in quo adhuc vivus existit Si tollatur ibi nasci potest Sic dentes in etate puericie ibi complexioni sanguinis vicina non indigent multitudine generationis sanguinis ad sui nutrimentum Primo in pu ... statim inca generatur Caro vero materia est sperma Et sunt a complexione sanguinis remota ... est ut multis ... sanguinis incorporamentum secundum ordinem generatur Tria vero homini quia sunt qui generare non possunt ... propter debilitatem Senes quod natura non potest ... dirigere sanguinem seminalem ... propter crementum quia sperma tepet in cremetum Semen per septem dies ut Aristoteles dicit Si manserit in muliere pregnabitur puer Capitulum lxxi De impregnacione mulieribus

[I]bitur si in muliere vel ... la sit causa sterilitatis vel matrix sperma quem est genituram claudit matrix ita ut acus sicut dicit ypocras possit ingeri propter quod est a conceptu Est autem sperma conveniens geniture quod non nimis sit calidum vel frigidum vel siccum vel humidum Si autem modum excedit in una istarum qualitatum quemens sperma non est vel aptum vel lateus geniture P inde dicunt quidam solum virile semen sufficere ad conceptum non necessarium semen femineum generantur plane qui hoc dicunt Preterea notandum quod nulla femina animalium recipit coitum post impregnacionem nisi mulier et equa cum alia animalia postquam impregnate fuerint coitum sufugiunt Et mulier culpanda est humana na

mulieres post impregnationem gravantur et
videtur super earum oculos obscuritas
quedam et apparet in quibusdam cito
post decem dies et in quibusdam tar-
dius Johannes phisicus in libro florum
phisice conceptionem et nativitatem
hominis ita distinguit. Et quia in est
conceptionem menstruum solet cessa-
re merito queritur unde contingat
hoc. Et respondemus certum est quod o-
mnis mulier frigida est calidissima
quippe muliere frigidissimo viro fri-
gidior est. Cibum ergo non potest bene di-
gerere remanentque superfluitates que
per singulos menses purgantur. Ipseque
purgationes vocantur menstrua.
Conceptione vero facta confortatur calor
ex fetu unde melius cibus digeritur
nec tante superfluitates oriuntur. Item
quia ex sanguine matris nutritur fetus
non indiget purgatione. Unde est quod cu-
tera animalia ex quo nata fuerint
gradiuntur homo vero non graditur quia ex
sanguine menstruo nutritur. Formato igitur
in matrice locato ore eiusdem clau-
so. Si in dextra parte matricis remanserit
masculus efficitur quia epar est in dextra
parte matricis vicinum et de meliori et
calidiori sanguine fetus nutritur qui
est prius masculorum. Si autem in par-
te matricis sinistra forma resederit
femina efficitur quia a fonte caloris
idest ab epate ille locus separatur. Si
vero non bene in dextra parte sed aliquantu-
lum versus sinistram partem plus tamen
versus dextram locatum fuerit semen
vir effeminatus generatur. Si vero in
sinistra parte ita quod aliquantulum versus
dextram semen disponitur mulier vi-
rilis efficitur que viragines dicuntur.
Igitur concepto fetu incipit virtus di-
gestiva operari que calore matris

semen conspissit et coagulatur et semen
folliculo quodam qui prevenit ex
siccitate. Et iste folliculus custodit
semen ne alique superfluitates illi
se coniungentes ipsum corrumpant. Hic
folliculus vocatur secundina et recessit
cum puero de matrice exit. Septimo
igitur die a die conceptionis sicut dicit
macrobius gutte sanguinis in superficie
folliculi incipiunt apparere. Vicesimo
primo die ille gutte sanguinee misce-
tur semini. Septimo autem die post vice-
simum primum diem ipsum quasi media
species inter carnem et sanguinem coa-
gulatur. Exinde incipit virtus forma-
tiva et format embrio. Unde partes
ille que sunt frigide et sicce in ossa
fiunt que vero frigide et humide in
flemmaticam ut est pulmo. Que vero
calide et sicce in coleram ut est cor
que vero calide et humide in sanguinea
ut est epar modo mirabili dividuntur.
Deinde sequitur formativa que ma-
nus digitosque distinguit nares
aures que perforat. Deducit et adinstar
fistularum flexibilium venas cavat quibus
sanguis defertur per membra et
partes singulas corporis. Capitulum lxxii de
infusione anime
Formatis igitur membris infunditur anima
divino munere et tunc rationalis vivens
incipit fieri. Humidus per animam
arterias et venas discurrere motu
suo incipit. Vitamque confert. Hic motus fere
quadragesimo die a die conceptionis in-
cipit. Quod autem anima detur solo dei
munere videtur evidentissime dicere ari-
stoteles in libro de animalibus ubi ait intellec-
tus idest anima rationalis intrat
corpus embrionis extrinsecus et ip-
se solus est divinus. Cum operacio eius
non habet communicationem cum operatione

aliquomodo corporali. Hijs igitur patet quod
anima solo munere dei datur et non
secundum hereticam dicunt anima ab anima
gignitur ut corpus a corpore. Et beatus
Augustinus in questionibus de infu-
sione anime dicit animam in quibus ad
infundendo creatur creando [infundit]
et nondum quod in embrione cerebri
sunt valde magni secundum quod dicit al[?] et hoc
propter humiditatem nimiam et ideo non
complentur nisi tarde donec desic-
cetur humiditas in embrione. Ea-
dem ratione est in capite quod etiam valde
magnum est in embrione respectu cor-
poris. Unde locus sincipitis in capi-
te scilicet est in anteriori parte capitis super
frontem humidus est valde. Etiam
post nativitatem pueri per longum tem-
pus et non sit durus aut consolidatus
ille in capite nisi postquam invaluit
puer. Et non potest loqui donec dedu-
rissat[?] locus ille in puero et hoc propter
humiditatem cerebri totum. Post
hec sequitur virtus pastitiva in puero
animato que usque ad mortem ~~anima~~
extenditur in omni animate
future vitam. Merito autem queritur
ut dicit Isidorus in libro florum philosophie
quomodo puer pascitur in matris ute-
ro. Dicimus quod quedam vena quam ne-
uum vocat Isaac de matrice matris
extenditur usque ad umbilicum pueri per
quem puer sanguinem a matris epate
descendentem attraxit et virtute eius-
dem sanguinis quasi alimento nutritur
puer et crescit in robur debitum. Et
quia puer medio epate digestum
sanguinem recipit non indiget egre-
stione superfluitatum. Mentiuntur
ergo qui dicunt puerum per os in matris
utero capere alimentum. Non per os enim
sed per umbilicum cibum natura attr[ahit]

de pueri pastu

sit de impuribus[?] matris. Unde dicit quod puer
sanguine menstruato ut omnes philosophi dicunt.
Sed non sanguine optime et purissime
digesto mediante scilicet dulciori ac io-
cundiori parte corporis scilicet est epate. Si
enim nullo medio vel non optimo me-
dio sanguis menstruatus transiret ad
puerum potius illum sua malignitate
occideret quam nutriret. Ideo patet quod tali-
quibus hominibus sic natis ut habeant
maculas in facie vel aliqua corporis
sui. Hoc enim fit ex sanguine menstrua-
to quod aliquando nimium habundans
cadit super puerum in matris utero. Et hic
esset [?] sanguine medius in-
ter sanguinem cadentem et puerum primum
in modo contactu penetrando occideret.
Restat tamen ex hoc macula in puero
que nunquam etiam tunc excoriati po-
terit deleri. Capitulum lxxiiij de vir-

Nunc sequitur tute nascitiva
Virtus nascitiva cuius termi-
ni sunt mensis septimus et mensis ix.
Sed cum questionem quare mensis
septimus potius quam octavus. Quare
etiam ante mensem septimum secundum ve-
ordinem non nascitur ut possit perma-
nere in vita. Ad hoc videntur philosophi quod
ante septimum mensem non est tantus
motus in puero quod si nascitur vivere
posset. In septimo vero est vite motus
sufficiens. Unde puer se movens in
matris utero per debiles nervos qui-
bus matrici iungitur movendo se
egit. Idoneus iam nascitur. In octavo
autem mense nasci quidem potest sed non
vivere. Quia in septimo mense ita de-
bilitatus fuit motibus vitalibus ut si
nascitur vivere nequaquam posset. Octa-
vo autem mense in omni parte eius re-
spirat et reparatur a labore commo-
tionis quo attenuatus erat in septimo

et sic nono mense iam motu incipi
ens rumpit neruos predictos et
liber nascitur. Et quia in calido et
humido nutritus est in matris utero
nascens tamquam dissimile predicens contra
rietate sentit noctemque eiulatus
emittit plorans, et ideo prima nox
hominis nox doloris. Infans in nascen
do nullam uocem emittit antequam
totus exeat. Item notandum est quod ali
que mulieres pertrahunt partum ultra
per nouem menses diebus tribus
aut quatuor. Dicit enim ypo(cras) in tercio
terciis in libro epistolarum suarum quod si valet
puer si expectetur in matris utero
mensibus nouem et diebus tribus
aut quatuor postparere non potest die
bus multis. Hoc etiam ipsum notandum
quod si puer ueniens ad portam ad na
tiuitatem ita dispositus ut inclinatus
uel dorsum iaceat vel pedes sponat
iuxta caput supinus tunc diffi
culter cum labore et periculo matris
et sui nascitur. Sed possunt obstetri
ces huic periculo occurrere ille tamen
que perite sunt. Sed heu pauce in
ueniuntur, et ideo multi pueri aborta
ntur et non possunt nasci ad uitam
et per hoc non renascuntur ad gratiam,
et ideo plangit plurimum dicens se
minus sepe abortum facientibus
quantum impetrat multo infelicio
res quam fere sumus. Cum ergo puer
male dispositus est in partu debet ob
stetrix porrectam manum leuiter intro
missam puero intra secundinam ad
suum modum leuiter scilicet ut caput
ipsius disponat ad portam. Capitulum lxxiiii
H pio de partu et arte obstetricandi
sequitur de partu et arte obstetri
candi cleopatre, que se nostri nolunt

mediciana reginarum percepit at
ipsa cleopatra filie sue ad quam libro
scripsit, ut multi tam clarum rerum
facile credat. Primo ergo dicendum est
que sunt impedimenta partus diffi
cultatis et quidam ne sit pariens ue
recunda uel multum timida aut ira
cunda ~~uel multum timida~~ aut cor
pus habeat paruulum uel nimis gra
cile aut multum pingue aut imbecil
lis matrix uel orificium angustum
aut contortum aut utraque pterclam
sine aut ubi in matricitate emorroy
de sunt aut collectiones humorum
aut infans grande caput habet aut
corpus excedens quantitate aut
mortuus aut gibbosus aut contra
naturam positus. Capitulum lxxv. Quot
Eucilli? modis nascuntur pueri
Quatuor modis nascuntur
pueri sine periculo impedimentis videlicet super
ro iacens aut duplicatus. Spe
cialia autem plurima sunt. Si uero
partes ad partum descenderit reliquis
partibus inclinate tunc immissa manu
obstetrix puerum componat ma
nibus scilicet lateribus innixus ut in orifi
cium recte descendat. Quando
innixus pedibus descendit nunquam
cum obstetrix adducat sic deorsum
de caput immissa manu cum tene
at et sic adducat, ne puer brachia
manusque extrahat et lateribus ma
tris infigat. Si grande caput
habuerit, ut exire non potest in
missa manu obstetrix adducat
tenens caput eius adiuuante
ipsa pariente conatu suo. Si quis
naturam positus sit puerus in

lecto iacet caput altius teneat
et obstetrix i missa manu scdm
naturam eum componat et sic ad
ducat lectus autem puerpere sit
durius stratus ¶ Si manum pfert
iubemus ut iniqua cum obstetrix
adducat plus enim icliuato in
ter orificium obdurat nam ipsi pt
manu amitte cum obstetricis
maioris ee Jubemus g° in humero
eius digitis infixis retrorsum
renocetur et componat manum
iuncta lateribus et apprehenso capite
paulatim adducat ¶ Cum si brevis
simum caput habuit caput eius
adorificium componat et sic pma
nus adducat ¶ Si pedes profert
et aliquo corpe malig pte i clina
to sicut diximus obstetrix i missa
manu eum componat et sic addu
cat Si unum pedem eiecerit mini
ḡ adducat nec conet Sz pmu
digitis ad i gnina infantis i fixis
sursum eum prouocet et ptg i missa
manu pedem alium corrigat et sic
sicut pt manu eius lateribus iun
gat apprehensis pedibus foras addu
cat ¶ Si pedes i diuisis ptibus
fixit manu i missa obstetrix iu
gat et adorificium componat et ad
ducat ¶ Si caput gnsum et tor
tum habuit obstetrix corrigat et
humeris apprehensum leuit adducat
ne matrix ipa sequatur ut ledatur
¶ Si gnima ostendit retrorsum
repellat et correctis pedibus addu
cat ¶ Si nates adorificium ueni
ant obstetrix i missis digitis leni
ter eum in latum comitat et in tergo
seruatis componat idest ut caput

infantis adorificium ueniat et sic
adducat ¶ Si plures pueros in
utero habuit et simul se contu
lerint adorificium unus ab obstetri
ce retrorsum repellatur aut i late
ri comode pt et sic unus pt alium si
gillatim adducat Hec omnia fiat
si quassatione matricis et cui mode
ratione leuitatis et ipe locus orifi
cij cum oleo calido uel sucto serici
greci et lini seminis et malue tocte p
ungat Igitur mulieres difficili ges
tuus ptg ptum ut d' alio que ma
sculos pepererunt difficilius uel q
feminas Hec ideo libro meo diligen
ter adiunximus pp piculum aborti
uorum et ignorantia obstetricum et
optamus ut omes illi qui debent
gpulare animabus publice arbitrio
potius huius eciam quam maxie
phant artem compilerent qui expro
iudicio et potestate arbitrij sibi sb
uenire mine possunt ut tenebras
possint euade sempiternas Quade
mus g° et nolumus ut discreciores
aliquas queriat obstetrices et
eas secretius instruant aliter per
eas et alique comodius instruant
Sciendum autem est ut si obstetrix ignara
sue obstetricandi i ueniti no fuit
an omia de qua cuiz causa fuit an
omia difficultas inptu seruitacio
fiat de pipe mollito et cauibus p
manus Ungula equi subfumiga
ta ptum accelat et secundina edu
cit ut d' liber kiranidarum Hoc
idem ualet ad educendam secundina
ptg ptum Sinatus inte bibitus
ad idem ualet castorio pepue ad
mixto Ad idem sucus porri admixto
uino uel aqua decoctionis diptami

vel castorii peculiare remedium est.
Detur diamargariton et zuccara
rosacea ad confortationem puerpe(re).

Nunc ca. lxxvij. de ordine
sequitur vincendi phisice secundum
ordo vivendi aristotelis et vocatur liber
phisicatus secretum secretorum
secundum aristotelem quem qui servavit multas
valde et magnas egritudines vi-
tare potest et habere vitam incolumem
auxiliante creatoris misericordia con-
ditoris. Scribit enim venerabilis Iohan-
nes hyspanensis tharasie hyspaniarum
regine libellum brevem de observa-
tione diete vel custodia corporis et
dicit se expressisse de libro aristotelis alexa(n)-
dro magno edito qui arabice vo-
catur cyrilacerrar quod latine potest dici
secretum secretorum. Et dicit idem
iohannes yspanensis se accepisse a quodam
philosopho qui imperatori cuidam impe-
rabat librum consilium ~~dicium~~ dum mag
invenit tam maxima et sollemp-
nissima omnibus ubi reponi solebat
secretis edita philosophorum invenit ad
hunc librum litteris aureis scriptum
hunc ergo librum predictus venerabi-
lis iohannes yspanensis de arabico trans-
tulit in latinum et nos eundem causa
abbreviationis excerpsimus. Ca.
lxxviij epistola aristotelis ad alexan-
drum magnum ref

Alexandro regi aristoteles. Cum sit corpus corrup-
tibile eique accidat corruptio ex
oppositione colerum atque humorum
qui in eo sunt, visum est mihi impertiri
ope et scribere quedam utilia com-
munio necessaria ex secretis artis medici-
ne quibus contentus eris. Si autem
perspexeris exemplar et iuxta huius
scriptum ordine plus quam pretitus me-
dico non indigebis excepto acci-
dentibus que omnino vitari non
possunt. Oportet te alexander
cum a sompno surrexeris modicum am-
bulare et membra equaliter extendere
et caput pectere, quia extensio cor-
roborat corpus et pectio extrahit
vapores ad caput ascendentes tempore
dormitionis a stomacho et lavari
in aqua frigida in estate, quia hec
stringit et retinet calorem corporis
et hic est quasi excitans appetitus
ad comedendum. Deinde indue mun-
das vestes et honestas non sordidas,
quia ex hoc animus delectatur et confortatur
et dilatatur visus splendorem mittere. De-
inde confricabis dentes cum corticibus
arborum amarum calidi et sicci saporis
nam mundat dentes et os et confert
linguam et clarificat locutionem et ad
comedendi excitat desiderium. Deinde
subfumigationibus subfumigaberis
prout tempori congruis quia hoc valde
proficuum est. Aperit enim clausuras
cerebri et grossiora reddit collum
et brachia et pinguem facit et faciem
clarificat et quinque sensus corrobo-
rat et tenetat atque tardare facit ca-
niciem. Post hoc utere unguentis atque
odoriferis tempori tamen congruis
quia non nisi adoratum anima reficiatur
et omnis odor suavissimus est cibus
eius et cum confortata et refecta fue-
rit corroborat corpus et gau-
debit cor et currit sanguis in ve-
nis exaltatione anime que dilatata
est. Postea accipies electuarie aloe id est
tuario quod in libris medicinalibus
invenitur ut extramodum id est reu-
barbaro quatuor argenteos quod
hoc valde proficit. Subtrahit enim

flegma a bore stomachi et excitat ca
lorem corporis et fugat ventos et
bonum reddit oris saporem Dein
sede cum amicis et hic cum sapientibus
et loquere de hiis que cordem habe
rident Cumque voluntas comede
di iuxta horam consuetudinis af
fuit vel modico corporis labore mo
vendo scilicet corpus vel equitando
vel eundo vel simile quid agendo quia
hoc exercicium est iram frangit velosi
tates ventos aptat corpus et cor
roborat atque alleviat et calorem
stomachi incendit et stringit com
pages et liquefacit residuos ac
superfluos humores et flegma et de
scendit cibus super stomachum atten
sum idest calidum et animum exci
tatum ponantur ante te cibaria et
comede ex hiis quos elegeris iuxta
desiderium cum pane equaliter ferme
tato vel levato qui est perfecte fer
mentatus et pone ex cibis que debes
ponere et postpone ea que oportet
postponi ubi gratia Si comederit
homo in principio unum pulmentum
molle molliens ventrem et aliud
retinens secundum fuit levius facit di
gestum Si vero retinens ante come
derit postea molle confundit utro
que Similiter si iunxerit homo in una co
mestione plura pulmenta et mollia
que cito digesti possunt oportet ut
precedat aliud retinens in profundo
stomachi calidior et forcior est ad
molendum eo quod sunt ideo partes car
nis que coniuncta et vicina est epati
cuius calore cibi coquuntur et debes
erigere manum id est cessare a comestione
donec adhuc voluntas et desiderium
remanserit comedendi quia super

fluitate cibi angustiatur pectus et
animus et remanet cibus in fundo
stomachi Similiter detrahe animum
a potacione aque super cibum donec
cibi in consumptione veniat quia po
tacio aque super cibum infrigidat sto
machum et extinguit ignem volu
tatis et confundit cibum et gignat
impedimentum Si multum bibitur
quo nichil corpori deterius est Ergo
si non potest fieri quin aqua bibatur
et tunc sit per tempus seu minimum
calorem stomachi aut ciborum aqua
bibatur modicum et sit frigida et cum
refectus fueris incede super strameta
pulvalia atque molliora Deinde dor
mi temperate et dormi una hora super
latus dextrum deinde revertere ad sinistrum
et super eum perfice dormicionem et scias quod
dormicio ante prandium macilentum
reddit corpus et exsiccat humidita
tem eius post refectionem autem dormi
cio reficit et implet Et tunc ne
itum comedas donec levissime cognosceris
ventrem stomachum esse vacuum atque pur
gatum a primo cibo et hoc cognosces
per desiderium idest cum comedendi habe
corporis volutatem et per subtilitatem
saliue ad os decurrentis Cum aliquis
cibum sumpserit absque corporis neces
sitate idest sine comedendi desiderio
invenit cibus calorem naturalem
veluti frigidum et solidum Si vero
cum desiderio sumpserit cibum invenit
calorem stomachi veluti ignem ac
census Et cum tempus habes desideri
um comedendi debes statim come
dere quia nisi cito comederis statim
implebitur stomachus pessimis hu
moribus quos subtrahit de super
fluitatibus corporis et conturbabit ce
rebrum vapore pessimo et cum postea

Augusti estas de. a medio augusti usque ad medium

assit tibi sit tepidus quo prodest
corpori. ¶ Terciatur equidem anni tem-
pa sunt que sic distinguuntur. A me-
dio marcii usque ad medium iunii
ver habeatur. A medio autem iunii
usque ad medium decembris autump-
nus muniet. A medio siquidem
decembris usque ad medium marcii
ubi ver incipit hyemps sumitur.
Debes ergo sollicite custodire ista
anni tempora. Cum enim ver est tempus calidum
et humidum temperatum aeri simile
et excitatur in eo sanguis et prodest in
eo sanguis et prodest in eo omne quod
sunt equalis complexionis id est tem-
peratum ut sunt pulli gallinarum
et coturnices et oua non suffulta
sed usque ad sex et lactuce agrestes et
lac caprarum. Nullum etiam tempus
illo melius nec utilius ad minuti-
onem et prodest in eo motus cor-
poris solutio ventris usus balnei ac
sudoris et potiones et species ad diges-
tionem id est purgatoria et quidquid cor-
porum medicine exonia videlicet ad
digestione seu minutione acciderit
hoc tempus abilitate restaurat. ¶
Hinc sequitur estiuum tempus calidum
et siccum in quo excitatur colera
rubea et oportet in eo tamen abstinere
que sunt calide et sicce complexio-
nis quibus excitatur colera rubea.
Abstinere quoque et potatione et nimia
saturitate ne extinguatur calor. Et
comedatur in eo quibus frigidum sunt
ut carnes cum aceto et cucurbite
et pulli saginati ex farina ordea-
cea et fructus qui acris saporis sunt
et mala acria et mala granata et
similia acria. Qui autem matrimo-
nio copulati sunt copulam pre-
petant et abstineat a minutione

nisi necessitas sunt et motu corporis et
balnea habeantur per. ¶ Sequitur au-
tumpnus tempus frigidum ac siccum
in quo colera nigra consurgit. Opor-
tet ut in eo sumantur quidque ex cibis
calide et humide complexionis sunt
ut sunt pulli et agni. Uve quoque
dulces vetus vinum atque subtile et
abstineat autem ab omni quod gene-
rat coleram nigram. Motus cor-
poris plus expedit quam in estate.
Balnea quoque et purgatoria licite su-
mi possunt. ¶ Post hec sequitur hye-
male tempus frigidum et humidum
in quo consuetionem reddere oportet
cibos et medicinas calidas
ut sunt pulli columbarum et arie-
tina caro cassature et vinum pas-
sa pigmentum calida siccaque et nu-
ces et vinum rubeum optimum et
sumantur electuaria calida. Absti-
neat autem a solutione ventris
atque minutione sanguinis nisi mag-
na necessitas cogerit et tunc oportet
minutri a dextra id est calefieri et uti
fricatione corporis cum unguentis
optimis. Nec impedit in hoc tempore
motus corporis cum unguentis calidis.
Caue ergo o Alexander et custodi
hoc preciosum exemplum. Omni autem
custodia calorem naturalem serua quia quam-
diu in homine peruenerint tempera-
tus et humiditas mensurata et
excedit restat cum excadem ca-
lor naturalis tunc vita et salus credi-
tur permanere. Nam duobus modis
inveterit homo ac desiat uno
scilicet naturali ac debito quod ex senectute
te peruenit in homine et dominatur ipsum
corpus destruit et alio accidentali
ex infirmitatibus et curis pessimis
impinguat ergo corpus et humectatur

quies et sanitas ceteris ciborum dul
cium et potacio lactis dulcis et calidi
potatio vini dulcis et dormicio
post comestionem in locis humidis
et frigidis/ et ingressus balneorum aq
uarum dulcium et sedere in illis modi
cum ne accipiat balneum ex hu
miditate corporis sed magis corpus
ex humiditate balnei recipiat et
odoriferentur herbe odorifere vel
quidquid boni odoris sit. Similiter
tamen contingit temperatum et sed
maxime in estate ut sunt rose et
viole. Expectatur autem vomitus sel
tono quoque mense et maxime in esta
te quia vomitus lavat stomachum
et purgat eum ab humoribus pessimis
ac putridis et cum pauci fuerint hu
mores in stomacho confortabitur ca
lor ad digerendum et implebitur corpus et
irrigabitur humiditate et pinguedine
Abeo autem melius atque utilius si
cum hac dispositione contingat ei
habere gaudium et leticiam racionalem
spem quoque et fiduciam piam implere
libros delectabiles audire et legere
cumque audire/ et cum dilectissimis c
onversari. Contraria siccant corpus et
debilitant comedere minus mediocri
ultra mensuram laborare pluri
mum frequentare ad solem stare/ extra
mensuram ambulare dormire
ante prandium et hoc lecto durissimo
balneari in aquis sulphureis/ et
cibos salsos et acetosos frigidos sic
cos comedere et multum vinum ac cor
ruptum bibere multum quoque digerere
et sanguinem multum minuere et vene
rem mensuram excedere mentem
sollicitare metiri et cogitationes
pessimas ac tristes frequentare hec
Hec omnia debilitant corpus et siccant
Explicit epistola de pl. Sequitur in

De septem etatibus hominis et primo
de prima etate que est infancia
Infans capitulum lxxviii recenti
natus omnium animalium nascencium
debilitatem excedit et hoc ut dicitur
est quia de sanguine menstruo nutri
tus est et currit pullus omni egredi
ens sic et quadrupedium fetus quo
niam nocte dum deambularet in
paradiso adamum post meridiem
ubi inquit adam ubi es/ ubi tu et
filii tui et heu quidem qui calamitas
actuales miserias talesque erump
nas prece deiecti sumus deprehendentes
piscorum incipiunt oriri septimo
mense/ et hoc magis lacte calido
pueri non possunt vigilare et quanto
plus acsumunt tanto magis possunt
infancia dicitur etas in qua non
loquitur puer infans enim quasi in
fans hec etas se extendit usque dum
loqui possit hec ceteris etatibus
purior/ quia nec ore contrahit cor
ruptelam Capitulum lxxviii De se
Puericie/ cundis est pueritia etc.
etas est a tempore quo loqui in
cipit puer notandum autem est quod pu
eri tardius ire incipiunt magis
loquuntur non loquuntur autem donec
ventriculus ille qui est in occipite ca
pitis super frontem desiccetur et testa
capitis contrahatur in splendidum/ pro
inde ut dicitur virtute discernen
di vel rememorandi plus homo habet
et hoc patet in pueris sed cum puer sig
et semen uterus sequentur quatinus
primo non differt in discernendo
rebus anima pueri et anima animalis
Sed natura graditur paulatim an
imam et animum et informat sensus
sedum species ostensis formis et imag
inum memoriam reputatis et

impressas fortiter singulis annis ut
dicit avi⸗ crescit puer staturę sue
medietatem in residuo autem sui
reliqua medietate Hec etas pue
lis extendit usque ad quintumdecimum
annum et dicitur puer a puritate que
in paucissimis pueris manet usque
ad statutum tempus pubis cum ma
licia eum super excrescit naturę in
talibus Capitulum lxxx Tercia etas ado

Adolescentia Adolescencia res
etas tercia est que a xiiii an
no incipit Hinc fit abilis homo
ad generacionem seminalem in eo vir
tutem natura generat Quartodecimo
anno pauci generare incipiunt Sexto
decimo anno plurimi Tunc hinc
frena laxantur luxurie libido dua
ta corporibus Dampnavit virtutes na
turales et miseros statim citra fatiga
cione debilitat ut cum robur corpo
ris animique habere deberent iam
membris omnibus dissoluti effe
minati pocius dicendi sunt quam
secundum vocabulum viri intitulari Unde
consultum esset atque prudenti
consilio plurimum libidinis dif
ferre usque ad annos xxv Tunc enim
perficiunt membra nervi et ossium
ligamenta et homine confortantur in
cessatque in longitudinem statura
corporis crescere Hec etas durat
usque ad xxv annum et inde incipit
robur Capitulum lxxxi Quarta

Robur etas quarta etas robur
est et ha xxxv anno in
cipit Hinc enim perfecte statura robo
ris latitudine et longitudine cum
pit homo Hinc paulatim in ho
mine libidine moderata adalia

naturalis fortitudinis exercicia me
bra disponit et dum forte fortit
mutatur viribus perfecte senec
tus ondit in emulos et se or
tis contencionibus et rixis ista etas
intendit ac superbie subiacet
maiorisque dispositis ac predicionibus agi
tatur Hec etas durit usque ad qu
quagesimum annum et inde incipit
senium Capitulum lxxxii quinta etas

Senectus etas senectus res
Senectus quinta est et hec incipit a qu
quagesimo anno Senectus ut dicit
Ysidorus Non est aliud nisi senectutis
signis Unde illi qui paro sunt
despiciuntur cito senescunt Hinc ho
decrescere incipit secundum plurimum tam
viribus quam corpore Hec etas sub
iacet vicio cupiditatis et hec
racio ut quia se videlicet ad ortum
tendere percipiunt etatis et laboris ffi
lius qui post sequntur sunt vite necces
saria congregando provideat et
sic sunt post medium decrepite se
nectutis et nondum quod omnia vicia
minuuntur in homine senectutis tempore
precedente excepta cupiditate et
tenacitate Tunc enim et luxuria
refrigescit et gula estus minuit
superbia cedit Sed illa duo tunc
primum regnare videntur in senectute
si autem contrariis pulsaret Hec
etas durit secundum modernos usque
ad septuagesimum annum secundum an
tiquos usque ad octogesimum annum

Decrepita Capitulum lxxxiii Sexta
Decrepita etas sexta et hec etas decrepita
incipit a septuagesimo anno De
crepita autem dicitur quia extunc iniciatur

homo decrescit vigore sensuum et
ingenii. sicut paulo ante ab an
no quinquagesimo usque ad septua
gesimum viribus corporis debilitatur
Est autem etas ista subdita tena
citati et avaricie. Et hec racio quia
laborare se ulterius posse desperat
ea que iam insurgentibus necessitatibus
affuerint quasi cottidie morandi
cum recumulata conservat. Unde
dicit in psalmo: Anni inquit nostri sicut
aranea meditabuntur. Et quod hec
stilus quia dies annorum nostrorum in lxx
annis simplex etc. non sunt dies lu
cri sed dies dispendii. Ornare sub
iungit. Si autem in potentatibus oc
toginta anni amplius eorum labor
et dolor/ quasi diceret. Tunc non erit
tempus lucri sed ocii. Hec etas cur
rit usque ad mortem et ultra non pro
tendit vita mortalis. sed illa expec
tatur ultima repugnancia que sed
illa necessitate sempiterna nitescebit

Mors capitulum lxxxiiii Septima
Mors quidem privacio mors itaque
vite est et tenebre quest to zle vim
privacio lucis. Vita calida et humi
da est. Mors vero frigida et sicca. Un
de sicut videmus quod calor igneus
nutrit se in humido nutritivo. sic
calor vivificans vitam et sicut ig
neus extinguitur nunc per suffocationem
nunc per exaltacionem/ aliquando etiam per
defectum humidi nutritivi sic ca
lor vivificans et animantem mortali
Et notandum quod Aristoteles dicit difficillimum
inter vitam et eius privacionem me
dium invenire. Si hominem videris
subito incidendo vel includendo
vel claudendo oculos ad subitaneam
mortem disponi autem ei statim

incide cultello vel spedra. sicut so
let fieri omnibus. Et non locus vel
tempus et illi venam minimas me
dianam. Taliter enim accidit mors
propter expletionem subitam et as
tensionem humorum qui congregati
circa cor et animal suffocant in primis
Mors tamen est omnium animarum
humanarum spiritum vite sive insensibilibus
que vegetabilem tantum spiritum sive in
hominibus qui racionalem animam
super vegetabilem acceperunt. Sed
vegetabilis vivit cum corpore. Racio
nalis vero impassibilis [illegible] sive ad pe
nam sive ad gloriam pro ut meruit
animal seu homo ministris angelis
fertur. Neque enim secundum hereticos quos
dam mori dicenda est anima raciona
lis que secundum Augustinum spiraculum divinum est id
est ab eo creata. Inspiravit enim deus
in faciem hominis spiraculum vite
et factus est in animam viventem Spi
raculum vite fuit non ille quod anima
libus dedit. Hic est enim temporalis
sed spiraculum vite singulariter datum fuit
ut illum intelligamus qui non ha
bemus mortis. Expliciat liber pri
mus de anathomia humani cor
poris. Incipit liber secundus de ani
ma et eius virtutibus naturalibus
secundum beatum Augustinum

Anima simplex est et inco
posita ut dicit beatus
Augustinus. Neque du
as animas dicimus in
uno homine unam animalem qua
animetur corpus et immixta sit sangui
ni et alteram spiritualem que racionem
ministret. sed dicimus unam et eandem
esse animam in homine/ que et corpus

sua societate viuificet et semetipsam
sua racione disponat. Cuius ipse liber
tatem arbitrii tribuit et ipsa sibi eligat
constitucione quod vult. Et quidem so
lum hominem habere credimus animam
substantiuam que exuta corpore vi
uit et sensus suos atque ingenia vi
uaciter tenet. Nec cum corpore mo
ritur neque post modicum interuallum
quia substanciali viuit. Anima
lia vero non substantiue sunt sed
cum carne carnis viuacitate na
scuntur et cum carnis interitu fini
untur et ideo nec racione reguntur sed
ad omnia nature incitamenta duci
tur. Animas hominum non esse
ab inicio inter ceteras intellectua
les naturas nec simul creatas sicut
origenes finxit neque cum corpo
ribus per coitum seminantur sicut alii
qui latinorum presumptores affirmant
quasi nature consequencia fuerunt sed di
cimus corpus tantum per coniugii copulam
seminari creacionem vero anime soli
creatorem omnium nosse dei vero iu
dicio coagulari in vulua et compingi
atque formari. Ac formato iam cor
pore animam creari et infundi ut viuat
homo in vtero ex anima constans et
corpore et egrediatur viuus ex vtero
plenus humana substancia. Itaque
duabus substanciis constat homo
anima tantum et carne anima cum racione
sua ~~carne anima cum racione sua~~ et
carne cum sensibus suis quos tamen sen
sus absque anime societate non mo
net caro. anima vero et sine carne
racionale suum tenet. Non est tamen
in substancia hominis spiritus sed spiritus ipsa est a
nima pro spirituali natura vel pro eo quod spi
rat in corpore spiritus appellatur. Anima
vero ex eo vocatur quod ad viuendum
vel viuificandum animet corpus.
Hec augustinus dicit in libro de diffini
cionibus recte fidei. Item in libro de
anima et spiritu ista scribuntur. Anima est
substancia quedam racionis particeps
regendo corpori accommodata di
uinis sapiencia illustrata et suum princi
pium respicit et se ipsum cognoscit
et quesiuit in rectorem ut extra se que
rit quod in se ipso possit inuenire
intelligit. Corporeis vero passioni
bus consopita et per sensibiles for
mas extra se abductus oblitus
est quid fuit. Cum vero abstrahat di
stracione interius intelligenciam
ascendens intus se colligit raciona
lis dicitur. Racio si quidem est animi as
pectus quo per se verum intuetur.
Raciocinacio est racionis inquisicio que
illa opus est ad videndum illa ad
inquirendum. Anima inuisibilis est
neque enim aliter inuisibilia cerne
valet. Visibilia corpus videt.
inuisibilia per racionem se videt. inuisi
bilia per se quod inuisibilem se esse videt.
Videtur tamen in corpore per corpus
sicut sensus in littera manet et spec
taculum videt aliquis corporis do
minator rector habitator videt se per
se per se ipsum semetipsum videt. Non
querit auxilium corporalium oculorum
ymmo vero ab omnibus corporeis sen
sibus tamquam impedientibus et perstre
pentibus abstrahit se ad se ut vi
deat se in se ut nouerit se apud se
et cum vult cognoscere deum eleuat
se super mentis aciem. Non enim tale
aliquid deus est qualis est anima non
tamen videri nisi in animo potest. Nec ita

videri ut anima pt Incomutabil
quid vitas e sine defectu sibe Ro
talis e anima s3 deficiat 2ficiat no
uit et ignorat meminit obliuisci
mo vult mo no volt Item siquid
eius pria e 2titucio ad eius simi
litudine sens Cumq3 ergo se tale
reddi desideat quale ab eo fcus e
idest similem dd redeat ad se 2sest
ipse 2pe intra semetipm apd se
metipm querat et videat unde co
stet homo et exqua pte sui sit fcus
ad ymaginem dei Ex duabz subcis co
stat homo Constat anima cu cor
ne Anima cu rone carne cu sensibz
suis quos cu sensus no mouet ra
ro absq3 anime societate Anima no
ronale sui tenet cum carne et si
quid ronalis concupiscibil irasci
bilis pronabilem abile e illuia
ri ad aliquid cognoscendu infra se
et sup se et inse et iuxta se Cognoscit
siquidem deum sup se se inse an
gelu iuxta se et q[ue]citq3 celi ambitu
2tinent infra se Per concupiscibi
litatem et irascibilitatem abilis
e affici ad aliquid appetendu uel
fugiendu amandu uel odiendu et
io de rationabilitate omis sensus
anime oritur et de aliis omnibus af
fectus Affectus aut quadripti
tus e dum de eo q amamus iam gau
demus uel gaudendu speram et de eo
q odimus iam dolemus uel dolendu
metuimus et ob hoc de concupiscibilita
te gaudium et spes de irascibilitate
dolor et metus oriunt Sunt quidem
quatuor affectus anime omniu si
uicio2 atq3 virtutu quasi quedam
principia et ronis materia Affectus si
quid om opi uel corpi nomine im

ponit Est qm intus e extus inets
bz composite componendi et i
stituendi atq3 ordinandi sunt an
imi affectus ad id q decent et quomo
decent ut i virtutes pfice possint alio
qm i vicia fatale defluent Sensus
vnus e i anima eo q ipa ut ipm et
cum corpus no sit corpeus dica
tur intus no sit nisi vnus Ceter
tum p varia exercicia variat et va
rie nuncupat Dicitur namq3 sensus
ymaginacio racio intellectus intelli
gencia et hec omia i anima nichil a
liud sunt q ipa alia et alie inter
se pprietates sunt p varia exercicia s3
vna essencia ronalis et vna anima
pprietates quidem diuse sunt s3 esse
cia vna scdm exercicium multa sunt
scdm essenciam no vnu i anima et
q ipa Sicut mundus iste visibil
quoq3 pterea quada distinccione
e ordinatus terra aqua aer fir
mamento ipoq3 supmo celo q em
pyreu vocatur sic anime i mundo sui
corporis pegrinanti quoq3 progres
sus sunt ad sapiam Sensus scilicet
ro ymaginacio intellectus intelli
gencia Animq3 etem pgressoibz
ronabilitas excitatur ad sapiam et
ms[?] affectibus ad caritate Quinq3 is
tis ex pgressionibz i semetipa pro
ficiens anima sensu et affectu quasi
intus inquibusdam pedibus q
spu viuit spu ambulat usq3 ad asce
rubim et seraphim idest usq3 ad ple
nitudinem sciencie et ignem cari
tatis beatitq3 perticium virtutes qua
similitates est pnatium et ob pro
gressus nominibz et ordinibz angelo2
compare pdenti lectori relinquo
sfficile siquidem e ei si stat aptile

sensus qui summus vertex anime
est angelis qui intuitu vocantur et
imaginatione archangelis ordinum inde
virtutibus ordinum sive potestatibus ratione
principatibus amore proximi dominatio
nibus intellectu thronis intellige
ntiam cherubim amorem de sera
phim. Anima ad similitudinem to
tius sapientie facta omnium in se simi
litudinem gerit. Unde a philosophis dif
finita est omnium similitudo. Habet
quidem in se vires quibus omnia
apprehendit sive investigat et omni
bus similis existit cum sit una
similis terre per sensum aque per yma
ginationem aeri per rationem firma
mento per intellectum celo celorum per
intelligentiam similis lapidibus
per essentiam arboribus per vitam ani
malibus per sensum et ymaginationem
hominibus per rationem angelis per intel
lectum deo per intelligentiam. Et
sicut deus est ab omnibus incapabilis
et participabilis sic anima omnium capax
est. Anima ex eo dicta est quod ad vive
ndum animet corpus. Hoc est vivi
ficet. Spiritus ipsa est anima pro spirituali
natura vel pro eo quod spiret in corpore
appellatus est spiritus. Anima et spiritus idem
sunt in homine quamvis anima aliud
notet aliud spiritus. Spiritus namque
ad substantiam dicitur et anima ad vivifica
tionem. Eadem est essentia sed proprietas
diversa. Nam unus idemque spiritus ad
se ipsum dicitur spiritus et ad corpus anima.
Spiritus est in quantum est ratione predita sub
stantia vocatur. Anima in quantum
est vita corporis. Et qua deum est
Quicumque perdiderit animam suam sal

vam faciet eam credo et dico animas
quibus propter deum hanc vitam que
nunc corporis ministratione exercetur
temporalem mortalibus constat li
benter despexerint in futuro eadem
corpora non solum anime vitam et
vivam et immortalem recipient. Hu
mana anima que incorporea est esse
et extra corpus. Anima pariter et
spiritus vocari potest. Non due anime sunt
sensualis et rationalis altera qua homo
animatur et altera qua ut quidam pu
tant sapiat. Sed una eademque
anima et in semetipsa vivit per intel
lectum et corpori vitam prebet per sen
sum. Duplex est quidem anime vita
alia quidem qua vivit in carne
et alia qua vivit in deo. Duo siqui
dem in homine sunt sensus. Unus inte
rior et alius exterior et uterque bo
num suum habet in quo reficiatur. Sensus
interior reficiatur in contemplatione
divinitatis sensus exterior humani
tatis. Propterea enim deus homo factus
est ut totum hominem in se beatificaret et
tota conversio hominis esset ad ipsum et
tota dilectio esset in illo cum a sensu
carnis videretur per carnem et a sen
su mentis per divinitatis contempla
tionem. Hoc erat totum bonum homi
nis ut sive ingrederetur sive egre
deretur pascua in factore suo inveni
ret pascua foris in carne salvato
ris pascua intus in divinitate crea
toris. Spiritus multis modis dicitur. Dicitur
namque spiritus deus et aer iste conflatus
aer qui a corde receptus et inde
per totum corpus emissus morta
lem vitam in eo continet. Iste tamen
spiritus in creatura dici non potest quia

aeris varietate dissoluitur Dicitur
spiritus anima siue hominis siue pecto
ris Dicitur spiritus mens rationalis ubi
est quedam tamquam oculus anime ad
quam pertinet ymago et cognicio dei
Spiritualis anime est mens vel omnia la
be corporis pura cernens aspectus
et visio intellectus in visio est Tria
hec homini anime necessaria sunt idest
ut sanos oculos habeat ut aspiciat
ut videat Sanos oculos habet cum
a mortalium cupiditatibus est pur
gata atque remota aspicit cum indi
lumine contemplacionis oculos figit
Videt cum in contemplacione conspiciat
quanta sunt gaudia quanta leticia
quanta serenitas et quanta iocundi
tas Sanitas facit illam sanam
aspectus rectum in visio beatam Cum
enim ab omni fece sunt libera ma
culis diluta tunc se denique in se ip
sa libentissime tenet et nichil sibi
metuit aut culpa sua quicquam an
git et tunc ingenti quadam et in
credibili fiducia pergit in deum idest
in ipam contemplacionis veritatem
Aspectum siquidem rectum sequitur
ipa visio dei qui est finis aspectus
Hic anima prius sanatur sanata in
troducatur introducta refertur Spiritus
etiam est quedam vis anime mente in
ferior ubi corporalium rerum similitu
dines exprimuntur Hec ipse spiritus corpus
est sed corpori similis Que enim spiritu vi
dentur non sunt corporalia sed corporibus
similia sicut facies siquidem hominis in no
bis sensibus et nota in memoria
habet ymaginem suam incorporalem qui
dem sed corpori similem cum videri quoque
ipsius mirabilis pulchritudo et nobis
foris presto est et in memoria nostra

habet ymaginem suam incorporalem
quidem sed corpori similem ad quam
recurrimus cum clausis oculis ea
cogitamus Cum enim ad corpus se
sum aliquod corpus in loco Hoc est
ad animi aciem similitudo corporis
in memoria et que est intencio vo
luntatis ad corpus in ipsam visionem
coppulandam Hec est eadem in
tencio voluntatis ad coppulandum
ymaginem corporis que est in memoria
et visionem cogitantis Ille spiritus di
citur ad ymaginem et similitudinem
dei in quo est cognicio veritatis et racio
voluntatis ymago scilicet quidem est in cog
nicione similitudo in dilectione ya
go qui racionalis similitudo quia
spiritualis Heret siquidem veritati vel
ca mis posita sicut rationale vim in
quo racionalem intelligimus et spi
ritum spiritum dicimus Hunc autem
spiritum apostolus mente vocat ubi ait
Renouamini spiritu id est mente Nichil
aliud enim est spiritus mentis quam mens
sicut corpus carnis non est aliud
quam caro Sensus est vis anime et
que rerum corporearum corporeas per
cipit formas presentes ymaginacio
est vis anime que rerum corporearum
corporeas recipit formas sed absentes
Sensus namque formas in materia
percipit ymaginacio extra materiam
Et ea vis que exterius formata est
sensus dicitur Eadem usque ad inte
rius transducta ymaginacio vocatur
ymaginacio namque de sensu ori
tur et secundum eius diuersitates ipsi
usque variaciones multa videt ani
ma carnalibus oculis multa etiam
fantastica ymaginacione concipit

et ubique quasi distenditur movetur erigitur et fluctuare videtur non a se egrediens sed in semetipsa tamquam in magno penetrans spacio pervagatur. Non exit ad illa sed tractantibus suis illa ei reputat. Habet siquidem in se quasi quamdam latitudinem longitudinem et altitudinem et profunditatem omnes sibi species et creature decenter complectitur. Per meditacionem rerum universi que a principio mundi usque ad finem deus pro nostra salute operatus est meditatur. Per contemplacionem que sursum sunt celestia contemplatur. Racio est vis anime que rerum corporearum naturas formas differencias et propria accidencia percipit omnia incorporea sed non extra corpora nisi racione subsistencia abstrahitur enim a corporibus que fundantur in corporibus non actione sed consideracione. Natura nempe ipsius corporis secundum quam omne corpus corpus est nullum utique corpus est. Intellectus est vis anime que invisibilia percipit sicuti angelos demones et animas et omnem spiritum creatum. Intelligencia est vis anime que inmediate supponitur deo. Cernit quidem ipsum summum verum et vere incommutabilem. Sic anima sensu percipit corpora ymaginacione corporum similitudines racione corporum naturas intellectu spiritum creatum intelligencia spiritum increatum. Et quod sensus percipit ymaginacio representat cogitacio format ingenium investigat racio iudicat memoria servat intelligencia comprehendit et

ad meditacionem sive contemplacionem adducit. Ingenium est vis anime sive intencio qua se extendit anima et exercet ad incognitorum cognicionem. Ingenium ergo exquirit ignota racio discernit inventa memoria recondit iudicata et offert adhuc iudicanda. Hic fit ascensus ab inferioribus ad superiora et yma a summis dependent. Est itaque in racione quiddam ad superna et celestia intendens quod dicitur sapiencia. Est et quiddam ad inferiora et caduca respiciens quod vocatur prudencia. Hec duo ex racione sunt et in hec duo consistunt et dividit se racio in duo sursum et deorsum. Sursum in sapienciam deorsum in prudenciam. Sensus innatur exterius quia oculus carnis quamvis extra se habeat facultatem videndi nunquam tamen per se operatur visionem nec auris auditum nisi beneficio exterioris lucis et sonitus. Ymaginacio innatur interius quia ex sensibilibus concipitur. Racio innatur interius quia spiritus racionalis ex dono creacionis habilis est ad cognoscendum verum et diligendum bonum nisi radio interioris lucis fuerit perfusus et calore succensus nunquam consequetur sapiencie seu caritatis affectum. Intellectus et intelligencia innatantur superius quia deus et ignis et lux est et lux quidem splendorem emittens ex se quem retinet in se illuminat intelligenciam ad cognicionem veritatis. Ignis vero calorem de se emittens sed non amittens inflammat affectum ad amorem virtutis. Et sicut solem non videt oculus nisi lumine

spiritus. Sic vero ad divinum lumen non
potest intelligentia videre nisi ipsius
lumine. In lumine inquit propheta in lu-
mine tuo videbimus lumen. Cum enim
mortale hoc induerit immortalita-
tem et corruptibile hoc induerit in-
corruptionem, tunc mente pariter et
corpore spirituales effecti secundum modu-
lum nostrum per mentis illuminationem o-
mnia sciemus et per corporis incorruptibi-
lis levitatem ubique esse poterimus. Vo-
labimus mente per contemplationem, vola-
bimus corpore per incorruptionem. Sust-
inemus mente, distinemus corpore. Cum
sensus in corpore utitur, in ratione-
m ratio in intellectum, intellectus in intel-
ligentiam, intelligentia in Deum mu-
tabitur. Quedam ergo sunt infra ratio-
nem, quedam iuxta rationem, quedam
supra rationem. Infra rationem sunt que
sensu percipimus, sicut dura et mol-
lia, calida et frigida, candida et nigra.
Iuxta rationem et prima rationi que ra-
tione percipimus, sicut commoda, vera et
falsa, iusta et iniusta. Ratio siquidem
est quidam animi motus sensum
mentis acuens veraque a falsis
distinguens. Supra rationem sunt que
nec sensus docet nec ratio persuadet,
sed aut divina revelatione compre-
henduntur aut scripturarum auctori-
tate creduntur, sicut Deum in una
substantia trinum et in tribus personis sub-
stantialiter unum. Deus siquidem
est verum unum, unitas ita quod nulla
singulorum, et ideo motibus rationis
non subiacet, quia ratio non est
nisi de re aliqua. Anima est spiritus intel-
lectualis, rationalis, semper vivens,
semper in motu, bone maleque volunta-
tis capax, secundum benignitatem sui crea-
toris atque secundum operis sui effectum va-
riis nuncupatur nominibus. Dicitur enim
anima dum vegetat, spiritus dum con-
templatur, sensus dum sentit, ani-
mus dum sapit, dum intelligit
mens, dum discernit ratio, dum
recordatur memoria, dum vult vo-
luntas. Ista tamen non differunt in
substantia quemadmodum in nominibus, quoniam omnia
ista una anima est: proprietates quidem
diverse, sed essentia una. Ipsa vero trina
et animo potest esse differentia, quoniam omnis ani-
ma spiritus est, sed non omnis spiritus anima.
Anime duplices sunt actiones:
alio namque consilio erigitur ad Deum,
atque alio inclinatur ad terrenum. Incli-
natur autem sic. Cum sit substantia invi-
sibilis videri non potest, sed per potencias
suas se extendit et ostendit. Per con-
cupiscibilitatem namque appetit, per
irascibilitatem contempnit, per rationa-
bilitatem inter utrumque discernit. To-
ta anime essentia in his potentiis
suis consistit, nec in partes dividi-
tur, cum sit simplex et individua, et si
aliquas partes habere dicitur, ratione potius
similitudinis quam veritate compositionis substan-
tie intelligendum est. Simplex anima
est, nec aliud nec minus est id in substantia
quam anima, sed una eademque substantia secundum
diversas potencias diversa sortitur no-
tabula. Has potencias habet antequam
corpori misceatur. Naturales siquidem
sunt ei, nec aliud sunt quam ipsa. To-
ta namque anime substantia in his tribus
plena perfectaque consistit, in rationabi-
litate, concupiscentia et irascibilitate,
quasi quadam sua trinitate. Et tota
hec trinitas anime quedam anime est uni-
tas, et ipsa est anima. Spiritus est omnia sua
et anima quedam sua. Spiritus siquidem anima

naturalia et ipsa omnia est potencie na-
ture eius atque vires idem sunt quod ip-
sa sunt accidencia et ipsa non est. Que
vires est bone virtutes non est. Non enim
est sua prudencia sua temperancia sua
iusticia. Potencie anime sunt racio-
nabilitas concupiscibilitas irascibi-
litas. Vires sunt sensus ymagina-
cio racio memoria intellectus et intel-
ligencia. Potencie autem possunt
dici vires et vires potencie. Quibus-
dam affectibus et quadam amicicia
anima corpori coniungitur secundum quam ami-
ciciam anima corpori coniungitur nemo
carnem suam odio habet. Sociata
namque illi licet eius societate per-
gravetur ineffabili condicione dili-
git illud. Amat carcerem suum et
ideo libera esse non potest. Doloribus
eius vehementer afficitur formidat in-
teritum que mori non potest. Timet de-
fectum que privacionem deficere non potest.
Oculorum speculacione depascitur sono-
ris delectatur auditibus suavissimis
iocundatur odoribus larga epulacione
reficitur et licet hiis rebus nullatenus
ipsa utatur gravi tamen merore affi-
citur si subtrahantur. Hinc eciam in-
numera subrepunt vicia contra-
ria racioni dum anima dilecto cor-
pori indulgens remittendo locum non
prestat pluribus peccatis. Per sensus quoque pro-
cedit anima ad corporis movendum
administrandum. Racionem quoque spira-
mina sunt in humano corpore quibus
secundum naturalem contemperanciam influ-
it et refluit omne quo idem vege-
tatur corpus et regitur. Sunt eciam
quedam intrinsecus similia corporis
scilicet supremum corporis et infimum in quibus
sine naturarum confusione personali

lium unione facile coniungi possunt.
Similia enim congaudent simi-
libus. Sed anima que vere est corpus
in suis extremitatibus spirituale et que
veniunt uniuntur i. fantastico anime
quod corpus non est sed simile corpori et
sensualitate carnis que fere spiritus
quia sine anima fieri non potest. Sicut
enim supremum anime id est intelligencia
sive mens ymaginem et similitudi-
nem sui gerit superioris id est dei.
Unde et eius susceptiva esse potuit
et ad unionem personalem eciam quando
ipse voluit absque ulla deminucio-
ne nature fuit. Sic supremum carnis
i. sensualitas anime gerens simili-
tudinem ad personalem unionem eius
essenciam suscipere potuit. Licet illud
mirum est cum eciam in sensu et me-
moria pecorum quedam est imitacio
racionalitatis et in appetitu volun-
tatis et in hiis que fugit reprobacionis.
Corpus namque corporeus spiritus qui est cor-
pus et sensu naturali inter multa dis-
cernit et in concupiscibilitatis eligit
et naturali irascibilitatis reprobat. Sunt
siquidem corporea vita quosdam
gradus quibus ad ymaginem pro-
xime vite proficit. Primus etenim gra-
dus corporee vite est sensificacio.
Quo per sensum ingrediens yma-
ginacio et rebus per ymaginacione
conceptorum memoria. Ex rebus per
sensum passiones quedam sine
discrecione intelligencie prudencia
in qua quid quam racionis v-
ero est et nulla racio sunt [illegible]
tabili. In hiis omnibus corporea vi-
ta spiritualem vitam imitatur. Primum

inseo quod sentit Secundo inseo quod sensum
continet Tercio inseo quod concep
ta retinet Quarto inseo quod sive in
ymaginacione sive in sensibus secundum
quandam rerum similitudinem sive
ad appetendum sive ad fugiendum se i
plectit convenienter ipsa autem me
dia sunt carnis et anime sensuali
tas carnis quae maxime igneus est et
fantasticum spiritus quod igneus vigor
dicitur Unde quidam de animabus
loquens ait Igneus est ille vigor et
celestis origo Anima sociatur carnis
et anime per nature elementa terre Dicit e
sepcimus est fecit deus hominem de
limo terre et inspiravit in faciem e
ius spiraculum vite dans ei sen
sum et intellectum ut per sensum vi
tum sibi associatum ministraret et
per intellectum regeret et ut per intellec
tum intus ingrederetur et contemplaret
opera sapiencie Intellectum intus illus
travit sensum foris decoravit ut
invenitur refectionem invenit in
tus ad felicitatem foris ad iocunditatem
tem Sed quia bona exteriora diu
stare non possunt immo est homo
ab exterioribus ad interiora redire ab
interioribus ad superna ascendere Tante
siquidem est dignitatis humana con
dicio ut nullum bonum preter summum
ei sufficere possit plenum fuit miracu
lo quod tam diversa et tam divisa ab
invicem potuerunt coniungi Nec mi
nus mirabile fuit quod limo ma
ximum deus coniunxit Et sibi invicem
inviventur deus et limus tanta sub
limitas et tanta vilitas Nichil deo
sublimius nichil limo vilius Mira
bilis fuit coniunctio prima mirabilis

secunda nec minus mirabilis erit ter
cia homo angelus et deus erit unus
spiritus Eodem namque bono bonus
est homo quo bonus est angelus
eodemque bono uterque beatus Si
cut ambo adipisci eadem volunta
te eodem spiritu cupiunt Si enim ter
disparem naturam carnis et anime
ad unam federacionem atque amiciciam
coniungere potuit nequaquam erit
ei impossibile racionalem spiritum qui
iam adspersus tremi corporis hu
miliatus est tunc eodem corpore glo
rificato ut sit ei gloriose quod fuit per
tinere ad consorcium beatorum spirituum qui
in sua puritate perstiterunt exal
tare atque adducere gloriose sublimitate
participacionem Ad hoc siquidem sola ca
ritate nulla necessitate illum trahit
altissimus ut sue beatitudinis faceret
participem Si ergo tantum gaudium
et tanta leticia est in vita ista tempora
lis que constat experiencia spiritus in cor
pore corruptibili quanta leticia
et quantum gaudium erit in vita eterna
que constat experiencia divinitatis
in spiritu racionali Dubitatur ergo cor
pus anima animus deo et unus
spiritus erit cum contra tunc si in humilitate
permanserit et graciam sui creatoris per
quam exaltatus glorificandus est agno
verit Ex carne et anima constat ho
et utraque bonum suum in quo gaudet
et exultat Bonum anime est deus cum
affluencia dulcedinis sue Bonum
carnis est mundus cum habundancia
iocunditatis sue Sed mundus is
te exterior est deus autem interior Nichil
enim eo interius nichil eo propinquius

Interior est omni re quia i ipso sunt
omnia Exterior est omni re quia ipse
sunt est sup omnia Abyss^o g^o mu
do adden reuitentes et quasi aby
mo sursum ascendentes proponet
nos tipse debemus ascendere enim
addeum hoc est intrare adsemet
ipm. Non solum adse intrare sz
ineffabili quodammodo i intimis
seipm transire Qui enim interius intrans
et intrinsecus penetrans seipm transce
dit ille veraciter addeum ascendit
Adhuc ergo mundi distractionibus
cor nrm colligamus et adinteriora
gaudia reuocemus et si cor nrm
semp tenere no possumus saltem ab
illicitis cogitationibus et vanis re
stringamus ut aliquam indiuidue co
templacionis lumine fixe valea
mus Hec est enim requies cordis
nri cum in dei amorem desiderium
figit Hec e enim vita cordis mei i
deum suum contemplatur et ipsa sua co
templacione suauit reficit et dul
ce est illi ad quod desiderat quod ad ama
dum et laudandum semp e suave
Nichil enim ad beatam vitam pstan
tius videtur quam velut clausis
carnalibus sensibus extra carnem
mundumque essem quempiam intra
semetipsum conti alienumque affec
tum a mortalium cupiditatibus
sibi et soli deo loqui Cum enim anima
sit incorpea p subtilem naturam
corporis sui id est per ignem et aerem
qui i ipso quoque mundo precellen
tia sunt corpa et ideo magis
spum similiora vel subliminora cor
pus administrat Ista siquidem prio

ra excipiunt impetus anime minist
rantis eo quod incorpee nature sunt
propinquiora quam humor et terra et
ut ad corpus p eorum ministerium to
ta moles administret Nullus
sine hijs duobus vel incorpe sensus
est vel ab anima spontaneus corpo
ris motus Ignis et aer quia le
uia sunt mouent terram et aquam
que grauia sunt Nam ipsa corpa
etiam pter anime absessum mo
ri videmus quia ignis et aer quod
duo p anime presenciam tenentur in
corpe terreno et humido ut omnia
quatuor sint temperata pter eo
dem anime absessum ad supna
euadunt ac sese expediunt Cor
palis compositio sic fit Corpus co
stat ex officialibus membris offi
cialia ex consimilibus et consimilia ex hu
moribus humores ex cibis cibi ex
elementis Ineffabilis horum e anima sed
impsis tamquam in organis agit et
pfect corpi compellit et sunt vite i
qua sensus est homo i anima vi
uam Cum eni temperata et ordina
ta fuerint congruunt ministeri
um tamquam recedit anima Si vero
distemperata et dispersa fuerint i vita
recedit anima secum trahens om
sensum scilicet ymaginationem racio
nem intellectum intelligentiam
concupiscibilitatem et irascibilita
tem. Et ex hijs secundum merita afficitur
ad delectationem sive ad dolorem
Corpus autem quod prius integrum fu
it vel organum contemperatum et dispo
situm ut melos musicum ipse co
tinet et tractum reparat et mo

constructum et utile creatione iacet. Anima non recurrentibus ad eas regiones suas elementorum partibus non lesis ubi nixus suas exercebat requiescit ab his motibus quibus corpus per spacia loci movebat. Anima inter deum et corpus posita per tempus movetur vel reminiscendo quod oblita fuerat vel discendo quod ignorabat vel volendo quod nolebat. Per locum autem non movetur quia per loci spatia non distenditur. Deus autem corpore non cessit aliquo ut sit nec loco ut alicubi nec tempore ut aliunde nec forma ut aliquid vel aliquo genere subiecti in quo subsistat vel alicui subsistat. Immortalis est anima ne creatoris sui similitudine discrepare videatur. Non enim portat ymaginem et similitudinem dei si morte termino clauditur. Secundum quendam modum itaque quem nullo modo amittere potest immortalis est et secundum quandam mutabilitatem qua potest vel melior vel deterior fieri mortalis est. Et sicut mortalis est anima beate vivere perdit sed quamvis vivere amittere non potest. Sic respectu incorporei dei corporea est. Invisibile vero et incorporeum natura credendum est preter solum deum id est patrem et filium et spiritum sanctum. Et ideo incorporeus et invisibilis dicitur quia infinitus et incircumscriptus est simplex et sibi omnibus modis sufficiens se ipso et idcirco totum ubique sit in semetipso invisibilis et incorporeus esse demonstratur. Omnis vero rationalis creatura corporea est. Angeli et omnes virtutes corporee sunt licet non carne subsistant. Ex eo intellectuales naturas corporeas esse dicimus quia loco circumscribuntur sicut et anima humana que carne clauditur que ideo et esse localis dicitur sit in loco quia que alicubi presens est localis est quod alicubi presens est totum alibi non est. Non habet tamen corporalem dimensionem vel corporalem circumscriptionem quam corporalis quantitatis expers est. Deus quia per presentiam et operationem in loco concluditur localis et ipsa dicitur. Circumscriptione non ut corpus cui secundum locum principium medium et finis assignatur. Respectu incorporee nature que summe et incommutabiliter ubique est corporea est anima quamquam tale aliquid non est ipsa nec tamen per loci spacium ita sistit vel movetur ut maiore sui parte maiorem locum occupet et breviore breviorem minorque sit in parte quam in toto. Per omnes siquidem corporis particulas tota simul adest nec minor in minoribus vel in maioribus maior sed alicubi intensius alicubi remissius et in omnibus tota et in singulis tota est. Sicut enim deus ubique totus est in toto mundo et in omni creatura sic anima ubique tota in corpore suo tamquam in quodam mundo suo. Intensius tamen in corde et in cerebro quemadmodum deus dicitur proprie esse in celo. Ista tria visionum genera manifesta sunt. Primum corporale quo per corporis sensus corpora sentiuntur. Secundum spirituale quo corporum similitudines spiritu non mente cernuntur. Tercium intellectuale quo ille res que nec corpora nec corporum formas habent conspiciuntur. In intellectuali visione nunquam fallitur anima cum in ipsis corporibus fieri putet quod in corporibus sensibus sicut navigantibus videntur in terra moveri que stant et intuentibus celum sidera stare que moventur et divaricatis oculorum radiis res una duas formas habere

videtur et unus homo capiti cum a
qua venimus inspiratus et multa huius
In visione etiam spirituali anima fallitur
et illuditur quoniam ea que videt aliquando ve
ra aliquando falsa aliquando perturbata ali
quando tranquilla sunt. Ipsa autem vera
aliquando futuris omnino similia vel aperte
dicta aliquando obscuris significationi
bus vel quasi figuratis locutioni
bus prenunciata. In extasi vero quando
ab omnibus corporis sensibus alienatur
et avertitur anima amplius quam in sop
no solet sed minus quam in morte non
fallitur si ipsa mente divinitus adiu
ta vel aliquo ipsa visa exponente
sicut in apocalipsi Iohannes expone
batur magna revelatio est. Cum enim
spiritu assumitur anima falli non potest quia
sancti angeli miro modo visa sua facia
li quadam ac prepotenti iunctione
vel commixtione nostra esse faciunt et visio
nem suam quodam ineffabili mo
do in spiritu nostro informant. Ipsi siquidem
quedam corporalibus indicando atque
monstrando preesunt et corporum signi
ficativas similitudines in spiritu ita
distinguunt et tanta potentia quod
ammodo tractant ut eas possint
hominum spiritibus revelando miscere.
Unde est quod angelus domini apparuit Io
seph in somnis dicens Noli timere
accipere Mariam coniugem tuam et
iterum Tolle puerum et matrem eius
et fuge in Egyptum. Deus autem per
prophetam dixit Effundam de spiritu meo
super omnem carnem et iuvenes vi
siones videbunt et senes somnia
somniabunt. Sunt alia visa
usitata et humana que vel ex spiritu
ipso nostro multipliciter existunt vel
corpore spiritu quodammodo suggeruntur
sicut si primum afflati acriore vel
animo. Non solum enim vigilantes
homines curas suas cogitando
versant in similitudinibus corporum
verum etiam dormientes hoc somni
ant quo indigent. Nam et ne
gocia sua gerunt ex animi cupi
ditate et epulis poculisque inhia
ter instant si forte esurientes si
tientesque dormierunt. Vigilanti
bus etiam occulto quodam instinc
tu ingestas esse cogitationes quas
divinaret nesciens. Dicit enim Cay
phas pontifex prophetavit cum eius
intentio prophetandi voluntatem non
haberet. Multa videt anima readem
natam est in persona sive in dormienti
bus sive in egrotantibus que non ex a
lio generata sunt que videntur quam
ex natura sua de quo vel in quo sunt
similitudines corporum. Obscuratis
namque meatibus sentiendi sicut vi
deant somniantes videntur visa
siquidem freneticorum similia sunt
visis somniantium similia sunt
cogitationibus vigilantium. Dormi
entibus quippe in cerebro consopi
ta via sentiendi que intentionem ad o
culos ducit ideoque ipsa intencio
in aliud aversa cernit visa somnio
rum tamquam species corporales as
sunt ut se dormiens vigilare vi
deat non similia corporibus sed ipsa
corpora intueri se putet. Ego autem
multo amplius miror et vehe
mentius stupeo quanta celeritate
ac facilitate in se anima fabricet
ymagines corporum que per corporis
oculos videt quam freneticorum
vel somniantium vel etiam in extasi
si visiones sunt cum tamen illa na

incorporeum est corpus non est. Sine
dubio corpus non est. Corpus enim dubio
Non enim corpora nisi illas ymagi-
nes in spiritu formantur. nec eandem
vim habent ut aliud spirituale formet.
Sed ipse spiritus in seipso celeritate mi-
rabili ut pote spiritualis intellec-
tualis et rationalis. Sompnium quod vidisse
videntur dormientes quinque sunt ge-
nera videlicet. oraculum. visio. sompni-
um. fantasma. Oraculum est cum
in sompnis parens vel aliqua sancta
gravisque persona. seu sacerdos. vel etiam
deus eventurum quid aperte vel non
eventurum faciendum vel devitandum
denunciat. Visio est cum id quis
videt quod eodem modo quo apparuerat
eveniet. Sompnium figuris tectum est
et sine interpretatione intelligi non
potest. ut sompnium est quando id quod vigi-
lantem fatigaverat. ingerit se dor-
mienti sicut est cibi cura vel potus
vel aliqua studia vel artes. vel in-
firmitates. Secundum autem studia que
quisque exercuerit sompniat et solita-
rum actionum simulacra in spiritu
mentis impressa apparent in sompniis
Iuxta etiam infirmitatum diversitates
diversi accidunt sompnia. Alia nam-
que vident sanguinei alia colerici
alia melancolici alia flegmatici
Illi vident rubea et varia illi alba
et nigra. Fantasma est cum vix dormi-
re incipit et adhuc vigilare se esti-
mat aspicere videtur irruentes in se
vel passim vagantes formas discre-
pantes et varias letas vel turbu-
lentas. In hoc genere est epfialtes quem
publica persuasio quiescentes opi-
nantur invadere ac pondere suo pressos
ac sentientes gravare. Sed non est
aliud nisi quedam fumositas a
stomacho vel a corde ascendens et
ibi vim animalem comprimens. Po-
tencie anime atque virtutes longa
exercitatione atque successu temporum
crescunt. ipsa vero non crescit nec de-
crescit. Sed aut imparilitate me-
mbrorum aut humorum crassitudine
impedita vires suas exercere non potest
Est hoc valde mirum de anima ut in
corpore constituta corpus portet quod
mortuum potest a multis hominibus vix
portari. Anima autem carne exuta
venit videt et audit. Et omnes sen-
sus atque ingenia vivacius tenet
ut pote pura subtilis aerea et spec-
tua. Et sicut deus in semetipso est
ubique sic anima ubique est quodam
modo in semetipsa ac per hoc ubique.
Anima post corpus ubi erit agens
in corpore ibi est eodem modo ubi fuit prius
quam mundus fieret ubi etiam
erit si mundus esse desinet. Hic
sepe dictum est incorporea est anima. potest
tamen habere similitudinem corporis non
corporalem sed corpori similem et cor-
poralium omnino membrorum cum e
corpore egreditur. Sicut enim aut aut
ad spiritualia premia fertur aut
ad loca penalia similia corporibus
qualia sepe demonstrata sunt hiis
qui rapti sunt a corporeis sensibus
et mortuis similes iacuerunt. cum
ipsi in se ipsis gererent quandam
similitudinem corporis sui per quam pos-
sent ad talia ferri et talia similibus
sensibus experiri. Anime siquidem
que in corporibus viventes per delecta-
cionem vero visibilia corporalibus
ymaginibus afficiuntur. a corporibus
exeuntes in eisdem ymaginibus
tormenta paciuntur. Postea enim corpora-
libus passionibus ibi teneri possunt

quia a corruptione corporalium af-
fectionum munditie non fuerunt quia
corpulenciam de corporis delectatione
traxerunt. Quedam autem anime
in eisdem locis in quibus culpam
commiserunt puniuntur. Quedam
vero abditis receptaculis usque ad
ultimam resurrectionem continentur sicut
unaqueque digna est vel requie vel
miseria. Humanum siquidem corpus
ex quatuor elementis compositum est sed
in carne et ossibus terra maxime ap-
paret propter terrenam soliditatem aqua
in humoribus aer continetur in pulmo-
ne ideo semper in motu est quia ven-
tilabrum est cordis ne nimio calo-
re cor consumatur et dissolvatur.
Sedes ignis est in corde ideo in-
ferius est latum et superius acutum
qua formam ignis retinet. Que-
dam vis ignea aere temperata
a corde ad cerebrum ascendit tamquam
in celum corporis nostri ibique purifica-
ta et colata per oculos aures nares
ceteraque instrumenta sensuum foras pro-
greditur et ex contactu exteriorum for-
mata quinque corporis sensus facit
visum videlicet et auditum odora-
tum gustum et tactum qui tamen
dicuntur sensus ab anteriori parte cerebri
ad posteriorem transiens et inde per
cervicem et medullam spine descen-
dens per totum corpus diffunditur.
Porro ipsa vis ignea que extrinsecus
formata sensus dicitur eadem forma
per ipsa sensuum instrumenta per que egre-
ditur et in quibus formatur natura opera-
te introrsum ad cellam usque retra-
hitur atque reducitur atque ymaginatio
efficitur. Postea eadem ymaginatio
ab anteriori parte capitis ad medi-
am transiens ipsam anime rationalis
substantiam contingit excitat discretionem
intantum iam purificata et subtilis
effecta ut ipsi spiritui immediate co-
iungatur verumtamen naturam corporis
retinens proprietatem. Que quidem
ymaginatio in brutis animalibus
fantasticam cellam non transcendit.
In rationalibus autem purior fit
et usque ad rationalem incorpo-
ream anime substantiam contingendam
defecata progreditur. Est itaque yma-
ginatio similitudo corporis et sensus
quidem corporeos ex corporum tactu
concepta extrinsecus atque per eosdem
sensus introrsus ad partem puri-
orem corporei spiritus reducta et usque ad ip-
sa in infimo sibi corporalis spiritus et in summo
rationalis corporalem informans et ra-
tionalem contingens. Spiritum corpo-
reum nunc ignem nunc aerem vel
potius vigorem qui propter subtilita-
te videri non potest et corpora in quibus
vegetando ministrant. Quedam
autem vegetant tantum et non sensifi-
cant sicut arbores herbas et omni-
a ipsa terra germinantia. Quedam non
vegetant et sensificant sicut omnia
bruta animalia in quibus quedam
tantum sensum habent ymaginationem
non habent atque memoriam et sensus
simul et semel in individua operatio-
ne ut anima rationalis et hec sola
perpetua ut dicit in libro de anima ap-
te diffinit anima inquit se habet ad
corpus sicut citara ad corruptibi-
le. Et in libro [illegible] qui ex
antiquissimis philosophis de anima loquens
ait anima immortalis mortale cor-
pus portat. Cum autem egressa fuerit

actiam corpe nec videbit demum do
minantem creatorem. Et post exis
tens celici a laboribus corporis ne
quaquam affliget. Hec de anima di
cta sufficiant. nunc ad librum ter
cium de monstrosis turpeanis homi
nibus. *Explicit liber de anima. Inci
pit tercius de monstruosis ho
minibus orientis. et primo genera
liter unde homines monstruosi.*

O Homanum de monstruosis
hominibus orientis liber
sequitur. primo querē
dum est si homines illi
de adam primo homine descenderunt
et videndum est quod non nisi forte
sicut adelinus probus dicit. de eo
nocentaurus qui per adulterinam
commixtionem hominis et bestie sibi
licerum est puenerunt. Cuius opinio
ni illud contrarium est. quod dicit mon
stra diu non posse vivere. ab homine
et bestia generata. Considerans quo
quid iohannes dicit quod deserta o
rientis huiusmodi animalia ferre co
sueuit. Quod patuit ipso narran
te iohanne in vita beati pauli primi
heremite occurrisse. Cuius superior
homo cum fronte cornibus asperato in
ferior non pes in capraru pedes desi
nebat. Et dixit monstrum anto
nio. Mortalis ego sum unus de ac
colis heremi quos delusa gentilitas
faunos satiros et incubos uocat. le
gacione fungor gregis mei. ut pro
nobis communem dominum deprecris quem
olym insalutem hominum venisse cog
nouimus. et nomen tuum exiit per o
nnes eius. Et ne inquit iohannes hec
fabulosum quis estimet. nra etate
alexandria huiusmodi animal cap
tum est. hinc quo videndum est si illud
animal quod antonius vidit animal
sunt rationale mortale et constat
secundum iohannem quod demum ita euiden
ter confessum est. Secundum augus
tinum utique destinatur animal quod est
rationale mortale. Neque tantum
forma sed actus et habitus hominem
manifestant. Animalibus non monstro
sis animam inesse non credimus. et
si per aliquos actus admirationis mo
tum sensus estimationis abilitentur
ex tristeris quam non habent cursum or
dinis sensitiuis incorpore ut sensu intel
lectuali rationis stemate prinatur.
Et non mirum si monstra huiusmodi
alicuius actus abilitatione ceteris
animalibus preferuntur quia forte secundum
quod plus appropinquant homini exterio
ri forma incorpore tanto illi appin
quant sensu estimationis incorde
Sunc de monstrosis hominibus liber pro
sequitur. *De mulieribus pugnatri
cibus que dicuntur amazones*

h Abitus homines sunt ut dicit Jacobus
in quibusdam partibus orientis ab
aliis mundi nationibus valde dis
similes sunt enim ibi amazones e
gregie in armis et plus iuxta mon
tes caspios in insula undique flu
mine circumclusa commorantes. Sunt
autem plus quam ducentena milia
bellatricum mulierum. absque virorum
consorcio seorsum habitantes. Quando
enim hee amazones victrices tuic
contra sua aspliis reuertuntur. a uiris
suis qui extra insulam prope como
rantur adoratur. Semel autem
in anno ad maritos suos causa ge
nerande prolis exeunt. Postquam al
terius fiunt. si masculum conceperint
ipsum per sex annos nutriunt. et postea
patri suo transmittunt. Si non feminam
pepererunt. ipsam secum reseruantes
custodiunt. Dicit enim Jacobus quod uola

ribus femine fortiores sunt viris su-
is et quam exsiccati ipsi libidinibus
multos sepe consumunt quanto rarius
coeunt tanto plures virgines for-
tiores sunt et magis ydonee ad
pugnandum. De exydracis homini-
bus qui nudi sapientes di[cuntur]

Homines alii sunt quos vocitant
exydraces seu gymnosophistas ap-
pellant id est nudos sapientes. In nu-
ditate autem et paupertate et humi-
litate ambulant contempta falla-
ci et transitoria huius mundi vanitate
In tuguriis et speluncis habitantes et
non habentes castella vel civitates
nulli autem nocent. nec contra ali-
quos armis se muniunt filii aut-
em eorum et uxores eorum seorsum habitan-
tes cum animalibus que ad vitam sobri-
am sustentandam enutriunt. Hos
cum alexander macedo repperisset
valde miratus ait illis petite a
me quod vultis et dabo vobis. Et illi
dixerunt inquiunt nobis immortalitatem
quam super omnia desideramus. Alias
autem divitias non curamus. Quibus
alexander ait mortalis inquit
cum sim immortalitatem vobis quo-
modo dare possum. Cui illi. Si nos
mortalem te cognoscis quare tot
mala faciendo vagabundus in or-
be discurris. De bragmanis qui
christum dei verum confitentur et coluerunt
etiam antequam christus veniret in carne

Homines preterea alii sunt circa
valde mirabiles ultra gan-
gem fluvium habitantes quos brag-
manos appellant. Quos mirabi-
les religio mores et vita mirifice decorat.
Hii etiam antequam christus ve-
niret in carne de eius coeternitate cum
patre aperte senserunt. Nam quidam
dindimus discipulus ipsorum brag-
manorum rogatus ab alexandro
macedone mirabilem epistolam scribit
ad eundem alexandrum de vita et sanctis
moribus bragmanorum et de eternitate
verbi dei et de coeternitate filii cum
patre. Dicit enim inter cetera. Deus verbum
est et verbum illud mundum creavit et
per hoc vivunt omnia. Nos autem hoc
verbum colimus hoc adoramus. Deus
spiritus et mens est. ideo non amat ali-
ud nisi mundam mentem. De aliis
hominibus et moribus eorum.

Homines alii sunt ineptibus pre-
dicti qui amore alterius vite in
ignem se mittere non formidant

Sunt alii homines sunt qui
parentes suos nimio confectos
senio mactare et carnes eorum ad e-
pulas parare in mensam putant pie-
tatem et magnam religionem. Non fa-
cientes vero talia facere tamquam
impios detestantur

Homines etiam sunt alii ibi tam
magni velud gygantes ita
ut elephantes ascendo transiliant

Homines alii sunt ibi in tantum
parvi ut cubiti longitudinis non
excedunt et gressu mali

Sunt matres etiam que semel
parientes canos partus proferunt qui
tamen diu viventes in senectute
nigrescunt et cetera

Sunt alie que quinquennes
pariunt sed partus nisi octo an-
nis vivere possunt

Homines alii sunt qui pisces
crudos manducantes ipsum ma-
re salsum bibunt etc.

Homines alii sunt sex manus ha-
bentes habentes et in singulis pedibus
octo digitos habentes etc.

Homines alii sunt qui habeant
plantas pedum transpositas

Homines etiam alii sunt qui
plantis pedum suorum se operiunt

Homines alii sunt quos vetus

Homines cynocephalos appellat qui canina capita habentes ungues aduncos habentes pellibus pecudum induti pro voce latratu canino proferunt [illegible].

Homines alii sunt qui ita parvi oris sunt quod non nisi gracili calamo cibaria sorbilia comedunt.

Homines alii sunt ibidem qui carnibus humanis vescuntur hii hominum vestigia tamdiu persequuntur quousque ad aliquam aliquem illi quos ibi inveniunt biserint.

Homines alii sunt ibi monoculi qui arimaspi vocantur et ciclopes nominantur in media fronte unum oculum tantum habentes.

Homines alii sunt qui unum tantum pedem habent quo velocissime currunt habent autem tantam pedis latitudinem quod eius planta contra solis fervorem umbram spaciosam sibi faciunt et quasi in domo sub planta pedis requiescunt.

Homines alii sunt absque capitibus oculos in humeris habentes qui pro naso et ore duo foramina habent in pectore. Setis autem horridi sunt admodum bestiarum etc.

Homines alii sunt qui solo odore cuiusdam pomi vivunt quod si longius ire contigerit ipsum pomum secum deferunt aliter enim morerentur si pravum sentirent odorem.

Alii enim sunt homines silvestres sex manus per singulos habentes [illegible].

Mulieres preterea sunt ibi speciose valde iuxta quoddam flumen calidum habitantes horridas vestes habentes armis argenteis eo quod ferrum non habent utentes etc.

Mulieres etiam sunt in quibusdam silvis indie que habent barbas usque ad mamillas pellibus animalium indute nec vivunt nisi de venatione. Habent enim pro canibus tigrides et leopardos et rabidas ferarum genera cetera.

Homines etiam sunt et mulieres nudi incedentes corpus pilosum sicut bestie habentes eque in flumine et in terra habitantes qui cum ante extraneos homines supervenire aspiciunt subitus in flumine non apparent cetera.

Homines agrestes etiam sunt magni valde et pilosi sicut porci et velut fere mugientes.

Quedam etiam sunt speciosissime mulieres ibi in flumine habitantes sed hoc pulchritudinis vicium habent quod dentibus carent de humanis sed caninis horrescunt. Tota vero albe sunt sicut nix etc.

Homines pigmei habitant in quibusdam montibus indie duorum cubitorum quibus bellum est contra grues qui tercio anno pariunt octavo senescunt etc.

Homines alii sunt antiquitus ut legitur nisi qui caudas habebant alii quod cornua aliquos etiam invidi velut canes latratus emittentes.

In quadam regione ut dicit Iacobus cum bufonibus nascuntur pueri. Si quis autem sine bufone nascitur mater eius tamquam adultera iudicatur et quasi aliene gentis concepit a marito repudiatur.

In quibusdam regionibus et maxime in extremis burgundie partibus circa alpes quedam sunt mulieres guttur magnum usque ad ventrem protensum tamquam ampullam seu cucurbitam aplis habentes

Homines eciam sunt tantas in dorso strumas habentes ita quod quantum magnitudinem corporis crescere debet gibbus absorbet et propter hoc vel ut nani pumili sunt etc.

Ex mutis et surdis muti et surdi infantes parantur et ex leprosis leprosi infantes sepe nascuntur non tamen ex cecis ceci vel ex mutilatis mutilati vel ex monoculis monoculi.

Homines quidam silvestres in partibus orientis capti sunt in silvis qui postquam viri homines vinciebant manducare renuentes moriebantur vel evadebant etc.

Homines eciam hermofrodite in francia visi sunt masculini sexus et feminini sexus racteri.

Romani carnes crudas comedere solent et eciam sanguinem eorum bibere.

Hominum genus in silva est in ethiemonte inventum legitur qui unum oculum sub asperima fronte ad clipei magnitudinem habent et dicuntur cyclopides. Hii tante altitudinis sunt ut pertinarum arborum longitudinem excedant et sanguine nesciunt. Visum est eciam quod unus eorum in antro respiciens iacens una manu duos viros tenens crudos manducabat etc.

Tricatidinis partibus puella reperta est quam unde fluviorum gurgites abstrcans tribus advexerant ignoratum vulneratam atque mortuam que erat quinquaginta cubitorum in longitudine et inter humeros quatuor cubitorum latitudinis habuit purpura induta clamide.

Herculis magnitudinem mirantur innumeris mirantur et arma eius post devictum inimicis bellis ac sanguine erexit in signum victorie columpnas mire magnitudinis in occiduis terrenis maris ac post omnia moriturum se videns flammis se tradidit comburendum etc.

Homines quidam habitant in oriente qui sunt stature mediocris et oculi eorum lucent velut lucerne ardentes iako ffroyetline.

Hominum genus formosum valde in oriente est iuxta occeanum et est campi quod carnes crudas et mel optimum comedunt etc.

Homines preterea sunt in insula brixantis fluvii qui absque capitibus nascuntur quos epyphagos appellant greci octo pedum altitudinis et tota officia capitis in pectore gerunt nisi quod in humeris oculos habent etc. zby videt

Homines quidam sunt in brixanti flumio habitantes corpora mira candoris habentes altitudinis xv pedum facie bipertita naso longo et corpore macilento etc.

Colossus homo fuit monstruosus quem occasum fluvius tybris cooperire non potuit et mare pinta spacia rubro sanguine infecit ut dicat adelinus huius templum statua que a nomine eius colossus dicitur. Secundum quod lucanus et multi alii testantur constat in theutonia gygantes plurimos extitisse ita quod a theutano gygante maximo nomen theutonia sortitur. Unde lucanus placitabant sanguine theutani huius sepulchrum iuxta danubium fluvium in villa que dicitur sancti stephani a duo miliaria prope wiennam in austria nonnulli esse dixerunt cuius longitudine nonaginta quinque cu

bitos contineret et inter ossa posse uideri que omnem admirationem humana excedunt. Testatur illo capitis tante magnitudinis esse constat ut aliquis manu duos gladios cum capulis apprehendens eos uertat in capite ut tamen non attingat teste pictes. Dentes illos sunt plus quam latitudinem palme. Hec tibi vienna ciuitas austrie comitatis certa testabitur. Explicit liber de monstruosis hominibus. Incipiunt capitula de animalibus quadrupedibus generaliter de quadru etc.

Generaliter de quadrupedibus
Asinus
Aper silvestris
Aper domesticus
Aloy
Anabula
Alces
Bahme
Ana
Bubalus
Bonachus
Camelus
Canis
Castor vel fiber
Cama
Calopus
Camelopardalus
Capra
Capreolus vel rubicapra
Catus
Cefisi
Cervus
Chimera
Cirogrillus
Cuniculus
Cricetus
Crocotes
Cathapleba
Demma
Damula
Durin
Daxus
Elephas
Equus
Equicervus
Eale
Hemenchires
Hemina
Erinacius vel ericius dicitur
Erminius
Falena
Furunculus
Furions
Feles
Fingie
Glis
Gali
Genecha
Guesses vel rosula dicitur
Ibices bestie
Hidra
Istrix vel porcus
Ipimosus
Hyena
Leo
Leopardus
Lamia
Lanzani
Lynus
Lycaon
Lupus
Lincisius
Leucrocota
Leontophona
Lepus
Lacta
Luter
Locusta bestia
Mulus
Monoceros
Molosus
Mamtomori
On
Manticora
Muspuelibet
Mamonetus
Migale
Murilegus
Mustela
Mus et cetera
Neuera
Neomon
Onager
Onager indie
Onocentaurus
Orix
Orafius
Ouis
Pardus
Panthera
Parander
Pegasus
Pilosus
Papio
Putorius
Pirolus
Sanguer
Simia
Tigris
Taurus vel bos et vacca
Taurus indie
Tarinei
Tragelaphus
Trogodite
Talpa bestia
Unicornis vel rinoceros
Ursus
Besontes
Urni
Vulpes
Varius
Zubrones
Zebo
Iste generaliter bonechon

Expliciunt capitula. Incipit liber quartus de animalibus quadrupedibus et primo in generali etc.

Primo generaliter dicendum est de animalibus quadrupedibus. Et primo dicendum. Illa animalia que sunt duos pedes vel quatuor vel nullos habent sanguinem. Que autem plures quatuor pedes sunt et intelligitur de signe qui ordinatur pruinas et vermes illos sanguinem non sunt. Et intelligitur de signe qui ordinatur pro pediculi et pulices. venis cum caret plurimis generalis regula est quod omnia

animalia maxima habent oculos ossecos
torum durum, et hoc ideo quia palpebra a
qua penetraret subtilia et levia
nec possent subsistere nisi naturam
No acceptet ea alijs forciora Et mystice
notatur quod seculares durum habent intel
lectum ad spiritualia quia non possunt
eos penetrare sal sapientie Item o
ne animal habens aures habet eas mo
biles preter hominem Et merito quia
fixa debet habere mandata dei in corde
bus ei dicitur Et ea in corde tuo quasi
in libro scribe Item animalia au
diencia non habent aures sed foramina
ut omne volatile et omne squamo
No sum, et in hoc reprehenduntur obliui
osi Vnde dicitur in vulgari Ad unam
aurem unum intrat et ad alteram
exit stulto Item omnia animalia mouent
mandibulam inferiorem preter
cocodrillum et cantelicam que
mouet superiorem Lingua est instru
mentum gustus et ille gustus non
est nisi in extremitate sua lingua
sentit illud quod est commune tribus cor
poris ut est caliditas frigus duri
cies mollicies et hec omnes per
tes suas Lingua est uel lata uel stric
ta sed mediocris est laudabilior Va
ria que mediocrior est bonitati motus
Non est diffusus in verbis sed quia
No in multiloquio peccatum deerit Nec
muta quia tales dicuntur canes
muti non valentes latrare Hec
aliquando absoluta aliquando impedita
est Et hoc accidit uel ex mala co
suetudine uel ex mala disposicio
ne sicut accidit in blesis Oculi ho
minis appropinquant sibi secundum magis

tudinem ipsius plus quam alijs ani
malibus Item communi sunt quasi in nobis
intellectus et affectus uel cognicio no
stri et cognicio dei ut sunt nobis
quasi duo oculi quibus ducamur
in celum De his dicitur Duo
oculi tui sicut piscine in Esebon
Ambrosius aliquibus bestijs deus
longiora et prolixiora colla forma
uit ut equis cameli et elephan
tibus quibusdam angustiora et bre
uiora colla dedit ut leoni atque
tygridibus Homines eiusdem causa
est quia illis feris que carne vescun
tur non erat opus prolixitate
ceruicis Non enim in terris pasce
di gratia ceruicem atque ora demi
serunt Sed aut ceruum inuadunt
aut bouem aut ouem decerpunt
No Hic nec illi longanimitatem
spei habere possunt qui rapinis
pauperum viuunt Quomodo enim
misericordem deum sperare possunt
qui in pauperes crudeles existunt
misericordia tamen illi qui facit mi
sericordiam Camelus non tamen sit
altior quomodo herbis minutissi
mis pasceretur nisi longiora usque ad
terram colla ad usum pastionis
extenderet Itaque camelus pro eo
prematur sic prolixiora colla se
tibus et equus pecudem bone Boues
quoque simili modo Hec enim pascun
tur herbis Animalia ruminancia
sed omnia longum collum habent et
No mystice signatur quod illi qui ruminant
libenter scripturas diuinas ad spem
specialibus eleuant Omnia animalia

que in aqua manent et sunt den
tati consipatos et acutos dentes
habent ut cito impediant et sine
aliqua mora in ventrem transmit
tunt ne aquarum allumone den
tibus corum esca posset auferri ac di
lui Remigius non ruminat pisces
Solus piscis scarrus excipitur
qui ruminare perhibetur Et contra
rio bos et omnis et multa animalia ex
una parte dentes habent nec utraque
pars armata est dentibus quia natu
ra non erit quia ruminant et cum
deliberatione masticant et cibos
No adintiora transmittunt Hic et illi
qui volunt ad fructuosam sciam
pervenire debent diu intellectu
sacre scripture in suis meditationi
bus ruminare ut exinde aliquid
eliciant quod valeant imitari Ve
contemptores mundi sunt illi qui sicut
pisces cibum apprehensum cito tran
sglucientes non ruminant et penitus
ea obliviscentes imitari non cu
rant De proprietatibus Omne animal habens sangui
nem habet cerebrum Omne animal habens
caudam pilosam habet parvum caput
No et mandibulas magnas Et hec
quondam verum hoc hodie in hiis qui
participant in hominibus Et similiter
hoc est caudas pilosas id est super
fluas habent quod parvi capitis capit
sunt et sensibus minorati et mandi
bulas magnas quia multos te
nent qui superflue consumunt ea qui
bus deberent pauperes sustentari
pili in animalibus et lana in ovibus
diversificantur secundum situm locorum
et terras Interim cum calidi sunt
crispi et dum interim frigidi pende
tes et molles Soli pili hominis
canescunt in senectute Omne
animal habens quatuor pedes et
cornua non habet dentes superio
res et habet multos ventres Sed animal
non habens cornua non habet
nisi unum tantum ventrem ut homo
et leo et talia animalia Ex superflui
tate ciborum oritur superfluitas ca
titibus oriuntur pili Sed ex super
fluitate ciborum oritur superfluitas
humorum Omne animal multi se
minis parvi seminis est Hec ergo mi
hi quod illi qui pinguia in iniquitate
vel impinguati delicijs aut con
stiti temporalibus sunt parvi seminis
bonorum operum inveniuntur Unde
monstratus est dilectus et recalci
travit Et notandum quod pinguis est
humiditas naturalis semper rema
nens in habentibus pinguedinem et
non est animal pinguis nisi in renibus
et corde Gustus eius est dulcis et
color eius rubeus nisi sit corrup
tus Nullum animal bone dispo
sitionis est multi seminis Omne ani
mal bone dispositionis ut dicit
auctor quod habet multos pilos et omnis
avis habens multas plumas sunt
multi seminis et multi coitus Per
semen aliquid verbum platum signa
tur Unde ergo semen verba otiosa sunt
Unde seminaste multum et intulisti
parum Accedendo augmentatur pinguedo
nedum diminuit pinguis humor quod
computrescit in ignem iniquitatis
a facie olei Item Corpus habens nullum

sanguinem citius putrescit. Sic con
puterimit inuenta in stercore
suo coagulum inuenit in uen
tre sugencium non ruminancium et
quanto plus senescit tanto me
lius est. et valet contra plurimum ve
tris et hoc maxime leporis. cerui
No agenti q° illi qui ruminat. sepe
septuris meditacionum prim'i p
predicacionum paratum dilectacione
doctrine habent. Unde eciam contrarium
est notandum quod coagulum non in
uenitur in uentre animalium non ru
minancium. Omne animal habens pilos
a est in istorum spermatis. Terui enim indeli
cijs sterptes sunt opera pura habere
non possunt. Homo multos pi
los habet in barba et pectore cong
gelat et hoc magis si nigri coloris
sit. Omne animal habens sanguinem am
bulat. vigilat. et dormit. Et omne
animal habens palpebras claudit
eas in sompno preter leporem et
a leonem. Per palpebras discrecio in
dicij accipitur. Et hec frequenter clau
ditur et obscuratur in sompno pecca
ti. Sibi animalium diuersitatem secundum
materias a quibus sunt quem in mare
nata omnino non sit in aere in quo
delectantur naturaliter. Et quidam differunt
inter se quia quedam sunt ambu
lancia quedam marina. Aliter
No cum predicandum est religiosis. aliter
secularibus. aliter laycis. aliter lit
teratis. Unde fuimus fidelis lauda
in hoc quod dat cibum in tempore opportuno
Omne animal pedes habens naturaliter
natare potest ad horam. Homo autem
minus potest omni animali. racione ... fel
quod minus habet omnibus animalibus secundum
corporis quantitatem. Pisces autem

magis sunt quia maius fel habent secundum
corporis quantitatem. Et in
humoribus causat corporis in
elementorum qualitates preseruantes
Ille quidem qui igneam naturam
sortitus est spiritualemque calidum
et siccum in se felle concipit claudit
et retinet. Quod autem calidum et sic
cum est id leue esse natum est. Quod
autem naturaliter leue est id nisi clausum
teneatur superius tendere consequens est
No Unde accidit ut cum homo in aqua
submergitur mox fundum petit. Post
paucos uero dies fluitat super aquas
Primum enim predicta cista fellea clau
sa tenet corporis leuitatem. mem
bra leuare non potest. Cum uero rup
ta calorem per membra diffundit
qualitatiua uirtute ad superiora
ferri singulaque membra mane leua
re effectiuum est. Hinc homini resist ob
uiari non potest. Natandi non possibi
litatem in piscibus excusat pocius
ius ordinem repleta uento quem ex
felle. Conclusio quoque satis iocunda
est quod apri dentes. leo ungues. taurum
cornua habet quibus muniunt pericula
alia ut esse suum fuge leuitate
conseruet ut capreoli damme
uel lepores. Homo autem omnibus
dignior ista non habet et possunt. Homo
No quidem racionale animal atque ideo
sociale aptum est ad duas operacio
nes racionem dico et consilium in
bellicis quoque negocijs armorum usum
deprendent conspicio cottidiana
docet. pacis uero tempore eadem depo
nere. Si itaque arma innata esset homo
haberet. cum pacis federa tractaret
ea deponere non posset. Si idem le
uitate fuge munitus esset ~~com~~

et constanciam vagus amittet et
gracili membrorum ineptitudine
cum imbecillius adesse debilis repe
ritur. Hinc vero cum necesse est ar
ma recapit et eadem pace postula
te deponit. et cum esset velox ce
ut puellicula industria potest et ne
cessitate sublata abstinenciam re
dire docet. Hic ergo soluitur questio
quare cum et non homo cornua
gestat. Ambulancia animalia que
anhelant et sibi simile generant
cannam habent per quam trahunt aquam
et pulmonem quo trahunt ae
rem / per cannam desiderii graciam di
vinam attrahimus / per pulmonem
spei ad celestia respiramus Omne
animal agreste habens serratum den
tibus comedit carnes et nichil sig
a nificat quod omnis princeps stipatus mi
nistris crudelibus grassatur in paupe
res Et omne animal habens dentes
serrales haurit aquam lingua Sic
et omnis predicator debet haurire gra
ciam dei et bonum ex predicacione. Ani
malia autem que habent dentes
equales sugendo trahunt in ven
a trem suum Sic et illi qui conti
nuas habent oraciones contempla
cionis graciam consequuntur Animalia
que sunt multorum dencium sunt
longe vite in pluribus illa vero que
sunt paucorum dencium sunt brevis
vite Omne animal carens pulmo
ne caret et voce si non sentitur
Oio Cervi cum se non elevant ad ce
lum ob oracionem aperire non pos
sunt Cum enim petent quod non spe
rarent Nullum animal eicit sperma
extra vas femineum sine vigilan
do sine dormiendo preter hominem

et nichil infelicissimus atque flagi
ciosissimus est homo qui et si dor
miendo sine voluntate vigilan
do tamen cum ipse voluntatis ar
bitrio omne nephas excedendo pol
luitur ac fedatur Excrementum omnium ani
malium est in eo in quo delectatur
naturaliter Et quibus vel quid delecta a
bit nos nisi unus vir optimus deus
et ipse est delicie rectorum corde Et
omnia querunt delectacionem natu
ralem diversam delectatur pecunia im
pudicicia luxuria et diversificantur
animalia secundum loca in quibus manent
Quid enim mirum Composito scilicet ex a
verbi gracia ut porci qui in frigidis
locis manent stratos et pendentes ha
bent pylos ac rigidos porci vero
qui in calidis locis manent crispi
sunt et nigros pilos habent ac cri
spantes per omne corpus Omnia ani
malia que ruminant in multum ru
minant et meliorantur ex eo quod rumi
nant quia senciunt in eo quandam
dulcedinem Et hec animalia cicius
impinguantur pro cibo quam animalia
que nequaquam ruminant et hoc ex ip
sa delectacione ruminacionis Re
minisci quod secundum Salomonem anima que Oio
benedicit benedicit deo in oracionibus
sua impinguabitur et qui inebriat ipse
quoque inebriabitur Omnia animalia
dum terre sunt sicut arbores quorum
caput eorum est pro radicibus propter hoc
accidit ut sint membra corporis supe
riora inferius et inferiora superius
Unde homo dicitur arbor inversa caput
cum pilis radices eius Hec radix
capitis attrahit alimentum unde mem
bra vivunt Sic in anima caput id est
radix est mens unde virtutes cor.

cordis desiderium e Unde omnes u
tutes suscipiunt incrementum Omne
animal habens stigmem cornu pedes
habet uentres quatuor Venter primus
recipit cibum crudum Venter 2us
recipit digestum Venter tercius sup
tum cibum in meliori digestione
decoquat Venter quartus recipit ci
bum bene digestum et emittit O
ne animal felle carens diu viuit
sicut elephas ceruus camelus
et delphyn. Nec mirum quia dicitur
mansueti hereditabunt terram Et
quamuis alia nisi vinctum Comeden
animalia habent quoque digitos in pe
dibus anterioribus et quatuor in po
sterioribus sicut leo canis et lupus
comedentium non animalia habent quoque
digitos in posterioribus pedibus ut
sit motus lenior et uelocior Affec
tum amoris habere debemus quasi
quinque digitos in pedibus addimus ad
nos ad proximum ad amicum et inimi
cum Omne animal quadrupes habet
caudam quia superflua inquatuor
lutitibus bono fine concludunt Ho
autem non caudam sed habet anchas
id est nates loco caude et ei tenuisset in
anchas quod aliis bestiis tenuisset in cau
das Et eadem racio est quod ursus uel
simia non habent caudam quia
habent anchas ut homo Natura po
suit caudam ad cooperiendum exi
tus digestibilis et turitas finalis op
it multitudinem peccatorum Hoc quod fa
ciunt anche quod et cauda ut dicit
magnus basilius Anima brutorum sangui
nis est Sanguis aute gelatus con
uti solet materie Merito quod nobi
dicitur anima innectorum Unde glo super
eam anime ad sanguine sanguis ad car
nem carnis ad terram Sicut quod repel

neus habet repedando per eandem i
dictum ad carnem ac carne in sanguine
a sanguine in animam et inuenies
quia peccatorum anima tua est. Sunt
pue communis ipsum mite Et hoc
tempi quam nate est ut ultimum dis
soluat in animalibus magni corporis
et modicum superfluum sit Et hoc
quod vidimus hodie esse uidemus ut
illi qui maiores dignitate esse
uidentur parum fructificant Et hec
racio quia pluribus intenti minor
est ad singula sensus Omne animal
uorans cibos sicut lupus uel leo
est macilenti corporis quia ubi
non est ciborum masticatio cibi ma
le tenuerunt in natura Grauiores
bestie omnibus fructibus uescuntur agi
liores non carne ut leones uel
lupi Ante diluuium fructibus tantum ho
mines uescebantur Secundum dictum
sapientis fructus laborum homo in
carne uescatur leo predator Et quod
habet predo uel princeps nobilis qui la
boribus pauperum uiuit Homo in
quoque sensibus superatur a multis
Aquile et linces clarius uident
uultures sagacius odorant Sy
mia subtilius gustat Aranea a
cius tangit liquidius audit
talpe ut ap pluatici Nos aper
auditu linx uisu Omnia gustu
uultur odoratu percedit aranea
tactu Comedunt animalia sic dic
plinius naturalis caluet sic struco
camelus et corui aquatici Non e
enim ita diues qui non spolietur
pius in morte superfluus et hoc ualit
quia mortuus nescit esse possessor
Insaciabilia animalia sunt quibus
a uentre protinus tenuerunt cibi sic

obliuiosi

lupi cerui et inter aues nicticorax atque
pellicanus. Per hos signantur obliui
osi scolares vel auditores dei ecle
sie qui semper audire volunt et
nichil ad opus inueniunt memo
rie recondunt. Concepcionem vero
et nonnullis x animalibus cornigeris
xiij serpentibus xxx. In omnibus ani
malibus ut dicit plinius cuiuscumque
generis multum est placidum eius
dem inuenit et ferum. Et potest cu
horum eciam plures ex eis tot genera due
manant sicut sunt satiri onocen
tauri et alia genera de quibus in libro de mo
nstris scribit. Proinde secundum ysidorus
nota dicit. Industria humana diuersum
animal in coitu coegit. sicque ad
ulterina commixtione genus aliud
repperit. Sicut iacob contra naturam co
lorum similitudines perauit. Nam
tales fetus illius oues concipie
bant quales umbras arietum
desuper ascendencium in aquarum specu
lo contemplabantur. Denique hec in
quorum gregibus plinius sic fertur
ut generosos obiciant equos
in ipsis conspectu quo eorum consimi
les concipere possint. Inde est quod qui
dam grandes mulieres iubent
nullos inspicere turpissimos ma
lum vultus ut cenocephalos sy
mias ne in ipsis occurrentes simi
fera les fetus pariant. Hanc enim sci
narum dicit esse naturam ut quales
perspexerint sive mente conceperint
in extremo voluptatis estu dum conci
piunt talem sobolem procreent. Et
enim animal in ipsa venerio formas
in ipsis extrinsecus intus transmittens
earumque saciata tibus rapit specie
rum in propriam qualitatem. Unde

dicit Aristoteles quod mulier coiuit cum ethyo
pe et genuit filiam albam et
illa filia alba procreata genuit fili
am ethyopissam. Non tamen de ethyo
pe. Diuiduus gestantur in utero quibus
sunt longiora inter spacia ut dicit
plinius. Que solidis sunt vngu
las singulas et bisulcas geminos
pariunt. Ceterorum indigitus pe
dum fissura est diuisa multicorpo
ri in fetu. Vel superiora omnia per
fectos edunt fetus. Hec autem
inchoatos in quo sunt genere vul
pes leena ursi. Ceteri pro quod
quedam animalia ruminant solu
cio. Eius quiddam proprium est ut
ruminata dissoluat. Animalia igitur
que calida sunt stomachum cibos
faciale coquit. Nulla enim ut dicit Opus
G. ut in docendo mora est ubi scolaris
spiritus doctor adest. Opus enim scrutatur
eciam profunda cordis et ipse est
spiritus intelligencie. Animalia vero que
frigide nature sunt dum cibos ac
cipiunt ex defectu complexionis ci
bos coquere nequeunt. Unde fit ut
ad dentes reuocent ut ibi secundo tri
ti tibi faciliter commoliri queant
et commolita decoquuntur. Palam igitur
est quod boues cerui et eorum similia
animalia frigidioris nature sunt. Ha
bent autem hec animalia pinguedinem
pictam et duriorem atque solidio
rem quam alia. Ruminancia animalia tepidi
signant tepidos quosque ac frigi
dos scolares qui quia spiritu feruen
tes non sunt difficulter secreta sacre
scripture capere possunt quia in ma
liuolam animam non introibit sa
piencia illa maxime quod sapida dicitur

sapia nec habitabit in corpore subdi
to peccatis Hii duriorem etatem pig
nedinem habent i. dulcedinem pure
devotionis Tales a posteriori parte s
ue adiutum tendunt quia fructuo
rum bonorum obliviscentes promissa
terrenis insistunt Unde invitante
moyse iethro socerum suum ut iret
cum eis eo quod deus promisisset bona
israeli noluit sed rediit in madian
hoc est in causa vel in iudicio ho
nores enim et kathedras tales que
runt et ideo disceptabit deus cu
eis in valle iozaphat hoc est iu
dicium domini Tales quidem recalcitran
tes aratori ab anteriori parte surgere
debent et in anteriori extenti ob
liviscii debent posteriora Calido
ri vero ut est porcus omnis pig
nedinem habent molliorem et ma
gis decoctam Ruminat tamen omnis
que calide nature est sed hoc est
quia caret efficacia dentium Unde
dicuntur bidentes Queri tamen potest quare
re animalia que ruminant et sepe
habent a posteriori prius accumbunt
Solucio utique talium animalium
membrorum non est equaliter frigi
ditas Maior enim frigiditas po
sterioribus est et hoc ea de causa quod
remotiores partes a corde sunt Igitur
ubi maior frigiditas ibi maio
rem consuetudinem nature est esse Surgere ergo
a graviori parte attendunt Ab
anteriori vero parte prius surgunt quod
calidior locus est et igni cordis
proximior Equus autem sursum ten
dit Queri item potest quare videt
quedam animalia melius nocte quam

die Solucio in oculo qui est instru
mentum visus plures sunt hu
mores unus albus splendidus
et clarus per quem spiritus visibilis
diffunditur alius niger per quem
spiritus visibilis diffunditur alius ca
net ne nimie disgregetur humor
albus et splendidus Illa ergo anima
lia que magis in die vident ha
bundant in albissimo humore
Unde fit ut magis diffundatur
et ratione diffusionis in die mi
norem discretionem amittunt Noc
te vero propter tenebras colligitur spiritus
et ita maior fit discretio Cum
enim discrete aliquid videre volu
mus supercilia stringimus ut collectus
oculi spiritus non vagetur Et dicit
magnus basilius omnibus et capris
aliisque plurimis animalibus
suppetit naturalis cavendi con
traria sensus in herbis solis in
tellectu discernentibus lesionem in
tis medicine sollercia suppetit et
tamen rerum frequens experiencia in
eorum eisdem valde difficilis est

Asinus ut dicit De asino cap
liber rerum animal deffor
me est vile et despectum grandi
capite latis et longis auribus ul
tra cubitalem modum corpore ma
cilento nescit impinguari Hu
meris stigmata portat crucis christi
et hoc eo merito quia christus ad pas
sionem properans mundum morte
redempturus tergo illius humilis
pauper et mansuetus insedit Est
itaque asinus animal discordie ne
scium animi pacis mansuetum pa

ciens ac durissimum nisi libera
oneris eorum et non rebellans sarci
nis etiam ultra quam ferre potest sibi
impositis. Hec illi insunt nature
bona. vicia non hec sunt animal
luxuriosum asinus est forcius ac
potencius in posterioribus quam in an
terioribus. omnis enim in posterioribus
portat pigrum incessu et tardu
brutum et irrationale. nisi omnia ani
mancia bia incedens nescit cedere
obvianti hynitu horrifico. pulli
asinorum aliquantulum decoris habent
in iuventute sed quanto plus senescunt
tanto tum peiores sunt asinus co
it post xxx menses sed non generat
nisi post tres annos. Est autem lac
asine ut dicit plinius candidis
simum et candori conferre mente
aliquid existimatur. Unde invenitur
quod poppea neronis coniunx se bal
neabat in lacte asine ut dicit experi
mentator. Asini ex maiori parte
insaniunt in uno latere. Femina ha
bentes si fluant amaris intimus
circa pulmone moriuntur. Carnes
asinorum comeste pessimum sangui
nem generant et difficulter digeru
ntur. Subtiliores tamen sunt quam
carnes asinorum comeste pessimum
sanguinem generat equorum ut dicit
liber kyrandarum. Si de ungula
asini anulus fecerit et portandum
dederis demoniaco eadem die li
berabit. Lacrima eius cum oleo co
cussa et mixta in lucernam et accensa
omnes in convivio videbunt se habere
capita asinina. Asinus spinas li
benter comedit. Asininum lac calidum
confirmat dentes et corporis dolores
sedit maxime si perfricati fuerit
ipso lacte. Suspiria etiam tollit.
Si asinam iuxta pullum suum
positum amoveas et cohibeas ne
pullum sequi remanebit pullus
in loco suo ubi eum mater dimise
rat nec ad unum passus move
bit alias gressum sed expectabit
matrem in loco ubi eum dimise
rat. Est autem asinus animal
frigidum valde et propter hoc non generan
tur in locis frigidis quoniam natura
eius pati non potest nimium frigus
maxime tempore conceptus. Unde in
regione que scocia dicitur et in eis
propinquis et in consimilibus regioni
bus sicut ~~scocia~~ impouticis asi
na non concipit. nec asinus ge
nerat. Propter hoc non coeunt
asini in equinoctio tempore in quo
equi coeunt sed in estate ut sit par
tus et generatio fetus in calido tempore.
Gestant autem in utero per annum in
tegrum. Iuxta septentrionis que
est terra omnium brutorum habitabilium fri
gidissima asinus propter nimiam frigi
ditatem non invenitur quia ibi
vivere non possunt. Asinorum ossa
pectis canora ut dicit plinius. Asina
uno geminos parit. parituram lu
cem fugit et querit tenebras ne
ab homine videatur. Et hec est quod
dominus precepit nesciat sinistra tua
quid faciat dextera tua. Significat
totam vitam que est ei ad xxx annos
Omne bonum quorum vita sine querela est
omnibus pervenientibus fructus bonorum
operum in innocencia perseverent
cum eum pervenerint usque in fine

salinus dicit. pigrices adfectus tendunt maiorem caritatem neonatis quam ut animam suam ponat quibus paruit fetus suis. Et in hoc redarguuntur prelatorum segnicies qui nec modicam tribulacionem sustinere noluerunt pro subditis cum hoc se mercenarios comprobant. Si rivus iuxta sit horrent illum pedibus contingere omnino non nisi aspectos aliqui potant fontes ut non optimos. Tales qui cum sciant venire ad christum et bibunt. ut decies fluat aque vive predicationem. Sed nunc ecclesie qui divitiis et deliciis inhians. Unde Ieremie interroganti. Dicit eis capitulo 2. Et nunc quid tibi vis in via egypti. ut bibas aquam turbidam. et quid tibi cum via assiriorum. ut bibas aquam fluminis. Aqua turbida egypti que interpretatur tenebre doctrina est secularis. ut terram rerum civilibus. qua preter nec cognosci potest christus veritas nec apprehendi. Aqua non fluminis assyriorum sollicitudo eorum est qui labiles pecuniasque divitias cogitant et per has cure dediti student cottidie calicibus epotandis. Ponte transituri asini si per medium fluvii uident de facili non transeunt.

Aper silvestris ut de apro dicit liber rerum silvestri bestia fortis est que nullam doctrinam honorum morum recipit humanam sed semper fera et ferox est. Nigri coloris est. Dentes magnos et recurvos habet semipedalis longitudinis qui incisionibus apti sunt. Sed hoc satis mirabile est quod dentibus quod scilicet in viva bestia idem possint quod ferrum. Detracti vero mortue vi incisionis perdidisse probantur. Apro silvestri quidem truces homines seculi signari possunt. qui ad litem nulla doctrina honorum operum recipiunt. sed semper sunt efferates. Nigri etiam id est turpes atque impii in gestibus indicantur. Dentes recurvos nisi habent. quia qui nocet alteri primo seipsum per mali potentiam ledit iniustia. Semipedales dentes habent quia etsi ledunt corpus animam in potestate non habent. et hoc dictum in talibus dum vivunt sentire tantum possunt. Mortuus vero illius. et in infernum pessumdatus cessat eorum tyrannidis. Hoc animal si mane antequam urinam egestione faciat a venatoribus impetitur de facili lassatur. Si vero urinam ante vel interim quando venatur faciat. difficulter capte cedit. Verum lassatum non cedit. verum subsistit in posterioribus et lassitudinem atrocitate rigida anceps dissimulat. duellum offerens venatori. Fertur tamen vel in bade hominem non possunt nisi primus ictum ab illo acceperit. Itaque vir homo vel caveat. quia nisi primo ictum perfecerit cuspidis vulnus letale inter armum et lateralis costas dederit. dentium periculum potest nisi forte iuxta ad refugium arborem inveniat quam ascendat. aut in loco humiliori reliqua terre planicies totis membris se prosternat. Sustinebit tum pedum illius proculcationes unoquoque sit inventi a proximo succurrit. Adusque namque ut diximus recurvi dentes eius quasi

dam valent ad inscendium morte
atrocissimis armis non possit
quamquam in elatum arietum attingere
superioribus fugit ut canes qui ip
sum sequuntur aut etiam dentibus tenet
Nota amoneat. Aper cunctas bestias pre
cedit auditu. Maribus ut dicit
plinius plurima asperitas est in coi
tu femine impetu aspriores et ferre
similiter in omni genere bestiarum. ut
dicit experimentator. Apri simul re
centes et callidus precipuum remedi
um est contra fluxum sanguinis e
naribus. Aper a dextris habet os in modum
scuti et illud venabulo vel machere
opponit. Venabulo vel gladio per fo
ratus super lanceam contra perfora
torem incedit ut dicit predictus auctor.
Caro porcina frigida est et humi
da et hoc maxime domestica et
lactantis ceterorum est humidior et
convertitur in varios humores et
putridos precipue si male dispo
situm stomachum invenit. Si porca
multas glandes comedit quando
impregnata est abortum faciet. Pro
prium porcorum est estivo tempore subire
in quiete et ceteris lutosis et
nubibus impuidare. Si unus partus por
ce minor erit et invalidior ceteris
partibus partibus. Cenado multos
habet fetus tunc lac eius pessimum
est. In callidis regionibus melior est
fetus porce hyeme quam estate. In
frigidis vero contrarium. et hoc propter intempe
riem regionum. In india cubitales
flexus dentium sunt apris. Sunt
etiam apri de quorum frontibus cor
nua prodeunt velut vitulis. In
arabia vero pullum genus non
vivit etc. De apro domestico

Aper domesticus ut dicit liber re
rum bestia similis est senatori
in mundi que in obscenis et lutosis
gratissime commoratur. Licet diu pa
titur cum locis suis intuito se in talibus
volutari. Inter apros domesti
cos unus semper fortitudine preva
lens reliquis dominatur. Sed si fortio
or illo supervenerit predecessorem
pugna impetens vincitur fortitu
dine obtinens victoriam. Licet mo
ri cedente victo victor reliquis
dominabitur. Contingere unus totus vic
tor reliquis dominabitur porcorum grex
undequaque accurrens ad ribiem
animatur. Iniuriam illorum periculo
suum iudicat et tradunt feminas
sues ut dicit plinius in coitu efferari
in tantum ut hominem lacerent can
dida maxime veste indutum. Ea
rabies mitigatur aceto nari respersi.
Mares non ultra trimatum generant.
Castrantur femine in iuba resticti celeri
usque ita pinguescunt. Perdito uno
oculo citius moritur. Spacium vite
porcorum ut dicit Aristoteles per xv annos est.
Eis accidit infirmitas que dicitur
brancos et frequenter accidit illis in
auricula et potius pede vel cau
da vel in aliqua parte corporis licet
raro. Et illa quedam egritudine caro
que est in illo loco corrupit. et corruptio cor
ruptio paulatim ad carnem in
timam quousque vena aliqua infla
ta pervenit ad pulmonem et tunc
moritur et egritudo hec subito au
getur propter hoc pastores membrorum mox
occupatum abscidant. Infirmitas
accidit propter quam calor est gran
dis. Item aere effluxus ventris in eo
non remediatur. Porcus comedit
serpentes impune et radicibus

Nota
bracos

Apro sollicitante feminam vir idas
aures tenet et eas antequam dimi
serit non consentit porcus ceteris a
nimalibus citius impinguatur Cal
nestis nos porcum infra sex dies
pos cibi porcis tristitiam pilos et
sigficem consimilia Cum parit por
ca marcescit Mas porcus usque
ad terminum coit incipiens a viii
mensibus sed iam tenera etate de
biles fructus facit porca p xv a
nos concipit porcus mas ptate
habet multum crescendi pallidis anima
libus statim pinguis fit porca qui pe
perit dat prima mamilla primo fi
lio pessime sues sunt que filios
natos laniant porcine carnes
in estate puta vini tempus queclibet
nocive sunt ad comedendum usque
post equinoctium autumpnale
quia calido tempore dormit plusquam
nature competit Excessus eius sompn
ni operatur corruptionem adeo autem
infestat sompno et maxime por
cus debilis ut in interim excite
quasi sompno letargico moriatur
Decrescente luna usque ad illum
defectum cerebro in porcis plusque
in alio animali decrescere fertur et
hoc intantum ut respectu corporis
pos modicum maneat De Aloy

Aloy animal est mulis specie
simile cuius gemma nequit
flecti ut elephantis propterea non cu
bat dum dormiendum est sed inniti
tur arbori Cuius arbor adpreca
sura fecerit venatoribus et dum
apicem sublimem inniti tur ruina
cum arbore faciat Ita capit ali
oquin difficile est eam mancipari
tam in illo rigore poplitum in
comprehensibili fuga pollet De Ana

Anabula ut plini bula
nus scribit bestia est ethyo
pie hoc animal collum habet equo
simile pedes cius et crura ut bo
vis caput ut camelus albas
habet maculas colorem rutillum
valde membra singula distin
guentem Cum ergo tanto decore a
nimal respersum sit pellis multum
spectabilis carius vendit ad hoc
ad luxum oculorum qui nix unquam
curiositate pestifera satiantur

Alches ut dicit soli De Alches
nus animal est mulis co
simile porma excepto eo quod labi
um adeo protensum habet parte supe
riori ut nisi recedit in vestigia po
steriora i retrogradum eat her
bas depasci non posset Hoc significat
dialeticos quosdam huius temporis
qui dum nimis audi sunt ad
audiendas artes negligunt gra
maticam Orant ergo tales quia
si pasci volunt scienciis veris re
trocant ad primum gramatice fu
damentum vel eos etiam signat
qui dum ad primum gramatice fu
damentum vel eos etiam signat quod
dum ad contemplacionem audi sunt
peccata sua obliviscentes non pla
cuerunt Unde david in psalmo conficie
sso quomodo dicitis anime mee trans
migra in montem sicut passer et se
quitur quoniam ecce peccatores i demo
nes intenderunt arcum De A

Aphanes animal est ut dicitur Aphane
aio conmagnitudine certi
in quo natura mutavit conspectu
dine aliorum animalium quadru
pedum omne enim animal quadru
pes habet scilicet minioribus ventre

pedibus

excepto isto | Istud aut animal fel
hʒ in auribus et ipm fel animal
simile e felli hominis incolore et
est ipm fel amaru valde ~~et ip~~
~~sum fel amaru valde~~ et cumpi
tum velhementer ire ⁊ ferocitatis
Ara animal sequitur de ana
Nara orient ut dicit aristo natu
ralit̃ feminum minus Huius generis
animalia miri dilectone se invi
cem amant Nam si viderit alti
us generis animal vni corporis appin
quare concurrunt omnes qui sunt corpo
re simul et omnes alterius generis
animal invadunt dentibus et vol
neribus inflictis vel fugere cogunt vel
occidunt penitus Habent enim huius
generis animalia dentes magnos
ac longos Unde accidit ut si for
te impetitur hoc animal ab animali
aliquo forciori se utique se fortitudine
dencium se liberat et evadit de Bu
Bubalo ut dicit liber rerum balo
rum animal est bove maio
ris corpore colore nigrum cor
nua longa hʒ et tortuosa collum
longum caput nigrum membra
macilenta caudam parvam aspec
tum benignum ⁊ simplicem sed sum
me pravitatis et crudelitatis e etc
adiutum sunt provocatu vsibus huma
nis accomodatissimum est fortitu
dine maxima pollet Et dicit ex
perimentator lac bubalinum facile
emollit ventrem volvla retencia
sanat Hiis qui venenum hauserunt
prodest Bubalus paciens laboris
pilos hʒ paucos vocem terribilem
frontem aspinam pede spargit ter
ram fel eius medicinale est quia
volnerum cicatrices sanat mixtum
lacti dolores aurium sedat Cutem
hʒ durissimam Iste nulla vare anu
lus circus cum funiculo ponitur ut
facilius cedat homini propter quod fuit
ei impositum Contitum furore co
motum iniura fertur non desinit
ad repugnandum ictibus cogitur non alle
viato onere quo gravabatur Hoc
alio nomine bissontes dicatur
Bubalus sub aqua onera ingen
cia trahit respirat tamen macre
fortitudine anhelitu de bonacho
Bonachum animal e ut dicit
plinius cui taurini caput
corpus ⁊ iuba equina Cornua
autem multiplici flexu in se re
curvata ut si quis in ea offende
rit non volnetur Hoc animal cum
insugam vertit fluxu ventris fi
mi partes se emittit per spacium ingis
vniusbinga qui odor quod attigerit ad
urit Huius armis submovet in
sequentes se Designat hoc animal bo
nos platos qui nature ampsitudinem
quasi cornua in se habentes dum
cam in subditis exercent subditos
minime ledunt qui ipse quod horret
ostendunt ⁊ cetera De camelo
Camelus animal e deforme
ut dicit iacobus Cameli bina
tuba in dorso hʒ unt ⁊ impectore al
teram cui incumbunt Omnia illi
curva poplica collum longum len
tus incessus Solidius firmum gra
dit numquam pedes atterit Omnia ei
illi reciproce quibusdam pulmn
aut vestigia carnulenta Unde co
traria e labes ambulatibus habet
induplex nomen Omnia alii om
fellos accomadati alii principes
Sed nec illi vltra iustum pondera
recipiunt nec isti amplius quam
plura spacia nolunt egredi Cu

plati

onerandi sunt ut dicit iacobus per-
cutiant paululum super genua sua et
complexis cruribus incurvantur ad
onera. Plinius. Plus cupiditate
efferuntur adeo ut sequantur cum reg-
nant venerem. Oderunt equinum
genus. Sitim in quadriduanum
tollerant. Cui bibendi occa-
sio data fuerit tum implent quod et
faciant desideria preterita et futu-
rum diu possit. Lutulentas aquas
bibunt ut dicit plinius puras fu-
giunt vel eas continua pulsatio-
ne in plurium excitant ut turbi-
dentur. Et hec causa. Omne elemen-
tum in quantum purius est alio e-
lemento tanto minus nutrit
et in quantum plus commixtum alijs
elementis est tanto plus nutrit
aquam quod puram magis ab ele-
mento terre refugit camelus qui
minus nutritiva et turbidam que
commixtam appetit contra multi menti
lutulentas aquas bibunt sic
anime cum gratiam scientiarum appetunt
que secundum intellectum scripturarum
sunt non illas que sunt pure idest que
sunt enigmate solis angelis com-
petunt. Irati cameli strident horri-
bilis ut dicit experimentator. Ha-
bet accidit camelis podagra
de quibus facillime moriuntur. Ideo
eiciunt bulgulas si vehementissime
gravantur quando duras et longas et
lapidosas vias incedunt nec sunt
in pedibus de forti corio sotulares.
Preterea dicit magnus basilius de ca-
mel. quod tenaces sunt memoriam ma-
lorum et adversam iniuriam contra suos iniuriator-
es tenentes et tamen sunt percussus
diu dissimulato dolore cum repit
oportunum illatam percussionibus repo-
nit iniuriam. Ordeum cito transglu-
cientes refrinant ut sursum ru-
minando tota nocte manducent.
Liber rerum. Cameli sunt pietas in
se dicit ut si in grege sunt aut
stabulo aliquis egritudine de-
tentus fuerit et non manducet a-
lij quasi compacientes abstineant.
Plinius. Durant annos centum
nisi forte translati in peregrina in
potencia mutati aeris morbos
contrahant. Fiunt validiores si
coitibus arceantur. Est et aliud
genus eorum quos dromedarios
dicunt cursu mirabili ingen-
tes. Cameli xij mensibus ferunt
a tertio anno incipientes pariunt ve-
ris tempore. Itemque post annum imple-
tur aptitudo coeunt. Saliat
autem mas super feminam per totam
diem equitat super ea coeundo.
Est autem virga masculorum nervo-
sa et dura. Propter hoc fiunt extra cor-
de arcuum. Coitus tempore solitu-
dines aut secreta petunt neque
inveniri datur sine periculo coitus.
Illi qui recte quidem cameli di-
cuntur unam tum habent gibbosita-
tem in dorso. Hij vero qui drome-
darij nuncupantur binas semper tuba
in dorso habent. Femine camelorum quatuor
habent mamillas sicut vacce. Mares
vero camelorum virgas habent ad po-
steriorem partem. Hij aliter coeunt.
Ideo. In quolibet pede est genu et
super ipsum inflectit pedem et in
utroque pede tibias simile tibias re-
dis vacce quam plurimum respectu cor-
poris. Est autem hoc animal tur-
pe aspectus et pedes eius fin-
duntur in duo. Posterius super pedes

est fissum parum et inter fissuram
cornuum simile ei quod est inter digi
tos anserum quibus cuius pedes carno
sulca Carna ipse sunt ei sotulares
excori fortes qui sunt iuxta intra
remotam ut auferat ab eis in
firmitas quia nimia acerum multum
confert eis infirmitatibus Hij direct
crescent dentibus in superiori man
dibula plurima / cerebrum cameli
arestum et cum aceto in potum
sumptum caduales morbos id est ca
ducos sedat etc De canibus
Canes ut dicit iacobus bestie
sunt docibiles ad omnem
ludum Canamus ante libenter
dormiunt / et hospicia dominorum suo
rum custodiunt vigilanter Amant
dominos suos adeo / ut aliqui pro eis
mortem inierunt Huius enim rei
exempla plurima latratu nocte
nocentes prodiunt Ambrosius Anthiochie
fertur in remociori parte a turbis
crepusculo necatum virum qui ca
nem sibi adiutum habebat Berum
miles quidam predandi studio mi
nister cedis extiterit Tectus idem
tenebrosi diei exordio alias
partes secesserat Iacebat in humana
tum cadaver frequens spectancium
multitudo astabat Canis lacrima
bili questu dominum deflebat Ad cuius
nam et forte is qui necem intule
rat ut se sibi in specia ingenij huma
ni quo versandi in medio auctori
tate presumpta fidem asciscerat in
nocencie ad illam circumstantium
ipsi accessit corona et velut mi
serans accessit ad funus Tunc
canis sequestrato paulisper questu
doloris audacia ultionis assump
sit atque apprehensum tenuit velut

epilogo quodam miserabile carmine
murmurans universos quasi quasivit
in lacrimas fidem probacionis detu
lit quod solum tenuit ex pluribus
nec dimisit Nec mora maligni
ille quia defensionem prestare non
potuit digna sceleris ulcionem
explevit Hoc narrat Ambrosius
in libro exameron Refert plinius
et solinus quod petenti indiam alex
andro magno rex albanie canem
misit immensitate magnitudinis eius
specie delectatus alexander misit
ursos primo deinde apros cerui
ti ad quorum contemptum canis ia
cens immobiliter non surrexit offen
sus imperator obseguiciem tanti
corporis eum iussit occidi Quod
ut audivit rex albanie qui illum
miserat primo parem misit man
dans ut eum in leonibus experiret
nec distulit alexander Leoneque
dimissum mox lacerat deinde in ele
phantem consurgens occidit Iacobus
est etiam canum genus quoddam
quod fures odoratu intelligit et ac
terum hominibus odio implacabili di
scernit Solinus canes soli nomi
na sua intelligunt meores sunt
itinerum Indi coitus tempore religant
canes feminas in saltibus ut cum
his tigrides coeant Sed primo con
ceptu ex his ob nimia feritate
inutiles sunt Liber rerum Tria
sunt canum genera Nobilissimi ex his
sunt illi quibus forma elegan
tior et ad cursum celerior aptior quoque
venatui Hij latratum edere igno
rant nisi perducant ad cursum in
sua domini se continent Omnia cele
ritate vigent pectore valentes sed

hii leporarii dicuntur. Sunt et alii
apti venatui longis auribus et de
pendentibus. Hii odore importu
nis latratibus bestias insequuntur co
gentes ad lassitudinem donec ea
ad eam impotentem plana in manibus ve
natorum. Alii vero canum nobilium fa
tigatam deiciat. Hii bestiam quam
ipsi venatores ceperint sequi non
relinquunt etiam si alias multas
invenerint. Et hoc est quod apostolus mo
net in ea vocatione qua vocati su
mus permaneamus. Unde Iacob pro
gebat iter quo ceperat et fuerunt
ei obviam angeli. Tercium autem
eorum genus est quod domus omnibus
in custodia dominum est. Et licet hii ru
sticiores sint ceteris, hii in ministe
riis acriores. Insuper et multifor
mes species sunt. Sunt enim ex his
magni et fortes, sunt medii, sunt
et parvi, sunt et minutissimi catu
li quos matrone nobiles in sinibus
suis portant. Hii vero omnes domos
latratu defendunt et importuni
sunt alienis. Impetum eorum clemen
tia ut dicit Plinius mitigat ab homi
ne considente humi. Iacob cum
ad mensas duorum fratrum iacent
sic se disponunt in uno octo lar
gum dum sui manum obsistent al
tero ostium domus inde possunt.
Plinius. Canes cecos gignunt ca
tulos. Cernunt sexaginta diebus.
Catuli eorum unius mensis generant.
Prodigiosum putatur si unum catu
lum canis ediderit. Incipiunt femine
a sexto mense. Vivunt canes ali
quando xv annis aliquando xx annis.
A xii anno generare desinunt. In

medio coitus utrique coherent. Et sic
eximio ardore libidinis preve
nire dicitur. Optimus in fetu est qui no
vissime videre incipit aut quem
primo fert mulier feta. Omnes
enim canes generaliter nascuntur ceci
et manent ceci xii diebus. Caudam
autem prementes tres. Rabies ca
nini fiunt gallinaceo fimo mixto
tibus eorum morsum eorum medetur
radix silvestris rose. Pestifer est
enim morsus canis in rabidi. Ca
nis leporarius ut dicit Aristoteles octo
mensium incipit coire. Et quidem
canes faciunt hoc cum incipiunt
elevare crus ad mingendum. Lac ca
ninum est spissius omni lacte preter
lac porce et leporis. Habent autem
lac vii diebus in mamillis ante
partum. Omnium urinis canis lepus
sunt et clamavit canes ceci in
dignati enim morsibus invadunt.
Canes in mingendo elevant crus
et adorant urinas suas. Ex aliquibus
ex urinis eorum sciunt aliquod o
dorem sunt. Et hoc animal maximum
afficitur suavi odore maxime in
suave olentibus urinis canum. Et
ideo odorant in invicem posteriora
sua. Accidit illud leverariis
quod magis possunt saltare in labo
re quam inquiete. Mas leverarius
x annis vivit post hunc femina vero xii.
Et notandum quod omnium animalium ma
res plus vivunt feminis excepto
genere animalium mares plus vi
vunt canum leverariorum. Et hoc
per laborem. Aliorum vero canum
estimatur etas superius. Canes
quoque in firmantur ut dicit Aristoteles co

Apl's

medunt aliquam herbe sapore
abhominabilem valde ut per hu
mores noxios evomant. Repe
riunt Dicunt canum etas de facili
non cognoscit nisi per dentes quia
iuvenum albi sunt. Senum vero ca
ni nigri obtusi. Dixerunt pluri
canem non posse vivere nisi inter
homines eminus furijs agitari
Si extra habitacionem hominum fit. Lin
gua canis medicinalis est lambe
doque sanat sua aut vulva alica
Cadit si vulnus proprium lingua atti
gere non potest lambit pede deli
nitque saliue medicamine appo
nit ad vulnus. Certum quidem de me
dicamine quod lingue sue nata indi
dit. Sunt et alie bestie que
sic et canis lingua attemnit la
bendo. Cuius saliva si sanguinem lin
ne attigerit agit in rabiem ut dicit
magnus basilius. Catulo necdum
dentes formati sunt et tamen infesta
tes conatur ore defendere. Si catulus
lactens sepe iacuerit super pectus
egroti stomaci ut dicit liber kira
nidarum catulus moritur. Stomicus
convalescet. Canes masculi de
facili non ledunt canes femi
nas et sic ita in pluribus gene
ribus bestiarum deus id prudencia
ordinate instruxit ut ostenderet
imparibus racionalibus concordiam
esse debere respectu infirmiori sexui vi
lem sexum si iusto viri nomine
censeret. Consuetudo canum in
digna ... ut plerumque quod
loca atque nutria pede deponent
Calamenta impedibus expelle
canis arteticam sanant. Tum si
canes olfactu contigerit demiget

Castores ut dicit de castore re(ferunt)
dicunt iacobus et plinius
a castrando dicuntur. Testiculi
eorum castorium nominati apti sunt
medicine propter quos dum persequun
tur a venatoribus ipsi se castrant
morsibus dentibus venator tolle(n)
tibus feram abire permittit. Cedit
si ab alijs venatoribus postea fuit
inpetitus evadendi desperatione
statim erigit se et iam amputa
tos ostendit testiculos venatori.
Solomi dicunt falsum esse hoc in
illis castoribus non eminent ext(ra)
Sed intus qui amputari possunt
quia testiculi castorum non emi
nent extra sed intus inveniuntur ia
cent sicut renunculi. Refert eu
sicut auca. Similiter et fel evomit ut
dicit plinius ad multa medicamen
ta utile. Urinam eius per hoc perquiri se
credit. Cuius coagulum credat mor
bum caducum. Arbores iuxta flu
minum ut ferro cedit. Hoc animal
non potest diu subsistere nisi caudam in
aqua teneat. Cauda vero eius est cau
de piscis similem ut dicit experimen
tator. Saporem habet ad speciem cau
de eius sicut piscis. Sed in ieiunio
comedit Arpianus. Pars eius
caude esibilis est pes non esibus
inter dicta. Residuum autem corporis
eius carnis est. Est autem cauda ca
storis ut dictum est caude pisci
um similis longitudinis cubitalis
pinguedinem multam habens. Plinius
Edificat hic domum suam super a
quas faciens mansiones duplices
ut cum aquis crescentibus atque
decrescentibus ascendat. Castor quo(que)

castorum

caducus

cinarum arborum foliis atque corti
cibus pro summis delitiis vescitur Unde
fit ut tota caro eius et si bono sy
mato odore perfundit. Hoc animal
morsu potentissimum est cum quod
invaserit prius non laxat quam
persenserit id crepuisse quod tenet Et
dicit experimentator castores igitur
gregatim vivunt in multitudine ad silvas
vadunt lignaque dentibus abscisis
ea ad cavernas suas miro modo defe
runt. Nam unum pro vehiculo re
supinatum pedibus elevatis iterum
recipiunt et inter eius crura lig
na abscisa artificiose componunt
et sic eum cauda trahentes ad pro
pria tecta deducunt ut idem experi
mentator dicit talem iniuriam non fa
ciunt castores hiis castoribus qui in
ter eos educati sunt sed illis qui
de alienis partibus ad se veniunt. Ta
lesque sub tanta custodia inservitute
redigunt. Aliorum autem opinio est
quod castores id illis castoribus faci
unt qui senectute confecti et labo
ribus dentes obtusos habent nec
amplius ligna ad comedendum nec edi
ficandum scindere valent. Tales in ser
vitutem redactos venatores cog
noscunt pars summitatem pilorum in
dorso precisa atque commoti illesos ab
ire permittunt. Item qui supra experi
mentator dicit rem satis mirabilem
si tamen vera sit nescio. Internum bes
tiolam scilicet in aqua vivere permittunt
et hoc non nisi gratia firmiter impense
videlicet tempore hyemali tota caudas
eorum aquas moveat ne aqua
subito congelata per caudas in gla
cie teneantur et capiantur. Si lutre
vero caudarum pilos pro castores non
habuerint fiunt de semetipsis sol
liciti descendentes in aquam magnum ipsi
adiuvens ne aqua naturali ca
lore medio congelet. In duplici
ces usus ligna secanti sunt corti
cem comedunt. Ex lignis vero ha
bitacula valde artificiosa faciunt
corticem comesturus in posterioribus
pedibus residet elevatus et ante
rioribus pedibus lignum tenens. Hac
tum partem ligni comedendo decorti
cavit. quam inter pedes tenebat
cedes vero exterius est pedes abicit et
non curat. Posteriores pedes anse
ri similes sunt et maiores et cum
unguibus anteriores autem ut canis
cuius hoc natura laudanda est que prude
parauit bestie posteriores pedes quibus
in aqua ut anas avis natarent
et anteriores quibus in terra velut
quadrupes ambularet. Cum ca
stor arborem secat dentibus dato
ictu cominus currit ab arbore ut
vitet casum arboris. aut si per
sa cecidit et hoc tamen diu certamen se
pe quo ad usque illam crebris icti
bus cogit ad casum. Venatio
castorum hoc modo fit. Venientibus vena
toribus ad mansionem castorum canis
ad hoc instructus magnum perit et
ad foramen mansionis perveniens
intrat nec cedit castorum morsibus
quousque illa castorum artificiosa
mansio a venatoribus confringatur
Hoc animal admodum est canis po
tici longum silicet retractile Den
tes habet acutissimos duos superius
et duos inferius qui sunt idem
sicut dicit liber Kyranidum cum labiorum
ossibus et nisi hoc natum preda fuit ut

ut arbores celsas maxime secarent pellem delicatam et nobile que quanto nigrior tanto preciosior colores in pilis velut diversos habet sed sunt pili subtiles et pulchri Collus istius animal pili in pelle de animali possunt et utuntur eis orientales Sarracenim ornatu capitis earum Castoreum calefacit et dessiccat et habet humorem extenuandi spiritu illorum qui spasmum paciuntur tremoribus aut membrorum ex defectu nervorum utilissimum est Unguimen fellium testiculorum et unguinis illius plurimum ad predicta valet Vinum bullitum cum castorio et odor ipsius castorii penes hominem pacientem paralisim confirmatus incomparabile remedium est De chama

Chama bestia est ut Solinus scribit plinius quam ut idem dicit gallici rufium dicunt hoc animal effigiem habet lupi respersumque est per totum pardinum maculas in Ethyopia harum bestiarum copia est licet peregrinus hec ab hominibus invente sint Hanc bestiam magnus pompeius romanis ludis primum intulit et cetera De calopo etc

Calopus ut philosophus dicit animal est acerrimum ita ut nec a venatoribus possit ei appropinquari longa habet serie figuratum cornua ita ut possit altas arbores secando deicere Cum sitit ad flumen eufraten bibit est autem ibi frutex hericchina virgultis subtilibus et prolixis cum dum adveniens cornibus alludit ipsa cornua obligat implicitus pugnansque diu nec liberare se valens exclamat horrifice cuius voce venator audita accurrens ipsum occidit De camelopardali

Camelopardalis sive leopardali bestia ut dicit glosa collo equis similis pedibus tenuibus capite camelino pedibus bubali in tore rutilo albis maculis suppositis animal ductum rome legitur et suo tempore Hec bestia in ethyopia nascitur De capra domestica etc

Capra ut dicit in libro xviii animal barbatum est longis et acutis cornibus pascitur in convallibus in montibus et in ramis arborum quos ore potest attingere Lacte habundat et lac eius suavissimum est sed statim ut coagulatum fuerit macrescit Iram caprinus ex eo factus ad nichil pene utilis est ut dicit Iudorus In quibusdam regionibus post primum fetum non expectant impregnacio capre sed cum in tercia fiunt mamille eius Primo quidem exit sanguis secundo quidem humores et post lac bonum non peius lacte impregnate capre Capre aliquando pariunt geminos sed admodum raro fecerunt quinque mensibus ut oves pinguedine sterilescunt Vtilius concipiunt novembri mense ut in marcio pariant pariunt octonis annis Ut dicit plinius abortant eciam frigore ab uxore cum utilis lactis maior ubertas Caper silvestris animal sagacissimum est altos montes amat de longe positos homines agnoscit ambulantes si venatores aut viatores sint plinius Sollercia tanta habet capre ut si contigit in ponte perenni et angusto duabus obviis educendo non posse habere tristum ut recipiat

retrocundi unam percutiens atque
ita altum persaltare super gregem du
ribus spirare non naribus nec um
quam febre carere dicitur Anima hyrci
calidior est quam omnibus ardentior
quod concubitu capras impacientes
solis impastus negat intra se
tueri sed adustis Reliquis autem
hyrcorum adustis et inter sese ut dicit
plinius Hyrcus lascivum animal
est ut dicit ysidorus et ferventes semper
ad coitum Cuius oculi intuentes
obliquitatem aspiciunt Eque
nocte ut in die cernunt Ideoque ca
prinum iecur si nestatur restituet
vespertinam aciem hyrcis quos nicti
lopas vocant physici Dicit tamen
Ad'o quod multociens excecantur
de die et non habeat videat de die
nocte non acuitur visus ut dicit
experimentator Fel hyrci pellibus
suppositum palpebrarum eos ad
invigilat Adeps valet ut dicit
liber kyranidarum Sanguis hyr
ci et est venenum omnium pilorum sed
dicit quod suffumigium expellere eius
litargitos et epilenticos excitat
et valet ad suffocacionem Nebulis
et suffocacionibus oculorum medetur
Fel eciam hyrci si in aliquo loco po
situs ranas ad se congregare facit
Pili eciam usti omnem fluxum
stringunt Sanguis eius venena
bibita extinguit si bibitur Adeps
eius morsui et lesure medetur
Stercus eius medetur dolori
dencium si cathaplasmetur Cornu
capre adustum sicut dicunt physi
sci si ante nares illius qui ce
ciderit est teneatur statim cadit

Venena

Fugat eciam serpentes Capras inter
capreas hyrcus vocatur animal
animosum ac bellicosum ac ro
bustum est In fronte et in cornibus
eius maxima fortitudo Sanguis
eius calidus ac recens suffusus ita
te liquitur est ut adamantem lapi
dem omni metallo insuperabilem
frangat Capre ut dicit pli
nius herbis venenatis vivunt
nec moriuntur Hausto autem mel
le nectari eas mori dixerunt
Dependet omnium mento villus
Eo si quis apprehensum manu
ex grege unam trahat cetere stupen
tes spectant Morsus earum est arbori
exicialis Olivam lambendo steri
lem faciunt Mel aliquando lam
bentes capre moriuntur Refert
autem Ad'o quoddam super modum
mirabile quod in quadam regione cap
ra masculus inventus est qui mamil
las habuit extractum est lac ab eis
in tanta quantitate quod inde unus
posset fieri caseus Cum caper de
inde coiret cum capra congenuit
matrem Dicit autem Ad'o Hoc
non naturale esse factum sed signum
fuisse alicuius futuri eventus Cer
tissimum tamen est quod idem et maris
et femine naturam habuit Sic inter
monstruosos homines certe pos
sumus qui utramque naturam habent
Certissimum tamen est et forte incomp
tum ut unus talium congenuit
et conciperet pariatque ut femina
Inventa quando capre silvestres sagit
ta penetrantur pulegium herbam
comedunt ut extrahant sagit
tam de corpore

De capra silvestri

Capra silvestris que capo
la dicit ut inpiamp ut
eam nominat plinius bestia est
sena incomparate sui generis adulli
as no bestias timidi et mansue
ti minus In creta insula capro sil
nestris percussa sagitta querit
pulegium plurima inter ma
res discordia pp feminas · et hoc
tpe coitus Hec bestia vix pt
capi canibus · celerrima enim
est Sed capit hoc mo cum pre
nit canibus incumpis planis
confugit ad montes altissimos
Tunc venator insequit fugie
tem · et ascendit post illam cum e
cum venit malissimus canum
nibus altissimorum moncium vero lo
cum hic ascendendi supinus de ste
dere non pt desiali · quia na
turalit illius descensus diffici
lis et ascensus facillimus · videt
qz b' cum hasta venatorem isiste
gemit · et querelis lacrimabilibus
int'pellat quodammo venatore
Oz frustra Neqz enim inermis ge ni
tu pietate mouet · sed extenta
hasta deicit eam de communi int
stoplopis valles deiceqz cur
nibus saciat · hec quoqz e capra
capola cum tanto discrimine asce
dit cura pascuarum ut descende
no possit et tunc fame vel sem
di lassitudie de supinis deicit
Sed et ipse venator aliqn ita
incaute sequit fugientem ut
nec ipse possit descende si gmo
vt morienti reddit impiculu

Cacus ut ap paint de Caco
e monstrum in arcadia hoc
animal totum setosum e qd porta

et sic scribit adelinus plus flamas
de pectore suo eructuat i anheli
tum et spm flammeum facit hic
maxime cum ira pmotu fuit Oz
qui pt quomodo flammas aut
spm flameu de ore suo possit e
nome et ipas flamas efficaces
ad comburendum pxime ostrecta
ta et no ipm corpus animal fla
mis absumi respondere possimus
quia cum anhelitus adhuc in viste
ribus animal · pmembra vitra ac
diuisa late diffusus est · tepidus
usque quaqz non exuberat in
flamas Oz eructuatus continua
tur · ac multiplicat · i obiectum
aliqd corpus uirtuteqz recipit
comburendi ubi gra Sicut vide
mus pmedium berilli lapidis so
lare lumen multiplicare radios
et in supmo unitionis acumine
radiorum ignis virtutem suscipere i
subiectam materiam · et ignem effi
ci molentum Horum animalium
similia fuerunt illa de quibus infio
pipie scriptura testat dicua q ig
nes de ore suo spirabit Igit mon
strum cauus i antris sup flumen
tiberium demorat Hoc animal in
uadit subito vaccarum et taurorum
greges nec unum ei de grege ani
mal sufficiat si pecudes tamos
tres aut iiijor apprehendens in for
titudinis sue i atrium trahit for
titer occulte gressu retrograd u
ne sit inuestigatu desiali Est at
non solu infestum animalibus hoc ani
mal · verum etiam homini ceu dixisse
insidiatur · cum tn ipm hominem pli
mum timeat Cacus signas quedaz

iracundi

iracundos qui quidem admodi
cum primum irasci videntur in
terius sed cum se ipsos ira cres
cente refrenare non possunt quasi
per flammas primum scintillas et
postea eructuat adeo ut non solum
se verum etiam plures ad odium se
cum ira motos inflamant. per
occasione sue nequicie multos
ad inferni claustra trahunt et per
gressu retrogrado quia nullum
vicium ut ipsum odium esse pt
iracundus igitur non solum infestus
est brutis hominibus ut eos ad iracundi
am provocet. verum etiam aliquando ra
cionalibus hominibus religiosis quod
quidem valde perfectus est que
quidquid ira non deiciat De cefusi

Cefusi monstrum est sicut dicit
plinius quod cesaris tempore rome
ductum est cuius posteriorum pedum
crura nervo et vestigia huma
nos artus mentiebantur. prio
res vero pedes homini manibus refe
rebant. Hec ypocritas significat qui
licet videantur habere affectiones
humilitates et opera intus tamen plene
sunt dolo unde vir talium dixit
paulus percuciat te deus paries
dealbate ceteri De cervo gelen

Cervus animal est celerita
te mirabile frontem habens
ramosis cornibus aspatium De
bilius cornuum vero creacio est quan
do cervus est biennis. per etatem ra
mos augent hoc incrementum
per sex annos perveniat. Deinde iu
neriora non possunt fieri cor
nua sed maiora castratus nunquam
crescunt nec tamen decidunt
De nullum animal mutat cornua

preter cervum. Omnia cornua anima
lium sunt vacua preter cervi que
sunt dura et non est in eis con
cavitas. Cuius modum hoc animal
celatur in cornibus. Cum etiam
aliquem modum ei cornua sunt
tamen tenuis habeat in fronte plud
atque eo quem nunquam expertus est
tela imitatur ut dicit ambrosius
Dentes eius monstrant senec
tutem. tamen pauci inveniuntur
aut nulli. Cum se granatos in
firmitate vel etate senserint
ut dicit plinius spiritu narium suarum
serpentes extrahunt de cavernis
quibus devoratis fontem petunt
urgente veneno scientes quia
postquam aquam biberint recu
perant iuventutem. Cervi vero ut
dicit augustinus cum flumina transire vo
lunt gratia pascuarum cornua sin
gulis in vicem sustentant. post
quam autem primus fessus fuit loco il
lius ultimus succedit. Tu ergo o
homo imitare naturam horum ani
malium apostolica mandata com
plentem qui dicit Alter alterius
onera portate et in vicem inquit
supportantes non aspectu sed ol
factu petunt litora ut plinius dicit
Cum impetunt venantibus minus ca
nent semitas hominis vestigiis
terreant quam secreta loci. Ma
res certo statuto tempore venereo
incitantur. feminae vero libidi
nis plenius. Femine vero concipiunt
ante arcturi sidus in augusto. Cum
se exeunte et intrante septem
bri. Deparit autem secundum a conceptu
tempore. ante partum purgant herba
quedam que siseles appellatur

ypocrita

no

facliore exist intentes utro Eo
ling interim pariunt gemmos fe
tus quos studiose occultant et
absconditos inter frutecta pedi
uber caustigant adlatendum cu
maturuint ad fugam robur ex
cicio docent cursus et a precipiti
saltu praerupta assimili ceres
in utero innis occasi venenosa
efficiunt fugiunt et morsib;
serpentium medet. Cum ipsem
tur acnnib; minit latratus
ideoque secundum ventum magis diri
gunt ut nares cum ipsis recedit
capiuntur et sibillum fistularum o
nemque gentium Ideoque cum latratu
canum aliquando effugerint postcum
post corpus ita ut etiam itinere piculo
incidunt Erectis auribus acutissi
me audiunt submissis nichil
audire dicunt Curiositate duc
ti stupent omnia preterea facilius
se prebent obviam sagittantib;
Et etiam dicit experimentator venator
hominum occisione Duo venato
res vadunt in silva ubi cervorum
copia est et unus sibilat alter ca
nit Sequitur gentium cervus et
quidem audiens captante cau
tum alter venatorum traicit sa
gitta comprimit Venatores per experi
mento certissimo perdiderunt quod
cervo adetatem grandiam veni
ente ossa capitis sub osse naturi
lis cerebrato nempe concrete et
formate intus exhumode super
fluo vel ut alii autumant exme
dulla prodeunt eiulantes Tunc
dicunt enim duricans non posse vi
vere nisi in proximo secundum hoc quod supra
dictum est in nocet Perdix etiam

aliqui dicunt easdem vespas co
ercetis venatoribus certum diptamum
herbam perdiderunt ut dicit am
brosius Item cum vulnerati fuerint te
lis edunt ipsam herbam ut ea
virtute accepta iacula excuciat
hoc idem ambrosius dicit de caprea et a
liis bestiis Item proprie aphalan
gio quod est quoddam genus aranee
cancros manducando se medet
Cervus etiam ex similitudine granatus
ramusculos olee mandit ut ait
ambrosius terger sit Et nondum val
de quod sanguis cuiuslibet animalis quod
habet nervum coagulat et si tolla
nervus non coagulatur vel valde de
biliter separatur sicut lac in quo
non iacitur coagulum Solinus
nunquam febrescunt Cuius ob causam
consueti ex eorum medulla unguen
ta fiebant calores languentium ho
minum continuus est in matuti
no cib; carnium illorum vita mi
ne fruat a febribus maiorum aut
virtutis ac sanitatis sunt carnes
illorum ubi uno solo ictu sunt
occisi Hystoria patrum Alexander
magnus ad demonstranda innacita
tem eorum torques aureos adop
tos ante eorum plurimis cervis
innexuit qui post annos centum
captivum dum senium indicavit pre
ferebant liber terium Venena
ta omnia fugiunt et mirum odore
discernunt Unde antiqui veneno
infecta iacula iaciebant per loca
ubi turpire herbant cervi Illi non
venenata sentientes iacula dilu
tebant ex cornibus cervorum ut pli
nius dicit herbe consumant apii ra
faragi maiores soluti desiderio libi

os cordis

dinis auide petunt papula ubi
uo se pinguescere senserint latebras
querunt fatentes incommodum
ponderis. Cum fugiunt sepius sub
sistunt et hoc fit intestini dolore
tamen infirmi ut ictu leui rumpantur
intus. Soli ceruis omnibus annis
statuto veris tempore cornua amittunt
ideoque cum maxime arma petunt
in illo tempore nocte pascuntur. Effugi
unt enim lupos sentientes se destitu
tos armis. Cauerunt ante solem
sic plinius dicit et aristoteles. Qui rursum istam i eo
qui cornua eorum sunt recentia
ut maturescant et desiccentur
per calorem solis et sunt fortia et
postea uadunt ad arbores et con
fricant se ibi temptantes cornua
et tunc exeunt securi cum arma
sunt. Hoc propter patuit iumen
tulis hercle cornibus illorum here
tibi latent amissis cornibus uel
ud in ermes. Sed hoc bono quod sunt
in uidetur dextro cornu medicami
bus utile negant reperiri ideoque
in aquis mittat cornua ut illis
absconditis uisibus occultent. Cum
prouerbium antiquitus dicebatur: Vade
ad locum ubi ceruus cornua sua de
posuit. Remedium singulare est ab
igendis serpentibus odor adusto cer
ui cornu. Cornu cerui combustum
et pluuiatum ac potius mixtum
omnes humores exsiccat ut dicit consta
tinus. Item puluis eiusdem conf
mat dentes ex eo fricatos. Idem pul
uis cum vino bibitus caducos sanat
menstrua restringit uentrem con
stringit lumbricos uentris perimit.
Si quis corio cerui se inuoluit ser
pentes non timeat. Lapis in ma

noi

Caducus

trice cerue et in uentriculo aut
corde cerui inuenitur qui facit mu
lieres concipere. Medulla cerui omnes
dolores membrorum sedat. Ceruus
habet quatuor dentes in una parte oris
et in alia quatuor et per eos molit
cibum et habet alios dentes mag
nos qui sunt in masculo maiores
et minores in femina dentes ipsorum
declinat ad inferius. Platearius:
in corde cerui os quoddam est quasi
sustentamentum eius sicut in membris
ceteris. Inuenitur enim parte quedam
quantitas est ad quam splen habet recep
taculum et emittit suas superflui
tates. Cerue superfluitas quantita
tem calorum mutat in ossea sub stan
tiam et est ipsum os cartilaginosum
et hoc os extractum de ceruo et in
durantum instar ossis pulueriza
tur. Insuantibus ad cardiacam pas
sionem et sincopim. Intestina cer
ui fetida ualde sunt et hoc opina
tur plinius propterea quia fel intesti
nis habet quod abhominantur canes uo
mulli aut ceruorum fel in cauda habe
re dicunt. Alij in aure ut dicit aristoteles
cerua propterea non comedunt canibus.
Cerue libenter
in quandam familiaria sunt. Cerue
pariunt ubi accessus luporum est
rarus. Ducit quoque natos fetus ad
loca petrosa ubi introitus est ad spe
luncas quo tutius pugnare pos
sint contra aduersarios. Incipit eis
limis unus est qui eum se uexatur
sedue. Sed et omne animal et ip
se homo limen habet sublingua. In
ea illa parte corporis que ueneni uita
nantur spondili applicato capiti
ineres xx minimos dicunt uena
tores quod si ceruus in sextum acaunbus

obediencia

aquas bibens intrauit respellatur
a la[s]situdine reparatur ad cursum Sed
eciam quod qui fessus est ceruus si viderit
lacrimatur et presagio quodam
mortis amaritudinem exhorrescit
Cerui timent noctem multum pugnant
cerui masculi inter se et victor
dominatur multis in una pascua
Alii non victi obediunt victori miram
obedienciam et sunt pacem inter se subditi
uni domino Cerui humiles cum captis
sunt ab homine et vinculo paruo
admodum ductus sequitur hominem
eciam non ligatus Vel dicit experimentator
caro cerui melancolica est
dura ad digerendum hinnulus qui
est cerui filius habet meliores carnes
Cerui si hinnulus castratus sit melior
erit quia in calore et humiditate
temperancior est De chimera

Chimera non illa quam significari
uult dicit sed bestia que a Jacobus
cobo chimera dicitur Est
bestia in partibus babilonie alta an
terius demissa posterius hanc bestiam
captam sarraceni precioso pallio
coopertam domino suo ut gratanter
fruant ei offerunt Signat at
eos qui animas suas precioso(?) et fas
tum mundane glorie demonibus offerunt
Nec dubium quin eas demones
gratanter accipiant Unde in actibus
apostolorum herodes agrippa glatus(?)
in ueste regia a demonibus percussus
est et expirauit et tamen ipsum regum
est purpura et nobilioribus uestibus
indui Sed quia non dedit honorem
deo in honore oblato persit Quid
quod tamen pro tempore humilis atque despectus
prius fuerit et cultus glorie receptum est
si nec regi in uestis gloria glori
anti preciosum esse consideris atque
gignat neminem etc De cuniculis

Cirogrillus est De cirogrillo
animal lege prohibitum est
autem animal paruum et ualde debile
et in hijs plerumque inhabile quod
licet debile sit tamen infestum et rapax
est et mortiferum ceteris animantibus
terre certem De cuniculis

Cuniculus bestia est minor lepore
colore et forma ipse consimilis
Hec bestiola mansiones habitacula
terram fodiens vinea quam
maxime demolitur nocte vineta
et fruges depascens mane uero cum
antrum ingreditur os antri terre
equat pulure(?) pinctusque ne homines
superuenientes predicem eius habitaculum
deprehendant ubicumque habitant
mirum multiplicantur
nam sepius in anno pariunt Cum
aliqui cuniculorum aliqui aduersum fuerint
in loco ubi habitant alias
fugiunt Nec mora ceteri peciorum in
iuria dedignati locum cum illis dimittunt
et fugiunt In numero enim
fecunditatis sunt ut dicit plinius
Cuniculi coeunt aduersus posterioribus
nam illis aduersum membrum
genitale est Congregatur cuniculi
ad pastum si qua aliquid suspectum audierint
pede terram percutit et tunc
omnes depressis capitibus conticescunt

Cricetus ut De cricheto
dicit liber rerum animal est
exiguum in papulea ad magnitudinem
pirolli Caput uarium habet albo
nigroque colore dispersum In uentre
candet rubet in dorso pilus eius
adeo tenaciter adheret pelli quod facilius
posset rumpi quam euelli habitacula
sub terra fodit et quibus de facili
erui non potest nisi ipsis antris fundam
aquam infundas Et hoc animal

auaros sigñat · a cupidos quibus
quidem ni auferri pt ꝙ hnt / sed
adhuc induci non possunt · ut su
a pecunia sua p xpo distribuat · cerd
lecro detenti eruı no pt u paqm
tilidum sigñat auaros ut tu
bidos · qui de terreno amore uix re
uocari possunt nisi eis tapis ad
uersitatis occurrat / qui eos ad contep
tum mundi et amore dei redire
compellat · Unde cu quidā paupu
spoliator ex magna pte adiuo eu
deli pecunia spoliatꝰ eet · residua
que hnt spoliatis restituit · ac i
de quibus addidit penitētia egit

Cerocrotes   De cerocrotes

C erocrotes
ē bestia sicut dicit solinus
et iacobus que uoces homi inhe
na imitat · Nunqm claudit oclos
more ceterorum · nulla dētes hinis
atqz ꝑpetuis / qui ut nunqm retu
dit · natalit capsulasꝫ modo clau
dit · Huic tanta uis inest · ut o
ma mox cōminuat · Hec bestia ex
cane et lupo concipi dicit · Artistas
artistas sigñat · qui semp legut
curiosa · sꝫ no sunt ue sapida que
legunt · Horꝫ dentibus tanta uis
est / ut quedā uideant dirideant
uel uelint penetrare · quedā audi
unt despiciunt · Hij generant · ide
imitatores sunt illorꝫ qui re9
ꝓ ꝓdicare solent · et tamen lupi sunt
tales ꝓdicant · filijs dicentes q
re no possunt saluari sic et illi
Hij filij leonum fugiunt sunt leon
culi · Disponunt predam capere et ho
mines deuorare etc   De cathaple

Cathapleba ē animal · ba
    iuxta fontem qui niger
dicit · ut scribunt plinius et solinus
circa ripas nili fluminis habitans mo
dica atqz iners bestia caput gra

uidum egre gerit · aspectu ita pesti
lenti · ut qui i oculos eius offen
derint · statim uitam exuant · In
hoc animali notat concupiscentia ocu
lorum · qui uiderit mulierem etc
Unde dauid bersabee uidit   De De
mma

D emma bestia est
    magnitudinis robuste ad
modum et cornu peta · in bestias ad
uersas · & cursu uelox ē · colore
sigrex · et uite prida · Cornua hz
ut dicit plinius acuta aspa · lon
ga ultra cubitalem modum et
sursum ut palma hominis in ad
uersum erecta etc   De Damma

D amma uel damula ani
    mal ē ut dr ysidorus sic
uocatum eo ꝙ de manu effugi
at · ut dicit experimentator · Cum
parit damula subito comedit
secundinam antequam sup terram
cadat · et opinatur experimentator
idem de ista secundina ꝙ bene
ni sit · Timidum enim animal ē
et imbecille · de quo marcialis de
te timet · ap · defendunt cornua
timum imbecilles damme quid
ni predi sunt · Hee bestie homines
paupes et innocentes sigñant · q
ubiqz patent · sꝫ de tenentibus pre
donum et raptorum · Ut illos sigñat
qui animos segnes et ignauis re
siste nolunt dyabolo temptato
ri · et ideo uarijs morsibus uicio
rum omnibus demones in eos debac
chant · Alij incipiunt hoc est in cor
de solo consensu peti · alij in oculis ·
alij i lingua · alij in manibus ope
rum malorum · alij i auribus · atqz a
lij i renibus luxurie · alij i pedi
bus flagiciosorum affectuum pamo
res illicitos uoluant   De dimm

Dirum animal ẽ crudele ue
lox ac fortissimum hoc ani
mal qm insequitur a uenatoribus
et desperatione stringi cepit uidens
quod possit euadere astucia naturali
stercus ualide intorquet contra
canes i septes se retrudatque eos
putride egestionis odore efficere
nonnulli qui hanc bestiam eandem
quam bicornem ee dixerunt sed
nullus phisicorum i hoc concordat ref

Daxus ut dicit de nãis ref
liber rerum animal ẽ ad
magnitudinem uulpis crura bre
uia hẽt nec in sinistro dextroque late
equalia sed in sinistro breuiora late
rum fit ut i uallliculas rote quas
attritione curruus fiunt positis
pedibus dextri lateris ualleant cur
rrunt piscatores suos ita effugi
ant pellem uillosam hẽt et spis
situdinem albis et nigris pilis per mix
tum Sagina eius luna crescente
augetur decrescente minuitur adeo
ut si cultro lune defectu occidat
non inuenitur sagina Sagina eius
constituitur unguenta quibus dolores
renum sedantur membrorumque lesiones
Et hoc mirum quod bestia licet ex una
parte medicinalis sit morsus tamen eius
plerumque exicialis ẽ atque grauissimus
Et hec ẽ racio Viuit enim
scrabronibus et animalibus que ita
repiunt ut pote que uenenosa sunt
et que uenenata dentes eius in
ficiunt morsum eius reddunt exici
alem quamquam etiam ut sine cibo ue
nenoso luporum et uulpium dentes
uenenatos aliquatulum hominum
experiencia comprobauit Vnde morsus
luporum inflicti bestiis ferro calido
aduruntur ne morsus utique uo

morsus lupi

rum contrahat corrupcionem
Cibus uero uenenatus mediante
natura interiorum bene dispositi in ma
teriam optimam transit et quod ẽ exp
te ueneni pellit digestio purgat
que reliquiarum et in nutrimentum car
nis mundificatur transmittit in
hac racione fit ut sagina daxi
medicinalis sit morsus uero exicialis
Credo melius in tyro serpente patet
qui uenenosis uiuit et tamen carnes
eius in tyriacam confecte uene
nis omnibus opponuntur Belnos (?) serpe
te in libro de serpentibus plenius disse
remus Scriptura esculapii ad octo
uianum dicitur et daxo anima
li ista continent Adipe daxi i du nõ
cte febricitantes curantur Cerebro
eius cum oleo bene coctum omnes in
iuncturis dolores sedat Sanguis
eius cum sale mixtus et membris
illinitus per triduum a peste defendit
mortalitatis Testiculi eius cum
melle cocti et ieiuno stomacho
comesti per triduum conseruant toc
uidi insrigidis (?) de elephantibus

Elephantes ut dicit iacobus
sunt animalia robusta ui
ribus et corpore magna Habent enim
rostra magna maxia cubito x p
minencia quasi ampla cestina ex
terne tenue (?) cartilaginosa et dura acca
ti que appellantur promuscides quibus
utuntur loco manus habilitatis ad
omnem actum Ysidorus et dicitur naso
elephanti fortis et longius animal
lu animal hẽt hoc u elephas tamen
Et hec racio Ambrosius Cum enim
elephas sit eminencior cunctis be
stiis inclinare se ad pascendum non
potest Ceruix sane minor ẽ qm pos
sit tanti corporis moles ne ea que
oneri maius esset quam in ipsa prepara

primustadem elephas capit cibum
et reddit ori suo potum. et nullum
animal hoc facit solinus in ipse ele
phas liber vero rerum de naturis non sa
pit neque discernit gustum ipsa
primustade cibi vel potus. et hoc
comprehendit per illud quod vinum da
tum sibi sorbet primustade orique
refundit. et ita palato oris io
cunditatem vini sentiens ore
mulcebri demum congratulatur. In
libro Machabeorum primustade utuntur in bel
lo elephantes. et cum ipsa homines
capiunt sub pedibus adversantes
bellicosi sunt et audaces nimi
um maxime cum eis in prelio nunc
vel mori pacius creditur. Persae et
Indi cum ipsis pugnare solent.
turres ligneas cum xl vel quin
quaginta armatis super eorum dorsa
portantes. Intollerabili impetu
ut ait Ambrosius ruunt in hostes ut
nullo agmine bellorum nulla consti
patione militum nullo clipeorum re
tardetur obiectu. velut quidam
montes levantur in preliis. et ut col
les alto vertice eminent mugitus
stridore perturbant omnes. Quapropter Domin
um Magnus Alexander ut scri
bit in quadam epistola pugnaturus contra
indos ereas statuas primus ex
dentibus impleri iussit putantes
autem elephantes statuas illas
homines esse prendentes labia sua
comburebantur. et statim fugere
ceperunt tamen homines qui erea
simulacra nemine audientes
attingere. Alia vice quoniam multitu
dine et stridore porcorum aut sonitu bu
cinarum multos superavit elepha
tes. eo quod talibus assueti non fuerant

Cum generat elephas subito con
generati dentes apparent. Dentes
non magni non apparent in eo do
nec innenescat. Crescunt utique den
tes duorum cubitorum longitudi
nis sunt recurui asperius. Ex
his dentibus combustis pulvis fit
quod physici spondium dicunt. Hic
pulvis sanguinem in naribus sistit.
Ad infrigidandum valet contra fluxu
um ventris menstruorum vel e
morroidarum datur cum succo pla
taginis. Elephantis etiam sangui
nis maxime masculi sistit fluxu
us reumatis. Elephanti ut dicit
plinius intus ad mandendum
dentes sunt iiii. preter eos qui
preminent masculi reflexi. feminis
non recti atque proni. Lingua elepha
tis parva est respectu corporis. Can
dore dentium eius intelligitur iuve
tus quorum alter semper in mistio
est alteri parcitur ne hebetatus minio
repercussu minus vigeat. Si sunt
dimicandum. Cum venatu premu
tur pariter affligunt utrosque den
tes. ut dampnato ebore non requi
rantur. Papia etenim in eis no
bilius est quod in ceteris corporis ossi
bus non habetur. Confligentes
una non mediocre fumacorum cu
rium habent utram fessos fumacatosque
in medio ipsorum recipiunt. Et hec
venatio elephantum narrant scriptu
re libri que continet venum relato
nes quod elephas hoc modo capitur. Due
puelle virgines nude in desertum
pergunt ubi habitant elephantes.
una earum urnam. altera gladium
ferens. Canibus alta voce cantantes

Sangs 2

audit elephas accurrit ipse et
mox naturali instinctu nimirum certa
minis innocenciam recognoscens
in eius amore dulcedine cristianissi
ma veneratur lambensque carum
pectus ubera delectabiliter mirifi
ce resolvitur in soporem Nec mora
puella cum gladio tenere perfodi
ens elephantis sanguinem mentis
fundit excipiturque in urna altera pu
ella sanguis Hoc sanguine regalis pur
pura tingitur et signatur sanguinem
Christi late fusum quod una puella
vivum synagoga fudit altera neo
ecclesia in urnam tunc recepit
Illa per impia iudicatur ista per
hunc pia redimitur Nec abre tunica
in ioseph vero legimus textu hoc
sanguine tingitur ut merito inter
loquentibus videre sponsa possit
Dilectus meus candidus et rubi
cundus electus ex milibus Est et
alia elephancium venatio secundum
aliquos homines venatores domesti
cos elephantes inequitant que
vinitus silvestres in inferioribus
indie desertis Quos cum invenerit
percipiunt domesticos elephantibus
persequi et silvestres petunt quo
adusque obediant et defatigati
stando quiescunt Tunc venato
res elephantes silvestres ascen
dunt et percuciunt eosque pungunt
cum instrumentis que assimulantur
pellis et movent eos ad hoc
ut homines timeant Ligantur
ante pedes ipsorum anteriores quo
usque mansuescant Mansuescunt
ante cicius omnibus animalibus
nec est ita domesticum animal et o
bediens hominibus inter omnia anima
lia agrestia Solum penes enim

sensus humanos intelligencias
sunt pollentque memoria Hii bene
accipiunt instructionem et morum
disciplinam Multa animalia ut
dicit aliquorum retinet memoria de hiis
que vident vel addiscunt Cre
do vim esse de memoria estimationis So
lus autem homo est discretus et habet
memoriam intellectualem Est et alius
modus quomodo domesticatur elephas
secundum dictum glose In primo quando captus est a ve
natore percutitur ab eo et tribulatur
multis verberibus Venatore ergo vul
nerante elephantem accedit alius
qui vult habere obedientem illum et
liberat eum de manibus verberantis Nec
mora advertit elephas liberantem
se et mansuescit in manibus eius et
diligit eum ac liberatorem suum
Illum semper cognoscens obedit
ei Tu ergo homo quis es tu qui in
suspiciatior elephante liberatori tuo
Christo non refers gracias et eius semper
mandatis non obtemperas Qui
eripuit nos inquit apostolus de po
testate tenebrarum et transtulit in reg
num claritatis sue Et David Dili
gam te domine fortitudo mea Dominus
firmamentum meum et refugium
meum et liberator meus Et propter hoc
subiunges dicit Laudans invocabo
dominum et ab inimicis salvus ero So
livagus Inde elephantes qui bi
bere volunt amnes gregatim grega
tim petunt se sed in invicem diligen
tes et concorditer ambulantes mo
tibus quibus possunt se applaudunt
alter alteri quasi salutando Natu
maximus agmen ducat etate pro
ximus sequentes cogit Flumen transituri
minores ante mittunt ne maio
res ingressu alveum atterant et

memoria

obediencia

presidios contigites depressis vadis
faciant. Inter hos et dracones in
gens discordia. Serpentes talis altitu
tudinis quibus gregatim elephan
tes solent incedere delitescunt
pretermissisque prioribus adeunt po
steriores ne eos qui ante cesserit
queant opitulari. Primum draco
nes nodis pedes elephantis ligant
sed resolvit proboscide quasi qua
dam manu nodos. Deinde oculos
et nares petunt eo quod hec loca non
defendunt proboscide. Dracones
tam magni sunt ut dicit Plinius
quod totum elephantis sanguinem bi
bentes capiant. Exhausti vero ele
phantes sitiunt et arescunt. Itaque
cum biberint dracones eorum
sanguinem ruunt belue nec non ipsi
dracones inebriati sanguine mole
ruentium opprimuntur. Inimicicie
causa precipua est quod dracones tor
rentes estu frigori elephantis sangui
ne recreent. Quamobrem nunquam
quidem invadunt illos nisi potu gra
vidos venis scilicet eorum propensius ir
rigatis. Sciunt elephantes draconi
bus hoc modo insidiari. Notant
loca in quibus dracones sub saxis
vel arboribus pascunt ibique iacen
tes mole tegminis opprimunt. E
lidit autem elephas cum suis
culminis magnos parietes et mag
nas arbores cum sua fronte pro
sternit. Et dicit experimentator
aliquem etiam invenitur in via serpen
tem invadit et magis conculcat
cum pedibus donec occidat eum.
Tauris agrestibus etiam multum
formidabilis est elephas nec mirum
quia illos valde persequitur. Humani
tatis male salibus ut dicit Plinius ani
mus est maximus. Cui nomen aut
solo adeunt amnem luna nova
descendunt ibique se sollempniter
aqua purificant. Aristoteles Decennes
femine quinquennes masculi in
eunt venerem. Solinus Bien
nio coeunt binis nec amplius
in anno diebus pudore inquam
nisi in abscondito coeunt ut dicit
Plinius. Non prius adgregarum
numero reuertuntur quam vivis
aquis abluantur. Propter feminas nun
quam dimicant nulla enim nove
runt adulteria. Et quod vero fructu man
dragore nesciunt femina non con
cipit. Femina parturitura presidium sibi
in ingreditur. Nam si fetus iter
in ceciderit surgere non valet. Glo
quedam fetus suos reponunt in
insulis propter dracones qui eis in
sidiantur. Unde et in ipsis aquis
cum femina parit custos est ei ma
sculus. Aristoteles In coitu elephantis
femina inclinat et mas equitat
super eam. Et hoc inverecunde postquam pa
rit femina quiescit per triennium post
quam parit femina fuit in pugnabilis
nimio non tangit a masculo et tra
hit in luto per triennium. Ipse fetus equa
lis est impetu vitulo trium mensium.
Solinus dixit semel elephantem
parere sed vera quinquies vel ter in
etate pariunt elephantes. Crem
brum virge eius ut equi sed parum
pro quantitate sui corporis et eius
testiculi non sunt apparentes extra
sed intra prope renes. Causa propter quem
locas coitus elephas femina duas
mamillas habet ut multe sub ascel
laribus. Et causa propter quam non habet plures
est quia non parit nisi unicum fetum.

Et tamen quare sunt loco subascel
lari quia hic est primus locus mamil
larum. Has eciam elephas mamil
las ut hic. Sed non inequales. Duo at
corum gilia sunt sed nobiliores indi
cat magnitudo. Mures timent et
fugiunt eorum fetore vexantur. Pabu
la etiam eorum respuunt. Et ut dicit
Ambrosius. Non minus minor minorem
quia terribilis est elephanti quam ele
phantem cuncta pecoribus respectabi
lior gloriosus. Et tenerrimum est
eciam elephas qui formidabilis tau
ris est equis murem timet. Mira
bilis in excelsis deus. Mirabilis et
in minimis. Est enim donata pro
gatiua quedam adeo singulis
creaturis ut quibusdam privilegi
is ipsis sublimantur. Solinus dicit
quod gratissimus in pastu elephan
tes palmas habent. Si quis forte minus
cameleonte devoraverint veneno
inficiantur sed oleastri pastu meden
tur. Tergo durissimi sunt, ventre mol
liores. Dextro mille hirsucie. Ip
sorum qui fit ex sanguine reptilis e
lephantis quelibet venenata fuga
tur animalia. Vivunt in annos tre
centos. Frigorum impacientissimi. Ja
cobus. Unde ebur quod de ossibus eorum
fit frigidum est et candidum. Nam si e
bori pannus supponatur igne suppo
sito pannus non exuritur. Sed natura
li eboris frigiditate ignis extingu
itur. Domesticati regem adorant
reis coronam porrigunt. Solinus.
audito vestigio hominis prius se vi
sus ipso intremiscunt et metu
insidiarum subsistunt. Hystoriam pertro
adeo clementes sunt ut boethius
rex xxx homines coram illis liga
tos proiecit nunquam efficere potuit ut eorum

delicta aliene mistio singentur.
Solinus. Non nisi lacessiti nocent
agmentis corpus incedentes ante in
gressus convertunt hic illius perim
de mille est. Aristoteles. Elephas sedit super
renes aliquantulum sed tamen pedes po
steriores non flectit, ymmo totaliter
cruri posteriora cruribus ac pedibus
anterioribus erecte stantibus. Et sic
reclinant ad latus dextrum vel sinistrum
super arborem. Ambrosius. Nequit enim
flectere quatuor pedes propter pondus
corporis quia rigidioribus opus sunt
cruribus que velut columpnis tan
ta possit membrorum machina su
stentari. Calamentum levium innuat
vigent cetera pedum a summo usque
ad ymum. Cum ergo dormire aut quie
scere volunt arboribus inclinantur
que non minus ut ait Ambrosius
mole atque inflexo tanto corpore fran
gunt, atque elephas qui se in illis
reclinaverat corruit. Renum non magis
experti sunt pericula talibus arboribus
innituntur que nunquam cadere possunt
Venatores autem arbores secant
quibus inclinari solent eas quibus
dum obicibus ne penitus corruat
fulcientes in insidiis latent donec
veniens elephas cum arbore cui in
nititur cadat et surgere non valeat.
Vagitum autem illius plerum
que cum venerint alij elephantes cum
que se innitare eorum erigere non
possunt gemunt pariter resonant
equum compacientes cum lugente lu
gent. Pueri autem elephantes pro
ut valent se supponentes cum
sua pusillitate ipsum aliquando prostra
tum erigunt et ita de manibus

venatorem liberat liber rerum. H
autem nescio quare cadentes sur
gere non possunt. Sunt enim ossa so
lida sine iuncturis. Unde crura et
tibias flectere non possunt. In iunc
turis tamen flectere possunt. Ossa eius
maxima sunt. Caro non eius pro
nissima respectu corporis. Crura
non fere equalia sunt in grossitu
dine instar stipitum ab imo pe
dis usque ad ventrem. Et dicit experi
mentator pedes posteriores flectit
ut homo. Pedes non rotundos ha
bent ad instar pomi. sed tamen habent
digitos iunctura latenti. qui non
expressi sunt. Propter hoc non ungues om
nino. Cruandus tradit elephas
exponere corporis sui et virtute for
titudinis sue altissime pedes su
os terre imprimit adeo ut periculosum
sit aliis animalibus sicut equis et
tauris ambulare post ipsum. Pes si
nister levior est ad motum in elepha
te quam dexter et hoc contra omne ge
nus animalium preter quam hominis
dexter. Et notandum quod contra omnia ani
malia terre intestina eius dispo
sita et formata sunt. Sunt enim in
ventre intestinum involutum villosum
credo si videris et manu non distin
xeris putabis quod decem ventres habe
at. Alium stomachum non habet.
Epar eius maior quadruplo epa
te bovis et residuum intestinorum si
mile excepto splene qui modicus
est respectu corporis. Accidit autem
aliquando elephanti in finitas inflari
re et propter hoc non potest tunc urinam ci
tere aut stercus. et si elephas terram
comederit morietur. Omnit at

aliqui elephantes qui terram aque
ti sunt manducare nec inde mo
riuntur. et huius terrem potest quantum va
let consuetudo que videtur esse quasi
altera natura. Accidit autem elephan
ti dolor iuncturarum et curatur quod
ipsum hoc potus aque frigide contra
ria in melle sabinga. Ventus inter
tum nocet elephantibus complexione
contrahunt infirmitates. Quam autem
elephas dolet infirmitatis. caro por
cina assata et supposita curat ipsum.
Aliqui non elephantes oleum po
tant quidam non potant. Illi ys
aut qui oleum potant. si ferrum
invento sunt. extrahetur de porro o
lei naturalis. autem elephantes
libenter potant vinum. Curando at
potare non possunt signum est quod in
firmantur. et tunc danda est eis me
dicina qua purgari possunt. Illa
autem medicina qua purgari pos
sunt danda est eis cum oleo dispe
rata et curabuntur. Elephas cum si vero nas
vociferat et eius vociferacio est pos uoc
cum multo spiritu. Aliquando tamen evenit ferat
quod vociferat ex parte nasi sed tunc
non est horribilis eius vociferacio
sed dulcis est tamquam fistula. Ele
phas crescit per xl annos. et timet
sentit frigus et hyemem et ven
tum frigidum. Hoc animal nal
de est fluviale quam in India ubi
generatur semper habitant super flu
mios. Cum spaciari in aquis vol
mergit se in aqua usque ad diba
metum in rostro quod dicitur proboscides
quam eius adiutamentum super facie
aque est et respirat per ipsum et non

potest multum durare natando propter
sui corporis ponderositatem in
iniam t[illegible] etc. **De equis etc.**
Equi ut dicit plinius commu
nis fere orbis partibus pro
creantur sed illi precipue bonitatis
sunt qui in sytia et in capadocia
generantur. Inter equos qui acri
oris sunt spiritus maiores profundius
nares mergitat in bibendo. Equi
plerumque in preliis inimicos per
pre noscunt. Gaudent ad sonitum
buccine et congressionibus exsu
ltant. Nonnulli etiam equorum ti
biarum cantibus gaudent. et qui
dam ancensis fistulis provocantur
ad amplexum equarum libido in bis
tonsis extinguitur. Equi ore ad os
se olfaciendo ad luxuriam provo
cantur. Mulier que castitatis sub
positum cabcatl cunctis omni
bus tradat. et non sinat nac
tarum condicionibus humanas stupra
las inquinari. Accidit ut qui
dam rex ex pulcherrima equa et pullo eius
equo pulcherrimo vellet habere equum et
equa que in facie coopertam pullum eius
equum ad polluendum admisit. Cumque
tum saltasset et curam revelata facie
cognovisset fugit et statim mortuus
est pre dolore. Equus quod non salit ma
trem suam. Eque pullos in sythia
pariunt exeuntes ... Sed hii
numquam ultra triennium vivunt. Eque ut
dicit plinius impregnate aliquando aborci
unt si autem nares eius extinguitur
candela cera. Hoc idem mulieribus
delicatis possit accidere. Sterilem intel
ligit equa si non primo coitu conce
pit. Equus incipit coire duorum an
norum aliqui trium. Sed quicquid

generat ante tres debilis est. quicquid lo
ngius ... et melius usque ad annos
xx. Masculus aut salit usque ad 33
annos. Equa usque ad quinquaginta
annos. Vivit aut masculus usque
ad xxxv. Equa non usque ad quadra
ginta annos. licet usque ad septua
ginta annos vixisse aliquam dicunt.
Adhuc in ytalia taurum vixisse perhibe
tur. Sed eos qui ibidem et in proprio de
gravantur. Gallici et yspani parum
vivunt ut dicit ysidorus. Unde omne
animal quod perdit in etate nigrescunt
dentes eius preter in equo. quia equ
us perdens adetatem dentes eius
albescunt. Unde etatis eorum in dentibus
cernitur. Equus habet dentes numero
xl. quorum primos amittit a nativi
tate mense tricesimo utrumque bi
nos. Sequenti anno totidem pro
ximos illis qui ceciderunt amit
tit. Eundem tunc dicunt quod in uno
orbe ut dicit plinius a quinto anno
incipiente amittit binos qui sexto an
no renascuntur. Septimo habet renatos
omnes dentes et immutabiles. Inve
quibus precipue convenit inveteratorum
genu aures indicia anni preferunt
quarum de fessis mutantes pandis
subrecte surentibus replicate cavis
In generosis equis ut ait ysidorus
quatuor considerantur. Forma pulcri
tudo meritum atque color. Forma ut
sit validum corpus et solidum ro
bore conveniens altitudo. latus. longu
costarum deinde. rotundi clunes. corpus
omne musculorum densitate nodo
sum. pes siccus et cornu concavo soli
ditatis plenitudo ut sit exiguum ca
put et siccum pellis prope ossibus adhe
rens. aures breves et arguti oculi
magni. nares patule. erecta cervix
coma densa et cauda ungularum

soliditatis fixa rotunditas meritu
ut sit omnino audax pedibus alacer
trementibus membris quod est fortitudinis
indicium. quique ex summa quiete fa
cile concitetur vel excitatus festinatione
non difficile teneatur. Motus autem
equi in auribus intelligitur. virtus in
membris trementibus. Color hic prin
cipue est spectandus. Niger optimus
russus vel glaucus. Albus etiam
plerumque bonus. Ceteri colores de
teriores indicantur a aliis. Ut dicit
experimentator brevior vita est yspa
nis et gallicis. longeva non persis et
pyronis siculis relatis. Tria genera
equorum sunt. Unum eorum est belli
cosum. aliud ad vehiculum aptum
ad equitandum. Aliud aptum aratris.
Solinus. Nonnulli equorum fuisse in
veniuntur qui non nisi primos dominos cog
noscere voluerunt. ut equus cesaris
equus scytharum regis. Hystoria per
sarum. Equus quoque alexandri ma
cedonis qui ob dignitatem sui
defuncti regias accepit exequias
in cuius honore alexander condidit
urbem quam in nomine eius memori
am bucefalam appellavit. Solinus
et plinius. Fuerunt etiam qui recto
ribus perditis quos diligebant macer
rierunt morte sime infectis vel
mortuis dominis. Multi equorum lacri
mas fundunt. Solinus. Equum
propter hominem lacrimari et dolorem af
fectum sentire. Ysidorus dicit. Dolent
ante ex equorum mestitia vel alacri
tate eventum futurum dimicaturi
colligere. Sed hos mores in genere pesti
tissimo equorum reperiuntur. Hii non qui
sunt nobilitatis non fuerunt nul
la bonitatis sue documenta prebuerunt.
Sola animalium equus rivata et
cervus cartilaginosa ossa habent
in corde. Aliqui propter magnitudinem sui

ut scilicet sustentetur ipsis ossibus sic
est in membris ceteris. Sed ob termi
num medicinale equi non vel macte
nequaquam. Equabus femus tenta in
est pietas ut si una illarum moria
tur in grege. alia equa socia illius
nutriet fetum eque mortue. Iuxta
te equi cum nascitur carnucula pura
cernitur et illa est efficacissimum ve
nenum. Statim enim extinguitur. Sed
equa mox lambendo illam adni
chilat immediate partum. partum eius
enim valet. Diligunt sua specie
preceteris bestiis etc. De equicervo

Equicervus ut dicit Solinus ani
mal est orientis vel grecie. pi
li eius colli sunt velud equi de
scendentes per scapulas. Sed enim pi
los sub domestico colli assimila
tur barbe. Habet etiam cornua mas
femina non cornibus caret. pedes eius
soleas habet. corpus eius ad qua
litatem cervi ceterum. De Eale

Eale sicut dicit Solinus et plinius be
stia est ut equus cauda elephan
tis. nigro colore. maxillis caprinis
preferens cornua vel cubitalem
modum longa. ad obsequium cuius
libet motus commoda. Neque enim riget
ut dicit Iacobus. sed movetur ut usus
exigit praelianti. Cum pugnat pro
tendit unum alterum replicat. ut
si forte uno ictu vel leso succedat
alterum. Hoc animal aquis pluri
mum gaudet etc. De hemicheres

Hemicheres animal est in partibus
orientis. ut dicit Iacobus. ad
magnitudinem thauri est et as
similatur ei aliquantulum. sed in verti
ce mit in eo longi crines descenden
tes ad duas partes scapularum sicut
in equo. Cuius pili molliores et bre
viores sunt pilis equi et color cor
poris eius inter nigrum et russum

magis autem declinans ad nigredinem. Pinde pili qui in membris sunt aliis lane assimilantur. Vox animalis huius velut vox thauri et cornua eius multum retuata et ad pugnandum habilia. Pili frontis eius quasi hyrsutae di midentes sunt huic. Animal super oculos dentibus superioribus caret sicut taurus. Inferioribus eius pilorum varietas. Habet in pedibus corneos sotulares. Cauda ipsius brevis est respectu sui corporis. Tergum cavat. Habet corium durum valde et multos ictus patiens. Caro eius dulcissima est et propter hoc persequitur a venatoribus. Cum persequitur fugit et aliquando subsistens quiescit. Et cum debilitatum fuit pugnat et impugnantes stercoris eiecit per quatuor passus et hoc tempore timoris. Est autem animal multi stercoris. Cum appropinquat tempus partus animal huius multa ipsius generis animalia adunantur et ita ipsum circumeuntes singuli stercora aggestant ad instar muri in circuitu animalis et

Hamstra ut dicit liber de hamstra

Hamstra in partibus germanie animal modicum ad modum est. Mas vero et femina in estate cibos congerunt quibus vivat in hyeme. Hos cibos cumulos intra facientes recondunt. Naturalis autem femina in sumendis cibis avida est et prodiga. Econtra masculus parcus et avarus supra modum est adeo ut vix sibi vel tenuissime vite alimoniam velit impendere. Masculus autem aviditatem femine sciens aditum obstruit per quem cibos absconditos possit attingere. Femina autem naturaliter callida est et avida autem sibi foramen facit occultum ex alia parte aditus oppositi per quod possit furari mare nescio sufficientiam sue aviditati decidit. Quod ex hoc ut masculus parcus sub mare tabescit. Veniente estate reconciliatio separata femina

pinguedine vitulescit. De ericio

Ericius ut dicit glossa super illum locum in animalia immunda prohibentur in lege alio nomine cyrogrillus appellatur. Est autem animal spinosum forma porcelli. Huius preter ventrem ubique spinis clauditur. Propter insidias Natura statim ut aliquid presenserit primum se subrigit. Deinde in globum contractis membris in spina se arma recolligit. Unde fit ut difficulter se videndum palpandumque prebeat. Quod hec astu cognoscit liber rerum mittitur in aquam calidam qua statim delectatus in planam membrorum dilatationem ostensionemque resolvitur itaque videri palparique poterit in suo spinis. Hoc naturaliter sibi provides cavernas respirandi in ais munit ut cum boream flatum collegerit septentrionem obstruat. Cum vero cognoverit aerem nebula removeri ad septentrionem se convertat ut flatus obvios e regione nocivos vitet. Hoc in exameron refert Ambrosius. Ericius ut dicit Aristoteles audit obtusius omni animali huius testum in capite exceptis tunica enim que fit intestina auditur. Spinis vero erinacii est media sicut dicit Aristoteles inter naturam mollis testei cuti et dure teste hoc est leporum vel horum similium. Ericius habet quinque dentes et inter eos membrum carnosum. Spinis utitur armorum loco sicut boves cornibus. Experimentator dicit quod nutrimentum corporis ericii transit in spinas propter paucitatem caloris. Et quia cibos non digerit generatur in corporibus eorum multa superfluitas. Unde generantur spine dure sicut lapides et hoc propter multam frigiditatem. Carnes ericii vim habent desiccativam et dissolutivam proprie stomachum confortat

lepra

uentrem soluit. et urinam prouocat.
Utilis est hiis qui ad lepram elephan
tinam dispositi sunt. Ericius spi
nis remedicinal excoriatus porcel
lo assimilatur. Solus ericius du
os anos habet per quos feces emittit. O
mnia animalia generancia quadrupe
des habent testiculos in anteriori parte
preter ericium cuius testiculi sunt pro
pe renes. Sicut autem plinius ait quan
do uenatur sentitur sunt desperatione
euadendi urinam in se tabificantem
reddit dorso suo et spinis ita noxi
am. ut si euadat putrescentibus spinis
uix possit uiuere. Quod scientes ue
natores pertemptant in matutino urinam
facit enim inchoant persequi. Expoli
plebant antiquitus uestes eius spi
nis. ysidorus. Huius etiam prudentia
talis est. Tempore uindemiarum uitem
ascendit. et exacinat uuam ipsi
us. ita ut cadant racemi in terram
Eribus in bonum congruitatis uolutat
se super illos. Tunc racemis spinis
eius infixis defert fetibus suis. Hoc
etiam de pomis arborum facit. Dia
cinis combusti ericiaci cum pice
liquefacta cicatrici plinius ait. Eri
naceus coit cum femina stando appli
citi coniuncti ad inuicem. racione propter acu
leos spinarum qui in dorso eius sunt
Si enim a dorso coirent. aculeis in
uicem pungerent. Vide quod nature in
uenerit qui utrumque prouidet com
moditatem coeteri. De erminio

Erminium bestiolam de genere
mustelarum dicunt. Et forma
minor est coloreque dissimilis. Hiberno
tempore candet instar niuis excepta
extremitate caude. Estate uero tuen
tre tantum candet. Corpus autem appet
situs acuitas sequitur carnibus uesti-

Harum bestiolarum pellibus hominum cu
riositas supremo ambitu in uestibus
Fastelena [illegible] De fastelena
animal est in remotis orbis
partibus nascens datum credimus
in uindictam hominum superborum. Hoc
enim animal natura quadam indigna
tione superbiam in homine detestatur
et si occasionem accipit congre
diendi pugne certamen instituit et
uictor superbie inclementer hominem
discerpere nititur et contra si in obuium
hominem ex fuga et timore humilia
tus inditium deprehendit subsistit
in eodem renacle illum permittit re

Furunculus animal De furunculo
animal est quod uulgariter furettum
dicimus inter album et buxeum colo
rem habet paulo amplior quam mustela
consimilis ualde putorio. Animal ita
audacissimum est et ferum nimis ultra quam
corporibus ei natura concedit. Ad hoc educ
ti sunt furunculi ut antris quibus
cuniculi delitescunt a uenatoribus
imponantur. At illi foueas audacter
penetrant impetunt et morsibus
bestiolam quoadusque angustia
tam in retia expulsam eiciant.
Neque oderunt tantum bestiam tamen
Sed quicquid spirare uidet animali
um quantumcumque magnum sit primi
bus impetunt. nec hoc quidem pro
desiderio carnium est quibus utique
non uescuntur. sed uoluntate malig
nandi. Aut ut nonnulli dicunt
per signe bestiarum quod utique impotu li
bent suscipiunt. Partu fecundus est fu
runculus ut potest septem aut oc
to fetus simul edens. Coire dici
tur prostrati. Si femina non habet marem
quam luxuria stimulatur tumescit
et moritur. Viuit [illegible] quadraginta

Deme

pedibus

diebus cum nati fuerint catuli ce-
ci sunt quadraginta diebus. A beo
autem tempore quo videre incipiunt us-
que ad quadraginta rursum dies
venari incipiunt catuli. De furionibus
Furionez ut dicit Jorach animal est
luxuriosum valde inquie-
tatur. Corpus plerumque incurrit
pericula dum durare non potest pre sube-
te huius excessu corruptionis. Hoc ani-
mal inter in paucis exercet opus li-
bidinis excessivum cum in talibus sequitur
libido. Est enim genitale membrum
veneri continuum propter hanc vicinitatem
membrorum sequitur sepe vicinitas
motuum. Cum coit elevatur et fere
grassandi modo agitatur super feminam
et cum non potest perficere totum quod intempera-
tius appetit clamat et inquietatur
coitus tempore. Nonnulli quippe anima-
li natura negat multum coitum licet
appetat multum cupido luxurie. Ce-
terum cum coitus est vicibus frequentibus mo-
lent ciccatum. Unde quicumque excedit
modum in coeundo debitum virtute
frustratur et aliquotiens mortem incurr-
it. Frequenter enim auditur est homines
subito mori in coitu et hoc quia ar-
dentior appetitus exhaurit spiritus
et adnichilat. Igitur hoc animal furionis
coire videtur hominum more. Mas enim
desuper elevatur et femina subiacendo co-
natur sub eo. Hunc ordinem na-
tura mutat licet ipse homo anima-
lium omnium inordinatissimus mutet
ordinem nature sue ut coeat a dor-
sis ut canes vel stando ut equus
vel femina supiacente. Quod est scelus in
omni animante turpissimum cum ani-
mal preter hominem hoc facere reperitur.
Feles bestia est. De felibus etc.
ut dicit Plinius que licet parva sit
corpore malicia tamen ingenii valde est
bestiarum generis infirmo fossu valet.

Insipientes quoque animalibus insidiantes
excrementa stercorum suorum celant at-
que terra obruunt ne cum supervenientes intel-
ligant odorem illum indicium esse
sui hostis quoque animalibus parentibus ip-
se quidem in silencio prodit gravi-
tractu lenia vestigia protrahens. Nec
mora ut predam videt ori suo vel vi-
ribus apte locatam inopinate in-
silit grassaturque crudelis in rapacitate
sanguinis. Hac bestia signatur pauperum
oppressores qui et quasi feles cicu-
cientes ostenduntur quibusdam famosis
religiosis virorum ut videantur boni
et sub hoc pretextu latent. De fingis
Finge animalia sunt in ethyo-
pia habitancia colore pilorum
fuscum habent ut dicit Plinius contra
morem omnium fere animalium preter-
quam hominum mamillas habent in pec-
tore geminas quibus fetus lactare
videntur. Animalia sunt nec fera nimis
nec mansueta penitus quippe que
in iniurias desperati sustinere non possunt
pacem cum eis qui hoc voluit per
pacem servet ratam. De glire animal
Glis ut dicit liber rerum est modi-
cum variatum coloribus albo
nigro et subrubeo. Qui per totam hiemem
dormit et quasi pila in volumine contrac-
tum iacet et miro modo ut Ysidorus
dicit ipso sompno impinguescit. Interea sopi-
to vitali spiritu nulla commotio. Sed hoc
mirum si sopitum animal adacta sere-
na debilem paulatim inter manus
tenencium spiritu convalescente resol-
vit. Cum tamen quero quomodo hoc sit sine
anhelitu cum vivere animal impos-
sibile est. Si tamen dicatur anhelitus attrac-
tio aeris occulta vel manifesta ad re-
frigerationem innati caloris. Sed tamen
tam modicus est ille igniculus ut potius

oppressores

indigeat fomento quam temperamento.
Unde talibus animalibus sufficit aer
tantum poros subintrans. Potest etiam
vacuitate nulla ab eis cibus assumi
quia calor lentus potius ab eo sus
pendit quam a calore digeratur. Est quoque
alia racio ubi nichil deperditur ex
vacuitate nichil reparatur. Sed in istis
nec ex calore exteriori aeris nec in
teriori nulla fit membrorum consump
cio unde nulla necessaria existit repa
cio. Hec eadem racio est in ciconia que
dum frigidissima sit in hyeme loca
que ex sui commixtione sortitur scilicet
aquas quasdam occultas petit. Ibi cibis
immergit et frigiditate constric
ta iacet permortua que postmodum
adveniente temporis tempore naturaliter
resuscitatur aquasque egreditur se seque
alimo abluens ad usum vite re
vertitur. In hijs libris Ione digesta
glirium naturam velud persequamur.
Itaque veris initio tempore cum sol ca
lidos radios emiserit bestia na
turali more ad orbem revertitur.
Racio alia quare sine cibo possit
in hyeme vivere illa est quod animal fri
gidum est valde et parum caloris habet
grossosque humores qui vapore
ignis parvissimi consumi non pos
sunt. In arboribus velut intra ca
vitatem pomorum sinu cupidius delec
tatur palliis timentibus pingue
dine glirium decoctam exhalare mem
bra in iuncta dicit ~~plinius~~ persentiunt.
Gali ut dicit ~~ar~~ De galis
Gali animal est multe audacie. Pug
nat enim cum serpentibus et cum eos de
vicit comedit illos moxque plurima
virtutem que serpentibus adiuncta est co
medit. Precipua non causa est quare
cum serpentibus pugnat quia ipsum
genus serpencium murium carnibus
vivit et ipsum animal gali libenter
mures comedit. Ideo quasi emu
los cibi sui serpentes persequitur.
Hoc animal ad septemtrionalis
vel ad meridionalis partem ingres
sus foveas suas facit ut vento
sibi contrario non fatigetur. De genetha
Genetha bestia est paulo ma
ior mustela colore habet
inter nigrum et rubeum maculas
in dorso nigras ordinate in pelle
dispositas. Mansueta satis bestia
est nec fuit acrior bestiis lacessi
ta in iniuriis. Non contendit adver
sus nec extollit in mirabilibus sup
er se sed inter humilia et super rivos a
quarum gratanter deambulat et ibi
querit cibum cum esurit. De gues
Guesules sules quod vesperula dicitur
vel vesperula sive multifariam
dicta animal est circa aquas frequenter
habitans hoc mustela maius est mi
nus pirolo. In dorso subrufum
est in ventre candidum. Hec inter
ra habitacula facit. Digerit stercora
odorifera valde et musco simile in
odore sed impar virtute et violen
cia odoris. Et hoc unum in bestia vno
in loco stercus congerit quo videre
non in videre homini. Sed bonum suum
ponit pro omnibus accipiendum.
Visus hominum fugit quo quidem (No)
nos instruit ut bona facientes in
sua laudem hominum emittemus.
Ibices De ibicibus quadrupe
bestie sunt dibus animalibus
que ut beatus Gregorius in morali
bus dicit precipue sunt corpore in petris
commorantur. Ibi fetus faciunt et c.
etiam cornua habentes cum piacula

palis

senserint imminere de rupibus se pre-
cipitant et in cornibus sese recipiunt
et sic illesi manent ab omni
lesione. Has dicit Plinius admirande
pcipitatis eneruitasque esse in capite
naris cornibus. Dicitur ibex in nomina-
tio. Dicit magister in historiis hanc
bestiam esse de genere ceruorum. unde versus
Ibex est animal, avis ibis, et inde ibidis,
ibis, is, ab eo, is, it. De Ibrida ref

Ibrida animal quadrupes est biger-
nerum id est ex diversis natum ut dicit
Ysidorus. Sicut ex equo et asino mu-
lus nascitur, ita ibrida nascitur ex
apris silvestribus et porcis domesti-
cis. Titirus vero nascitur ex oue et hyr-
co. Musmo vero nascitur ex capra et
ariete. Et quando commixtiones ani-
malium fiunt, cooperiuntur renes et pos-
teriora feminarum ut masculi non
nitent eas propter disparile genus. ref

Istrix. De istrice qui porcus spinosus dicitur.
Istrix ut dicit Plinius bestia est que vul-
go apud nos porcus spinosus dicitur.
Hoc animal circa maritima habitat
in cacuminibus moncium nunquam qui
si iuxta maritima respicitur non habet.
Sicut Plinius dicit hybernis mensi-
bus perdurat; estate iacet intra se;
magna potencia valet. Huius be-
stie terga iaculis hispida sunt qui-
bus iaculis plerumque lassatis iacu-
latione voluntaria canes vel ho-
mines vulnerat. Primates retis enim
eius ut dicit Jacobus ad invidiam cau-
tissima est. Hijs signatur bestia que
in persecucione ecclesie perdurant. Cum
vero pacem habet ecclesia latitant in occul-
tis. Insidiantur ut rapiant paupe-
rem qui auro fidei caret. Hispidi
vero sunt acutis argumentacionibus
heresium quibus primates occidunt.
Sequitur aliud. De hyena bestia

Hyena bestia ut dicit Plinius est soli-
vagum animal semper in sepulchris
mortuorum habitans. Sexus huius natura
mas et femina. Scilicet. Huius tamen spi-
na riget collum continua unita-
te flecti de nequit nisi toto corpore
circumacto. Et fabula sequitur equorum
ut Jacobus et Aristoteles dicit et audi-
tu assiduo addiscit nomen quod ex-
primere possit imitacione vocis
humane ut hominem dolosa astu-
cia evocatum occidit. Vomitus
quoque humanos mentitur falsis sin-
gultibus. Dicit etiam canes sollici-
tatos devorat. Venantes etiam ca-
nes si umbram eius dum sequuntur
contigerit latrare nequeunt voce perdi-
ta. Colorem cum voluit variat. Om-
ne animal quodcumque lustravit habet
vestigiis. Hec bestia preciosam gemmam
portat in oculis vel ut nonnulli
dicunt in fronte. Magnitudo hye-
ne ut magnitudo lupi et membra col-
lo sunt pili sicut in collo equorum
et pilos habet duros. Supponitur spondi-
lia ut Plinius dicit hyene plurime
gignuntur in Affrica. De leone ref

Leo ut dicit Jacobus et Plinius
rex animalium esse dicitur. Leonum ge-
nus in tribus finditur. Sunt plerique
breves et iubis crispi sed ignavi
sunt et imbecilles. Sunt et leones
quos pardi genuerunt sed ignobi-
les et degeneres sunt. Sunt et iubis
carentes. Leones vero qui longio-
res sunt et coma simplicia nobiles
sunt et acres. Solis carent suspi-
cione nec limis intuentur oculis
aspicique simili modo nolunt. Ani-
mos leonum cauda indicat. Vigor
eorum in pectore et pedibus ante-
rioribus et in cauda firmitas. ante

in pectore est. adeo calide nature
sunt et in omni tempore coire dici-
tur leena. in primo conceptione an-
no quinque catulos educat. Quarto quatuor.
tercio tres. quarto duos. quinto u-
num solum parit. Deinde sterilis sub-
sistit. et hec est causa quare gene-
rare cessat. Causa ut dicit ~~[illegible]~~ Op-
ma diminuitur in leena precedentem
tem generacionem catulorum que sit
in calore maximo naturaliter con-
sistente in leone magis quam in aliis
animalibus. ~~et ideo solidior et forcior~~
~~eius natura est omnibus animalibus~~
et ideo solidior et forcior eius natura
est omnibus animalibus secundum quanti-
tatem corporis sui. Leena duas ma-
millas habet in pectore tamen in medio
sub ventre et has paruas non convenien-
tes magnitudini corporis sui. Et cau-
sa huius non est quia est paucorum filiorum
mater. sed quia est modici lactis quod in
cibus transit in corpus. et quia non co-
medit nisi raro. et non comedit nisi
carnem. que non facile transit in ma-
teriam carnis. Augustinus. Cum mater
parit catulus tribus diebus dormi-
re dicitur. donec adveniens patris
rugitu tremefactus excitetur. Et hec
racio quare mortuus creditur. leo
siccissimum animal est cuius siccitatis
violencia humiditas cerebri in-
grossatur et in fumosa efficitur. Causa huius
quod in fumositate orificia et principia
nervorum perque animal spiritus ad instru-
menta sensuum transmitti debeat li-
cet vivificatum sit animal iacet tamen
quasi mortuum quia propter impedimentum spiritus
nec sensum habet nec motum. Et quam-
vis calor fortis sit in eo. quia ani-
mal est multum calidum. tamen propter nimiam

diaforesim pororum effectus
caloris in utero matris debilitatur
ut non possit nisi sopitum humo-
rem dissolvere et eius fumum in cor-
pore. Excedens quarto demum frigidi-
tate aeris pori constringuntur calorque
in interioribus confortatur. Huiusmodi
que calor incipit agere in humo-
rem ut eum dissolvat. Tercio vero
die quia animal calefactum est ex mo-
tu cordis quod tamen habet insolitum ca-
lor plenissime confortatur. Et ubi leo
pater natura huiusmodi calefaciens
supervenit fortem rugitum faci-
ens. caliditate flatus et spiritus aerem
calefaciat. Cuius gracia similitudinis
et violencia impulsiones aures
et nares subintrans leunculi ca-
lori cooperatur naturali. qui dupli-
citer vivo triplicatur humore opi-
lante sensuum additur patefacit
statimque motus et sensus restaurantur et
animal vivificatur. Queritur vero quin-
utrum leena mater hec idem facere
possit leunculo. Dicendum quod non. quia
leena ex natura sexus humidior fla-
tu suo humores pocius ingros-
saret quam dissolveret. Solinus. Leo vi-
lepus facile non incipit. Sed cum
ultro provocatur confligit totaliter ad
unitatem prostrat. parcit captivos
obvios repedare permittit. Homi-
nem non nisi in magna fame perimit. ut
dicit liber ~~rerum~~. Sevit magis in
viros quam in feminas. et hoc magis
in hiis que cognoverunt viros quam
in pueros aut virgines. Cum dormit
ut dicit Adelinus oculi eius vigi-
lant. Cum ambulat operit cauda
vestigia sua. ne a venatoribus capi-
atur. Ut dicit ~~plinius~~ leonum ferocitas

pedibus

inter se non dimicant sed pacifici sunt
inter se. Dolinus cum persequitur a canibus
in venacione contemptim recedit
Subsistitque interdum et ancipiti re
cessu dissimulat timorem. Idque a
git si campis patentibus urgeatur
Silvestribus vero vel locis quasi testem
ignaviae non formidet quanta potest se
fuga subtrahit. Cum prede insequitur
nisum saltu adiuvat. Cum non fugit
salire non valet. Ar. Dolinus cum
camelo arabico dextro movet pe
dem primo deinde alios. Dolinus cum
graditur etiam mucrones unguium
vaginis corporis claudit sicut invu
lnerabiles ne acumina attrita retu
dantur. Ar. Leo elevat pedes sicut
canis cum mingit. Quando aperue
rit os exit odor fortis ab illo. Leo for
tissimus celerrimus fortitudine natu
ralibus est et hoc propter difficilem dige
stionem. Quando currit valide
transit metas cursibus propositi et hoc
quia se in vehemencia sua retinere
non potest. Cum esurit caudam per
terram trahit amplo circuitu fugi
entesque deterret animalia nec audet
transire tractum caude illius. Et mi
rum ut dicit Ambrosius multa animalia
que pernicitatem possent eius evadere
impetum rugientis sonitu vel
ut attonita atque inerti desperant.
Leo nature sue superbus ferocia aliarum
ferarum generibus miscere se nescit sed
quasi rex quidam plebeiorum dedig
natur consorcium. Cui etiam cibum
fastidit hesternum et eciam ipsas sue
escae reliquias adversatur. Igitur cum
leo formidabilis sit omni bestie exiguo
tamen scorpionis aculeo agitatur re
bique eum viderit quasi hostem
vite sue fugit. liber rerum Sicut

nonnulli leonem pro furore in timi
consumi intus infuso cruore dum
in modum furoris non habet. Dolinus
Igitur leo captus a venatoribus vena
bulis terretur. Rotarum timet strepitum
sed magis ignem. Iacobus Gallum et
album timet. Plinius Ira leonis capti
vus arte sedatur tali. Verberatur catu
lus coram eo creditque illius exem
plo se timere debere hominem quem
in tolleracione canis potentem videt.
Leones nunquam crassi sed sagina one
rati inveniuntur. Alius diebus ci
bum vel potum capiunt. Addunt quod
quia abstinenciam si digestio non fuit
subsecuta carnes iusto amplius
devorantes mora unguibus insertas
extrahunt. Dane cum insequuntur re
spiciendum est in saturitate idem faciunt.
Leo venatur onagros. Clymene natu
ralis odit leo esse ut dicit Ambrosius
simiam querit quam devoret ut
possit sanari. Leo canis hausto sanguine
ne egritudini sue medetur. Refert
Plinius quod Syracusanus in Syria leone
obvio et supplicii volutatione attoni
tus pavore cum refugienti undique
se opponeret leo vestigia eius lam
bere simul adulanti animadvertit
in pede eius vulnus extractoque sur
culo liberavit cruciatu. Simili
modo Elpis quidam Samius genere
cum leonem habet obvium fugissetque
ad arborem tandem leo hyanti ore
ante eum ululans indicavit pa
venti quia ob morsum aviditori den
tibus inhereret. Cum ille cernens ap
proximavit tulitque impedimentum
ab ore hyantis medio cuius manum
se curatum leo cernens blandien
do gratias quodammodo referebat. Senec
tutem defectio dencium probat senectutis

ut dicit plinius ex plinio magna libido coitus et ob hoc mixtis ita odore pardi coitum in adulterio sentit leo et nec congregat in penam leena nimis aquis se abluit aut longius comitatur. Solinus ex plinio. Cauda in mota est blandienti et placato quod rarum est crebrior enim ira actui etiam consumi intius dicatur calore iracundie qui in moderatus est. Cauda in principio ire terram liberat in incremento terga seu quodam incitamento flagellat volutatus obstinatione mira persso rem nouit et regnat quantalibet multitudine petit. Cum vero qui tela quidem miserit sed non violavit correptum rotatumque sternit sed non vulnerat plus. Cum parvulis dimicat aciem despicit in terram ne venabula terreatur. plinius Carnes leonis ut hec maxime cor colorem manducantibus conferunt et ob hoc intemperatis frigore in remedium dantur. Ossa eius tante duricie sunt ut ignis eliciatur velut e silice de [...] Ossa enim eius pre ceteris dura sunt et maiora aliorum ossibus animalium ex quo hec qui collidunt unum ad aliud emittat ignem insipidis vero ossibus parvissima concavitas est neque in eis est aliqua medulla in virissima et hoc tantum in ossibus corporis et specialiter ut dicit experimentator. Adeps leonis contrarius est venenis. Cum vino et adipe leonino homo perunctus bestias omnes repellit fugatque serpentes. Calidior est adeps eius omnium quadrupedum adipibus. Leo vero semper febricitat et hec quartana et maxime appetit carnes simie ut sanetur. Rictus eius rugitum omnia animalia fugiunt gradum etiam quem cu

nisque viderunt ut experta sunt et hoc iubente domatrice natura. Natura enim eius leonis timorem indidit. Leo qui plurimum durum graditur et lapidosum unguibus quasi suis mucronibus perit. plinius Adeps leonis cum oleo rosaceo faciem custodit a macula candoremque illustrat eam et firmat. Os colli eius continuum est. Caro vero colli cartilaginosa et quasi unius lineus unde non potest adtingere ut inpetu collum inflectere. liber rerum Aliqui vero putaverunt quod hoc esset indignationis causa vel stoliditatis ignorantes causam ossis in collo continui de [...] Interiora vero eius assimilantur omnino interioribus canis. Dentes eius ut dentes canis licet maiores sunt molares vero dentes eius intrius latiores. Sequitur ad. de leopardo etc.

Leopardus ut plinius dicit animal est generatum ex leone et pardo. Horum femine sunt audaciores fortiores maribus. plinius Aliquis volens resistere leopardo furenti faciat allium intra manus vel modo ita leopardus resiliet nec resistet quia odorem allii sustinere non potest. Ambrosius Leopardus egritudine nimia detentus capre silvestris sanguinem bibit et cum languore caret. Leopardus subrufum colorem habet maculas totum nigras minores quam leones. Leopardus qui comedit venenosum aliquid querit stercus hominis quod comedit et sanat. Credunt aliqui eandem esse bestiam leopardum et pardum sed diversa nomina. Ambrosius Hee bestie crudelissime sunt naturaliter ut dicitur. Si mutare potest ethyops

pellem suam et pedibus ueritatem su
am in mutabilitate animi domesticantur aliquando sed et numquam sic ut
pie crudelitatis obliuiscantur domesticantur tamen aduenandum. Igitur cum in
uenatione ducuntur relaxantur ad pre
dam certam et quanto aut quanto sal
tu capere non potest subsistit iratus se
uociter et nisi statim uenator bestie
furenti offerat ouem sanguine placatur
irruit in uenatorem uel quoscumque ob
uios quia impossibile est placari eum
nisi in sanguine. Sed mihi prudens fuisset
qui uenari uoluit huius bestiis quod sem
per penes se agnos uel alia anima
lia habuit quibus placat iratos etc.

Lamia ut dicit *de lamia etc.*
liber rerum animal est magnum
et crudelissimum. Nocte siluas ex
euntiat ortos et frangit arbores
et ramos dissipat et hoc per brachia for
cia nimis agilitati ad omne actum
At ubi homines superuenerit ad prehe
dendum pugnat cum eis et mordet
eos. Hoc autem est in morsu eius
super modum mirabile sic a se re
ferat homo sauciatus lamie dentibus
non sanatur a morsu donec rugientis
uocem bestie audierit. Et nos qui
dem ignoramus si iste sunt de quibus
Ieremias in trenis dicit Lamie nuda
uerunt mamam lactauerunt catu
los suos. Et quidem secundum glosam
super predictum locum in trenis hoc
credi potest quia dicit glosa quod hec bestia
ferocissima est si tamen petentibus fetibus
prebet mammas et lactat teneros.
Has bestias Ieremias reuocat ad me
moriam in trenis et culpat eos quod ipsis
lamiis crudeliores sunt cum paruuli
eorum petent panem et non erat qui
frangeret eis. Hoc animal hebraice
uocatur lilith. Et suspicantur iudei
una fuisse de furiis que pro dicitur
eo quod nulli parcunt. Audiui a quo
dam quod lamie sunt bestie mórieke
terra partes illas que continent tur
rim babel in campo sennaar et
hec bestie maiores sunt capris
et sunt iniquie lactis super modum
et domesticantur ab hominibus et educan
tur ad pastum et utiles sunt in super a
bundantia lactis *de lauzani etc.*

Lauzani animal est ut plinius
et Iacobus dicunt ferocissimum
in cunctis crudelitate nulla bestia
potest esse tuta. Nam ut dicunt ipsum
leonem deterret qui tamen omnibus
formidabilem perhibetur. Grassatur in
bestias non sui generis suis autem
generis parcit. Illa animalia insectatur
implacabili odio que reliquas
bestias depredantur. Et cum scelus
in aliis persequatur ipse tamen iniquitatis
non meminit. Hominem miro
modo persequitur et hoc forte diuino
iudicio ut qui debet esse omnium
animalium placidissimus in natura
omnium est ferocissimus uitiose iniqui
tatis in malicia. *Sequitur de lince*

Linx ut dicunt plinius Iaco
bus et lapidarius bestia est
que ita perspicaces habet oculos quod
solida corpora subtilitate uisus pe
netrare dicitur. Questio autem non
modica est quomodo hoc possit. Constat
secundum phisicos quod oculus situs est in
humidis. Tria autem in aqua sunt
aqueum humiditas dyafanitas et
perspicacitas lucis. Et hanc ultimam
communicat cum natura celesti et hec
ultima depuracio animalia in natura
lucis. Et quia lux est ultima perspicacitas

no

ureo tpe bruato ides si ponat aqua ab
stitia in ultima sui depuratione qn
tum ad subtilitatem in modo liuor
poterit penetrare corpus solidum et
obscurum hoc quoque i natura eius mi
rabile repitur quod quotiens mouet suam
cum oculis auterit obliuiscit ut pli
nius dicit nisi tum bonum solitum facit
bux lignum sicut serpente simile
lig maiorem · lig maiorem · qua
i magna longitudinem porrigit
collum coniungit · bungue sub grau
des sicut canes ante huius animalis
naturam plenius cognouit · eius
urinam i duritiam preciosi calculi
coire dixerunt hic lapis ligurius
appellatur sed i uidia quadam nata
li liquorem emissum harenis iqui
tum possunt abscondunt ne tan
tum ... i mores usus tumsat ...

Lencion monoceros de liencione.
utibus bestia est qua uont
li ingenio luporum ponunt carnice
inbatus · et tot modos uarius et ul
lum colorem ei decesse dicunt lupo
longior est tamen breuiora habet ac
dissimilia velox saltu animal hoc est
uenatu uiuit hominem nocuum est homini et
hoc notandum circa bestiam quod hai
tum mutat secundum tempora · quia hyeme
hyrsuta et pilis horrida · estate uero
nuda est hoc animal adulatores sig
nat uel detractores subditos · quidam
prelati corporis ipsecutione aliquorum
sunt · tunc quasi hirsuti uestiunt
et animo malignandi impetuos de
bachantur et hoc est honorabile tre
dunt tempore uero pacis facile sunt

Lupus ut dicit Jacobus de luporum
animal rapacissimum est et
fraudulentum lupos siluestres cu
nes nonnulli dixerunt forma ei

rpius ut canum · ululatu consimilis
sed latratu carent Jacobus dicit at
quod predam ouem rapiunt i sequen
te pastore ouem dentibus non ledunt
sed super dorsum suum portant ea iacte
placant · ne forte sentiens lepone
onis dum se portam mouet · lupi
fugam retardaret · ambrosius homo
quidem prius lupus uiderit co
ticescit · et anticipatus obtutu non
tacuerit licet clamandi uoluntatem ha
beat · non habet uocis ministerium · desperat
enim lupus tamquam uictor uocis
ablate et hec ratio ut dicit experimen
tator radios oculorum suorum mittit
in hominem · et desiccat spiritum eius
uisibilem · qui desiccatus desiccat a
lios hominis spiritus · et illi tandem desic
cant arterias · et sic raucus efficitur
Separ hoc diuersum aceribus animalibus
per similitudinem armorum · ut dicit
de ... juxta mare frangunt recia
piscatorum ad desiccandum exposita
nisi eis in loco reliquerit pisces
Experimentator folia palustre in ore
colligit et sibili se abscondit ut
capras uenientes ad folia latens
capiat cum inter folia lupus ince
dit ne ex sonitu percipiatur pedes
suos lingua lambit · et sic lubricos
et humidos facit ne a canibus audiatur
lupus de die obtusum habet uisum ·
nocte clarius uidet · de die sepius
obumbrant · animalia autem que
nocte uident clarius de die sepius
obumbrantur plurimis lupus si se
primum senserit ab homine deponit
ferocitatem nec enim solite celeritatis
uigorem habet in cursu ambrosius ei ta
lupus preuenit uocem uel aufert et
si obmutuerit soluet amictu tun

ut sermonem repleas. Si inter insur
rexit lupus petram fugit. Si te in
sequitur paulatim cuncto protegitur
ut tibi insidietur ipso vidente signum me
dium inter te et ipsum aliquid pone et il
laqueatoribus metu subsistet. Et hoc idem
contra dyabolum signum crucis est ut resistet in
pugnantibus. Liber rerum. Coeunt lupi
toto anno non amplius quam per dies
xii. Omnit autem longe corpore ossee boli
mo eo tempore quo coeunt congregatim in
cedunt. Ululantes per vno tempore
nente certis coclamationibus magistris
tunc formidabiles et infesti sunt. Cau
dunt in fame tempus sed et tunc se
onerant cibo terre cum bovem aut
equum vel huiusmodi robustum ani
mal invadere querunt. Nempe illud
per vires invadentes cum animal asce
ndere voluit illum, dolosi pondere
defatigatum intrant metu cadit. Et
exonerantes se comesta terra reuertuntur
ad predam. Solinus. Lupi cum per longa
ieiunia ventris carnes manduca
re ceperint, ubi quod capti respiciat
statim obliviscuntur et in meores
... quesitu quam reli
querint sacietatem. Plinius ... pti
ri dicunt ... equa di
nisione. In vesica lupi lapillus q
sirites appellatur nascitur. Sed
... quorumdam dico cruciatu
lupus non pignescit et quia non
... cibos quos comedit non masti
cat ut ... in corporis nutrim
tum ... Lupus quando infirmatur
... herbas comedit, predicta
cena comesta statim vomit ...
... animal quod carne ve
scitur ... herbas comedit pre
ter hominem ... hoc idem qui
... facit ...
dit autem lupus frequenter ...

quia multa cibaria sine abscisione
et masticatione transglutiunt et ma
nent sine cibo duobus diebus per dige
stionem cibi. Bibit autem modicum aque
et hoc ideo quia non iuvat potus ci
bum in digestum. Secessus eius sic
cus est et sine aliqua humiditate et
difficulter egreditur et exit cum eo for
tis ventositas ab inferiori regione
et urina eius olfacit. Levat autem
pedes cum mingit sicut faciunt ca
nes. Lupi aliquando comedunt homines
et hoc fortuitu. Racio cuius sit. Dicitur
autem hoc non fieri nisi aliquo ca
su prius comedit cadavere hominis
occisi quem parva forte exanimatum
invenit. Tunc gustans eorum sa
nem saporem carnis humane que de
licatior omnibus carnibus est, iterato
querit comedere illectus carnis
dulcedine. Nec formidat periculum
... hominem impetendo. Lupa ma
ter quamdiu vivit, nulla filiarum
eius concipere vel generare putatur
et hoc satis est probabile quia si con
cipere et generare possent luporum
multiplicatio aliis animalibus ni
mis fieret importuna. Et nichil be
nigne vultum ... nata disper
nit. Lupas infantes hominum rapu
isse frequenter compertum est et annis
plurimis cibo crudarum carnium nu
trivisse. In Bruneswich silvis cum lu
pis temporibus nostris a venatoribus femi
na annorum sedecim capta incidit,
que miro modo antequam in manibus
venatorum devenisset dentibus de
fendit se. Manuum palmas callarum
firmitate induratas habebat. Cur
su post super manus et pedes velocis
sime ferebatur. Ipsa frequentissime ad
silvarum reditum conabatur. Loqui postea
didicit. Dixit se ...

alupo ꝛ ibis plenum hominum peperisse si-
milem peperisse. Sed cum lupus
plenum vel similem non vidisset de-
voravit eum. Vidi alium qui
vidisse se feminam referebat quem
credo mihi non fuisse mentitum.
Lupi qui fugiunt catulos suos se-
quuntur ferum et si a venatore fue-
rint deprehensi saliunt super arbores
quas saltu attingere poterunt et
latent inter frondes quo adusque
venatores transierunt. Cum execut-
acuminis comedunt herbam drac-
unteam ꝛ masticant dentibus
ad acuendum dentes suos. Primum est
luporum ignem timere. Cum autem
senescunt lupi vadunt ad loca
civitatibus proxima ut facilius p-
redam inveniant. qui senescentes
difficillime venari possunt. Vi-
ta luporum longissima est et in se-
nectute dentes perdunt. Membra
interiora debilia sunt et de faci-
li recipiunt corruptionem in suis vul-
neribus et residuum corporis eius pa-
titur multas percussiones. Caput
eius est forte minus tibia que
accidunt ex morsibus eius vel ungu-
ibus sunt valde mala quia bene
non exit ab eis et eadem medici-
na est in morsibus eius sicut in morsu no
canis rabidi. Dispositiones autem
eius sunt tales. Audax est ꝛ hoc ma-
gis corporis genus quod breve est quam
quod longum. Domesticabitur autem
sine ira cum amore conservabit
inter homines cum eis ludet sic
catulus. Venatores tamen taliter fu-
giet et non obliviscetur spem o-
dii et dolositatis quam habebat ad ag-
nos ꝛ ad minuta animalia que so-
lebat manducare lupos ut dicit ysi-
dorus ethyopia nutrit cum cervica-
tos et tam varios ut nullum co-
lorem illis deesse dicatur. Lupus p-
sepem transiens sicut dicit liber ~~quidam~~
occulte insidiatur omnibus si for-
te pede strepitum fecerit. ayox pe-
de quasi remum mordet lupus ex
eius superstites intra fodit. Boli va-
gos canes si quos invenit et quos
prehendere potest occisos intra fodit.
Albertus a primis lupum non solum
vivum venenum etiam verum et emortu-
um adeo canes nobiles persequuntur
ut carnes eius et delicatissime
preter eas solo olfactu discernant
ab aliis aliis et adusque ritu oris
dentibus infrendentes proxima in dig-
natione duos contra illas la-
tratus emittunt ut ~~Iohannes episcopus dicit~~
Catuli luporum ex invalidi sunt
ad alienandum gaudent tamen suis
ne ꝛ morsibus ludunt. Lupus om-
le intrans oves omnes occidit pr-
ius quam aliquam ad comedendum at-
tingat. Crebro lupi crescente ac de-
crescente dicitur secundum statum lune et hec
lic in omnibus quadrupedibus alu-
po tamen plus excepto cane in quo
idem natura contulit. Cor lupi com-
bustum in cinerem redactum in po-
tum datum epilenticos iuvat
ut dicitur et hec per nulla plurimodum
placeus luxuria in aculeus. Cor
lupi si desiccatur conservet multum
aromaticum fieri dicitur ut dicit experi-
mentator. Lupus ethiopicus est
in cervice habet admodum equi crini-
tum et tante varietatis ut nul-
lus ei color deesse credatur. ys
Sequitur aliud de lucisco &c

Epilentia

Lucisius animal quadrupes est ut dicit experimentator in libro suo animal ex commixtione canis et lupi et habet matrem lupam patrem canem. Est enim utriusque parentis adeo luxuriosus ut contradicente odio naturali quod est inter canem et lupum pro delectatione tamen luxurie in copulam conveniant et ita fit ut fetus attrahat colorem et mores utriusque parentis. Hee bestie fortes sunt et acerrime. Significant autem illos qui ex possibilitate scientie non gratie officium predicationis usurpant et tamen lupi sunt qui cum aliquos quidem a seculi vita predicatione converterint illos postea trahere ad peccata et scelera non formidant et quibus nutritores esse debuerant in perfectu gratie illis destructores sunt in scelerum reclinatione. Unde princeps pastorum Petrus apparens cuidam presbitero multis annis secularibus actibus dedito dixit ei: Mortificabas animas que non moriuntur. Cruciandas ergo reduces animas de inferno quas tuo scelere suppliciis tradidisti. Et cum ille pre visione videre non posset de visione rediens ad se seculum dereliquit et Christi deditus servituti beatissimo fine migravit ad Christum. Hec ille sanctissimus ac celeberrimus homo magister Iohannes de Oignies pluries recitavit ut potest ille qui in periculo mortis presbiteri eiusdem audivit ad quem facta est revelatio divina quod diximus. Sequitur de leucrocota.

Leucrocotha ut dicunt Tha(?) Jacobus et Plinius bestia est que velocitate precedit universas bestias. Corpus habet velut asini, clunes cervi, pectus et crura leonis, caput cameli habet, oris hyatum magnum usque ad aures, bisulcos habet ungulas loco dentium habet os solidum et voces hominum imitatur. Sequitur leontophona. De leontophona.

Leontophona ut dicit Solinus et Jacobus bestia est modica que capta exuritur ut cineres eius aspergantur semitis leonum. Necantur enim leones si vel modicum ex illis attigerint. Propterea leones naturali odio bestiam hanc persequuntur comprehensamque frangunt. Sed leones etiam morsum quo mordent bestiam exanimant. Verum et illa gravi nocumento leonem urina spargit sicut hanc exitialem leoni quoque esse. Hoc animal significat humiles animas que caste vivunt religionis ardent caritate dei et proximi. Contineri recordatione et exemplis operum respergi debent semite superborum et compuncti eorum imitatione moriantur mundo. Sed illi econtrario reddentes malum pro bono auditam eorum famam infamia et invidia lacerant. Occidunt quoque quod in ipsa laceratione moraliter peccantes sua malicia et invidia pereunt etc.

Similis

De lacta etc.

Lacta ut dicit glosa est animal modicum similis in lege prohibitum frequentibus quidem in sepulchris habitat mortuorum et his ipse solus delectatur naturaliter etc. De lepore etc.

Lepus ut dicit liber rerum parva admodum bestia est celeritate viget inter ceteras bestias magis timida est. Unde raro ad pastum preterquam in nocte exit hyeme nunquam pinguescit testante Plinio. Cum hanc bestiolam mustela iocandi gratia ludere dicitur cum ludo leporem lassatum videt gutture lassati dentibus apprehendens stringit acerrime. Mox lepus morsum mustele sentiens velocitate conatur evadere sed doloso pondere aggravatus

ecia si paliquantulu posset ut va
gando mortem effugiat lassitudis
e potius quam evasionis Nam su
ccedente pondus sequit~ sit q~ ut
lepore corniete lassato cum impba
bestia illa dolosa actu inficiat ema
duxit bexum sum pannos innuit
singulos plinius non pinguescunt
hibernis mensibus pribatu nivez
sunt quod illud pbat~ hc q~ p nicie ru
tilescunt ambrosius in aliquibus ptib~
mundi albescunt hyeme lepores es
tate redeunt in colorem pristinum
plinius d~ q~ totidem sunt caune
lepori ad extrementa q~t annos eta
tis h~t lepus ut d~ experimentator te
pore segetum et messis exultat
et monet~ ad ludu~ et quasi suo lu
do loquat~ quia tempus habundans
instat et ideo tempus leticie no me
rore pulmo lepor~ suppositus o
culis medet~ contritus cu~ zillim
tus pedes lesos sanat Cor lepor~
recens ut d~ esculapius collo su
spensum quartanas tollit et cadu
cis subvenit Fel eius claustrat o
culos Renes eius siccati et pulveri
zati et bibiti lapidem de vesica ex
pellunt Sanguis eius cu~ aqua ca
lida potatus idem facit Sanguis
eius cu~ agulo matrix eius desic
cata et pulverisata ac bibita cum
coagulo eius facit concipere mascu
lum Idem facit sanguis eius cum
coagulo eius Nullum animal ex u
traque parte mandibularum dentes ha
bens h~t coagulum n~ lepus et quanto
inveterantur tanto melius valet at
contra fluxum ventris carnes eius
generant grossum sanguinem possunt
tamen illis qui nimium sunt humidi
tus/ crurum h~t vero longiora vn

accidit ut levius ei sit montem
ascendere quam descendere Non ruminat
Oculis apertis dormit Dicit magnus
basilius q~ non sicud debet congeries
leporum ubicumque incipiunt habitare
et hoc quia ultra estimationem mul
tiplicantur ut speciali gra dicitur
decies crescere et multiplicantur le
pus si intra domum tecta nutriatur
cum sonitibus motusque velocitatis ca
ret naturalis sup ventri eius crassitu
do crescit et moritur Multus enim
motus in animali minuit eius
pinguedinem quam contrahere ex
multo cibo utique potuisset Lepus
circa locum ubi quiescere debet flexu
multiplici saltat ut deludat ver
ciam venatorum et hoc expiri pt
maxime tempore nivis Lepus cum
predonem nascens oportuit ut sup mo
dum multiplicarentur et ipsi na
benigna fuit Cum solus fere ani
malium fetum piens alium interi
pilis vestit in utero alium sine pilis
atque in semine repositum simul alium
gerit In cythaca ut plinius dicit
lepores illati moriuntur et hoc extre
mis quidem in littoribus sicut n~ in
affrica apri cervi capreoli ipsi no
vivunt De luthere qui et luther d~

Luther ut d~ liber rerum animal
est astutum et maliciosum circa
stagna et fluvios habitans ad magni
tudinem mustele c~ forma pene
simili preter in capite Colore fuscu
est et nigro pelle nitens Hinc ut
plinius d~ mollior pluma pilus
est cuius nitor non cedit delitiali
vetustati Unde de eius pelle fiunt
ornatus circa colla in vestibus viro
rum ac mulierum Hec bestia circa
h~t sup aquas et foveas in quibus
habitat fetus facit piscibus vivit

oculi

nō caducum

fluxum

et hos mirabili frequentia venatur
Cum licet vivere diu possit sub aquis
respiraculum tamen trahit ab aere
Unde aliquando accidit ut cum gurgusti-
um scilicet ad capiendos pisces ex virgul-
tis ingreditur gratia depascendi cum
velit predam relinquere et per locum
per quem ingressus est redire non pos-
sit quia huiusmodi dispositionis gur-
gustii prohibet et ipsum instrumentum
tam cito disrumpere non valeat oportet
eum in aquis interim suffocari quod
spiritum in aere recuperare non po-
tuit. Quidam hoc instrumentum
nassam dicunt. Hec bestia tanta
aviditate cibi cupida et avara est
quod pisces captos in specu suo usque
delitescit in tanto cumulo congre-
gat quod ex nimio fetore corruptionis
contracto de putridis piscibus non so-
lum antrum sed etiam aerem inficit.
Credo non sine periculo suo aliqui qui
hanc bestiam capere voluerunt experti
sunt. Hec bestia domesticatur aliquando
a piscatoribus et arte inducitur quod pisces
cogat cantu suo pericula retium in-
gredi et ipsi eius inmanie. Unde
magnum emolumentum dominis suis pres-
tare videtur. De locusta quadrupede

Locusta animal quod locusta Iohannis
animal est quadrupes ut dicit
Iacobus in orientalibus partibus baptiste dicitur
habitans circa partes Ierosolime. Hoc ani-
mal admodum parvum parum est sed ut
illi dicunt qui hoc animal viderunt
caput magnum habet et carnosum et
comestibile. Unde legitur mcion° quod
Iohannes baptista horum animalium tamen car-
nibus vescebatur. Dicunt tamen quidam
monachi qui circa solitudines Iordanis
manent ut Iacobus episcopus refert quod lan-
gusta herba est in illis partibus dulcis
ad comedendum qua utique vescebatur
Iohannes baptista non locustis animalibus.
Herbam vero vocari dicebant vulgari
nomine langustam sed locustam rec-
to nomine principali. Econtrario dicit
Augustinus super illum quod locuste animalia
fuerunt non herbe. Magis autem
credendum est Augustino et ipsi glose que
hoc dicit. Hinc tamen notandum est quod locus-
ta minus et locusta animal quadrupes
nihil multum differunt cum locusta
minus parva sit. Locusta vero animal
quo Iohannes usus est magnum fere ad
modum cuniculi. Hoc animal gre-
gatim incedit. Unde Salomon: Regem
locusta non habet et tamen egreditur per tur-
mas suas. Credo utique de locusta
minore dicit nimie dici potest quia locuste
minores per turmas non egrediuntur
sed solitarie incedunt. Verius locus-
tas videtur ad predictam. Dicit enim quod qui-
dam femina nutrivit locustam ab
eo tempore quo parva fuit et in mensibus tam
autem crevisset invenit eam in
pregnatam preter contactum masculi. Per hoc
ergo videtur quod locusta animal quadru-
pes est et per se aliquando generat locusta fe-
mina que non habet marem. De mulo

Mulus ut dicit liber rerum ani-
mal est mirabiliter in labore exi-
mium ex adulterina commixtione asi-
ni et equi. Hec ipsa habet asini aures
longas hinnitum horridum tu-
rem in humeris pedes exiguos et cor-
pus macilentum. Reliqua vero habet ut
equus. Muli et burdones et huiusmodi
animalia que ex diversis animalibus
generantur propriam speciem non habent ubi
se relinquant et deficiunt vero aut
pes sunt et non alie que relinqu-
unt nature proprie speciei unquam con-
cipere possunt. Unde fit quod nequaquam
earum natura ex seminis positate pro-
prietatem generationis accipiat. Semp-
er oportet ut in procreatione muli
asinus et equus conveniat. Et hec est
causa quare non possunt mule con-
cipere. Avicenna super sterilitatis causas tractat an

cum cibo in mulabus in nutri-
mentum corporum cavum. Pene vero
sanguis qui non indiget natura exit cum
superfluitate vesice. Alia non ratio est quod
re generare non possunt mule. Cum di-
versa genera nam generatum et eius
natura diversificatum est. In equo quidem cali-
de nature est et in asina que frigide na-
ture dicuntur. Non ergo potest esse in fetu diversi-
tate generato et male complexionato
concordancia primum et ordinata
natura ut quasi corpora sua sibi simile
generat qui nullam propriam sui generis
speciem habere dinoscitur. Licet ex speciebus sibi
contrariis equi et asini sit nature ani-
mal minutis generatus mulus quanto plus
bibit quam pullus est tanto maior
sit et forcior. Plinius dicit ex duobus
generibus diversis natum tercii generis fieri
et neutri parenti esse similia. eaque
nata non gignere in omni genere ani-
malium certum est in animalibus. Roma-
norum est pepisse sepe mulas sed prodi-
gii loco habitum ut dicit Plinius. Mu-
le calcitratum inhibet vini crebrio-
re potu. De asino et equa generant
muli. De asina et equo burduli.

De monocerote

Monoceros ut dicunt Solinus et Plinius mon-
strum est mugitu horrendo, equino
corpore, elephantis pedibus, cauda
suilla, capite cervino. Cornu ex me-
dia fronte protendit splendore miri-
ficum longitudine quatuor cubito-
rum ita acutum ut quicquid impetat
facile ictu eius perforetur. Captu
posse primi sed numquam domari. Dicit
Jacobus quod numquam vivum venit in
hominum potestatem. Interimi quidem pos-
sit sed non capi quia vivus se cernens
vitam furore exuit.

De molosso bestia

Molosus bestia est ut dicit Adelinus
admodum magna quam in pluribus
orbis partibus reperitur. Hec tuendis cus-
todes hostes quasi ad hoc creata pre-
quirit. Lituus magnos et ingentes
fortes et pungentes cum quibus audac-
ter pertinet bella cum adversariis. Cane
cum hominibus fortibus terribilis et horren-
da sit audacius grassetur in obvios
tamen puerorum innocenciam et eorum
parvitatem mirabiliter perhorrescit
confugiunt corpus liba et inde in noctem
magnificencia comprobat. Et non mirum
quia feritas bestiarum non addiscen-
dam innocenciam hominum est contra.

Manti sequitur de manticomorio

comorion bestia est orientis
ut dicit Aristoteles cuius magnitudo ut magni-
tudo leonis animal ferocissimum et
rubicundus colore. Tres acies den-
cium habet. Pedes eius ut pedes leo-
nis et pili ipsius ut pili leonis. Fa-
cies vero eius et oculi et aures ut ho-
minis sunt et oculi eius sanguinei eius
coloris. Cauda eius ut cauda scor-
pionis agrestis et in cauda eius acu-
leus pena. Sonus oris eius velut
audires loquentem hominem et vox
eius sicut vox tube. Velociter currit
tamquam cervus et venatur homines
et eos devorans manducat. De man-

ticora etc.

Mantichora animal est
monstruosum valde sicut Soli-
nus et Plinius scribunt. Faciem habet
quasi hominis oculis glaucis colo-
re sanguineo corpore leonino cau-
da scorpionis aculeo spiculata.
Voce tam sibila ut imitetur modu-
los fistularum tubarumque concentum.
Humanas carnes avidissime af-
fectat. Ita velox cursu est ut avibus
volatu. Hec bestia triplici in denti-
bus ordine est. De mansuelibus etc.

Mansuelibus bestia est orientis ut
dicit Platearius ad magnitu-
dinem capre in ... apo

stema crescit de collectis humoribus
Sed cum matutinum sunt collidit il
lud conficiat ad arborem. Ex cuius
collisione apostema solvitur et decurrit
sanies ibi condensatur et indurat(ur) et
humoris substancia munitus dicitur
Omnis odor eius vel eciam sanguis muni
tus dicitur. sed qui de apostemate eius ori
rit multo melior est. Munitus perdito
colore in pectoribus et lacrimis virtutem
suam recuperat et luctatur cum contra fe
torem et sic quasi lucta nimis remunis(?)
cit. Valet contra sincopim cordis
debilitatem cerebri epatis stomachi
Hoc animal quosdam leves animo
et magnos peccatores significat quorum in
iquitas quasi apostema sepelit co
cretum in sentine luxurie ex consuetu
dine mala morte dampnacionis per
petue peritura. animo expulit(?) magni
tudine reputat. cum ut sepius vide
rit et se per hunc divinam iusticie vindi
ctam sensecit compungitur arboremque
crucis agressa per quam salvati et liberati
sumus illacrimatur et indulgenciam
petit statimque pietate divina miserta
eius solvitur apostema atque excitatur(?) Et
quasi munitus dignissimum dignum fruc
tus penitencie in spiritu humilitatis atque ani
mo contrito odor suavitatis offertur
Huius(?) illos qui munitus odorem perditum
recuperat et lacrimis significatur quod di(?)
penitens vel contemplativus graciam
oracionis vel contemplacionis perdiderit
statim ad peccatorum recordacionem recurren
dum et quia illa sit non planxit cogi
tare sic plangat et fleat ultimus(?)
quo usque se pristinam graciam placimas(?)
senciat recepisse etc. De Mamoneto

Mamonetus est animal ut dicit liber
rerum corpore minori quam simia
susistum(?) colorem in dorso habet in ven
tre candidum caudam longam habet
et villosam et ita magnum collum habet
ut caput ita ut cum ligatur non illo
ligatur quo cetere bestie cum in collo la
queus id tenere non possit. sed ita ve
rum ligatur non illo ligatur modo quo
cetere bestie cum in collo laqueus ne
possit evadere. Hoc in isto animali pro
be singulare est quod faciem prope sim(?)
faciei humane habet similem in(?)
duntaxat sine pilis a collo desuper
frontem. Hec enim nasus oris continuus
sicut in simia sed cum spacium
inter os et nasum est sic in homine. Inter
has bestias et simias odium dicitur
implacabile et sepius invicem pre
liari sed licet viribus non prevaleant
astucia tamen et animositate bellandi sy
mias preimunt. Hec bestia in partibus
orientis nascitur sed in occidente quo
que in nostra terra vivit. Hanc bestiam
tenaci et ingenti memoria pollere

De migale etc.

Migale ut dicunt
ut dicit glosa animal est lege
prohibitum. Hoc licet in iuventute ali
quo robore fulciatur dedit tamen indicium
et de animo in animum quanto plus
senescit tanto plus insevit(?) postre
mo coactum angustiis miserie sue
pro infirmitate mansuetum se fingit
cum naturaliter tamen sit crudele. Cum
enim ei aliquis appropinquat subito
venenum diffundit. Est enim animal
venenosum in bestiis fraudulenter
infestum ut dicit experimentator equos
et mulos maxime infestat. Et hoc
equa pugnatem perpue et mirum
in modum cui nulla preminet pota
te in moderata adulacione blanditur
Cui si data fuerit aliquam potestas crude
litatem in animo latitantem con
tinuo manifestat. Hoc animal significat
ypocritas et malicios quorum ut
quidam sapiens ait imbecillia ia
cent mala non minus aspera cum
vires adesse poterunt. Hec frater hugo
ordinis predicatorum in postillis super

[illegible]

lentiam ponit. De muricipe vel mu-
Musio rilego qui et dicitur cattus.
sive murilegus aut cattus dicitur
quasi astutus dictus ut dicit Jacobus. Tam
acute cernit ut etiam tantis tene-
brosissimis velut in die mures vi-
deat. Et ut certum est carbunculos
oculis et fulgore luminis vincat
tenebras noctis. Animal immundum
est et odiosum. Mures omnino corpo-
ribus persequitur. Avibus captis lusi-
bus primo afficit deinde illusos
manducat. Vivit et venenosis bu-
fonibus cum quibus dimicare dicitur
potius pugna non ubi in ...ibus adhi-
bendis invenerint isti. Audeant
cum serpentibus etiam pugnare
dicuntur non tamen necant ut dicit
Experimentator. Musio tempore coitus li-
benter silvestris efficitur. Totum faciem
lambendo prioribus pedibus imita-
dentes sunt admodum ferre pug-
nant inter se crudelissime et hoc
frequentius ut tantos conjectos sic be-
nacionis obtineant. Adludunt ab
hominibus specialiter provocantur. Gau-
dent blandiciis. Loca calida di-
ligunt. Inde ex nimia pigricia
pelles suas comburunt. Pilos lon-
gos circa ora habent quibus ablatis au-
daciam perdunt. Maxime hominis con-
trectatu gaudent. Unde suo modo
cantandi gaudium exprimunt. Sup-
diant illi pellificees et ideo cau-
tum est ut contendant libidine
impacientissime accendantur. Mu-
rilegus domesticus cum silvestre ce-
pit, amputantur illi aures ut ...
solis locis aurium patentibus in fuso
in guttas noctis vel pluvie sustine-
re non possit. Ideoque cogatur domus
tecta repetere. Murilegus autem simi-
le sui tanto amore afficitur ut si sup
puteum steterit et umbram suam
in aqua putei sive contemplatus ut
simile sui societate fruatur sponte
ab alto cadens decidit in profundum
et sic umbre vanitate deceptus a-
quis obruentibus subfocatur. Hoc fit
maxime cum femina marem re-
quirens libidine impacienter ac-
cenduntur. Et hec precipue in muori-
bus cattis qui nunquam experti peri-
cula non noverunt. De mustela.
Mustela dicitur muscus? teretum quasi
mus longus; telos enim
grece longum dicitur latine. Duo enim
genera mustelarum sunt ut dicit Y-
sidorus. Maius. Unde dicit Provi-
bertum? Videt vivet in dorso. Hec be-
stia ingenio subdola est. Catulos suos
dulce nutrit et eos de loco ad lo-
cum sepius transfert ne forte inve-
niantur ut dicit Experimentator. Muste-
la dicitissime et fortissime dormit.
Rupes et cavernas inhabitat. Cum cu-
serpente pugnare vult munit se ru-
ta agresti prius. Inde et superveniens
medicorum artem dicuntur esse perite
ita ut si mortuos suos fetus in-
venerint per herbam natalie no-
tam suscitant. Redivivos mures et
serpentes persequitur. Insula Sicilia insu-
la mustele non tussiunt ut dicit
Plinius. Que si illate fuerint statim
moriuntur et hec in illa provincia que Lebedia dicitur
dicitur ante Plinius quam baptismum
intravit. Qui solo tamen nisi homines
Kamelitu ante certa tre ...
intrasset commorientur. Unde mustele
inter ferto baptisto ut dicit liber Kyra-
nidarum. Mustela cocta in oleo olive
usque ad consumptionem collata per
pannum oleum valet contra arteticam
et nervos rigidos inflammationes pe-
dum tumores renum, contrectiones
Remus sinister testiculus ...

Nota

epilenticis

Pedibus

collo galline facit ovum Unguis
dicitur epilenticis et quantum fel ipsius
remedium est contra aspidem reliqu
um est venenum ut dicit plinius De
hac autem clemens ... dicit quod ore concipit
et ore parit Contra autem ysidorus
dicit quod falso opinantur qui ore dicunt
mustelam concipere et ore partum effun
dere etc. Sequitur de muribus etc.

Mures bestiole sunt ut dicit liber
rerum pavide cupide et cor
eciam que de fructibus ad pastus hu
manos sunt Odor eorum elephantes
necat Ad perquirendum cibis sollertis
simi sunt et physis plerumque multa
bitant pericula hoc licet tarde extrac
tum fiat ciborum tamen cupidine durio
res solidas quoque materias demoliuntur
ut dicit Ar. Mus si aquam biberit mo
ritur et hoc quia valde humide nature
sunt mures ~~et nocte~~ quod plinius
dicit murem libicum qui non bibit
non omnem forte murem generaliter
intelligendum Sed quod certum est quod mus
mingit probabile est quod cibis quos comedit
utitur in urinam sic de quibusdam
hominibus certum est quod fere nichil bibe
runt et tamen mutatis cibis in liquidis
statim urina plurima faciebant Et
dicit magnus basilius in egypciacis
thebis si pluvias largiores estivo
tempore fuderit celum mox infinitis
muribus regio tota repletur Mus plu
rimos caseos in uno loco reperiens
omnes attemptat et quem optimum
invenerit illum comedit et deterio
res dampnas iudicat postponendos
haud dubium est mures albos esse in
quibusdam partibus russos autem non
nullos Nigri non sunt quos omni
nibus orbis habet Mures noctes edunt
luna plena interlunio minui sunt
ut dicit plinius Est etiam quoddam eorum
genus sed multo maius quos rattos
appellamus hee bestiole ab ...

se sunt cum libidine accenduntur
ut si urina eorum partem hominis nu
dam attingerit carnes eius usque
ad ossa putrescere faciat Nec plaga
vulnerum eius instituitur quomodo
reducatur Hys in plena luna iecur
crescit sic dicit ysidorus Dicunt q
dam marina animalia augentur
ut conche sunt que rursus in mi
nuente luna deficiunt Gravatione
eorum lambendo constare non cer
tum plinius dicit et salis gustu fieri pre
nantes Subito oriri multitudinem
repente otiose manifestum est
nec tamen examines reperiuntur Capil
los etiam candidos cum fetibus
eorum inveniri frequencius certum est
Sed obscurum causam incertum est ut
quod vulgus credidit eas non posse
pati intra parietes lapillos Tebade
incolas ut hystoria habet grecorum
mures fugasse manifestum est
bitant eorum provenientibus Mures ne
cabis ut dicit palladius si panem
vel caseum facias cum elleborum ni
grum admixtum est et offeras eo
medendi Idem et dentatis dicimus
morientes mures sunt ut iacobus dicit
magni ut vulpes qui animalia
perimunt et homines licet non occidant
tamen illos morsibus molestant In
arabia inveniuntur mures magni et
pedes illius anteriores sunt
magni unius scilicet palme et poste
riores unius digiti Sequitur de neomon

Neomon grece vocatur bestia
ut ysidorus dicit eo quod odore
suo et salubria ciborum et venenosa
prodit De quo dracontius ait
prodidit pullus non cuiquam ve
neni Pullus autem est appella
tus quia setas pilis habet in corpore
hec bestia serpentes persequitur que
cum adversus aspidem pugnat

caudam erigit quam aspis maxime
abhorreat quasi minatam ad quam
cum nimis suam tusserit aspis abs-
cisa deceptam corripit. De onagro q[uod]

Onager interpretatur et asinus sil-
vestris. Hic quintodecimo
die mensis marcii ut dicit nestorogr
ysidorus duodecies in nocte rugit
totiens et in die. unde ex hoc cogno-
scitur quod equinoctium est. Hos asseri-
tur habere magnos et indomitos in
deserto vagantes. Singuli gregi-
bus feminarum presunt. Nascentibus ma-
sculis zelant patres sicut dicit Solinus
et eorum testiculos detruncant. Quod
caventes matres in secreto pariunt et
occultant. Femine onagrorum gau-
dent copia libidinis modum quoque
turpitudinis non servantes sepius
propter hoc masculis odiose fiunt. Et nos in-
dem vidimus multos homines uxoresque
amicas odio habitas cum adulteri-
am in paciencius moverent. Verum mi-
nus tamen sexus femineus verecundio-
sior esse debet et castior quia con-
trarium nature est cum calidior femina
quo minus viro frigidissimo sit frigi-
dior sicut dicit Ypocras. Ut dicit Experim-
entator onager exnali industria. Qui
cum persequuntur canes emittit ster-
cus fetidum odoriferis canibus circa
quod detentis canibus eos illudit et
evadit et fugit ad tuciora. Inter
omnia animalia odit hominum frequen-
tationem habitationem impaciens est.
Domari non potest. Aquam limpidis-
simam bibit nec de facili aliam.
Onagri masculi feminas non habe-
ntes cum tempus coitus advenerit
in summitatibus moncium ascendunt
et desiderio libidinis estuantes na-
ribus ventum attrahunt et vehement[er]

dyabolus

rugiunt ita ut cetera animalia in-
gitus sui horrore concutiat. Ona-
ger masculus dyabolus. Hic quondam in
Babilone pavimit ut castra-
rent filii de regali semine et in
egypto ut masculi occiderentur
ne dei populus augeretur. Et nunc
dicit quod non vult dyabolus ut virtuo-
si quique castitate careant. Hos po-
tius videtur eis dare testiculos ad
luxuriandum. Superbi et elati quasi
in montibus ambulantes deside-
rio libidinis estuant naribus qui
fama sollerti querunt ut luxuri-
entur et expleant concupiscenciam et
suo fremitu sepius ledunt ani-
mas innocentes. Vitriacus dicit quod in Babilo-
nia onagri maximi sunt atque fe-
roces cornua latissima (brevia) et brevia et
hirsuti corniculos habent incipi-
te et pilos longos sub mento. Hii
cum acuminibus insequuntur. hauriunt
naribus aquam in magna copia
et hanc decoquunt in tantum ut
ea insequentes canes velut ad igne
fluente perfundat. De onagro indie

Onager indie animal est mag-
num ac crudele. Hic ut dicit
[illegible] formam habet ut asinus unum
ac solum cornu habet in fronte ad
debellandas adversas bestias acu-
tum tamen nimis ac longum
in medio capitis habet illud quod me-
dium capitis est unicum quod ex
ter duo extrema. Habet ante illud
animal paleam pro diminucionem
nature eius scilicet quod caret cornu alto
Cornu aut eius palee acute eius for-
tes nimis recipiantes urinam
urinam nature in semetipsis quod inde
fetu altius cornu perdiderunt. Oni

Sunt aut mire magnitudinis ut
adelinus scribit ac fortitudis precipue
est hec quidem pz quia exultare for-
titudie videtur. Saxa enim magne-
cia de rupibus evellunt et hec admirabil
aliud u ut fortitudinem sua ad
saxorum molem attemptent. De ono

Onocentaurus ut centauro ref
dicunt ysidorus et adelinus ani-
mal est monstruosum et natura bifor-
me habet enim caput velut asini
corpus autem velut hominis. Alij
autem dicunt onocentaurum corpus
habere equinum superiorem non partem
humanam faciem habet horridam
pectus manusque formatas abiles ad
omnem actum. Capite pectori sunt
onocentauri et quasi incipiunt loqui
dum voce premunt. Sed imperita la-
bia vocem humanam formare non
possunt. Dicit adelinus phis quod hoc
monstrum non est tale creatum ab
inicio creationis inter ceteras bestias
sed ubicumque et quocumque in aliqua parte
mundi visum est ex adulterina con-
mixtione hominis et asini vel hominis
et equi nascitur. Sed huic opinioni
plurimi contradicunt. Hoc monstrum
sive animal vidit beatus antonius
in deserto querere pergens ut scribit
beatus ieronimus gloriosum paulum
primum heremitam sed dubium asserit
si hoc dyabolus finxit vel si hoc natura
creavit. Multi tamen dicunt hoc monstrum
sive animal esse in partibus orientis et
naturaliter creatum ut multa alia
monstra in ammirationem dignam
ac debitam conditoris. Potentes
tes sunt ut dicit experimentator mit-
tit ligna vel lapides. De orice

Orix in nominativo origem in
accusativo dicitur et est bestia
capre magnitudinis hyrco experta

simul bellum habet commento sufe-
mo hauriat et ibi ad capiendum
illaqueatur. Unde ysa li. cap. dicit. Sic
orix illaqueatus plenus indignatione
dei subaudi filij israel qui peccaverunt
Tunc enim dati sunt in manibus
inimicorum. Significat autem eos qui
in deserto huius seculi vasto et arido ab
omni bono solatu habitantes illaq-
ueantur et constringuntur funibus peccatorum et
proiciuntur in tenebras exteriores. Sed
ut dicit plinius fera est in affrica deser-
tis que contra omne animal fere con-
trario pilo rasso ad caput versus ve-
stita est. Ipsa significat avaros et cu-
pidos qui non ut sufficienter vitam
sustentent habent superflua sed ut cordi
cupido satisfaciant quod nunquam saciatur
tur. Iuxta illud. Avarus non implebitur
pecunia. Et hoc quia concupiscencia mor-
te est. Divicie non diu congregatur
tor intrare non possunt sed in mar-
supijs reponuntur. Non minuunt quo
fames sed augetur sicut nec fames
corporis quas videntur esse oculi nec
apponunt ori sed augentur ardencius
Hec quidem fera generatur in ea par-
te affrice que aqua caret et a
exusta sit ut hec bestia ardeat
siti. Pertina admirabile autem reme-
dium sicienti latrones getulie
terre sic que aquis caret experimen-
tis certissimis perdiderunt quod homo
impiti eo divinit auxilio qui illo
saluberrimo liquore vesice dextrum
bestiarum infuso parte medicari ve-
tetur. Hec bestia ut tradunt e-
gypcij in exortu sideris quod vocatur
canicula natalis tripudiare vi-
detur compage eius corporis insensibi-
liter sentiente quia ymbris et frigus
abijt instantibus vaporibus ignei
solis ut vestiat terra floribus

Destru

duarri

dulcedine fructus et gratiam incipiat
ostendere. Nulli dubium est quin tor
ti caniculi sideris estatis feruor im
mineat et ideo exultat fera. Est
etiam inpaciens frigoris, ita quod
frigus hiemis non possit de faci
li sustinere. Significacione quidem
cum digne dixerim de qua prediximus
saluberrimi liquoris aqua
in illam Christi ditissimam paup
ertatem. Ceruus ideo pacem accipit
quia habundans et ideo diues
aqua tamen quia ... pauperum ...
Diues quod paupertas Christi de qua ...
quis hauserit dignissimo cogi
tatu cessabit ... penitus auari
cie ardentissima sitis ut fiat ...
... sufficiencie quod ... est salicet
aque in uita eternam. Ceruus enim
mens contemplatione paupertate
Christi et non contemplatione mutacione il
lius ... estus continet mundus
ac gustata eius dulcedine solo
deo glorietur et nolit amplius ...
Nota quod exultat adortum sideris
quo tempus tranquillum uenit ...
guunt frigora signat quod sancti anti
qui qui quasi sub tempore fuerunt fri
goris exultabant uidentes in spiritu
quod stella uirgo Maria oriretur ex Ia
cob ut de ea exurgeret homo in Isra
el qui futurus sol iusticie omnem ho
minem uenientem in hunc mundum
calore gracie illuminans inflammaret.
Unde dominus: Abraham exultauit
ut uideret diem meum, uidit et gaui
sus est ualde etc. Sequitur de orafle

Orafius animal est mirabile
super modum terre nati de
dit decus et speciem super omnes besti
as in colore. In anteriori parte altum
est ualde ... ita ut capite
extenso altitudinem xx cubitorum
possit attingere. In posteriore uero parte
demissum est instar cerui pedes
ceruinos habet caudam collum extensum
habet et caput equinum. Licet for
ma minori pellem uero ita diuersi
mode notitiam omnium colorum
quibus ut frustra temptet homo
artificio naturale eius pulchritu
dinem imitari. Licet igitur uideatur
ipse uenustatis quasi nimio cum hor
nes uideri ... uult etiam
uult se ex omni parte ut in admiraco
nem sui omnium conuertat obtutus.
Hoc animal nostro tempore Friderico im
peratori romano a Soldano babi
lonicorum rege transmissum est etc.

Ovis ut dicit de omnibus etc.
Ouis bestia est mansuetis
sima ac pacientissima ~~ac paci
entissima~~. Nichil in se monstrosi
habet. Omnia que in ipsa sunt utilia
noscuntur. Lana pellis caro. Lac di
gestiones et ipse fimus ... quic
sit. Omnibus cum infirmam ... in
feruore solis laboratem nec in
duntem lacte uidet ipsa in colo
mis contra feruore ... ...
... infirme ... dicit ut ad
pastum refrigeratum ... Dicit
philosophus quod agnus albus clamat be et
agnus niger clamat me ... al
nat be et me et color duplex. Ita
quod agnus talis natus est quod mirum
suam statim natus inter alias oues
balatu cognoscit. Mater uero agnum
cognoscit cum eum odorat ...
... admittitur uberibus pastorem
... ut dicit Ambrosius in distinctione o
mnium agniculos magnitudine ...
nescit ... pastor fallitur sepe si
omnis picture non fallit ...
odor omnibus sed tamen ... nati odorem

sunt domesticum quem soboles cura
speciali quadam videtur perstitute re
dolere hec suos usus natura et sen
sus domesticos Et dicit aliquis pastores
signum sumunt earum omnium que dura
re possunt per hyemem preciunt ad
glaciem super caudam earum quamque
ovis excusserit fortis est que vero
non excutit debilis est In ovibus plus
habundat piracio intellectus quam in
ceteris quadrupedibus Ovis morbi
da de speciali inficit alias et propter hoc
est eicienda ut ab aliis separanda Ovi
um quatuor sunt genera Alique que
non valent longius ire ad pastu
ra et vinum indigent Secunde
etiam fete sunt egrotantes que indi
gent ut pastorem sollicitum habeant
qui secundum ysidoriam fetas portet ne
graventur in itinere Tercie etiam
excurrentes et vage sunt que pastore
indigent qui eas virga vel manu
corripiat et reducat ad gregem Quar
tam etiam pingues et valide sunt
que pastore indigent qui eas pro
curet ut nunquam salubri careant
pastu ne deficiant et moriantur
Dicit ysidorus quod inter arietem hec
incipite cuius excitatus per vinitum in
vicem se gaviant et pugnantes cum
magno impetu feriunt Et dicit
experimentator aries vel omnis aliquis
sed hoc vero cornua habet in modum cir
culi replicata quibus gregem defen
dere nititur Carnes eius addigeren
dum duriores quam omnium calidio
res sunt et minoris humiditatis Ex
naturali feritate pede dextro terram
percutit quando irascitur aut stupet aut
timet et hoc maxime amoris tempore Per di
midium annum super unum latus iacet et
per dimidium super aliud hyeme aut
super sinistro quia illud est frigidius

Agnus ab agno ostendo matrem dicit
Carnes agni digestioni difficile
cedunt facile tamen a stomacho descen
dunt sed a membris difficillime sol
vuntur Unde in stomacho generant humo
rem Agnus anniculus i. bimus ani
mal laudabilior est propter humiditatis et sic
citatis temperiem Et quidem licet
galienus dicat generaliter caseum
malum tamen dicit plinius zoroastem in
deserto solo caseo annis vixisse xx
ita temperato ut non sentiret mor
bi aliquis dolorem Utique distinguen
dum est in eo quod caseus dicat generaliter
pessimus In lacte tria sunt serum
et butirum et caseus dicit generaliter
pessimus In lacte tria sunt serum bonum
est et butirum melius caseus autem
per se pessimus Et notandum quod ubi ca
seus minor est et crassus atque bu
tirosus bonus est et recens sumis
Caseus parum per se fistulescit hu
more altius facientes Canna
lemmique saporem velis efficere
potes adiecto quod eligeris condimento
seu piperis seu cuiuspiam pigmenti
in coagulo species pullulans Lupum
agnus abhorrens licet nunquam vide
rit statim fugit qui tamen ipso equo
vel alio animali nec fugiet nec ti
mebit Plinius multi hybernos agnos
preferunt vernis bolumque hec utili
nascitur in hyeme Arieti natura est
agnas fastidire puellas vero
affectare Arieti senecta utilis est
Ferocitas eius cohibetur cornu eius
aure iuxta terebrato Dextro testi
culo preligato vel exciso feminas ge
nerat leno mares Tonitrui solitariis
ovibus abortus inferunt Remedium
est contra tonitrus congregare ac eas
intectus aquilonis flatu mares

austri uo flatu feminas concipiunt In
illo mense ut dicit palladius in
agricultura vinearum et seminum auc
tor eximius. eligendi sunt arie
tes candidissimi mollibus lanis
atque crispantibus in quibus considerari
debet lingua Que si maculis per
fundit varietatem reddit ipsos
se de albo plerumque nascitur colores
alterius Desperatur numquam per albus
creari In nonnullis terris oues ge
nerant duos fetus faciunt simul
In mesopotamia sirie et ytalia oues
in uno anno bis fetificant Unde il
lis adlitam dicitur pro illud marcialis
Omnes gemellis fetibus et steriles non
est inter illas In oue generositas spec
tatur Arietes enim ventres
vestitus Que enim nudos habent ven
tres dampnantur a pastoribus Illas autem
que in crurum plurimum lanate sunt
constat esse bonitate spectabiles
lane earum subtilitate sunt constat
esse bonitate spectabiles et recuruia
tu crispitudine ac densitate velleris
probantur eximie Oues impinguantur
multam aquam bibentes et hoc
magis post meridiem Si aquam
turbidam biberint Unde et quidam
pastores consolent eis dare sal ci
bum ut plus bibant et pinguiores ma
gis habundant lacte Nam oues
pinguedine sterilescunt Oues pa
rue inter omnia animalia quadru
pedia dant lac per magnum tempus
sed parto mense lac migrarium
omnium est habundancius et melius sed
contra maius et melius est cum malis
lac quam in magis capris Si oues a
tempore impregnantur in loco quam impetu
venti septentrionalis nascuntur masculi
et si in meridionalem nascuntur fe
mine Debent autem habere facies co

ntras uel ad septentrionalem partem
uel ad meridionalem prout de si fue
rint vene sub lingua eius albe fa
ciet filium album si nigre nigrum
faciet Si duorum colorum duorum
similiter colorum Si rubee rubeum
Oues sub aduentu hyemis in ex
plebili adescunt ut ambrosius dicit
Insaciabiliter herbam rapit eo quod
presenciat asperam hyemem desiciatque
ut se prius herbe pabulo faciet quam
gelu aduerte omnis herba desic
at ad pastum ducte in locos aridos
oues viuunt diuicius in locis uero
palustribus si frequenter sumpserint
pastua morbide fiunt nec diu
viuere possunt Omnium vita annis x
aut ad plus xij Oues pariunt
usque ad octo et si bene custodiantur
usque ad xj Mori eas dicunt post
maium cito aut in maio tempore Si ros
melleus super gramina nocte ceciderit
Et mense augusto si spicas
usque ad saturitatem saciatis comede
rint et post ea biberint illico dis
rupti visceribus moriuntur Herba
depascunt radicitus sepe Arbores
uero si depauerint. vix umquam pro
ficient Multis arbustis morsus
earum exicialis est Drimacena
domo vix eici per omnes vias si ece
ti sunt ut teneat nisi recurrerit ad
ignem Boni generis oues sunt que
pastorem suum ab aliis recognos
cunt et sonos fugiunt Certum est
quod non nullus primum pastorem se ce
runt absque fenes omnium omnium
animalium melior indicat Omnia
que in illa sunt utilia sunt et re
dunt in humanos usus Si oues
potant ex puteis aquam salsam
habentibus aucteriorant coitum

femine

pedibus

Bestia

Si uero oues iuniores festinant ad
coitum signum est pessimum et sig
num est pestis inter illas pastores
docent oues ambulare festine ad
auditum alicuius vocis vnde si ac
ciderit quod vna impregnata sola re
manserit audieritque tonitruum
faciet subito abortiuum In multis or
bis partibus oues faciunt duos fetus
et hoc maxime in ethyopia Omnis
concipit vsque ad x annos Si aut
ouis antiqua post debitum tempus
coitum querit signum est mali Generis
hoc petit mulier post tempus concep
tionis facta cubili repeterre Gene
liter dicimus mir non sit videtur tamen in
ipsis animalibus natura declinare vel
ut illicitum Signum mali hoc esse
in ouene perdicimus et mali etiam
pretendisse signum infirmus repimus
quia que prius pacifice mixerunt
licita coitu despiciunt rectus.

De pardo bestia

Pardi ut dicit
Pardus bestie sunt secundum
genus a panthera quem notatus est
varietate macularum Hoc adulteri
nis coitibus generantur pardus leenarum
et leones quinde a bestiis peccant sed
ignobiles Solinus in affrica propter in
opiam aque diuerse fere congre
gantur ad amnes vel leene miss
centur se variis bestiis vel ui vel uo
luptate et inde pardi procreati di
cuntur ut dicit experimentator Par
dus saltu pocius quam incursu sequitur
predam et est valde preceps ad sang
uinem Accidit hoc multociens
ut vehementi saltu ruat ad
mortem ut dicit magnus baslius
tormus corpus tacitus nimis
in impetu quemenasque animi sui
motibus hoc corpus i. varium in
colore Hec eadem affrica pardi sunt
qui condensa arborum occultati ra
mis impetu in ea dissiliunt atque
ut dicit plinius deuolucres cede ss
sauit Hii signant hereticos qui p
resumpcionis fastum doctrinis ita
viis opressimus fallacie abducunt
et adulterinis erroribus maculati et
ecclesiastice fidei detrahunt et de eius
filiis venenata peste grassantur et
hoc de illis frequentius qui cherubin i
plenitudinis scientie pennis in sublimi
bus eleuati super se curiosius ex
tolluntur rectus.

De panthera rectus

Panthera ut dicit solinus est
animal colore vario specio
sum minimis minutis orbiculis sup
pictum ita ut oculis ex fuluo ceru
lis relucat et in ceruleum vel
album varietas distinguatur Est
aut hoc animal admodum mansue
tum inimicum hoc draconem Cum
comederit saciatusque fuerit diuersis ci
bis recondit se ut phisiologus dicit
in spelunca sua dormit Inde post tri
duum exsurgens sompno rugitum e
mittit Cetere vero bestie cum vocem
eius audierint conueniunt et sequuntur
eius suauitatem que excedit dictore
ipsius odor capitis sui torinitate ter
rent Quam ob rem odoratu eo re
liqua dulcedine corripit imitatos
Dicunt qui tradunt in armo huius si
milem lune maculam esse et crescere in
tendum rotunditatem et adlunc muta
cionem variari Solus draco cum eius
vocem audierit timore contrahitur
et sibilat se in cauernis terre Hec bes
tia ut ysidorus dicit non semel parit
Nam fetus debiti temporis horam non expectans

maxime unguibus laniant. Hi ma
trem ferinitatem reddunt inutile
ideo ut plinius dicit. Animalia cum
acutis unguibus frequenter non possunt
parere. Vivunt cum incursantibus se mo
netibus catuli pantheri primitate
nimia ferox occidit zubronem qui
est maximus ac fortissimus. Insiliens
enim dorso eius discerpit eum ungu
ibus et eius carnibus saciat. *De pi*
P[i]randus ut dicit solinus *randro*
bestia est boum magnitudine
ramosis cornibus cervino capite suil
lino vestito ursino colore pilis
villosis et condensis. Hunc affirmat
metus varietate colorem mutare
ita ut cum aliquo delitescit loco si
saxo albo sive frutectis virentibus
arborum similitudinem primitetur.
Unde evenit ut difficulter capi
atur. P[egasus] ut dicit poss. *De pegaso*
plinius animal magnum et hor
rendum est in ethiopia equi formam
habet alas ut aquila sed *[illegible]*
multo maiores caput armatum
cornibus et adeo monstruosum ut
ipse cuncta animantia terreat. Et
ipso gravi corpore fugam mirabili ala
rum remigio adiuti potius cur
runt quam pervolant. et collisione ae
ris vi tuente pennarum ad instar tur
binis repellunt ventos. Agricolis
est satis devorant inquiete movent
infesti sunt animalibus et hoc maxi
me homini. *De pilosis qui et homines*
P[ilosus] *silvestres dicuntur*
animal est ut glosa dicit super
ysaiam quod insignia hominis superius in
cepit sed inferius in pedes bestie
desinit. Hanc bestiam diffinit bea
tus ieronimus in vita beati pauli primi
heremite quod superius sit homo fron
tem habens asperam cornibus et inferio
pedes desinens satiros vel faunos

vel incubos vocari. Asserit idem
quod nulli dubium esse debet istud mon
strum captum fuisse in oriente et
in allexandria visum et inde mor
tuum salitum ipsum ne a calore
dissolveretur deportatum fuisse in
constantinopolim ut ab imperatore
videretur. Nostra etate delati sunt
regi francie bestia ad magnitu
dinem canis. Caput quidem non mul
tum distabat canis. Ceteri corporis
membra ut homo prepositus habebat. Cru
ra quidem nuda ut homo. manus
que vel brachia collum album ac nu
dum. habebat in dorso pilos. Vinum li
bentissime bibebat. carnibus vesce
batur coctis. Ita decenter ac modes
te manibus capiebat cibum et ori
suo inferebat ut nullus dubitaret
nihil quin humanum modum ha
beret. talibus erectus ut homo stabat
sedebat ut homo puellis et feminis
libentissime inungebat et in sexu vi
ri et femine discretionem habebat. Ge
nitale membrum ultra quam corporis
quantitas exigebat habebat magnum.
Legitur furiis agitatum hoc animal
crudelissime movebat et in homi
nes seviebat. Ceterum cum placatum
esset instar hominis mitissime ac
decentissime se gerebat et mulce
batur alloquiis. et colludentibus applau
debat et cetera. *De papionibus et cetera*
P[a]piones animalia sunt cir
ca cesaream capadocie que pri
mum admodum vulpibus maiores
instar luporum sunt adunati ulu
lant tamen uno inchoante ceteris
conclamantibus. Pilosam pellem habent
ubi eadem occisum fuit statim
adunati clamoribus assunt. Se
pulcra etiam ingrediuntur et homi

pedib

cadauib nescitur infame vox eo
longius audit et cum putatur
esse in proximo ululatus eorum in remo
tis est partibus de pathio rubrica

Pathio animal est quod natura adbi
dendum tenuitudo morbe
creasse uidetur. Corpus eius quasi
rubro sanguine coloratum est velut
quod visu mirabile dum radijs solis
obiciat. Et mirum in modum cum in vincti
bestia habet velocia uideat mortue
mox bestie platitudo tanta subse
quitur quasi indignum sit mortua
num tanto iam decore pollere
Non tamen penitus subtrahit mortue de
cor innatus cum rubor satis placite
in pelle permaneat. Ossa quoque bestie
fortissima sunt ac durissima. Ner
ui uero adeo ualidi ac fortes ut nec
in uiolencia magna fiat deficili
nec rumpantur. Credunt nonnulli hanc
esse eandem bestiam cuius gemmis
quidam occidentalium gentilium quasi
deos adorant. Tales enim besti
as colore rubei mirantur dicuntur
illi gentiles dantque eis in cibum
delicatissima fercula et adorant eas
tenentque captiuas in thalamis et
has summope custodiunt ne extra te
rram suam aliquatenus efferantur
et inde lex capitalis sanxita est
ante ad magnitudinem canum est

de putorio rubrica

Putorius ut dicit liber rerum bestia est a puto
re dicta quia nimium fetet et hec maxi
me cum irascitur. Ipsa similiter ut taxus
crura breuia habet in sinistro latere et
dextro latere longiora. Domorum ar
dua et penetralia inhabitat. Galli
narum et carnium pullorum cupidis
sima est. quippe que solum talium
bus eiusmodi uiuit. Gallinas
autem uel pullum cum capit caput
eius in initio impetit ut hic deuic

to non sit illi difficile in membris
alijs laborare uel ne possit clama
re dum capitur. de piriolo rubrica

Pirolus ut dicit liber rerum
parua bestia est maior sed non
longior quam mustela corpore rubeus
est in uentre candidus miram agi
litate uiget et inquiete gestit In
arboribus habitat et fetus ponit et de
arbore in arborem saltu potius quam
uolatu migrat quibus aliquando cau
da pro pennis utitur. Caudam enim
uillosam habet pre ad magnitudinem sui
quibus ad nisum in saltu mouet. Vi
uit nucibus et cibis libenter qui dul
cis est. Estate uictum congerit quo
uiuat in hyeme. Hec bestiola si quando
pastus gratia mutande regionis co
pulo aquas transire habet leue admodum
lignum super aquam querit. Cui superse
dens quasi uelum nauis caudam
suam in altum erigit et uento flante
sed amplius crede uelificantis ligno
transuehitur. de rangifero animal

Rangifer animal est de genere
ceruorum uel dammarum habitans
in norwegia. Est autem magnum cor
pore et robore fortissimum fuga p
telleri dare nomen habet rangifer quasi
ramos gerens Tres enim ordines
cornuum in capite gerit in modum
Duo cornua habet ceteris maiora eo lo
co quo ceruus sed maiora et longio
ra ut pote cubitorum quinque ramos
augens ad numerum quinque xx quinque
Duo autem alia cornua habet recte in me
dium capitis et hec fere ut cornua
damme lata dumtaxat et multis
ramusculis cum pinnulis breuibus
ta. Deinde et duo alia habet contra fron
tem cornua sed non habet similia cor
nibus ossibus ante que in scapulis ce

T in modum

Rancor

solent similia ypelsys eorum or
dinibus armata ferri q[uam] ad ustrios
Secus quoque diversitatibus in mon
struosis bestiis auget. De symia et
Simia de diversis generibus symi
arum ut dicit ysidorus bestia est anim[al]
condensis nullo membra habet ut ho
minis omnia fere formata. Elemen
torum sagax est nova luna exultat
media vel cava tristatur. Fetus
quos amat ante se gestat in pectore
et inter brachia neglectos vero in col
lo vel dorso suo portat. Sed ut dicit
experimentator ut cum venatores
persequentes fugit dilectum filium inter bra
chia portans confugiens onerata dicitur
et portat in collo nolens quem odit
ille enim fortiter tenet se in collo
matris fugientis et sic fit ut cum
mater dilectum perdidit amare incipi
at filium quem neglexit. Duos enim
parit filios prius unum diligit ali
um odio habet. Iacobus et Solinus. Dociles
sunt ad omnem ludum et ad servi
tutem obliviose. Ingenio pollen
tes emulantur quecumque viderint
unde in manus facilius veniunt ve
natorum. Liber rerum. Nam in ipsis
spectare venatores viderint calciat
enim in arboribus vel rupibus ut
dicit plinius accipiunt calciamenta et
diligentius ligant. Deinde expone
tes ipsa calciamenta relinquunt sub
arbore et procul abeunt ubi non ab
ipsis videri. Venatores symie de
scendentes ut fieri viderunt indu
unt se calciamentis et diligentius
ligant. Mox accurrentes venato
res capiunt illas dolos vinculis
irretitas ad ... captivas ...
timent an venatores et aliud ut sy
mias capiant sicut plinius dicit
assumunt ... viscum tenacem cum

sede in loco de quo ab illis aspici pos
sint. Inde in circuitu suos linientes
oculos relinquunt viscum sub arbore
abeunt procul. Et symie illuc de
scendentes viso tenaci oculos suos
obliniunt. Caligantes autem ve
natores cecatas capiunt symias.
Solinus. Symie genus in quiete sit
pectis aut animalibus viget que
cum cauda carent feroces sunt
morsu. Nunquam autem ita sunt man
suete ut non sint rabide ut dicit
experimentator. Libenter ludunt cum
pueris et si data fuit copia eos
aliquando strangulant. Poma et nu
ces libenter comedunt sed cum
invenerint in eis amara corti
cem cortice cum nuce abiciunt pro
amaro recusantes dulce. Et ge
stulte contra Boecium philosophum in libro
de consolatione apte dicentem: Iupi
ter quidem ... duo sunt do
lia unum plenum absinthii reliquum
autem mellis dulcorati. Ergo quis con
ditione subiacet vivendum est ut qui
bus letitie causa provenit pro
veniat et dolor. Et notandum
valde de simia quia qui simiam
leserit diu contendit cum rancore custo
dit. Symia quoniam imitatur non homines
homo imitatur in virtute. Dimit
tite et dimittetur vobis. Nisi enim
ait dominus dimiseritis de cordibus vestris
hominibus peccata sua nec pater celestis vobis
dimittet peccata vestra. Sunt et symie
que caudas habent quas cathollicias
dicunt. Sunt et alie que facie
admodum grate sunt barbate cum
dis latis habent. Tarcitis simiis aspec
tu pene dissimiles. Hoc genus vix
capi posse in insula ut ethyopia vi
nit plinius. Symiarum genus pepna
circa fetum affectus catulos quos

mansuete int' domos pariunt o
ibus demonstrant tractricesque gau
dent Ꝯ facies symie e similis
faciei hominis i multis & naso au
ribus et dentibus Dentes anteriores
ht sicut homo et molares simil'r
et in ciius palpebris superalia ꝯ
curata tualide subtilia Et in primis
pectore sunt mamille pue et h'
ideo quia ht brachia ut homo et
manus comunem actum Et licet
cum habeat cum homine talem dispo
sicionem extius intus tamen nulla
ht disposicionem comunem cum hoie
tn' minorem qm nullum animal sic
et ypocrita ponem iusticie habe vi
detur exterioris sed intus multu
virtutis signum bed repletus e oi
malicia et omni dolo Invidia symie
sunt ut dicit plinius que toto corpe
blandicie sunt Has indi venant
sagaci studio captasque domesti
cant et omne ludum habiles ca
leticies ut dicit ysydorus toto pene
aspen actus distant Omnes enim
in facie producta barba elati cauda
Omnes fere bestie mamillas ht
in posterioribus contra renes ut ipsas
i inferioribus positas attingere pos
sint fetus competens habe cum ve
lint homo vero et symia in pectore
mamillas ht quia dedit illis
natura manus habiles elevandi fetus
aterni ad pectus supinus et adap
tandi fetus p manus ad ubera
Hoc illi deest humani corporis
quod caret umbilico volua symie
ut volua mulieris et virga mas
culi ut virga ciuis pedes eius
inflexiones earum ut hominis sed
calcaneum ht i pedibus ꝗ pl'c ei
gunt ut homo Stant et currit
cum voluerint sed non possunt hc
nisi modice et hc partisicium et
coactionem hominis quia illas
natura condidit in faciem esse
prostratis Solus enim homo fa
cie elevat ad celos ut dilucide
pateat cognacionem eius scdm
aplm intuet ee debe De tigridibus
Tigrides ut dicit plinius sunt
notatte maculis fulvio ni
tent velut int' nigritatem nigra
incredibili feroacitate sunt Tanta
velocitate vigent ut volare pu
tent' ulloque tam longum q no iube
ni penetrent vel adeo antecedit
q no illico consequatur et hc maxi
me pbat cum catuli eorum raptores
insistunt Nisi in presidio maria fue
rint frustra e hominum mone aufi
ut illarum catulos rapiat Sz deci
piunt hoc modo sicut dicit plinius
Et nempe cum raptor vacuum catu
lis cubile reperit raptorem i mo
mento consequitur ayox appinqua
te iure raptor unum e catulis abiciat
et uno solo solata iure defert adp
lita velutenusque acior e cum iterum
raptori insistit recipit quoque al
terum vel aliquem tercium Si non ite
rum raptor navim attigat et ir
ritata feritas seviat in litore Re
ferunt Ambrosius refert Tollunt
raptores pilas vitreas i quibus
depicte sunt spes catulorum subla
tisque catulis cum ingruere b' pter
gunt tygrides catulorum ꝑentes
viderint picturis iacitunt Tig
des uero rotatum spes vive estiman
tes sistunt Tandem uero tygrides
pedibus spes vitreas confringendo
frangentes nichil reperiunt Delu
sum q' se videns totis se ad ꝑhen
dendum viribus fundit et iracu
die stimulo velocior fugienti i
minet Item ille spei obiectu per
tem retardat nec tamen ꝯdulitatem

homo

matris memoria fraudis excludit.
Raptum vero spat imaginem nec qui
lactaturum fetus respicit. Sic pie-
tatis studio decepta et vindictam
amittit et prolem. Abgys animalis
nomine flumen tigridis dicitur
eo quod rapidissimo cursu a monte
armenio omnium montium altissi-
mo prorumpit. Huius bestijs hyrcanorum
regio maxime habundat. Tigris ani- No[ta]
Anima mam signat secundum quod convenit et
animalium est ad bonum velox esse
secundum quod dicitur In manibus tuis vita et
mors quod anime nostre eligere effectus
huius sunt opera bona. Insidiator
dyabolus Iactus pro reputacione vanita-
tis decepcioni intenta anima perdit
bona opera. Et sic astucia dyaboli
deridetur. Accidit etiam aliquando ut
insidiator unum inter catulum reddit
ut sic acceptis desistat. Sed alter-
de simplex anima qui offenderit in
uno factus est omnium reus. Sic qui u-
nam virtutem perdit perdit omnes
quia una habet habet omnes. De tauro
Taurus bove et vacca ref.
ut dicit liber rerum animal
est robustum viribus et inter om-
nes sociales bestias mansuetu-
dinis preter aliquas que certis tempa-
litate adsuescunt. Plures animali-
acerbissime pugnant. Solus
vero cum quibus sunt consortibus ignavie
facile succumbit. Cum pellantur
linguas extras habent dentibus nil
agunt. Set tum cornibus Pullus eorum
cis mentibus horror. Cum depas-
cunt herbas radices non ledunt
sed herbas tamen sumunt quod insuperficie pro
Tauri fortiores sunt aptique fi-
unt ad omne opus et maxime
adiuncti si castrati libidine careant.
Quanto enim seniores tanto tene-
riores habent carnes si fuerint in-
pinguati. Plinius Tradunt si
dextrum priorem abeant in coitu
tauri generatos esse mares si vero in
levam feminas. Concepto uno i-
nitu peragitur. Pariunt mense
decimo. Et primi lac nate coagu-
latum efficitur lapis. Et hoc cum aqua
miscetur lacti. Omnes femine sunt
subtilioris vocacionis nostre quam
masculi preter quam in genere vac-
carum. Vacca enim grossiorem habet
vocem quam taurus. Bovem in gra-
tum in socijs crimina pietatis ut
dicit ysidorus. Nam alter alterum inquirit
cum quo ducere collo aratrum consuevit
et frequenti mugitu pium testatur af-
fectum si forte defuerit. Vaccas ge-
minas plinius ferre negat preter-
quam dextro uulue sunt etiam cum
geminos ferunt robur in quoque
natum est. Sanacione frequenti aque
calide traduntur pingues fieri.
Taurorum in aspectu generositas est
cornua frontis. Cum dimicat tota
conminatio in posterioribus pedibus stat fra-
gliscente alterius replicat pedes
spargit arenas. Ferit cornibus et
capite dissipat. Huius frontem va-
lidam ad omne pugnam alanos
plinius culpavit creacionem thauri
eo quod non haberet cornua in humeris
quia tunc impulisset forcius. Sed
erravit ut dicit aristoteles quia si cornua
rigida esset in aliquo membro a capi-
te posset ei pondus magnum et pro-
hibens operaciones quibus humana
natura utatur in iuvat. Ponebat at-
denus alterius plus quod caput de-
bilius membrum est in tauro et me-
litius fuit quam forcius membrum in

Rustici

tauro caput et collum est propter hoc
iugum ligantur eis in capite non in
humeris sicut equis sed in capi
te ut sicut caput fortius ceteris mem
bris pondus ferat. Collum autem
eius ex cartilaginosa carne est et
forti propter hoc inflexibile est quodam
modo ad pondus debitum ut dicit
Experimentator bos nervos cordis habet
fortiores et duriores quam cetera ani
malia. Taurus tamen fortiores et durio
res. Caro bovina sicca est ad compara
cionem porcorum et hircorum ideoque
generat sanguinem grossum turbi
dum et melancolicum multum tamen
dat nutrimentum et valde confortat
et hec prius malum quia tarde di
geritur nisi cum vino forti et allio.
Tauri si manserint multis annis
in coitu multum impinguantur et
cum venit excessus subito mori
entur et non laborabunt in infir
mitate diutina ante mortem. Hoc
idem videmus in hominibus rusticis
et agricultoribus qui inexperti erunt
deliciarum et laborum experti cottidie.
Taurus libenter bibit aquam cla
ram. Cornua vacce duriora sunt
cornibus masculorum. Fetus quem
vacca parit ante menses decem non
vivit quia ungule non complebuntur.
Quando vacce multum setifere fit
pluviosum tempus in hyeme. Sed
homines dicunt. Cornua tauri si
calefiant flecti possunt ad libitum.
Vaccis accidit podagra que difficu
li curari possunt. Alia infirmitas
accidit vaccis et signum huius infir
mitatis aurium declinatio est et non
sanantur de facili. Et eis mortuis si
aperiatur pectus apparet quod corrup
cio pulmonis in causa fuit ut dicit
magnus Basilius. Tauri nimii sanguinis
haustus letalis est. Bovinum laborem

Sanguis tauri

agricultre vehemens bovem. Tanta
apud priores est cura boum ut sit
inter exempla ut dicit Plinius quod quidam
dampnatus fuerat qui suum
bovem occiderat actusque in exilium
tamquam colono suo interempto. Bos
animalium est tamen qui stimulo ac
cepit. Baculus tauri non ceu ubi in
gelatur per frigus sed segregatur
aquositas ab eo et residuum fiet
grossum pinguem non incrassatur.
In regione Arnbatendor sunt vac
ce magni corporis ita ut oportet
mulgentem stare in pedes erectum.
Hee super modum dant lactis habun
danciam. Sed et canes in illa regio
ne sunt magni et omnia animalia pre
ter asinos. Vacce non frequenter
non possunt pati coitum tauri propter
duriciam virge. Cartilaginosa enim
valde est et nervosa. Aristoteles refert in libro
de animalibus quod taurus armenticius
aliquando castratus post hoc coivit semel
cum vacca et vacca concepit ex tau
ro et peperit filium. Hoc dicit non fuisse con
tra ordinem nature quia antequam
castraretur habebat semen in virga
quod post castracionem effusum infici
non optime generare potuit. Sed
nunquam ulterius quia cursus seminis
in testiculis eius erat ad virgam per am
putacionem testiculorum descendens.
Et notandum quod menstrua apparent
in vaccis equalibus precipue et cessat
in quatuor mensibus vel in quinque sed
hoc raro evenit nisi in calidis regio
nibus ubi magis habundant hu
mores et superfluitates in animalibus.
Sed et ipsa menstrua efferuntur
aliquando per speciem in urina et urina
vacce est nociva. Omne animal habet
urinam spissiorem post partum quam

duo tauri fuerint in grege pug
nant inter se et qui vicerit vacit
cum vaccis et cum victor debilita
tus fuerit propter multum coitum impug
nat eum emulus eius et eo de
victo saltat super vaccas ut enim
provocet ad furorem Siquidem an
norum etas est taurorum Si quis fin
derit cornum tauri et insufflauerit
in ipsum corpus dat ei cibum ciconis in
pugnabit Refert ambrosius quod bo
ues impendente pluuia ad presepia
se quiete tenere nolunt Idem in na
turali sensu mutationem celi colli
gerint foras spectat et ultra pre
sepia cervices suas una omnes exten
dunt ut prodire se velle testentur
Sanguis tauri de facili non congela
tur et hoc propter naturalem calorem sanguinis
congelatur autem sed valde debiliter
Sanguis tauri calidus fomentat
constricta ossa Fel boum cum melle
mixtum scrinium sive lignum vel fer
rum trahit ecce De tauro indie

Tauri ut dicit plinius qui in in
dia sunt fuscum colorem ha
bent fetas congeneribus contornibus qui
de caput omnibus ictum adiunctis
patentem veloces sunt inter volu
cres pilus eius ingratum ignibus
Conferunt cornua sua flexibili
tate qua volunt vel ad libitum
vel ad pugnam et ea vel deponunt
vel producunt Habent et aliud ima
men ciunt fetus partus se remotis
sime Cuius calore et fetore retar
dant canes et venatores ne eis
appropinquent Avaricia qua in bello habent
telum omne despiciunt tam ima
nis ferocitatis sunt ut capti ani
mas furore pariant Sunt etiam
moriente boues qui unum tantum
mo cornum habent Sunt ibidem alii qui
tribus cornibus in fronte armantur
Hii nequaquam fissas habent vngu
las sed solidas sicut equi Sequitur

De tramez

Trameez animal est
modicum instar cuniculi
ut dicit plinius quod licet paruum sit
corpore fortissimum tamen validum et robus
tum viribus est et naturalis animo
suum ad pugnam Cui etiam insig
nia rei repugne natura in capite
contulit galeam qua testa capitis
protegeretur et cerebrum et qua etiam
dilucide monstraret quod cum rei con
dite honestum et utile creaturis
nature prudencia ministrauit Hoc
animal rubei coloris est et in suo ge
nere speciosum De tragelapho ecce

Tragelaphus animal est lege
prohibitum sicut ysidorus
dicit Speciem ceruinam habet in multis
villosos armos habet ut hyrcus
et mentum et hyrcus barbis ca
put habet ramosis cornibus apparatu
uirtute et armis potens adu
ersus quemque procelle est in ymmem
ab hostibus custodire Est quadam
terram qua fasida dicuntur
nec alibi usquam inuenitur Sequitur

De tragodite ecce

Tragodite
ut dicit plinius bestie sunt
que contra omnia genera quadrupe
dum bestiarum mirum repentinum
deiectis cornibus obliqua ceruice
pascunt Et hoc est causa cornua
habent longa protectionem capitis et
maxillarum usque ad tantam pende
ncia quamobrem tales bestie in terra
pasce non possunt prohibentibus
cornibus cornibus sed obliqua
ta ceruice longa stare possunt in

79

contra lepram

dentur herbam ore attractam quam
aliorum more carpere. De Talpa. xxx.

Talpa ut dicunt liber rerum
et glosa animal est parvum ni-
grum et cecum. Hec ut glosa dicit
debita gignitur complicata cutibus
tamen corrupta. Et quod dignum est in
terra habitat vivit. Unum est liber re-
rum aliquam terram siti arescente egredi.
Sed quia cecum est redire nescit ad
locum unde egrediebatur. Ideoque ple-
rumque fit ut anticipatum perima-
tur frigiditas olerum et diversarum her-
barum bona quam maxime demoli-
tur ut dicit experimentator humus
conspicatur frugibus subtrahit radices
edit. In fame terram comedit. Pellis
eius est nitidorum pilorum variis val-
de decentibus colorem habet. Unde greci ea
alsalgirum vocant. Talpa combus-
ta in pulverem conspersa cum albugine
ovi super faciem contra lepram reme-
dium est. Sanguis eius si superunctum
pilis caput liniat, pilos redire
cogit. Cadaver talpe cum computru-
erit fetorem maximum evaporat.
Vermes autem volatiles insiden-
tes cadaveri inde trahunt venenum
efficacissimum ut inficiant totam
terram. De talpa Aristoteles dicit: omnia inquit
animalia que gignunt sibi similia habent
oculos preter talpam que est privata
oculis secundum quod apparet foris. Que omnino
non videt. Verumtamen si quis scindet co-
rium quod est super oculos eius inveniet
nigredinem quandam et in medio
eius pupilla dispositionemque
oculorum indebitam quod non accidit
talpis privato lumine vel causa cu-
tis super oculos eius. Hinc intelligitur
esse sapientia conditoris qui unicuique rei
dedit inesse quod competit et utile
est. Talpe nec oculos tribuit cum

quibus in tenebris et in latibulis
habitans etiam adlumine habitatus
oculis non videt. Sed ei oculos licet
non in plenum formatos tectos dedit
quibus et utilitati satisfaceret et non
videret et tamen oculos dedit ut nature
decus omnimode non negaret. Tal-
pa omni animali ut dicit plinius libro
dius audit obruta terra tamen de-
so tantum surdo elemento et in hoc
magis mirum quod omnis sermo in subli-
me contendit. Talpa intrante ue-
sit in alio tempore tumulos plures non
eicit. Sed longas vias in terra superficie
perinectens ubi non ille diversimode
quemvis magnum tumulum eicit
cumque cum fetibus iocundatur. Cum quodam
in iudaico venit per vias illas a-
qua currente ad tumulum talpa cum
fetibus suffocatur. Cupidum quidem
talpa significat qui despoliis aliorum
quamque redditum comparat. Cenoru
in medio structuram domorum erigit ut
dicat: anima habes multa bona re-
cum quod venit in iudaico lacrimarum
pauperum coram deo ultione di-
vina perimitur et dicitur ei: Stulte hac
nocte anima tua rapietur a te. Hec
autem que parasti cuius erunt. Unde
david patres talpium erunt principis
et hedum possessio bestie tero ani-
ma demonium. De unicorno. xxx.

Unicornis animal est parvum qui-
dem ut dicit ysidorus secundum for-
titudinem corporis. Venia etiam cru-
ra habet secundum sui magnitudinem. Acer-
rimum nimis est ita ut a nullo ve-
natore valeat comprehendi. Huic co-
lor buxeus cornum in media fron-
te habet quatuor pedum, a quo nec
ipse elephas tutus est corporis sui
magnitudine. Hoc cornu ad saxa limat

Cupidus

in pugna. Iram sepe cum illo certamen habens in ventre vulneratum prostravit ut dicit liber Kyranidarum. Horum illud demones dicit. Prostratur enim et sic sudore zpucia totum fugat demon. Ferrum non timet. Manet in montibus excelsis et in solitudinibus vastissimis commoratur. Iacobus et ysidorus. Quod sic argumento capitur. Puella virgo in silua proponitur, sola que relinquitur. Quam adueniens omni ferocitate deposita casta corporis pudicicia virginis venerit et caput suum in sinum puelle apiciens ponit. Quique soporatus inermis deprehenditur a venatoribus et occiditur aut vel in regali palacio ad spectaculum exhibetur. Hoc animal primo ut Plinius dicit magnus Pompeius ad spectaculum Rome exhibuit. Hoc crudele animal Christum

Cristus

signat qui ante incarnacionem seviebat in celo puniendo angelos propter superbiam in terra homines propter inobediencia sic Adam propter luxuria sic Sodomitas propter rapina sic filios Israel. Hunc nullo contradicere audiente clamat Ysaias. Non est qui consurgat et teneat te. Hunc quoque in deserto mundi virgo quam cepit. Deum gloriose virginis Marie in comparabili pulchritudine castitatis illectus dei filius quasi sinum eius uterum introivit atque peccatum humanum corpus accepit. In quo a Iudeis quasi crudelissimis venatoribus comprehensus occiditur. Indeque resurgens et ascendens ad celos in celestis regni palacium ad patris dexteram collocatur. Sequitur alius. De urso capitulum

Ursus animal est fetidum in omnibus membris deforme ex toriatum membrorum fere sicut homo. Humilitatis maxima in brachiis et lumbis. Caput autem infirmum sicut et debile et lumbis. Ursa tricesimo die a conceptione paulo minoribus maiore ut dicit Plinius immaturum partum parit carnem quam exsequat lambit et fetum fovendo et formando producit in membra. Interdum appectoratos fetus fovent et assiduo accubitu calefacti animalem spiritum trahant. Hunc matres intra primis quatuordecim diebus in sompno ita conaduntur ut nec vulneribus excitari possint. Mox egresse indicem libidinem tantam paciunt in plenacia luce ut putes eas oblitas ceticie. Itaque informem fetum cum nascitur nullum membrorum appet preter magnum liniamenta plurimus. Coeunt non sic alie quadrupedes sed sic coeunt homines libidinem suscitant certa tempora veneris. Solius mares vertent honore secreto in speluncis gravidas. Michael Varius quam picentem videt ursam brecius si non habuerit ramorum fruticumque congerie edificant in loco que magis inpenetrabilia sunt molli fronde constrati. Urse femine sunt forciores et audaciores maribus sicut in leopardorum genere est. Catulos de inceptionem et astuciores sunt. Crudior mamillas habent. Ursus indiffrent comedit carnes et omnibus tue sive arborum propter humiditatem corporis ascendit aut arbores vel propter timorem vel propter cibos. Frangit autem alimaria et comedit fructus eius comedit cancros vel formicas

pro medicinam. Carnes autem ce-
dit propterea quia cibus sunt magne
fortitudinis. Ursi potius aquam
ore vorant quam bibant more a-
liorum. Edere carnes ursi ut dicit
plinius interesse videntur. quod est contra
omnium morem paucissimis eius
sagius plerumque etiam cor hyeme quidem
dem pars deambulat. hec autem
precedunt. et tunc pingues sunt
maxime tamen mares. Cingiri tamen
non parva et maxime tamen hyberno
tempore parum admodum dormiant
Invenit nullibi philosophorum quod ur-
sus hyberno tempore terram intret et ibi-
dem iaceat sine cibo duobus mensi-
bus et est ratio quomodo hoc fieri potest
Notandum quod cuilibet animali nutri-
mentum duplex est. Cibus corporalis
quo membra. Aer sensibilis quo
spiritus reparantur. Item sive aeris in-
spiratione manifesta sive occulta in-
animatum vivere potest. quia non potest vi-
vere sine spiritibus quibus vegetatur
Et quidem sicut spirituum in grossitie
subtilitate mediocritate diversa est
varietas. sic aerorum reparationes
naria aer exigit diversitas. Vi-
demus quedam propter grossiciem spiritu-
um tamen in aqua. ut pisces quedam
in terra ut talpam. quedam in aere
ut cymples. quedam in igne ut
salamandram morari. Certum
est enim quod in corpore mixtum dominan-
tur elementa terre et aeris. ex qui-
bus necesse est ut reparationem spiritus
consequatur. Unde gratia similitudinis
in hyeme quando aer spissior elevatur
subintrat terram. et hec causa ae-
ris frigidior ursus cum exa-
dusto humore gelatus et ideo ferox

propter nimiam despressionem pororum
frigiditate admitiora penetralia
maxime ledit. Hanelitus ursi
ita pestilens est ut contactum eius
aliquam nulla fera attingat et ca-
rnes putrescunt afflata non pre-
sciat. Saltatus super dorsum tauri tau-
rus cornibus vult cum ferire ur-
sus tenet manibus cornua illius
et scapulas perstringens illum demittet
in terram. Taurum vero sine cornibus
facile non vincit. Ambulat erec-
tus super posteriores quando vult luctat-
ur. brachiis ursi nunquam impetunt
hominem nisi ab ipso prius ictum susce-
pit. potest tamen letales ictus.
omnes lesiones et livores lambe-
do pedes dicitur educere. Dicunt
tamen nonnulli quod cum lingua lambitio-
nis est morbus quidam furie quod
cum arripit multis horis et sat
cedi potest quia spumat ore et toto
corpore gemitum experimentator ut dicit
validiorem opinione illam que
dicit ursus lambendo dolores e-
ducere. Ursus quando capitur nec ad
minimum mansuescit excecantur
oculi eius ex candenti ferro cum ei-
us candens respiciat. quam insensi-
bilis minimum amittit. Vix potest sine
inmobilis quin se de loco ad locum insta-
bilis movet. Dicit magnus Ba-
silius quod ursus letali vulnere sepe
perfixus omnibus utitur machinamentis
ut se curare prevaleat. Herba pre-
cipue quadam nature fortiore pla-
gas parvas opilando. Capitur hoc mo-
do venatores noverunt arborem
concavam in qua apes melleos
favos congesserint. malleum fune

febris

quoddam dependerint ingentis mo
lis ita ut obstruat foramen per
aditus ad favos et iuxta sub
arbore palos exacuatos inter
ri figunt. Cumque ursus mellis
cupidissimus malleum invenit de
pensum in aditu inpingit pendentem
tamque citius redit. Quod adloquens re
liquens malleum nitentem re..ube
rit. Hoc dum sepius fit ursus
quam mellis cupidior nimium irritatur
tandem fessus multisque ictibus mal
lei in palos acutos sub arbore
defixos cadit statimque obstinantes
venatores decretum capiunt vel
occidunt plurimum. Ursi dum bu
balos silvestres invadunt aut
cornua invadunt aut nares
cornua ut pondere defatigent
nares ut acrior dolor sit in lo
co tenero. Aliquando ut si gustaverint
mandragore mala moriuntur
si norant formicas adcipien
dam sanitatem. Ambrosius. Ursus quo
que graviter affectus cede et sauci
atus vulneribus mederi se novit
herba cui nomen est ut greci ap
pellant fleonos. Hunc herbe ul
cera sua subiciens applicat
ut solo curetur attactu natura illi
ostendente medelam. Item ursus vero
infirmitate pre... formicas de
vorat et recuperat sanitatem. Ur
sus inter omnia animalia fere tene
amantia semper quamdiu vivit
crescit. Unde ursi maximi ac
fortissimi inveniuntur. Ursos nigros
orbis communiter habet. Albos autem
nonnulle partes et hos maximos

No

adeo ut in xv cubitorum longitu
dine excrescant. Ut dicit liber
Kyranidarum unumquodque membrorum
eius faciat medicinam in mem
bris hominis. Ungule dextre ma
nus illius portate vim febrium
sedant. Ungule vero sinistre ma
nus demones fugant. Cornu
eius pulices fugit. De beson

De besontibus

Wesontes ut dicit Solinus bestia est bovi simi
lis collum setosum habet iubam
ut equus tam in maribus quam in femina
bus est. Et captus ab hominibus
mansuescere vel domari numquam
possit. Hic quidam seculares
tum ad religionem venerint tam
pristina scelerum consuetudine as
suefacti sunt ut numquam possint
cor suum ad aliquam benignitatis
gratiam inclinare sed semper truces
atque feroces grassantur in socios
et religionis vinculum ...
iugum abiciunt. Unde dicitur
inveniuntur talibus per prophetam a se
culo inquit confregisti iugum
rupisti vincula et cetera. De Urin

De uris

Uri ut dicit Solinus ita
corpus animal est cuius cor
nua velut taurina in tantum
modum excrescunt ut secreta
ob insignem capacitatem inter
regias mensas poculorum re
giorum gerula fiant. Hos ysido
rus agrestes boves dicit in
Germania. Adeo fortes sunt hee
bestie ut arbores et armatos mi
lites incursibus elevent. Hoc ani
mal eos signat qui honores
mundi per tormenta querunt ut
de eorum laude nimium extolli ...

honores

querant sic de arcturo ut marti
res aut sanctos signat. De quorum po
tenti merito virtutis laus in sa
crificio altaris posita offertur etc.
Uranuscopus de uranuscopo
animal est lato pectore po
paruulis auribus circa faciem col
lo prominente oculum solum habens
in vertice capitis quo celo semper
intendit. Unde uranuscopus
ut hinco dicitur bos silvestris sup
intendens dicitur. Hoc animal sagacita
te viget pre multis animalibus et
hoc maxime in custodiam sui pre
cipue fortitudine et magnitudine
dilatatur et cetera. De vulpe et cetera
Vulpes ut dicit ysidorus ani
mal est dolosum valde co
lore admodum rubea et cauda
villosa et magna. Experimentator. Cu
cum canes insequuntur assecutique
minime apprehendere vulpes villosa
cauda sua ora illorum insequencium
trahit sicque deludit canem quo
usque silvarum condensa possit at
tingere. Refert beatus ambrosius quod vul
pes imminente periculo mortis
primum arborem petit et clamat
picemque qui fluit de pino sumit
in cibum et sic recuperat sanita
tem et vitam vite protendit in lon
ginquum vulpis diebus canicularibus
quinque ita gravatur languore quod surgere
non potest et tunc in speluncarum abdi
tis latet consilio naturali in po
tencie sue. Sunt enim intra fovee
as aditus tamen sed plerumque capi
untur in hiis viam venatores in
ipsas delitescere noverunt in foveis
paruulos catulos arte doctos im
mittunt qui penetrales fovee si
nuositatem in qua iacent eas late

tur pellunt ibique detentas predicti
venatores iacentes attingunt
et rapiunt. Dicit experimentator quod
vulpes in fodiendo foveis non la
borat sed bestia quedam quam dixi
mus dicitur taxus cum in fovea
in terram foderit ad quietem vulpes
dolosa in ingressu fovee ventrem
suum stercoribus exonerat ut feto
re digestionis putride fovea pol
luta molestat. Et vera taxus be
stia fetorem digesti stercoris abho
minabiliter detestatur locumque dimittit
et sic dolosa bestia locum possidet.
Dicit experimentator quod vulpes ob
fetidum hoc et fetidus etiam est ap
te posteriori maxime domesticis in
sidiatur. Fel eius aures sanat
adoctos auribus et podagricis ad
eps prodit prodest pellicula cir
cumvoluta pedi podagrico sanat
cute intus lesa. Iecur eius assum
et cum vino bibitum yliacam pas
sionem sanat. Eius cor valet flux
ui sanguinis. Cerebrum eius infanti
bus datum sepe ab epilencia perpe
tuo liberat. Sepum eius vel adeps
omnibus doloribus membrorum valet.
Splen quoque bibitum contracta
membra resoluit. Carnes vulpis
si combuntur pulvis carnium valet
asmaticis cum vino sumptus. Ca
gimen adipis eius multum confert
doloribus aurium. Si auriculam vul
pes comedit mori dicitur. Calefactio
nem epatis patitur tempore estivali ven
triculus fluens ad exteriora cum revele
nat et ulcerat cutem eius et propterea
cadunt pili de corpore eius sic dicit
Constantinus in viatico. Lepore venatur

et pmo quid ludit cu ipo. et in
de dentibus eum attemptat et ulle
pus effugerit sola celeritate abil
lo capitur. Nonnulli uo ex lepo
ribus assueti malicia uulpis sen
ciunt ludum illius et appropinqua
cionem illius timent ut inimici
Dicunt aut vulpem lacus gela
tos transituram. aure ad glaciem
apposita quietare spissitudinem
gelu nec transire audere glacie
n sufficient fortem inuenerit. Plu
rimus vulpes infame pangustia
latratus canum dum inuitari eciaz
cum esurit nec inuenit quod man
ducet fingit se mortua et respi
na flatum attrahit lingua protrac
ta. Tunc aues iuxtante quasi
ad cadauer descendentes apto ore
suo rapit et deuorat. vulpes an
fractuosis fertur discursibus ne
a uenatoribus eius percipiant ue
stigia. Est enim vulpes dolosum animal
uolupes quia est uolubilis pedibus
et numquam recto itinere currit. vulpes
in latere picata maremque feminaz
amplexante coeunt. virga vul
pis exosse est intus. De Varrio etc.

Varius bestia est parua paulo
amplior quam mustela dic
nomen habet. Iuuentute enim candidus
est. In dorso habet colorem cinereum
ita elegantem ut inter bestias
cum sine creatione spectabilem
Degunt pirolli est in arboribus ha
bitat. Foetus facit. Harum bestiarum
pellibus in ornatu uestium et mari
me in pallijs gloriari solent homi
nes utriusque sexus. Et quidem cu
gloriet homo pelle aliena et non
sua natalis. ipsa tamen bestia in pelle
propria nunc gloriatur. In quo nobis
dat intelligi quod in uiris non debemus
bonis actibus gloriari maxime cum
dominus dicat. sine me nichil po
testis facere etc. De zubronibus

Zubrones bestie sunt for
tissime et sunt de genere
taurorum siluestrium. Bestia maxi
ma est ut pote ad longitudinem
xv. cubitorum pilos sub nigros
habet. cornua maxima cubitorum
trium amplaque huiusmodi ad-
ut admensis diuitum potum
gerula fiant. Omne celeritatis
sunt falsoque obtinuerunt in illis
regionibus alatinis nomen ty
gris. et habet propter uelocitatem. Errant
enim qui hic dicunt quod tigris be
stia est satis modica et uelocissima
est orientem habitans. Hec non in
boemia inuenitur repitur. zubrones
ut dictum est animalia maxima
sunt. et tante uelocitatis ut sepe
quod cum impetu egerunt retro ac
ti in cornibus recipiunt. atque lon
gius post terga proiciunt. Est stolla
gissime habet stercore persequentes
canes excecat atque debilitat et
penitus inutiles reddit. Cum ho
minem aut canem obuium cum
sustollit in cornibus. et tam diu
in altum iaciat donec penitus in
terimat conquassatum. Hoc astu
uenatore decipit. nec est alia
ars venandi qua difficili capi
posset. Lassato penitus zubrone
canibus et uenatoribus uenator
cum spiculo opponit se ei circa ar
borem magne molis. Quem cum
uidet zubro occurrit ad arborem
et fixe cornibusque tingens illa
putat stolidus quod uenatorem pos

popeliza

oha

sit obuie ac modo cum non possit et
uenator semper arbore protegitur
interim venator cuspide latera
luctantis perforat et deicit sapiencia
humanus uiribus invincibilem
Aliud zubronum genus est quod polo-
ni dicunt thuriones forma minus
et velocitate prestantius De zibo

Zibo animal est crudele ni-
mium in mortem hominum nimis
et bestiarum crudelitatem lupi habens
in collo eius pili sunt sicut equorum
pili et habet pilos fortes super omnia
spondilia voces hominum imitatur
et hijs plerumque uocibus deludit
homines eius maliciam ignoran-
tes Delitescens enim in abditis
siluarum uocabulo aliquo eorum
sollicitat homines transeuntes quos
ut prope venerint deprehendit De-
pulcra etiam mortuorum infre-
ditur et ibi cadauerum spurciciis
delectatur carnibus enim huma-
nis libenter vescitur Canes etiam
hoc modo deludit latratus eorum
imitatur et cum eum canes audie-
rint suspiciunt socium et cum
approximauerint a zibonibus deuo-
rantur Dicunt nonnulli quod zibo
de genere hyene bestie est et satis
videtur in moribus Explicit de ani-
malibus quadrupedibus Incipiunt
capitula de auibus recta serie

Generaliter de auibus
Aquila septentrionalis
Arpia. Agothiles

Ardea
Ardeale
Anseres
Anathes
Accipiter
Anchalaham
Achantis

Asilon
Alauda
Alciones
Aues paradisi
Aeriophilon
Bubo
Buteus

Butorius
Bistarda
Barliates
Caladrius
Cynamolgos
Cygnus
Cariste
Ciconie
Coretes
Calendris
Coruus
Cornices
Cornica
Cuculus
Cardellus
Columba
Carcates
Coturnix
Carduelis
Crochilos
Diomedie
Dariata
Egithus
Ericodius
Fenix
Fulica
Falcator
Fetix
Ficedula
De medicinis
auium nobilium
in infirmitatibus
earum omnium
Falco
Grifes
Gracocenderon
Gosturdi
Grues
Glutis
Gallus
Gallina
Gallus gallinacius
Gallus siluestris
Garrulus
Graculus

Ibis
Ibor
Incendula
Hyrundo
Hydi
Hysophiaca
Kyliodromos
Kym
Karkalaz
Kamor
Kiches
Larus
Lucidij que est
Hyrcene
Lucinia
Licanios
Lagepus
Merulus
Magnales
Melancoriphus
Morplex
Memnonides
Merops
Merendula
Monedula
Mergus
Nisus
Nicticorax
Nepa
Onocrotallus
Otus
Osina
Orioli
Pellicanus
Porfirio
Pauo
Perdix
Platea
Plumales
Pica
Picus
Passer
Philomena
Psitacus

Expliciunt capitula Incipit liber quintus de natura auium et primo generaliter dicendum est

Omnis auis que est
bone alę velox ī vo
lando ē malorum ide
debilium sicut hyrun
do et similia Omnis auis comme
annat q emittit semen et voce
hēt multum strepitum circa vultā
tem tempe coitus pter hominem
Aues parui corpis plus vociferant
quam aues que sunt magni corpis
et hoc tpe coitus pter hominem O
ne volatile curuorum vnguium hēt
coxas et pectus forcius quam alia
volatilia Similiter omnia animalia
hnt digitos quedam autem con
tinuos que notant ut anser q
dam disiunctos ut bubo vel pica
Omne volatile hns curua vngula
ē boni volatus et omne vola
tile q hēt vngulam rectam sicut
gallus est mali volatus ac de
bilis Prima auium primo ē albu
deinde rubeum ī modum sanguis
deinde citrinum Dixerunt quidam
q oua venti illa s que veniunt
sine coitu ut sunt aliqui galli
narum vel anserum oua inquam talia
ut dixerunt quidam sunt ex sup
fluitatibus ouorum puenientia ex
coitu Sed mentiti sunt qui hoc
dixerunt quia sepe visi sunt gal
line ouare sine galli coitu Sed
notandum q talia oua insipida sunt

et pua Omnis auis hns aduncos
vngues carne viuit Alie autem
cibant fructibus et seminibus atque
reptilibus Omnis quoque auis ī aqs
natans pellem hns ī pedibus
comedit carnes Omnis auis q
venatur pdam venantur generis
altius quam de sua bestia specie
Et multum differunt aspectibus co
lor visus sunt pictatis expers ē
Omnes aues que hnt longum
collum bibunt et eleuant ca
put quousque aqua descendit
in ventrem Multe aues debiles
ad multum volatum horrentes hye
mem ad conualles ī locos calidos
fugiunt et ante recessum suum
pinguescunt se ut multum come
dunt et impinguantur Ac per hoc
melius possunt hyeme pati fa
mes ī copiam Iacent eciam ple
rique aues ptotam hyemem ī
speluncis et cauernis vallium
in locis ubi calor magis est Ibi
inquam iacent quasi semimortue
ī vicem globate et consentire
ad calorem multitudine viuunt
sine ullo cibo multo tpe circa te
pocius eas sustentante quam vita
post hyemem nō veniunt suc
cessiue sedm debilitate suam
Carnes auium que comedunt
carnes sapidiores sunt aliis
carnibus ubi forte obstet aliquid
specialiter ī eis nate contrarium
Omnis auis aduncos pedes hns
q de preda viuit constantiam nō vo
lat cum femina suo ghīe Omnes
pulli auium quando parui sunt sunt

uentres et umbilicos longos et
cum creuerint abreuiant(ur) Cum
autem longos habent hec racio potest esse
quia secundum quod dispositi in ouo ia
cebant nec intestina conclusi esse
re cibos poterant set aliquanto
tempore post partum manent. pulli eciam
dum adhuc parui sunt caput ele
uatum sursum tenent et hoc ideo
quia a cibum indiscretis tempori
bus suspensi mentem adeo suppina
tur. Cum autem adulciores fiunt
caput ad yma deponunt quasi
disponendi adhuc ut tempore optimo
non amire cibum. sed post interra
quesituri Aues non cadunt sup(er)
cadauer fetidum ut habeat sapore
bonum Ex quo si bonus sapor fuit. tunc
illecte sapore bono. fetorem non cu
rant Non euitant Aues aquas
claras uiuas et currentes dili
gunt Omnes aues habentes ungu
es aduncos non bibunt aquam
et hec racio. quia comedunt carnes
que humide sunt magis. quam
cibi aliarum auium et tales aues
habent gracile et subtile corpus et
alas magnas propter uolatum Nullum
enim animal non habens pulmone
molle et leue multum bibit Om
nes aues longum tractum fa
ciunt in bibendo excepto gallo hy
rundine et auibus que in aqua ma
nent Turpitudines auium congruo
sunt. ex alis quam cum infirmant
tur. habent alarum situs indisposito
ne, mala ad yma pendebunt Si
implicit masculi auium plus uiuunt
feminis et hec racio quia semine p(er)
sp(er)ma auium debilitant(ur) ad mor
tem Omnes aues uncorum unguium

in uite sup(er) lapides sedent in medio
tempore et causa hoc ideo nati docant ne
unguium earum asperitas duricia la
pidum retundat(ur) Omnes aues in
corum unguium et acutoris uisus
aliis auibus et hec est causa quia o
portet ut uideat cibum suum alo
to remoto. et propter hoc eciam uncorum
unguium auis altius uolat ut ac
re ut possit cibum suum a remotis
contemplari Aues uero que infra ma
nent non habent tam ut acutum habeant
uisum sicut gallina et similes a
ues. quam uident cibum de prope sup(er)
terram Auis que claudit oculos.
non claudit eos nisi per palpebram
inferiorem propter duriciam corii con
tinentis caput Illa quidem anima
lia que lapillos arenasque uiuunt
ut aues plerumque stomachum
non habent. sed quedam duriciem habe
re et estimo dico quod ipso stomacho
ad digerendum forcius harenarum que
asperitatem et lapillorum fractura
ferre non potest Nam extimus et interior
fortissimo neruo munitur et in me
dio uero carne solidissima aptum
ad digerendum Nulla auis habet uesi
cam propter paucitatem potus et arie
tem propter hoc quia superfluitas aque tam
sit omnibus in plumas Aues indi
gent multo nisi propter regimen ui
te sue ut dicit experimentator Sil
uestria minus sunt humida dome
sticis auibus et teneciorem habent car
nem digestionemque faciliorem In
locis spinosis nidificabant Ni
dos habent extimus asperos intimus mo
les faciunt propter malum se erigunt
Amissis pullis dolent. et tamen eisdem
locis reedificant. Quando de ina

surgunt ipsius venti se erigunt caudis sursum se regunt. Et dicit magnus basilius in exameron quem grece scripsit. Sicut pisces aque sciunt motibus alarum inferiora tendentes cauda vero gubernaculo flexus dirigunt priores ita et aves aerem pennis cedunt volando. Precipue in avibus est maxima differencia. Quedam vero gregales sunt exceptis predatricibus quarum nulla est aliis preter coitum sociata. Alie se iungunt ut anetes sicut columbe sturni grues graculi. Ex quibus quedam sine ducibus sunt semetipsas regentes. Alie sub moderamine continentur ut grues. Est etiam in eis alia distinctio. Sed quas videmus certas advenas esse alias indigenas nonnullas hyeme compellente tempora pastus ad peregrina disperse. Plurimas mansuetas et pacientes fieri exceptis pavidioribus que contrectationem manus nequeunt tollerare. Alie terra domicilia sunt alie loca deserta et montibus delectantur. Est etiam avibus magna differencia vocum et sua cuique proprietas. Sunt enim loquaces quedam et garrule. Alie taciturne vocem nulle canore atque clamose cetere stridule nullumque penitus habentes cantum. Alie naturales emulatrices sunt vel ex hominum tradicionibus erudite. Alie unicum numquam mutabilem sonum vocis habent. Fastuosus est gallus diligens pavo libidinosa columba domestica gallina dolosus et zelotipus perdix et omnino multiplex in illis actuum morumque distinctio est. Omnibus in avibus tot motus morum quot genera

avium. Omnibus avibus habentibus longa crura est longum collum. Si vero brevia crura et breve collum habebit exceptis avibus que habent corium inter digitos sicut anates. Omnes aves minorum unguium habent acutum pectus et propter hoc melius volant. Que aves latum pectus habentes multum aerem movent et propter hoc tardius volant. Omnibus avibus que brevi tempore coit et ova generat habet pinguissimos testiculos in tempore coitus. Tunc crescunt ei testiculi ultra quam estimari possit. Rostra avium que comedunt carnes sunt incurvata ut possint retinere quod tenent et talium vigor est in rostris et unguibus et propter hoc est rostrum durum regimini vite conveniens. Natura enim semper convenit perfectioni plurimis. Aves solo vario meatu feruntur que intra et macre ambulant. Alique ut cornices saliunt. Alie ut passeres currunt alie ut perdices. Alie ante se pedes iaciunt ut ciconia et grues. Expandunt alas pendentes se vario intervallo quatiunt. Alie crebrius alie rarius. Binaria avium numerum instituit inclusis omni genere avibus tam bo quibus natura melius assignavit celum. Aves omnes impedes nascuntur contra reliqua animalia. Maior fecunditas in parvis avibus quam in maioribus. Omnia genera calore nativo corporis formantur et animantur. Quorundam vero tantam dicunt ut lignum ovo suppositum non ardeat. Et ne

nesti cont adurat amixta quoq
calce glutinare fertur vitri frag
menta. Hec dno dicit ysidorus
Sed multu apud nos ambigua
Grauiores aues fingi nesciun
tur altiuole celeriter tamen. Sed ca
sie pariunt aues que pluries
gignunt. Quanto nam maius est
animal tanto diucius formatur
in vtero. De aquila et diuersis ge
neribus aquilarum rectorum

Aquila ut dicit augustinus auis est
nobilissima ut pote aui
um regina Grandis est corpore et
viribus viuit. visum oculorum a
deo acutum et firmum habet ut irreu
berata acie solis radios intueri
possit. Unde libenter iuxta ad sole
sedet. Hec pullos suos vnguibus
suspensos radijs solis obicit. Quos
cum imobilem tenere viderit aci
em tamquam genere dignos conseruat
et pascit. Si quos autem flectere
viderit obtutum tamquam degeneres
abicit. Aliqui putauit ut dicit
ambrosius hoc fieri nutriendi fasti
dio quod nequaquam credendum esse ar
bitror sed examine iudicij ne generis
sui inter omnes aues partus deformi
tatis ignobilitaret. Non autem
cum acerbitate nature sed iudicij
integritate condempnat. Hanc
tamen regalis auis sententiam plebe
ie auis supportat et excusat cleme
cia. Auis enim cui fulica nome
est que grece dicitur phene suscep
tum illum abdicatum et reiectum
aquile pullum cum sua prole committet
tit atque intermiscens suis eodem
quo proprios fetus pabulo pascit et
nutrit. Aquila sic dicit adelinus
cum senectute grauatur fonte frigi
dissimum notans ibi decontra in sub
lime uolat omnesque transcendit
nubes. Ex calore autem propinqui solis
oculorum eius caligo consumitur Stati
mque in impetu cum ignis caloris
estu descendens aquis frigidissi
mis ter immergit indeque resurgens
statim nidum petit et inter pul
los cum robustos ad prediam inequa
litate frigoris ac caloris quasi que
dam febre correcta sudore plumas
exuit fouetque a pullis suis et pascitur
quoadusque plumas pennasque
recuperans innouetur. Augustinus Rostrum
quoque cui oborit inmaius in modice a
deo ut cum labore vix cibum cape
possit naturali modo petre allidit
allidensque inmaius excutit et reparat
ad cibum. Pulli aquilarum sine clam
ore et sine murmuratione sunt
Vedi stant in montibus et petrarum
preruptis vel in altis arboribus pli
nius. Viso in mari pisce precepis in
eum ruit alis distensis aquis
et pectore. Iacobus Lapidem ethi
te in nido habet vel ut aliqui volunt
gagatem ad multa remedia uti
lem. Hic lapis velut pregnans
intus lapidem quasi
strictum intus sonante habet contra
nimium calorem que naturaliter habet
aquila in nido dicitur habere hunc lapi
dem ne calore nimio decocta o
va depereant. Ethiti enim lapidi
calor ignis nocere nequit Dicit
et alij philosophi sic refert experimenta
tor quod duos lapides preciosos no
mine indes in suo nido collocat
sine quorum presencia parere non potest
Ut dicit liber kyrannidarum super oclos

Aug

oculos aquile in suppalys sunt
duo lapides qui valent contra
demones Post aquile si adeci
pue in nocte posuis cuiusque volue
ris sompnias Aquila ut idem
dicit experimentator ieiunat multis
diebus Docet pullos lambere
sagiuem Quando sedet semper
respicit ungues suos ne grecan
infra sint Patitur aquila podagram
alys avibus seruiunt comedere
patitur si timeat si ei non suffi
cit cibus in medium postea unam
ex quescentibus avibus rapit et
comedit Cornicem aliquam inse
quitur aquila et cum aquila diu
dissimulavit tandem cornicem
cum unguibus apprehendit Dicit
aristoteles quod aquila generaliter duos
pullos habet cum tria ova parit ex
quorum tamen ediderit unum deiciat
esse tamen duos fovet visum tamen
est aliquando tres pullos habere aqui
lam Sed ut idem aristoteles dicit hoc
non ex tribus ovis sed ex duobus
tamen tres pullos educat aquila
duos ab uno ovo unum ab reliquo
Aquilarum penne ut dicit plinius
mixte reliquarum pennis avium
quasi quodam naturali instinctu
indignate non comparent ei sed
sed eas devorat Ale aquile rec
te sunt extense sed in summitate re
curve Hec sola avium non fulmi
natur Et de aquila plinius Aquila
maiorem habet dextrum pedem quam
sinistro Aquila adultos pullos
persequitur longe fugans emulos
scilicet rapine Rapina captam
non protinus fert sed primum depo

nunt experta ponderis sedem in
res suas abeunt Aquilis pug
na cum cervis est pennis quas ver
berant donec retrogrados in ru
pes precipitet Contra cervi gress
bum multum pulicem aquilarum
oculis incanduit acrior etiam
illis cum dracone pugna est
At ubi draco implicavit aliquando
alas aquile multiplici nexu
ligavit Est aquilarum genus per
simum quod pullos suos ante tempus
expellit tedio nutriendi Vero
est hoc ut dicit aristoteles quod partum cu
bacionem nimium debilitatur quod non
potest venari predam et incurvat
ungues eius ita ut non possit
predam tenere et albescunt ale sue
et attenuantur ita ut vix pos
sit volare Est autem alia a
vis quedam que naturaliter misericors
et pia est que miserata abiectos
pullos alienos fovet et pascit
et ad robur provocat evolandi
Aquila non diu sedet super lapi
dem ne retundat acies ungui
um eius In altissimis arboribus
vel rupibus nidum struit aquila
ut mala bestia dentiali pervenire
non potest Sed si draco vel homo
aut aliqua bestia vel avis tur
bare vel rapere voluerit eius pul
los pugnat pectoris nimia animo
sitate exponensque se mortis peri
culo non vincit dentiali sed
pullos caute custodiens non
relinquit quousque semetipsos
sciant et possint protegere Dicitur
etiam de aquila quod quidam persu
sit ut quantumcumque longe constituta

aquilis ad superiores pullorum senci
at advenire aquila in summitate
sustollit pullos ut eos protegat
ad volatum. Omnes aves nobiles
nisi aquila pertimescunt, perdunt
audaciam illa die nec de facili vo
lare possunt ad predam. De quo
girfalco glosa dicit quod cum capit aquila
simul hic turbat eius audacia quod rea
maiestatis regina avium aquila
ledit. Principes subiectos signat
qui iniuste vexant prelatos suos
non attendentes quod dicitur Subditi esto
te in omni timore dominis non tantum
bonis et modestis sed etiam discolis.

Aquila Sequitur de aquila
septentrionalis septentrionali
est avis magna et grandis in septen
trione habitans. Hec avis ovat duo
ova semper ut dicit Plinius in arduum (?)
bus arborum suspensa et capto
lepore vel vulpe immutati illi co
rium detrahit et involvit ova
sua in illo illo ponitque sub calide
pellis et ita relinquit ova sua et non
cubat ea sed expectat quoadusque
frangantur natali maturitate.
In egressu pullorum tunc primum re
diens ad pullos eos nutrit usque
ad perfectum robur. De arpia etc.

Arpia est avis ut dicit Adelinus
in remotis mundi partibus
in loco qui strapedes dicitur in solitudi
ne iuxta mare primum rabida fa
me semper fere insatiabilis est. Ungues
habet aduncos et ad discerpendum et
rapiendum semper paratos. Hec fa
ciem tenet humanam sed ipse mansue (?)
tudinis humane. nam ferocitate
grassatur ultra humanum modum. Hoc primum
hominem quem viderit in deserto fertur
occidere. Sed cum fortuitu aquas in
venit et faciem suam in aquis
fuit contemplata mox sui similem
hominem occidisse perpendens tris
tatur immoderate et sic aliquando usque
ad mortem plangit quod occisum di
ce mite sue (?). Hec avis aliquando dome
sticata loquitur docta humana voce
sed ratione caret. De agothile etc.

Agothiles avis est orientis que
a re nomen habere demonstrat.
Dicit enim Michael qui transtulit
librum Aristotelis de animalibus quod agothi
les arabice latine dicitur sugentes
lac caprarum. Est autem avis magna
que ovat duo vel tria ova. Hec
avis petit capras lacte irriguas
supponitque earum mamillis. et ro
stro lato quod adhuc cutem habet lac de
mamillis sugit velut capriolus
et hoc mirabile valde mirabile quod
quam sugerint mamillas admitti (?)
tur lac in eis et desiccantur ma
mille caprarum. Dicit etiam Plinius
quod ex suctione earum capre visum per
dunt. Has idem caprimulgas vocat.

Ardea ut dicunt De ardea
Iacobus et Isidorus et Ambro
sius avis est nociva quam ardua
per volatus altos formidat enim
ymbres et per hoc supra nubes evo
lat ut procellas turbinum sentire
possit. Cum igitur altius volat tem
pestatem significat. Hec avis h
et avis cibum suum querit in pal
ludibus (?) et in altis arboribus nidu
suum locat. Dicitur autem quod pullos
suos in nido miro modo proprie vigilare (?)

descendere iuvenum accipitres eis infes-
ti sunt ut dicit Experimentator. Ardea
cum avi opponit accipitri et stans
circa adunco tactu pectore accipi-
tris compunctionem. Et simili hec in
testium sicut ciconia. Haut novit
li cannalli nocent. Plurime que
istarum avium colorem habent aure-
num quedam vero albumen plurimus
Est quoddam carum genus quarum
mares in coitu cum vociferatione
magna anguntur sanguinibus suis
venis exeunt pro dolore nec nunquam
esse pariunt grande. Hoc genus
avium plurimum vocant ardealas. De

Ardee genus alio genere de
quoddam habe dicitur de carp
tiug quidem genus aves lato ro-
stro tantum ab ceteris differunt. Rostro
ad plus semissem cubitum in an-
teriori parte ... ut trium
digitorum mensuram excedit et habet
ad illud plurimum circulum videtur
ut exeo sed vita comodius quam
piscibus vivit hec avis quos
utique frustrato omni conamine
rostro corripit atque deglutit, pre-
cipue humus qualis cyaneum colo-
rem habet magnitudinis ardee.
Alie vero sunt que tote albo co-
lore nitent. Est et caro genus
ut dicit plurimum quam unum oculum
habet unum videre possit. Incedit ut ab
aucupe citius capi possit. De

Anseres vel anserbus vel
auce ut dicit liber rerum
aves sunt magnitudine aquili-
na ex quibus ille que in domibus
sunt et propter libertatem alti petunt
quando colore sunt volat ut grues

ordine litterato. Quando flatus ve-
torum vel austri vel aquilonis
prosus volatum dirigunt. Flante
aquilone austro petunt quoniam
sunt frigidiora tempora in mine
Verum interim quia advenarum
depascunt vix avolare queunt
Adeo enim delectabilis illis volatus
est ut vero dormiat. Accidit
autem domesticis volatum gravius
et pastu officiosissimi quiescere
ac dormire percipiunt. Horas noctis
ut gallus clangore prodiunt et
dicuntur etiam clangore prodere
fures. Et hec quia nullum animal
ut dicit ysidorus ita cito sentit
odorem hominis. Et quidem in ro-
norum historiis reperitur quod aliqui
cum custodes capitolii sopito
fuissent oppressi et hostes cu-
niculis ascendere nitentur an-
serem clangore vocis nocte
media suscitasse custodes
sicque arcem capitolii liberasse
precipue Magnus basilius et am-
brosius. Merito ergo anseri debet
sacrificare (margin) cenia quam regnias. Dum tamen dor-
miebat anseres vigilabat
Ideo illis diebus anseri sacrifi-
tas et non ... Credimus ... dum
nam anseribus a quibus se sciunt
esse defensos ne ipsi caperentur
ab hoste. Plinius. Anser ita
comes legitur in petrio ad he-
sisse lacidi philosopho ut nunquam
ab eo nocte vel die in publico
vel secreto voluit separari. An-
seres in aqua pariunt coeunt
... aut si hiemps ... solet
post solsticium. Plurima ova xvi

paucissima septe sunt. Si quis
subripiat eis ova pariunt donec
impleant. aliena non excludunt
in cubando. Utilissimi nove aut
undecim subicere. Pulli eorum ur-
tica contacta mortificantur. Contra
urtica remedium stramento ab
incubitu urtice subdita radix.
Anser ovat aliquando sine coitu. sed
sunt ova sine pullis. ut dicit Aristoteles
pullis defenderis sibilant
ut dicit commentator. pullis
eorum nodum validis. una per-
speculatur collo erecto. ne rap-
tor aquilla veniat. Discernunt
inter aquillam et vulturem. quod utique
difficile est homini. Vivunt in
annos plurimos. Egipcii dicunt
anseres esse apud se qui durave-
runt a tempore pharaonis. Mirum
tamen si verum est. quia etsi corpus
durare posset. tamen secundum racionem
durare non potest. quia omnis excel-
lencia sensibilium sensum cor-
rumpit. Sicut igitur excellencia
sensibilis lucis que in sole est
maxime ledit oculorum sensum
nec sine corrupcione durans
stare potest. nisi sicut de aquilis nar-
ratur nature defectus aliqua-
tenus innovet. Natam autem
anseris innovari nusquam
legimus. Albi anseres fecun-
diores sunt. varii vel fusci
minus ut dicit palladius quia
de agresti genere ad domesticum
transierunt. Anser societate gau-
dens vix sola pinguescit.

Carnes habent duras ad digerendum.
Contra plurimum frequenter se bal-
neat. Anser cum inclusus impin-
guatur si una sola relinquatur
frustrata societate pre tristicia
solitudinis vix ullatenus impinguatur.
Commagenum genus anserum est
ut dicit plinius cuius adeps in vase
ereo cum cynamomo multa ni-
ve obrutus ac rigore gelido
maceratus valet in usus pre cla-
rissimi medicaminis quod dicitur comma-
genum. Aliud eorum genus est quod
post strucionem maximum inter aves
est. sed adeo ponderosum quod
manum capiat. immobile super
terram et hoc maxime supremo in eius
cum in pinguedine auctum fuerit. Gignit
hoc genus alpium metes et sep-
tentrionalis regio. ubi raris
hominum visus. De anatibus

Anas ut dicit liber rerum avis est
parva aliquantulum gallo maior
masculus collum et caput viri-
dis coloris habet. rostrum non latum
Alas albo viridi et nigro distinc-
tas. torquem album habet circa collum
Pedes ruffos et latos habet
quibus in aquis sub remigat. Ma-
gis aquis fluminum gaudet. Dif-
ficileque sine his vivere potest
maxime cum sitit. ibi cum cibum
ingurgitant. Anates sole ut
dicit plinius quecumque sunt eiusdem
generis in sublime sese protinus
tollunt. atque sub aeris ex toto
corporis pedibus celum petunt.
Pulli eius mox ut ovum exce-
runt tanta agilitate vigent.

quasi etiam mori matrem uel ali-
enari contigit. sine nutrice vi-
uat. Primo non plane agnos-
centes fetus. mox incerti sin-
gultus edunt. convocanturque sol-
licite postmodum lacuna circa pis-
cinas et stagna ingentibus se-
pullis. Deinde cum matrem
in portionibus fetus sequi ce-
perint. suam agnoscentes per lem
conducunt ad pastum. Anates et
Anseres et cetere aves aquatice
herba se pinguant. Sidonie Anas
in pugna ferit. tantum nec pugna
eius similis aut vehemens est.
a Masculi aliqui ut plures sunt
sunt tanta feruntur libidinis
insania. ut solam anatem femi-
nam vicissim ac certatim coeundo
occidant. Modus capiendi ana-
tes. Ponit anceps anates plu-
res domesticas in loco ubi sunt
capiende silvestres. Convola-
tibus ergo se silvestribus. anceps
retentis suis emittit ana-
tem masculum. ut volatu intret
silvestres. Cum ubi viderint
anates femine remanentes ma-
sculum evolare. conclamantes eum
revocare nituntur. nec desiderio
frustrantur. Mox enim ut eas
audierit masculus. ferum illec-
tas societate silvestres redit
ad feminas et sic silvestres cum
aliis residentes retibus obvol-
vuntur. Est et alia captura ana-
tum ut hamis inescatis et de-
positis ubi convenerint resi-
dere voragine capiantur. De
accipitre qui et vulgariter estors di-

Accipiter ut dicit liber rerum avis
est nobilis valde maior
utique sed multo tardior
herodio. tamen tantum in cu-
stodiam sui. et tam in volatu
moderatior est et nunc deposita
Avem cum ceperit statim in
late rostro perforat (vorat) ut corde
tantummodo satietur. Unde dicitur illi
solo avis corde victore re-
muneratur. ceteraque in suos usus de-
ipse retinet. Accipiter veteribus
pennis exutis ad austrum
expandit alas ut novas re-
cipiat. Illic ut pori aperiantur
ad calorem solis et facilius pe-
ne recrescant. Natura eius
utilitatis magna est. fere
in omnibus mundi rebus que occi-
dunt vel oriuntur. Cuius
sanus est cuius certus sit pen-
nas in sinus demissas in
sinistra manu accipiter por-
tatur ut dicit commentator
ut in dexteram aliquis capturus
volet. Hec avis dum viderit
pullos suos temptare posse
volatus. ut dicit Ambrosius escam
eis non defert. sed alis eos
verberat et a nido precipitat. sicque
teneros ad predam compellit.
ne adulti pigri fiant. Cum
quis sit carne asperiti nutrice
fastidiunt. Accipiter in oleo ro-
sacio decoctus efficacissime
medetur ut dicit Plinius nervis
membrorum. Accipiter silvestris
domesticas rapit aves et
statim devorat. Domesticus

no silvestris capit. et duo sibi re-
servat lepores. aut capit hic unde
sinistro pede tenet in fixo. Dex-
tro currente bestiolam apprehen-
dit et sic ideo ne lepusculus in-
viribus evadat qui utique fortior
est. Et nondum quod capit lepo-
ris primum invadit accipiter. vi-
sumque illi unguibus dedimus in
principio. Accipitris penne mo-
lentur emisse de facili non recre-
scunt propter siccitatem et raritatem
pororum. Unde accidit ei consti-
patio frequenter et non potest cibum
digerere. et ideo dant ei plume
in cibo purgatorium ut leviores
sint ad volatum. Carne vero
que valent cadunt accipitri.
facilius recrescunt. quia locus
inanitus est et humor magis
habundans. De hamitaham

Hamitaham avis est orien-
tis ut dicit Aristoteles que nidificat
super montes ubi non potest homo
ascendere. et ideo non invenitur
eius nidus. pulli non rarissime.
Nec non pulli descendunt ad
infima nisi robusti per omnia
et iam consimiles. et propter hoc archi-
mus sophista argumentum sumit
dicens quod hamitaha venit ab
alia terra remota quia nemo
vidit umquam pullos eius. E-
rubescat nefandus ypocrita
qui si aliquid boni fecerit oste-
tare gestit / et laudem quevis
ab hominibus in puti recipit mer-
cedem suam. hec aves secun-
exitus propter cadavera. Carnibus
non vivunt nec ... non duo ova

De achante recte ra

ypocrita

Achantis avis est ut dicit Plinius
que herbe pabulo vescitur
et ideo odiosus est equos. Et nos
ubi pascenti se supervenire in-
decat et herbas decarpe fugit. imi-
taturque se ultione quia potest
decursus equorum hinnitibus hinnitu
equorum propriis vocibus imitata. Hec
avis licet parva sit fecunda tamen
est. nam pullos facit duodenos
simul etc. De asalon

Asalon vocatur avis parva
ut dicit Plinius ova corvi
frangens cuius pulli infestantur
a vulpibus. illa vero catulos vul-
pis expungens vulpem vellit. Et
ubi viderint corvi auxiliantur
vulpibus velut contra communem
hostem. Hec avis in spinis vivit
et ideo asinos odit flores et spi-
ne devorantes folia. De alauda

Alauda ut dicit libro xx avis
est a laude dicta / eo quod nimia
iocunditate exiens in aere
pennis vocis modulamine
amenitatis leccionis ac lenioris
congaudeat. Hanc Plinius gale-
ritam notat. Obnubilato enim
celo vel pluvioso vix vel numquam
cantat. Dicunt quidam nemi-
nem vocis perdit in bilo. Se-
dens in terra vix vel numquam
cantat. Cantat autem in ascen-
dendo sicut dicit Experimentator.
paulatim ascendit. sed subito
descendit instar lapidis. In de-
scendendo alas corpori iungit
et leni motu cum cauda se regit
In iuventute capta ab homine
tenetur in caveis ubi et si alii
cantat plurimarum avium ...

interim dum credit modulos apte
testatur sibi iniuriam fieri ut can-
tantibus alaudis libeas adhuc non sini-
tur. Cuius hominum involat in ma-
num illius se capiendum intrinsece
pressa prebet contraria satis miserrimi est
pocius hominem qua accipitrem
Et merito quia ille aliquando iste nunquam
misereri captive. Alauda capitur
manu mira ymagine nisi perplu-
deceptum in fuga suspensa. Dicit et a-
lie auicule coartantibus se in ru-
bo certum **De alcyonibus secundum**

Alciones ut dicit plinius
aues sunt parue passere
ampliores in mari habitant et
fetum faciunt colore cyanee sunt
minuit piscibus capte purpureo
candidis admixtis pennis collo
gracili et procero. Rarissime uideri
possunt nisi circa solsticia sub bruma
fetificant tunc cum adhuc mare
magnum nauigabile est. Nidos ad
instar pile faciunt qui ferro inci-
di nequeunt sed franguntur ictu ualido
ut arida spuma maris. Nec unde
construant inveniri potest. Hec
sola igitur auium inter omnes silue-
stres aues tempore hyemali fetificat
Aues autem que in domibus cum homi-
nibus habitare consueuerunt sicut gallina et
columba et hiis multis temporibus fetus
faciunt et hiis uero quia tute sunt ab
tempore frigoris domorum tuitione cus-
todite ambitu. Hec igitur auis
alcio tempore hyemis in arena oua
deponit et hoc quando maxime in se
mare et littoribus uehementior fluc-
tus illidit. Quo sed repentine pla-
ciditatis sollempnitate auis huius
gratia uirtus elucet. Iram enim indispu-

sunt mare positis omnibus cicius mi-
tescit et omnis cadunt uentorum
procelle ac placidum uelut stat ma-
re donec oua alcio foueat. Sep-
tem autem dies sunt quibus
decursis educat pullos. alios quoque
septem adiungit quibus enutrit
partus suos donec incipiat ad
lesse. Ire miretur tam exigui
nutrimenti tempus cum absolucio tam
paucorum sit dierum. Tantam uero
gratiam minutissima auis adeo
habet ut hos quatuordecim dies nau-
tici presumpte firmitatis obseruent
quos et alcyonias uocant. Et
bus nullos motus procellose tem-
pestatis horrescant. Designat hec
auis illos qui tempore prosperitatis despe-
ctisse et quasi sine fructu esse fate-
tur. Si cum aduersitates eis incumbere
uiderint tunc se primum priorum
fructus habere gaudent. Hij dicunt
quod ibant apostoli gaudentes a conspec-
tu consilij quoniam digni habiti sunt
pro nomine ihesu contumeliam pati.
Horum uirtus cuiusque sit ut et optati
fructus uirtutis non fruscentur tempa-
tis tempus a misericordio domino
largiatur qui utique non sinit
nos temptari super id quod ferre
potimus sed facit cum temptacione
exitum ut possimus sustinere.

De aeropilo qui et achion dicitur

Aeriopsilon auis est a-
chion uulgariter appellata
que acre non esse uidetur. Ra-
tinum enim et grecum est nomen
dictum ab aere et philos quod est
amor quasi amator aeris. Hec
enim auis auium nobilissima
hirundos capit et capreolos

et hec ungnium lamiacione oculis
in bestia primum concussis ac sic
cerebro terebrato usque ad inte-
rinitionem perimat. Habet sub vir-
fas caudam longam. Ungues
recurvos et ea maxima. Aquila
par maior est. Volatu potens
et aliis velocissima. Aeris serena
inhabitat et hoc in tantum ut nun-
quam aut parum quidem in terra
resideat aut quiescat. Super
nubes frequentius elevata
cibum capit in aere et hoc pre-
dancium avium more. Cum si se
obviam tulerit avis in aere
ab illo sine mora corripitur
et impulsa illius violentia de
supremo aere ad terram deicitur.
Nec tamen videri potest ab homine
quis occisam avem ab aere
deiecerit. Ita in alto volat
aeriophilon ut raro videri
possit ab homine et maxime
cum nube sepius intercipi-
entis visio. Serenitate tamen aer
aliquando videtur et hoc ab illis qui
visum habent acutum. Cum ad-
huc in pullo est antequam
cognoscat se capitur ab ho-
minibus qui eam domesticare
volunt et sic instruitur ad cap-
turam et ita mutatur eius natura
ab alienatione silvatica ut
aliam non putet suam conditionem
nisi in domibus ubi nutrita est
et cum hominibus habitare. Unde fit
ut contra consuetudinem alia-
rum avium nobilium sine ullis
ligamentis in perticas et in domibus
maneat. Sociabiliter volat domino
et domino captandasque predas dirigit.

De avibus que dicuntur paradisi. ro

Aves paradisi nominate sunt
sic vulgariter appellate. Non
quia de paradiso sint sed ob in-
signem pulcritudinem sic vo-
cantur. Sunt enim tanti coloris
decoris et glorie ut nullius eius
color deesse credatur. Magni-
tudo eius ut anseris est. Vox ita
dulcis et pia ut in homine possit
excitare devotionem et gaudium. Si-
quando capta fuerit et illaqueata
gemit nec cessat plangere donec
reddita fuerit libertati. Super fen-
mina mali plurimum libenter habitat
et raro alias reperitur. Sunt et
alie aves in eisdem partibus aves
paradisi appellate eo quod igno-
ratur unde veniant aut quo va-
dant. Neque enim certius earum unde
sed certis temporibus aggregate turmas quas
tristitie in habitant relinquunt
et sic recedunt. Harum color fuscus
atque subrutilis, magnitudo non de-
minor quam monedulis. De bubone.

Bubo a sono vocis nomen
compositum habet. Hec avis ca-
pitur tote noctivaga et significat
peccatores qui palam in scandalo
hominum peccant et peccare faciunt
proximum exemplo malo. Ut dicit
Commentator. Bubo bibit
ova columbe. Mures venatur.
In ecclesiis habitans oleum de lam-
padibus bibit et tamen eam defe-
dat stercoribus. Cum impugnatur
ab hiis avibus que in luce habitant
resupina pedum unguibus
se defendit. Hec aves signat peccatores

in eccia insolentes et dissolutos
clericos qui et si innant depingui
beneficio ecclesie eam tamen luxurie
spurcicijs et scandalis fedant
et cum arguuntur a bonis in eos
animi crudelitate crassantur.
Auis quidem est solis plumis
onusta sed qui semper detenta
pigricia In sepulcris die noc
teque versatur et semper comedens
in carnis fugit lucem Plinius
dicit quod cum de domo exit quam
ponderosum capitum preterea corporis
fouendam innititur applicat. De bu

Butreus ut dicit liber rerum. ectreo

boteraus auis est de genere acci
pitrum sed est paulo nigrior
tarda nimium est et pigra ad uo
landum predam tamen inuenit quam
colo vel langore aliquo aut
pigricia detentam assequi pos
sit Hec auis sapore ac gustu
dulcissima est in cibum sumpta

Butorius ut dicit. De butorio

bistarda auis est a sono uo
cis sic dicta Cum habet longum
collum contentum Rostrum lon
gum ac acutum ut ardea habens
colore tamen distat ab illa nam
terre simillima est Circa stagna
habitat cibo piscium cupida hec in
littore sub solis ardore loco in
quo frequentare pisces nouit a
deo quieta stat ut si eam in
tuearis vel auem mortuam
credas vel immobilis rei na
turam Unde fit ut in cautis
piscibus minus suspecta sit Sed
et collum cum longum habeat bre
uem rotunditatem facit ut cum
pisces incautius illi quasi in
premeditanti et in secura remo

cione sedenti approximauerint
eos ad se in colli extensione ra
piat Hec auis cum se laqueo no
uit irretitam quietem simulat
Cum uero dominum aduenientem accepis
capere manum credit in opinate
illa concepta rostri iaculo
quo potenter valet uulnerat
clamando Ut enim dicit expermen
tator rostrum habet longum et
acutissimum quod dormiendo atque
vigilando sursum erigit ad defe
dendum se Cum accipit eum
apprehendere credit in eius ro
strum ad mortem ruit Ranas et
venenata comedit Hec sola
veris tempore tantum nocte edit
horrificam Dicet hoc posse dici
ni capitis sui aquis immergat
ut inter se elementi densitus
conceptam uocem in sonum tim
dam continuationis sonoram
reddat Carnes eius tamen ad ignem
torrentur mirum odorem reddunt
Unde fit ut in conuiuiis cibos
sepius hec auis cedat Sagia de
eius medicaminibus utilis dicitur. Bistarda

Bistarda auis que a tergo non
habet Est enim auis ad
magnitudinem aquile que
in uolatu tarda bis vel ter
saltum facit in terra antequam
ad ethera subleuetur Unde
bistarda nomen habere dicitur Hec auis
rostrum habet aduncum et ungues
ut aquila Carnibus uescitur
sed nequaquam in uolatu predam
diripit Si alicubi ouem vel
aliquid offensum animal in
uenerit cum aliis aggregate in
uentum decerpunt et occidunt
et sic eius carnibus saciantur

cadaueribus eciam libentissime ue
scitur. Herbam depascit et hec libe
tissime proprium tamen in herba est. In
alis colorem habet album et in secun
da reliquo colore aquile imitatur.
oua sua deponit in terra et illic
ea fouet dum sese instructi e
et hec racio quare non in arbori
bus quia alte volare non potest.

Bonosis. De bonosis scilicet
volucres dicuntque in infima
me partibus habitantes carnem ex
terius nigram intus albam ha
bent. Cum tempus incitauit ve
neris masculus currit hyanti
ore quoadusque ore spumet. Tunc
veniens femina recipit ore spu
mam et inde concipit atque parit
oua magnitudinis phasianorum
sunt carnes habent delicatas
ipse ad saporem predicte. De barlia

Barliates [illegible] qui sic dicti
ut ait dicitur et sunt aues arborum
de ligno crescunt. aues que sunt
quas bernecas vulgus appel
lat naturam habentes consimilem dicit
autem Aristoteles in libro de animalibus. Vidit
inquit quidam investigator in
mari animal super modum mirabile
cuius extremitas erat similis extremitati
[illegible] ligni et erat instrumentum ro
tundum equale in spissitudine et
habebat multas alas in se i. in simil
itudinem auium alatarum. Dicitur
autem quod quoddam lignum de abiete ma
rinis aquis inciderit successu
temporis quod putrescere cepit emit
tit humorem crassum exterius et ex
illo humore densato formantur
species auium ad magnitudinem
alaudarum inde que primum demum
maturantes plume sunt ro

strum pendentes ad lignum pro mare
fluitant usque ad maturitatem
quo usque se commouentes abrumpat
se quod crescunt et roborentur usque
ad debitam formam. Vidimus vi
uos fidedignos qui has aues
adhuc in ligno pendentes se vi
disse testati sunt de quibus non mul
tas rapi modicumque colorem cine
reum nigrumque habentes anseribus
minores sunt pedesque habent ut a
nates sed nigros. De hiis auibus
Jacobus Acchonensis episcopus in orien
tali hystoria non abre dissimi
le dicit. Ait enim quod sunt arbores
circa maritima super ripas maris
de quibus hee volucres procreantur
rostris infixis arboribus dependen
tes. Postquam autem maturitatis
tempus statim decidunt et per
incrementa deficientes se alicubo
lucres volare. Nisi cito aquas de
cidentes inuenerit viuere non possit.
Nam in aquis nutrimentum capere
vita. Hinc usque Jacobus. Notum
autem de hiis auibus est quod non in summi
tate ramorum sed in arborum corticibus
et stipitibus pendent. Crescunt quod
ex humore arborum rostris infixo
ne quoadusque plumas habentes
et robur uite corticibus abrumpa
tur. Et hoc quidem de hiis auibus
certum est quod in toto orbe circa germa
niam neque prouintia generauit sed
nec carum coitu apud nos ullus
homo vidit. Viuunt herbis et gra
minibus sicut anseres. Potum vero di
[illegible] sicci comedentes ullatenus
possunt. Harum auium carnibus in qua
dragesima nonnulli xpiani circa par
tes ubi auium copia est uti solebant
eciam in nostra etate sed in [illegible]

tanus in generali lateranensi con
silio amplius hoc fieri inhibuit

C aladrius De Caladrio etc.
ut dicit Jacobus et ysidorus
avis est tota alba cuius pars inti
or femoris caliginem aufert
ab oculis Natura non caladrii ta
lis est ut si ad infirmum hominem
aliquociens adducatur utrum infirmus
mori an vivere debeat certos red
dit astantes Si enim infirmi de
spicat faciem et oculos avertit
signum est mortis. Si vero vite Nam attendit
in faciem eius et omnes infir
mitates egroti illius intra
se colligit et volat in aerem
ibique comburit infirmitates et
dispergit illas et statim sanatur
infirmus Has non aves reges
antiquitus in atriis recludere
bat regalibus Has aves fer
tur alexander invenisse in perside
Celsus igitur avibus et deliciis simi
les quas beatus Brandanus in qua
dam excelsa et pulcherrima ar
bore invenit quarum una dixit
ei quod essent spiritus pariter sua
in speciebus volucrum ibique facie
tes Utrum autem verum sit an im
possibile penitus lectori relinquimus
indicandum De Cynamolgo

C ynamolgos ut dicit solinus
avis est arabie que in al
tissimis arboribus nidum texit
spicatum et angustum in textu ut
dicit Ari. de fructibus cynamomorum
aedium nidum cum facile non sit
attingere propter ramorum altitudinem
et fragilitatem accole illius terre
preciosas cynamomorum vestes
iaculis plumbatis deiciunt
Hec avis maior est passere co

loris celestis in extremitate di
stincta Vita eius est ex piscibus etc. De Cigno etc.

C ygnus avis est quam greci
olorem appellant Olor
autem dicitur est ab eo quod sit totus
plumis albus Nullus enim me
minit cygnum nigrum Olor enim
grece totum dicitur latine Cygnus
a canendo est appellatus eo quod
carminis dulcedine modulatis
vocibus fundit Ideo autem eum
suaviter canere dicunt quia lon
gum collum et inflexum habet
et necesse est eluctantem vocem
per longum et flexuosum iter va
rias reddere modulaciones
Ferunt in yperboreis partibus pre
nitentibus cytharedis olores
plurimos advolare apteque ad
modum concinere Jacobus Cygni
plumas habent albas sed carnes
nigras Naturaliter pre morte
sua in cantu leticie et iubila
cionis moriuntur Olores qui
migraturi sunt ad alium locum
pabuli gratia congregati conveniunt
tali ordine volandi ut rost
to in pectore ferantur quo facilius
findat aerem quasi fronte
impelleret dorso sensim di
latant se et amico porrigunt
agmen Colla imponunt prece
dentibus fesso duce dorso reci
piunt Tempore coeundi Blandiuntur
sibi invicem mas et femina
et capita alternatim sibi colla
inflectant quasi amplexandi
gratia. Post mora ubi coierint
mas consentit lesionis in femina

Infirmi

fugit ab ea. Atilla in paces fu-
gientem insequitur. Sed nequaquam
iam ter persenat in longum sed
lesione cessante pacificatur et a
et apprehensione masculi cessat
post coitum sequitur motum tandem
et rostri aquis se in ingenibus pu-
rificat ut dicit commentator.
Cygnus fortitudine sua etiam
aliis instante morte premia
in cerebro figit et sic dulciter
canit. Colerice complexionis
est et ideo natat. Cum uno
pede natat et cum alio se regit
veli modo. Cum piscibus nutri-
tus cibis innoxius est parum
comedit secundum magnitudinem
corporis sui. Dentes habet minutis-
simos in rostro vel albos in ad-
Super aquas edificat. Solli-
citus est in pullis educandis.
Cum omnis in paces ut dicit mar-
cianus nec libenter volat sed
in stagnis et requiescere delectatur.
Incipite pennis facile moritur
qui tamen multas lesiones alias
potest sustinere. De Caristis.

Cariste ut dicit solinus aves
sunt que in prime flammas
involant ita ut nec plume nec
carnes earum ~~carnium~~ ignium fla-
mis aliquatenus cedant. De ciconiis

Ciconie ut dicit ysidorus a-
ves sunt coloris cyne-
nerei dicuntur enim ut solinus
dicit a sono quo crepitant quod oris
potius quam vocis est. Crepitant
autem quadruplici de causa propter
adventum comparis et hec gratula-
tione propter super volantes aves
et hec in timore propter iram et hec in de-
fensione propter victoriam sicut galli
et hec in elatione. Ciconia edit
ova vel educat pullos secundum
egestatem vel sufficienciam
alimenti. Si copia fuit plures si
egestas in cibo fuit paucos non
minus tamen quam tres nisi forte ali-
quis omnium exceditus perierit. Ciconia
inde est amica generem aut gentem dimi-
in minctem venta enim sagittosa
sunt in dissuendis anteriz ene-
tibus extensis alis et ore ad
amica ipso se collocat super pul-
los et pro hiis plerumque pericula
sustinet. Cum maria transierint
cornices duces earum comitatum
prebent. Ambrosius dicit et magnus
basilius orientis partibus eas in
vehi et sic grues pro fiasti sub
agmine et cornices minant eas
et proprii bella contra adversas aves
quod compertum est in hoc quod sanguino-
lente vulneribus revise sunt ad loca
solita. Honor huius speciei om-
nis tantus est ut in tessalia ut
capitale fuit occidisse ciconiam
sicut homicidam ut predicit plinius.
Maxima est illis erga fetus af-
fectio ut dum nidos sepenumero
foveant assiduo cruciatu plu-
mas amittunt sed et pullis non minus
eximia pietas erga matres
Nam quantum temporis matres impen-
derint fetibus educandis tanto
tempore ipse a pullis aluntur. Unde
et pia avis dicitur. Nidos suos anno
repetunt ubicumque non solitos ni-
dos repetere nolunt ad instar
deserte quietis deserta fieri
mansionem vulgus nescius
estimavit. Videtur ciconia capt

habet valde reumaticum eo quod ro
stro eius fere continue aqua distil
lat et hyeme maxime hic auium
serpentibus multipharie insidiatur
serpentibus et licet comedit eos
et alia venenata tamen sicut Adelinus
dicit non moritur Bufones vero
non nisi in magna fame comedit
et inde notum naturale malum
bufonis contra venenata ven
triculus ciconie remedium est
ut dicit plinius Tradunt vero
cestibus duo loci subquo fetificat
plumatum quasi tributum decime
Sed forte magis causa inest te
diu nutriendi Ciconie nam se loco
referunt vel quo veniant ad
huc incognitum est abiture uno
loco ut dicit plinius congregantur
ita ut nullam sui generis relinquant
nisi captiuam in passa tempus est ubi
congregate communiter murmurant tanquam
que nouissima aduenit dilaniant
atque recedunt Nec dubia fide
esse castitatis sectatrices esse cico
nias seduloque coniugium seruare in
vicem ad euidenciam huius rei non
certum quoddam tamen memorabi
le volgus edocuit Referunt homines
quendam sagacis ingenii in eminen
ciori loco domus sue ut consuetudi
nem huius ciconiarum par diutius
habitasse attendit Autem ut recede
te ad pastum mare alter mas sup
ueniens feminam eius adulterina
commixtione polluet Nec mora re
dente adultero statim adultera ipsum
te eminus se ingerebat purgabat se
paquam antequam rediret a pastu
compar femine non adulterat inquinate
scelus adulterii aque lauamento

Aqua bap

delectu Sic deluso sepius mare
dus habitatoris illius sepem frequen
ter adiuit Deinde die quadam
tum post adulterium secundum consuetudi
nem adultera uidet fonte lauari
ut ea domus habitatoris arceret
a fonte Nec mora masculus a
pastu rediens in femina sua cetum
adulterii deprehendit adhoramque
dissimulans abiit et rursus tercia
die maximam ciconiarum multitu
dinem secum adduxit Que sin
gule aggresse adulteram crudeli
morte mistam laniauerunt Si
igitur in ciconia aue aqua simplex
hoc potuit quanto aqua baptismi
cum virtute liborum eciam in homine
potest infinitorum sceleribus sordidato
et hoc idem centriconis lacrima prestat

De choretibus

Choretes
auis est secundum plinium
auis hec in inimicicias cum corno
gerit perpetuas Cornix non in mercedi
ditam illi semper non desinit aduer
sari singulis quoque odiis perimacit ex
istentes insidias et e contra eciam non
desinunt meditari Cum quoque nox
terra cunctis animalibus quietem
subplenacio dederit oportunam
illi nec tunc quidem sibi inui
cem noce desistunt sed expressi in
dis oua sua alternatim cupidinibus
exquirentes si inuenerit rapi
unt pullis eciam suis idem faci
unt et multis aliis modis quibus
se crudeles aues infestant etc

De calendri

Calendris
auis precipua et alaude spe
consimilis ut dicit liber rerum
hec colore sicut sunt et pluries
despecta sed mira uocis modula
cione audientes se letificat. Hu

ꝯteplacō

omnibꝫ

sit ut abhominibꝫ capta crescisu
lis includat. Illa captiuita
tis sue oblita et calamitatis vix
vnam horam diei sine cantu p
terit vnde videtur quod delicias sibi
reputet talis esse captiua ut n
intendat alibi nec etiam sibi sol
licita est nec mire putes si vim s
natiuam gaudet spaciari can
tibus et in diuersis cantu noctibus hor
omnibus excitari similatur enim omni
noctes nec mediare posses si no
videres autem ipsam noctem esse ca
lendis aut illius quam inni
tatur et inhic significat specialiter
contemplatiuum gaudium etiam inni
ti puti. anni nix circo interiores exi
bit per dulcedine dei secundum apostolum
in pisitione iam melius habere in
dentur. Sequitur. De coruo xx

Coruus ut dicit ysidorus a
uis est nigro colore a sono
vocis ita dictus. Nichil enim sonia
re nouit nisi tum eras femina
cubat oua et masculus fert ei
cibum ut dicit Augustinus coruus pul
los suos eductos non pascit. do
nec suos comprehendens plumis ni
grescere viderit. Septem itaque die
bus sine ulla cibi alimonia ma
nere feruntur septimo uero die nigres
cunt corui non pullos expellis
nidis cicant tedio mutendi regi
nante tyberio exaltissima turri
pullus corui in sutrina apposita
deuolauit. cui commendato offici
ne domino mature sermoni assuetus
omnibus matutinis horis euolans
ipsius tyberium inde germanicum et
drusum cesares nominatim mox
transeuntem romanum populum saluta
bat. cum in adofficina una dierum
rediens a quodam stimulante in

vidia occisus est. Nec mora ut
auditum in foro est doluit plebs et
occisore illius puindicata occiso
omnis gracio romani populi corui exe
quias celebrauit adeo magnas
ut vnus de principibus mortuus
videretur. De coruis quoque compertum
est ut si aqua maligno loco positam
repperissent ubi colli breuitate ob
stante pertingere minime potuissent
illico aggregare lapillos magis
quoadusque adeo ascendat aqua
ut eam rostro possint attingere
et concepto latice saciari. Corui au
solsticium generant agrescunt sexa
ginta diebus siti maxime viuit aut
in annos plurimos. et sic omne
coruinum genus ore parere et coire
dicuntur. Corui genus dicitur fieri si
eos coruinum ouum edere contigerit
sed dicit commentator femine quo
dam cornorum cubant oua sole
et mares dant eis escas et vnqua
coruus pullificat duos pullos tm
sed plures. Coruus clamosus
est et diuersas format voces secundum
lxiiij sic confirmauit quod dicit dolan
do tocuimt aliquid coruus come
dit oua bubonis de die et bubo
corui oua de nocte. Coruus aut
fortior est de die. bubo de nocte
Est quoddam coruinum genus in
oriente quod pugnat cum asino
et thauro. Illis enim fugientibus
coruus super eos volat et impin
git se cum impetu in oculis cornu
et cum potuit ferit rostro fugie
tem in oculos et sic cecans eos
reddit inutiles dominis suis. et
persequens occisis ac decoriat
cadauera efficiuntur volatilibus
sicut in terra auis forcia animalia
vincit et in terra mulier fortes

vidos deiat. Coruus naturaliter diligit
vulpem et ideo inimicatur ei contra
auem que acsilon dicitur. Achi-
los autem inimicus est corui. De cor-
Cornices ut dicit Pli- nicibus
nius eiusdem sunt generis cor-
uorum eciam morbo in solsticio
ut dicit experimentator. Cornices aues
nobiles impugnant quasi hostes su-
os et hic frequenter in malum. Cum enim
aues nobiles multum in pinguia
tibus detulerint tenide in pacie
et nicte latitant in portinas.
Hee sole incita pullos uolantes
aliquamdiu pascunt quos comitatu
sedulo prosequuntur et solliciti sunt
ne teneri forte deficiant. Cibum
suggerunt ac plurimum temporis inutri-
endi officia non relinquunt. Dis-
cant ergo homines amare filios ex
usu et pietate cornicum. Cornix
in nucibus libenter nescitur. Cumque aliquam
nucis duriciam rostro vincere
nequit in altum uolans nucem
inter saxa semel iactat. Iterum
ac sepius donec quassatam
possit perfringere. Cornix in tuba-
tem nuces pascitur. De Cornica
Cornica ut dicit Plinius
auis est maxima in partibus
orientis. Hec auis licet magnas
plumas non habet secundum magnitudi-
nem corporis et hec causa est. Cum
enim omnis auis uesicam non ha-
beat et superfluitas aque quam bibit
non transit in plumas sed ut credi-
tur in pulmonem quem ipsa auis habet
magnum carnosum spongiosum et
est similis pulmoni qui est in natura.
Cuculus ut dicit De Cuculo
liber rerum auis est impura a
sono uocis ita uocitata. Incantan-
do uocem non mutat sed semper eadem
replicat. Turturis fere colorem
habet sed nature distanciam cuius pi-
gerrima est. Et loco instabili ponit
oua sua in nido auicule alterius
generis. Demittens unum ouorum que
ipsa ponit videlicet ne dum auicula
in nido superflua oua inuenerit
quasi aliena repudiet. Fouet ergo
decepta auicula alieni generis ouum
appositum et fetum educat. Nec est
tam callida ut magnitudine fetum
disparat a pulli forma minoribus
itaque ut Plinius dicit. Cum cuculus
cum reliquis pullis adhuc in nido
sedens inualidus est, prripit tamen a
uiditate naturali ceterorum pullis ci-
bos atque hac societate pinguescit
in pectus et fit nitidior. Cuius
elegancia quasi nutrix gaudet
eius forma miraturque seipsam que
talem peperit. Omnes pullos suos
ob comparacione illius dampnat
absumique seipsam permittit eone
ipsius patitur. Et hec illi mater suos
nouans ignoranciam reperit.
Nam ubi cuculum pullum mater
eduxit, radiorum inuenerit eius
laudi cuculus insculpsit nutrice
exurgit, comprimit insequentem cu-
culus. Hyeme plumarum uestibus
spoliari dicitur, intrat uel latibu-
lum terre uel arborum concauitates
ibique estate congerit quo uiuit hye-
me. Refert quoddam Plinius de
cuculo non assendo sed pocius in
probando opiniones falsas gentium
licet. Aliud est inquit ut dicant
de cuculo miraculum quo quis lo-
co primum audiat cuculum si dext-
pes circumscribatur a uestigio idque
effodiatur non gignit pulices ubi-
cumque aspergatur. Ysidorus refert de
cuculo sed ualde ambiguum. Hinc est

dens

nemendi tempus habent. milvorum pa-
pulis suscepti per breues circuitus
uolatus. ne per longa aeris spacia
fatigati deficiant. horum saliue
blandas gerunt. De coredulo ca°

Coredulus avis est. ut y-
sidorus dicit quasi cor edens
dicta. carne enim ipsa viuens
corde maxime inhiat saciari. ip-
sum utique demum signans qui per
sapientem animam fidelem am-
monet dicens. Prebe michi cor tuum
fili super quo dicitur. Tantum enim
cupit ut solus possidere debeat.

Columba ut De columba
dicit Augustinus avis mansue-
ta est rostro non laedit sine felle
est ut dicit beda. Tamen Aristoteles dicit
quod fel habet. sed non eo loco quo cetera
animalia. nam in intestino illud
habet. Voluit ergo contrarietas Bede quod
dicit. quod fel non habet. patitur ut sub-
audiat non eo loco quo cetera ani-
malia. Osculo amorem concitat
congregatim incedit. nulli nocet. mor-
ticinio non viuit. puro grano
pascitur. gemitum pro cantu habet. pul-
los alienos nutrit. Columba no-
ne viciis visum recipiat. In alto
nidificat ut dicit Jacobus et
Beda ubi male bestie non possunt
attingere. Talia ergo conspicito o anima
fidelis qualis est. Super aquas
libencius requiescit. ut et siti
restinguat et venientis umbra
accipitris prospiciat in aquis.
Beatus ergo vir qui in sapiencia sapien-
ter morabitur et in iusticia medita-
bitur et in sensu cogitabit circum-
spectionem dei. Cibabit eum pa-
ne vite et intellectus et aqua sapiencie
salutaris potabit. Est arbor quedam
orientis sicut dicit Ysidorus que grece pe-
ridixion dicitur. latine non ita denotatur
fructus huius arboris dulcis est quo
columbe mirifice delectantur. Unde
non decedentes eius proteguntur. Est
autem in ipsis partibus quoddam draconum
genus quod ipsis columbis insidiatur.
Ipse autem draco nequaquam ipsam ar-
borem perhorrescit adeo ut um-
bram illius formidet attingere.
Sedentibus ergo columbis in arbore
periculum insidiatur et respicit. si nulla
earum arborem descendat ut sibi preda
fiat. Si autem sunt umbra parte si-
nistra dexteram draco petit. si
dextra sinistram. Dracones draco
intellige demones. columbas
animas fideles. peridixion arborem
Christi cum tota doctrina matris eius
umbra arboris signum crucis. Pa-
lumbus est genus columbarum
quod amisso corporali consorte. soli-
taria incedit nec quidquam uiri-
de ad requiescendum petit. nec
corporalem copulam ultra re-
quirit Jacobus. Transmare
versus orientem columbe sunt
que nunciorum fungentes officio
litteras dominorum suorum sub alis de-
portant. et modico multa terrarum
spacia transeuntes. Sunt autem
valde necessarie maxime quia
per terras inimicorum alii nuncii transire
non audent. Item Columbe
maxime pudicicie sunt. nec ad-
ulteria norunt. fidem non
violant ut dicit Plinius. coniugem
amat domum et nisi celebs et
casta aut vidua sit. domum
non relinquit. Certum autem
est quod alique columbe sunt que
masculos non norunt. Alie vero
que habitos primo ac perditos

vro bto

vidue remanserint Tales autem
geminē vitam domū earum colū
barum que quingentis copulantur
ne nocent. infestatoribus mastorum
effugiunt in parietinis habitant
improbos mares femine subinde
etiam iniquos ferunt quippe su
spicio e adulterij Tunc plenum
querela guttur feruntque rostro ictus
mox in satisfactione osculacio et
circa veneris preces crebrisque pedum
orbibus adulacio Columba dome
stica semper ad augmentum nidi
portat quociens a nido descendit
Amor utriusque sobolis equalis sepe
pullis pigriore tamen collectum
gutture mora expuunt prementes
tempestiuitate cibo prementes Co
lumbe pullos suos educant bi
nos semper pariunt prius marem
post tandem vero feminam Incubat
ambo vicissim Incubat femina
post meridiem usque in matutinum
Cetero aute tempore mas Octauo de
cimo die excludunt ut dicit ex
perimentator Columba primum pene
trat testam et post illam dimi
dit Columbe quando errantem
columbam inuenerint assistant et
comedunt lapillos pro stomachi
temperancia calidissime enim na
ture sunt Eleuant pennis pug
nant Primum habet arietem nimis
quem quidem nido eicit et pullos
suos docet eicere Oagius columbe
No et hyrundinis et turturum de subdex nota
tra ala acceptus oculis impositus
medetur est enim acutus et habet
potenciam dissoluendi Inter pul
los plerumque inueniunt et oua et
alij euolant alij erumpunt Ipsi
demum pulli trimenstres festinant

Si mas non sit femine eque sa
liunt pariuntque oua sed ex hijs nil
gignitur Mas adultos pullos
nido eicit sed anguina eiciat cum
ipsis coit Columba valde grauatur
impetu ouorum Ideo si tardauit pa
rere amare patitur Columbe habent
proprium inter aues non eleuant capud
quam potant quousque cibus suffi
ciat Columbe ac turtures qui
decem annis viuunt Duo sunt
genera accipitrum quorum vnum genus
nequaquam sedentem capit sed in ae
re volitantes Aliud uero genus
est accipitrum quod aues non capit
nisi infra sedentes Ideo naturali
sciencia columbe discernunt inter genera
accipitrum et sedendo vel fugiendo
vitant eorum insidias Primum quod sede
do vel volando se abilius capie
bas sunt Columbarum pulli me
liores et pinguiores in vere et autum
no quam in temporibus alijs et hoc quia in
hijs temporibus grano maxime viuunt
Plinius autem dicit quod columbe carnes nota
recentes atque semidium simul
concepte contra serpentes valent. Pro
prium est columbarum inter ceteras aues
collum cum biberit non resupinare
latoque bibere gutture more iumen
torum Verum columbis inest quidam
glorie intellectus ut videntur namque aliquam
scire sola sedens se recto colores su
os circa collum varietate dispositos
mirari considerimus applausu alarum
et rostro sibilant plumeculas
et in regimine volatus cultuque
peciorum plumas pennasque dispo
nit Ideo videns nisus plurio
volatu in multu velociores fronde
latro speculatus rostris et gau

Delitie

dentem in ipa cella rapit. De carista

Carchetes ut dic exp rtices ref
avis e que manet iuxta
mare et e minor quantitate accipitre
h avis subiungit mag et manet
ibi antequam recuperet spiramen
i aere tantu quantum h ambu
lare potuit p una vnig miliare
et vtinam illi qui aliquam delici
is vel diuicijs absorbent salte
p tpus ad celestia respirarent
donum ipsa optinerent pennas a
volacionis et requiem celesti ref

Coturnix ut d liber rer
avis e qua De coturnice
vulgariter quistulam dicimus as
cis n ortigia vocat eo q hmoi
modi aves pmo sunt vise in or
tigia insula Dicat etia ortigo
met quasi gregem duces Soli
nus aduenie di hut tpa estate
depulsi cu maria transire hut aura
rum impetu differunt et metu
spacij longioris vires suas mit
iunt tarditate dustro nunquam exe
iunt metuentes flatus leniores.
plurimu aquiloni se credunt ut
corpa aliquantulu pinguia atque
ideo tardiora facilius puehat se
cior ac vehemencior spc Vbi pau
pes spu qui audaci se committunt
lenissimo austri spui ut mare
i mundum transeant Oz infelices
illi sunt qui carnes mundi far
cina pgravati aquilonis flatib
se tradunt et ptea sedm sentenciam
Job deducunt in bonis dies suos
et in puncto ad inferna descendunt
p inde transitur docent tu calua
tim Deinde conglobate vehemencius
operiunt quarum festinatio plerumque
exitium portus navigantibus ac
cidit ante noctibus ut vela inva

dant et ponderata sinibus alueos
vexant Hij quosdam signat qui
habentes zelum sz non secundum sci
enciam cu angustitate nimia procede
volunt ideo plerumque sunt excita
im infirmioribus hanc gd approxima
tes terre hic e portui maris specu
lati accipitres rapiunt ac ptea
opera e vnius ut sollicitent ex
tui gnus duce pque fruerent
p una distrima hnt enim duces
coturnices memor go p tibi anima fi
delis qd dixisset in principio mundi
i inimico humanu gnus Tu insidia
beris calcaneo eius hic est fini
ubi quasi ad portu salutis vel exi
cij venire hic Attende go q sequitur
et ipa conteret caput tuum hic e dya
et dicit caput eius suggestio
temptacionis eius que gravissima
periculosissima e i morte hominis
Ibi go tu anima fidelis conterere cap
illius et hic pstrato spu pcontricione
et relevati spe in pietate diuine mi
sericordie Dic go sollicites duce
vel pocius duces tuos angelos scos
ut te ptegant ab infestacione cru
deli accipitris dya. Coturnicum
genus inter aves rarissimas hec
feminas in genere aut pisium pectines
etiam rarissimas hnt In homini v
genere pauciores et rariores nascu
tur masculi quam femine et hec ro
q homi nata indiscrete tpibus
ad coitu p una vesspe frequentibus
p mus hor noct cu mulieribus
coeunt tunc sz qui corpa ex sumo
potatibus ciborum adhuc repleta et
spus modu pmptu purgati
sunt Ceterum tunc concipitur fetus
infirmiorem sexum femineum su
scipit hij aute qui maiora du

Vo

masculi

pauper

hora sagittis e corpora spinarum pe
napaleonem sinuorum penetrati sunt
masculum semen in congregacione
frequentius sperant. Hec sola avis
cum homine inter omnia terre animan-
cia caducum morbum patitur. Cibos
habet gratissimos semina veneno-
sorum quas obtinuisse eas dampna-
verit prudencium mense). liber rerum
indatorum dicit quod oculi eius soluti
cum aqua modica in vase vitreo
per dies septem cum thyca adito parum
olei inde tinctas licinium et
accendas in lucerna/ qua ponebis
et sedentes videbunt se mutuo qua-
si nigros sequitur alia. De carduele

Carduelis avis parva est no-
mem habens ex hiis ut dicit Ysi-
dorus quod pascatur inter carduos/
et mirum in modum videtur quod hec a-
vicula acutissimarum spinarum cardui acu-
leis nutriatur. Hec avis nigro co-
lore in corpore ac rubro colore in
capite vernistatur. De hac vulgo dicitur
quod ergastulo clausa aqua suppo-
sitam abysmo proflui vasculo su-
spensum ad se in rostro trahat pedi-
busque filo in medium supposito cum at-
traxerit vasculum sitim potu sedat.
Et hec quidem nature mirabile est
que parve animale carducli ta-
lem astuciam dedit quam nec bo-
vi nec asino magnis animalibus
voluit impertiri. De trochilo qui rex avium dicitur

Trochilos ut dicit plinius avis est
quam in ytalia regem avium dicimus
avis quidem omnium avium minima. sed
ut dicit plinius quanto minor cor-
pore tanto velocitatis maior est at-
que animositate tam magna ut contra
aquilam avium reginam audeat
attemptare conatur pullis fecunda est
quippe que plurimos uno fetu e-
ducit. Araneis vestitur homines
deludit et cum se propinquam quasi
manui capiendam obtulerit. cas-
so hominis conatu atque labore pro-
fugit. in parva hyeme uno antro
ut speci ville numero conveniunt
ut calor qui in minimis corporibus
parvus est augmentetur ad calo-
rem conferente turba. De Avibus Dyomedis

Dyomedie aves
sunt que a Dyomede rege
ut dicit plinius ita nominantur/ quos
greci herodios appellant. Magni-
tudo illis ut cygni. color candi-
dus. rigidi oculi. et ora dentata.
congregatim volant. forma cordi-
ne gregem ducit. posterior vero
agmen cogit. Hec causa in medi-
antibus disciplina. Postes suis ca-
vant lapides rupium contra nidorum.
Deinde similiter in usum suppositum
imitatur testa creacium idest ter-
ra earum. Et ne forte casum au-
ferant venti comprimunt eam pul-
vere. materia quam congessant cu-
mulos cavarent ad plagas celi
meciuntur exitus vel ingressus/
Aditus vero qui ad pastum ducat
versus orientem destinatur. Cum ex-
cipit relucentes solis patet oc-
casui. Quando lacrimosis voci-
bus dolent vel sui imitacionem
vel recessum planctu pronunciando per-
nat. Solinus Jacobus si grecus ac-
cesserit ad eos ipsi ut dicitur blandi-
untur. alias autem naciones mor-
sibus impugnant. De dariaca

Dariaca ut dicit Aristoteles avis o-
rientalis est pedibus caret
pectore rostro et alis incepen-
do utens. Huius caro tenuis est
quod non apparet nisi propter plumam

que e in ultimo estat et in hoc
tpe appet tm nidificat et pullos
facit et cum pullos nutrierit ad
volatum rapaces effecit statim
emoritur et relinquit filios suos
vite et mortis sue imitatores sed
tempore postero morituros etc. **De estycho etc.**

Estychus ut
dicit plinius avis e mi
nima que cum asino i inimicicias ht
ppetuas eciam se stulpendi ca
asinus attens nidos eius dissipt
ideo adeo pavet avis ut voce
rugientis audita mox nido exi
liat et pulli eius inde cadunt
metu Et illa aliqn se vindicat
nam advolans ulcera rostro cig
tunat nec desistit quamvis ille
diffugiat sequitur **De herodio**

Herodius qui et gyrfalc ut
h glosa sup leuitic dt in loco
ubi aves immunde phibentur ut
gyrfalcus dr ut dic liber rerum
avis e int omnes aves nobiles
nobilissima colore ceruleo est
i maxima tm pte corporis ad al
bum colore declinans pter in
pectore et alis ubi celestem co
lore evidencius imitatur hec a
vis adeo fortis e et magna ut
dt glosa sup leuiticum ut ipam
aquila que fortissima e devin
cat et capiat liber rerum tanta
aute animositate pollet ut cupt
quinqz grues ul alias quaslibz
aves in aere volantes sint di
missi non desistit appetitone a
nimi donec omnes quinqz una pt
aliam ad terram deiciat est aute
canis ad hoc doctus qui desup
volante herodio i aere et deiece
te aves ad terram aves deiectas
suffocat et occidit carnes crudas
et cruentas ut dt experimentator no
comedit sed recentes in altum
ascendit et cum impetu descende
do predam deicit Involando ad
predam pedes pectori iungit et sic
predam ferit ei non capit primo i
petu in altum ascendit et primo dig
natione in ex adverclatorium redit
cum videt predam extunc se ac
mat et si apta sit ad capiend
discurrit quoddam genus gyrfal
corum e qui sacros ognoinat et hij
validiores sunt sunt enim colo
rem fustum **Sequitur De fenice etc.**

Fenix arabie ut dicit soli
nus Iacobus ysidorus et am
brosius sive pare morbum peta
tem annorum trecentorum et quadra
ginta sola degens aglume e mag
tudinis et capite honorato ut pa
vo cristatis faucibus circa collum ful
gore auro irruens caudam
lt cerulei colorem in qua rose
penne int stribunt varietate mi
rifici cumqz estate pnicia gra
vesce cepit in altissimis orient
ptibus in arbore pulcherrima sup
amenissimum fontem posita al
tare quasi nidum struit ex thu
re et mirra et cynamomis et aroa
tibus preciosis tunc fer nidos solis
orbes alarum agitatione ipse co
citans sup struem ruit et solis ar
dore accensis aromatibus ipa pi
r accensa comburit Inde pt paucos
cos combustionis sue dies vermis
ex ipo fenicis cinere procreatur in spacio
breve tpus induit alarum remigia
et tunc iam eam pristinam naturam
pfectissime reformat ysidorus dt
heliopolim civitatem egypti me
se adire i aplis ingressam fuisse

Adxx

auem feniceam ouatis utrisque a
lis diuisis aromatibus et absconditisse
struem sarmentorum qui quietulis
fuerat inspersam apud aram domini se
quod sup struem inter aromata que
in aliis suis detulerat combussisse/
a ¶ Prima autem die post diem combustio
nis ueniens sacerdos inuenit co
busta ligna que posuerat super
aram et scrutatus cinerem uermi
culum inuenit modicum suauis
simo odore fragrantem Secunda autem
die uermiculus in auem formata
inuentus est tercio autem die in statu
suo integra atque perfectissima sa
cerdoti ualefaciens euolauit Hay
mo) proinde notandum hanc ciuita
tem solis constructam fuisse ante
aduentum saluatoris in terra egyp
ti et in ea ad similitudinem temp
li ierosolimitani in honore summi
dei templum constructum ab onya fi
lio eius illius onie qui in libro
machabeorum legitur impsu sub tolo
mei regis egipti secundum uaticinium
ysaie et erit altare domini in terra e
gypti In hac ciuitate ut haymo
dicit beata maria dei genitrix fugiens
astucie herodis cum filio suo et ioseph
uiro suo frequentius conuersabatur

Fenix De fenice moraliter

arabie auis est que sine pa
re uiuens trecentis et quadraginta
annis annuam signat scam quia
simpliciter in fide sancte trinitatis et stabi
litate quatuor cardinalium uir
tutum prudencia temperancia iusticia
fortitudine uitam ducit In mag
nitudine aquilinum siue contemplacio
nis arduitas designatur In pul
chritudine capitis mentis mundicia

Inuestitus sinuabus gemmitus coro
ne affectus salutis sed spe raliene
In collo auro spei que excitata
te perdit tuglillitas In postrema
parte sponsa xpi in mortificati car
ne adimplecio passionis rectorum

Fulica ut dicit De fulica:

ysidorus auis est cuius ca
ro leporinam sapit carnem
Ista stagna habitans nidum
facit in medio aque uel in petris
quas aqua circumdat a marino
delectatur profundo nam dum tem
pestatem senserit fugiens in pro
fundo ludit Hoc uolatile in
telligibile et prudentissimum super
omnia uolatilia dicitur cadaueribus
non uescitur in nullis diuersis lo
cis commoratur uel oberrat sed in ipso
lo loco se quietum tenet usque in
finem uite sue escam suam ibi
a se colligit Refert ambrosius de fu
lica quod pullos aquile nido de
iectos reuerenda clemencia cum suis
pullis pascit et nutrit raciona
bilibus hominibus exemplum prestans
quanta debeant erga peregrinos
et pauperes ac tribulatos pietate
moueri Sequitur aliud De ffaticore

Faticor auis est in orientis par
tes inhitans hic auis pro
creandorum fetuum natalis cu
pida participat tempore ueris quo
scilicet cetere aues solent iniciare co
ceptus Hinc fit ut hereditatis adqui
festinat in principio in fine cure
at benedictione oua enim que fu
erit ante brumam tempus tunc scilicet
cum adhuc frigus infestat omnia
per hyemem corrumpuntur nec fe
tum effectum habent Quod hic iuuene
dum adolescentem Decipite enim tempe

calido irato coit conficit ova et
sic ova posteriora complent et pul
los faciunt. Hoc tamen omnibus fere
re avibus agrestibus que semel in
anno coeunt et ova faciunt atque
pullificant etc. De fetice etc.

Fetix quoque avis est preter
illam quam prediximus ficedulam
forcem ut dicit Aristoteles que etiam
licet corpore parva sit fructum tamen magnum
fecit. Fetex enim ut Aristoteles dicit in libro
de animalibus testatur bis in anno pul
lificat et pulli eius ad debitam
vitam et formam perveniunt et hoc
quia debitum tempus expectat et
quia nec tempus participat ut sa
tator et ideo digna fructu fetu
nunc non frustratur. De ficedula

Ficedula avis est ut dicit
Ysidorus a re nomen habens fi
cus enim edit et uvas et fructus
arborum dulces. Signantur eos qui
dulces contemplationis fructus cu
pidius appetentes amaros fruc
tus mortis peccata despiciunt. Hos
detestabiles describens Moyses
in Deutronomio dicit: Uva eorum v
va fellis et botrus amarissimus
fel draconum etc. Econtra vero spo
sa in canticis canticorum bonum co
templationis fructum desiderans
dixit: Et fructus eius dulcis gut
turi meo. De diversis generibus falco
num sive accipitrum et de infir
mitatibus et medicinis eorum secundum
Aquilam et Symachum et Theodo
cion in epistola directa ad Pto
lomeum regem Egypti scripta etc.

Falconum genera septem
sunt sicut dicunt Aqui
la et Symachus et Theodo
cion qui utique scribunt Tholomeo
regi Egypti epistolam in qua
eius precepto tractaverunt de avibus
nobilibus quas dicimus aucupan
tes secundum quod invenire potuerunt in
veterum scriptis. Dicitur et in eadem
epistola de medicinis dictarum avium
sed ante omnia brevitatis causa compendio
sermone contraximus. Falconum
octo sunt genera. Primum quod appellatur
lanarium. Cuius duo sunt genera.
Unum caput et rostrum grossum habet
pedes ut aquila quod cum gravi la
bore habilitatur ad aucupandum
sed habilitatum tamen secundo et tertio anno
egregium est in volatu. Aliud vero
genus lanarii statura minoris
est et ab hominibus vile habetur. Secundum
genus falconum peregrinum dicitur
quod de speciali habilitatur volatu.
Tercium genus montanum dicitur et hoc
asperius et subtilius est. Quartum
genus pedibus et cruribus ceruleum
est unde et nomen accepit. Hoc primo
et secundo anno nobile, tertio vero anno
vilissimum reputatur. Quintum vero
genus gracile et longum est
in dispositione exercitissimum in vo
latu. Sextum genus gripinum dicitur
quod fere habet similitudinem aquile ex
cepto eo quod in pedibus et alis et cau
lis gutture assimilatur falconi. Sep
timum genus britannicum est etiam
tu domum avium aucupantium ob
tinet principatum ut nec avis co
ram eo audeat aucupari nec
aliarum avium aliqua ipsa desuper vo
litante audeat volitare. Istud ge
nus habet pedes grossos curvos vo
dosi ungues crudeles aspectum
flammeum oculos terribiles cap
pectus et grossum magna alarum
magna que et facillime habi
litantur ad volatum et multum ac diu

no

volare possunt. Delicatissime
pasti volunt et tantum fere come
dunt quantum aquile. et hoc genus
volucrum dicimus supra superius aerio
philon vel vulgariter aerion. De
tantum g° naturam eius que superius
in capitulo de aeriophilone. Oc
tavum genus est illud quod hodie
vel vulgariter girfalco dicitur. Istud ge
nus communius est quam aerionis et
ceteris habetur pro modicitate cibi
et vite huius naturam plenius q
re superius inscripta est in capitulo
de herodio. Tercioli minime volucrum
aucupatiuum sunt propter naturam sua
ad aucupandum promptissimi et
hii quoque conguntur inter alie fal
conum. Accipitrum quoque quatuor
sunt genera. Primum genus est corpe

Accipiter

magnum domabile mitium oculi
variis plucidis pede grosso lon
gis unguibus hylari vultu delica
te comedens calidis avibus gau
dens omnes aves invadit nec
aliquam timet. De isto totam na
turam simul descriptam quere superius
in a littera de volucribus in capitu
lo de accipitre. Secundum genus accipi
trum est quod alietum dicere possumus
minus primo genere alas grossiores
habens secundum quantitatem corporis pe
des breves ungues grossos
oculos magnos robustos. Non
cito mansuescit et ideo pluribus
odiosum. Primo anno domatoris
parum valet. secundo plus. tercio mu
tacione aucupat satis bene. Tercium
genus accipitrum est minus primis
quidem respectu aliorum. sed tamen ve
lox cito mansuescit et delicate
nutriri vult. et leniter aucupat. De
nisis que in femina naturam tota in

littera N capitulo de niso. Quartum genus
sperverius dicitur quem vulgariter
nisum dicimus. Hic multo minor
niso est sed colore consimilis. sicut mi
nus accipitri assimilatur in dispo
sicione habitu et colore. Durus est
neque cito mansuescit. velox est
ad volatus leniter aucupat et
delicate nutriri vult. aptatione
sua vel tria optimus fit. Igitur
nobilium avium generibus et naturis dis
cussis de morbis et medicinis ea
rum deinceps dissimus et ab in
firmitatibus capitis incipiamus. Si
infirmitas avibus crescit in oculis
unge illius oculos oleo olyue
et hoc sepius. Si albugo cre
scit in oculo pulverem seminis fe
niculi et lac calidum mulieris in
mitte. Si pre senectute obscurati
sunt accipe habile ferrum et coque
eum et pone super nares ubi ver
tex congit oculo ad nares. Si
clausas nares habuit accipe
pulverem piperis et stafisagrie et
insuffla ei in naribus per parvam fi
stulam penne. et postea fricabis so
lo pulvere stafisagrie palatum
eius. Si reuma habuerit in
capite pone rutam iuxta na
res eius et carnem quam come
dit intinge in suco rute. Item
allium obtusum cum vino per nares ei
inmitte et in loco obscuro re
sideat tota die. et cum primum die
ieiunare permitte. Si pupillam
habuit accipe linguam eius et
cum pulvere stafisagrie condito mel
le frica eam. Dabis ei butirum
comedere. Si dicta non valent
pulvis cum de stafisagrie adde [illegible]

Si ultra modum clamosus fuit
accipe vespertilionem et per partes
in eum pone et da ei comedere Si
eum aliam avem accipis ad idem
non oberit Cum nimium clamat
ova eius et intus sepe Si fastidium
habuit sumas vivas ei dari fa
cias Similiter et catellum in proximo
natum aut eques videat Si cibum e
vomit frequenter accipe cinamomi
am in pondere quarte partis oboli
et tantundem cimini et tritis istis
asperge corpore pulvere carnes porci
nas pingues et da avi cibum Si
non comedere non potest accipe album
[illegible] oni [illegible] pone dictum pul
verem ori eius inice Item ad idem
si cibum eiciat accipe ova cruda
et frange in lac caprinum postea fa
cias hoc totum decoqui et da ter ad
comedendum accipitri et spoliabit
Si mutare pennas incipit ex
ime cum aborum labore et cibum
ei in habundancia tribue Quociens
enim esuriet tot fracturas ha
bit in pennis et in huius fractum
nature notatur Valent illis glebe
virides substrate pedibus solis ca
lor nisi magnus estus ingrue
rit Si febres habuit da ei suc
cum artimesie ter vel quater et
carnes galline in cibum Vel
istud liga ei tybiam dextram for
titer et in medio crure apparebit
vena et illam diligentissime mi
nue In crure eius quatuor vene
sunt una in anteriori parte altera in
ferius altera exterius altera posterius
sub unguem maiorem potius
autem sic si avis febricitat Si
ale dependent et caput demis

sum teneat et tremit et quasi
frigus ondat in plumis et ci
bum cum fastidio sumit aut aui
de sumit et male eum inducat
Si valde sitit accipe pulicez
[illegible] [illegible] et [illegible] de [illegible]
to [illegible] recoque cum vino et
quinque coclear melle et cola
turam da ei bibe vel inice ori
eius vel una die carnem lotam
melle Sa dic carnem lotam oleo
[illegible] frigido Si felle laborat
pulvere florum salicis asperge cibum
eius Si ei ale pependerint ac
cipe de sagine radipe anseris de
sagine fricati alas eius ad solem
de carne anseris pingui da ei come
dere Item melius accipe oleum lau
rinum et lava ei alas et [illegible] as
sellas eius unge Item fel porci ac
cipe et inde ei alas pinge vel
succo [illegible] cibum eius intinge
Ad idem sucus salvie Si alas
guttosas habuit hederam terrestram
in aqua coque et folia eius coc
ta [illegible] alis eius [illegible] liga
mixta lacte et cibum eius in eadem
aqua tinge Item si pedes guttosos
[illegible] timee comedunt pennas
eius carnes [illegible] comedit
in aceto tinctas et alas eius aceto
calido et oleo laurino fricet se
pius Si pennam fractam extra
here volueris sine dolore accipe sag
uem [illegible] [illegible] vel sag
nem [illegible] unge locum pe
ne et cadet et postea ex melle
ad magnam spissitudinem decocto
fac ligulam ad modum foraminis
ubi penna stetit et inice foramini
et exibit nova pena Item succo herbe

caparis calido p[er]unge pennas ei &
cu[m] tinge cibu[m] ei[us] eidem succo.
Si os fractu[m] habuit in crure vel in
ala aloe calidu[m] superliga & dimit
te vna die & vna nocte. Item fimu[m]
galli in aceto coctu[m] superliga
Si inquieta sit avis in p[er]tica vel
in manu gestantis summa in aq[ua]
coque & de ipsa aqua asperge cor
pus eius & intinge cibu[m] eius insu[per]
nonies Si infirmitate que capa
de i[n] sinatur succo artimesie cib[us]
eius intingat[ur] Item sanguine agni
calido pedes eius p[er]frica vel
vino tepido in quo decocte sunt
vrtice & in ipso vino cibu[m] eius in
tinge Si simare no[n] p[otes]t fel gal
li da ei comede[re] vel testudines
albas decoctas Si nimi[u]m laxa[tur]
succu[m] mespili (?) modicu[m] da ei bi
be[re] & intinge cibu[m] eius Si pedi
culos h[abe]t accipe succu[m] absinthij
vel aqua[m] coctam cu[m] absinthio
& ad solem eo sedente in funde
plumas eius & corpus p[er] totu[m]
Si lapidem in ventre intrie
rit da ei vnguentu[m] comede[re]
& butirum Adidem Aloen h[er]bam
pilule ap[ru]m in volue cordibus
pullorum (?) aniu[m] & da ei comede[re] Sup[er]
potis de om[n]i medicina que dat
avibus q[ue] modis facti (?) Cum ha
be[re] vult pinguem accipitrem det
ei de carne bouina aut porci
na & h[e]c maxime. Cum om[n]i vult
h[abe]re macilentum det ei galli
nas iuuenes madefactas aqua
Cum no[n] tepatum h[abe]re vult det
ei gallinas veteres Cum vult
h[abe]re eu[m] expeditu[m] in aucupando
faciat ei bona[m] vesica[m] continu
re in cludat eu[m] in tenebris cu[m]

lite h[ab]ent modice & altius dieb[us]
aucupet Si avis ut leporem vel
cuniculu[m] capiat h[abe]t eu[m] doce in
iuuentute & liga grues in caruib[us] (?)
eius apte pedes in concluso spacio
& im[m]ediate (?) & sine lesione capi
et Accipiter siluestris (?) si in mane p[er]
mittatur multu[m] & mansuescit
In iuuentute aues n[on] nimis ca
lide n[e]c nimis frigide custodiat[ur]
In locis ubi custodiunt[ur] h[ab]eant
mentum in salina p[er] habe[re] cu[m]
folijs salicis vel sup[er] lignum
salicis aut abietis sedeat De
sanguine voluer[um] tenax multas
vires sumit & audacia[m] & assu[m]
aucupandi Balneu[m] aque fri
gide da ei & ne multu[m] contin
gat alas eius vel ale pedeat
eodem modo postmo[dum] ne tanto (?)
auctoritate aquile & symachi et
theodotionis dicta int[er] libros na
turales vulgatissime computata
no[n] curasse ponit[ur] videm[us] ista
quidem de libro a[nim]a[lium] nobilium
& medicinis ea[rum] h[u]nc op[er]i di
gnum duximus inserenda Sed
de aue que p[ro]p[ri]e falco dicit[ur].

De ffalcone in speciali

Falco avis nobilissima ad
predam directa impetuo
sissime volat & e[st] minus cauta
in custodia sui Ideo cu[m] ad p[re]dam
dirigendus est falco retar
dat[ur] a d[omi]no suo n[e]c ei avis ca
pienda ostendit[ur] v[e]l p[ri]us alique
tulum elonget[ur] ut p[re]dam cu[m]
moderato impetu subsequatur
In captura no[n] ardee cu[m] duo fal
cones p[er]it relaxat[ur] sp[eci]aliter

volant. Unus similiter velut alie
iuxta terram et in imo volat ut delig
ut ille qui in summa tetendit
ardeam volantem in pulsu precipitet et ille qui in imo volat per
capitatam accipiat. Duo genera
falconum sunt unum ignobile quod
nisi multo labore et maceratione
assuescit avem capit altera non
nobile est quod avem proprio usu na-
turaliter capit. Primum genus quod
vilius reputatur cum avem ar-
deam aditum impulit in promptu
quod est ut eam capiat ardea autem
villam vel aliud piscem quem re-
centius devoraverat de ore eiciat
sine mora falco ignobilis capta
ardeam in manus liberas evolare
permittit et munus oblatum ac fe-
dum piscem gaudens cicius ap-
prehendit. Alius sic agit falco no-
bilis ymo electum munus ab ar-
dea vilipendens prestat se nimis
capere reprimit dolosam. Falco
ignobilis malos prepositos de-
canos et prelatos ecclesie aut
mediocres signat prelatos qui accep-
ta pecunia laxant reos et in-
punita scelera remittentes de-
testabiles quos secundum ysaiam pro
muneribus iustificat impios. Habe-
ant falco in pectore os acutum
et durum quod illi ad impulsionem
prede prudens natura inde-
dit. De griphibus secundum Jacobum

Griphes autem sunt ut di-
cunt Jacobus et plinius que
velut modo semiferes sunt corpore
magno adeo quod armatos equi-
tes preliando superant et occi-
dunt. Ungulas enim maximas
et hamatas habent quibus homines
et bestias laniant. Fiunt autem
ungule griphi tante capa-
citatis ut ciphi ex hiis fiant
humanis usibus apti. Hec in
Scithia asiatica aurum et gemmas
in quodam loco inaccessibili cu-
stodiunt et quia obsident ad-
venas divites accessum ibi cum
est. Cumque visos homines di-
scerpunt velut rapere adeo
ad plectendam avaritie te-
meritatem arimaspi cum hiis
dimicant ut rapiant lapides
smaragdos quorum gemmis in
ipsis partibus preciosum est. Sic in-
venitur in glosa libri exodi
ubi autem lege prohibite disti-
guntur. Hec autem quadrupes
est capite et alis aquile simi-
lis multo maior reliquo
corpore leonem imitatur et habitat
in hyperboreis montibus equis
inimice infensa et hominibus
ut dicit commentator in nido
suo agathem lapidem ponit
non dubium qui ad remedium
aliquod constat. Item quia ad
remedium aliquid adeo datus sit.

De guricocendeon

[G]ricocendeon autem est
orientis avis multi casti-
tate et temperantia preditam
dicunt. Hec quidem avis

De

inter omnia animalia terre gene-
rationem suam perficit minimo co-
itu. Nam semel tantum in anno co-
it et leo gloria parlis et ipse hic corporis
est totius libidinis. Erubescat
ergo homo capax rationis qui indesinen-
ter omni tempore in modum brutorum
luxuriatur. Sed debiles corporis co-
gitant luxuria et immunditia
languentes dies suos accelerare
non timent. / De ostrutionibus etc.

Ostrutii aves sunt ad
modum pene colori cervi
simillime, incipite camelino per-
nam expandunt sed volant qui-
dem non more aliarum avium
sed innituntur undosis fluctibus
qui vento cogente nunc al-
ta nunc ima petunt. Deinde
velisto referuntur. Ova eorum
sabulo in terra fovent posita, de
quibus cum pulli exierint eos
tunc primum parentes curant et
eis pastum ferunt quousque ter-
tiae volatum possint. Significat
quosdam in seculo positos nequis-
simos homines qui cum viderint
filios suos bona indole decora-
ri non cumulatores sue malicie
fieri quasi alienos reputant.
Post modum si ad maliciam con-
uerterint recognoscunt quasi proprios
et eorum nequiciis fomenta prestare
[illegible] amisserat. De gruibus

Grues aves sunt que volant
ordine litterato. Earum
describunt plinius et solinus ia-
cobus ambrosius ysidorus
quotiens expeditiones suas di-

rigunt sub quodam milicie ordine
signo. Nam qui preest omni agmi-
ni voce castigat alas ut or-
dinem non deserant. Qua raucescente alia succedit eidem of-
ficio deputata. Nocte inter se ex-
cubias dividunt ut decima
queque excubiis sit. Iste qui
vigilant suspenso altero pede
lapillos tenent quo labente
dum dormire volunt. Evigilan-
tes clamant. Dormiunt autem
subter alam condito capite alter-
nis pedibus insistentes. Dux erecto
videt collo ac prospicit. Cum
non longius volare sunt magis
altiora contendunt ut excelsiori
specula montium quas petunt
terras. Et dux expunctator gru-
es si prospexerint nubes pluvio-
sas clamant et vociferant solli-
citantque ducem celeriores cap-
tare volatus. Quando ceciderint
super terram ut comedant erigit
dux eorum malum caput et hoc
in custodiam omnium. Cetere vero secure
depascuntur. Qui si viderit homines
clamat ut sollicitas reddat in-
cautas. Reliquis autem carnes
sunt graviores. Unde fieri debet
ut occisa carnes uno die in estate
duobus in hyeme servari debent antequam
comedantur, sed ut caro fiat diges-
tibilior atque tenerior. Grues semper
prime moneant in extremitate tre
et per volando opponunt se vento.
Grues vivunt visceribus ducti habent
contra tempestatem arenas devorant
sunt quasi in stomacho lapide
quem evomunt de quo lapide
dicunt qui experti sunt quod ipse

lapis mediante igne vertit in aurum
et est verisimile quia probabile est quod
aliqui lapides in multis locis sunt
sicut qui auricalcum dicuntur de qui
bus aurum optimum fit. et hos la
pides vel horum similes grues tol
lunt de locis suis. et glutiunt
ac reuomunt cum ad nos redierint
lapillis quoque ad modicam gra
uitatem se onerant. ne expedi
tionis principijs agilitate nimia
defatigentur. Igitur sublate in altum
angustias captant. et quidem pri
mum est eis oculis deprehendere spacia
itinerum quod habent peragere. Contra cum
contra medium aliquem aduectasse se
sentiunt. lapidum sarcina pedes libe
rant. Hoc nautae prodiderunt quod
pluit saepe ex illo casu ymbre sex
tili arenas non suas reuomunt
quam secure sedem receperint. Co
tores autem est omnium perfatigatis adeo
ut si que defecerint congregat vi
uos lassatasque sustollunt usque dum
vires ocio recipiant. Aetatem co
lor prodit nam ingrescunt senec
tute. Genus pigmea cum hijs pug
nare dicitur. Unde quoque indutias cum
grues recedunt. Dicit Semia gruibus
cum certat amare in moritu. Dicit
Aristoteles de pigmeis in libro de naturis
animalium ita referens Ad plagam
septentrionalem ultra egyptum
ubi currit nilus adueniunt grues
tempore hyemis quibus occurrunt pyg
mei homines cubitales et pugnant
cum eis. Glosa etiam super illum
locum ezechielis genus pigmea
in turribus eius dicit quod talis genus
est in partibus orientis. sed ipse Aristoteles
dicit ita quod utique non est figmentum

sed inuenitur in veritate quod dicunt
generibus hominum plurimum. et equi par
ui similiter manent in locis mon
tuosis. Grues autem volant ali
quando usque ad extrema terrae ut terram
suis complexionibus aptam inue
niant. Semper volando se vento
opponunt. Dicit quod uolantes post
hyemem a montibus orientis areas
aureas. et auricalcum lapidem
transfluunt (?) propterea reuomunt in parti
bus transmarinis. pugna gruum
adeo fortis et pertinax est ut possint
manu hominis capi. De Glutis etc.

Glutis auis est ut dicit plinius
habet longam exit linguam
Unde grece nomen ei datum est
Hec instante hyeme recedentibus
hyrundinibus ac ciconijs in initio
peregrinationis blandientes sibi
societate recedenciam auide iter
aggreditur. sed postea in uolatu in
labore comperto penitencia ducitur at quod
in comitatu reuerti piget. Deinde
aues alias tanto cum tedio prosequitur
dicitur ut eam impleto itinere
hyemps anticipet. Cyramus (?)
illo asye auis festinatior peruene
rit. et ad expetitas terras inde
fesso labore properat. Hec conspicias
itinerum alias aues instancius
de nocte excitat ammonetque itine
ris. Dissentiunt autem hec due a peregrini
ues peregrinos consulibus (?) quos signa
tos cruce sepe videmus vel in terram
sanctam adaequandam gloriosum ex
sepulcro templum dominicum vel in
alijs partibus ubi ecclesiastica neces
sitas filios pietatis inuitat. Sunt
quoque inter hos multi quibus placet vi
ctoriosorum fratrum societas. Sed cum labor

iter vel modice experti fuerit querit
dispensacionem legatos roma
multiplicat qui eos pecuniam me
diante sufficiet librosque patris per
litteras recommendent Bona salus
et beata vita nec indulgencia omnium peccatorum
et qui hanc promeruerit iure tri-
no pudiant Sed o quanti monachi
in claustris sunt qui longo tempore
longa ieiunia disciplinas graves
silencium quasi continuum vestem
asperam nocturnasque vigilias et in
hiis omnibus victum tenuem et
vix ullum solacium et hec omnia
annis plurimis pertulerunt et tamen
nec dum illius indulgencie litteras
acceperunt Credo tibi paule sed in apo-
postolatu tuus successoribus credo
Credo magis tibi qui iudicio credideris
ti quod reddet deus unicuique secundum
laborem suum Taceam de fratribus
meis predicatoribus qui studiis con-
tinuis et vigiliis macerati non ha-
bentes in zona es Sed maxime
membranas pauli non equis aut
curribus sed fessis artibus et pedibus
gradientes predicacionibus terras cir-
cuierunt Sed de fratribus minoribus quid
tunc dicam qui duro cincti fu-
niculo et sine amictu cappe vel
pallii induti tunica super nudo
pedibus nudis super nivem gelidam
quasi super lanam deambulant
si non secundum suum laborem retribu-
cionem premii sortirentur Tu ergo pec-
cator grave conatus si non
tum nominasti deo in manice suscep-
ta si vires sufficiunt votum im-
ple noli querere dispensacionem
nisi talis necessitas urgeat propter

excusatus deposcas an ipsius
faciem indiscretus qui utique per-
suadentibus iudicibus et principibus sacer-
dotum de cruce descendere recusavit
sed usque ad mortem in cruce permansit Tu ergo imitare christum imitare
ytalianum prudentem aucem que
lectam pro sociis sollicitus red-
dit excitat scrupulosetas et ...
Gallus avis est **De gallo**
frontibus cristatus et capite
Nocturnis sideri et trinas distin-
guit horas Cum sole cunctis tibi
tum dieique velucem invitat
Hec ad ipsos preliis armata est
cum Sunt infallibiliter quinque spi-
cula sed hic errore potius quam
ope nec Cum iam cecinisse parat alas
distenditur ut se excitatorem red-
dat Nocte prima validus ma-
tutino lenius cantat Cantus
ipsius cum vento fertur et ultra
quam estimari posset longius au-
ditur Itaque cantu suo equos in-
stigat camelos instigat Repelle
etiam fantasias deinde plures herbe
que gallum reficiunt alia anima-
lia occidunt Unde dicit experimen-
tator Gallus caudam sustollit
et ad modum semicirculi reflec-
tit forma eius insidet turribus
ecclesie rostrum suum contra ventum vertit
Dormiturus in altum scandit et
super unum pedem quiescit Cum
pennas circa collum erigit se ex-
ciens audaciorem reddit Album
gallum leo timet Gallus senes-
cens in etate decrepita facit ovum
ex quo basiliscus procreatur et illud
generacione oportet ut multa genu-
erunt In fimo calido occulto ponit

ponit ouu(m) cui sibi fouet(ur) mite pa
tris p(ro)pt(er) multum u(er)o t(em)p(or)is exit pul
lus et invalescit sicut solent
pulli anat(um). Sunt aut(em) h(uius)modi
animalia caudas ut colub(er) resi
duu(m) u(er)o corp(or)is ut gallus. Cont(ra)
dicunt aute(m) hij qui h(uius)modi
animal creacione(m) se vidisse di
xerunt q(uod) testa oui nulla e(st) s(ed) h(abe)t
pelle(m) validissima(m) et forte(m) a
deo ut possit resiste(re) validissimis
ictib(us). Opinio quoru(n)dam e(st) q(uo)d
p(ost)q(uam) gallus ediderit ouu(m) cu(m)
fouet colub(er) aut bufo. Sed hoc
ambiguu(m) e(st) et incertitudini reli
quimus. Hoc t(ame)n habem(us) in sc(ri)pt(is)
antiquoru(m) q(uo)d q(uo)dda(m) basilisci
genus ab ouo generat(ur) q(uo)d gallus
decrepitus et senescens ediderit. Car
nes galli adolescentis grossiores
sunt minorisq(ue) sunt humidi
tat(is) q(ua)m galline aut gallina
cij. Decrepiti t(ame)n galli carnes te
neriores sunt carnib(us) iunioru(m)
galloru(m). Caro gallinacij h(abe)t q(uo)d
dam insipiditat(em) s(ed) in eo quando dis
soluit(ur). Si etiam vno pictu alij
plures galli sunt inimici deniq(ue)
certis dominat(ur) (con)finis sepe in duello
cu(m) morientib(us) e(st). Si q(ua)n(do) gallus
sociu(m) vicit statim in victoria cant(at)
seq(ue) ip(su)m p(ri)ncipem testat(ur). Vic
tus u(er)o occultat(ur) silens egreq(ue)
s(er)uiciu(m) patitur. Econt(ra) victor
sup(er)bus graditur ardua intenta ce(r)
uic(is) celsa celuq(ue) sola voluc(ru)m as
picit in sublime cauda(m) falca
tam erigens. Itaq(ue) t(er)rori sunt et(iam)
leonib(us). et h(oc) quia assimilat(ur)
basilisco ut quida(m) dic(un)t vel pocius
ut credimus naturalit(er) e(st) illi gal

li instinctus timor. Gallinis mor
tuis gallus merore tabescens
a cibo abstinet pre dolore et(iam).

G allina auis e(st) ut dic(it) Aug(ustinus)
circa pullos **de Gallina**
suos solertissima (con)gregat eos
sub alis et fouet et plerumq(ue) (con)t(ra)
miluios defendit et p(ro)tegit. Cumq(ue)
blandas alas aliq(ua)m refugientes
sup(er)bi pulli p(er)di sunt alitibus
plurimiq(ue) pullis gallinaru(m) que
dam in urtice (con)tactu mortificari
e(st) q(uo)d matres galline naturaliter
agnoscentes pariter app(re)hensamq(ue)
radice(m) urticam nituntur euelle(re)
s(ed) sepe no(n) possunt. Cu(m) i(m)mo et
ipso conamine intus in corporib(us)
plerumq(ue) rumpu(n)t(ur). (Con)fringit illis
panis ut fructus minuncias et
(con)stricta voce aduocat. Jacobus
Rapiunt(ur) cottidie oua gallinis
s(ed) no(n) id(e)o ouare desistunt si vnu(m)
reliquerint. Idem sentit dya(scorides?) depe
ant. Iste modum excedentes in
ouando cito moriunt(ur). Cum no(n)
in absondito oua posuit sur
gens clamando ea raptoribus
p(ro)dit. Gallina utiq(ue) oua ex q(ui)b(us)
exituri sunt masculi, sic dic(it) Pli
nius in acutiore p(ar)te gerit. Oua
u(er)o ex quib(us) femine exiture sunt
p(ar)te sup(er)iori feminam p(ro)ferunt q(ue)
in loco acuminis rotundiora gig
nunt(ur). Oblonga u(er)o et in fine acu
ta oua mare pariunt. Oblonga
gracioris sapor(is) sunt. Omnib(us)
ouis in medio vitelli pu(n)cta resi(det)
velut sanguinea gutta, q(uo)d esse
animi existimant. P(ri)mo in oui
t(em)p(or)e id dictu(m) opinantes. Ipsa gut
ta in oua salit palpitatq(ue) ip(su)m a(nim)al

no(t)a

exorni liquore alio ovi non in
corporatur aliquid pullo cibus eius
inclusio est omnibus inter caput maius
est toto corpore oculi quippe capite
maiores Interea autem pullo
candor in medio vitelli luteum cir
cumfundit vicesimo die movetur
Iam vivens intra putamen vox
auditur Ab eo ante tempore plumescit
ita positus ut caput super dextro
pedem habeat dextram vero alam
super caput vitellus interim pau
latim deficit Aves omnes pedes
nascuntur contra omnia animalia Quae
dam galline gemina ova pari
unt et geminos interdum exclu
dunt In egipto arte satis mira
bili sine fotura gallinarum comple
tur ova et educuntur pulli Accipiunt
enim sibi homines arenam et ac
cipientes ova stercora involvunt
et sic cooperientes sabulo fovent
calore solis et storis sicque debito
tempore complentur et extracta ova fin
duntur teste et pulli prodeunt Credi
mus idem fieri in frigidis regio
nibus si ova calido stercore involu
ta sunt et in multitudine calidis
sima fimi diligenter recondita ut
dicit experimentator Quedam galli
ne sunt que semper faciunt gemel
los circum quidem in gallo est qui
gallinas advocans pascit et
dum pascit eas ad labores ipsas
nacionis corpus quo cogit Et cum
dicit experimentator In nacione gal
lina multum laborat et tamen sic
dicit Iohannes presbiter post primum can
tat et hec propter ewangelium mulier
cum parit tristiciam habet etc. Cum e

vendo cibum pulicem cum pedi
bus utitur et sic victum acquirunt
Galline cubantes steriliores omnibus
sunt quam non cubantes Adulte
galline et anseres atque pavones
ova venti faciunt id est ova sine
coitu sed sunt parva atque insipida
et sunt humidiora aliis et si quis
posuit aliquid illorum ad fovendum
non mutabitur modus eius sed
manebit album atque citrinum
Cum gallina cubat in calida
estate finduntur teste ovorum prius
et exeunt pulli citius quam
tempore frigido Sunt queda galli
ne que semper faciunt gemellos
sed unus gemellorum est semper
prius et alter magis Fit autem
frequentius ut prius sit monstro
sus et hoc vicio quia maior
occupavit locum et prius compressus
iacuit sicque fit ut membra eius
male disponantur et monstruosi
fiant In gallia fuit visus pul
lus galline cum duobus capitibus
et uno corpore Ambo capita capta
bant cibum traiciebat quatuor
pedes habuit sed duo pendebant
inutiles ceterum currebat Opti
ma fortuna cum ovum equinoc
cium post solsticium non implent
magnitudine iusta tantoque mi
nus quanto serius pervenere a
parte latori primo exit ovum post
ea apte acuta pars acuta ovi
caput continet pars rotundior
partes posteriores pulli dictorum est
plumis Cum gallina illo die quo
ovum ediderit aspidis ictu non
moritur immo mediata percussis Capp

Auch

bonum

cottidie semper aliquid boni etiam minimum est agendum et cauendum ut alia occasione ab inimicum diaboli nocumento tueatur. Oua incubari inter decem dies addita utilissimum est uetera aut recentia inspicienda sunt. Dubitatur an impari numero debent. Quarto die postquam ceperint incubari si contra lumen cacumine ouorum in manu apprehenso purus atque uniusmodi perluceat color sterilia estimantur pro quibus alia substituenda sunt. In aqua quoque experimentum est. Ouum inane fluctuat. Inflectum aqua subsidens uero plenum est et subiciendum. Concuti experimento uetant quia non gignunt confusis uitalibus uenis. Incubationi dicit initium post lunam nonam quia prius inchoata sepe fallunt. Celerius excludunt calidis diebus unde estate decimo nono die edunt fetus hyeme uero uicesimo nono. Si subito tonat sepe fallunt et accipitris audita uoce uiciantur. Remedium est contra tonitrus clauus ferreus pro stramine ouorum positus aut terra exaracto aratro. Dicunt galli mortuis gallinis abstinere a cantu. Plinius. Generositas gallinarum in ore rubicundo spectatur. Inimicissima est gallinis pituita et maxime inter messis et uindemie tempus. Medicina est penna per transuersas inserta nares et per omnes dies commota aut cibus allium. Plinius auctor est ut si aurum liquescens membra gallinarum admisceas consumunt aurum ipse ita ut dici possit auri uenenum esse gallinas. Vitellum oui quod implementum est ditum et omnem maculam in lanea ueste deponit secundum quosdam et pannea lauerit. Ouum autem medium molle sit totum.

De gallo gallinacio

Gallus gallinaceus uel s[...] auis est ut dicit liber rerum testiculis mutatus quem scriptura in sermone nominat. Nos uero wlgariter caponem. Dicitur autem quia libidine carent. Cicius pinguari ut dicit Experimentator. Galli gallinacei cum gallinis conuersantur sed nequaquam eas impregnando fecundat. Cum eis pascitur sed nequaquam eas defendit. Non cantat neque horas diei uel noctis distinguit. Hii ad mensam alii utiles sunt quam ad coquinam. Carnes enim sunt ualidiores omnibus uolatilibus. Generant enim bonum sanguinem et optimum nutrimentum. Hunc hic pie memorie Iordanis magister ordinis fratrum predicatorum in quodam sermone dixit. Loquebatur quidem ad canonicos et clericos in synodo. Tussetur inquit sobria scriba sic gallus gallinaceus et ubi adultum neque alium locum nisi ad coquinam dyaboli. Et quare quia neque generat neque cantat. Non generat filios spirituales et utinam non carnales. Non cantat sic quidem tenentur septies laude in die secundum canonicas constitutiones septem diei ~~horas canonicas~~ uel noctis horas et ideo ad mensam aliud utiles in ipsum ad coquinam dyaboli. Tussetur non sobria. Tunc si omnis qui sine debito

clericorum

fructum se eleciam vel canonicum
prestet. Jacobus in libro lapidarius
Castrant enim aliquem pertigum tribus
annis vixerint sinunt quinque
pertica vivere quinque vel sex annis
et sex sic in iecore eius reperitur
lapis preciosus cui allectorius
nomen est. Igitur pertica quando hunc
lapidem in iecore suo concepit num-
quam pertica bibit. Cum si quibus hunc
lapidem in ore suo sitim
extinguit. Aliquem hunc cum plures
in pectore suo extrahunt vertices
que vivunt ad modum ut pullos
orphanos vice matris supponant
illis foveatque illos ob calorem
quem pulli nudato corpori persentiunt
Ergo ubi presidium frigoris et re-
tice adustionis medelam in pul-
lorum suppositione se adeptum esse
cognovit maternum affectum concipi-
ens fovet illos et pascit vice ma-
tris formatque voces secundum galli-
narum modum ut constricta voce
advocet elongantes. De gallo silvestri

Gallus silvestris qui et phasianus
dicitur a plinio dicitur. Diciturque et
rupium galliarum competit nomen
Avis est pulchra valde pennis
thoracis resplendens instar ig-
nis ceruleus medium viride
rubeis pennis interstribit vitor?
aureas gemmas in capite videtur
habere plumis extantibus subrigit
que eas cum volt atque submittit
Cristis caret in capite specialis
incurribus? hiis tamen frustrata ar-
mis animosa et audax avis esse
dinoscitur. Scientes aucupes
stultum facit ex panno lineo et
albo in cuius medio panniculum
rubeum ponit. Cuius ruborem

in albo gallus attentius contempla-
tus figit oculum insolitumque mira-
tur. Nec mora auceps ipsum he-
rentem videns retro eidem cum in
dorsum cogit. Statim conamine quo
adversus inercia cuiusque pacta cap-
tivum deiciat. Et hec captura gal-
li silvatici signat autem illos qui
curiositate iusti ducti paulatim
inercia dyaboli capiuntur. Et dum mira
nenti caret curiositate puerum
delectatum peccati eciam actum incidunt
a quibus vanitatibus oculos aver-
tere noluerunt. Nec non eciam signare
potest eos quidem spiritualiter
in contemplacione dirigere oculos
mentis nolunt figmenta quidem
ymaginacione familiari comprehen-
dunt et dum deum vel eius an-
gelos lucis sperus? credunt
spiritu errorum et tenebrarum multipli-
citer deludunt. Et dicit experimen-
tator Gallus silvester ut in cum
plurimis novit phasianus rostrum
intra figens caput abscondit
et sic se totum absconditum credit
In anni plumosi tristatur et tunc
in rubis et silvis latet circa ve-
ram vel aurora de silva egre-
ditur et tunc de sicali venatur
pennas in pinguedine mutat
et iterum se renovat. Carnes
subtiliores et leniores habet quam
cetere aves silvatice excepta pul-
lis perdicum. Sequitur de Garrulo

Garrulus ut dicit ysidorus
a garrulitate nuncupatur
est enim avium loquacissima
gemitis et vocibus importuna
de una in aliam garriendo transit
nec vix quippiam illam transire
potest quem non garriat. Ceterorum
avium voces et modulos adde

sectantur letitie sed ad garriendum
dicitur imitari. Hec avis captiva in
iuventute clauditur ut articula-
ta voce loqui doceatur. Cave ubi e-
nascitur magis garrire gestit. E-
venit autem aliquando ut dum se
non prospicit et garrulitati inten-
dit nisus eam inopinate rapit.
Hec avis tanta plumarum varie-
tate distinguitur ut nullus ei ce-
terarum avium color deesse credatur.
Frequenter insanire dicitur ita ut ex-
perimentator dicit quod pre furore in-
nixus in arborem inter furcatos ra-
mos inseriens se suspendet etc.

Graculus avis **De graculo**
est quem falso opinantur
nonnulli eandem avem esse quam
garrulum. Multa est distantia inter
eas cum garrulus ex diversis plu-
mis in colore distinctus. Graculus
vero avis est unius coloris et hoc
nigri per totum corpus. Degere enim con-
suetus est licet minor sit corpore libenter
enim nidificant in altis arborum pl-
nis et hoc in tanta multitudine
ut sepius in una arbore septem
paria graculorum nidos construant.
Optime enim aves sunt iste
sibi invicem compatiuntur. Est avis
clamosa nimium maxime tempore coitus.
Cumque coitum unum tempus in ci-
tat amorem gratia masculus cibat
feminam. Carnes pullorum eius esi-
biles sunt et hoc maxime si excori-
antur. **De Ibicibus avibus** etc.

Ibis avis est sicut dicit Plinius circa
ripas Nili fluminis que serpentum
ova depopulatur et ex hiis gratissi-
mam pullis suis escam defert.
Sic minuuntur serpentum proventus
noxiorum. Hec tamen aves iste confines
Egipti tamen prosunt. Nam serpentibus
penatis Arabie advolare volen-
tibus antequam fines excedant
ibices aves excitate in occursum ve-
niunt universe rinacere occurrunt
tur. Ibis pestilentibus ibique serpenti-
um agmen devorant. Universum ho-
rum serpentum virus tam citum est
ut morsum ante mors quam dolor
sequatur. Hec avis ore parit ova.
Eius si quis comederit moritur. Ypo-
doriam semetipsam rostro hec avis
purgat aquam posterioribus infun-
dens. Hec autem cum cibis nimiis
sunt constipati ut dicit Plinius
Solinus super nilum requiescens
rostro depressus nature indigestibi-
les cibos detrahit. Et mistice detrac-
tores signat qui semper parati sunt
perficere auditum de proximis vel in
malum interpretari dubia. Circa lit-
tora maris vel fluminis vel stagno-
rum hec avis nocte dieque am-
bulat querens aut mortuos pis-
ciculos aut aliquod cadaver quod ab
aquis iam putridum vel maceratum
dum eiectum sunt foras. Aquam
tamen numquam ingreditur sed tamen eiectis
cadaveribus delectatur. Nigras aves
ibices Pelusium habet, reliqua pars can-
didas. Dicunt nonnulli hanc avem
esse ciconiam. Quod si hoc verum est mirum
quare auctores differentias posue-
runt inter ciconias et aves ibices.
Conveniunt plane qui aves ibices
dicunt idem quod ciconias nisi forte
dicant genus esse ciconiarum non
conspectum videri in nostro orbe Europe
quia Plinius de ibicibus dicit quod ro-
stro adunco habeant. Quod utique fal-
sum est de ciconiis que longum rostrum
directum et acutum in summitate habent et
habent adiuvantem Josephus invenit in

Ibices

hystorijs iosephi qd moyses ad
huc iuuenis ductus contra ethyo
pes a rege egypti accepit aves i
bicesqz fecit eas pcede exitu p de
sertum inaccessibile ut sz serpentes
earum formidine fugarentur E
thyopes vero nullo modo suspicari
poterant primum moysi ipm s[er]
desertum posse per serpentes hoc ac
cidit ut aperte deserti ethyopiam
i nunc moyses invenit iopi
naterqz aggressus gentem patris
totam subicere servituti earumqz re
ginam duxit uxorem tertia

Vbos avis est **de vboz re**
orientis est autem avis
animosa et fortis multum Odium p
petuum int ipam avem et equinu
genus e Et hec causa vboz avis
e que herbas depascit ut ancer
hz autem vocem horridam que
hinnitu quodammodo imitat vo
cem equi Est hec ad audiendu
gravissima equus autem odit
vboz avem quia terretur voce eius
vbos vero equum odit quia eam de
pastus eicit Cum ergo vboz avis
depascit herbas equus invidie
zelo ductus depellit eam vboz vero
cum equum senserit in pastus stare
videt emissa voce horrida deterret
equum et in fugam ire compellit sic
ergo fugatum aliquem eximia inquie
tudine occidit **De incendula**

Incendula avis e orientis ut dicit
gilius cornu hec avis dolosa e
et animosa multum pugnat aut
cum bubone At quia bubo debilis
e visu in meridie venit avis in
cendula pugnansqz fortius et vin
cens comedit ova bubonis Sic
vero ipsi vice bubo clarius nocte
videns in tempeste noctis plena o
cum incendula avem pugnat Et
quia incendula de nocte videre no
pt bubo potitus victoria dirip
ova illius et sic malum pro malo red
dit et cetera **de hyrundinibus avib**

Hyrundo avis e ut dic liber
rerum levissima rostro pro
forma grata ingredie decentis
sima fulviente candida e russa sb
gutture ut dicit experimentator
mediocrem carnem habz et nigra
multas plumas et magnas alas
et ideo citum hz volatum Diem
incipit psallendo excitat dor
mientes et ad laudem creatoris in
vitat Sanguis eius de sub dextra
ala extractus oculis medet Can
dam hz furcatam tortuosis orbi
bus et flexuosis crinitus volat
Garrula e volando cibum capit
Doling habz quoddam proprium
qd lapsura tecta deserit nec ap
petit culmina ruinosa construend
educandisqz fetibus sollertissima
e Omnit pleresqz que gemmas por
tent i ventre sicut dic liber rerum
Reperitur tamen hec gemma aliqui rufa
aliqui nigra vocaturqz celidonius
prodest lunaticis et humores noxios
fugat Cum aqua abluit infir
mis medet oculis Hui pulli hyru
dinum qui hunc lapidem hnt cog
scunt in hoc si pspicuo pac ore
ados quasi i nido sedent Nam re
liqui pulli qui non hnt averss poste
rioribus sedent Dicit liber kyran
nidarum qd yrundo comesta sicut
ignem comi extinguit et epyle
ticos curat pullos eius si i olla
luto oblinita assaueris fracta
olla d invenies duos pullos
quasi osculantes se hos si quis

ser auis corpore portatus ualet ad re
conpilacionem quietu phisius. Stercora
hyrundinis ad obcecandum vim ef
ficacissimam habent. si inciderint ocul(is)
quod utique patuit in thobia. plinius
pulli hyrundinum sunt sunt primo
ceci. femine libidinis ymaginatio
ne concipiunt aut pulice. ysidorus
ab alys auibus non impetitur nec
umquam preda est. custodit aduentu(m)
sui tempora reuocat quam ueniat. et quam reuer
titur perdit in aduentu suo inuanz
neruos. uexatis pullorum oculis matres
celidoniam adhibent ad medicinam.
plinius hec sola inter aues que b
ues non habet carne nescit. Hec
apricos montium recessus petunt
hyeme ibique inueniuntur nude et
implumes. Hec tectorum tecta subire
negantur. Hec indigna rerum omnium
preciosiores auro nidos struunt ut
dicit ambrosius eo quod sapienter edificant.
Nidus enim sapientie preciosior est auro.
Quid enim sapientius quam ut uola
di libertate potiatur. et in hominum domi
ciliis paruulos suos collocat ut so
bolem nullus incurset. Tam illud
preclarum quod gratia nidos sine ul
lo adiutore tamquam artis perita compo
nat. legit festucas ore. easque lu
to illinit ut conglutinare possit.
Sed quia lutum pedibus portare
non potest summitates pennarum aqua
infundit ut facile huius puluis
adhereat et fiat limus quo festucas
conglutinet et eo modo totius nidi
fabricam construat. Hyrundines ipsi
nidos luto construunt. feno roborant
mollibus plumis flocisque sternunt
tepefaciendos omnibus similis. ne
sit durum infantibus nidus. In sum
ma equitate alternant cibum

inotabili iudicia afferunt extra
menta pullorum. adultioresque cir
cumagi docent. et foras saturitatem
emittere. Hyrundines bis ouant.
et oua prima sepius corrumpunt
per hyemem. Si quis ceciuerit pul
los hyrundinum reuiuiscunt oculi eo
rum. iterum ut dicit aristoteles et adelinus
phisius idem dicit. hyrundines ut
dicit plinius indocibiles et immites
cum leones et elephantes mitescant
et domesticentur. Est et aliud genus
earum pernicissimum. hee in rupibus o
rientis nidos de cenusto arido fa
ciunt. ita absolutos rotunditate
ut vix intueri possit aditus. In e
gipto quodam loco plausit ibi in olcuit
continuatione nidorum euagatri ni
lus quasi inexpugnabile murum
opponunt. stadii fere uniusque spacio
quod humano opere perfici non posset
miscunt palea et stramento opus
illud mirabile. In hoc opere tam se
dule laborant ut multas exitibi
hoc opere mori constat. De ispigi

Ispigis uel tropa auis est. sicut
dicit liber kyranidarum coloris
cinerei uel quasi nigri uel uarii.
Semper caudam concutit super riui
los sedens unde et cauda tremula
nominatur. Significat autem eos qui
nactos instabili subiacentes assum
nichilominus tum conscientia tremebundi
memoria mortis horrent. et hic
humane conditionis fluxum labile
contemplantur. Ubi dauid quis est
homo qui non uidebit mortem
et in regum libro dicitur. omnes mori
mur et quasi aqua labimur. De ispida.

Ispidam auem aprino
uocat et dicimus. parua quidem auis
est sed utique pennarum uenustate cla
rissima. In dorso colorem habet inter

instabiles

de morib(us)

viridem et ceruleum adeo pulchre ut si solis ex adverso radiis illustretur saphirina speciem eius pennis inesse videbis. Color autem qui in pectore est carbonum ardencium prefert similitudinem. Duos tantum digitos in pede habet, ungues aduncos, sed rostrum prolixum atque directum. Habitat piscialis circa aquas assidue et rostro cavat speluncas intra ubi nidum congerit et fetus facit. De hac ave vulgus an aut vero aut falso opinentur ignoro: quod si pellem cum plumis mortue avi detrahas et parieti detractam infigas, omni anno pellis plumas ac si esset in corpore commutabit. Designat autem eos qui mores suos cum vestibus consuetudines malas vincentes deserere noluerunt, quos utique mortuos cum luctu tabuit, quia pro deliciis penam, pro vano gaudio dolorem, pro transitoriis malis gehennam perpetuam obtinebunt.

Kyliodromos **de kyliodromo** avis est in India que mox nata volat ad solem ipsius orientem et cum sole vertit se ad occidentem. Non vivit nisi uno anno et medio tempore parit duos pullos masculum et feminam. Huius caro comesta preservat hominem contra caducum et plures alias infirmitates. **de kym etc.**

Kym avis est magna ut dicit Aristoteles que preda vivit. Bone pullificationis et boni moris est, paciens multum contra adversas aves, multe sollicitudinis est et diligenter pascit et nutrit pullos suos et non expellit suos sicut et quedam pessime avium aquile pullos que ante tempus expellit pullos tedio nutriendi. Sequitur **de karcolaz etc.**

Karkolaz avis est orientalis ut dicit Aristoteles astuta naturaliter et maliciosa. Hec etiam ocium diligens et vagatur curiositatem. Pigra quoque est in preparacione generis sui, sed cum ex toto debitum nature negare non possit, ubi femina a masculo semen accepit ovaque sensit maturum ad partum, petit nidum palumbe, sic decepta palumba fovet ova extranei generis. Sequitur **de komor etc.**

Komor avis est Arabie ut dicit Aristoteles et est avis optime pullificationis inter omnia genera avium silvestrium. Quinquies enim in anno vel sexies ovat et pullos facit et hoc nulla avium silvestrium facit preter istam; aves vero que in domibus manent sicut columbe aut galline sepius ovant. Refert in komor avi hoc per mirabile pendi quod de speciali non ovat antequam appareant quedam tres stelle in firmamento que medio tempore reconduntur. Et harum stellarum apparicio dat avi virtutem tribuit fecundandi etc.

Kyches avis est **de kyches etc.** ut dicit Aristoteles que vociferat noctibus diversis et in qualibet fere die mutat vocem suam. Edificat autem super arbores ex lana et pilis ovatque ibi ovacionem. Cum autem mature sunt glandes congregat in excisis cibum sufficientem. Educti vero pulli et advolatu roborati cibant parentes in senectute factos mittuntque eos mane in nidis absque ullo labore etc. **de laro sequitur etc.**

Larus avis est ut dicit glosa duplici natura preditus, verum glosa dicit super illum locum: que immunde aves in lege prohibentur. Hec avis tam in aqua quam in terra habitat et utroque delectatur elemento

Auibus

magnis natantes rimacione uolans

Caradrij de caladrijs ut Genesi aues sunt ut dicit liber de naturis auibus
liber rerum et Plinius dicit quasi lu
cem diuites. Earum penne porbus
rium in nocte micant. Unde sit ut
qui illarum auium pennas habent cum
uoluerint pretiosum iter tenebras
pennis luciferarum gratia uias diri
gunt. Inhircanie Germanie saltu
hec auis habetur ut dicit Plinius

Lucinia auis est de lucinia et cetera
de qua in exameron refert
beatus Ambrosius quod hec pusilla cu
stos cum oua sua quodam sinu cor
poris et gremio fouet insompne
longe noctis laborem cantilene
suauitatem solatur. Et ut ipse beatus
Ambrosius uidetur hec summa auis in
tentio quo possit non minus dul
cibus modulis quam fotu corporis
animare vel fotus oua que fouet
hoc utique stupendum et mirabile est
ualde sed nequaquam dubium cum
beatus Augustinus et multi alij hoc idem se
de leone consimile perdiderunt et cetera

Limatos auis de lymathos
est ut dicit Aristoteles acuti uisus
ualde et cogit filios suos aspi
cere solem antequam habeant alas
completas. Et propter hoc percutit ipsos et con
uertit ad rotam solis et si oculus a
licuius lacrimetur interficit ipsum
et abat alios. Hec auis manet
prope mare et cibatur ex auibus que
sunt in mari. Cum aliquam in aere
eleuata contemplatur desuper in mari
natantes, etiam aues uidentes
subiungunt se in mari timore per
territe. Tunc limathos auis descen
dit prope aquas et cogit aues ad
tam intemperialem submissionem
ut oporteat eas suffocari magis.

Tunc suffocate aues magis plu
mis ad superficiem aque deducuntur
quas illa rapit et defert ad nidum.

Lagepus auis de lagepo et cetera
est ut dicit Plinius que pe
des habet ut lepus vilosos et plurimum
consimilem habet et nomen accepit
de eo in uentre candide habet magni
tudinem columbarum extra terram non
uescitur facile si quesito cibo ra
pine non regrediuntur ad speciem et
sic uiuunt folijs mortuo hanc a
uis numquam mita mansuescit sed
ocissime ut natali morte desuc
tum corpus eius citissime mar
cescit et hoc forte quia inter mar
cida assidue uiuens fuit. Huius
auis quedam species est que magni
tudine prope ut aquila est omnino
plumis caput ingens habet et
instar cornium plumas in fronte
dispositas ita ut horrori possit
esse uidentibus. Oculos habet maximos
et instar ignis flammantes hos
numquam claudit sed pelle quadam
obducit eos in sompno. Crura
et pedes pilosos habet ut lepus, un
gues aduncos ut aquila. Viuit
preda leporum nocte capit et come
dit. Clamat nocte ut bubo. Un
de et de genere bubonis haud esse dixe
runt. Conspectu est exilis auibus
efficacissime alias aues capi com
suesse haud quidam dixerunt
et hoc si pullum ex nido docuis et cetera

Miluus auis est de miluo
ut dicit Ysidorus prope magnitu
dinis ut aquile, ungues pedes
rostrum aduncum instar accipitris
habet sed curuas et uo vires sic acci
pit alas habet mollis tamen viribus
et uolatu rapacissima pullorum domesticorum

insidiatur. circa marcellos excubat
circa cadmia. plinius. videntur arte
docuisse gubernandi caude flexi
bus in celo monstrante natura quod opus
esset in profundo. Tradunt quidam
in tempore solsticiorum affici podagra
milvos. ictum medicinale lauda
nt plinius ut dicit experimentator
milvus audax et impius. timidus
et magnus avium fugatur quamvis
in triplo maior sit illo. Creditur
cur dubius incubuit dixit milvus
inco cognovit tempus suum. ciconia
put nos memoria. turtur et hirun
do tempus recessus servant. milvi
enim apud nos semper sunt maxime
et hyeme resistente. Item utique apud
ierosolimitas non est sic milvus enim
circa ierosolima exuere plumas non
potest nec versus meridionalem pla
gam salsas marium aquas bibit
Cum advenerit tempore mutationis sue
tam institutionis sue solite depos
itus plagam meridionalem pe
tit et cetera. De magnalibus etc.

Magnales ut dicit Aristoteles aves
magne sunt orientis vel
ut vultures rubei coloris pedibus
rostro nigri. hec hominibus non no
cent sed tantummodo pisces quos de
flumine extrahunt manducant

Clamorythus

Mauis est ut dicit plinius
que ex parva est tam magnus ali
quibus in fecunditate profertur. Concipit
xx parit ova semper impari numero
diligentissima avis et circa pullos
enotatur eius diligentia in hoc quod tot
pullos sola depascit. et cum iam
adolescunt ut sint ab parentum
pinguissimi inveniuntur. Nudis educ
ti pulli matrem plures mas. nec
parentum famem dissimilat eius

quod sua cura vive valeant et cetera

Morplex avis De morplice etc.
est sic dicta eo quod morte plec
tat. est enim avis rapida magna
ut milvus nigra ut merula ungui
bus magnis rostro forti. aquis
ut mergulus se immergens et hoc
ideo quod anguillas et pisces mag
nos de aquarum fundo extrahat
et manducat. Hec avis in altissimis
arborum nidum construit. et pullos nu
trit. et hoc in magna habundancia
piscium. Cum autem pulli eius ad
robur iuventuti pervenerint evolandi
tunc quasi naturali instinctu pon
dus in quomodum senectes ceptas
evomunt devoratas ne nimia ci
borum sarcina pregravati si fugiendum
sit volare non possint. et ab ad
versariis capiantur. Hoc qui saluti
sue naturale remedium instinctu pro
bavit pericula vitavit. Cum vero
minime pervenerunt quidam corpus eorum
est quod est nature calidissime. ita quod cap
tant aerem hyeme. extensis a
lis. et sternis carnem facit arbores
virides in quibus frequencius requiescunt

Memnonides De memnonis avibus

Memnonides aves egyptie sunt. a loco
ubi memnon periit. sic dicit ysidorus
atque plinius. Ferunt tamen cottidie advo
lare dicunt ex egypto ad ylium
iuxta sepulcrum memnonis et ipsi
ylienses memnonides vocant. Cunc
to anno ad ylium veniunt et cum
biduo circumvolaverint. tercio die in
eunt pugnam. et vicissim se
unguibus rostrisque dilacerant

Meance aves De meancibus etc.
sunt marine anatibus ma
iores sic dicit liber rerum colore
cinerei sunt. Crura habent brevia.
collum breve. oculos glaucos. rostrum

crocceum expte et expte rubeum
avis est avore sonu sic dicta que
avca cu semp clamat cadunez
cupidissima est et hi cadunecu
humanoz tempestate i imminete
marie primo oculum incadunere
petit insidiat pnis animalibus
ubicuqz fuerint ggregate rc

De merillonibus

[M]erillones
[M]aves sunt ut dic liber rez
Dic vulgarit nominate vrany n
multum maiores forme sunt et
colore dissimiles quam merule
excepto qd pedes ungues rostro
hnt dissimiles prede cupide a
ves sunt rquia pue rpm robo
ris sunt. pnaro avium inscentri
ces sunt Sociati cum volant
ut hodij ut accipitres imbuniqz
quatuor exitt possunt ut cygs
nu hi mo capiant primo exillis
cygni caput Secdus rtius bi
vas exutroqz late alas quarts
aut pectus ut collu invadit sic
qz grandis avis cygnus tam cepta
angustijs se movere non valens
abavancpe pnenta recepta occi
ditur Sequit

De merstiarpibus

[M]erstiarpe aves sunt are
nomen hntes Sola hec
avis os ita patulu ht ut nulla
ci i avibz gpari possit. rinlr pmi
da natu laudanda est que ei in
oris rictu supplere noluit incap
tone pde. qd pvolatus pigriciaz
diminutu erat ineclititate ffacilig
enim sic cape pt muscas rceteri
plres quibz solummo vescit. quam
si celerrima esset mors angustia
rune liz oris rictum amplissimu
hcat. rostro tn scdm magnitudine
corporis int aves ht pvissimu
Similr rpedes pvissimos ht Ma
ior tn virtute c pedes no rostro sic
vrundo ht plumas ht sic lauciz

De meropi rc

[M]erops avis
e ut dicat plinius quena
turali colore habundans antra
fodit intra pedum sex i altitudie
in hijs antris nidum struit. ova
ponit. fetus pullorum educit. et
usqz adrobur debitum intra ab
sconditos pascit rnutrit Hec a
vis ht indorso colorem videm in
pectore subrutillu inventre pal
lidum habz rc

De merula scdo

[M]erula ut dic Jacobus an
tiquitus medula vocabat
eo q medulletur amirabiles modos
vocis reddit maxie tn vini tpe
i mine psperit vrany hybno tpe
muta tacet ffuit merula que
humana arte docta nove notu
las inordine scdm musicam ita
pfecte cantabat ut nullus mu
sicorum pilitate gcordacie eam
posset aliquatenus imitari hoc
erat tunc tpis incelero miro rsp
tandus miraclm. q avis no natu
dictante sed arte tn hmana pfec
tam musicam i nove notule didi
cisset et fere naturales cantus oblita
Hec sola ipse in admiracione spec
tantes rggratulantes sibi sepius
replicabat Ut dic expimentator
domestica merula gtra naturam
suam carnes comedit. rhac dul
cius canit In hyeme pp pingue
dine vix pt volare libenter se bal
neat rrostro plumas pgat cu
sit tn nigra et turpis pp amem
tatem vocis se ipa movet iudil
cione mentis Merula sic cetere a
ves plumas no exuit sic dicat
plinius Candida merula vocitata
dicunt quia sola i metri volat

Clxx

croceum quantulumcumque colorem
habet in pectore sed quod reliquum corporis
est occupat. Hec tamen in omnibus
locis nigra sit Macedonia tamen can
dida est / plinius / Merule palumbe
atque perdices lauri folio annuum fasti
dium purgant Merula que nigra vi
desit canit estate hyeme balbu
cit rostrum suum singulis annis mu
tat in candorem Est et aliud earum
genus sed multo maius hec ca
primulgi extre nomen habentes in
trant pastorum stabula caprarum
uberibus advolant propter lactis suctum
cruna in iuria uber capre emoritur
caprisque cecitas oboritur. Hee aves
interdum visu carere dicuntur etc.

Monedula de Monedula etc.
Monedula ut dicit quasi moneta tol
lens vel monetam diligens dicitur
Si enim aurum vel argentum invenit
furatur et abscondit. Avis hec in
tegra est sed admodum formosa et
nigra. Homines voces perfecte satis cum
in pullo educata fuit imitatur. In yma
tutino cum orto solis consolatius
discretius et tenacius retinet dicitur
Sicut dicit experimentator monedu
le carnes permixtum capitis excitat
bus ripa appetit in capite fricari

Mergus de Mergulo vel mergo
Mergus avis est ut dicit ysidorus et
flumina et stagna innatans pis
ces persequitur dum fugiendo dicitur eo quod
se aquis immergat. In aere tamen re
cipiat spiritum / liber rerum / Diutius
tamen sub aquis morari non valet
quia in superiore aere spiritum recipiat
Harum pulli statim ut ova exce
dunt tanto vigore pollent ut si
matrem eos preterire contingat ipsa vivere
vivant. Sunt sub spinis tene
dam earum species que quas ave corvi

tas vocant eo quod rubras plumas
in capite instar cornicum habent. Commune
omne genus avium pedes habet in
cauda ita ut cum natant stant sicut
homo gestu pectoris erigunt. Hu
ius aves beatus martinus turone
sis episcopus aquas contra naturam suam de
serere et aridas desertasque querere di
vina virtute coegit. Beda refert
auctor quod sepe iungentes se avi
um signa colligunt. Providentes
tempestatem futuram ipse medio re
volant a vehere et ad littora vo
ta cum clamore contendunt. Mer
gus quando precii dicitur in aquam
fugit et signat eos qui se excipit
quam arguunt in ingressione. Ut dicit
experimentator in hyeme pinguiores
sunt propter paucitatem motus. Hoc
enim animal sereno aere gaudet
et eo plus natat quam turbido

Nisus de Niso etc.
Nisus avis est
nobilis ut dicit liber rerum
minor forma et robore quam hero
dius. Unus tamen amborum color plu
marum est et tamen recusant pariter
volare. Nam invidia fertur et fa
stu cum ante impetit solus am
bit victorie honore potiri. Hoc
aut estimari potest et forte multo est
verius hoc magis credibile propter solum
insidiare. Nec dum in volatu predam
in pastu sodalem accipiat. Non
tamen dubia fides est ipsum parem
sui generis dedignari persequique ut
alienum genus avem. Et hoc contra
omnium animantium genus quia ut dicit
auctor omnibus avibus predam in volatu
capiens preter sui generis avibus
Solus ergo nisus huius generositatis
expers est. Et hic tamen ipso homine
quia inter quadrupedia anima
lia sui generis insidiari non cessat.

Nisus in hyeme captam auem subpedibus nocte tota viuam te net propter frigus memorque ut vul gus docuit inpensi beneficii mane captiuam euolare permittit hec memorabile exemplum pium nisus et irrubis et humili loco nidificans ex numquam reputatur qui aut in magnis et in altis supra se nidum facit numquam audax et vilior iudicatur. Exceptis

Nocticorax dicitur de Nocticorace ut adelinus dicit nocticor nus auis est utique quam nos nocturnam dicimus hec noctis tenebras amat solemque uidere non patitur lucifuga enim est. hic glaucis oculorum pupillis. nocturnarum tenebrarum caligine non sentit horrorem et quo fuerit nox obscurior eo gratior uisui autem ceterarum inoffensos exercet uolatus. Exorta autem die et circumfuso splendore solis. nisus eius hebetatur. quasi quibusdam cecet intenebris Nocte cibos suos querit. que si de die volaret ce terarum auium uolucribus impeteretur. Noctua ut vulgus opinatur pronunciare uidetur mortes hominum uocibus

no importunis. et signat illos qui uana spe contendunt in mortem al tius humanis storiis delectatur cymices (?) et omne corum genus persequitur in domicilijs uel pictibus libenter habitat et pullos suos fouet caput ingens habet. nec formatum ut alie aues. Rostro non admodum habet ut nisus. Vngues pedum ha matos et rapaces Noctuarum contra a ues solleres dimicatio maiore ei certitudine multitudine resupinate pedibus repugnat cum aut ab homine uel ab auibus impeditur re supina iacens rostro ac pedum intuitu se defendit auxiliatur

ipsam aut accipit quod cum collegio naturale bellumque petitur. In creta insula si quando noctua inuenerit statim emoritur. Noctue carnes paliticas iuuant etc. De Nepa sequitur aliud

Nepa auis est et uocatur gallice orbegelina. Ave nomen gus ad magnitudinem perdicum est Rostrum longum habet quod utique profundius terre insigens cibum ue nium querit. Cumque se aliquando expe dire de facili non potest rostrum pro fundius terre infixo pedes adhibet et nisi illorum dimoto perdibus quibus lyanti rostro inhesserit li berat se et in auras libus eleuat. Hec auis die quiescit in abditis vespere uero et primo mane uolat per aera unde eisdem horis illarum captura est et ht^{c} pampla retia in altum usque terre tensa suspensa quibus cum captura inciderit. subito funibus relaxantur. predictum colore habet in dorso in pectore sicut nisus hec in quibusdam regionibus uile denegatur. Nepa perforatum caput se habet. ab aure usque ad aurem. ita quod h^{c} oculi probare inpromptu sit po nit quo aure ad eum. et quidem audit rodetem uermem De onocro tale

Onocrotalus auis est longo rostro in partibus orientis habi tans hec cum uocem edere noluerit caput in aquis ponit. et sic instar rugitus clamorem emittit. Vt dicit experimentator non sunt bone nature Hec auis in finibus quosdam habet fol liculos. in quibus primo cibum ponit et post horam receptum in secundum ue trem mittit. Duos enim tunc habet uen tres. quorum unus est in gutture in alio cibum coquit ac digerit hec no malis hec auis rostro longum habet

Omit aut duo caro eius bum aquatile aliud solitudinis. Sola h' auiu inter alias splene caret ut dic ar' q'd ista cuius multas estas sunt inueniunt reco dit et in hoc signat auaros de q'bus Job diuicias quas deuorauit e uomet et debent eius extrahet illas deus p'tea n'o cu esurit ex trahit et ideo manducat hac i iuudicia sedula inlege p'hibet. Dicunt phisici exemplo huius a uis ypocratem cliosteri remediu didicisse Gradiens em ypocras sup litus maris vidit auem ono crotalum ciboru iniuietate au xie constipatum et cum huc illuc q' currens egerere non ualet. hau riens rostro salsam maris aqua rostro posteriorib' inicit et mox naturali remedio soluit' cu effectu Legit' hec auis ut dic plinius ra pax e et rapaci uiuit. Inuere alim p'gat et hoc ruminat' modo etc.

Otus auis est de otho etc

Otus auis est bubone minor noctuis ma ior ut dic plinius. Hec auis hu aus apud nos dicit' vulgarit auris habe' uidet' eminetibus plumis aduncu h't rostru ac pe des. mures p'sequit' viuit p'da cernib' uescitur. Odio hnt hanc reliqe uolucres. Nocte hu. hu. hor rifice clamat. ita q' p'e uoce huam sunt. ut homine cotractu frigore clamare credas. Speciales ter ras h' auis h't. in quib' p'dictas uoces edit. plurie n'o tre sunt in quib' mute non clamant etc.

Osina auis est de osina etc

Osina auis est magna ut cygnus aq's fluuiales ac piscinas inhitat. Rostru magnu et forte h't p'de pis cium cupide sunt. quos rostro in cor pus traiciunt. et uidet' q' natu cis indidit instrumentum q'd ci bum tm corpi oportunu accipi ant hnt enim instar sacelli ab ipo gutture usq' in pectus recep taculu amplu et longum in q'o magna piscium copia sunt repo nant et inde quasi cotrue ut sz natu non egreat. Instructa mo le diffusa paulatim digestis in tus inuenit' cibis pasti iuenat q'd p'bcat nutrimentu. Nunquam frequentes sunt aues huiusmoi nisi ubicunq' sunt aqua diffusior et magna copia piscium. Eciissime em aquam puram et copiosam piscib' sua ingluuie uacuant.

Orioli de oriolis q'd e ezurig aues sunt p'toma p'de etc

Orioli aues sunt ut dic liber rerum apud nos sic dicte vulgarit. Colore aurei sunt p'tot. excepto q'd in alis pe nas quasdam cerulea uarietate distinctas hnt. plinius. Nidum i ramis arboru minutissimis in ra subtilitate dependunt adeo ut si nidum intra positu uideas in solo aere pende' putabis. Et quia fetorem sui stercoris sustine non p't. et p'p' fetore si diu uexe' morit'. Cauerunt ab ymbre ni dum et fronde densa p'tegunt. hij depicturo quae dicunt' licet mi nores sint etc

Sequit' de pellicano

Pellicanus auis e dr quasi pellem timaz hns. Quide dicunt autum cyssedum q'd plu mas canas h't. Hec auis habitat in egypto circa nilum frequentissima est. Hec pullos diligit. Cum cibitas

importune insiliunt occidit eos et planctos eos per triduum se ipsam inflat rostro percuciens sanguine suo vivificat. Dicitur autem quod hec ipsum faciunt dum pullos aspicientes qui eis insidiatur inveniunt interemptos. Experimentator de hac ave dicit quod per sanguinis effusione debilitatur pellicanus ita ut de nido exire non valens. pulli eius probacione eius et sua exire compellant animo. Quidam vero pullorum ignavia sequentes ut se vel matrem pascant exire nolunt et pereunt. Alii vero exeunt et matrem pascunt. Alii autem deteriores sunt qui quidem se pascunt sed matrem penitus negligunt. Quos cum mater post convalescenciam videt pios filios nutrit. impios vero abicit et contempnit. Duo pellicanorum genera sunt. unum aquatile quod piscibus vivit. Alium vero in terra habitant et serpentibus pascitur. lacte eciam cocodrili vivit pellicanus quod utraque bestia prima habundancia mamillarum in loco aliquo palustri in magna eiciat quantitate. Unde et pellicanus libenter sequitur cocodrillum. Phis Hec avis semper inanie inficit et quicquid glutit cito digerit. quia venter eius nullum diverticulum habet qui cibum teneat. Colum enim instar ductus habet qui ab introitu eius usque ad nature secreta pertingit. Iusticia contrarie hec fieri dicit liber Kyrannidarum ut aves que comedunt carnes contra illas que non comedunt

adversitate uno mense expectant pertis in utroque labio fluminis exercitibus. Congressu attacto clamor ad celum tollitur convolantes et pugnant. ita quod sanguinis plurimum funditur et de plumacio multa fiat ut vix liceat sunt lectos. Inter has compellicanorum perpuna multitudo est vostris valde armati. De porphirio

Porphirio ut dicit Iohannes phus avis est extra consuetudinem et modum aliarum avium. Iteram unum pedem latum habet ad natandum. alium vero fissum ad ambulandum. Et in hoc notatur quod utroque gaudet elemento. et in aqua natans ut anates et in terra ambulans ut perdices. unum pedem habet aquile similem alium anseri. Hec in magnam piscem conspiciens se elevat super nubes. descendensque cum impetu rapit uno pede piscem in profundo aque sitis pede alto natans piscem adoptata deportat. Hec avis maior aquila est et regno minor porphirio idem est ut aliqui fabulantur quod pellicanus secundum opinionem plurimum probatur. Ceterum eius regionis avis est de hac narrant plurimi hoc quod contra consuetudinem omnium avium est. Solus enim pisciculum porphirio pede suo instar manus aquam suscipiens ad rostrum defert et portat cibatque se humano modo et hec illi naturam quasi in penam dedisse videtur. quia cum

gerat

cum cibo ꝛ solo morsu oportet ut
sibat virtute et appetitus debi
lem ħt natalit' in attrahendo ꝛ
incorpando sibi cibum Quamuis
hec auis ē in glutositatibꝫ sꝫ qui
ad omnem morsum bibē volunt
laudatissimi et ex porphiriomib
sunt qui rostꝝ ħnt magnum ꝛ
tibia plongā de pauonibꝫ ꝛc

Pauo auis ē pulcherrima
amica pulchritudinis ꝛ simpli
cie caput sꝑpentinū ħt ꝛ plumas
instar corone desup uł potius
criste Saphirinū pectus ħt col
lum longum ꝛ extentū colore si
milr saphirinū pennas ħt plu
rimas sup̄ rufas caudam longā
ꝛ oculatam vocem terribilem ꝯtra
sum simplice clamore suo omia
venenata animalia depellit ut
maxie audent in loc' ubicꝫ au
dierint pauonis vocem Augꝰ
carnes pauonis mortui panni
integrum non putrescē nec fete
dicunt' Vnus augꝰ in li° decimi
tate dei sꝫ ꝯplendisse ꝯmcorat
Dicit autem idem doctor eas im
quā putrescē Jacobus pauo ē
inspicit' ꝛ laudat' caudam i cē
tantu extendendo flectit ꝛ pulch
tudinem ostendit et hc maxie
adūsꝰ sole quia sic fulgentius
radiat Cum si a tacito spectetur
omnes pennas quas spectari gau
det abscondit ꝯtractꝰ oculis/ lib'
rerum/ pauo extenta cauda dum
pedum deformitatem videit exte
tam caudam mox deponit/ pluma
Gemmantes colores sunt incip'
atinatu ꝛ tunc parit pit Viuit
auis xxti vc annos pauoni ut

dt liber kyranidarꝫ lapis cres
cit in capite preciosus Oua pa
uonis ꝛ anserꝫ valent ad ꝯfi
ciendū colorem aureū/ pauo an
nuis vicibꝫ amissa cauda cum
folijs arborꝫ donec renascat'
pudibundꝰ ac merens querit
latebras/ pauo cum nocte eui
gilauit et sꝫ in tenebrꝫ ꝯstitu
tum intueri non potit clauis
pauide suam pulchritudinem ami
sisse sꝫ credit/ pauo ter in anno pa
rit oua/ Si gallinis subicia
tur oua pulli exeunt Mares oua
frangunt desiderio incubancium
Oua ꝓp femine in abscondito pa
riunt pullos autem suos psecu
tur velut alienos pulsꝫ ill
cristarꝫ nascunt' in figure/ ffaba
lcunt torresta in libidine puocā
tur Oua iup' in molli stramento
expiant' statim frangunt' par
tus excludit' diebꝫ ter nouies
aut ad tardius tricesimo/ decꝫ
dam coitum sꝫ inuicem ꝯstulant'
Masculus cum senuerit coire
non pt sꝫ osculat' femina saltat
sup femiam desiderio coitus/ pa
uo qn alte ascendit signū est
pluuie/ pulli pauoni delicate
tissime nutriendi sunt/ facile
enim leduntr' ad morte/ Maxim
ill' piculu ē cum eis incipit
crista pduci et tunc cautius di st
adiscursu/ pauones nonnulli
sunt album colorem ptotū ha
bentes ꝛ tn inter ille qui solꝫ
ēē in diu's coloribꝫ plumis distr
nit' adeo ut gemmantes oculi
qui in certis auro uł saphiro in

crementes

tent albo in hijs splendore resple
deant Silvestres pavones de
sta sunt sed nequaquam in nitore
colore vel cauda pavonibus dome
sticis similes Nec mirum quia si
illis caudarum pondus natura ces
set potius videtur ovasse vo
lantes quam inexpertes gloria vo
luces honorasse De perdicibus

Perdix denotat nomen sicut vn
dicunt Jacobus Ambrosius et
ysidorus quod avis ad dolosa et
fraudulenta est ut alterius ova
diripiens foveat Sed fructus eve
nit non sicut Nam cum pulli pro
pe genitricis vocem audierint
naturali quodam instinctu hanc
que fovit relinquunt et ad eam
que genuit revertuntur Habet at
perdix sicut crebro in alijs avibus
consequens sit obliviosa et io
oblita nidi sui post ova sua re
cipiunt. Perdix nidum suum inter
condensa spinarum loca constituit Co
mis stragulum pulvis est Cum quis
appropinquaverit earum nidis egresse
matres se sponte offerunt ve
nientibus simulata debilitate
vel pedum vel alarum quasi statim
capi possint gressus fingunt
tardiores Hoc mendacio solli
citant obvios quoadusque a ni
dis longius avocentur Pulli
cum se deprehendi metuerint gle
bulas pedibus attollentes sub
eis latentes abscondunt Pluri
mumque matres pullos transvehunt
ut patres fallant qui eas se
pissime affligunt importunius ad
ulantes plurimum Masculis domi
nantibus pro feminis inviti calcantur

auctoribus in iusto coitu et ut dicit
experimentator obliviscitur sexum
libido preceps Mater volens inimi
cum venatorem quousque fugiant
pulli sui in partes fugiam pullorum
fugit ipsa et tunc sublato ti
more vocat pullos Carnes perdi
cum palijs aliarum avium silvest
rium carnibus sanissime sunt Crude
in gurgustio reciali ab aucupe
capiuntur una sequitur alia nec
desistit nisi vel retractat sequens
periculum iam captive sociarum de
lapsa consortio In quo evidenter os
tenditur infirma peremcio homi
num peccati Cum unius exemplo alterius
in vinculum cadunt Dyabolus peccato
ris animas aucupatur Unde Abacuc
propheta clamat Totum inquit
congregavit in reti suo super hoc
letabitur et exultabit Non sine
racione totum dixit quia rerum fere
totum inde quod minima exceptio
reliquie sunt nulla preter deo manet
Perdices denotat compositis posterioribus
sedent feminas perdicum libido sic
agitat ut odore diciantur concipe
re Pre enim libidinis luxus adivi
cem extenti estuant pro desiderio
coitus Cum recesserint sicut scrip
tum in coitu perdicum ante etas
ad xvi annos durare dicitur Cod divi
nus de perdicibus sed quod augmento ca
piunt hoc et de columbis auceribus
pavonibus et gallinis asserimus Sed
harum fetus steriles sunt minores et
minus iocundi saporis et magis
humidi dicto macriti tamen emol
liunt ut panos turpes possint fel
perdicum cum melle plurimum equo
pondere prodesse dicit ad oculorum claritatem

perdix no pinguescat testante pli
nio pho Sequitur de platea etc
Platea auis e ut dicit plinius
fert aduolans ad eas aues
que se i mari ipdo mergunt capi
ta eaz morsu corripit donec cap
tiuam extorqat Auis eade ali
qn se rep lent conchis calore
uentris conchas euomit de his
testas secernit carnes no clausas
zesqstratas recipiens in uentrem
traicit etc sequit de pluuialibus
Pluuiales sunt aues que magni
tudine perdic pennis uariis
ornate sunt croceo albo nigroqz
distincte Solo aere uiue dicunt et
pingues sunt Argumentu qd uiuit
aere illud e qd licz pinguescat
tam nichil unqm in uisceribus eaz
inueniri pt capiunt eni hoc mo
Sunt aucupes plumbatos baculos
iactantesqz in aere altius debent
aues cogentesqz illas in ymo uola
re tendunt recia sup terram recipi
unt fugitantes recia de pica q dicitur strata
Pica auis e callidissima ut dicit
plinius Cum diligentius ab
homine nidum senserit uisum oua
transfert alias comoditate digitoz
iuuante Cuiam comoditatem ali
que aues no habentes surculu
p duo oua imponunt ut semebina
to aliquo glutino subdita ceruice
ce eq introibitz libra deportant
alias pica alba nigra e auis ua
rietate distincta Nidum sibi int
loca spinosa construit cuiqz tria in
tus spinis no exitus i tenitu fe
tus receptacula diligentissime sepire
ac munire studet nec n artissimum
p qd ingrediatur relinquit in late
et hoc eo loco quo in dies maturis
sibilior est carnes pulloz eius
adacume oculoz et mandi dicu
tur Cum tn nisi prius excoriati fu
erint facile coctioni no cedunt
Ipsius pice plumbi laminas putrefa
cit Vn arte mechanica fcm est ut
aput constantinopolim ulla inuo
let muros eius quasi fulmine re
troacta ne sz domus coopte plumbo
defedate putrescunt Pica breues
alas het secdm corporis qntitatem
vn breue uolatu hnt Ex quo fit
capacibus raptura facilior Hic a
uis cum se laqueo nouit deprehen
sam toto corpe quieta solo ro
stri nisu laqueum apiue laborat
nec usqz ad extrema desperatonez
reliqua pte corporis commouet plu
mis capta i iuuentute pica addi
scit uba maioribz aliqn ubi diffi
cultate nimia pinde nisi proinde au
dierint que didicerunt in memoria
sallit Conuentes mirz i modum
hylarescunt Si itm audierint
id vm qd obliuioni tradiderunt
Eligunt uba meditantes int co
gitacone intencionemqz occultat
lacores linguas hnt qui smone
imitantur humanu Hebant certes
iuuenes antiquitus aues greco ac
latino smone docibiles meditantes
iudicium ac noua assidue loquen
tes etc Sequitur de picomarcio etc
Picus marcius pua auis e
ut liber rerum dicit arbores
rostro penetrant Cum supini p
cuciunt cortice arboz pabulu
subesse intelligunt plinius pullos
in cauis educant arboribus in qbus
arbores cum quis sagittam uel
aliqd tale infixit picus admota
herba quadam statim eicit quanti
libz in infixum sit Hanc herbam

cum ollatam obseruauis tolle · et in
apiendo seruo sicut dicit liber byrrani
dero intulit hic si uba debita addi
dero ad nimios ungues lignis impe
ter raro consistit · ne unguium aspe
ritas retundatur. Plures ex eorum genere
sunt nigri ut merula · crocei ut
orioli · sed illi speciosiores ac ma
iores cum rufi tincture capitis · Ip
tore crocei virides circa collum et
in alis ceruli · In India Ethiopia siue
Piciis macarius inuenitur agro
negatur vivere proprium lignis caulicesce
omni anno est semel · illo sed tempore ut dicitur
plurima anima seminat · Papa experime
tator dicit cuiusdam dixisse in spu
depictos propria loquax volucris domi
te nocte saluto · Qui me non videas
esse negabis auem · **De passeribus et**

Rx

Passer avis est ut dicit liber re
rum · intrat domorum uel in
picturis habent habitaculis · Congregati
ad pastum huiusmodi aves volant ·
Gratissimaque ordei medullam in
cibum capiunt · Et hoc miro quod granum
a palea tanta subtilitate se ponit
ut vix tempore et distingue in visibi
libus pene mora videtur · Aliquan
tum cum festinat · et ordeum cum palea tran
glutire volt · arista palee singula
Cedens infra anteriam euolet pe
de tritam perit · et tunc macera se
leuat · In furorem citius concitatur
si ulla mora discordie · Et dicit
experimentator passeres calidiores
sunt omnibus auibus · unde stiptici sunt
et sanguinis incentiui · Coeunt et super
modum luxuriosi · Coitus eius cum
calidissimum quod emittitur sed citissime
infrigidatur · Et signat eos qui tempore
credunt · et in tempore temptationis rece
dunt · Passer diriget cito quod glu

credens

tit · Unde fit ut corpus nequaquam sup
tus cibus impinguat · sed cum sufficie
tat · femine plus maribus viue
diuntur · dicit Aristoteles · Item masculi
passeres solo tantum uno vivunt uno anno
femine uero vivunt longo tempore · Hoc
quidem credimus de passeribus o
rientis quod apud nos qui sumus
in Europa passeres masculi diu
vivunt sicut femine · et hoc satis proba
bile quia nigredo illa de qua dicit
Aristoteles que est in collo masculi apud
nos non est · sed quedam alba ma
cula in genis notata nigredine
illa est in passeribus apud nos · et tamen
peruenerunt in hyeme et estate · sic
passeres femine · Etas videtur passeris
in duricia rostri quo cum iuuenis
est passer tenerum rostrum habet · et circa fau
ces croceum · Passer uero senex rostrum
habet nigrum durum circa fauces mag
nu · In quibusdam partibus orbis ca
ducum morbum paciuntur · Et hoc
ut credit Aristoteles quia semen iusqui
ami comedunt · Cum pulli passe
res euolare volant · vicini passeres
cum ipsorum parentibus comitantur co
natum pullorum euolacionem ut imbe
cilles si necesse fit constipacione plu
rium confortent · Et in hoc notatur · prelati
prudencia prelatorum ut cum in primo
res subditos puelli ad pericula
instrationes prospexerint eorum in
sufficienciam oracionum exortacionum
que suffragio roborare debent · Et
si qua eis defecerint supplere si pos
sint · Unde apostolus · Alter alterius onera
portate et sic adimplebitis legem Christi

Passer · **De passeribus arundinis**
arundineus huiusmodi habet

originem. Ex adulterino coitu phi
lomene et passeris. hunc genus a
vis concipit et fouet. et passer arun
dineus dicitur qui plus cantat quam
passer communis quam philomena.
hec enim alienum cantum a philome
na et tamen bonum multiplicem in
arundinetis crescentibus modu
latur et inde manes nominis
vocabulum traxit. De phylomena

Philomena avis est dicta ut
dicit liber rerum a phylos quod
est amor et menos quod est dulcis
Hec enim avis mira modulacione
audientem letificat. Gaudet ad
ortum solis propter letitiam venien
tem. Uno tamen tempore cantat hybno
nunquam. Hec initio veris noctis sue
amenitate delectatur ut carissime
commendat. Hoc cum agit, agit cum
summa festinacione. Et dicitur et phylomena
tam pertinaciter et indiscrete cantibus
delectari ut pocius debilitate vi
tam exuat et raucus deficiat quam
vocis modulacione privetur. Unde et phy
lomena dicitur a phylos quod est amor et
mene quod est defectus quasi amore
deficiens. plinius. certant enim inter
se palamque animosa contencio est
ita ut victa morte sepe finiat mor
tem spiritu prius deficiente quam can
tu. Hoc in illo parvo mirabile vi
detur quod tanta vox tam parvo in
corpusculo est tam pertinax spiritus. Deni
que in illo musicam perfecte musice sci
encia. Modulatus enim editur sonus
et nunc continuo spiritu trahitur in longum
nunc variatur inflexo nunc distinguitur
conciso copulatur. Et opinato ci
tus deinde et contra ipse murmurat. plenus
gravis acutus creber extensus
vibrans et aliquando medius summus
imus. et ut breviter dicam omnia tam

parvulis in faucibus que tot exquisitis
tybiarum tormentis ars hominum exco
gitavit reperisset. Meditantur
alie iuniores versusque quos imite
tur accipiunt. Audit discipula
intencione magna redditque in vicibus
tacitum intelligitur emendate correp
cio et in docente quedam reprehensio
Proinde abeuntibus vero temporibus aucto
estu in totum alia vox fit. mu
tatur et color. postremo hyeme non
cernitur et videtur. quod mox ubi phy
lomena coire cepit et in ipsa parte
luxuriari statim perdit amenitatem
tatem vocis. et ut dixit plinius
alia vox fit mutatur et color. Hec
cum passere quoque adulteratur et se ab
eo calcari patitur. ligurius carpo te
meritas. non est ceteris avibus et cetera

Psytacus avis est De psittaco et
yndie ut dicit bolinus et
iacobus colore viridi torque pu
niceo et aureo. Grandi lingua et
lata. Unde et articulata profert verba ita
ut si eam non videas hominem lo
qui putes. Hominem aut salutat
dicens Ave cesar. Primo et sedo a
no tunc discit et retinet tenacius
Huius rostri tanta duricia est ut et
de sublimi precipitatur in saxum in ipsum
oris se excipiat. ita ut eo quasi
quodam fundamento utatur extra mo
dum ordinarie firmitatis. Caput
illo tam valens habet ut cum ab homi
nibus cogitur ut humanas voces i
mitatur clavicula ferrea verberandus
sit. Bene et ipsum pede cibat. et defert
cibus ori suo sicut homo manu In
montibus gelboe indiscrete dicitur
propter hoc quod nunquam ut vero ibi pluit
et aves psytaci pluviam pati non

possint alias non aquas quoque
modo paciuntur. Si pluvia moritur.
Candidum suum summo studio custo
dit et amat. extiterunt penas illius
vostro frequentius ut dicit auctor vinum
libenter bibit. et est avis luxoriosissi
ma. nec mirum quia vinum libenter
bibit. mulus est luxuria. Habet quandam
notam naturalem qua salutare videtur
reperientes. Unde factum est ut cum tempore Karo
Carolus lo magno perdita Grecie obviam venis
sent aves psitaci. et quasi grecam
linguam salutaverunt eum dicentes et
clamantes Imperator vale. cuius au
gurium instar prophetie annun
ciationem complevit eventus. quia cum
tunc eo tempore tantum rex Gallie Karolus
esset. sequenti tempore Romanorum factus
est imperator. Quod exhibita Leonis
Leo pape legitur. Cum enim quedam nobilis
avem psitacum habilem ad loquendum
Leoni pape cum pro exenium misit
cumque tunc adhuc esset in via et horas
omnes habet clamabat avis.
Ad papam vado. Nec mora cum in
troiret ad papam clamavit Leo
papa vale. Cuius in re multum ex
hylaratus est quasi precantatore post
labores cottidianos confabulatore
psitaci sepius utebatur. De Strucio

Strucio avis est ut dicit ne
~~ypodeus~~ que grece assida
vocatur. Et rameles eo quod pedes
habet quasi camelus. Hec avis cum
venerit tempus ut ova pariat. elevat
oculos suos ad celum. Ut videat
si stella illa vigilia apparuerit. Non
enim ova sua ponit in terra nisi stel
la exorta. et hec circa tempus estatis
cum messes florent. circa mensem
iulium oritur stella vigilia in celo
et tunc quidem assida fodit in terra

ibi ponit ova sua. et ea cooperit
sabulo. Cumque cooperuerit descendit
de loco. ovaque sua mox deposita
obliviscitur. nec ultra ad ea revertitur.
Est enim obliviosa naturaliter. et ca
lidiori tempore gubernat ova sua. et instar
sabulo cooperit. et quod illa facere debuerat
sedens et fovens hoc illi tranquil
litas temporis et aeris temperies prestare
videtur. Unde et ipsa avis semina dicta
Assida inter cognovit tempus suum
Igitur omnibus calefactis harena a so
le irradiata pulli educuntur ab eis
Questio Dicitur ergo quare strucio ova sua
harena suffodiat et ea non sicut
cetere aves per se ipsum nisi foveat. So
Solutio lucio: omnibus vero generacio dupli
ci eget exordio scilicet tam materiali
et efficienti. Est autem causa materialis
materia ex qua res ipsum trahit. Calor
causa efficiens. Calor enim corrum
pit digerit et conducit in speciem.
Materia autem multiplex est. grossis
sima mediocris atque subtilis.
Contingit ergo materiam talem convenire
secundum calorem. Si ergo materia fuerit sub
tiles ex debili calore poterit in nu
triri. ut videmus in ovo galline.
quod quia subtilis est sub exili ca
lore fovetur. ut ex eo animal generetur.
Unde mulieres ea in gremio fo
vent. Ovum autem strucionis grossis
sima substantiam habet. et ideo fortissimo
eget calore. Animal autem tanti ex po
testate inmittitur duram immo du
rissima habet carnem. et est animal
calidissimum quod rei effectus ostendit
quia etiam ferrum digerit. Et hec causa
fit quod strucio ova harene involvit
nit. ut calore harene magis ca
lefiant. Ipse autem nisi in ea reddit

pracudi

ut calore invisibilis spiritus qui in eo
potencialiter calidus est quia a bari
inali calidissimo procedit aer qui est
circumfundi calefiat fortique calore
grossissima substantia dissoluta
et corrupta motu generacionis exco
animalis cum ex potestate committitur pro
creatur. Hec avis pennas habet herodii
et accipitris sed est tarda ad volandum
Hee aves sicut dicit Aristoteles pene be
stiarum generis sunt licet enim pennas
habeant nunquam eis utuntur in volatu
quia nunquam elevantur altius. Curva
cio alarum eius est tenuis et plume
eius velut pili sunt. Experime
tator dicit quod strucio habet palpe
bras pro capite et divisa et viciana
collo fremendo alas erigit. Ferrum
comedit et digerit quia calidissime
nature est. Equum naturaliter odit et
illum miro modo persequitur. Equus
non itum eum timet et odit quod
ipsum videre non audet. Tubalis
primus invenit officialium quos se pungit
inflate et agitatur quia provocatur ad
iram. Dignatur autem eos qui leni
libus ad iracundiam provocati stimula
te dyaconi exestuant inbruditatum
aves iste adeo intra currunt ut ce
leritate precedant equos. Ungulas
habent bisulcas ad apprehendendos la
pides quos in fuga contra insequen
tes emittunt. Stoliditas eius tan
ta inest ut cum colla frutice occul
taverint reliqui corporis altitudine
latere credant. Ova eorum magna
sunt ut ex tunsura facta pamphilu
dine pia adhibenda vasa fiant.
Strucio calvescit naturaliter ut
dicit Plinius et plumas ita exuit
ut fere in nudis maneat. Et habet
fortissimum cutis corium quo plumbis

assiduorum importunitate protegit
os magnum et latum habet in pectore
ad modum clipei et hoc ei creatum est
ad protectionem magni corporis.
Habet enim corpus fere ita magnum ut
asinus statura mediocris etc.

Strix avis est. De strice etc.
ut dicit Ysidorus nomen habet
a more cicuando cum clamat stridet.
Unde Lucanus et etc. tepidus bubo
quod strix nocturna querent. Legitur strix
nocturna avis et vulgo aviuma dicitur
ab amando pullos enim suos amat.
Hec avis sola contra consuetudinem
aliarum avium humore quendam lac
teum pullis suis instillare perhibetur.

Sturni aves sunt. De sturnis
ut dicit Plinius proprie advola
dum excite effuso nitent colore ca
tervatim volant et quodam pile or
be conaguntur omnibus in medium
tendentibus et hoc propter accipitres qui in
sidiantur eisdem. Congregantur vespe
rum in messis turbis conveniunt. Lib
rerum nocte silentes aurora in
beunte murmur excitant. Remum di
mise ad cibum per turmas volat.

Turtur avis est. De turture etc.
ut dicit Ysidorus a sono vo
cis sic dicta Aristoteles testatur quod mire pu
dicicie est. Socium diligit et poli
fidem servat adeo ut eo mortuo vel
ab accipitre capto alteri se non in
gerat. Sed solitarie incedens siccis ar
borum ramis insidet gemitus et
tristis. Super hoc dicit magnus Basilius
audiant mulieres quo aput aves
irracionabiles continencia viduita
tis frequentibus nuptiis aufertur.
Gemitu pro cantu habet. Nulli avium
infesta est sed adversus omnium avium
infestaciones pacientissima est. Extre
mis paucissimis nidum struit in quo

mulieres

quiescit et oua fouet. Turtur nido
suo ut dicit Ambrosius ne pullos suos
inuadat animal aduersum squille folia
superiacit quorum bone odore fugat.
Nouit enim quod benignior folia ani-
malia uenenata fugare consueue-
runt. Turtur ex fructibus uiuit fu-
git odorem sulfuris. Experimentator
dicit quod turtur in montanis arbo-
ribus in plurimis iacet. In locis cu-
tissimis et delectabilibus habitat et inter
ramos condensos arborum nidum locat.
Turtur ouat bis in uere tempore ter
si hoc quod unum par ouorum corrupta
sunt aut capi perdiderit. Inter ceteras
aues turtur sola pullos suos in
nocte pascit. Pulli eius sicut pulli
columbe bene calidi sunt et humidi
ut testatur caro grauitas ad uolatum.
Sed uolatum inchoantes ipsam gra-
uitatem amittunt. Fit et corpus caro
lenior et ad digerendum acceptabi-
lior. Motus enim consumit humore
nimium et per hoc grauitatem. Sanguis
ale dextre medicinalis est in missis
oculis. Turtur latet hyeme nec
reproducitur. Multe caro turtures cali-
dis petunt hyeme et multe remanent
ut dicit Aristoteles si locum habeant aptum
ad quiescendum et soli oppositum in
uento meridionali non possunt
bene uolare. Etiam ipse uentus est
humidus et ponderosus. Turtur etiam
aliquando ita debilis fit naturaliter ut
manu capi posset. Vociferantur
etiam aliquando quando uolant et hoc
propter fatigacionem uolatus. Palum-
be et turtures pariunt sepe oua
tria, numquam tamen plus quam duos
pullos educat turtur ut dicit
ysidorus. Tecta hominum fugit et moratur
in siluis et cetera. De trogopali

Trogopales auis est ut ait
Plinius que in ethyopia est
maior est quam aquila cornua
habet ut aries, bene armatum profert ar-
matum caput aduersus omnes aues
sibi contrarias cornuum illas aspe-
ritate depellens. Hec auis ferru-
ginei coloris est. Caput habet ut se-
nie excepto hoc quod armatum profert
caput ut diximus. De turdis

Turdi aues sunt ut dicit
Plinius parue quidem corpore
sed prudentia magne. In ocacumi-
nibus enim arborum luto edificantes
pene contextu idest continue inse-
ressim continuant aceditu et miro
quia decem diebus post coitum ma-
turescunt oua in nidum et postea pa-
riunt. Has quidem aues illi signi-
ficant qui habiles ad omne bonum
concepto in corde boni proposito sta-
tim ad perficiendum apponunt manum
fructusque referunt salutares.

Vespertilio dicitur. De vespertilione
quasi uespe utens ala ut
dicit liber rerum. Vespe enim tamen et noc-
te uolat. In hyeme latet raro li-
numquam prodit ad pastum. Depen-
det in parietibus uel in cauernis iacet
mortuus similis. Quam si ad sol-
calorem et acrem serenum detuleris
paulatim se commouet reddita-
que uigori pristino reuolat ad so-
porem. In corpore pluma nulla.
Ille malis pluma sunt nil a-
uium uel forma discrepans quippe que
sola auium pecudum more parit et
lactat ubibus excepto quod cauda-
tas alas ut auis formatas habet. Huius
tamen nullis extremitatibus pennis sed so-
lis membranis quasi pellicea uo-

subtilitate diffusis parens noli
tinus gemmos amplecti infantes
semper petit. Sagittis eius cum
tridio ge spenam ictus remedi
e papyrum ut dicit plinius. Et dicit
liber kyranidarum sanguis eius ex
tractus pilis i inunctus pilos redire
non sinit. Cimices si uxoris nescie
tis capiti suppositus mox garriet
Incubo culices gratissimos sunt pe
dum liniamenta sunt membra in al
ius nouelle. Oz nunquam utitur.
Lyps i inistio subspendi. Cum ei
pausandi e pectori. ori ut alis i
nititur. Habet illud mirabile animal quod
si i nicem adherent et quasi in speciem
botrionis ex aliquo loco pendent
at si se ultima que relaxauit
omnes resoluunt. Dentibus utitur
quod in aliis auibus reperire non pote
rimus. In india vespertiliones sunt
columbis maiores quam homines de
tes habentes quibus in facie homines
petunt nares et aures talia me
bra eis amputantes. De vanellis

Vanelli que et simphalides dicuntur
aues sunt ut dicit liber re
rum sic vulgariter appellate. Has pli
nius simphalides uocat sic formo
se sunt. aues sunt magnitudine
columbina capite cristato ut pauo
collo colore viridi et lucenti re
liqua parte corporis varietate distinc
ta. Hec auis cum hominem a longe
etiam nido suo appropinquare persen
serit. egressa statim cum clamore
uenienti occurrit. videlicet hominem
estimans clamorum sui importuni
tate discedere. Dicit stulta auicula
cum hominem a nido suo clamore a
mouere credit clamorum sui indicio
nidum perdit. Nam homo statim
certius spatio animaduertit nidum cla
mantis et inprimo perquisitumque per
dium spoliare contendit. De ulula

Ulula auis est ut dicit ysidorus
a planctu et luctu nominata
Cum enim clamat aut fletum imi
tatur aut gemitum. Unde falso apud
augures si lamentet tristitiam ta
cens ondere prosperitatem fertur.

Upupa auis est De upupa
lege prohibita ut dicit ysido
rus. volucris est immunda que in ster
coribus nidum struit et in fetidis li
bentius commoratur. Auis tamen admodum
pulchra est et est plumis quibusdam
crispis extantibus galeata. Septi colo
rem habens in capite que aperit et co
trahit. Hyeme latet et muta est.
Vere producitur et una tamen uoce impor
tuna est. Sicut auculus bene sentientes
parentes plumas in nido inter pul
los iam adultos exuunt et iterum
a pullis pascuntur donec vires et
plumas recipiunt. Dicit plinius quod
alia inest eis pietas circa parentes
suos. Cum enim parentes eorum senio vi
sum perdiderint pulli natalitio no
tam herbam colligunt et inde
liniunt cecatos parentum oculos. Ut
herbe antidoto oculorum recipiunt
claritatem. Et in hoc pietas thobye
iunioris ostenditur. Jacobus. Si quis typo
ra capitis sui inunxerit sanguine vp
upe dormitum pergens quasi demo
nes suffocantes se uidebit in sompnis
Et huppe cor maleficiis incan
tatoribus valet. Quemadmodum
hoc sit experimentator non scribit. et

Vultur auis est. De vulture et
magna et ponderosa ut ysido
rus dicit sed ad uolandum admodum exercita

quamuis autem atra eleuat in aer
em aduolandi tres saltus faciat
unde fit ut aliquam agilitate cruris
incipiat. prius consuetis aduolandi
saltibus in alta aeris erigatur
Vulturum pene sponatur digne
uitores eorum spernentes fugiunt ut
dicit plinius Cor etiam vulturum gestantes
adlatus tutos esse ab impetu serpentum
spernentium atque repentium idem dicat
Vultures ultra mare sicut aquile
nidificant sentiunt aliunis quippe uo
lantes. alta queque montium obscu
ritate velant. ex alto ille conspiciunt
uolando oleus cadauerum respicit
ysidorus prius autem in cadauere ocu
lum petit. exitus sequitur ut mor
tuorum cadauibus satietur. Vultur post
quam adolescit. et matrem senem
debilemque uidit aduolatum ca
ott cidit et premit Nidos vulturum
ut dicit plinius nemo attingit so
fuerunt qui falso putarunt exad
uerso orbe aduolare eas Nidificat
enim in rupibus excelsissimis Et si
forte aliqua auis que etiam for
tior est. uelit eius pullos diri
pere et exponit se periculo pacitur
aliis vnguibus voluat Nutrit
aut pullos suos quoadusque vo
lare possit et hic usque ad hyemem
cum nix ingruerit sepius notatur
pullos qui sunt diu spantes dilo
res Deinde mater eicens eos a
nido. uetat ad primum ad loca
in quibus nati sunt. emula sit cibi
cum vnum par vultur occupat ui
tum locum Non autem venatur
nido proximis locis sed in locis remo
tissimis valde. et hic illis amica pa
cis natura docuit. ne odium vici

narum generarent contra se excitet. cum
venatur aliquid non fert sta
tim predam si prius temptat pondus
deinde expertum portat Ambrosius
Negant aliqui vultures concubi
tui coniugali usu nuptialique con
plexus prede inserti. atque ita sine
ullo masculorum semine concipere et
sine coniunctione generare natosque ex
his in multam etatem longevi
te procedere. et usque ad centum annos
uite corpus series producat. nec facia
le angusti eum finis eas accipi
at vultures mortem hominum ut
dicit ambrosius quibusdam annuntiare
conuenerunt quodam enim indicio de
ci et quodam instinctu cum bellum
inter se aduerse acies hominum instau
rant multo post vultures sequuntur
agmine. et eos signat quod multitudo
hominum casura sit bello. futura preda
vulturibus que utique ex specie construc
tionis humana quadam videtur ra
ne colligere |plinius| Vultur vena
tur a meridie usque ad noctem et
a tempore ortus solis usque ad meridie
cessat cum senescit elongatur
rostro eius superius. ita quod recur
uitate attingit labium inferius.
sicque fit ut aperire rostro non ua
lens. fame et inedia moriatur Ve
enim rostro allidit petre sicut a
quila nec excutere sit ingenio du
et ideo moritur Hec auis si hominem
uenire non uidet libenter intra sic
dit. et hic per pondus corporis suum
et adquibusdam gradipes appellatur.
Dicunt quidam vulturem morituri
rum degustare cerebrum suum. et in
diuini sit. ne ipsius humanis prosit
quod contra passionem ualere dicatur

Experimentator. Vultur tractus est magne cum carnis avibus propter volatum habere non licet. Si viderit pullos suos ocius impugnari debet. quia per illos rostro impedibus voluat ut sic eos efficiat macilentos. Vultur dum volat si cadaveri respicit adeps cadaveris se deponit. et si indiffent se ad omne cadaveri inclinet. piacula et laqueos non vitat. Olim quidem si aliquis in manus pervenit venatorum. Voltur pugnat cum herodio et insuper vincit. Sed cum ipse herodius agilis sit cum impetu ruenti cadit et in se grandia est se retinere non valens. semper eum occidit. Pugnat etiam cum psittaco et cum aliis avibus. Cum suppleat de cibo in nido repo-nit ut inde se cibet et pullos quod cibum de speciali non acquirit

Zeleucides de zeleucide aves sunt ut dicit plinius quarum suffragium precibus adeo expetunt incole montis cadmi cum a locustis fruges illorum enascantur. Veniunt quoque ut certissime creditur iussu dei depopulantur que locustas. nec tamen unde veniant quo ne vadunt compertum est nisi cum presidio earum indigent homines terre illius. Explicit liber de avibus Incipiunt capitula de monstris et beluis marinis. capitulum sequitur

Generaliter de monstris marinis

Abides	Cocodrillus
Achune	Cervus marinus
Belue magne maris	Caab
Barchora	Cricos
Cetus sive ballena	Celethi
Ceruleum	Chilon
Draco maris	Canes maris
Delphinus	
de delphini	
Delphinorum aliud genus	
est in nylo	
Equus maris	
Equus nyli	
Equus fluminis	
itum dimasticum	
Expositum	
Helcus	
Focha	
Ffastaleon	
Ffalacha	
Glamenez	
Gladius	
Ypotamus	
Kylo	
Kylion	
Kochi	
Luligo	
Ludolachra	
Monachi maris	
Monoceros qui et unicornis maris	
dicitur	
Nereides	
Nautilus	
Orcha	
Onaes	
Perna	
Pester	
Pantaniste	
Polipus	
Preterea aliud monstrum maris	
Syrenes	
Scilla	
Sepia	
Testudines in dye	
Tactinus ipopote	
Testrum	
Vacca maris	
Vituli marini	
Zedrosi	
Zerich	
Zetiron	
Ziflus	

Expliciunt capitula Incipit liber sextus. De monstris marinis primo generaliter dicendum

Monstra marina sunt ab omnipotente deo in ammiratione orbis data. sunt hec cum magis ammiranda videntur. quia raro conspectibus hominum offeruntur. Verum dici potest quod inter aliquibus rebus sub celo tam mirabiliter operatus sit deus excepta humana natura in qua vestigium trinitatis resultare videtur. Nunc cum mirabilius potest videri sub celo monstro ceti atque ballene. quod in magnitudine montis ac vastis

simus corporis. procul dubio comparatur
pistorum cetorum magnitudo apud
nos in mediterraneis maris videri
non solet. Sed in occeano aut in illis
maris que permeabilia esse non
solent exceptis aut certis et alia
monstra maris sunt que sua diu-
turnitate vel magnitudine demum mira-
bilem perducunt. Vix enim terre ani-
mal quadrupes est quod non in
parte simile mare habet. Sed et volucrum
similitudinis atque speciem mare
frequenter ostendit. Nec credendum est sicut
quidam opinati sunt huiusmodi monstra
ex adulteriis commixtionibus generata.
Sed demum hec omnia inter primor-
diales creaturas originaliter procreata
sunt. Horum nonnulla repunt. alia cur-
runt. alia saliunt. alia etiam volant.
omnia autem pariter natant. plera-
que ex his pinnas alias caudas for-
tissimas. omnia fere pinnulas et
caudas piscium vel pro brachialia
membra utuntur. Nonnulla tamen
sicut bestia recipiunt spiritum.
Plurimique non sicut pisces generantur
in aqua vivitate spiritus animantur.

De abyde ca°

Abydes animal marinum est ut dicit Ar.
quod primo est aquosum et nutrimentum n°
eius in aqua salsa est. deinde huius
animalis forma mutatur et fit alia et
tunc exiens aqua nutritur in terra
et tunc mutatur etiam nomen eius
et vocatur ascoas. Et multum mirum est
ut cum ipsa corporis forma mutatur
etiam et ipsa morum natura mutatur
ut prius in aqua. deinde in terra
habitetur in terra. Et hec ratio secundum
dispositionem membrorum et forme
habitum. et ipsa etiam in mori-
bus vita mutatur. De hayme ca°

Haime monstrum maris est
ut dicit Ar. Hoc animal o-
mnibus marinis beluis gulosius
est. bibit per diem et quicquid comedit ver-
titur ei in crassitudinem corporis
Unde fit ut extendatur venter eius
ultra estimacionem et debitam quantita-
tem secundum magnitudinem corporis
sui. Hoc animal cum aliquod periculum
timet. abscondit caput suum in-
tra se hoc modo recolligit enim
membra sua intra se sicut hericius
Adeo enim crassum et pingue est animal
quod pellem et carnes suas contrahens
replicat et abscondit intra se ex-
tremitates corporis sui ita ut non
appareant. Verum tamen hoc ipsum non
facit aliquando sine detrimento sui
Mortem item timet. ut dum vero
aliquod periculum imminere videtur
viderit caput suum intra corpus
suum abscondit. et cum senserit non
laxari periculum nec abscedere be-
stiam que in insidiis latet. ne-
quaquam retrahit foris quod intus
abscondit. Sed cum fame affligitur
carnes proprias devorat. magis eli-
gens in parte absumi quam penitus sit
ta beluis in toto consumi. Hoc gerit
miserorum hominum qui cum videt vel
corporis et anime periculum imminere
pinguedinem vel petulanciam pinguis
corporis non dat operam vel
consumptione proprie carnis per ieiunium
et abstinenciam carpere potius nimis
vel carnem vel demones sicut sa-
lutis insidiatores evitet. Videmus
enim certissime quod per abstinenciam cor-
poralem homines periculum mortis
frequenter evadunt ut ydropisi
per abstinenciam potus febres et alias inf

tas insinuitates per abstinenciam ci-
bi. Animal istud caret stomacho
et ideo cum comedit nullatenus infla-
tur ventre. Tamen amplius exten-
di venter non potuit. Sicut pisces
pos et hoc de facili quia os eius
est ventri contiguum ita quod collo ca-
ret sicut cetera animalia maris vel les
cum piscium collum habet. **De Beluis ma-**
rinis

Belue sunt ut in libro orientis
dicit plurime in orientali ma-
ri tante magnitudinis ut illi vel
aut turbines ac procellas ab imo
concitant maria pulsataque nebu-
las cum fluctibus voluant ita ut in
hystoriis referatur eciam magnum Alex-
andrum classem haud alio modo quam
hostium obvia contrarium agmen ad
versus sponte duxit. **De Barchora**

Barchora ut dicit Aristoteles ani-
mal marinum est et comedit
parvos pisces. Orificium longum animal
est os foratus omni ore ani-
mal cuiuslibet. Cum si accipit la-
pidem in ore suo frangit eum. Hoc
animal quando exit ad ripam et her-
bas depascit tunc oportet ipsum
in aqua reditu et submergi aqua
ne cutis eius a sole desiccetur et
non possit se flectere ad motum debitum.
Comprehenditur hoc animal a pisca-
toribus per parvos pisciculos quos
plumbeos contectos in mari proici-
unt. Pisciculi non effugere non va-
lentes sed insimul fluitantes pre-
dicti animal morsibus patent. Ac
ipsum animal alium post alium deglu-
tire laborans in eum occupatus
deprehenditur. **De Cetho vel ballenarum**

Cethe omnium piscium maximum
est ut ysidorus dicit quem pis-
cem educat mare quatuor iuge-
rum magnitudinis habens strictos
oris meatus. Unde non nisi parvos
deglutit pisciculos quos odori-
fero ore hanelitu devorans et
ad se trahens in ventrem suum mit-
tit. Inguttur eius quamdiu habet
pellem in modum membrane et
hec multis meatibus perforata nec
sunt quantumcumque corpulencia magnum
inventre eius ingredi. Os non mag-
num spatulum habet et eo glutitus
creditur Yonas propheta. Nimirum habita-
culum sufficiens tanto hospiti. In
iuventute dentes nigros habet qui in
senectute albi sunt. Os habet in fron-
te. Hii pisces aliquando haustos ita e-
victuant fluctus ut nimbosa al-
luvie plurimumque deprimant clas-
sem navigancium. Sed et commotionibus
et turbinibus naves mergunt. Itaque cum
in mari tempestas exoritur attol-
lunt se super fluctus. Ballene ut dicit
plinius gestant fetus suos qui in-
firmantur et invalidi sunt ut et dicit
experimentator eos si parvi sunt in
ore recipiunt. Hoc idem facit quando
tempestatem videt imminere. Post te-
pestatem evomit eos. Quando
fetus balene propter defectum aque impe-
diuntur ut matrem non sequantur
mater more aqua receptam insuf-
flans ad fetus eicit ut sic tre li-
berent. Infantes in adultos diu co-
mmorantur. Adolescunt celeriter. Cete
annis crescunt. Branchias non haben-
tes fistula spirant. Hec pauci fa-
ciunt ex marinis. Cetarum cete
tam magna sunt quod insule viden-
tur montes ysidorus. Hec harenas
aliquando supportant dorsis in quibus
in fine tempestatis cum naute inci-
derint terram se invenisse gaude-
tes ut pausent a fluctibus eundo

ras iactat uel isti deposita cum
quiete sperarent ipsi in tuta te sal
sa ignes accendunt. Quos ut
belua sensit impromptu ac subito
commota demergitur secumque naues
cum hominibus trahit in profundum
Magnus basilius idem dicit quod ~~ypodo~~
~~rus~~ de ballena harena in multa quan
titate eleuat super dorsum. Idem ce
thos cum undis irruentibus densis
sima conglomeratione coctos torrentem
uelocissimum putabis esse basilius
tam hec ego tam miratus sum dei sa
pientiam. Hec monstra in athalanti
co mari ut dicit ~~ambrosius~~ infinite
magnitudinis sunt. ita ut montes
putes. si ea undis altissimis ad
celum uenientibus eminere. Capta
cethorum tale dicitur. Cethus postquam
excedit etatem annorum trium
coit cum ballena femina. Hec mo
ra in ipso coitu cumulatur. uirtute
uigere consumitur. ita ut ultra coire
non possit. sed intrans pelagus
alti maris intantum excrescit. ut nul
la hominum arte capi possit. Infra
tres annos sue etatis ergo capi potest.
et hoc ut dicit liber rerum tali
modo. piscatores notantes locum
ubi cethus est aggregantur ibidem
cum nauibus multis et sono concentu ty
biarum ac fistularum etiam cum al
liciunt insequentem. Gaudet enim so
nis huiusmodi. Cumque piscatores
sequentem uiderint iuxta naues so
no modulationis attonitum spa
tium adhuc instrumentum quoddam
ad instar rastri ferreis dentibus
acuminatum clam in dorsum cethi
proiciunt clamque diffugiunt. Ne

mora sentiens locum uulnus dedit
instrumentum. fundum maris petit
cethus et affricans se dorso ad ter
ram. ferrum uulnus uiolenter
impellit. quo adusque propria pon
dere uiuam carnem intus
penetrauit. statim substantia ferri
salsa maris aqua uulnus intrat
consumit. eiulatu mortuus autem
cethus fluitat super mare. quo
adusque piscatores adueniunt. cum
funibus adnectunt mortuum et alligatum
cum magno tripudio trahunt.
ut potest certi temporis copiis habun
dare etc. De cocodrillorum

Cocodrillus animal est qua
drupes ut ~~iacobus~~ et plinius
~~plinius~~ dicunt quod intra et plini
ne equaliter ualet. per diem in terra
frequentius requiescit et hoc adeo
immobiliter ut nisi consuetudinem
bestie pernoscas eam mortuam
credas. Hyatu aues pabuli gratia
inuitans. nocte uero in aquis mo
ratur. Hic oua uelut anseris que
in terra parit. ibi scilicet ubi fluuius ex
undans non possit attingere. Sub
tum fouendo masculus et femina vi
cem seruant. Hec bestia plurimum ut
dicit ~~iacobus~~ ad xx^ti cubitos euale
scit. maxima pellis firmitate quasi
clipeo munitur. Lingua caret. Hya
tus oris eius extenditur usque ad au
res. maxillam mouet superiorem
Morsus hic horribiles et tenaces.
Iram superat se pectinatim seriebus
dentium. Hyatu ergo oris inuitat a
ues pabuli gratia. Oculis autem clau
sis se dormire simulat. os patu
lum et apertum. Quas aues autem qua
si ad escam descendentes eas premit

et usque fluit. Et mistice signat usurarios qui existentes et paupes mendicores se nitunt admutuum ut principes qui mellicos suos se nitunt adluctum et ptrea sumpta occasione eos insimulant spoliant. Vnguinum in manitate cocodrillus cratur. In hyeme nullum cibum capit vron solum animalibus sed eciam hominibus infestus est. Et hic ut dicit experimentator cum hominem occiderit luget eum cocodrillo animal pro corde ptrea aliquantulum vivit. Quod utique est contra omne animal quod uiuere habet a corde. Carnes ipsius manducant sarraceni. De stercore eius vero confectum sit unde vetule et rugose meretrices faciem suam perungunt ut laxa pellis implanum extendatur rappeant pulchriores. Quod nequaquam sufficiat sufficit color perseueret in longum. Nam ubi sudor vel aliqua obscena unguenta pertingit. Flavescit adulterinus color infacie palloreque concussor possidet oblinitam. Et hec utina semper que malo suo concepta ex vnguine ingredo adlauamentum fugit aquarum statimque retinet mentem polita aramita rugarum. In flumine nili ut dicit ysidorus in flumino cesaree palestine plurimi alibi inueniuntur cocodrilli. In flumino quodam palestine ut scribit Jacobus cocodrillorum bestie sunt. Et hac occasione fuerunt duo fratres nobiles in eisdem partibus durantes cum quod unus fratrem dolet consorte divisit fecit afferri cocodrillorum genus in flumio ut quem palam occidere vbatur ex consuetudine belue aut in flumio clam fratrem monstrum. Nora

uent. Cuius tempus intra seditque in mdius fuit fratri in memor in ripa fluminis. Nec mora in opinate littori irrepsit monstrum consuetumque secedentem lacerat et recidit cadens miser in laqueum quem tetendit. Hanc beluam dicat plinius sociatam piscibus et semper esculento ore in littore sompno datum. Parua auis que ibi trocilos vocatur in ytalia vero rex auium invitat ad hyatum pabuli sui gratia os primum scalpit mox dentes et intus fauces deinum ut tellum aliquando in maximum exrodit auem. Quod quid in cibum conferat tam parua auis tam magne belue nisi solum illud quod predepascit et rapina fuit. Hic quidem cocodrillus nimis principes signat quorum os sunt magni proditores qui ore pacem ferunt et in corde malicias. Dentes vero mellia sunt qui pauperes spoliant. Fauces vero scrutatores spoliarij. Adhos omnibus nimis aliquando rusticus venit qui ambit nullam cuiusmodi et omnibus dispendio tribuens atque promittens impetrat ingressum. Nec mora ubi scierit secedit non solum in hijs que rapuit verum et suis omnibus spoliat. Genus hominum est huic belue naturaliter adversum et in imica terra nili fluminis ripas ab insula in qua habitant tyntirij appellati mensura hominis exstet parue sed animo aduersus has beluas soli enim audent innatare flumio nili in quo habitant cocodrilli salientque super dorsa corporum et eos equorum more inequitant hyantibus quoque beluis resupinato capite sessores dextra leuaque clamam clamam in ore hyan

pncipes

tur quasi presepio tenent et inter
eum capitulos agunt. ac nocte eos
sola tritos coquunt euomere recte
assumpta corpora cruda. hoc animal
sic in se suum semper teste reddiderit

De cervino marino. r

Cervus marinus est ut dicit liber rerum
monstrorum. qui dicitur polinotarius.
hic super fluctus cornutum caput
erigit et sollicitat aves ut super
se sedeant tuncque adgestendum vel
comedendum carnes suas. illas autem
gestentes subito rapit et devorat
intemptus et cetera. De scaab r

Scaab animal marinum est
ut dicit auctor. non habens pe
des respectu corporis sui. quod uti
que magnum est pedes eius pedi
bus anatis similes sunt. habet autem
unum pedem longum. quo utitur
loco manus in omnibus. quem proprium
accipit cibaria. et reddit ea ori
suo. et propriam eradicat quod vult. et
est pes ille creatus cartilaginosus
osse carens. cum natat in aqua
spirat in ea. suspirando attrahit
aquam cum hanelitu in corpus suum
et cum aqua repletus fuerit ventres
ad aerem eicit aquam et respirat

De cricos.

Cricos animal
marinum est ut dicit auctor. suspi
rans duas habet in extremitate pedis
que faciunt tres digitos cum ung
uibus suis pedem dextrum parvum habet
sinistrum magnum et propterea cum am
bulat fert totum corpus suum super
sinistrum pedem. Cutis eius tes
tea est. levis nigra in aliquibus
partibus rubea. cuicumque rei adheserit
forti applicatione adheret. cum fu
erit ether clarus hoc animal abso
lutum est et ambulabit. cum uero no

uebuntur uenti applicabit lapidibus
et quiescet. et non mouebitur et hoc
mirum valde videtur quod claro tempore hoc
animal potentiam suam habeat. tempes
tuoso autem tempore insinuatur et debilita
tur in corpore. Cricos monstrum ma
ris dissolutos significat iuvenes sic et
qui pede dextro idest amorem
quem ad deum vel ad parentes suos
habere debent parvum vel nullum habent
cum umbrosis amoris inhian
tes puellas tenuerunt. et eis
fortiter animo adherentes. quecumque
est ille sunt. potius deum parentes et
proximos offendere volunt. quam
non sua fallacia exequuntur. Cutis
i. opimentum fallacie quem in a
morem dicunt testea i. levis. fic
tilis dissolutus. et niger i. turpis
rubedine peccati trahens. suspirans
habet duas in pede que tres sigilla
tim digitos faciunt. hoc est duas
intentiones malas in amore falle
ndi et deshonestandi quibus puel
le decepte tripliciter spoliantur. casti
tate et honore anime et rebus si quas
in eum possit subtrahere. De celethi

Celethi animal marinum est
ut dicit auctor. quod preter alia
marium vel terre monstra ova in sua ma
trice generat et cum debito tempore in
matrice fota fuerint exeunt ex eis
iuvenes. Cetuos cum conceperit accipiunt
fetus formam perfectam. et fit animal
incredibili celeritate temporis plus pa
rum parentibus simile. hoc animal
dormit et gravatur ita ut capi pos
sit manu. habet autem hoc animal cor
magnum respectu sui corporis et
est tamen tam grossum valde et cetera.
Sequitur alius liber. De chilon r

Chiloy animal e marinum ut
dic ar hoc animal inter
omnia alia contra animalium no pas
cit. sed cibat tm abhundantia sua
que exit ab eo. Est aut ipa hu
ditas vitiosa qua ipm animal so
lam in nutrimentum sui sumit. Sy
sit ut homo hoc animal semp ieiu
nium sit. et tm corpe validu. Supremi
nis videmus plus posse differre ie
iunium ut no comedant pullos
dies quam viri et hoc pcipue dis
superfluitates et viscosis quibus ma
gis habundat femine quam viri.

Canes De qt canibus maris
maris belue marine sunt
ut dic pliniq aflatu et hostilita
te terribiles hostes enim sunt omi
animali quod eius ubertibus cedit.
Robustissimos hnt brancos clavorum
in formatos. Corium eius canes
terestres fugat. venant pisces sic
canes nostri venatum sic feras
excepto quod latrare nequeunt. sed
plarratu afflatu hunt terribilem
Igitur insequentes piscium greges ad
loca eos augusta coartant et sic
incoartatos crudeli morte gras
sant. piscatores no notitees loca
in quibus absconditi pisces a fuga
latebant retibus capiunt tenditu
ros hec bestie difficult multis ti
dentibus gtia possunt De ceruleo

Ceruleum ut dic soling e
monstro noie et colore quod
grages fluvius educit. Hec be
stia bina hz brachia longitudini
cubiti no minus secunda. Hoc monstro
adeo robustu e nimibus ut nimia
nes bestias adpotum venientes
morsibus comprehensas brachijs
rapiat in profundum maris.
Sequitur aliud De dracone maris

Draco maris monstrum e cru
delitate horridum instar
draconis terrestris in longitudine ex
tendit. sed alis caret. Cauda tor
tuosam hnt. Caput sedm magnitu
dinem corporis parvum. sz hyatu oris
horridum. Squamam et cutem
duram hnt. pestifer e piscibus et ceteris
animalibus maris. Nam piscis vel
animal quod momorderit morit
ipm etiam hominem si quem vulnera
verit non evadet. pinnas hnt
palis quibus utitur in natando
Transcurrit magna maris spa
cia uno impetu et hoc pocius robo
re virium quam remigijs pinnarum
Draco maris captus ut dic pliniq
atque missus in harenam cavernam
sibi rostro mira agilitate cavat.
Venenu dolores sumat cinis os
sium eius cocta De delphinis

Delphini quoque in mari sunt
ut dic Jacobus de voling. bel
ue speci multiformis. Huius bestie
mira velocitas pelagus hnt ac nisi ro
strum infra os illi foret medio
pene in ventre nullus piscium cele
ritatem illius evaderet. sed affert
moram providencia nature quia nisi
resupini atque conversi aliquid capere
retinere no valent. Exemplu de canis
ptu libat mares ante fetus pa
rientibus catulos devorat. Sed oc
cultat se mares cum fetibus. Dili
gunt enim eos tenerrime et longo
tpe ducunt eos pro se. et subaqua secu
tur matrem. At ubi ad robur eta
tis fetus pervenerint nisi validi sit
eos etiam mares pseunt. Fetus
delphinorum ut dicat ar cito cre
scunt. semper crescunt usque ad de
cem annos. pp fetus decem mensibus

completis venerem ineunt atque impreg-
nantur. Delphini solo estatis tempore pa-
riunt, hyemis numquam. Uberibus fetus
alunt. Interim fetus teneros in ris-
tibus suis recipiunt. Ora non eo
quo cetere belue habent loco, sed habent
in ventribus. Contra naturam aqua-
tilium soli linguas suas movent.
Aculeatas habent pennas dorsua-
les, que in horrescunt irate, cum
belue irascuntur. Cum non pacate
sunt quibusdam receptaculis opi-
muntur. Spirare eos in aqua ne-
gant. Vitales auras non nisi in
aere superbo recuperare. Pronuntiare
gemitum illis cum humanis simile. Et
hoc quia pulmonem habent et venas
asperam. Et lingua eorum non caret sa-
liva, nec labia eorum pruriunt ad
distinguendum vocem. Aures non habent
sed foramen loco aurium. Delphino
rium olfactus nec vestigia habent,
cum tamen olfaciant sagacissime. Dor-
miunt super aquas ut possint au-
diri stertere. Vivunt in annos plu-
res usque scilicet in annos centum xl. et
hoc experimentator dicit amputatis
eorum caudis. Acutus flatu aq-
lonis audire perhibentur, austro
flante obtinentur auditu. Capul-
tent. Musica gaudet cantibus
tybiarum, et ubi hec audierint gr-
egibus adveniunt. Arionem cy-
tharedum artis hominem in (?) pre-
natus in mari exceptus a (?) ab imo

pantibus obtinuit ab illis ut prius caneret cythara adhuc cantum delphinorum gregibus congregatis. cum se iecisset in mari

cum adultus pervenit. Bolus del-
phini ut dicit Aristoteles felle caret.
Delphini pares semper simul sunt
tamquam gregales. Habent duos cus-
todes magnos delphinos. Cum
si unus eorum mortuus fuit, alii

No[ta]

efferunt eum super scapulas et custo-
diunt eum quousque eiciatur
tempestate maris. Adultus cus-
todiunt autem suum mortuum ne ab
aliis piscibus comedatur. Invicem
se miro modo diligunt. Cum plinio
testante narratur quod delphino
capto a rege Carie in portu reli-
gato convenit multitudo ad portum
ubi delphinus tenebatur cunctis
plangentibus et quasi miserationem
poscentibus, rex eum dimitti pre-
cepit. Si quis carnes delphini
comedit, sicut dicit experimentator,
et in mari lapsus fuit, si a delphi-
nis inveniatur statim eum devorat.
Si autem non comedit, eum elevat
super rostrum et ad terram trahunt eum
et defendunt ab aliis piscibus. Cre-
dimus autem hoc fieri ut esu carnis
delphini cognoscant in homine in-
de non possumus nisi et istud secre-
tum nature sit, in quo sic mali-
is multis de mirabili predicat. Del-
phinos sequitur aliorum piscium mul-
titudo. Cum sciretis piscatores be-
nant pisces ubi illi transierunt. Ab
Augusto principe puer in campa-
nia frustis panis primo delphi-
num illexit, deinde alendum se ma-
nui illius credidit. Postea cum in-
valuisset puer audacia dorso
delphini insidens ab eo in navi-
tatem (?) et hoc primo mirabile fuit
incredibile. Sed postremo tandiu in-
olevit assiduo spectaculo ut de-
sineret esse miraculum per multos annos
annos defuncto puero cum eum adso-
litam in equitate veniti nimie vi-
deret expiraretque ad certum locum.

nec ille veniet sub oculis publi-
ci vulgi delphinus morte interiit
hoc mecenatus fabianus et bolinus
litteris comprehenderunt. apud yppone
sem urbem in affrica iuxta mare
delphinus ab ypponensibus pastus est
tractandumque se prebuit impositos
que frequenter gestitavit proconsul
quoque affrice flavianus cum eum
delinisset unguento odoris novi-
tate sopitus undosis fluctibus vel
ut mortuus iactabatur. hystoria
persarum apud iasum urbem babylo-
nie puerum quendam delphinus ad-
amavit. cum edulium post consueta col-
ludia recedentem in patria seque-
retur harenis in sicco inhesit. Item
iuxta eandem urbem alium pue-
rum hermiam nomine per maria su-
per insidentem cum undosior fluc-
tus necasset puerum delphinus cum
adtraxit revexit et velut fate-
retur reatum suum morte mulctatus est.

De delphinis aliis generibus

Delphini norum quarundam aliud ge-
nus in nilo flumine est quorum dorsa
cristas habent serratas. Hii delphi-
ni cocodrillos studio eliciunt adna-
tandum natantesque sub undis as-
tucia fraudulenta decipiunt et
occidunt. Nam cocodrillorum
teneros ventres serratis cristis se-
cant et interimunt. Cocodrilli vero
in aquis videt obtusius extra
vero acutissime vident.

De equo marino

Equus maris monstrum est magnum ac forte val-
de. hoc monstrum fere contra om-
nia marina monstra fortissimum
est nichilque extra aquam potest ut dicit
ar. sed statim ubi non attigerit
aquam moritur. priorem formam equi
habet et hec in superioribus posterior vero
pars eius terminatur in piscis naturam. Vi-
vit carnibus aliorum piscium. In pug-
na crudele est. sed hominem timet
et contra eum bella parvi formidat.

De equo nili monstro nili fluminis

Equus nilus ut dicit michael in flu-
mine nili monstrum est ingens et
ferocissimum in nilo flumine habitans
crura et pedes ungues ut coco-
drillus habet sed multo maiora. hu-
manarum morsum cupidissimum.
Nam cum navis illi in portu occurrit
unum pedem in terra figens alto na-
vem mantiori arripiens sic calli-
de scindit ut aliquam inclinata in-
currit submersit ut in locis in quibus ha-
bitat homo multitudine in mare
perdat. Sed hoc bonum inde datur
quod hec bestia rarissime invenitur.
Nullis instrumentis capi posset nisi
tamen recti ferreo exrathemis quod
apud damascenos mirabiliter opus mi-
ra arte fabricatum est. Captivum
vero malleis tamen ferreis occiditur.
Pellis eius unius cubiti spissitu-
dine habere dicitur tanteque esse duricie
ut nullo iaculo vel armatura
posset penetrari.

De equo nili fluminis

Equus fluminis ut dicit ar.
monstrum est in orientis
partibus forma mirabili. intra et in
aquis equali manet. et habet
aut crines ut equus pedes eius
fissi sunt. et habet scapulares ut vac-
ce. et est sublimis faciei. et cauda-
tus ut porcus. hynnit ut equus
corium eius valde grossum. et in tho-
ra eius ut equi magnitudo eius
ut asini est tanta.

De exposita bestia

Exposita bestia in illa parte ma-
ris est que yudiam preter-
fluens opido ioppen alliditur
horum belvarum una ut scribit pli-

nis rome allata est. inter reliqua mun
di miracula quam plurimum romanorum
maior incredulitate sua copiosissime
reparavit. Inveniuntur in ea belua et
dentes maximi atque longissimi
pungentes quoque arbitror quinque
hac igitur iuste significari possunt
Raptores non modo dictum principes sed rap
tores orbis terre qui quasi immanis
simis dentibus longe lateque torro
dunt ac devorant pauperes po
pulos et horum spoliis saginati e
dulium sunt illius qui secundum prophe
tam devoravit omnem teneri
tudinem babylonis **De helcho etc.**

Helcus animal marinum
est ut dicit liber rerum
vitulus scilicet appellatum pilosum
habet autem albis nigrisque distinc
tum maculis. Dicitur autem anima
li illud mirabile fieri quod ipso
mortuo et excoriato pilus in pel
le quodam naturali instinctu ubi
cumque fuerit prout mare se habet se habet
et pilus. Nam et turbatum mare
expurrexit et similiter et pilus
erectus surrexit exurgit. Si vero
mare pacificatum fuerit, fuerit impla
natus pilus. Hic deprehendit statim
maris tie insensata et mortici
nia. plinius. hic parit intra pe
cudum more. parit nunquam ge
minis plures educat fetus et ma
mis lactat. nec ante xii dies de
ducit in mare. Interficiunt diffici
liter nisi capite eliso. Ipsis in sop
no mugitum est. Vitulum animal gra
viori sompno premitur. Eum dextris
pinnis quibus utuntur in mari vim
somnificam inesse dicunt in sop
no subditis capiti et cetera etc.
sequitur aliud capitulum. **De focha etc.**

.a.

Focha bos marinus est ut
dicit experimentator animal
fortissimum est in spiro contra vero non mu
tat de speciali loco suum sed sic per
manet in loco suo ubi eum na
tura condidit. Animal animosum et
iracundum est nec ad alia anima
lia sed suis domesticis aliorum pugnat
nat cum semper cum femina sua. quo
adusque interficiat eam. Interfectam
non eicit a loco et superducit alia
Nec sic cessat superducere feminas
quoadusque contingat eum ipsa
morte defungi vel a femina sua
superatum interimi. Huius pernicie
emuli filii vivunt rapina. focha
ut dicit liber rerum magnus
habet ut hominis et faciem vituli etc.

Fastaleon **De fastaleon etc.**
est monstrum marinum ut
dicit aristoteles. sed michil monstruitatis
habet in corporibus. Cum eum cuncta ma
ris animalia sibi invicem adver
santur et se invicem comedunt. so
lus fastaleon huius crudelitatis
immunis est et hec vero fastaleon
cum carnem omnino non comedit
Sed vivit herbis et cetris quibus
vivunt cetera animalia cibis excep
ta carne quam naturaliter abhomi
natur et cetera **De galalica etc.**

Galaica monstrum marinum
est ut dicit aristoteles quod extra morem
omnium animalium consuetudinem habet
Hoc animal cum sentit fetus suos
in alvo vivere extrahit eos de ven
tre suo non expectans debitum
tempus pariendi. At ubi fetus extra
erit siquidem ad vitam maturos eos
invenerit relinquit foris. Sin autem
reponit eos in matricem et ibi
reddit ut foveat **De galmenez etc.**

Gamenez monstrum est ut dicit
ar. quod in aquis fluvialibus
manet. Mas istius monstri maxi
ma sollicitudine habet circa fetus su
os. femina autem negligit eos et
recedit. vagatur per paquas et
masculus pietate naturali motus
circa fetus stat iuxta fetus suos quo
usque crescunt et habeant potestatem fu
giendi adversarios pisces. interim
non pre edificat circa fetus quoddam
opus quo munitus tempore tueantur
Si aut adversarii tueantur nocere
non poterit. et est sollicitus omni
tempore circa eos. Ideo si illo tempore contingit
eum capi reti incidet fortissimis den
tibus suis retia scindit. et amore
tutele potius evadit. ipso tempore sol
licitudinis quam fortitudinis. quam
desiderio fetum animatur ad robur
insolutum. De gladio monstro
Gladius monstrum mari
num est ut dicit plinius et
ysidorus. a re nomen habens. eo quod
rostrum habet acutum ut gladius quo
naves perfossas mergit. De ypota
Ypothamus similiter ut mo monstro
dicit plinius belua similiter in nilo
flumine habitat. Intra nascit. Tamquam
rinera equali potens est. est autem
plinius maior elephantibus. Ros
trum habet resupinum. Ungues bisi
dos. caudam tortuosam. dentes
prominentes et aduncos aprorum
dentibus similes. Dorso et in hin
nitu veluti equus. noctibus segetes
depascit. ad aquas petit quasi
retrogradiens. ut fallente vesti
gio nulle revertenti parentur insi
die. Hec bestia cum nimia sacie
tate distenditur harundines
recentes crepas avidissime petit et
spinarum acumina. intus ea volu
tatur diu quo adversum earum in
sisionibus vena quedam in cru
re velut et minutione sanguinis
ius mactatur. liberacius patere
vi partibus corporis impedientibus
vulnera recipit. plagam vulne
ris diligenter curat. quo adversum
volvens in cenum ductatur
Tempore eius iudic papue reperitur
Dorso impenetrabile est nisi cum
aqua madet. exceptis cute tor
nant haste. Hanc beluam et
quoque cocodrillum primus roma
nis ludis intulit. ut dicit plinius
Koki animal De koki re
Kmarinum est ut dicit aristo.
manet aut intra se in mari
in aquis spirare non valet
Dormit preter mare super terram. et
ibi maior pars mansionis sue
est. Ibi parit fetus suos parit
aut duos vel tres. Impetu exit
cum fetu secundina et partus
eius exit omni tempore sicut homines. Tran
acto autem die xii. post partum se
quitur fetus matrem suam ad mare
et hec in die illo accidens. et hac de
causa ut aspectat fetus mari
nis aquas habet autem mamil
las hoc animal unde lactet fetus
suos. Cartilaginosi corporis
est ut sepia. ossa minus robus
ta debito sunt. Unde fit ut in
similibus cruribus aliquando vix
ambulare possit. et se in pedibus
sustentare. Ambulacio vero eius
exigore suis potius et elemen
te corporis est quam exultate. Difficult

instrumentum pt n cu malleis vox ei9
sit vox ḡhauiz e ↄ͛ maxime ̄
inflat. Natura femine Rohar sicut
natura mulieris e ↄ̄ ventre ei9
inuenit unga formata adcoitu
Dentes ht acutos valde. Candi
pua ut canis Kenes ut vaca
In vent' eius sanguis non e et h̄
e vicio Unde vene que subreni
bus conmiscantur in eis non pue
niunt usq; adventre et ideo ven
ter huius animalis caret sanguine
Cetera uero membra corporis sanguinem
ht qui numquam congelat. Quatuor
pedes ht h' animal ↄhnt inflexio
nes digiti quibus inuicē pede et
figura pedis e ↄfigura tande
pistrum cetera. De kylion cetu
Kylion animal marinum e
corporis mirabile ut dicit ar̄
in quo natura vl errasse dr̄ credi
ut usus sui ordinem inmutas
se. Quod absit quod errasse credat
natura cunta cum bn dispo
nit ↄvinaciq; rei creauit. quod
recta ↄinstitutum e. Cetera cu omi
bz animantibz tre cu pnis gmi
magnus epar in dextro splen n̄
posuit in sinistro. In kilione tam
splen in dextro epar uero posuit
in sinistro cetera. De karabo s̄
Karabo e monstrum magnu
maris quod karabi dr̄ sic
dicit ar̄ huius generis monstra i
ter se fortissime pugnat velut
arietes. inmuntq; se multitudi
ne fortiorum ptes aduersae bn except'
visi sunt cumulare sic greges
ad inuicem bella ptin͛ sunt aut
quatuor decimus bella maxima
tibz est sima cu natalis superbia
que i omni animante dnantur
Cetera causa e ipp qua dimicā-
cibus Tercia coitus Quarta sup
pfectibz enim inter se dimicant
duris quibus animalia sicut gal
lina cu milvuo zanseres cum
cornice. Karabo seditur cibo. sc̄
core ↄluto minit. et ideo animal
ponderosum e. et cu fundit vent
ris multum de luto i uenitur
in eo. Karabo caudam ht lata
bn sit ut cum pugnat leniter
ledat se cetera. De luligine cet
Luligo monstrum e marinum
sicut adelinus dicit. ad modum mira
bile ut natura ipsu lusisse credat
credis. que h' cunit omnibz fere
marinis beluis pferendum. hoc
enim animal famosum ante c
gregibz piscium sentitur pfundu
maris. Cum uero aquas maris
fastidierit eleuat se cu alis pe
nigris. quas illi ↄ͛ natura dedit
ↄcu volucribz scandit etiam bn
ty eleuatum macra monstrum ill
ventorum flatu sustine non pt
Quoq; ptg medium ubi uentis cu
tit. obviis. ad aquas redire co
git. zrelabitur in pfundum. De lu
bolachra animal Bolachra
Lubolachra marinum e natura ↄforma
ut dicit ar̄ valde mirabile alas
quatuor ht ita dispositas duas
ht infronte ↄduas in dorso. quibus
mira velocitate mititur de loco
ad locum quocumq; ipsum voluntas
impulit. De Monachis maris
Monachi maris monstra ma
rina sunt. ex re nomen ha
bencia. In mari britanico huiusmodi
animalia habitant forma piscis sunt

natura

bella

in inferioribus, in superioribus vero speciem
experte humanam habet: caput habet in
modum capitis monachi recenter
rasi, coronam desuper rasam et
candidam, cucullique instar circa
caput super loca aurium in modum
cuculli qui relinquitur extremis
in capite monachi vel clerici in
multa amplitudine distenti.
Monstrum illud libenter alliciat ho
mines super ripas maris ambulan
tes luditque coram eis et saltibus
applaudit. Si autem viderit homines
in hiis lusibus delectari gaudet
et tanto magis ludit in superficie
aque. Si autem in admiratione duc
tum appropinquare viderit hominem
trahit in profundum seque eius car
nibus saciat. Faciem vero habet in to
to similem quia nasum similem
piscis habet, oculosque naso communi. De mo-

nocheros

Monocheros monstrum marinum dicitur ut
dicit liber rerum. quod a re nomen ha
bet pro eo quod unum ceros cor
nu interpretatur. Unde monoceros vel
una unicornis dicitur. Dicit enim in ter
ra feram bestiam unicornem scrip
ture referunt et horrendum mon
strum maximum in fronte habens
quo utique naves obvias pene
trare ac destruere possit et hominum
multitudinem perdere. Sed misericors pie
tas creatoris contra humanas consuluit
quia est tardum animal sic tantumque
respectu crudelitatis ut naves in
suo monstro possint effugere. De nereidibus

Nereides similiter marine belue sunt
sicut dicit Plinius. Hec sunt toto cor
pore hirsuciis hispide habentque ali
quam speciem formatam cum homine harum

aliqua cum imitatione condicionis eius
videbit. audivit preterea abactal ge
nitus eius et planctus sentiuntque tri
sticia mortis necessitate amaram
esse mortalibus. Hac miseram ani
mam significari diximus que simula
te vocis effigiem gerebat cum homi
ne. Sed hirsuciis flagiciorum hispi
da in extremo vite a demonibus
exire compellitur. Et haut dubium
quin tristis et pavida clamet plan
gatque sed frustra prioribus incen
diis deputanda. De nautilo

Nautilus monstrum mari
num est ut dicit Plinius preci
puum inter marina miraculum. Supi
na equoris pervenit ibi se absor
bens emissa per fistula omni aqua
exonerat se sentina et facile navi
get. Postea duo prima retorquens
brachia membranam inter illa mire
tenuitatis extendit qua velifi
cante membrana ad auras libans
reliquis subremigans brachiis
medio se cauda ut gubernaculo
regit. Si quam vero intuetur va
porum molestia haustu se aqua de
mergit. Sequitur aliud. De ono sic

Onos asinus marinus est ut
dicit liber Kyranidarum. unum
pedem in longitudine habens. Sunt
quidam piscatores vocant hunc
carnes habere mollem nonnumquam
in epulis mixto cum sanguine eius
adhuc servato in buccis freneticos
in balneo confirmant. Idem ad cal
culosos valet adeo quod lapidem
sine lesione mingeret. De orcha

Orcha monstrum marinum est
ut dicit Plinius cuius ymago
nulla reputatione exprimi potest

Nota

Nota

alia quam quod sit immense carnis
moles. Hee belue ballenas et
cethos graui odio prosequuntur. Den
tibus autem truculente irrumpunt
secreta cethorum aut uitulos illorum
aut fetus eorum ballenas aut eorum
grauidas lacerant morsu. Ille
uero adherentium inmobiles ad re
pugnandum inertes pondere suo
onerate et pinnis inualide solum
auxilium nouerunt in mare altum
profugere et se toto descendere occea
no. Econtra orche belue in malicia
pertinaces occurrere laborant fugien
tibus seseque opponere et in tantas
angustias crudelitate inuada ur
gere saxis illidere. Ballenis quidem
assimilari credimus animas innocen
tes ac simplices boni ac mali
peritas inexpertes. Cumque cum adeo
operam bonorum peruenerit et secre
tum sequestratumque a mundo uitam
ducere ceperint ac ingrauescente se
tu bonorum operum a timore dei
concepto, statimque orcha illius in
fernalis diri gurgitis monstrum
dyabolus eas persequi diuersis agi
tacionibus temptacionum aggreditur
et tunc angustiis paupertatis
nunc in uada luxurie urgere nunc sax
eo periculo quod est cordis duricia il
lidere temptat. At ille inexperte
inuisibiles potenciores et nimia aut per
confessione frequenti cordis con
tricione resistere nescientes ad mare
magnum et formidolosum desperacio
nis frustra refugiunt. Sumunturque si
dem castitatis sponsarum Christo in
ritam facientes pauci liberius sunt
illius antiqui nequicie crudelis
simo monstro. De perna animali

Perna animal marinum est
et quidem animal monstruosum
ac magnum est, ut dicit Adelinus,
et nascitur ostrearum more inter con
chas que concharum colore sunt
ceruleum. Hoc monstrum interpositas
conchas uestitur uellere nobilissimo
fuluo nimis ac rutilo. Hiis con
ficiuntur uestes preciose in decorem et
ornatum uirorum ac mulierum. Per
pla enim capitis sunt ex hiis que
tenduntur in ornatum et luxus fe
minarum. Dicit enim duplex ministerium
sumitur uellera predicti animalis et ce
dunt in usus utriusque sexus etc.

Pister in De pistera belua

Pisteris belua est ut dicit Pli
nius in nulla parte occeani que gal
lia respicit. Hec tante altitudinis
est ut attollens se super fluctus in
gentis columpne similitudinem
preferat altiorque nauium uelis
diluuium quoddam eructuans pa
uefaciat fluctuantes. Hac bel
uam ue beatissimum dixerim Augus Aug
tinum qui ut columpna fortissima
et altissima in domo dei tectis expo
sitoribus superexcellit. Doctus uarios
que fluctus superhabundat eructu
ans totam ecclesiam irrigauit
et fluctuantes hereticos importunis
crebrisque disputacionibus confutauit.

Platanisce De platanistis etc.

Platanisce belue marine sunt teste
Plinio que in Gange fluuio In
die nascuntur rostro sunt delphi
ni et caudam sedecim cubitorum in
longitudine sunt. Huius speciei sunt
belue quas stacos uocat bra
chiis binis huius uires tantas in ce

dicit ut elephantes ad potum ve
nientes morsibus infestent et eo
rum sanguinem abstrahant de polipo

Polipus piscis est ut dicit
plinius qui pedibus mani
busque brachialibus utitur Hic ta
men virtutem habet in brachiis quod
nautam de navi aliquando in mari te
stantem vi rapit et trahit in ma
ri eiusque carnibus saciatur Carni
bus enim libenter vescitur In mari in
veneta frequentissimi sunt Hunc
cauda bisulca est et radicitus fistula
in dorso qua mare transmittit ea
que nunc in dextram nunc in sinistram
partem cum voluerit transfert Natat ob
liquus in caput quod predurum est
Adherent supini scopulis ita ut avel
li nequeant Doli piscium isto
rum exeunt polipi in hyeme co
eunt pariunt in vere Ova tanta
fecunditate faciunt ut capi non pos
sint testa hominis occipitis Transferun
tur a peregrinantibus et excludunt
polipi intra vas capite coeunt
polipi sedent super ova sua et ian
cautes quasi cancellatis brachiis
cavernam faciunt Non potest petrus a
velli polipus cui si res fetida am
mota fuit abeunt odore perting
replet vescuntur concharum carne
quas complexu frangunt Itaque p
iacentibus conchis et testis cubile
caro deprehendit Hoc astu etiam
conchas decipiunt Conche enim
sensuque carent preter quod cibo
sensificant et claudunt pericula
Itaque dum conche apertis se ded
erint insidiantur polipi Accepto
autem saxo ut dicit plinius tam
bros atque magnum lapillus illi
tenaciter affigunt et ex eo saxo o
umbra faciunt contra pisces Dum
ergo nocte non precavit pisces et
saxum tamen vident in tecto poli
pus lapide reclusione media c
onchis et sic grassantur extrahuntque
carnes Polipi bimis mensibus
gignunt ultra bimatum non vivunt
pereunt autem tabe et semper cele
rius quia a partu fere non vivunt

Serra marina de serra
belua est ut ysidorus dicit
corpore ingens pennasque habens latis
simas et alas in manes Hec bestia
cum viderit navem velificantem
in pelago elevat alas suas super
aquas et in contrarium navis velifi
care contendit Cumque stadiis xxx
vel xl aliquando hec conata fuerit et non
prevaluit timens laborem non sisti
nens desistit deponensque pennas
suas ad se retrahit Fluctus vero
lassam reportant ad locum proprium
in profundum maris de serra alio

Serra quoque aliud genus
monstrum marinum est ut
dicit ysidorus et plinius a re nomen
habet eo quod serratam cristam habet Hec
bestia occulte subter natans na
vibus eas in profundo secat ut intran
te aqua homines dolosa astucia
mergat et eorum tandem cadaveribus
sacietur etc. de syrenis animali

Syrene mortifera animalia
sunt ut dicit phisiologus
que a capite usque ad umbilicum
figuram mulieris habent preter
magnitudinis faciem horrendam crinibus
capitis longissimis ac squalentibus
Apparent autem cum fetibus quos in
brachiis portant Mamillis enim
fetus lactant quas in pectore ingulas

sunt. Narrant autem qui vident sy-
renes in metum timent et tunc pro-
iciunt ei lagenam vacuam ut dum
cum lagena ludit interim navis
pertranseat. Hoc testati sunt illi qui
eas se vidisse professi sunt. Reliquum
vero ut Adelinus scribit corporis par-
tem sicut aquila syrene habent ungues
nempe pedibus ad laniendum habi-
les. Inferius vero corporis squamosas
piscium caudas habent quibus ut re-
migijs in gurgitibus natant. Quod-
dam musicum ac dulcissimum me-
los habent in voce, qua navigantes
delectati et attracti repleuntur ipso
mox sompno quoque sopiti syrenarum ungu-
ibus dilaniantur. Hee belue in qui-
busdam profundi gurgitis insulis et
aliquando in fluctibus commorari dicuntur.
Unde nonnulli navigantium supplicii
usi consilio obturant aures suas for-
titer cera et inmunes transeunt ne
mortifero syrenarum cantu illicia-
tur. Ad compunctionem ysidorus has sy-
renas non in veritate beluas sed me-
trices quasdam esse describit, que
transeuntes deducebant ad egestatem.
Alas et ungues habuerunt quia amor
volat et vulnerat. In fluminibus commora-
tur vel in fluxu luxurie. Plerique tamen et
hic fere omnes philosophi et etiam non-
nulli sanctorum expositorum sentiunt quod
ysidoro dicente syrenas in veritate
monstra esse marina sed irrationabilia,
cantum vero non articulatum credendum
est ut per syllabas et vocabula distin-
guantur, sed utique indistinctus et ar-
ticulis sit cantus animi. De Scilla

Scilla monstrum maris est sicut
syrenes. Istud quidem mon-
strum in eo mari Adelinus plinius ma-
rie vocat. Dixit quod mare ytalie
et sicilie interludit. Vultu quidem
et ore hominis virgineum est et corpus
sagineat caninibus delectatur. Cap-
ut itaque et pectus ut virgo formata sicut
syrenes sed rictus oris hyatum
ac dentes horridos et bestialem na-
turam et caudam ut delphinus. Liber
rerum ait fortitudinis sunt na-
turale vivunt in aqua, in terra vero
minus fortes atque imbelles sunt.
Adelinus: Sunt et ille noctes aliqui
tulu musicas et carmine etiam ipse
belue musice delectantur et cetera.

Scinnoci quoque. De Scinnocis
Scirca nilum ut dicit ysidorus
frequentissimi sunt belue quidem
cocodrillis similes sunt sed cor-
pore multo minori et angusta. Hoc par-
tibus infecta pocula vini venenum
extinguunt. Presentiunt autem hee bestie
tempestates obscuritatesque qua spi-
ritum cum ventum timuis ex alia
parte fores aperiunt ipsisque illo spir-
tu inda pergunt intecto est. De testudi-

Testudines maris. Ysidorus dicit
est indicum mare de quarum
testis capacia hospicia sibi faciunt
homines atque inter insulas rubri
maris hiis navigant cymbis ut
dicit plinius. Hee testudines mu-
rice capiuntur modo. Sed maxime cum vere
tranquillitate pelagi meridiano impe-
ri emineant toto dorso per tranquilla flu-
itantes, que voluptas libere spi-
randi in tantum fallit oblitas sui
ut solis ardore siccato cortice
negant mergi et invite fluitant
manibus patent predam venientium fiunt
et pastum egressas nocturnisque avide

saturitas lassari atque ut remeaue
rint matutino summa in aqua ob
dormiunt. Tunc adnatantes leniter
tam a duobus in tergum inicitur. at
tio vel laqueum inicitur supine atque
interim. ita a pluribus trahitur. Hu
ic monstro dentes non sunt sed ro
stri margines acuti superiorque pars
inferior pars claudit pixidum modo
tanta oris duricia est ut etiam
lapides comminuat. Coeunt pecudum
more femine aut non leniter velut li
bentes coitum patiuntur. donec mascu
lus ea vice eius ori festucam inponit
Interim egresse ova pariunt omnibus
anserorum similia ad centena numero
cavaque defossa extra aquas pectore
incubant noctibus. educant fetus
annuo spacio. Quidam dicunt
oculis tamen spectando foveri ova
ab hiis et hoc valde mirabile sed in
abdito res est etc. **De tygrio etc.**

Tygrius monstrum marinum
est ut Solinus dicit cauda
habet duorum cubitorum latitudinis
In mari Setificant nec umquam a
libi interim exit ad pastum. dextram
ripam intrant leva exeunt. et
hoc accidere putatur quia dextro o
culo plus cernunt. utroque tamen oculo
crebres flante aquilone ripas
liberius exeunt. Solinus. Naves
perhibent obscuriositatem vidensi
vela vento agitari. tanto stupore
interim afficiuntur ut videntes quid
incolis iacto timore non moveat
Hybino tempore latent gurgitibus pi
guescunt interim. ut vita longissi
ma sit pro premium. In ethiopia tigres
in beste sunt. que colore fusco et
tenuis mamis in pectore fetus lac
tant ut dicit Solinus **De tigno**
Tignus in pontho nascitur **postea**

ut dicit Solinus. Nec enim alibi faciat
fetus. et hoc per aquas dulciores in
trat flumina dextro latere leno autem
exit. hic postea recedit quia dextro
oculus cernit acucius quam sinistris
Tunninus est piscis **De tunnino etc.**
maris huius oculos vel
pulmonem resolve in ampulla vi
trea cum aqua marina. ut quicquid
ex eo sparsum lucebit de nocte vel
ut flammam etc. **De Testro etc.**

Testrum animal marinum est
quod a re nomen habet pro te
steam cum autem habet. et ut Aristoteles dicit
in mari arabico nascitur. hoc ani
mal cum insinuat ex eo. quod calor in
timus in corpore per medios poros re
spiritulum habere non potest. quia spis
situdo ac duricia cutis illius pro
hibet. hoc enim insinuat in eis aquis
dulces petit. et potat ex eis per aliquod
tempus et mutacione dulcium aquarum
efficitur subtilis cutis et tepidat a po
ris angustis et equalescit. Sanatum
ergo animal redit ad aquas salsas
et redit ad primam dispositionem
suam. Manifestum est autem quod aqua
dulcis in mari est et probari sic potest
Accipiatur vas cereum et claudatur
ex omni parte et vacuum proiciatur in ma
re per spacium dierum et noctis et postea repe
res ipsum vas aqua dulci plenum et
hoc animal maximum est in mari
rubro etc. **De tortuca maris etc.**

Tortuca maris monstrum
est ingens. et forte nimis.
ad instar tortuce terrestris forma
ta est. sed in immensum excedit eius
magnitudinem. Octo enim cubitorum
longitudo eius. et quatuor latitudo
Dorsum habet triangulare ad instar
scuti usualis. sed multo maiore

ut pote cubitorum quinque et unum habet
longa ungues magnos et digitos
in pedibus maiores quam in leonibus
sunt fortitudine et audacia in
credibili viget quippe que tres homi
nes non timet invadere frustratur
fortitudine si eam in dorsum adver
tere possis Difficulter enim surgit
in dorsum quia est propter latitudinem
clipei quo a dorso tanta beluam
claudit. Hoc clipeo tegitur quia ta
tula est ante clipeus triangula
ris Sequitur de vacca marina etc.

Vacca marina ut dicit Aristoteles
monstrum est magnum ac va
lidum et iracundum ad iniurias hoc
animal ~~non habet~~ non habet ova sed facit
fetum ad plus aut duos facit. et
sepius unum crescit autem in comple
mentum sui per decem annos. Mater
autem diu cibat eum et ducit secum
ubicumque vadit quia tenere diligit
eum et nondum quamvis in decem me
sibus impugnatur. Vivit autem hoc ani
mal centum xxx annis et hoc proba
tum est caudis eorum amputatis.

Vituli marini de vitulis marinis
pisces sunt ut dicit mari
plinius hii spirant et dormiunt in
terra hoc animal pilis hirsutum
est et parit intra pecudum more fe
tum et partum reddit uno iniun
ctum more … geminis plures
educat mammis fetum non an
duodecimum diem deducit in ma
re exercitio … assuefaciens illum
maximis aquis … difficile
nisi capite eliso … ipso
invictum est hinc nomen vituli ac
cipiunt … animal in amori
sompno premitur quia propter dextris pin

nis vim sompniferam inesse sup
ponunt alliceque capiti subditam di
cunt. pinnis quibus utuntur in ma
ri hominum quoque more pedum cer
nunt pelles etiam corpore detrac
tis corpori semper estus retinere
dicunt etcetera de zedrosis etc.

Zedrose sunt belue ma
rine sunt testante plinio
que arabiam incolunt. Harum bel
uarum ossa ita magna sunt ut
fores in domibus et pallaciis signat
atque alia structure necessaria de
illis quomodo secantur. Quadragin
ta enim cubitorum longitudinis
reperiuntur Hec belue in terra stos
signat de quorum ossibus idest in
tutibus sancta universalis ecclesia decora
tur roboratur atque construitur etc.

Zydrach monstrum de zydrache
scium est marinum sicut dicit
liber rerum forma valde mira
bile et quod pretendit in sui figura
tione maliciam Sed tamen est innocu
um caput habet ut equus forma
tum licet forma minori corpus vero dra
conis parte simillimum caudam
longiorem secundum quantitatem corporis
et gracilem et tortuosam sicut anguis
et totum corpus diversimode colora
tum est loco alarum habet pinnas sicut
piscis et movetur de loco ad locum
more natancium de zytirone

Zytiron monstrum est mari
num quod vulgus vocat ma
ris militem sicut dicit liber re
rum et est ingens ac fortissimum
Cuius in … dispositionem habet quoniam
in parte anteriori quasi formam arma
ti militis prefert et caput quasi cas
side galeatum … rugosum ac

duri et firma nimis de collo eius
dependet scutum longum latum et
magnum et cavum intus ut in eo
possit monstrum contra ictus pug-
nancium more defendi Bene que-
dam ac nervi fortissimi de collo
eius respondentes protenduntur in hu-
meros et hiis quibus predictum scutum de-
pendet in scapula est autem ipsum
scutum forma triangulare duricia
ac soliditate tam validum ut vix
umquam possit iaculo penetrari
Brachia habet fortia nimis et loco
manus quasi manum bisulcam est
qua ita validissime percutit ut frus-
tra temptet homo posse ictus sui
maximo discrimine sustinere Hinc
fit ut difficulter nimis capi pos-
sit ab homine et si captum fuerit difficulter
difficulter necari possit nisi cum mal-
leis Hoc animal generibus huma-
nis contrarius discordiam inimicam vi-
detur quod utique inter bella se commo-
net et tanta turbacionem maris
facit impugnando ut in loco
certaminum tempestas quedam ex-
urgere videtur In mari britanico
hoc monstrum habentur De zyfio sequitur

Zyfius ut dicit magnus
basilius in libro exameron
formidabilis valde est Belua ma-
rina est que estimacione hominum ex-
cedens tanta est ut providia natura
rerum mater in isto monstro lusisse
credatur Neque enim figuram piscium
aliorum neque monstris marium ne-
que bestiis terre aut volatilibus ce-
li assimilatur Quam speciem formam
quam habet quibus sola belua conflectur
ut dignum spectaculum reddit in-
dentibus et exhibet laudem pre eos qui
viderint omnimodum creatori eius

caput si videris monstruosum
omnino si oris abyssum suspicies
velut mortis voraginem si ocu-
los horrebis si ceterum corpus suspice-
beris in partibus nichil simile te
vidisse est et aliud ab isto anima-
li horrendum maxime et admirabile
generis ad magnitudinem cete si-
no quiescibile cetus durissima
et pelle forti Hoc animal dormit
quatuor mensibus ita fortiter ut
volilibus et nullis ictibus excitari
possit Hinc fit ut eo dormiente hom-
ines quasi ex utraque dorsi corrigi-
as latas et longas secundum latitudinem
et rotunditatem in circuitu animalis
incidant et adnavales corrigiarum
extremitates ligant ut velisi
cum tenaci eas cum virtute detrac-
tas excoriant Hiis modi corri-
giis utuntur naute et fabri carpe-
tarii loco funium fortissimorum in maxi-
mis oneribus sublevandis Debet
autem diligentius ungi et mollifi-
cari ne ariditate rumpantur Et
mirandum valde quod dicit corrigie
inveniuntur trecentorum et eo amplius
cubitorum in quo latitudo belue de-
notatur Sanguis eius in usus ho-
minum cedit et pellis caro penitus
reprobatur Explicit liber de mon-
stris ac beluis marinis Incipi-
unt capitula de piscibus mari-
nis et fluvialibus generaliter de

Anguilla	Aries maris
Alphoraz	Aureum vellus
Astaraz	Abarenon
Allecia	Accipender
Alburez	Aurius

Aforus
Aupsalis
Aranea maris
Boche
Borboche
Babilonici
pisces
Cancer
Clancius
Conci
Conche que in
modum navis ac
innate est
Carpo vel carpa
Capitones
maris
Cetee
Dies piscis
Delphini pisces
Dentrix
Echinus
Esox
Ericius
Exochius marinus
Eracliodes
ffundula
Gonger
Garnus
Hirudo maris
Kalaaz
Kylok
Kolliso
Locusta maris
Lepus marinus
Lucius
Murene
Mugilus
Margarite
Multipedes
Murices
Mus marinus
Mulus
Mullus
Milago

Ostree
Porpurie
Pina
Pungitivus
Pectines
Porcus marinus
Pavus marinus
Rumbus
Rana maris
Salmones
Sturio
Sponge
Scolopendre
Stella piscis
Silurus
Solaris
Smarina
Salpa
Sepia
Scorpio marinus
Sparus
Stamirus
Torpedo
Tirbius
Truite
Trimallus
Vulpes marine
Uenth piscis
Uranoscopus
Vipere
marine
Berghales
Abot konec
Toho vaystrum

Expliciunt
capitula hora
Incipit liber
septimus. de
piscibus ma-
rinis sive flu-
malibus. etc.
Sequitur ali.

Nullus piscis ut dic-
it Aristoteles habet collum vel
guttum vel testiculos
vel mamillas. Delphi-
nus tamen delphinum cetus et mon-
stra maris excipiuntur. et hoc est
quia conflant sibi simile habent enim
mamillas quibus fetus lactent.
non tamen sed iuxta iuncturas et non
eminent ille mamille sed habent
quasi duo foramina ex quibus effun-
ditur lac. et filii sequuntur matres eo
quod ad mittuntur indicium ad oculum
certum potest ubicunque monstra maris
fetificaverint. Omnes pisces et animalia
mollis teste modicum dormiunt quod
tamen non potest deprehendi per clausionem
palpebrarum quia palpebras non
habent. Sed quia capiuntur manu
et ferro tridente in sompnis pau-
ciunt et novimus quod non movent-
tur dormiunt nisi in cauda. et hoc
patet. Augustinus videtur velle quod pis-
ces animas habent nisi in cauda et
hoc patet. Dicit enim eos habere me-
moriam. dicit enim fontem esse in Bu-
lensi regione plenum piscibus qui
cum hominibus supergradientibus congrega-
tim natando eunt et recedunt.
et stant cum stantibus expectantes ut
aliquid eis iaciat. quod sic asserit
Glo. quedam dicit instinctu quodam
recedere pisces cum pabula in qua ma-
ne conveniunt deplorandum est. Nec
mirum quia si homines non assue-
tis quibus ad pisces in usum dati sunt
iuste cessante causa cessabit ef-
fectus. Habent etiam pisces sensum
auditus. Unde piscantibus indi-
citur silentium. Nimium videbitur

Homo

piscis coit cum alterius generis piscibus
sed semper servat nature ordinem et in sexu
et in genere Erubescat infelix ergo
qui nature metas transgreditur et
irracionabilior bestijs brutis spe
cies neque speciem servat equalitatem et sexu
sui ordinemque contempnit impu
dens violator Omnes pisces mar
comedunt se invicem excepto quo
dam animali quod fastaleon appellatur no
catur et hec autem causa est quia ipsum
animal omnino carnem non come
dit Nullum marinum animal ce
dit fetus suos nisi dum complentur
et formam parentibus similem ceperint
Carnes piscium habitancium circa ripas
pinguiores et salubriores sunt Carnes
vero habitancium in profundo humidiores
et minus sane Omnes pisces lapidi
si pingues sunt et omnes greges pis
cium habent rectorem Omnes pisces
pedibus vivens speciali non nature
sic luna cum similes Omnes pisces
habens cooperitorium habet branchos in
capite Nunquam visus est piscis qui
faceret coitum cum pisce alterius ge
neris Erubescat ergo infelicissimus
omnium brutorum homo qui pregredi
tur metas creatoris positas et contra na
ture iura nature hostis coit cum in
mundis peccatoribus Unde in libro con
solacionum Boecij non in minimo figura
ta sapiencia plangere visa est in ea parte
scissam vestem que homini speciem
pictam habebat Propterea sciendum est de
piscibus quod multa ac plurima
pars ovorum que ovant pisces perit
multimoda occasione Nec mirum
quia si omnia provenirent nimie
multiplicarentur Omnes pisces qui
per amplitudinem natant ut borche
et pectines impugnant vento

flante meridionali Cum vero pisces
extenduntur in longum ut flante
vento flante septentrionali in
pinguari certum est Masculi pis
cium habent vias plenas semine
ita quod semen videtur sepius ex
decurrere Primi pisces fetificant sub
pauca aqua licet precipue circa ra
dices salicum vel aliarum arborum
Quidam pisces sunt ut dicit Plinius
qui tante levitatis sunt naturaliter
ut nisi capita porcione corporum
maxima gererent in aquis mergi
non possent Piscium femine maio
res sunt quam mares Pisces capi
untur melius ante solis ortum quia
tunc maxime fallit piscium visus
Noctibus eque sicut die cernunt
Gustu olei moriuntur Maior pars
ovorum perit in piscibus quorum femina ovat
vagabundo Et hec contra illos religio
sos qui curiose vagando perdunt
fetus bonorum operum Infelices ergo
illi qui quorum professio vel officium hoc
non habet vel extra vagando sepe ab
animi virtute dissimulat Quidam
pisces per se generant sine aliquo coitu
et quidam de limo aliorum piscium
et quidam de terra simpliciter et quidam
de putrefactione et corrupcione que
videtur super aquam sicut oleum nata
re ante tempus partus vel coitus vaga
tur Mares et femine piscium natant
per greges sunt tempore vero coitus et par
tus amabant ambulat partu pari
Quidam pisces quam fetificant affir
mant et hoc plurimum comprehendu
tur hoc tempore maris quam alio Sicci
tas nocet piscibus et maior pars
piscium impinguatur tempore pluvioso quo
niam pluvia valet eis sicut plantis

Religiosi

tre bis supernatare videntur et allu-
de cadenti pluvie. Omnis piscis qui
naturaliter habet lapidem in capite hye-
me magis leditur quam qui non habet
et hec racio quia lapis qui in cere-
bro est cerebrum infrigidat. Causa propter
ingruente frigore pisces hyemis ima
ac profunda petunt. Omne monstrum
marinum et omne genus piscis quod
ambulat vacillat per sequens. Car-
nes piscium qui in profundo aque li-
bere natant humidiores sunt
et ad comedendum minus sane. In profundo
et in profundo maris multitudo pis-
cium est et multa genera que vix aut
numquam exeunt ad visus hominum.
Incrementum omnium ovorum piscium
maris festinum et velox. Piscium
alii branchias multiplices habent

No

sicut dicit Plinius, alii simplices, alii
duplices. Hii aquam emittunt o-
re receptam. Deceptus indicacio
squamarum duricies que non sunt
omnibus similes. Pulmone mari-
ni piscis si fricetur lignum ardere
videbitur sicut et oleum. Sunt etiam
ex pulmonibus quorundam piscium
marinorum oleum fieri compertum
est. Ut dicit experimentator pisces
aliqui non tangunt navem quo
venatur nisi sit recens. Habent enim
sensum tactus et alia non habent ut

a

dicit Aristoteles. Et ideo capiuntur. Femine
piscium longiores sunt masculis
et carnes duriores. Carnes pisci-
um in dorso et cauda sunt durio-
res reliquis partibus corporis. Ro-
tremunt ova nisi in piscibus que tre-
munt. Maior pars fetificat in ripis
fluminum si assint cibus et hoc quia
in eo loco non est ventus et calidum

in se multas dulces aquas habent
pisces palludum impinguantur ex
maiori parte post quinque menses
et post unum annum fetificant. Commu-
nes pisces generaliter pisces semper
nituntur redire ad nativitatis loc-
um quantumcumque descenderint ut asse-
rit experimentator. Huius rei incedunt in spi-
cula. Quidam pisces impingua-
tur vento australi, quidam aqui-
lonari. Est modus venacionis
piscium ut dicit experimentator ut
fiat circa flumina fossa ita ut a-
qua fluminis intret fossam ubique
ponantur ligna et tunc veniunt pi-
sces a flumine et delitescunt ibi propter
quietem et hoc maxime in hyeme.
Dicit magnus Basilius vide quomodo
singula piscium genera sibi regiones
detinent deputatas nullusque al-
terius fines occupat sed suis quis-
quam sedibus est contentus. Certe
nemo agri mensor illis habita-
cula distribuit nec murorum est
ambitu precinxit signavit et termi-
nos posuit observandos sed omni-
bus utilitas nature collata
est. Sed nos tales non sumus …
… malorum nostrorum fines audacter
accedimus et palam … vici-
norum domos domibus et agros
agris copulamus. De anguilla

Anguilla est piscis ut dicit Iso-
dorus similis serpenti. Unde
ab angue nomen accepit. Hac
quanto forcius strinxeris tanto ci-
tius elabitur. Hec difficulter exco-
riatur. Hanc dicit ex limo alio-
rum piscium nasci. Plinius de hiis
dicit quod sexus masculinus vel fe-

minimis in anguillis non est. Re
quia cum oua non uenimus in eis frequen-
tius etiam attamen se scopulis
et a stigmata vinesunt. Nec est
alia carnis pecatio anguille in
vino necate ut dicit ysidorus. qui
eo bibunt tedium vini habent. Como
nentur ad somum tonitruum. aquis
clarus fluuialibus gaudent. Rapa
ces sunt ad aliquos inferiorum parti-
pisciculos maxime tamen cum in yeme
reperiuntur anguille ut dicunt de
cuius plinius viuunt annis multis. Su
rant autem sine aqua vi diebus
et hoc aquilone flante. Cum vero au-
ster auster flaueit paucioribus
diebus sine aqua viuunt. Hyeme
exigua aqua viuere non possunt
nec facile tollerant aquas tur-
bidas. et ideo in absconsione perlaudi
quia tunc turbatur aqua exeuntes
oppositum videlicet circa vigiliarum te
pus maxime capiuntur. pascuntur
noctibus examines. piscium sole non
fluitant nisi cum putrescere in aqua
dissoluuntur. vt dicit experimentator. [Auris]
Pinguedo anguille auribus medetur
durissima habet mortem que etiam
excoriata viuit plus coquitur
pisce alio. aliter nociuus est cibus
eius ad ignem assata plus quam pe-
tit. quia euaporatur malicia eius.
In gange fluuio anguille sunt
xxx. cubitorum longitudinis etc.

Asphoraz. de asphoraz etc.

Asphoraz piscis ut dicit aristoteles non gig-
nitur sed creatur ex calido et humido
et hoc in loco lutoso qui aliquando
caret aqua. Crescit hoc ex putre-
dine luti illius. cum lacum non habet
aquas. creat in modum vermium.

et postea cum ascendit aqua cre-
scit vermis ille in piscem. Durat
autem modico tempore et cito dissoluitur.
Perdiderunt naute quod si piscis ille
dissoluatur quousque sub limo re-
manent exeo capud et oculi in
terra renascentes longo tempore du-
rabit. Sequitur. de astaraz etc.

Astaraz piscis est ut dicit
aristoteles qui tempore autumpnali
et in inicio veris generatur. Videntur
cum in prima pluuie iuxta ripas
quam concepta est ebullire pisces huius-
modi sic ebulliunt vmes scarabei
in stercore equi tempore estatis. Alij at-
dixerunt quod generatur ex limo terre
et nutritur ex limo pluuie. Cum
tempus est frigidum non possunt
de facili capi. quia igitur concitibus
et caumatibus absconduntur. et si
fuerit dies clarus ad terram ascen-
dunt in ripis. expectant calorem.
Est autem contraria valde et nociua
eis claritas solis. et ideo petunt
arborum vmbras sub quibus a sole
protegantur. Cum illo annus multe
pluuie sunt et calidi humidi cum
istius generibus reperitur. de allecia pisce

Allecia pisces marini sunt
ut dicit liber rerum in mari
duo mari quod mediterraneum est
inter maiorem britaniam atque ger-
maniam. Tempore quo allecia capi
solent. optimum dicitur esse omni fere ge-
nere piscium marinorum. Omni quoque
cum genus piscium marinorum habet
tempore suum. et in alio tempore bonum non
est. Optima huius piscis captura
circa augusti mensem. aut circa
septembrem. Durat hoc captura eius

usqz decembrem sed hec vero ppter
angustias tpis hic piscis admo
dum puus est Ez cui recens cap
tus sapit delicatorem cibum pbet
Dalsus durare pt sicut ultra
qum alii pisces in hominum usus Sed
cito incipite eius e que vix bm
qum corrumpit amaritudie salis
hic fere omm piscium solus aqua
tm vivit ut nisi i aqua vivere
pt statimqz ut aeris serena gtin
git expirat Nec ulla mora i
ter gtactum aeris et expiratoz
Oculi eius de nocte lucent in
mari instar luminis sed horum lux
morit cum ipso pisce Ubicunqz in
mari sup aquas lumen videt
congregatim adveniunt et hoc
astu alliciunt ad retia Stabtc
poribus quasi pati ad capiendum
in usus hominum divino munere de
ducunt Hibernis ne tpibus secreto
maris usqz ad tpus debitum abs
duunt et hec tam gmania allecia
optima sunt in regione scocie
pessima ne usqz gmaniam recta

De albirez

[A]lbirez piscis marinus est ut dic arist
degnē piscium qui ruginia dici
tur Hic piscis albirez cute hēt
spissam valde rad9 suam ac
durum ut ipa cute milites u
tunt p galeis hēt cum natalit
virtutem insitam ut validis ic
tibus resistere valeat Hanc igit
cutem milites gueniunt ad istar
formare pilei et subgaleis ferre
is ponere ut si acciderit nullum
aliquo percussio gladii vel altius
armatura non inducat dolorem ss

De arietē maris

[A]ries piscis marinus e sic dic plinius
ut lat9 magnarum navium i palo
stinam occultatus umbra si que
nandi voluptas i vitet expec
tut aquam cupite speculat
occultus donec advatantes mer
gat i aqua

De aureo vellere

[A]ureum vellus etiam mare
nutrit ut testat ambrosius
et lanam i incorata spem metal
li gigunt littora cuius colore
ullus adhuc corpus qui suas dili
gis obducunt nella arte quam
tumque peritus potuit imitari
De hoc gsile vellus accedit illud
fuisse vellus p quo i finita mi
lia hominum civitates excise pate
depopulate sunt in tpibus troiano
rum sic antiquissima grecorum
narrat hystoria

De abarcnon

[A]barcnon piscis e scandiō
ut dic arist omnibus ultis
hic aliorum piscium natum non
hēt ut motu etiā gtactu maris
ova gcepta pariat parituris
g9 pisces ista ova sua naturali
quodā instinctu fricant ventre
sum ad harenam que gtactu
aspi e regustu salsi sicqz gcep
tū ovo parit et educat fetus
pro tpus debitum

De accipendre

[A]ccipender piscis e ut
plinius dicit aput anti
quos nobilissimus hic solus
gtra morem omnium piscium squa
mas hēt toto corpe ad os vsis
hic piscis inter pisces tempi
tos electos signat qui omnem
protectionem ecclesiastici corporis cuius

Juriste

membra fideles sunt in gteneone
liberorum gnalit gutermit aniad
uterit non tyrantes quia finis v
bor ulls · tdem plios scrupulu
gstie tdem pocilis habe non
timit falsitatem pmitate uel
untatem infalsitate cauillacoez
allegare nitunt de misere talib
ue itum ac ttio que sunt misere
culpe zpene etc *de Admio pisce*

Admius piscis e marinus sexa
tilis est ut dic ysidorus i
lapidem gtit inmis hic admo
dum speciosus e nam multis late
ribus quasi ungulas purpureo colore pi
nictas corpe autem reliquo diui
sis quidem ac grat coloribus to
tus i modum pauii scriciarmariat

de hanigero

Hanigez pisis
e marinus pe colore gplib
annio sed forma differt fformaz
uo pe modum sicut anguilla
tenet sed breuior e rostrum ht
ore loco cartilaginosum · longu
zpenitus rubeum · tamquam cyconia
insulate riuulas longas diuersi
tatis coloibus carnes eius deli
catiorem cibum pstant diuitib

de Asforo

Asforus pisciculus
est ut dic ysidorus qui pp
exiguitate hamo capi non pt
bti gs nic btu humilis pmitas z
pua humilitas · qum nec decipe pt
impbe gulositatis i insatiati ma
lignitatis · ur inimici humani qui
suis laqueis irretire humilitas
enim tamen nescit *de Australi pisce*

Australis piscis e ut ysido
rus dic sine quia aqua
undam ore suscipit sine quia pi
scis hit tunc orit quo tpe ten
dere totam pli pliades cepint etc

de Aranea maris etc

Aranea
maris genus piscis e in
mari ut dic ysidorus qui taurus
simulos hus aurs pauit approxi
mantes bignat aute eos qui
du aurium prurignem heant au
diendi mala depxmus relacioi
bus sepe suis aures eis accomo
dantes gtiu lethale ferunt et ideo
dicit sepi aures tuas spinis etc

de Bochis etc

Boche pisces
plauiales sunt qui no
natant ii pamplitudiez corpis
tenuissimi cum pisces sunt zlati
nultum pinnas hut inctuitu la
ti corpis cum venat apiscatorib
pfundum aque petens aquam tur
bat sup se ut uideri non possit
maxime quia strato corpe adhe
rens tre sup dorsum similliun
est tre maculas rubeas indorso
ht in quibusdam aquis fluuiali
bus fetificat sed non i omnibus
instagnis v mx zcrrissime boche
sic ao dic impgnant uento me
ridionali zcetera *de Borbothis*

Borbothe pisces sunt flu
uiales sic in gallijs vol
garit appllati cum anguilla si
militudinem habe videntur lu
brici enim sunt excoriatur aut
sic anguille corium aute nigru
hut · esum dulcem · et hc maxie
epar · qd pomnibus piscibus optimum
est zdeliciosus caput magnu
ht respectu corpis os amplu et
latum ualde cum excesserit an
nos xii · inestate crescit incorpus
magnum · et tunc mutat nomen
eius · et dr solarus · de quo infinis est

dur

dicendum Borbothe gallice linnye
vel quappa teutonice vocantur secundum
ydiomatum diversitatem **De Babilonicis**

Babilonii pisces sunt piscibus
quos theophrastus circa ba
bilonem mirabiles esse describit
in locis scilicet ubi decidentibus fluvijs et
cavernis aquas habentibus exsiccatis lo
cis sine cavernis monstruosi pis
ces exeunt ad pabula pinnulis
gradientes crebro motu caude
sunt capita rane maxime simi
lia reliquas partes corporis ut ca
biones brachias habent ceteris pis
cibus similes etc. **De Cancris**

Cancros inter pisces quidam
computant ut dicit liber re
rum pedes et brachia habent octo
numero forcipes scilicet in manibus quibus
plurimum serpunt Retrogradi est nec
unquam ut adelinus dicit novit an
faciem suam amblare et hoc cum
intelligas cancros in metu rasu
contra faciem aptitudinem cum vel fugiens
contracta cauda retrocedens in li
mo abscondi nititur vel in speluncam
et tunc loco pristino con
nectitur Natabilis autem cum sine me
tu est ante faciem suam amblat et
porrectis brachijs in antinis con
ditur Cum senuerint lapides
duo albi coloris in capite corum
inveniuntur intermixto rubore Di
cunt nonnulli lapillos istos ta
te esse virtutis ut in potu dati cor
dis punctiones sanet et utique satis
credibile quia ut dicit galienus
in anathomia cor maxime conforta
tur ex subtilibus durorum lapidibus sic
sunt margarithe saphiri iacin
ti et hijs similia cum tantum colorem

cancer cum coctus fuerit Nam rube
us fit cum vivus est in vivore velud
gredine perfundatur De cancris
mirabile quod refert ambrosius Dicit
enim quod cancri natalis ostree car
nibus delectatur Sed sic appetit
epulum ita etiam incipiendo fu
ribus imitat periculum Est autem
periculosa illi ostree venatio Sit
cum ostrea capsis quasi duris
et validis quibus includitur et can
cer quidem si re opinata ipas cap
sas invadet posset utique capsarum
reclusionibus conteri et comidi cave
ut cancer perquirat insidias no
va fraude molitur Itaque quia o
mnia genera animalium delectatione
mulcetur explorat cancer si quando
illud ostreum in remotis ab omni
vento locis contra solis radios dyp
ticum suum illud aperiat et refert
claustris testarum ut libero aere vi
cissim voluptate capiat et tunc
clanculo calculum inmittens im
pedit ostree conclusionem ac sic
apta claustra reperies tuto se in
gerit claustrorum insitaque inter
na depascitur Multa genera cancro
rum sunt ut dicit aristoteles quorum
unum est in iudea et dicitur miles
quia animal velocissimum est et
cum fundit non invenitur in eo
cibo vel superfluitas et hec est
vero quia non pascit cibis Si
cum cibis utetur superfluitates
haberet In mari sic solinus dicit oc
cidentali cancri sunt qui homi
nes apprehensos submergunt hunc
enim testa dura velut cocodril
li cancri latent hyeme mensibus

cperciu ictus

quibus certo tempore exuunt senectutem. sicut angues. Cancri hyeme aprica sectantur litora, estate in opaca gregatim recedunt. hyeme leduntur. autumpno et vere pinguescunt. Et in plenilunio magis. Cancer longa vita perficitur. nec primus pes duplex in mari simplex. Dextrum brachium ceteris pene maius. et mares duas spinas habent inter ventrem et caudam. quibus femine carent. Et ova in ventre habent. contra serpentium ictus medentur. Sole et mari signum supervenire pugnant inter se corniculis suis. Cum mas vult coire cum femina sua ascendit a dorso super eam. Sed illa motu maris sentiens a tergo coire nolentis inclinata super latus convertit se ad ipsum et complectitur coitum. Cancer lacte potitus sine aqua multis diebus vivit etc. sequitur De clauco etc.

Claucus qui glaucus vocatur sic dicit plinius adulpes mordet inescatos hamos nec devorat eos sed despoliando grassatur. Hic piscis signat eos qui recte apte fornicationis vicium fugiunt ne forte prevenientur publicis indicio capiantur. tamen temporibus occultis fornicationum sicut sunt opuscula confabulationes illicite et ... contrectationes impudicissime pollunt. De congris marinis

Congri marini pisces forma longi sunt ut murena sic dicit plinius. corpus tamen multo intus maius habent. Carnes eorum ad comedendum dulcissime sunt. vento flante vehementi impinguantur.

fornicationes

Huius piscibus signantur illi qui longanimitatem spei habentes in virtute quoque fidei sunt. cibus christi delectabiles sunt patris eius voluntatem facientes et ideo vento flante spiritus sancti qui vehemens super apostolos venit a timore dei fructu bonorum operum impinguantur. De conchis maris

Conche in mari navium more carinate sunt ut dicit plinius inflexa puppe prora rostrata. Intrat conchas nauplius quod est animal exiguum sepie simile sola societate ludendi. et hoc mirum quod adhuc concha valvas aperiat ludumque patitur contra satis nulla se fraude decipi absque hospite intro misso. sequitur alius. De carperis

Carpo vel carpera ut dicit liber rerum. dicitur nomen habere dicit Bia cum per carpa quasi que carpens parit. Est autem piscis quasi squamis aureis et latis. Signanorum ut plinius. Hic piscis cum ova sua in ventre ad pariendum apta nata dictante experientia adit masculum piscem et ore innuit pulsu levi ut parturiam. Tunc masculus motu illius intelligens emittit lac loco seminis quod dictum femina ore recipiens statim ova parit in sobolem perventuram. Neque cum femina parere per ova in ventribus recepit. istud autem quod tunc recipit semen non aptum tamen animare videtur. sed ad ova concipienda et formanda sobolem in futuro anno paratur. Nunquam in primo anno nativitatis semen carpere ... nigri ... in ... aureum et ...

sepius p(ro)pt(er) angustia(m) et hac tabe
moritur remediu(m) eius e(st) aqua dl
cis (et) fluuialis pauc(is) aquis
carpe soboles p(ro)ueniu(n)t (Ex)p(er)imo
vulgi est si fosse p(ro)pe arbitoru(m)
nouem aut decem in longitudi
ne noue aut recentes fiant et
singul(is) fossis singule (com)pari po
nantur carpe re .i. masculus (et) femi
na carp(ar)u(m) sobolem p(ro)ueniu(n)t Et
notand(um) q(uo)d ip(s)is fossis i(m)ponende
no(n) sunt carpe nisi p(ro)xime ante
p(ar)tum p(ro)pt(er)q(uam) n(on) pepe(re)rint exime
tur soboles n(on) tenui a(ut) q(ua)rto mensi no(ta)
um t(em)p(or)e roborata eiecta fossis (et)
ponit(ur) ubi h(abe)t cresce(re) ac decresce
re d(e)b(e)at s(ecundu)m augme(n)tu(m) aut dec(re)
mentu(m) lune (et) (a)liq(uan)do h(oc) i(n) (com)muni pi
sce (et) carpa tu(m) mag(is) sic (et) lupo
(et) tame(n) int(er) quadrupedia no(n)
nulli dixe(ru)nt Carpa piscis mult(as)
astucias h(abe)t ut recia capiendus
euadit Cum e(ni)m rethe intrau(er)it a
co(n)tinens foramen querit q(uo)d si n(on)
i(n)uenerit saltare nitit(ur) maiora(s)
libras sup(er) rethe ut ext(ra) cadat (et)
si no(n) potuerit subt(er)fugiu(m) querit
subrecti et hac ex frustrans are
te libam ore tenet in fundo aq(ue)
ut rete sup(er)ueniens euadit. uel
i(n) isto aliq(ua)n(do) p(ro)ficies Ce(r)nu(n)t et is
tud attemptat a(s)p(er)ipis cu(m) impetu
ueniens i(n) limo caput for(m)aus a
figit in fundus ut sic rete p(er)t(r)ansea
t(ra)nsiens captione frustret(ur) Cu(m)q(ue)
g(e)n(er)o modi su(n)t quib(us) astutus pi
scis conat(ur) euadere Dicit aute(m)
qui(dam) p(er)ita(m) astucia(m) malicio(s)
viru(m) (com)o(n) qua utiq(ue) subt(er)fugi(um)
querunt ne dimi ubi retibus

Astucia

capiat(ur) quaru(m) quide(m) exposi
tione(m) erudito lectori relinquimus
enodandam (et)c(etera) de capitone

Capito piscis e(st) ut dicit
liber reru(m) p(ar)uus admo
du(m) viuo tam magnu(m) ut sei
pedalis excrescit Et hic q(ui)de(m)
a re nome(n) h(abe)t caput e(ni)m magnu(m)
h(abe)t p(ro) magnitudine reliqui cor
poris Hic piscis i(n) fluuiis h(ab)itans
libenter sub lapidib(us) (et) int(er) saxa
delitescit Os amplu(m) h(abe)t (et) rotu(n)
du(m) caput Hii pisces signat
illos qui corde p(er)fido (et) op(t)imo au
dientes (et) hyanti desiderio capien
tes u(er)bu(m) dei retinet (et) fructu(m) af
ferunt in paciencia de capitonibus mar(inis)

Capitone maris similit(er) s(un)t
pisces tenui se arbitor(um)
capita magna h(abe)nt auidas
n(on) p(ro)missimas atq(ue) angustas
sigh(i)ficantes eos qui cu(m) spu(ritu)
ceperint carne (con)summant Hor(um)
piscium carnes (com)estibiles valde
sunt sed indigestibiles nimi
um Unde (et) febres excitant ha
bent (et) rubeas h(abe)nt pinnas in
dorso acutissimas de coruis mar(is)

Corui maris auce d(ic)ti s(un)t
sic dic(it) ysidorus Crimunt
eni(m) pectore suaq(ue) noce p(ro)diti ca
piunt(ur) significant aut(em) quosda(m) in
paciences qui (et) si dissimilent pa
ciam for(is) in opaccione int(er)ius
remaneant corde (et) p(ro)p(ter) hoc sepius
dyaboli laqueis capiuntur (et)c(etera)

Capa animal de capa ani(m)ali
e(st) marinu(m) ex(er)tile rotellaru(m)
Concha eius sex cubitalis e(st) ab
longa p(ar)s D(e)corabra eius se(m)p(er)

eius lunata et polita instar margarite transparens est. De qua vasa fiunt vini et cetera ad bibendum. Harum concharum animal extima parte lanam subrussam habet que ad vulnera inmissa ulceribus saniem extrahit et educit. In grecia harum concharum copia reperitur. **De coclearibus**

Coclee aquatiles terrestres exerentes se domicilijs suis cornua protendentes contrahentesque monet in auxilium sui. Oculis carent sed natura illa membra visitavit que dempsit luminibus. Itaque cornibus suis pretendunt iter, nec ... quoniam noluit despectio gradiendi. Coclee ostree et omne carum genus augetur minuitur secundum lunam. Et cum physici dicunt luna cum augmento sunt humorem auget, cum vero in defectu sunt minuuntur humores. **De die pisce**

Dies piscis est marinus ut dicit Aristoteles qui plus per creationem suam non vivit nisi per unum diem et ideo dies nominatus est. Singulariter apparet ortus perfectus et consumptus subito. Et insuper natura valde mirabilis que admirata tamen creatum animal nitamen tamen subito exire cogit. Notatur autem hic diligentia creatoris, habet enim animal duas alas et duos pedes habet et caret sanguine. Quod ut quid ei pedes vel ale in pubitum (?) iustitium. Hec sufficiens ratio est ut in creaturis suis deus mirabilis predicetur. **De alio genere delphinorum**

Delphinorum aliud genus est sed forma minori, ut Ysidorus dicit, adelphinis belluis, qui tempestate imminente in superficie aquarum apparentes ludunt et indicio naute prognosticant

tempestates imminere. Adeo vigent agilitate corporis sui ut etiam naves transvolent. **De dentrice qui dentrix et peagrus dicatur**

Dentrix vel peagrus ut dicit Ysidorus, ab re nomen habet eo quod duos dentes habeat magnos multosque, quibus grassatur in ostreas pisces innocuos. Hij pisces signant eos qui crudelitate dominantes multos ministros tenent quorum ministerio grassantur in claustra pauperum, quasi in ostreas et pusillos qui labore suo vitam ducunt innocua. **De echino**

Echinus piscis est ut dicunt Ysidorus et Iacobus semipedalis tante virtutis ut navem adherendo detineat. Ruant venti seviant procelle tollantur fluctus, navis quasi radicata immobilis stat nec procedere potest nec redire, pisciculo eam non tam retinente quam ei adherente. Hoc multis quidem incredibile visum est. Sed tanta fides in hoc auctorum est et tanta concordia ut nulli unquam de hoc dubitare relinquatur. Siquidem in hoc concordat ~~Plinius Ambrosius~~ Beda Jacobus Acconensis episcopus et sanctus Aristoteles beatus Ysidorus, Solinus et ille magnus Basilius, huius rei auctores. Ideo ex ordine diligenti narratione possumus quamvis nimis quidem super estimationem mirabile est quod se impedit pisciculus non ulla molestia sed occasione tamen nave ducentium pedum cum suis intus pondibus retinet ut non ad punctum moveri possit. Ubi sunt stulti ac stolidi non dico philosophi sed mundi heretici qui ideo improbant christianorum fidem quia supernaturam esse possibile negant cuius articulos

adhaesione

heretici

deprehenderunt. Est in flagiciosis
sive serpens quod incredibilis vi
detur aut ingwinem sive umbilis
ime gape ypere aut pisciculu
semipedalem adhesione tan
tu tanta mole navis contra ven
torum validissimos flatus retinere
posse immobile. Credo quod hoc dicta
bit raco hec sive potius potuis
se parere quam echinum pisciculu
retinere navem. Equas ei muri
legos prodiccs et volantes teste bea
to ambrosio nec non et multa ai
malia sine commixtione seminum
et sine masculorum concubitu ex fla
tu et odore tam gape continue et
plem pere et utique ambo mi
randa sunt quantum ad naturam
tam posse humanum. Sed virgine pare
elegantur excellit. xpus enim ne
de omnipt est qui sic nasci potuit
quia sic nasci voluit. Echini
vero piscis nulla alia racio est in
stupendo prodigio nisi quod deus
mirabilis in operibus suis mirabiliter predicetur.
Et heticorum philosophorum stulticia confundatur
quia nichil credere volunt preter
communem naturae cursum. Exeanteo
rum genere echini sunt ut dicit pli
nius qui spinas simili modo pre
dibus habent circa coronam candi
di nascuntur. Una corpore amara sic
quia in modo. Ora habent in medio cor
pore colore nitrei pene effigie
scorpionis loco dentium gerentes
aculeos more habent plures homi
nes isto utuntur pisce codium in
inimicorum comedi aut non potest pi
scis iste quia comestus mortem
infert. Hominem astutum dispositi
colus pie displicendo hunc pi

Subditi

si ale subiecte sunt que pedibus
assimilantur. Sic dicunt ambrosius et
plinius et magnus basilius scribunt
echinus plumque index futurae tem
pestatis est aut tranquillitatis et in
hiis multum solet navigantibus ce
dere. Cum procellam venturam pre
sentit calculum validum arripit eu
quasi velut saburram vehit et ta
quam anchoram trahit ne fluct
bus excuciatur. Itaque non suis se li
brat viribus sed alieno se stabilit
et regit pondere. Cuius indicio nau
te muniunt se et exemplo echi
ni iactatis anchoris naves sta
biliunt. Hoc contra illos qui alie
no nolunt subdi regimini et pro
pie voluntatis regimine periclitan
tur. Contra quos xpus dixit Non veni fa
cere voluntatem meam sed eius qui
misit me et cetera. De ezox capitulum

Ezox piscis danubii est maxi
mus quem sicut husen
dicunt. Hic piscis pone corpus
levius est nec habet aliquas asperitates
in corpore vel in moribus sed est ani
mal mitissimum et timorosum quam
pe quod eciam a minimo pisciculo
se non potest defendere. Cum a pungi
tivo pisciculo agitatur ad fugam
tunc libentissime afficiat pis
cis studio iocandi gratia. Tamen
ezox statim ut sentit fugit ad
latibula que sibi ad tutamine in
littoribus solet effodere. Sed frustra
aliquando contra importunus studio ciat
latitantem. Fugientes quo ex ezox se
quitur studio et quia ambo in ef
sunt nec eciam invalidissimus aque

ostus

late possunt disturiendo et aquas
se agitando sint sepe capiuntur a
piscatoribus Hic piscis captus vino
fortissimo aut latte potatur et hoc
ideo quia cum inebriatus fuit mer
to vino plurimis diebus vivere potest
et hoc ut aditemotis terris abi
gra deferatur Bibit autem antequam
inebrietur iiii sextaria vini Ita
magnus est ut vix trahi possit in
biga abequis tribus aut iiii
carnes habet dulcissimas similli
mas gustu ipse carnibus porci
Cor vnum et testum habet ossa pau
ca et ipsa illa cartilaginosa po
cius quam solida Incipite autem
multa habet et solida et inihil nocivi
illi qui cordis affectu magni sunt
proposito viuunt sed effectu carent opa
tionis et ceteri De Eriao piscis et
Eriaus piscis marinus est
cuius caput et os insulis ut
dicit ..... et exitum superfluitatum
supinis et hoc contra cetera animalia
Utitur spinis loco pedum anteriora
eius separata sunt et inferiora con
iuncta horrori est ceteris piscibus ma
ris quia spinis hyspidus unde
et descendi non sunt Nota illi piscium
carnes eius vehementer sunt rubee
minio colori similes sicut dicit pli
nius plinius et cetera De Ezochio et cetera
Ezochius piscis in marcha
dia est ut dicit plinius hic
per sompnum in statu exit neque sic
sompnio vivere potest Hiis piscibus
signari possunt illi qui mare mun
dum fugientes eius deliciarum ha
bundancias sentiunt et in statu pau
pertatis quasi indestum cum Hecha
iezebal luxuriam fugientes et tu

paupertas

multum vanitatis mundi quasi sop
in sacro contemplationis itinere
requiescunt De Ezochio mario
Ezochius etiam piscis ma
rinus est quem espli wolgfo
vocant Hic in longitudine ad sex
fere cubitos excrescit in altitu
dine vel latitudine vero quatuorde
cim pedes habet in inferiori mandi
bula ossa duo sunt quasi trabes
In hiis sunt xl dentes maximi
In superiori vero mandibula dentes
nulli sunt sed in ossibus superioris
mandibule concavitates queda
ad numerum dentium quibus dentes
inferioris mandibule cum superio
rem attingit capsularum more clau
duntur In fronte post nasum nares o
cu habet ad iiii pedes latum os
ita patulum habet quod staffam per xy
homines capit oris rictu concludit
Intestina intanta multitudine habet
ut in quadraginta bobus excedit
misterio quantitatem crassitudine
singulare animal est Capitur hoc
modo Exit mare addulces aquas
quem cum notaverint piscatores
inseguntur eum cum ~~balistis~~ balistis
et aracibus Cumque fugiendo ad
tantas aque angustias devene
nit ut non queat ascendere nec reu
ti possit propter inportunitatem insequencium
Hauriet aquam instar silice vo
raginis et inopinate adversarios
tanta inundacione perfundit ut
plerosque mergat velut fluctibus
involutos Hoc quam frustatur cona
tu attemptat aliud ponit cau
dam adcorpus et ita valide per
cutit adproximantes ut vix ullus

quem attigit sine discrimine mortis euadat. Hoc tamen non sic accipias ac demitas sint ubi letale vulnus accepit. tam horride eiulacionis vocem emittit ut super omnem beluarum vel hominum sonum vnius ex demonibus clamasse videtur etc.

Exocetus. De exaciodibus. Orlo

Exaciodes pisces sunt circa eracliam posita sicut theopharistus scribit. Hoc genus extremas fluminum aquas sectatur. cauando terras que medie inter flumina. et hoc mirum quod tantos labores assumit ut aquas contrariam mutat. Scandit etiam super cauernas ipsius ut ibi viuat etiam repercussis amnibus. De fimedula etc.

Fundula piscis paruus est et similat arenae nomen habet. Semper enim fundo petit vnde rarius ut nunquam videtur in aque superficie cibum dulcem prestat sed sicut indigestabilem colore varius est vel quam grossiores exigit longius. sequitur De Gongere etc.

Gonger piscis est quidem magnus atque robustus. hic ut dicit plinius cum murena. et aliis piscibus inimicicias habet acerrimas ut se inuicem caudas amputent. Iuuatur autem sepius ut polipum lacerat fortitudine dentium. De Gobione

Gobio pisciculus paruus est ut dicit liber rerum et licet paruus sit tamen ubi aquas habet harenosas lapillulis inter mediis habet. accommodiciorem cibum utique prestat. Dixerunt nonnulli hunc pisciculum diebus estatis calidis vermiculos albos habere in ventre intus horum que turpitudine vi

ciari fforma hunc pisciculo est rotunda. squamis paruis argenteis similibus. De Granio pisce etc.

Granius piscis marinus est sicut dicit plinius. contra namque omnium animalium vnum oculum in summo capitis habet. hic oculo semper supereminente eius insidias cauet. hoc piscem signat illi quorum oculi semper addicti ut diuine contemplacionis speculo quamquam aduersa quamque piaculi attende sicut lucidius contemplant. ut sit eis vnus ipse comis oculus iudicium quo circumspecti reddant ante retro etc.

Hirundo. De hyrundine maris

Hirundo maris piscis est ut dicit plinius similiimus quidem uolucri hyrundini. Hic piscis preter longitudinem aliorum piscis maris more habet omnibus piscibus contrarium manet eciam ut piscis in aqua. et alas habens ad amena ethris eleuatur. Hy pisces aptissime sciunt eos qui sic ex officio negotijs aliquando secularibus implicantur. tempore tamen et loco cum ad se redierint et celestis dulcedinis memores fuerint. ad spiritualium contemplacione cupidius exigitur. Sequitur alius. De kalaoz etc.

Kalaoz piscis marinus est ut dicit [illegible] super multis seribus qui in orientis partibus inueniuntur. Hic piscis contra omnia genera piscium naturam habet. quod pluuia celi que solet esse ceteris piscibus adrememdium vite et pinguacionis innuamen. huic pisci periculo datur. Cum quo sic multa sint pluuia ceca oculorum et postquem. cum non posset ci

bium querere famem et media mo
ritur. Sequitur aliud. **De kylok**

Kylok piscis marinus est ut
dicit Aristoteles et applicatur lapidi
bus. Testa eius in qua latet si
milis est teste vasis et aspera val
tum et creatio eius corporis similis
est creationi carnis. Hoc genus
piscis sentit quando aliquis appropinquat
ei. Applicatur autem lapidibus cum suis
pedibus posterioribus anterioribus vero
pedibus quibus quasi palmis uti
tur. Quando periculum timet ex piscibus
sibus defenditur. Si quid vero timet
quod vincere nequaquam se posse ac
cidit, timescit et contrahit se et ad
heret fortius lapidi cui applica
tur. Orificium eius in medio cor
poris est. In isto genere piscium sunt
duo modi. Unum est parvi corporis et
comeditur in estate. Infusio eius sa
le longo tempore reservatur. Alterum ge
nus magnum est et distinctum
albedine, sed adeo pestilens est ut
si aliquis ipsum attingerit dissol
vatur et deterioretur eius dispositio
tempore caloris etc. **De lolliginibus**

Lolligines pisces mari
ni sunt ut dicit Plinius sa
pientes cubitorum quinque vel duos
annos extra corpus vita volutat
extra aquam se offensus sagitte mo
lolligini pedes duo sunt quibus
ad os admovet cibos. Aliquando corpus
tenue est asperimum ita ut possit
nare turmis se munientes stabi
liunt caput inter pedes habent et ventu
rem. Iuxta Mauritaneam Cotta
no non procul Alixo flumine tanta
multitudo lolliginum extra aquam volat
ut etiam aliquas naves demergant.

liber Kyranidarum dicit piscis est
sine squamis violentus se erigens
super fluctus tempore tempestatis statim
ut a vento valido rapiatur et pro
iciatur in motibus et dissipatur. Lignum
similitudinem habet ut caudam equi.

De locusta

Locusta maris
piscis est ut Plinius **maris**
dicit qui iiii^{or} cubitos habet in longi
tudine. Crusta fragili muniuntur
in eo genere quod caret sanguine. Latet
mensibus quinque. Vere tempore senectute
exuunt anguium more locuste
reptantium more fluitant. Si nul
lus ingruat metus recto mea
tu natant cornibus que sunt spa
tii rotunditate praepata ad latera por
rectis. Eadem vero erectis in timore ob
liqui inflate procedunt. Cornibus in
ter se dimicant. Unum hoc animali
um nisi vivum aqua ferventi in eo
quatur fluida carne non habet callu
Vivunt petrosis locis. Hyeme le
duntur. Autumno et vere pinguescunt
et plenilunio magis. Polipum in
tantum timet ut iuxta positum locusta
moriatur etc. **De lepore marino serpente**

Lepus marinus venenosis
simus est ut dicit Plinius hic
in Indico mari adeo nocivus est ut
ipso attractu vomitu dissolu
tionemque stomachi creat. In nostro at
mari informis colore lepus est
lepori terrestri similis est magnitudine
pilo duriore. Huic pisci talis
adversarius est pastinaca pestilen
tissimus piscis qui illos perforat
ut ferro veneno malo. Etiam pisces
fugientes ne ab illo feriantur arbo
ribus insiguunt. Nam si quis
excedens piscem morsus sunt tamen ipsi

in remedio est. de lepore mari[n]o alias

Lepus etiam alius q[ue]m p[re]dic[ti]s p[ro]fecti
tus marinus pisc[is] e[st] ut di
cunt plinius et ysidorus qui ore no[n]
hus caput h[abe]t ut lepus terrestris
de reliquo corpore pisc[is] e[st]. de lucio etc.

Lucius piscis e[st] ut dic[it] lib[er]
rerum qui etiam dicitur lupus aq[ua]
ticus h[abe]t si fluviales aquas dul
ces habuit sufficientes p[ro]ximitati a
bun[de] p[er] successus t[em]p[oru]m in longi
tudinem maximam coalescit
cib[us] eius sunt pisces et quicu[m]q[ue]
vivacior more rapit p[ro]pe ad magnitudine[m]
tudine[m] sui piscem h[oc] modo devo a
rat. viam ubi victum subegit
caput p[ri]mu[m] devorat ore quo
digesto addit paulatim sequentia
donec consumat totum partibus
sui p[ar]te recipiat. ut ob mortis le
crudelitatem. ut quia in vidus
e[st] cibi rapinequ[e] impaciens q[uod]
etiam ip[s]a femina ubi pisc[is] for
ma susceperit p[er]sequit[ur] In ceb[..]
lapidem cristallo simile portat
sed hoc cum eum in longum duxit
bucam impugnat ut a[ctor] dic[it] be
to flante septentrionali similit[er] et
pisces qui in longitudine coales
cunt a[...]g[..] i[n] p[ro]fundo lucius se
terrae h[abe]t. lucius femina p[ro]pinquas
ascendit aquas quantum p[otes]t remo
tius a loco suo magis habitare consue
vit. et ibi parit ova sua ut fi
lii sui no[n] sint ei impedime[n]tum
p[ro]cede[n]te et h[oc] p[ro]p[ter] [n]aturalem crudelita
tem eo q[uo]d in bidus e[st] cibi rapi
nequ[e] impaciens Alii dixerunt q[uo]d as
cendit aquas p[ro]p[ter] dulcorem aq[ue]
quia aqua dulcior semp[er] q[uan]to
fonti p[ro]ximior est. piscis acies

spinas et spinulas acutas h[abe]ns
deue si lupus agitans apprehendit
praeripit cito transglutit Di[...]
capite caude nequaquam p[otes]t q[ui]a
[con]trarium resistunt a[...] etc.

Murenas de muremis etc.
feminini sexus tantum dicunt
ee et a serpente concipi. et obid siste
cum est credi ad coitum. Cum apis
catoribus tamq[uam] serpentis sibilo e
vocat[ur]. Dic[it] ambr[osius] q[uo]d serpens
veniens ad murenam ut eam ca
rocat p[ro]prius eam vom[it] ante vene
num. Hic signa[n]t q[uo]d tanta viri erga
feminam debet esse benignitas
qui utique in h[oc] convenerunt ut
esset duo in carne una fustis
bus et malleis difficulter interi
mu[n]t[ur] capite percusso vix possu[n]t
interimi cauda u[er]o statim neca
tur. murena omni mense parit
cum ceteri tu[m] pisces statuto t[em]p[o]re
pariant Ova eius citissime
crescunt Ar[istoteles] murenam vocat
marem qui generat nec eas a[b]
serpente concipi dic[it] Disrimen est
dic[it] inter eius qui narie et infor
mes sunt murenis unicolor
et robustus e[st] dentes ext[ra] os h[abe]t
plinius In gallia septentrionali
murenis omnib[us] dextra in maxil
la septene macule que ad for
mam septentrionalem refulgent du
taxat vigore quodam. s[ed] p[er]it cu[m]
anima extinguntur Refert a[ctor]
gestu eas mirabiliter agi de p[e]ri
culosum e[st] murenas in rabiem si
m[ul] in i[n]firmis in vino optime
ac dulcissime decoquitur spe
ciebusq[ue] aromaticis et maxime pipe
dilectius condiunt[ur] Venenosis ei

hirundo eas habundare testatur.
Dicit idem eas estiuali ardore torrori
Murene ut dicit plinius tenent se
inter arundines et ligna. ut si for
te gelu se sint veri euadant flexu
multiplici murene morsum habent
venenosum sed ipsarum capitis cinere
sanatur morsus. De mugilo pisce

Mugilus ut dicit plinius pis
cis est natalis marinus
Nam deridet eius stultitiam. cum in
metu capite absconso totum corpus
absconsum estimat. Credit mugi
lus velocissimus piscis est. in fluminalibus aquis hic mugilus inimi
cicias cum lucie hyeme tamen estate
non concordes sunt et hoc accidit quia
hyeme rarus cibus est pro quo dimicant.
estate non habundancia copia hoc pacifi
cantur estate. Hic pisces signant illi qui
dicentes se custodire cor quod est cap
ut anime corporis quia securi cedunt
inter mundana pericula non atten
dentes quod multi de sua fortitudine
presumentes miserabiliter perierunt sicut
sampson et dauid et alii multi magni

Margarite de margaritis piscibus
ut dicit plinius hec in mari sunt
conche marine que inveniuntur nocturno
tempore litus adeunt et rore celi mar
garitas concipiunt. Si purum sit
quod accipiunt candide gemme sunt
Si turbidum aut pallore langu
nent aut in russo obnubilantur
Denique quociens accipiunt matu
tinum aerem semen fit clarior mar
garita quociens vespere fit obscu
rior. quantoque quantoque magis
hauserit rorem tanto magis pro
ficit lapidum magnitudo. Si
conchis aer repente intonuerit
corruptione intempestiuo metu

comprimuntur. Clausaeque subita formi
dine aut abortiunt aut perue
gemme efficiuntur. Talis conchis ipsis
est sensus ut partus suos timeant
maculari. Cum sol urentes et fulgen
tes orbes emiserit. ne calore ni
mio fuscentur lapides conche succi
dunt in profundum. Duo numquam in
una concha reperiuntur. Unde uniones
a plerisque dicuntur. Grandinibus
descendentibus conchis lapides flame
scunt. piscatorum timent insidias
quare inter scopulos frequencius de
litescunt. Gregatim natant et
que magis inter illas experta est gre
gem ducit. Capta aliqua capta a
lie diffugiunt. Margarita quamdiu
mollis est. sed excepta durescit
in lapidem. ultra semunciam non
inveniuntur. Dicunt autem cum luna
crescente accrescere cum vincentes in con
cha sunt in candore magna est
differencia. Omnis laus coloris est
quod sit albumen gemme candentes
mutat. Aliqueque sunt que oblonge
sic formate conchis excipiuntur
has margaritarum gemmas digitis
vel auribus suspendere binos vel
trinas feminarum gloria est. In aceto po
site cicius resoluuntur. Unde illud
plinii refertur. Duo fuerunt per
maximi uniones quos habebat
cleopatra egypti reginarum nouis
sima. dictos ex regibus orientis. Que
cum exquisitis epulis cottidie mar
cus saginaret Antonius regina
meretrix procaci vultu cepit et epulas
insultare contestans se una cena
sexies sestercies hoc est centies tamen que
ille in epulis assumptam cenas dicto mi
nimum e rex sponsionibus que factis

mensa apposita sedit Cleopatra illa
toque coram se tunc vase cum aceto de-
traxit auribus unam margaritam
quam ut in aceto iactasset instabilem
resolutam regina absorbuit. Mox
iniecit alteri manum. Sed Plancus
iudex regie sponsionis singulare
illud opus nature perire nolens
mox denunciatum pronuntiavit Antonium
victum. Hic lapis contritus et confectus
secundum modum debitum contra debi-
litatem stomachi valet. Et ut
dicunt virtutem concordie et sanita-
temque confert. Emendat corporis me-
tis quidem quia castum facit con-
stantem. De Mergari pisce maris

Mergaris piscis marinus est ut
dicit liber rerum duarum
palmarum longitudinem habet. Vilis
habetur in partibus ubi capitur. Sed
deductus ad remotiora salsus ra-
ritas eius pretium facit. Recenter tamen
captus et sine sale delicatiorem
cibum comedentibus facit. Signat autem
hic piscis illos qui cum viles inter
naturales suos quia nemo propheta
acceptus in patria sua ad incognita
nemora et honores et cathedras sor-
tiuntur. Possunt etiam signare illos
qui cum viles sunt fama et militibus
annalibus tamen et aliis consimilibus extol-
luntur vel quia voluerunt habe-
re parem impatiale vel quia ydoneum
ad honorem minime reperierunt.
Unde Gallorum proverbium pro egregia
boni viri locatur stultus in cathe-
dra sequitur alius. De Multipede

Multipes sicut dicit Plinius ma-
rinus piscis est a re nomen
habens. Dicitur enim multipes animal
terrestre multos pedes habet. Sic et
istud pedes illi aptitudine procedunt

piscibus iste in hyeme cavit et inter cete-
ros pisces vidimus habet [illegible] ex-
[illegible]. Dicit autem magnus Basilius
quod ovum in nido in aqua positum
aqua fovet et sic producat ex eo
pullos mense [illegible] ovat et hoc unum
ovum tamen primumque est admirabile mul-
tosque autem femina ovum ediderit
vit, sedet per XL noctes et fovet id
et consequenti tempore fiunt ex eo pisces immo-
biles [illegible] ut multum fetum
faciant quia si hoc non esset inte-
rim diminueretur corporum genus quod
se ipsos invicem consumunt et est ani-
mal [illegible] questionis. Est autem
animal multum debile [illegible] cor-
rumpitur et hoc forte propter cibum aquarum.
Caput maris est longius capite
[illegible] femina quando ovat debilis
efficitur valde propter nimiam incuba-
tionem et quia non pascitur eo tempore
nec satiatur cibo. Multipes vivat
karabo monstro marino quod tamen
validum est atque robustum et
vivat ipsum magis astucia quam
fortitudine. Et hoc signum quod vin-
cat eum quia aliquando dum pisces
inveniuntur aut letaliter vulneratus.
Et hoc intelligi datur quod magis
sapientia valet quam fortitudo et
non in virtute sed de celo datur vic-
toria. Est quoddam genus multi-
pedum quod est naturaliter astutum quod
ut sit testa dorsi eius duri et pos-
sit pati fluctus maris aquas et ad
lipi scopulorum natat in superficie
aque et exponit testam dorsi ad solem
ut desiccet et fiat durior. De mu-
rice pisce marino

Murices sicut
dicit Plinius conche marine sunt
que latent quando canibus ortu excitantur

vilis

Sapientia

statuto tempore pretiosum cera liquore
tingendis vestibus valentem habet. Q[uia]
mirabilis color in sola vena candi
da repit. Reliquum corpus sterile est. Hu
ius hic color exprimitur quod cum vitri
sumptum evomit. Aquaticus autor
est referente plinio quod murenis in
ventribus nam ipsi venit plena
sit ... dictum est stetisse navem
portantem periandro regi ut cas
trarent nobiles pueri. Non habet spi
ritum os neque rotunditatem neque in
angulos procedente rostro sed sic quasi
utrimque latere clauditur. De mure

marino recta
Mus marinus
mittit exiens fossam terra
faciens parit ova et rursus ob
ruit terra post tricesimum vero diem
rediens fossam iterum aperit fetusque
in aquam ducat. fetus eorum inter ini
tia visu carent sicut fetus omnium fere
generaliter animalium. De mullo marino

Mullus piscis est marinus ut
dicit plinius cui inest pa
lijs nobilitas contra in esu tan
datus nobilibus. Carissimus cum e
hnius piscis copia non in minoribus pi
scinisque acrescit sed septentrionali
bus hos in proxima occidentis parte
gignit occeanus. Certo quia eorum
plurimi qui alga vescuntur et ostreis
et limo et aliorum piscium carne. No
biliores vero barba gemina insig
niuntur in inferiora labio. Micturis
eorum quod est iuxta ripas aerem semi
tate gravent(?) mullum nobilem ex
spirantem diversi colorum esse et mu
nerosa varietate spectari. pretereas
lingue varient. Uno genere tamen pisces
duo secularium potestate(?) quia prin
cipium significare diximus. Carnosi
illi qui viliores sunt et medemo

mnui usus cedunt pro pauperum e
carne et alga quasi vanitate sup
flua vivunt. Alij vero qui nobilio
res sunt et ex redditibus proprijs di
vina largitate concessis in sementate
continentie vivunt gemina barba
quasi virtute gemina(?) quia apud deum
et homines et post mortem diversi
rum virtutum multis insigniti et va
rietate circumdati ad mensam celestis
regis quasi electus cibus deo ab an
gelis putatur. De mullo pisce re[ferente]

Mullus piscis est ut dicit ysido
rus ab re nomen habet eo quod
mollis sit atque tenuissimus cibo
eius libido minuitur oculorum a
ciem hebetat. et qui sepe ipso ves
cuntur pisce olent. Mullus in vino
necatus hij qui inde biberit tedi
um vini habet. De mullagine re[ferente]

Mulago piscis marinus est
qui ut ysidorus dicit evolat
super aquas et hunc conspiciens tempestates
mutari cernit insignum letitie
quod tempestates(?) volitat super undas
hic quidem contra alios pisces et
monstra marium qui oriente tem
pestate videtur quasi ludere super
aquas sequitur a[...]. De ostree re[ferente]

Ostree ut dicit plinius species
sunt gelidorum sive coclearum
quarum carnibus cancri miro inge
nio vivunt. Cum enim testas earum
aperire non valent atque ita in ipsis
dijs qui clausis aperiunt latentes mit
tentes lapides atque ita impedita
conclusione lapidibus impositis car
nes earum corrodunt. De purpuris

Purpure similiter genere marie
sunt ut dicit plinius que
vivunt annis plurime septenis la
tent circa canis ortum tricenis diebus

congregant uno tempore attritu liquorem ore sibilant. In mediis habent sanguinem habent liquorem purpure, quo se infra anni magnitudinem implent. Cum si autem tussierint crescendo conche vim libidinis auferunt, nec ulterius coire possunt ut concipere ut in tempore preciosum liquorem pariant. Unde summa diligentia fit ut in primo anno purpurarum conche detrahantur ut constringantur ne crescant. Hoc liquore vestes que purpuree dicuntur tingi solent. Hic color nigrescit post colore sublucet. Purpure tamen semineces sunt mari reddite reminiscunt purpure fetidis odoribus capiuntur. Require de pina etc.

Pina similiter de genere concharum est. Ut Plinius dicit corpus rotundum habet, cum ab eo femina specialiter ambulant, aperit pina conchas suas ad lunam et se quasi mortuam piscibus offert. Pisciculi autem exultantes pretimentes ubi licenti audacia accesserint, implent pine conchas. Mox plena se pina sentiens applicu-sum custodem inclusit examinat, premitque socio tradit. Hoc enim preter iudicio sensu inesse aquatilibus.

Pungitivus. de pungitivo etc.

Pungitivus minimus se omnium piscium est a re nomen habens; pungit enim quibusdam aculeis quos ab ineis circa squamas rubeus et femina illa rubedine caret. Ambo maculis undati sunt. Huius opinatur hoc sine semine masculus crescere et quod mirabilius est horum spe[ci]e alios propagari. Hunc pi-scem matrem piscium vocant. Adhuc addunt piscatores. Sicut enim si stagnum novum fiat ulliusque piscis immittatur, hos pisciculos primo anno invenire in eo. Secundo autem anno diversi generis pisces ex eis de piscatorum propagari. De pectinibus etc.

Pectines in mari sunt sicut dicit Plinius. reconduntur magnis frigoribus ac magnis frigoribus estatibus. Temperatum enim aerem habent pisces habere ut vivat oportet cum excessu passionum in elementis pati non possit. Unguentes habent pisces unguibus enim armatur lucent in tenebris igneum in more. De porco marino etc.

Porcus marinus piscis est sicut porci terrestres in magna parte specierum tenet. Caput quidem simillimum habet membra in corpore et costas dispositas in modum porci totum se cito eius in pinguedinem vertit. Lingua eius absolutam ut porci et voce differunt. In corpore eius quedam spine sunt venenum efficacissimum habentes. Ex sed corporum remedium est punctis eorum spinis. Est autem crassitudo corporum ut mus, dicit Plinius, auctor est estatem in fundo maris egerunt et in more porcorum fodiunt ita quod iuxta oris officium habent etc. De pavo pisce

Pavus piscis est marinus ut dicit ysidorus a pavone sic dictus eo quod illi similis sit in coloribus. Hunc enim dicit ysidorus dorso et collo diversis coloribus picti sunt. Dignitatis eos qui multimoda virtute atque modestia proximorum omnia portant. Sic percipit apostolus dicit altius omnia portate et colla etiam coloratum habet diverso colore tamen ex multiplicitate ac multo

lucem — maximis

lutum spem longam inuenit adsce
lestia conscendit. De Rana maris
Rana que piscatrix uocatur
Rana maris que piscatrix uocatur
ap[ud] plinio pisces ipsa persequitur
hec modo cornicula cornua habet sub
oculis quibus turbato limo ea exe
rit ad prendendum. Nunc in animi
piscicalli turbato limo assultantes
nec raptorem in eo latitantem ui
dentes garriunt donec tamen prope acce
dentes ab inimico subito discerpu
ntur. Quam multi horum exemplo lu
cris temporalibus qui limo turbato a
uidius inhyantes ab inimico hu
mani generis subito absorpti sunt
et discerpti de hoc limo propheta dicit
Ut quid aggregas contra quem non est
lutum et cetera sequitur etc. De Rumbo[us]
Rumbus simillimus pisces de
scriptus est ante rumbus
piscis magnus et fortis sed tardus
qui etiam in plimo turbato abscon
ditur pinnas exertas mouet. Nec
mora ubi pisces approximari ui
derit corripit illos et deuorat.
Argumentum sollercie huius est quod
cum tardissimus sit omni piscium
mugilem tamen piscem uelocissimum
in uentre habere sepissime reperit.
Et hoc est quod in euangelio a domino dicitur
quod filii tenebrarum prudentiores
filiis lucis sunt in generationibus
suis etc. De Ratte qui rruis dicitur
Ratte uel ruus autem rochen
Rochen ut eas uulgus di
uersis uocibus appellat. Pisces ma
ris sunt ut habet liber rerum. Hic
inter pisces nobiles uilis admo
dum reputatur. Et hoc ubi piscium
copia est. Ubi uero piscium egestas
est ibi et eis raritas precium facit

in latitudinem et longitudinem
que eis fere equalis est. duos autem
tres cubitos habent ipse modum ro
tundi sunt. oculos habent horribi
les ob deformitatem liuidum. et hoc
non eo loco quo ceteri pisces sed loco
uentris ubi uero caput et oculi
sunt os non habent. Caudam habent
longam ut coluber. et in ea spinu
las quasdam acutas ualde. Hy pi
sces quasi lapide habent in capite
nec credimus quod hunc natura creauit
inutilem. Horum carnes indigesti
biles sunt ut carnes bouine
Hy pisces impugnat ut aiunt dicitur
Uento flante meridionali etc.
Salmones ut de salmonibus
dicit liber rerum pisces sunt
quos barbari lasos uocant. Ex
crescunt in latitudinem magnam ro
bore fortes sunt. omnesque qui habent
agilitatem apotecia habent. Porro
quam alcuitate corporis est. nam po
deros et graues sunt. Salmo ut
dicit plinius antiquitus omnibus pis
cibus preferebatur fluuialibus. et marine
ut idem dicit. Castanea [?] uero
fetus faciunt. nec diucius uiuere
possunt in aquis dulcibus sine
horum nisi liberorum tempus addul
ces fluuiorum undas habeant. Unum
etiam in tempestu sepem uel huius
modi obstaculum inuenerit caput
cauda iungens flexo corpore transire
uolet ad optata. Hoc ipsum facit
cum se senserit irretitum. Idem faciunt
cum ad salsas maris aquas transi
re uolunt facillime enim ac ci
tissime crescunt. Ubi maris aque
crescunt et decrescunt occurren-
tibus aquis dulcibus uel aquis fluuialibus

puissimi salmones inveniuntur ad longitudinem digiti pedalis vel longitudinis rarissimi inveniuntur in magnis dulcibus quia tercio anno ad aquas maris salsas mixtas cum dulcibus transire consueverunt ubi incrementum debitum excrescentes iterum redeat ad locum nativitatis. Carnes eius rubee sunt que licet dulces sint et grate tamen tamen sua sacietate cito ingerunt ma ducantibus etc.

De Sturione etc.

Sturio piscis est magnus quem barbari storam vocant. Hic magnis fluvialibus habitat et hiis in hiis que magne et diffuse sunt. Unde dicitur non potest in stagnis nisi ad aquas dulces fluviorum transitum habuerit. Nichil aut parum sibi admittit in corpore cum ipse cibus ei sufficiens est in nutrimentum sui sola aeris serena tranquillitas quia ipse sic ut ventre modicum habeat sed ipse modum plicatum in loco ventris sicut in reliqua parte corporis. Habet enim intestina licet puissima respectu corporis. Epar vero satis magnum et ipsum epar tamen dulce quod sine abhominatione stomachi vix mandi possit. Unde ipsius felle quod contiguum est epar solet sociari ut excessus dulcorum in epate excessu amaritudinis in felle contemperatus temperetur. Ore caret et pro illa integer que in aliis animalibus ora occupare solebat. Nec nisi modicum subgutture foramen habet clausum cum noluit apertum vero aeris serenitati dispositus inspirant aquilone vero flante subsident in profundo. Sturio in lacte positus diu vivit sic tamen hic recenter captus et comestus totus fere transit in corporis nutrimentum. Ex secundo tamen die carnes eius subito corrumpuntur et fetent. Est et piscis alius qui dicitur ut quidam si suspendatur ad trabem tremit in secundo tonitrui. Carni etiam nocivus sed est semper febres maxime inducit etc.

De Spongiis

Spongie ut dicit Plinius nascuntur in mari in petris et abruptis scopulorum aluntur conchis vel pisce vel limo. Intellectum inesse hiis apparet quia ubi avelli se senserit contracte multo difficilius abstrahuntur. Hoc iidem fluxu pulsante faciunt. Dulcibus etiam aiunt excelli radicibus relicte putrescunt in apricis locis. Set optime in gurgitibus vivunt etc.

De Scolopendris etc.

Scolopender ut dicit Plinius similes sunt terrestribus quos centipedes vocant. Hec hamo devorato omnia intra evomunt. Deinde nec hamum egerunt deinde absorbent ea. Hiis piscibus signantur illi qui terenas divicias sub esse periculo sencientes eas abiciunt quoniam ne ultra in monasterio devoventes. Ubi cum aliquantulum fuerint quieti nec communibus stipendiis voluerunt esse contenti proprietates sibi iterum asciscunt fiuntque deteriores in eo quod quasi canes ad vomitum revertentes per caminum sue seculum sit in perdicionem.

De stella pisce etc.

Stella piscis est in mari occidentali cuius figura ad modum stelle carnem intus callum vero foris durissimum habet. Hunc igneum fervorem aiunt et Plinius in ce tradunt ut omnia in mari congelata

addiviat. Cum comederit animal
aliquod mox tumescit in ventre eius
durum quasi bis coctus panis
De Silluro
Silurus ut dicit
plinius piscis est cui tanta se
tus mira sollicitudo femina ei
us fere triduum pariente masculus
edita custodit ova quinquagintis
diebus ne assumantur ab aliis. Hic
quidem grassatur ubicumque est ani
mal appetens omne quod guin
erit superare etc. **De bolari pisce etc**
Solaris piscis est ab re nomine
sibus in ipsa enim libenter in
ripis fluminum iacet. Caput nig
rum habet orificium latum ante nigra
et lubricam qualis anguillarum
est corpus habet dulcissimum et precipue
exhibilitate. Crescit in vastitatem
et longitudine maximam. Sed
hoc cum inventum longam vitam duxe
rit. Tardius enim quam ceteri pisces
crescit sequitur. **De Serrina pisce**
Serrina piscis est marinus
teste plinio. Quinque pedes
in longitudine habet caudam
pedalem. Hic in limo absconditus
pisces subito corripit. Corpus eius
tam ita asperum est ut ea quidem
lignum et robora efficacissime po
liuntur pilus uno ipsius autem per b.
ius et niger est. Sillomi herbe a
ristis sunt sed multo brevior sunt.
adeo durum natura providencia paravit
ut ferri vel calibis acumine
vix possit incidi. Hic piscis in
priorum spem tenet quorum cande
litate bonorum pacia comprobatur ut bi
expoliti in edificio dei gloriosius
reponantur etc. **De Salpa pisce**
Salpa ut dicit plinius piscis
obscenus et vilis est. Hic quia
natam miratam incaculu sui p

bet ut nunquam decoqui possit nisi
fortiter per ius fuste vel ferula verberetur.
Hic piscis peccatores quosdam et vim
sordidos signat qui nunquam prius
sunt ad caritatis igne decoqui pos
sunt ut sint clari divine volunta
tis edulium nisi prius in finitatis a
tribulacionis alicuius flagello sa
lutifere contingentur **De Sepia etc**
Sepia ut dicit plinius piscis
est cuius generis pisces mares
varii et nigriores sunt constanciaque
maiorum femine tridente percusse aux
iliantur mares. At contra mare per
cusso aufugit femina nec rependit
vicem. Ambo autem ubi se senserint
apprehendi effuso attramento corpus
quod huius pro sanguine est in obscurata a
qua absconduntur. Ipsi aut atrame
to tanta vis inest ut eo posito in
lucerna ablato prori lumine ethyo
pes videri fiunt. Ore concipit sic
vipera fiat. Sepie non natant in
mari nisi par et compar masculus
et femina. Sepie omni tempore ovant et com
plent ova sua in quadraginta
noctibus. Femina cum ovat sequitur
eam mas et insufflat super ova semen
ut fetus vivificent ova eius du
ra sunt etc. **De Scorpione pisce**
Scorpio piscis marinus est
ut dicit ysidorus manum tol
lentis ledit. Traditur a physicis ut
si decem cancri marini cum origa
ni manipulo fuerint alligati et
in certum locum proiecti maris omnes
qui ibi sunt scorpiones ad eum
locum congregari. Scorpio marinus
ut dicit aristoteles ovat in vere et iterum
in autumpno. Eos non in multo signi
ficamus quorum opera bona semper
in veniunt. Non solum prosperitatis sed

pavores

opa

ceciam adiustatur tpe **De sparo rc**
Sparus a lancea missili
nomen accepit eo quod eius
figure sit. Terrestria operum instru
menta prius inventa sunt quam ma
rina et hec in nomine vel in ceteris
ne. Nam sparus est telum rustica
num missibile a sparsione dictum. Huius
nominis piscis est atque fuge ut dicit
ysidorus et cetera. **De Salmo rc**
Salmo piscis est cuius carnes
satis sunt delectabiles
ad edendum. Hic piscis inter omnia
genera piscium solus ut dicit Ambrosius
ruminare perhibetur. Nec enim
dentes habet acutos et confertos in ore
sicut omnia genera piscium habent. Hi
primo a peregrinis terris allati Ro
me in tyberim proiecti multiplica
ti sunt. De salmo ysidorus dicit
quod ita ingeniosus sit ut cum se in
clausum gurgustijs viderit non fron
te erumpere nititur nec infestus vi
minibus caput inserere sed adiu
sum tandem ictibus crebris laxare
fores atque ita retrorsum redire
conatur. Quem luctatum eius si for
te alius salmo extrinsecus vide
at apprehensa mordicitus cauda
eius nisus adiuvat erumpentis.
Hoc idem salmo facit retibus
comprehensus. Nam retrogradus exi
re conatur. **De torpedine rc**
Torpedo etiam nomen
vim suam non torpens
ut dicit plinius. Mersa enim in limo
se occultat et pisces qui securi sup
natantes obtorpuerint subito in
vadit corripiens. Huius iecori te
neritas nulla perfertur. Procul et
longinquo si quis hasta vel virga
torpedinem attigerit subita bra
chia quamvis fortissima tangentis
obstupescunt et torpescunt et
licet quis velocissimus sit qui
eam tetigit statim tm alacritu
eius pedibus alligatur. Tanta
autem vis eius est ut etiam aura
corporis eius corpus humanum
inficiat. Hoc de torpedine pli
nius et ysidorus dicunt. **De Trebio**
Trebius niger piscis est ut
dicit plinius pedalis est in
longitudine et cum ita primus
est tamen piscis iste quinque digitorum
crassitudinem habet. Hanc etiam res
pre bium plinius recitat ut pes eius
adservata in pixide auro quod deci
derit maltissimos puteos ad
mota extrahat et facit fluitare
amittant colorem candidum
in hyeme et sunt estate nigriores
Inter omnes quidem pisces trebius
plus exaltata indisfiat et in nido
ova parit. Trebius in oceano
est qui dicto rostro quod habet naves
perforat. Sed illi permaximi sunt
qui in oceano sunt. **De Truitis**
Truite pisces sunt ut dicit
ysidorus in fluminibus dulcibus
habitant et hec in hiis fluminibus que
magno impetu de montibus cur
runt. Squamas habet ut salmo
carnesque simillimas sed multo
esibiliores et habent in estate tamen a
mense iulio usque ad novembrem
hyeme vero carnes albas habent
ut pisces reliqui. Supercorpus minores
maculas in dorso habent croceos
atque sanguineos. **De Tymallo rc**
Tymallo ex flore nomen habet
Tymum enim flos appellatur
hic piscis marinus est ut dicit ysidorus

fideles

et cum sit spe gratus et sapore iocu
dus tn sic flos flagrat et sapor
odore aspirant **De vulpibus maris**

Wulpes marine ut dic pli
nius in periculo hami glu
tiunt attractumque adsuprema lince
spiale prodiunt Hii pisces ipsa
fideles in certa signant qui cu alli
ti se viderint ad aliquid delectatio
nis blandimentu vsiosis i via
statim visum piculu in oblata
dulcedine respuunt et morditus
ipsius mente prodiunt **De Urano**

Uranoscopus **id est scophoros**
piscis e marinus ab uno
oculo dictus In vertice enim unu
oculum ht et hunc ita acutu nisi
ut ulle ei insidie late possint Deus
Designat autem ipsum singularis
providentie et vindicte deum cuius
oculi super solem lucidiores con
templatur bonos et malos **De vi**

Vipe marine **peris maris**
pisces marini sunt admo
dum pisci paulo plus quam cubiti
unius In capite sup oclos cornu
parum feruunt acutu et mortifer
Veneciosum cum eo de cornu vulnerat
veneno inficit quod caventes pi
scatores capto pisce amputant
ei caput Reliquu uo corpus usi
bus homi cedit esibilis enim
valde e **De aristoso q' zbenth dr**

Zbenth piscis e sic vulgariter
dictus qui latine aristos
dicitur nec abre p i mirabiles a
ristas quas ht omnium piscium
esibiliu vilissimus e In aquis dl
cibus frequenter habitat Insuper tn
que fluxu et refluxu maris cava
ventur Hunc piscis multis et re
ueria i innumeris aristis intus ca
ro armatur ita ut i tomode edi

possit Caro eius vilis est et ple
na fastidio Unde fit ut pauperu
et vilium cibus fiat Capitur hoc mo
Tendunt recia elongum ut in
tu ipsum aque et ait recia super
aquas instrumentu instar arcus
ita ut fluitet sup undas In supi
ori uo pte ipsius instrumenti nola
suspenditur Cuius sonu piscis au
diens gregatim advenit tinni
tum nole fluctus sequens Qua
de causa recia maxime i magna
multitudine capiuntur Hoc in
dicio patz quod sensu hnt auditus
Hoc pisce signant illi qui lu
dis tripudiis incessatu ac chorisa
cium misceri nolunt aut qua
senes sunt aut quia nesciunt a
quia dicantur Libent tn ob
scena et turpia audiunt ut ubi
tinnitus nole dya est que cori
zancium specim tenet cupidinis ag
gregantur Caveant igitur ne recia
dya inadant maris et remor
sionis ingsta plena vilissimis
demonibus qui sunt piscatores
maris mundi ista fiat De hiis pis
cibus et piscantibus eos dic albakuc
propheta Homines inquit quasi pisces
maris et ptz pauci totum in gt
in hamo suo sublevavit traxit
illud in sagena sua et congregavit
in recti suo Super hoc letabit et ex
ultabit Quasi dicet propheta dela
libus faciet gaudium suu et ideo
exultabit et letabit piscator
ille dyabolus **De virgilialibus**

Virgiliales nome are habe
possunt Quam ut dic pli
nius duo lacus sunt in ytalia
in radicibus alpium qui lacus larius

Corca

nō

et verbarium appellatur. Insuper pisces predicti sunt qui omnibus annis vigiliarum tempore ortu apparent hominibus reliquis vero temporibus continentur. Hii squamis conspicui sunt crebris atque patentes clauorum specie effigies corporum caligarum modum pretendunt nisi quod caput ut pisces habent. Hii in capite habet est in inicio sui primum et angusti caligarum more. Insequentibus autem plurimum dilatantur. Hiis similes sunt quidam iniqui qui pacis tempore non videntur nec apparent hominibus quales sunt. Cum vero vigiliarum tempore iniquus aliquis tribulationis quasi dentata videtur et superius dictum est in inicio sui primum in humiles visi sunt postmodum tribulationis tempore in nequicia dilatantur. Unde Salomon est qui nequiter humiliat se et interiora eius sunt plena dolo et cetera.

Explicit liber de piscibus marinis atque fluvialibus. Incipiunt capitula de serpentibus et cetera.

Generaliter
de serpentibus
Aspis
Anphesibena
Basiliscus
Boa
Berus
Cornuti
Cameleon
Cerastes
Cerula
Centupeda
Celidrus
Centris
Contra tria genera serpencium
nascitur ... filios
ipse. Cenchris est
serpens annosus
et sunt hii serpentes
Dipsas
Draco
Dracontopedes
Emorrois
Iaculi
Ipnapis
Idros
Ethydros fluvialis.
Lacerta
Naris
serpentes
Natrix
Naderos
Pester
Pharias
Rutela
Salamandra
Scorpio
Situla
Sirpia
Stellio serpens
Stellio alius
serpens
Sauma
Sytula
Syrene
serpentes
Seps
Serpentes
Indie
Tortuca
Tarans
Typus
Tyrus s. tyr.
unde tyriaca
conficitur
Tyliacus
Vypera

Expliciunt capitula. Incipit liber octavus de serpentibus et primo tractatur de serpentibus in generali postea vero de singulis in speciali. Sequitur capitulum et cetera.

Generaliter dicendum est primo de serpentibus. Dicimus ... serpens habet testiculos sed intus sicut piscis et mas. Interior eius est longa in aliis interiori bus est. Sic lacertulus lingua serpentis est subtilis longa ingra bifida et lex multum decore exire videtur. Cor eius est prope collum et simile reni serpentes magni habent fel super epar. Plurimi autem super intestinum. Ubi serpens creatur iterum illuminatur sic ut ramido serpentis vero cauda eius amputatur recrescit iterum naturaliter sic lacertuli serpens habet xxx costis. Serpentes ita adinvicem applicantur in coitu ut unum corpus videantur et duo capita. Omnis serpens indifferenter carnes et herbas comedit

Est autem parci potus animal. Serpens in estum desiderat vinum unde vino serpentes solent allicere qui eos venatur. Serpentes licet bibant non tamen sunt exitus urine et hoc quia non sunt vesicam potus non superfluitas in serpentibus consumit calorem naturali qui in eis est maximus. Sunt tamen locum per quem exeunt superfluitates licet modice secundum quantitatem corporis. Terra serpente l'hore porsp ut dicit plinius amplius non capit sed dant penas pro ... sulum moritur. Serpens non nisi unum solum sunt nec plures pt intime nisi salamandra tamen. Serpentes contra ova terra incubant. Concepti anno excludunt venenum ut dicit plinius nichil aliud est quam fel serpentum et inde advenas subspina et post ea ad os pervenit ut adam dam ut in scorpionibus. Lingua serpentis tenuissima est et trisulca vibrans atri coloris et si extrahis prolongata. Serpentes hyeme terra subeunt aut saxis aut arborum concavitatibus et sine cibo durant verno aut tempore prodeunt. In hybernia nullus serpens vivere potest sed nec venenatum quod in eo solum non vivere vivi ubicumque terra de hybernia allata proiecta fuerit super animal venenatum illico moritur. Unde accidit ut inter hybernos et scotos pro quadam insula esset discordia cum ergo ad iudicium hybernici expeterent ut serpentes insule ~~refirent~~ resisterentur(?) hoc statim sicium corpo-

ce ut in insulam serpentes illati statim morerentur. Mox illati serpentes mortui sunt et insula cessit hybernis. In syria angues non ledunt quum obviam syri non necant eos. Contrarium autem prodit quod lacedemo carie montibus a scorpionibus hospites non leduntur indigenas vero interimunt. Jacobus et ysidorus. Sunt itaque serpentes natura fervidi unde minus vel parum nocent postquam infrigiduntur. Nocte autem minus ledunt quam die eo quod nocturno rore frigescunt. Hyemali frigore in nodos torquentur estate non solvuntur. Cum veneno inflat penitus obrigescit. postquam autem calescunt fuerit venenum hominem intus inflat aviditate. Dicunt autem quod nocere non possit nisi contigerit hominis sanguinem. Dicunt etiam quod hominem nudum serpentes fugiant nec ipsum audeant molestare. Refert ambrosius quod ieiuni hominis sputum serpentem necat. Item si serpens exeo vel parum contigerit illico moritur. Vides o homo quanta vis ieiunii sit ut ex sputo suo homo terrenum serpentem interficiat et multo spiritualem. Nullum os est in ventre alicuius animalis ut dicit experimentator. Tot sunt venena quot serpentium genera tot pernicies quot species tot dolores quot diversitates sunt. Serpens debilis redditur qui aurem habere non potest quia ubicumque ictus inciderit spinam solvit per quam costarum pedes et corporis motum agebant. Creditur multo evenire ut sic per serpentem mors hominis ita et per hominem mors serpentis. Splen eius parvus est et rotundus. Serpentes sic hirundines

a

ieiuni

nissimum recuperant amissum. Ser
pentes sunt primum quod mortem pos
sunt caput sine corpore ceteri non
animalia nequaquam. Serpentes
sunt spinas in lateribus sicut pisces
Vestigia serpentum ut dicit ysidorus
talia sunt ut pedibus carere vide
tur. Costis tamen et squamarum nisibus
repunt. que a summo gutture us
que ad ymam partem pili ordine dispositas
sunt. Squamis quasi unguibus,
costis quasi cruribus innituntur. Caput
abscondens serpens totum corpus ob
icit ferienti. Nam si caput ipsius
evaserit nichilominus vivit amis
so corpore. Ingressurus aquas vene
na deponit propterea ante aquas
exierit resumit venena. Quod si
forte capi quoque amissa venena
non invenit caput suum frequentius
allidens moritur pro dolore. Senium
longo tempore. Nam propterea serpens
carnes per has ieiunando consumit
donec cutis laxata macie per fora
men petre transit ubi pellem ve
terem deponendo iuventute recupe
rans renovatur feniculi succo ad
iuvatur in hoc. Vet serpens quam vna
die et nocte hoc medicamentum rep
licant. Senium aut pellem accipi
te primum. Post hybnam latebram ni
si obscuratio narratur. quod herbe ru
te se afficiatus acui qualescit
Odorem bonum fugit. et hoc ple
rumque necatur. Remedullis hominum
serpentes procreari dicuntur. et hoc maxi
me spina dorsi. De aspide serpente

Aspis est serpens cerulei colo
ris ardorem venenum intur
ut respicit vim et nomen accepit
aspis enim ut dicit iacobus venenum

grece dicitur et inde aspis quia mor
si venenoso interimit. Greci dicunt
iborum virtute mactantur. Hec vene
no terminat. ut ibi ut quidam di
cunt ut quieta possit capi et au
ferre de fronte eius lapis preciosus
qui in eo naturaliter nascitur. Sed
naturaliter cauta est contra incanta
torem. Nam ubi venefica suspic
tus incantatores percipit caudam
sua unam aurem obturat. reli
quam vero ad terram premit ne incan
tantis vocem exaudiat. Aspidi
ut dicit plinius non nisi cum pari
vita est. Iudex fit ut una interemp
ta altera incredibiliter ultionis cu
ra interemptorem assequitur eumque
in quantumlibet populi agmine infestat
perrumpit omnes difficultates
permeat spacia. nec nisi amnibus
arcetur aut preceleri fuga vincere
non possunt comparaverunt occisorem. Et
dicit experimentator. Aspis non no
cet ceteris ut aspis. Cum parvos de
se natos obviant serpentibus quos
si leserint tamquam adultos pu
niunt. si non nequaquam eos quasi
suos nutriunt. Cum in admensam cuius
dam divitis aspis venens alere
tur assidue in egypto. eiusque e
catulos aquorum uno filius hos
pitis interemptus est cumque mater
reversa esset ad cibi consuetudinem
intellexisset et culpam catulo
morte intulit nec postea tectum
id subiit. Dentes aspidis supra
modum longi sunt ita quod ext
os sic apro apparent. De anfisibena

Anfisibena serpens est duo ha
bens capita. Unum in loco
suo aliud in cauda. Cumque currit
efficit ut capite utroque serpens

aurat tractibus tonlaris hunc in
libro suo plinius amphisbenam vocat.
Hoc et ar[istoteles] refert de serpentibus
orientis qui bina capita habent. Sed
hoc contingere dicit ex monstruositate
nativitatis. Habent autem ipsi serpen-
tes duo capita et unum corpus
ambo capita cibum capiunt et
in unum corpus traiciunt. Ambobus
capitibus etiam in adversarios se-
piunt. Causam huius monstruosita-
tis refert ar[istoteles]. Quod si duo sperma-
ta continentur in una matrice et ut-
riusque paries dissolvit inter ea tunc
generabitur serpens monstruosus. Ra-
ro tamen hoc accidit in serpentibus quia
matrix serpentum optime disposi-
ta est secundum diversos fetus. Amphisbe-
na ut dicit plinius sola serpentum fri-
gori se committit prima omnium proce-
dens et ante cuius triculi cantum
huius oculi ignium more lucent
ut dicit ysidorus etc. De basilisco

Basiliscus ut dicit Jacobus
serpens est qui rex dicitur esse
serpentum. Unde idem est basiliscus
grece quod regulus latine. Est ita
quod basiliscus malum mira singula-
re longitudine semipedalis al-
bis maculis in capite liniatus
velut quodam dyademate insig-
nis ad solum anhelitum saxa rumpit.
Hunc serpentem alii serpentes timent
et fugiunt eo quod solo afflatu eos
necat homines autem solo visu
interficiat. Nam si hominem primo
viderit homo primo moritur. Ser-
pentem vero si homo prius viderit
serpens extinguitur ut Jacobus
aconensis dicit. Item in tractatu videtur
plinius ubi prius de cathapheba
animali dicit quod visu homines inter-

ficiat subiungit. Eadem vis igitur
est in basilisco serpente. Et postea in
libro xxx° visu interficit homines in
se ... quo homo possit ... reddit
experimentator libro suo. Fiat quod
radii oculorum basilisci corrumpunt
spiritum visibilem hominis quo corrup-
to corrumpuntur alii spiritus qui a cere-
bro et vita cordis descendunt et
sic homo moritur. Basilisci faciunt
scorpiones arenaria quoque sectan-
tur et postquam ad aquas pervene-
runt ydropicas et limphaticas
faciunt. Nec hominis tantum basilisco
vel aliorum animancium datur exi-
tus sed terre quoque quam polluit
mortifere exurit. Ubicumque ferra-
le sortitur receptaculum denique ex-
tinguit herbas et arbores ipsas
afflatus exurit necat frutices
rumpit saxa. Etiam corrumpit au-
rum adeo ut acrem nulla avis
impune transvolet infectum spiritu pe-
stilenti. Cum movetur media parte
corporis serpit sibillum etiam eius
alii serpentes perhorrescunt et cum
acceperit fugam quisque quoque
possunt properant. Cuius quod mor-
su occiderit non depascit fera ne-
ales attrectat. Mustelis tamen bina
quas illis homines inferunt cavi-
nis inquibus delitescit cuibus in-
fectus sic dicit plinius commoriuntur
mustele et nature pugna consta-
Victi cum placuit esse sine pare
quod sed non posset ab alio natura
adversario superari bis tamen nec de-
functo basilisco decessit. Ubicumque
tinis eius delinitur sicut nec aves
nec possunt intexere neque quelibet
venenifera attrectare. Templum

dixerunt esse in grecia. Huius autem de
limitum. Dicitur autem frequenter hoc in
quacumque parte corporis eius re
sonat. Dicitur quod argentum a
ne eius delinitum colorem au
rem imitari. Est quoddam basili
sci genus quod volat. sed non excedit
terminos regionis sue quos eis
ordinatio divina constituit ne eo
utantur devastare orbem. Est
et aliud basilisci genus et dicitur
quod in libro de volucribus inter de gal
lo super septimum **De boa angue**

Boa anguis est in calabria
ut dicit plinius qui ad im
mensam molem hoc modo quale
scit. Invadit primo greges buba
los ut vaccas que plurimo
lacte irrigue sunt. earumque ube
ribus se innectit suggensque continuo
siccata et in longo isto spacio
tate nutrix ultio ita exuberatur
ut resistere magnitudini eius nul
la fortitudo queat. In postremo
depopulatis animantibus regiones
quas obsederit. cogit ad vastita
tem. Sunt angues in dalmacia de
Ieron. plantem ut Ieronimus scribit. Ho
stium beatus hylarion lignorum
struem ascendere dum verbis
coegit et rogo supposito in mane
bestiam concremavit. Hoc draco
num genus tam vastum magnitudine
describit plinius atque storea patrum
historia ut et alios et boves solidos
transglutiat. Huius generis fuisse cre
ditur anguis ille quem regu
lus romanorum dux ut ipsa ro
mana continet hystoria apud af
fricam centum xx pedum longitu
dinis interfecit pellisque detrac
ta bestie rome ad spectaculum
est delata. Cuius etiam maxille rome
ad admirationem suspense sunt.
De hoc serpente plinius scribit quod
eam capiebatur oportuit adhi
beri balistas et tormenta varia
sicut in expugnatione castrorum

Berus nessi **De bero nessi**
unum genus serpentis est ut
dicit experimentator et super omnes
serpentes astucior. Hic serpens
murenam marinam sibilo evocat
ad litus maris. blanditurque illi ut
possit ad copulam coartare. Mu
rena autem marina mollis animo
patitur coitum. sed hoc quoque ad exi
tium sui. nam intercepta ad usum
insidiis antequam ad aquas rever
tatur occiditur. Comicci sic penas
exsolvit **De cornutis serpentibus**

Cornuti serpentes sunt ut
dicit plinius. ita dicti eo quod
cornua habent quibus impetunt peri
mantes. Sunt radices hoc nocivum
virus quo percussos homines inti
munt nisi eis tyriaca subveniat
hos serpentes extinxisse legimus
sanctos patres in egypto **De camaleone**

Camaleon dicitur animal a re
nomen habens. Camelo ci
lique animal exiguum. ipse simile
est. Vix enim ad duos cubitos ex
cedere reperitur. Solinus animal qua
drupes est quod nonnulli ut dicit
plinius leonem terre vocant. Hic
faciem lacerto. Et sic dorsum dicit fa
ciem habet inter faciem porci et faci
em symie. plinius. Caudam vero habet
et longiora ventri adherencia.
dorsum album habet inter faciem porci

conspaciem spine ut camelus atque
gyllbosum. Caudam habet plicatam
et tortuosam in extremitate desinen-
tem. Ungues eius hamati admi-
rabile. Corpus asperum habet. Cutem qualis
est in cocodrillis. Solinus. Incessus
eius piger quasi testudinum.
Oculi eius subducti gemino intror-
sum recepti qui numquam claudun-
tur sed contrahuntur. Corpus eius pe-
ne sicut lecne est. intus vacuum
nullis indicijs alimenti. Solo ci-
haustu aeris vivit. Iecur eius in
sinistra parte eius est et habet contra omnia
animalia. Inextis misterium cum aba-
lijs animalibus magna varietas.
Sic arz dicit. macer est valde et h[aec]
causa quia parum habet de sanguine et
ideo etiam timorosum animal est quia
diminuitur calor in eo. qui est man-
timus audacie. Timor autem huius
animal est causa quia color eius
varius et momenta mutabilis ita
ut cuicumque rei se iunxerit concolor ei
fiat. potior autem ratio est. quod hoc
animal valde habet corpus tenue et per
hoc facillime diversorum colorum permu-
tationes recipit ex subiecto. Am-
brosius tamen dicit quod colores duos sunt
quos hoc animal fingere non potest. can-
didus ac rubicundus. Pene sine
carne corpus eius est nec nisi in
corde paxillum sanguinis deprehenditur.
Sine splene est. Latet hyeme vere
prodit. Impetibilis est coraci quo-
cum interfectum fuerit victorem suum pe-
rimit interemptus. Nam si vel modi-
cum ex eo ales comedit ilico mo-
ritur. Sed corvus habet presidium ad
medelam natura porrigente.
Nam cum afflictum se senserit

sumpta fronde laurea recipit sa-
nitatem. In Asya magna horum co-
pia est. Ceterum **De cerastes serpente**
Cerastes serpens est ut dicit
Plinius et Solinus octo habens
cornua in capite cornibus arietum
similia. Hic abscondit totum cor-
pus in pulvere plus cornibus relictis su-
perius. Quibus cum advolantes passe-
res vel alie volucres inciderint
contra qui attendi venenosis serpens de-
cipit intemptas veneno. Est autem
flexuosus hic serpens plus alijs ser-
pentibus. et hoc quia spinam non
videtur habere que rigeat. Huius cornu
mense divitum appositum sudore
venenum prodit. Talibus cornibus ma-
nubria cutellorum fiunt qui cutel- Cultelli
li ad mensam imperatorum ante om-
nem cibum ponebatur ut illi su-
dore manifestaret si quis cibus
fuisset appositus veneno infectus.
Cecula **De cecula serpente**
serpens est admodum parvus
hic oculos non habens vires tamen
nocendi habet in virtute veneni tecta.
Centupeda est **De centupe-**
serpens ut dicit **de serpente**
Ysidorus multos pedes habens.
Celidros **De celidro serpente**
serpens ut dicit Ysidorus
qui in aquis et in terra moratur. Iste
nomen habet. Nam chyron grece ter-
ra dicitur ydros aqua. Terram per
aquam hic serpens graditur. Eam
fumare facit. Sed macer dicit Macer
Seu terga expirant fumantia vi-
rus seu terra fumat qua teter labi-
tur anguis. Semper autem directus
ambulat. Nam si torserit se du-
cunt statim crepat **De centri**

lucanus

Acentris serpens est inflexuosus
ut ysidorus dicit qui semper
iter rectum efficiat Unde lucanus et
semper recto lapsurus limite centris
Contra teria quia serpentium ut
dicit Jacobus qui filios israel in deser-
to vexaverunt erectus est serpens e-
neus excepto dumtaxat in palo per moy-
sen latorem legis Hos fuisse di-
cunt dipsades cerastas et scorpi-
ones / Sequitur De Dypsa serpente

ysid

Dipsa serpens est ut dicit
Jacobus et plinius qui adeo
subtilis esse perhibetur quod quasi
invisibilis percutiens non calca-
tur videtur Hic plinio teste siti in-
terficiat Induat enim per hoc tumo-
rem et inflationem Est hec vene-
no infectus moritur et significat su-
perbiam Sicut dicit experimentator

Superbia

Dipsa sic occidit ut faciens pre-
venti morte non tristiciam induit
moriendi Sic fallit quidem quod conterunt
superbi quod patet in dyva (?) qui sola su-
perbia dampnatur Nunquam enim dig-
nabitur indulgentiam postulare et
contritionem pro reatum criminis De Dracone

Draco maximus inter cunc-
ta omnia terre animalia ut di-
cit Jacobus et augustinus venenum non
habet est autem cristatus capite secundum
magnitudinem sui corporis ore par-
vo strictis arteriarum fistulis ad
meatum lingua exerit dehiscit
ore sed dentibus non nocet Morsus
tamen eius pessimus est plus sicut
dicit experimentator qui comedit
venenosa cauda non eius se quem
ligavit occidit aqua nec ele-
phas tutus est corporis sui magnitu-

a
nausea

dine Draco uno tempore nauseat
sic dicit plinius Cuius malum silve-
stris lactuce succo restringit Causa
pro eius frequencius est in speluncis
quas libencius sortitur in rupe
lapidea propter estum essencialem in-
nimii corporis sui et hec maxime
quando volavit et propter accidentalem
calorem solis qui maximus est
in partibus orientis Raro enim inve-
niuntur nisi in partibus orbis calidi-
oribus Circa turrim babel et in ipsa
turri babel et in deserta illius an-
tique babilonis et ruinis eius
habitare dicuntur maximi dracones
quorum vox atque rugitus homines
terre ad xx^ti et amplius cubitos
terrens sepius exaluerit Visus
eius intollerabilis est hominibus ut ex
sola visione eius aliquis tracta-
tur ad mortem Ad senium redebita mag-
nitudine veniettes sine cibo mul-
to tempore vivunt At ubi comedit
desiciali non faciat et hec ideo quia
animal frigidissimum est et plus
calor qui in ipso est non valet co-
quere grossos humores corporis
Unde homo draco licet adhuc vivat
et vivere debeat usque ad finem mundi
sine corporis alimento quem beatus
silvester papa in monte quodam
rome ad preceptum beati petri apostoli
legitur reclusisse ego quidem secundum
naturam videre non possum sed
credimus esse divinum miraculum Le-
gitur in hystoriis britonum duos dra-
cones maximos subterra vivien-
tes fuisse repertos In abissis terre sic
dicit augustinus aliquis moratur dra-
co et cum in aere surgit ventorum

aut pluvie tempestatem egre
ditur super aera fertur magnis
alarum remigijs aerem agitans et
impellens alis quidem pelliceis vo
lubilitate extantibus et secundum magni
tudinem sui corporis late diffusis
ubicumque moratur aerem inficit pe
dibus caret. Eodem corporis genere
est quod pectore super terram repit. A
liud corporis genus est quod pedes habet sed
istud viribus invenitur. De cerebro
eius ut Adelinus dicit dracontia
lapis excidit sed nequaquam precio
sum dicunt nisi viventi extrahatur.
Inopinate enim uno ictu ad estum
suspicabant in capite recisso adhuc
in pleno vigore palpitantibus lapis
extrahitur. Lingua et fel draconis
in vino decocta remedium sunt il
lis qui vexantur a demonibus et incubi
tis in ventris ex hoc corporibus.
Narrat liber qui continet dicta re
rum quod draco quiescibilis est maxi
me Aethiopibus. Caro eius frigi
dissima est. Draco multum estuat
in volatu et ut refocari appetit
sanguine elephantis qui utique fri
gidissimus est ab effectu. Venatur
draco hoc modo. Incantatur quibus
dam carminibus antiquorum ne noceat
utique impletur vento cum ipo cum a
lius ligatur verbatur ut illius
spiritu pavefactus non moveat se
paciaturque violentiam venatorum
et hoc quia admiratione tonitruorum
terretur est. Tonitruorum enim fragores
et fulgura super omnia animalia time
et ideo qui tonitrua audierit fugit
in specubus et cavernis terre nimium
natura illi per intellectum porrigente
tutelam. Dicitur enim inter omnia ani

malia draconi tantum nam circius ful
minari se scribit teste Plinio
in gracarum quod aquila inter aves
et laurum inter arbores non fulminat.
Cum autem utrumque sonitu eos vicerit
venatores faciunt se ligari super
dracones ut sub paucarum horarum
spacijs ad partes remotissimas
transferantur. Decipiunt quoque
longissimis pelagi spacijs et
super vires fatigati in profundum
maris cum suis sessoribus demerguntur.
Est et alia captura draconis. Bu
nit vitulus excoriatur impletur
que venter eius lapidibus calcis
vive et sulphure mixtus suptibus ponitur
in loco ubi draco frequentare con
suevit. Draco veniens uno glutito
vitulum in ventrem traicit. Nec
mora viva calx humore solui
incipiens draconem intus accendit.
Draco fontem mox petens quanto
plus bibit tanto plus accendit
et sic a vastatore patria liberatur.

De draconibus opedibus

Dracon opedes
serpentes sunt
ut referente Adelino philosophi greci
dicunt magni atque potentes hu
iusmodi species habent virgineas facies simi
les humanis sed in draconum corpus
desinunt. Veri similiter quidem serpentes credi
possit fuisse serpentem quo in malum suum
primam matrem nostram Eva decepta
fuit. Dicit enim Beda. Eligit serpens
in quo versus est dyabolus in deceptione
primorum parentum habet vultum virgine
um. Sumpsit autem corpus serpentis
dyabolus non sic sumunt anima corpus
vel sicut homo indumentum. Non enim
vivit sicut serpens et dyabolus sumpsit in
quem quiescendo vel potius applicando

s facie(m)que serpentis virgineam de-
monstravit· curiositatis feminae ut
sic simili alliceretur· Omne enim a-
nimal sicut dicit sapiens diligit si-
mile sibi· preterea non reliquam corporis
serpenti similem arborem frondibus
occultavit· Demon autem dyabolus efficere
potuit ut serpens articulata verba Nō
formaret· hoc utique non videmus
sed forte extinctis in serpente
arterias reverberato aere volun-
tate artificiali verba formavit· Sicut
tamen sancti credunt dyabolus per serpentis corpus
loqui potuit· sicut per vates et fan-
tasticos olim locutus est deceptis
gentilibus· Quod salva reverentia expo-
sitorum multum interest ut dyabolus lo-
quatur per serpentem qui non habet ar-
terias et officia ad articulata verba
formanda· sicut locutus est per fantasti-
cos vates qui utique vocales ho-
mines erant· nisi forte velimus di-
cere quod sic serpens habebat vultum
humanum ita ut arterias et officia
disposita haberet ad proferendum si-
c edoceretur voces humanas loquen-
do imitari etc. De emorroidis etc.

Emorroidis serpens est ut dicit
Plinius· de morsu sanguinem
eliciens et dissolutis venarum vincu-
lis totum cruorem extrahens quousque
quod anime est evocat· sedes eius que
est destituta sequitur· De iaculis etc.

Iaculi serpentes sunt ut dicit Pli-
nius· Aprime celerrime incursionis
taliter appellati· Hii alis volantes
arbores subeunt in quibus delita-
scunt· e quibus vi maxima detur-
bati penetrat alias quocumque ob-
viam illis fortuna fecerit· Hic ser-
pens dicitur improviso sagitta volans·

Ipnapis serpens De ipnapis
est ut dicit Solinus genus aspi-
dis trahens· qui sompno quos
mordet interimit· Veneno enim
sompnum immittit qui nullo in-
pulsu deserit infectum· Hunc ser-
pentem Cleopatra apposuit sini-
stro brachio· se collocans in sepul-
chro iuxta suum Antonium ut sic
suo attactu solveretur spiritus
et vitam suam quieta morte fi-
niret· Solinus hunc ypnale vo-
cat· Plinius in ystoria romana
aspidem vocavit et hoc ideo quod
ypnale genus est aspidis etc.

Ydros ut dicit ysidorus De ydro etc.
in Nilo flumine serpens est· Hic cum
viderit cocodrillum aperto ore super
ripas Nili fluminis dormientem
volvit se lutoso limo quo facilius
possit illabi faucibus cocodrilli·
Decoloratus igitur cocodrillus illap-
sum transglutit· Mox dilaniatis
visceribus eius vivus egreditur·
Ydros ut scribit Plinius corbe-
rum placerinus est anguium
Horum iecur reservatur ad remedium
percussorum· Si homines hoc serpente
percussi obtumescunt· que morbum
boam vocatur· eo quod simo bovis
remedium· De ydro serpente flu-

Ydros serpens fluvialis est· viali
nectus qui in palustribus habitat
sicut dicit liber Kyrannidarum· Hic super
aquas pectus erigit· Hic lapidem
gerit in capite· que excoriatus
evomit· visus est etiam evomuisse
se lapidem adiunctis prominentem
deum celi tegere diutius· Huius vir-
tutem lapidis ego ipse probavi

cuidam mulieri ydropice curaui
xi et cottidie mensurabam ventre
eius et descendebat usque ad tres
digitos donec ad locum debitum re
diit Consului quoque lapidem ne na
turalis humor nimium desiccaretur
Idem valet ad omne venenum ad o
mnem fluxum oculorum et omne mem
brum reumaticum **De lacerta rubrica**

Lacertam ut dicit plinius po
tius vermem quam serpentem
dixerunt antiqui eo quod clementior
sunt Sibilat tamen ut serpens cau
damque habet consimilem pedibus gra
ditur capta una ex duobus reliqu
us efferatur est et caro gustu bestio
la prima sed colore dissimilis quia
candidam nigram habet hec araneis
silvestribus vescitur lacerta ut dicit
plinius non incubat oblita in quo
loco sit enixa quia huic animali
nulla memoria est post catulic
rupinit unde in uno quidam
dicunt amatribus fetus devorari
uno relicto pulcherrimo qui se
ipsius matris clunibus imponit
Hic relictus fit ultor fratres su
os vindex occidit lacerte in india
sunt uno pedum xxiiii^or colore fla
genti lacerta habet lingua lucidam
et pilosam **De serpentibus maris**

Mare habet serpentes plurimos
et nullus corpus habet pedes sed
anguillarum more reptunt in fun
do maris et natant cum necesse est
quia pinnas habent Consimiles sunt
serpentibus terre preter quam capite
quia corpus caput est durissimum et
asperum magis maliciosi sunt sepe
quam serpentes terrestres et notandum
quod in locis profundis non manent
sed in profundo litoris et circa sco

pulos maris **De matrice rubrica**

Matrix serpens est ut ysidorus
dicit veneno aquam infici
ens in quocumque enim fonte fuit cum
veneno immiscet Unde lucanus Et na lucanus
trix violator aque **De Naderos rubrica**

Naderos anguis est qui in par
tibus germanie repitur ad
grossitudinem humani brachii co
lore invenitur aureo dorso virenti
... flatus ad nocimentum cedit ut
si virgam recentem cepim ori ipsius
adhibeas corticem eius flatu siccat
ac inceptis palleas ebullire et
et gladium pulcherrimum si ori eius
adhibeas sola lingua gladium in
imo tangens veneno inficit et
serpens usque ad summum gladii
colore tetro ac ceruleo inficit et
~~perveniens usque ad summum gladii~~ ac
si flamma violeta corrumpetur Ho
hoc vento infectus moritur nisi ei
subveniat tyriaca Est autem mo
dus ipsius veneni quod cum hominem
in pede percusserit premonita cau
rit ad cetera membra venenum et hoc
premio excessu caloris cum sit defen
nate aut et ignis qui semper
ascendit Igitur ipsum venenum semper
ascendit quousque cor tangat et et venenum
tunc homo cadit et moritur Est
autem remedium quod homo in pede per
cussus per pedes in altum suspendatur
capite demisso et sic venenum ne
quit ascendere ad cor sed summitate
pedis attingens restat in loco ut
in fine et descendit sicque infectus
locus excaditur et premedicamenta sa
natur Si quis impune ambulare
voluerit in loco ubi serpentes ipsi
habitant vitta ras ... pedes ... ricet
pedes et manus suas membra silig

que periculo patent. et sic serpens
afficiet cum unita herbarum re
mediis membra non audebat
attingere. Sequitur **de prestere etc.**
Prester serpens est ut dicunt
Jacobus et Solinus semper cur
rens ore patenti ac vaporanti
de aspidum genere descendens dia
bus poeta. Oraque distendens avi
dus fumantia prester. Hic igitur serpens
quemcumque percusserit enormi diste
ditur corpulentia velut si ydropi
si laboret et sic moritur. Exulcera
tum eius putredo sequitur sic in ul
ceribus perdi potest etc. **De pharia**
Pharia serpens est ut ysidorus
dicit qui semper in cauda am
bulans sulcum facere videtur. Unde
lucanus Et contentus iter cauda
sulcare pharias etc. **De rutela**
Rutela serpens orientis
creaturaque utilis ad multa re
media ut dicit Aristoteles. Hoc genus serpentis
capitur ab apotecariis et reponitur
in custodiam. In quo notandum est quod
multo tempore sine ulla ciborum ali
monia vivit. Quod et omne serpen
tium genus diu sine cibo vivere
potest sed rutela precipue. **De Sala
mandra**
Salamandra greca
stellio dicitur. Est autem ser
pentis genus inusitatum reptilis in su
is locis ubi naturalis ignium inc
endiis fervor magnum est et animal
quadrupes aspectu horridus
et omnibus animalibus formidabile.
Defert quandam lanam pallidam
de qua zone contexte comburi non pos
sunt. Ipsum animal ut dicunt Au
gustinus et Solinus et ysidorus vivit
in igne et non solum non uritur
sed etiam extinguit incendium. Ser

vat enim inviolabilitatem usque ad consump
tionem ignis quantumcumque vali
di. In Sicilie montibus et aliis
mundi partibus ubi ignis perpetu
us est ibi salamandra nascitur
atque vivit. Capitur autem hec in mo
ntibus. Creatur locus in monte ubi so
let in mediis ignibus habitare. Fit
grandis ignis ab omnibus qui eam cape
volunt et longo ductu ignis
incitatur a monte. Clarioris
grandis ignis splendore salamandra
conspiciens delectata intrat ac
census igne porrecto usque
ad finem sequens retro eam ignis
extinguitur et sic antequam ad mo
ntem redeat a venatoribus capi
tur. Dicunt nonnulli quod solummodo in
igne vivit. Ad hunc utique plerique
auctores diversis locis inscriptis
oportunius contradicunt. Inter omnia
ut ysidorus dicit venenata ani
malia maximam vim habet sala
mandra nocendi. Cetera enim
singulos occidunt. Hec pluri
mos simul interimit. Nam si ar
bori inrepserit poma illius ve
neno inficit ita ut quicumque ex
eis ederit moriatur. Si autem
in puteum ceciderit vis veneni e
ius potantes interimit. Sala
mandra ova gignit gallina
rum more et ex eis producit fe
tus ut dicit plinius. Hec salama
ndra non habet masculum neque fe
minam sed omnes gignunt ut dicit
liber kyranidarum. Cor salama
ndre extinguit ignem. Efficax
sine febrium contra febrium quartanas et hic

iuxta genua ptam sserunt etiam
quod alexander papa ex simili animal
lana vestimentum habuit quod cum
aliquam ad inmundiciam lavari debuis-
set non aliis aquis abluebat
nisi quod piciebat in ignem et
pignem candescebat vidi et ego
zonam ex simili animal lana co-
textam quam ad experimentum virtutis
prevalido igni ffui manu tieci
excepique post magnum spacium que
ferui de igne candentem refrige-
ratumque post horam quietatam
manibus nec in uno pilo salte tene-
ri potui fuisse corruptum De sa-
lamandra ad eliam in enigmatibus
libro versificans dix in persona sala-
mandre Ignibus in me vivens
non sencio flammas has si dextime
tui vogi ludibria saxo Nec tre-
pidante rogo nec scintillante favil-
la sed ardeo si flamme flamanti vo-
re tepesco sequitur **De Salpiga**

Salpiga serpens est qui non
videtur de fatali impunitate
et tamen vim nocendi maximam habet
Significat autem occulti rancoris
vicium quod multos eciam non animum
advertentes inficit et dum extor
de culpa proximo non dimittitur
modum paulatim pullulans
vindicte malum exquirit non at-
tendentes quid a domino dominum sit in
principi exordiis iuris dimissus peta
hominibus nec pater noster celestis dimit-
tet nobis peta nostra **De Stellione**

Stellio ut dicit ysidorus de co-
lore illi inditum nomen habet
est enim tergo depictus lucentibus
oculis in modum stellarum scorpionibus
adeo contrarius est ut viso eo pavorem

hiis afferat atque torpore Signi-
ficat autem eos qui decore nata-
lium honore perditi et virtute cele-
sti contre... sunt illis qui ma-
le agunt Sed ubicumque filii ipsi le-
vant ibi erat lux et constat quod
superuenientibus illis tenebre fugie-
bant etc **De Stellione alterius generis**

Stellio serpens est ut dicit
plinius venenum eius mor-
tiferum est sed fit remedium contra
illud extritus carnibus scorpionis
Semper enim natura indidit ceteris
malis oppositum bonum in quo sub-
iectis et mortuus fuit stellio le-
tigines adducat in facie stel stel-
lionum mag tritum [illegible] oc-
culto quodam instinctu dicitur
congregare stellio scorpionibus
maxime contraria Insequuntur se invi-
cem odio naturali Sed quia stel-
lio maior est atque validior cum
scorpio minimo timet ita ut
in ipso eo sudore frigido perfundatur

Scaura serpens **De Scaura**
est ut dicit Iacobus et plinius
qui cum senescit oculi eius ceca-
tur Ipse vero lumine destitutus ingre-
ditur foramen parietis respiciens
ad orientem solis ut statim oriente solis
radio contra solem intendat oculos
et sic lumen recuperet Sic et il-
li qui lumine spiritualium carent
corda sua mittentes ad solem iu-
sticie erigunt in contemplacione
ut quod illis exterior negavit vi-
sus interius instruat inspiracio divina
et quod negligencia vetuste vite de-
perdit nove vite exercicio statim re-
stituit etc **De Situla etc**

Situla ut dicit Iacobus et plinius

serpens est maliciosus et primus qui
hominem sua infecit. Hic igitur
serpens tanta refulget varietate
ut pulchritudine sua retardet
intuentes. Et quem natura dedit re
ptando pigriorem miraculo suo
stupentes detinet quos assequi
non valet. Est autem tanti feruo
ris ut hyeme deponat pellem
huius morsu si quis tangitur ar
dore igneo correptus successenditur.

Syrene serpentes *de Syrenis*
sunt et syrene monstra ma
rina. Ut dicit experimentator in par
tibus Arabie habitant. Cursu ua
lidiores equis sunt. Et in illis
excis sunt qui habentes alas
volare possunt. Horum tamen virus
est et ita efficacissimum ad inferen
dam mortem ut morsum ante mors
quam dolor sequatur. Significat at
illos qui cum grandi dolore et remor
sione consciencie peccata perpetrat. et tu
ita miseri effeminati sunt ut
se unica ipsa temptatione puniant
tantum quorum peccata secundum apostolum iam
precedentia sunt ad iudicium. Horum
vermis conscientie incipit eos rode
re nec desinet in eternum. Unde ys
Vermis eorum non morietur et ig
nis non extinguitur. *de Scorpione*

Scorpio serpens est ut dicit
Solinus qui blandum et quasi
virgineum dicitur habet voltum. Sed
habet nigram in cauda nodosam acule
um venenatum quo pungit et in
ficit proximantes. Ferit autem obliquo
ictu et inflexo. Nulloque momen
to meditari cessat occasiones in
uenire feriendi. Triduo morte
pertrahunt. qui huius veneno in
fecti sunt. Tradit geminos qui

busdam inesse aculeos maresque
esse sevissimos intelligunt at
que qualitate et longitudine. Apo
lodorus plane pinnas quibusdam
inesse dicat. Psilli homines quasi
sui tempore eo quod venena deme
borum homini sugendo revocat. pe
regrinis malis repleverunt Ytalia.
Quem hos quoque inserere conati sunt
in Ytalia sed in regione vivere non
potuerunt. Videntur tamen aliquando
in Ytalia sed pluresque in noxii sunt
homini qui a scorpione percussi
et putant esse remedio ipsorum ci
nis potatus in vino. Liber kyra
nidarum dicit quod assatus cinnamus
scorpio et datus latenter tabidum
sanum esse facit. lapidem in vesica et
sine dolore mingere facit. Parit ver
miculos ovorum specie quos et pa
rit devorare voluit. illi immunes
sunt qui se clunibus matris impo
nunt. Solis in scorpione scorpio au
dam habet et brachia et in cauda
spiculum. Scorpio in vere oriat
et in autumpno similiter. Scorpio ut
dicit Aristoteles duos habet aculeos Scor
pio terre vivit. Et dicit experimenta
tor porcus niger si a scorpione
percutitur procul dubio moritur.
Alterius vero porci colorum evadit
quoque et si non semper. Si in loco sub
ipsorum scorpionem aceto super
fuso subposuerit illico revivisceret
oleum obstruit acetum aperit po
ros. Scorpius ut dicit Solinus ar
cuato lolie ferit in triangulari

Seps *de serpente qui Seps dicitur*
ut dicit Plinius serpens est
corpore exiguus atque maleficus

pcta

a

pentib;

cui si quis percusserit simul carnem
corporis consumit veneno ac si edaci
tate flamma corripitur. De serpe

Sunt ut dicunt tibus ybie
Jacobus et plures in multis p
tib; orientis precipue in yndia
serpentes tam vasti ut ceruos de
uorare dicantur. et ipsum occea
num transmeare. Dicunt et alii serpe
tes pipere album comedentes. hy
lapides preciosos in capitibus habe
dicuntur. Pliant singulis annis i
ter se mutuo et extunc maxima
corpora intumescunt. Alii coriete se
serpentes qui velut cornua ha
bentes arietum homines exci
ventilando percutiunt. De Tortu

Tortucam de genere tar
serpencium nonnulli esse di
cunt. Est autem animal duorum spe
cierum duob; scutis durissimis.
quasi testis tectum. et hijs adeo mu
nit se ut difficulter perimi possit
etiam validissimis ictibus. caput
habet ut buffo. caudam habet ut scor
pio vocem debilem format instar
galline. Ova eius nociua ad
comedendum veneno immunita caret
sed nequaquam post mortem. Et
enim dicit Ambrosius. Venas illius si
quis post mortem nudo pede cal
cauit. veneno statim inficitur. Tor
tuca femina ut dicit Aristoteles non habet
nisi unam viam exitus superflui
tatis quamuis habeat vesicam. Du
as enim vias exitus superfluitatis
habent animalia que habent vesicam
Est quoque vesicam contra omnium anima
lium naturam que sunt plumas uel
squamas uel corticem quia o
mnia ista non habent vesicam.
De Tarante qui est de genere scorpionis

Tarantus serpens est ut dicit
plinius de genere scorpionum
prius est penas habens volatilis est
et perniciosus. Vnam quemcumque pu
pungit moritur nisi ei subueni
atur tyriaca ut remedijs me
dicine. Hos plures habet ytalia sed
multociens innocuos. Oriens
vero habet multos sed semper veneno
sos. Viuit pluries diebus xx et a
plius sine cibo. Occisus et putrescens
in oleo est ipsum oleum remedium
contra venena et puncturas tara
tis sequitur a. De Tyro serpente

Tyrus serpens est in montibus
paduanis sex uel septem
pedes habens in longitudine gra
cilis tamen multum et grossior in poste
rioribus quam in anterioribus. caudam
paruam et acutam habet ad longitu
dinem palme. Graditur super ventre
costas habens quibus insensibili mo
tu instar pedum mouetur in maneriem
cursus enim velocissimus saltus eius
inestimabilis est. Cum currit aut
graditur caput et collum usque ad
ventrem et costas erecta insensibili
ter tenet. Nulli nocet nisi grauiter
infestetur. In dorso duas lineas ru
beas habet. Carnes putrescentes inci
bum et potum dantur contra lepram
et sunt semper efficacissimum reme
dium. De tyro qui tyr dicitur

Tyrus ut dicit Jacobus
libro rerum serpens est
in partibus yericho. Circa solitudines
yordanis est autem serpens infes
tus auibus et animalibus maxime
omnibus auium que utique cum ipsis ani
bus comedit et transglutit eius

No bn

carnes confecte quasi electuariu
cu quibusdam que admiscent' ome
toxicu venenu expellunt et cura
diacunt Hec confectio tyriaca dia
fferunt nonnulli hunc aut p̄ssioez
xpi nullu fuisse remediu et
infestu hominib fuisse maxime/q
tigisse aut ipa die qua xpus
in cruce suspensus e bini exlhijs ser
pentib infestatissimu cu ptes
in lign̄ ophensiuni radlaty xpi i
cruce suspensi et ex illa die ome
genus ipius serpent' suscepisse
virtutem i effusione sanguinis xpi
remediu efficacissimu contra
ome venenu dco/ Draconis ge
nus intra illa e ubi tyri serpen
tes sunt intra ethyopie et de
ipo accipit tyriacon genus vene
ni qd e irremediabile malu
Cuius aut contra ome venenu ty
riaca valeat contra ipius tyri ve
nenu qd di tyriacon nichil va
let Tyrus serpens senectute confec
tus pellem sua qz mo deponit
sub excoriat coriu qd e int oculos
los ita ut si nescias bestiam ceca
putes Deinde aufert coriu capi
tis et h' i una nocte et una die
Capite n'o spoliato reliq p' cor
poris deficiali spoliat Cuius aut
spoliaty fuit h' modu restitui
embrionis Est genus tyri pau
longitudinis cubital pilis hispi
pidum ptotum corpq cuiq mor
sus putrefacit vulnq incuratu e
subinde occidit Tyrus indie p
incopie e sup modum Tyrus o
uat intq et antq expediatur
sit animal reptilat o simile etc

Tyliacus ut **de Tyliaco etc**
dic liber ~~rerum~~ vnius ang
nis e in pluribus orbis ptibus
frequenter visus qui vnus tyliacy
di a tylia arbore eo qd de illa i
tinseus in arbore medulla na
scit Hic quippe natq medul
lam prius deuicam ipm lignu i
terius sui et int se depascit
donec consupta intrinsecq arbore
cam cogat adruina Hic ign
anguis admiglet ex crescere
mole et pendulibusqz insidiari
signat aut remorsione mor
talis pcti ecia cu indubio indi
ciu pcti Nullq qo indubio dis
crimi se committat sz dubiu di
mittens ill que certa sunt gaude
cius imitat Ideo cui qd dubie
tatis scrupulu recipit picul
certitudinem incurrit sic ysha
uemes de iudea i bethel adcor
ripiens regem ieroboam sb dubio
suggestione falsi pphe recepit
et id dino iudicio mortis c
titudine pleone incurrit Tales
ignt aliqi indubijs immorates
paulatim p incuria time pica
lum minq ac minq incapiunt
et dum no pauet mala dubia
incidunt picula certa destruitur
vbus inter contemptis dubijs q
stare potuit scom incrib certis

Vipa ut dicit **de vipa etc**
Jacobus ephing cysfoderg s
peus e sic dca eo qd vi pariat cui
natu tradit qd moritur igitur p
cone pr / mr no impetu necatur
voluptate cu libidinis femia
quasi insania usa caput maris
ore receptu pstringit et scindit/

Cuius cum adpartum venit tempus
erit catuli non expectantes matu
ram nature solucionem corrosis eius
lateribus cum matris interitu erumpunt
Caninas tamen habent aurium loco et
tres tamen dentes morsus eius irre
mediabilis perhibetur In more quoque
ut Platonis indicat quod utique scie
bant illi qui cum Paulo mare
enavigaverunt et ipsi invadente ma
num Pauli eum credebant in more
gerendi subito casurum et mori
Refert magnus Basilius et Ambrosius
quod si quis vipere mortue venes
manente calcaverit gravius quam
venenum noce perhibetur et ireme
diabile vulnus sepe Exta eius
valent contra omnium serpentium ictus
ut dicit Plinius Dicit experimen
tator etc. vipere tunicam idest co
rium quod iaciat quando innovatur in vino
cocta dentibus dolorem mederi Adeps
vero eius tollit caliginem oculorum
Dicit Phisiologus quod vipera facie
humana gerat usque ad umbilicum
ab umbilico vero usque ad caudam
figuram cocodrilli creatus dicitur
habet quasi foramen acus dicit
et ideo non posse concipere more cete
rarum bestiarum sed tamen post Plinius
multo verius ac credibilius dicit
unde ut potest ratione persuasior De
vipera enim refert in quibus matre
gravida adpartus piendi venien
tem singulos singulis diebus exclu
dere et quia multi sunt fetus propter
xx^ti numero ceteri qui excludi non pos
sunt et remanent ultra tempus debi
tum tarditatis impacientes perrupit
latera occisa parente Vipera intra ...
hyeme Hic serpens cum sit inter omnes
serpentes crudelior sit adse

mina tamen sua blanda est ut dicit
magnus Basilius et Ambrosius Vi
pera enim absente requirit femi
na absentem vocat et blando p
clamat sibilo atque ubi comparem
advenire senserit venenum evo
mit reverencia uxori defensus ve
tundatus ac gratiam nupcialem
cum non observo omnis incapax con
iugem repudias tuam et putas
sepe mutunda et sibino deserit
die suspicaris adulterium et stulte
inquisita cum quasi cognita exe
queris iniuriam Depone asperita
tem morum cum te sedula uxor oc
rerit expelle indignacionem tua
non es dominus sed maritus non an
cilla sortitus es sed uxorem Expli
cit liber de serpentibus Incipiunt
capitula de vermibus omnibus

Coniux

Generaliter de vermibus

Apes | Leo qui et mir
Aranea | micaleon dicitur

Adlacta	Formice yndie
Buffo	Locuste
Buffo cornutus	Lanistas
Blatte	Multipes
Bombex	Musca
Bruchus	Opinacus
Cerambolas	Papiliones
Cicendula	Phalanga
Cinomia	Pulices
Cinifes	Pediculi
Culex	Rana communis
Cantarides	Rubeta que et
Crabrones	rane dicitur
Cymex	Rana pusilla
Cycade	Rana torrens
Eruca	Stelle figura
Fficulas	Spoliator colubri
Formica	Setha
Formicacorum	Emprestis

Explicitunt capitula incipit liber nonus de vermibus p° gnalit

Generalit pmo de vermib dicendu e. Vermiu
insectoz i vmiu ut dr
pluriq ht sanguinem u
i modica qntitate Insecta aute
dr omib iunu pnalgico Cruda
iunes sne pedibus sunt ossa
ty intus ht ut serpentes hij
repunt pluriu Alij no sunt qui uel
la ossa ht incorpe pedesqz uel
los et hij pocius trahut se quai
rugis quibusda subtilissimis in
cute extens pquas repunt aut
monet Alij aute qui duos pe
des ht aut quatuor hij curut
zhut aliquatulu sanguis Alij u°
qui ht plus qm 4or pedes cia
curut sed sanguie prsus caret
et hc quia sanguis tust i nutri
mentu multoz pedum vel qr
motus mltoz pedum adnichi
lat tantillu Sanguis qui e in
alijs vmib paucoz pedu com
iuni ml gens humorem velut
sanguinem ht Aliud uo vmiu ge
nus e qd pedes ht zgraditur
zmichilos pinnas uel pocius me
branas ht uolando adetha su
stollit Hoc genus vmiu folijs
arboz maxie vivit roditqz de
tibus Nonulli uo iunes extile
uolancium sunt uo rodentes sed
pocius vivunt exhumido aeris
luiui quia cu estate desinut ex
pocius excorrupcione nascunt
qui exsemie Aliud uo iunium
genus e qd cu estate quide inci
pit et cu posuit marboribus
aute domicilijs i hyeme semen
cu estate sunt ananet qz semia
putib mortuus phyemem et
uno tpe pcedente aeris serenita
te zsolis calore animant advi
tam Aliud uo iuniu genus e qd
hyeme qdit iacetqz velut mor
tuu et cu adestatem venit re
nonat adviram vmes qualit
sedm nutimeta elemetoz colo
res uel potencias scrunt ut q
multu ht deelemto ignis aeri
sursu petat qui multu deaere e
runt velocius qui uo multu det
ra uel aqua tardiores sunt Tra
em et aqua deprimut zaggrauat
ignis et aer sursum tollut et
agitant Sic ista omia creatu
raz ordo disponit De apibus

Apes ut Ambrosius refert in
omni genere animaciu com
mune sobolem ht vna omes
incolut mansione vnius pate
claudunt limine In commune o
mib labor comunis cibus comunis
opacio comunis usus zfructus e
comunis uolatus Quid plra comu
nis omib generacio Integritas q°z
corporis virginal omib ~~generacio in~~
~~tegritas quoqz corporis~~ comunis
zpibus cum neqz ullo int se co
cubitu miscent nec libidine
resolunt nec partus doloribus
quaciuntur. et tn subito maxim

omnibus

filiorum examen emittunt. Ipse sibi
regem ordinant, plebes creant et
licet posite sub rege sint, tamen libere
sunt, nam prerogativam iudicii tenent
et fide devotionis affectum, quia
et tamquam a se constitutum diligunt et
tanto honorat examine ut nunquam
contra illum aliquid controversia vel discor
dia moveatur. Nec mirum quia circa
regis semper pietas circa regem po
puli obedientiam conservat. Plurimum
circa ipsum inter omnia volatilia ver
mium animalia inter precipua anim
alia est in apibus. Mella contrahunt
succum dulcissimum atque subtilis
simum atque salubrium favos con
fingunt et ceras mille adusus vi
te laborem tollendo conficiunt. Ha
bent primatum consilia et adducuntur gre
gatim volant. Nec mansueti ge
neris sunt nec feri estimentur pro
pter ingenium. Hyeme conduntur, esti
te nulla tamen cum precelium sicuti occu
pit dies fructibus nullis nocet
nec mortuis floribus quidem. Pro
pulum abodoriferis(?) sed etiam a fetidis
herbis mellis alimonia sumunt.
Tam semper volunt esse in floribus
et magis bonis quam malis odo
ribus delectantur. Effugiunt enim fetida
natalia(?) sed quoque ipse mellis ali
monia in eis vivit. Demorantur
operantur infra sexaginta passus et
subinde consumptis floribus in proximo
speculatores ad pabula ulteriora
mittunt. Nocte deprehense in expe
ditione excubant supine ut alas
suas a rore et pluvia protegant. Ca
pes strepitum faciunt in volando
per aerem intemptum inter alas et
corpus. Inter distribuuntur apud
plebes. Omnes reges et quam pluri

pes inter apes. In uno enim alveo unus
tum imperatorum insignibus donatur. Hic
forma semper egregior est et duplo
ceteris maior, penne eius brevio
res, tibia eius erecta, ingressus
in fronte quandam maculam quasi
quodam dyademate candidatam
vultum et nitore avulso differt. Con
stat inter auctores quod imperator apum
nullum habet aculeum, maiestate tamen
armatus. Et quia natura illi nega
vit aculeum, humani regni imperator
hoc caret a simili. Prima igitur pars
apum illarum que matres et cunctarum
sunt ceterisque maiores existunt. Secunda
pars est iuniorum apum que vigore
multo opera prestantes quasi disci
plina quadam matribus subdite
sunt nec quicquam agunt sine ma
iorum imperio. Tertia pars est apum illarum
que fuere dum hec sine aculeo sunt
velut apes imperfecte. Hec sunt qui
dicentes et fimicia(?) primarum et vete
rum apum. Has primas expellunt
inope tardantes sine clemencia ne
cant. Verum opere tamen sed inflictu eorum
adiuvat matres ad calore con
fecte turba. Cum mella ceperint
maturescere abigunt eas, que cum
aliquando exire noluerint, multe sin
gulas egresse iugulant. Sic
matres mediam partem apum quasi
deterius satis et sibi sufficere pote
res expellunt. Ille vero egresse lo
cum sibi querunt ut possint prosperi
sue sibi protinus educare. Operantur
quadam disciplina cum aliquibus
ex matribus quas magistrantes ha
bent, imperatorem suum iuvenem
sedula reverencia comitantur. Iunio
mense, ut dicit Palladius, custos
apum debet esse attentus, quia tunc novelle

De

apes vastitatibus animis vigent
ut temissi fientur effugiant. Bi
biduum aut triduum arctius tumul
tuantur et muniunt. Tunc primo ex
eunte rege plebs omnis insequitur
et nondum. Ut si uno loco vel
uno ramo arborum se suspenderint
et unius uberis continuatione pendebunt
noveris aut unum regem esse omnibus
aut reconciliatis omnibus manere
concordiam. Si vero duo vel plura u
bera se diviserint discordes noveris
et tot reges esse quot ubera comprehendes.
Uncta quoque manu melle inter ube
ra magna apes discutiens et com
prehendes reges quos ex magnitudi
ne recognosces. Electori senatu ce
teros conquassatis. Opus mansionum
castrorum more disponunt. Primum se
dibus tres ianuas statuunt ne in promp
tu sit quod invitet furum statim.
Novissime maxime implent melle
~~ambitu~~ ceris architectatis eas do
tant dispositiones illas cellarum
indiscreta laterum equalitate compo
nere ac tenues inter domos cepta
ceris suspendere, stipare mella et
intexta floribus contra nectare quo
dam distendere. Est autem in initio
mel ut aqua dilutum et primis
diebus fiet ut mustum, sese purgat
vicesimo die crassescit. Mox obdu
citur tenui membrana que fervo
ris ipsius spuma concrescit. Hec dis
positio apum cames ipsis immatu
tinus est donec una excitet gemino
aut triplici bucinio. Si dies fu
turus est mitis prediminat ymbres
ventosque tunc provolant universe.
Si vero turbidus futurus est dies
tunc se continent tectis. Cum igitur agmine

ad opus processit alie flores aggre
gant pedibus, alie guttas ore ac
quandam lanuginem totius corporis
ambitu. Videas omnes certatim deservire mu
nere, alias invigilare querendo
victualia, alias sollicitas de cas
tris et adhibere custodiam. Alias
futuros explorare ymbres et
speculari concursus syderum. Quibus
etatum adolescentia ad opera excur
rit et supradicta conquirunt. Seniores in
tus operantur. Que flores comportant
prioribus pedibus femora onerant
tote onuste remeant sarcina
pendente. Excipiunt eas ternae qua
ternaeque exonerant. Sunt etenim intus
officia divisa: alie struunt, alie po
liunt, alie suggerunt, alie distri
buunt cibum ex eo quod allatum est.
Neque enim separatim vescuntur ne in
equalitas operis et cibi fiat et temporis.
Amira observatio operis. Cessantium
inertiam notant, castigant,
mox et morte puniunt. Amira mun
dicia cum eas admoliuntur immo
omnia. Nulle inter opera spurcicie
iacent. Quin et excrementa operanci
um intus ponunt ne longius rece
dant, ut congesta in unum locum tur
bidis diebus et operum ocio foris
efferunt congregatim. Cum advesperascit in alveis strepunt minus ac
minus donec una circumvolet eodem
quo excitavit bucinio quietem
capere imperans, et hoc castrorum
more. Tunc repente omnes conticescunt.
Domos primum plebeis edi
ficant, deinde regibus. Si spes
largior proventus adicitur con

plati

vermib

tubnacula palacia imperatoribus
sitiunt ex una parte aliud extruunt
ampla magnifica atque separata et
ceteris eminenciora Imperatores
plures in uno opere inchoabant Ve
niunt que proterea soboles sed cum ad
ulti esse ceperint omnes concordi suf
fragio deteriores necant ne dis
trahant agmina et excitent sedi
ciones hic considerandum irraciona bi
litas prelatorum qui sepe deteriores
platos creant ut indices et dig
nos atque necessarios quantum adde
bita potenciam quodammodo necant
dum reddunt inutiles videtes con
trario quod apes animalia minu
tissima et racionis inexperta na
turali instinctu concordi suffragio
deteriores necant ne distrahant
agmina et excitent sediciones frequentem
quamobrem perficient magna inter e
ruditos et subtiles fuit questio de
primum cum coitus nisi sit inventus plu
res digniores estimarunt eas sic ut
que procreari de floribus Alii vero dixe
runt unum esse mare qui appellatur
imperator precipuumque magnitudine
eminentque tamque mare feminas quasi
tari non tamquam ducem Quorum horum sen
tencia improbabilis est cum coitus inter
tanta subtilissima argumenta in ve
stigatibus late minime potuisset col
liniarum more incubant fetus
Et quod mirum primo videre vermiculus
candidus ita ut pasce videatur
Imperatorum vero fetus statim mel
lei coloris est ex electo flore et ex
omni copia fetus Nequaquam vermi
culi speciem impuravit sic certi quod Unde
statim penniger cum propriorum turba
forma suscipit Anima plebis circa

imperatorem suum obediencia Cum per
dit una cum totum agmen et circa
eum globatur cingitque eum ac protegit
Reliquo tempore cum populus in labore est
ipse operantes circuit simul exhorta
tionibus plebis in immunis ab opere Circa e
um satellites quidam lictoresque se
mi sunt assiduique custodes aucto
ritatis eius Non facile circuit pati
non foris procedit nisi migraturo
agmine id multo strepitu intelli
gitur Ante aliquos dies murmurant
inter apparatum indicere diem tem
pestivum eligentes ambitum nulle
e domibus exire audet nisi rex pro
fuit egressus et volatum sui neu
dicavit preparatum processus aut
predolencia rura ubi inchoantes
orti floribus ubi frigides rivus pro
cumina ubi amena riparum illic
ludus alacris invectus illic ca
pestre exercicium illic excursus sua
vis in floribus in herbis dulcibus
curiose scrutantur redolencias
expiri Tunc post pastum iterum per
aggregate plaudit canunt Sunt
eum grata uniusque vocis sue in in
mune suavitate quam nos ficto ter
barum sonitu videmus primo leuiter
immitteri quo crepitu ad excitan
dos animos in vigorem res apta
estimatur Huius tubarum cantibus
imperatorem apum turme tandem
gestiuntque singule amare regem
magnanimum etiam et gloriosum
fieri Si quis aliarum imperatorum tu
pens iuxta destruxit non effugi
et agmen Cum perdunt sic una
queque illi proxima esse cupit et in of
ficio illius se conspici gaudet frequenti

humerorum sublevat validiores ex
toto portant Si qua lassata est
aut forte oberrarunt odore psequ
tur ubicumque ille pcedit ibi certa
men castra sunt Semper imperato
re penso totum tenet agmen a
misso dilabitur migratque ad alias
ubi imperator est Et utique sine impa
tore esse non possunt Eos si in alvo
aliquem meliorem desperant impetu facto
in proximas irruunt rapine proposito
At ille contra erigunt acies et exali
is quoque decanus etiam ipse dimicat
easque acies contrarias duo impa
tores struunt Hec rixa maxime fit
pro comprehendendis floribus Et eius dimi
catio iniectu pulverum aut fumo
tota discutitur reconciliantur vero lac
te vel aqua Sunt etiam apes ru
stice vel silvestres aspectu horride
multo iracundiores sed labore et
ope prestantiores urbanarum sunt
duo genera Optime sunt breves
variique et in totum brevitate compac
tibiles Deteriores vero longe sunt
ad similitudinem vesparum deteri
me ex hiis pilose Inpontho apes
sunt que bis in mense mella fa
ciunt Sunt autem quedam que mel
lificant in arboribus alie vero sunt
que subterra triplici cerarum ordi
ne uberrimis proventibus Aculeum
apibus dedit natura ventri consertum
Ad unum ictum hoc infixo quidam e
as statim mori dicunt alii dicunt
quod nequaquam nisi in tantum ad
acto ut intestinum sequatur perdito
itaque aculeo mella facto eas fa
cere negant Odio habent fetidos odo
res pariterque fugiunt unguenta con
fecta infestant eas Impugnant no

eas natalibus inimice papilio ves
pe crabrones sed et hyrundines
talie similiter aves dissipant eas
insidiantur et hiis adaquantibus ra
ne Hec sentire apium ictus nune
tradunt Inimice sunt hiis oves
difficulter se lanis earum explicantibus
Cancrorum etiam odore si iuxta co
quatur examinantur Sed et odore mor
tuorum commoriuntur ipse Si quis
eas fusco perfundat oleo ipse ne
cantur eo quod obstructis poris aere
non spiritum haurire non possunt
contineque si quis aceto oleo mor
tuis superfundat illico reviviscunt
eo quod vis aceti cito poros qui co
strictione olei obstruuntur humore
deaperire Ala apis ut dicit aristoteles si
abscisa vel effluxit nunquam renasc
itur Apis manet in alveis die
bus frigorum et comedit de parato
cibo Manet ante tantummodo abor
tum pliadum usque ad unum tempus
est et inimicus vel papilio nec
hoc venomo nam ceras depascit
et relinquit excrementa quibus tere
dines gignuntur Index horum tristicia
et corpor similancium more cum
tant exequias Imperatore ea peste
consumpto meret plebes Hec sunt signa
dolorum Non quesunt cibos nec
procedunt Tristes glomerantur circa
corpus imperatoris precantesque exa
nimem lugent Tunc nisi eis
subveniatur fame moriuntur Et
dicit experimentator apes insinuant
quod cum tetigerint flores arragus ba
silius Apes quoque cum impugnant
aliquem dimittunt animam cum aculeo
sunt in tolle Audiat Xanthi quibus

mandatu est nulli malu p malo
redde sed i bonitate supare ma
licia plurimq inimici e etiā ill
repugnante fumo inimica e etiā
illis nebula aranee quoqz maxi
me ill hostiles sunt cū puale
ciunt et intexunt enecant illas
hylaritate et nitore sanitas esti
mat gaudent plausu et eris
tinnitu eo q conuocant unu in
unu e ipas sensu auditus habe
effecto ope educto fetu functo mu
nere omi excitatione lēt sol
lempne occupatur inaptio malu
qz dite demu ad alueum redeunt
Vita longissima e septenis annis
Nunq ultra decem annos durare
dicit Omnt qui mortuas ī eam
nispe dicunt Si intra tectu hyeme
sueint ac deinde ad solem uno te
pore apponatur effici possunt a
pes deuentribus bubaloꝝ cū fimo
obrutis Virgilius dic hac fieri de
iuuenci corpe exanimato sic de
equoꝝ corpibus uespe et scrabrones
et de asinoꝝ scarabei et nondū
q apes que de bubalis et iuuencis
sunt coeunt uelut muscę sed i
fetu eadē se natura que uis a
pibus mel capiat inplenilunio
sereno die Abrumpi statim et resi
lire guttas uilitat indiciū bo
nitas uero pbata est ut sit odori
feꝝ et exire dulci glutinosū ac
pluciduz cū eximunt mella a
pes abigi fumo utilissimū est
ne irascant et mel auiditate
uorent ffumo tenebriori igna
nia earꝰ excitat ad opa Nam
dum nimis incubant fauos liui
dos faciunt Rursus fumo nimio
infician cuiq ī iniuriam celeriter
mella senciunt Mel calidum est
i primo et sicut in secdo gradu Mel
pseruat et mundificat Immedi
cinis ponit ut amaritudo spez
eius dulcedine temperetur In e
lectuarijs etiā cū puluib9 mixte
ut diuinis ī maiori efficacia p
seruent cont frigidos humores
stomachi & mel cū aqua calida
extrgit et soluit Ad sciacc cum
clarificationem ualet lotum ex mel
le et aqua suppositorium etiam
ex melle apposito īcesti admixto sale
multum ualet febricitantib9 et ta

Aranea ex uisceribus De aranea
suis ut muscas capiat
subtilissima recia texit Cuius ḡ
cum se pcaptura muscaꝝ adeo fre
quent ut sepius uacuata mor
te deficiat Eciā ḡ tu ubi dei p
dicator et doctor nunq negligere
debes recia quasi retinacula funde
de intimis pcordijs tuis nō ut
muscas ī animis glie capias uani
tatis sed ut sedulis ac placidis
amonicōib9 indefessus capias au
dientes Vnus eni uir qui ī sapie
cia meditabi et Est eni int ra
raneis quedā lanifica subtilitas
opis mataria sufficiens Hec tam
modesto unguie tā tereti filo tam
equali stamie deducit opus ut
omem artem homi imitetem de
videat e medio eni texe incipiēs
circinato orbe subtegmina annec
tit paribus interuallis Cr9 si sub
inde captura inciderit qui ei uigi
lans et paratus occursus Cum at
saciata fuit alias muscas q recia
inciderint qd ex superfluo e dili
genter inretire solet ne euadat

nō mel

pdicator

ut cum iterum esurierit. abinuicem
capitum spatio inueniat femina
putatur esse que texit. mas qui ve- a
natur. Ita varia fieri multa genera
aranearum quemnunt climatibus pluri-
bus vermiculos omnes similes pariunt
autem oua inter telas. Rapiuntur cor-
no aranee sine coitu ex corruptione
ut poete expulsione atthomorum spu-
to hominis prius. Sic ergo quod ara-
nearum coitus maxime in vere sive
est hoc in principio estatis. Hec cum
non coire voluit femina attrahit
marem per fila tele et mas similiter
feminam. nec cessant donec coniungantur.
Aranea fugit humiditatem grossam
et siccitatem solam. Delectatur at
in die spatii. Item sereno texit
nubilo non texit pluuiis. Omnit-
tit ex ipsa auguria falsa gentilium
tempore incremento annorum in-
tuitus telas suas aliquando attollunt
Brutto viuunt ideo nulla earum in-
terit fame. Non venatur aranea donec
nec reparauit quod in principio est detex-
tum. ut dicit experimentator. Tela
aranee vulnus supposita seruat in-
sine tumore et corruptione. liberat
Aranea se filo in capite serpentis
porrecti sub umbra arboris tuta
quia morsus eius est ut terebro
ipsius apprehendat nec deserat us-
que ipsum ad mortem. Ymbrium signa
sunt cum telas suas altius attol-
lunt. Sequitur a. De adlacta etc.

Adlacta quamuis sit colore dis-
similis salit tamen ut locusta.
et hys signantur illi qui nequaquam
sedum aptum mansiora adquirunt
bona tendentes eternam. adtrinsecu- a
cia temporalia longissimis affectibus

extenduntur. Oua edit adlacta ex
quibus procedunt fetus uno tempore et
etiam opus in ipse tamen remuneracionis fac-
ta ut ex hys recipiat fructum salu-
tis eterne etc. De bufonibus etc.

Buffones ut dicit liber rerum
inter alios limices deputatur.
est autem reptile venenosum visu ipso
[illegible] adtactu sordidum.
terra vescitur et hoc pondere et men-
sura cenatum eum concludere in antro
ni possit pede. hic illi precibus cotidia-
no est timet enim ut sibi precibus ter-
ra deficiat. et hic significat avaros rapi-
dos. De alio genere bufonum

Bufonum quod cornuti dicuntur
genus est in partibus gallia-
rum quod nomen habet cornuti et hoc
a pronis nostris quod cornizare videtur.
colores habet duos. tertium atque ce-
terum vere procreant et tunc edunt
voces tubarum more. Inuicem reddunt
voces duo et duo. In sola gallia vi-
vunt. vocis se elate produnt voces
et mute sunt. et hii signant predica-
tores qui nisi inter cognitos et in
terra sua predicare nolunt. non at-
tendentes ypone prophete indicium qui
propheta inobediens deo factus certo die
est addeuoratum. De borace que est

Borax de genere bufonis de genere
est que facie vero bufonis
habet. Tamen animal est venenosum
sic dicit experimentator. Unde propter vene-
ni quantitatem quam tangitur inflatur.
pugnat cum aranea et aranea vin-
citur. et hoc quia cum frequenter boracem
pupungit et ille se vindicare non
possit interim excubat inflando quod
medius accipiat morsus boracis.
pessimum est et insanabile efficit.
Lapidem preciosum in fronte nutrit.

per quo ostendit bufo cuius capud lapi-
dum sunt bini albus et [?] melius
aliud vero fuscum et nigrum est et in
medium sui oculum qui parum colo-
rem ceruleum imitatur et hic nisi vivo
extrahitur melior. Hic lapis in abdomen [?]
sumptus intus homines mala sana-
re dicitur. circuit enim intestina et cum
anteriorem [?] regionem egre-
ditur. Sed aut glutiri integer
potest. borax herba speciali utitur
qui extinctum habet oculum et inde vi-
sum recuperat. Bufo in locis
humida et marcida libenter habi-
tat. odit claritatem solis nec eum
de facili videre potest. Nocte ambulat
et maxime vias tritas vestigiis ho-
minum pedem quiescit [?] et abditus o-
dorem vinee florentis fugit. Crescit
aliquis ipse magnitudine incredibile
in partibus hyspaniarum optimum bo-
rinam [?] genus et illud [illegible]
lapidem portat quem gallice
crapadina dicimus latine vero bo-
racem abavinali [?] a quo genus
portatur veneno [illegible]
dicitur. Sequitur de blactis.

Blacte vermes sunt a calore
incipiunt ut ysidorus dicit
Siquidem compressi manum tingunt
unde ablacteum colorem habere
dicuntur. Hic vermis lucem videre
non patitur et hic ingratum [illegible]
re [illegible] musca lucipeta est. blacta
lucifuga est. per noctem enim tamen am-
bulat. cum ambulat in tenebris
ignorancie nescit quo vadit. cum
aut in die intelligencie ambulat
non offendit quia lucem [illegible] mundi
xpm videt etc. De bombace etc.

Bombax ut dicit plinius vermi-
culus est massima [?] procurans [?]

hic luto fingit nidum tanta du-
ricia ut spiculo non possit perforari
in hiis terris largius faciunt quam
apes. deinde maiorem vermiculum
araneorum modo telas texit ad ves-
tem luxumque feminarum que bombicina
appellatur. texere hoc est anima sedula
consuetudine ordinatam corporum ra-
mi dispositionem ut secundum quam
xpus in suis membris tuo exem-
plo velud ornamento vestiatur.
dicitur tibi in canticis quam pul-
chri gressus tui in calciamentis filia
principis etc. De bruco secundo [?]

Brucus ut dicit glosa mi-
nor est corpore quam adlacutum [?]
minusque insultu valet. fulvi
coloris est. hic olera herbas et
frondes arborum amaro morsu
depascit nulliusque in loco remedium
ubi multitudo occurrit et nihil sig-
nat detractores secundum apostolum deo o-
dibiles. brucus plus ledit quam
locusta ut dicit experimentator etc.

Cervus de cervo volante.
Cervus volans vermis est ad magni-
tudinem humani pollicis niger est
alas habet et volat frontem in modum
cervi cornibus armatum [illegible] capud
abscisum aliquamdiu vivere perhibetur
amisso corpore petit fugit quicquid
cornibus apprehendit. De cicendula

Cicendula genus est scarabeo-
rum ut dicit ysidorus. Hoc
nomen habet eo quod volans vel gra-
diens lucet. Est autem vermis instar
musce parve per multas mundi par-
tes videtur sed maxime in ytalia. diebus
quindecim ante solsticium estivale et
quindecim post solsticium volat. Neque
cum die sed tantummodo nocte volans
scintillarum modo inter tenebras ful-

Anima

detractores

[ci]cindule radiat adeo ut si eum in te
nebris videas exalaciones scin
tillarum putes. In mundi papie
fulgor ille est et dum volat
magis quam cum complicat alas mi
nus videtur. Virtute mirabili
preditum invenitur. Nam si quis
tres ex ipsis vermibus comederit li
bido in eo penitus extinguetur
et hoc experti plurimi probaverunt.
Vermis iste qui operibus lucidus et
fama vivit inter mundi tenebras
lucet a tenebris non comprehensus
luceat ergo opera vestra bona coram
hominibus ut glorificent patrem qui
in celis est. Sequitur de cynomia
Cynomia vermis est ut ysi
dorus dicit que grece vocatur
musca canina. Nam cynos grece
canis vocatur. Hec musca importu
na est auribus catulorum et libet
eas frequenter excruciat semper
circumvolant importune. Ubi vero
catulos pigros invenerint ad
excruciendum se usque ad sanguinem
volatilia procedunt. Et musca significat
dyaboli suggestiones si quis
in excruciendo negligens mentis
aure receperit usque ad consensum pec
cati delectationis volatilia infliget
cum Abraham ergo abigere muscas
et volatilia malarum cogitationum
et hec in ligno que est signum crucis
in baculo enim venit David ad go
liam in baculo Jacob transiit Jor
danem in impetu temptationum
cogitationum malarum que sedem
sapiente separant adeo. De cyni
Cynifles ut dicit liber phis
terre vermes minimi atque vo
lantes sunt hijs flagellatus le.
egyptus a moyse. Aviceliti peru

dum sentitur et hec maxime hominibus
pungunt ut adelinus dicat quibus
dam aculeis dormientes acui sanguis
posse dolore. Sunt in locis ubi habun
dant earum plurimis delicati homi
nes rete expansi circa lectum habere
solet ut per hec cinifles ad nocendum
subire non possint. Rex ergo tibi
ex assidua lectione et oratione men
tis custodiam ne intrare possit
dyabolus ad nocendum. De culice
Culex vermis est ut dicit ysido
rus et sortitur nomen ab a
culeo eo quod sanguinem sugit. Habet
enim in ore fistulam in modum sti
muli qua carnem animalium terebrat
ut sanguinem bibat. Et dicit experi
mentator culex lucem diligit. Ita
quod si aliquis ad lumen venit ysido
rus culices acida petunt et dul
cia fugiunt. Ut dicit plinius. Et in
hijs comparantur detractoribus qui ma
la opera hominum semper sequendo vena
tur et nullum bonum curant. Ut
recitent ad exemplum. De talibus
in cantico deutronomii fel dra
conum vinum eorum et venenum aspi
dum insanabile. Qui in via vel dor
miens culicibus libarari vis allium
comedas et non vexabunt te
Cantarides. De cantaridibus
des vermes sunt qui in sum
mitatibus ramorum fraxini vel aliarum
arborum ex humore ipsius generantur
convalescentibus se crucem sub alas per
fecte concipiunt. Volantque per diem
nocte vero in unum globum pariter
congregantur. Hii vermes colore vi
ridem habentes auro sub solis radio
micant circa augustum mensem
de nocte in remedium colliguntur.

lux

et

dra

necantur in aceto mersi mortue vero
vino suffuse super membra quecunque
volueris subula parvo ferreo instru-
mento formato ponuntur cuiusque appli-
catione adustione sufficiunt vve-
stiam cane vespa cum acu aureo
vel acumine festuce in locis pluri-
mis perforata humore malum
eicit instar cancri tamen valetudo eius
cicatrio per dies xv quam ultra con-
terunt infra annum De crabronibus

Crabrones ut dicit plinius
materiamque subtilem degustant
horum celle sex angulares sunt
tere aut corticaraneose fetus ipe
inequales et barbati alius evolat
alius in aqua cum alius super terram
alius intra alius in vermiculo per-
venit carne vescuntur crescunt in
plenilunio hyeme recondimitur
Auctores dicunt puerorum unum inter-
fici novenis punctis crabronum
Crabrones vespe regem non habent
sicut habent apes sed proprio regimine
impio vivere sit ut pluribus sibi
iaceant pueclis horridos sonos
et minima depunit et hoc magis
in caninis locis cella eorum sunt in-
utilia humanis usibus que qui
ripe volunt se subdit stulto pici-
lo iram eorum aculeis iaculatum

Cimex vermis est De cimice sermo
ut dicit ysidorus quidem si-
militudine cuiusdam herbe nidore
cuius fetorem habet signat autem
vicium luxuriosorum qui computruerit
sicut iumenta in stercore suo et fetor
eorum vexat celos id est spirituales

Cycade ut dicit De cycadibus sermo
liber rerum vermes sunt quo-
rum duo sunt genera quedam parvis
locustis similes hec domos inhabi-
tant et ea loca que magis calida
sunt ubi scilicet ignis est fervor aliud
genus cum colore dicitur simile pa-
pilionibus plinius mares canunt
femine silent coeunt supine ova
habent candida sed corrupta excava-
vant fetum loca intra et ibi faci-
unt plenum in pectore quedam ca-
leatum habent linguis simile quo ro-
rem lambunt pectus ipsum fistu-
losum habent et hoc canunt et hoc
quidem dulcis cum in exiguo cyca-
dis gutture cantilena quarum
cantibus ut ambrosius dicit in meri-
diano estu arbusta rumpuntur
eo quod magis calore meridianis ca-
loribus quo puriorem aerem pro
temporis attraxit spiritu eo cantus re-
sonat clariores in mersino agro
ut dicit plinius omnes cycade silent
membranis etiam cycade volant
Nulli remanserunt penne avulse
Dicitur etiam quedam earum genus esse
se quod nos tunc volantes dicimus.
quos utique experimentator scarabo-
nes vocat scarabeus ut dicit gros-
sioribus alas habent subtiles et tenu-
es sic brucus et contra vespam po-
tissime volant in volando strepi-
tum faciunt Cornua habent medi-
nalia cum longa et reflexa hec
grandia cornua prolonga bisulca
dentata et lucida habent quasi for-
cipibus in acumine cum libuerit ad mor-
sum tenentibus Lucent ignium more
noctu partes laterum velamini calo-
re lampirides pennarum resplenden-
tes aliquando compressione obumbratur Am-
putatum eorum caput diucius vivit
amisso corpore sed et ipsum corpus
vivit sine capite sed non tam diu
sicut caput etc De eruca sermo

Eruca sicut dicit liber rerum

vermis est longus ex multis pedibus
distans calore varius est de
pascitur olera nec non et folia arbo
rum circa septembrem. tactum
celesti rore vel ymbre perfusus
mutare subito coloremque et formam
dicitur ut qui in imis repebat
pedibus volare possit acceptis a
lis. hoc verme locusta et bruco
per manum moysi egyptus legitur
flagellatus. Item ut ysidorus dicit
eruca frondium vermis est fruges
devorans. volubis in pampinos se
nec advolat ut locusta ut hinc
illucque discurrens semipasta di
mittat. sed permanet fructibus pe
riturus. et tarde lapsu pigrisque mor
sibus universa consumit. perque in
summitatibus arborum instar bombi
cis contexta reliquit que scripti est
tate in vermibus convalescunt. eruce
que etiam quedam circa domorum
tecta inutiles invicta penitus
forma colore subaureo in pecti
bus pendent ibique in chrisalium
rediguntur ut dicit experimentator.
eruca tripiens patrinem hominis
ea inspicit. et post se postulas reli
quit. et hoc signum veneni. et si non
efficitur ad magnum malum res.

De Engulla

Engulas vermis
est qui a re nomen sic habe
potest. Iorath enim dicit plinius animal
est quod caput in facie semper habet.
surgensque continue ita intumescit
quod accepat medius. Iorath enim habet
exitum superfluitatis. a quibusdam
pediculus silvestris dicitur. nonnulli
vero thecam nominant. hii innuetes
numquam exigunt in lupis vero ca

De formica

Finibus sequentes
formicam imitari precipit sa

lomon ubi ait vade ad formicam
o piger et disce sapientiam. est itaque
vermis mire prudens et etiam vitam
suam sollicitus. Itaque formice ut
dicit plinius laborem communicant
ut apes. sed apes faciunt cibos.
hee condunt. At si quis comparet o
nera corporibus earum fatebitur nullis
animalibus portione vires esse ma
iores. et insuper valde laudabilis
que etiam exigua credibilis corpore
maiora suis viribus audet. ut dicit
ambrosius. Racone eis natura dante
semina sub abrosa condunt. ne
rursus exeant in fruges et ita
maiora scindunt. Adiciendum
pellicie madefacta ymbre perferunt
semina atque siccant. ne contrahat
corruptelam. Iorath enim explo
rare tempora serenitatis formica dede
rit ut dicit ar. quod sic probatur
accipiatur sulphur et origanum
agreste et pulverizata ponantur super
mansiones earum et statim su
gient et dimittent domos formi
ce cessant operari in interlunio semper
inter cetera animalia. Hec semper
sola secundo fortissima et crescit opa
tur et nocte plena luna in inter
lunio cessant quod inope quis la
bor quam sedulitas. Ait etiam quod ex diu
per que eschunt omnia certi dies dantur
ad recognitionem mutuam. Erunt
tunc quasi consiliatio earum quam diligentes
cum obviis quedam collocutio at
que percunctatio est. Siliceas itinere
earum attritos videmus et opere
semitam factam sic ut quis dubi
tet qualiter inire quod possit contin
latioque assiduitas efferuntque mor
tuos suos atque sepeliunt. et hee sole

int omnia animalia faciunt, pret
hominem *de leone formicarum qui et mir*
Formicarum leo qui *mirmicaleon dicitur*
et mirmicoleon dicitur ab
adelino animum quod est formica
et leon quod est leo. hic vermis est de genere
formicarum sed multo maior. Cum
adhuc parvus est et invalidus robore
pacem atque modestiam simulat. at
cum accepit vires robur adque mag-
nitudinem corporis despicit consortia
pristina et iam maiorum turbam con-
temnitur. Deinde invalescens auda-
cia delitescit in abditis et exemplo
predonum insidiatur formicis laboran-
tibus adquirentes [illegible] et ut raptor
rapit earum ova aut etiam ipsas
formicas iugulat et manducat
hyeme vero cum formice quasi in
horreo collocaverint cibos intra
mirmicoleon qui nichil in esta-
te ad usum vite paraverit diripit
illarum labores ac destruit. hoc
genus animalium significat ypocritas
et dolosos in claustris. *de formicis*
Formice in yndia sunt *indie*
cia montes aureos maio
res lupis sunt fortes ac seve
nimis pedes quatuor habentes
et ungues hamatos in pedibus
hee bestie tante fortitudinis sunt
ut vivos homines discerpant. a
lias vero bestias ut equos vel asi
nos aut camelos difficili non le
dunt. consuetudinis quod ab hiis aurum
illud quod in predictis montibus cu
stodiunt contra humanum genus non
auferunt. Cumque ad plectendam
hominis temeritatem avaritie ibidem
adeo locate sunt bestie. de hiis for
micis scribunt ysidorus et adelinus
dicat quoque de hiis plinius. illis

hyemis tempore conditis venerint ynde au
rumque fuerunt sed bestie odore sol
licitate provolant. cerebroque lace
rant quamquam in velocibus equis
sive camelis fugientes. cetera
Limax testudo *de limace st*
genus est ut dicat experime
tator a limo dictum quia in limo nas
citur et limum comedit. quatuor habet
cornua sed duo longiora in recipe
do cornua extendit. sed quam cito
tangitur cornua retrahit et seip
sum in se flectit. hyeme latet. ve
re prodeat. sanguis eius poros
claudit et impedit efficaciter ne
pili crescant. constricta et contri
ta in quibusdam vulneribus apostema
ta sanat. sequitur ad *de locusta*
Locusta ut dicit gregorius
dicitur quasi loco stans. capud
habet quasi equus formatum. colore vi
ridis est. habens retro crura longa
per tempos coniuncta saltat. parit
ova ut plinius et adelinus dicunt
condensa autumpni tempore que durant
tota hyeme. exitu autem veris e
rumpunt fetus forma pusilli sine
cruribus pennisque reptantes. apo
ri matres cum pepererint certum est
vermiculo statim circa fauces eius
inascente qui eas strangulat. lo
custe sublate vento in mari aut
flumina decidunt. certum est ab
hiis longinqua maria transire conti
nuatis plurimarum dierum fame
quod maxime mirum certe propter ex
terna pabula petere noverint
tam remota loca. [illegible] mira per-
fective vite pabula et esuriem ve-
dei fideles hec faciunt. volant lo
custe tanto pennarum stridore ut

Verbum dei

ut alie aves esse credantur. populi
autem ubi a longe venientes senserint
solliciti sunt ne suas occupent terras
ubicumque autem diu in hiis terris con-
tigerint omnia contacta adurunt
et corrodunt. In aile arcgione lex
est ter in anno debellare eas. primo
ova. deinde fetum. postremo adul-
tas. Desertoris penis adiudicatur
qui ab hac lege cessaverit. In syria
militari imperio coguntur attollere de-
bellare eas. partes ipsas cibum
sumunt. Inguinibus scapularum ha-
bent quasi dentes dicuntur. corpus in-
ter terendo stridorem edere. Circa
solsticium coitus locustarum est. Excedunt
marem femina. mares sunt minores
feminis ut dicit experimentator. locu-
ste feminas comedunt. et maiores
comedunt minores. Locusta os habet
admodum quadranguli dispositum
aculeum habet parvum. Caudam habet
ad scipium reflexa. Vento australi
generantur locuste. a septentrionali
moriuntur et aquilonari. De floribus
arborum amigdalarum ciaus (?) ipsi gi-
nantur. Vermiculum habent intestinum. Same
tiam inmundicia repletum. Habent et
locuste ut dicit Ambrosius remedium
infirmitatis sue. nam folia abrupta
lauri eas liberant ab egritudine.

Lanificus est **De lanifico vermis**
vermis longus maculosus
ex multis pedibus distans sepium
colore albus. Hii vermes lanam se-
ricam ex propriis visceribus operantur.
vivunt in albarum foliis arboris mo-
ri. qui scilicet cibis mediantibus vermium
visceribus in sericam lanam vertitur. Fa-
ciunt autem super se lane sue in trami-
tulis operantur in circuitu sui ita
ut per has super se inclusi sint undique
opere suo. Post hec exitum sibi faciunt
ut similitudinem super eorum egredientes
nati mirabili mutati apparent
pro suis a forma priori adeo ut ver-
mes qui prius repebant in nume-
ris pedibus alas habentes apti
sunt ad volandum. Demum veluti
ineuntes tribus diebus coeunt
quo pacto moritur masculus. femi-
na illo ordine litterato innumera
ova parit substrato sibi panniculo
vel albo vel rubeo donec emoritur.
Tunc panniculus cum omnibus suscipitur
reponiturque in loco ubi ova hyemis
frigus non possit attingere. Post
hyemem illo cum venit tempus calo-
ris in quo valuit reposita ova reponun-
tur ad solem. foventurque calore quo-
adusque animata formentur inmer-
mes. Duos tantum colores lana ver-
mis suscipit album et croceum. ce-
teri illo artificio fiunt. Quidam hos du-
os natura tantum in verme formant. Sicut
tamen quod ova de panno in quo reposita sunt
supposito colorem vel album traxe-
runt vel croceum **De multipede vermis**

Multipes vel centipes ut qui-
dam volunt potius vermis
est quam bestia. sed forma excedit ver-
mes. Hoc animal caret sanguine. Care-
re nomen habere videtur. Ex multis enim
consistere innumerabilibus pedibus distat
De hoc animali Beatus Augustinus in libro
contra achademicos dicit. quod ip-
sum allatum fuit coram ipso. et co-
pulate spectante quod ipsum animal
fuit in multis partibus. et tamen unaqueque
pars vixit post abscisionem separata
Ex hac occasione suspitium est ut quatenus

mixto sed anima sit simplex et non compo
sita ut composita ex partibus distinctis
constat tamen quod simplex est. et celebri
M bestia petita non de musca vel
lat ut dicit liber rerum
animal lucem nec novit in tenebris
ambulare ad calorem se libentius
confert Insidet humidis cruorem
appetit omni animali infesta est
et hoc maxime hominum carnes recen
tes ubicumque tetigit statim ver
mes inseminat qui corrumpunt infec
tas et hoc maxime diebus canicu
laribus Calsa fugit rapta alba quia
et mundiora libenter coinquinat. unde
macula huius spurcicie dilui potest
quamdiu eiusdem cerebrum animal
voluit. Et dicit experimentator mu
sca mergens vesp[a] exposita revivisit
Ex corruptione generantur sine cantu
volando strepitum facit et hoc ex a
ere concavitatis inter alas rostrum
hic quasi cannam continuam. posterio
ribus pedibus alas excutit. anteriori
bus autem rostrum et caput. plinius.
latent hyeme extincte simillime
autem post augusti pervolant impor
tune vermiculos edunt equibus
infeste pervenunt et hii vermiculi
dum sunt et nigri augusti remi
niscencia carent. de musca cypri
M Musca genus est in cypro scribit
pri partibus quadrupes.
ut dicit plinius et pinnate multo
maiores muscis hec dicunt
pirille apud quod ignibus in for
nacibus cum manentes et medio
ignium inprimis volant et hoc mi
rabile quamdiu in igne est vivit. cum
extra volant paulo longius
O tunc moritur de opimacho
Opimachus ut dicit glossa vermis
est admodum corpore exiguus sed au
dacia animi et ingenio robustus
nimis. Bellatur cum cum serpentibus
habet tamen et vitam suam defen
dere ingenio plurimum cum enim
corpore exiguus sit et viribus serpen
ti impar existat cum pugne venit
fortiore se se cum vincit audacia
potius quam fortitudine naturali

P Papiliones de papilionibus
ut dicit liber rerum vermes sunt
volantes que maxime floribus
immittuntur et ex eis abium incipi
unt Coeunt post augustum no
vietque masculo post coitum femina
edit ova his editis moritur O
na non post hiemem durancia estatis
tempore vermes fiunt qui invalescente
solis calore et rore noctium alas
concipiunt evolantes de phalangia

P Phalangia ut dicit plinius sunt
genus est aranee morsu
venenosum et noxium corpore exiguum
et exanimatum Varies homini et
pecudum libenter ingreditur. Cum et
nos insiluis perusserit nisi can
cros in cibum sumant demta pe
riclitantur. Specus turbant et ova
pariunt multa nimis. aliqui trece
nos. aliqui pauciores. Statimque
ubi fetus erupunt matrem et pa
trem consumunt. Adiuvat enim pater
fetus incubare etc. de pulicibus etc.

P Pulices ut dicit liber rerum
colore atro saliunt potius
quam volant Ex his quod flagellat
homo in penam minutissimis ani
malibus datus Nocte enim magis
quam die infestant hominem et in ve
hemens torpor aut gravis sop
nus in membris ipsius sit. tueri non

notil

possit. Cum quis manum adhibet
ad omnem dictam repente fugiendo dila
buntur nec queunt inveniri ubi u
quies recedit. Celer reditus ad i
festandum contra satis nichil posse ho
minem furijs agitatum. Pungunt
homines acri morsu sanguinemque at
trahunt virtute famani et hec tam
subtiliter restaurantur ut integra
pelle que media est sanguinem tamen
poros et evaporationes natura
les excipiat. Humecto aere et
tamen adveniente maiori virtute gignun
tur de pulvere collecto et postea
humore corrupto pacari dicuntur.
Contra pulices parvum remedium
est omne corpus fricatum absinthio
vel ut Ambrosius dicit pulices non
tangent te si absinthii herbam
cum oleo coquas et inde corpus tu
um ungas. Ut dicit Experimentator
pulices carni hominis cui insidet
vestigium relinquit. Pulex in duas
partes divisa reviviscit. Si frigus
tamen nimium mensem fuit cito perit
pulices nec erit earum provenientium
copia reliquo estatis tempore. De pediculis

Pediculi ut dicit liber. lib
rerum ammirositate pedi
culi.
diantur. Hominem enim constant pe
dibus hoc malum de ipsa carne orea
et licet hoc indubitabile sit tamen in
visibilis sit est pediculorum creatio
hos nonnulli depuadere hominis alij
corporis evaporationibus invisibi
liter gigni dicunt. Contra hos remedium
pulpum est ut dicit Physiologus siquis
ablutio corporis marinis aquis vel
salsis vehementerque ut vinum argen
tum bullitum diuque in oleo olyve
et zona ex hoc intincta vel albucio om
et vinum argentum diligenterque dispe

persum zonaque lanea ex hoc intinc
ta reportata vel butirum cum vino
argento mixtum vestesque ex hoc in
fectas portare. De Rana communi

Rana ut dicit liber rerum inter
alios vermes deputatur. Colo
re viret rubetam aliquando quam que
rubet deterior est. Loquax et vocalis
importuna. Timet omne quod spirat
suspecta ab omnibus odio se haberi
sentiens. Augusto mense os sum
pt perquolibet ministerio cibi vel
potus vel vocis aperire. Cadum si cera
manum vel baculo aperire tempta
verit difficulter potest aperire. Rana
propriam vocem habet coax et nichil
aliud preter hanc vocem coax
dicere potest nisi cum premitur vel leditur.
Tunc enim mutat vocem et exi
lem emittit instar muris. Maio
eius voces coax ex hoc perpendi potest
ut dicit Aristoteles quod clauso ore eam
flatus latibus quo sonat, conficitur.
Ad syllabam vero ax os aperit et
instar follium respuit latera. Ut for
tiori spiritu vox clara peragatur amplifi
cata. Vocem quam posuit mandibu
lam inferiorem equaliter in aqua
et extendit superiorem et cum exte
derit ambas lucent oculi sicut
candele. Coitus earum magis in nocte
nocte quam in die fit. Et nisi notata
verecundia coitum hoc contra illos qui
indifferenter et impudenter coeunt de
die sive de nocte. In coitu ranarum ma
ris mora est et multum feminis effun
dunt quas rana vocat ranam se
minam provocem cognitam. Ranas
mare habet que alas habent. Omnis pis
cis nutrit fetus. Preterquam rana hec
notatur ex dictis eorum quod rana pis
cis sit lingua rane aquatice si sup

ponatur capiti dormientis cum loqua
cem i sompnis faciat et reuelare
secreta ut ambigua loquitur an
tiqua institutas De rana que rubeta

Rana est que a plinio dicitur
rubeta dicitur cingrinarum et i
humore nata est pluribus referta me
dicaminibus hec ut dicit liber kyran
nidarum dextri integris statis cuius
combuste ossibus in baluco deponit pi
los corporis ipsa medicamina deponit
ac resumit quum vult et hoc assidue
in pastu facere dicatur venena autem
illa deponit nunquam sed quasi arma
sua penes se reseruat carnibus corpo
ris humani potitus ipsius precipue al
lia certum est hunc gemina cornua
plena veneficiorum agitat delphis cer
tatim narrant auctores Dicunt
ut si ossicula dextri lateris in aquam
ferventem mittatur refrigetur nec
nec postea feruere nisi exemptam
bea contra venena leporis marini
rubete cuius corpus est magis potatum

Rana De rana pusilla et mo
pusilla est ut dicit plinius in ha
rundinetis et herbis maxime
vivens muta ac sine voce viridis
que si forte hauriatur a bobus ventre
boum enormi corpulencia disten
ditur De rana qui corrices dicitur

Rana etiam parva est corricens
cognominata hec arbores
ascendit ibi inter folia requiescit
hec pluvias naturali presagio im
minentes sciens clamat fortiter nun
cians scilicet future inundationis reliquo
autem tempore vix unquam cantat hec i
ora tamen piecta vocem cantibus deniq
wlgus opinatur est autem hec ra
na viridis et parva De stellione scilicet

Stellio figura vermis est ut dicit
plinius qui nocte ut stella lu
cet imaginem inscriptam magnis corporibus
pre[illegible] et serenitate esse designans
hunc tantum rigor inest ut
ignem tangens extinguat non alio
quam glacies cuius s[illegible] que lactea
ore vomit ubicunque per homines eius
sanie contacta fuit toti defluunt ca
pilli idemque quod contactu fuit colorem
in vitore mutat Hii vermes masculus
gignunt neque in hiis est masculus
ut femina etc De spoliatore colubri

Spoliator colubri vermis est
ut dicit liber rerum coloris
aurei unde a quibusdam vermis au
reus appellatur Uiroris quidam ad
umbram huic hic vocatur spolia
tor colubri atque nomen habere dicitur
Nam ubi colubrum adesse cubare vi
derit caudam illius ascendens
tinsem vit adcapiat eumque sub
quasi fricando demulcet Deinde
morsibus carnes eius aggreditur
cumque anguis senserit lesione
fugiendo conatur evadere sed frustra
nam fugientem sequitur persecutor
insistitque letali morsu quousque
intra cerebri penetret perimatque
que deceptum et ipsius carnibus saciatur
tur Sic vermis parvus et inali
dus angue astuta decepit et
inde est quod ipsum vermem spoliato
rem colubri nuncupaverunt delicti
hinc ait videtur dici quod est mira
bile apud multos dicitur autem quod
qui nati sunt vermes isti quos no
minat coloris aurei cibantur prius
aputibus deinde manent sine cibo
diebus multis et iacent sic immo
biles ut mortui videantur post te
pus uero quod natura prefixerit eis rem
instituunt et surgilunt ad pastum
primum sibi sequitur De scta etc

Secta vermis est vel pocius ser-
pens ut quidam voluit
et non habet. est enim minimum ani-
mal instar sete aut tamquam unus
de capillis iube equi. gracilis exi-
lis ut acus. durus et albus. circa
extremitatem nichil diffusus. Cap-
pe tamen caput non est sed spirit utro-
bique cauda. Hic in fontibus qui tor-
rentibus pueniunt et incorruptis
aquis nec tamen fetidis nascens re-
perire invenit adeo durus est ut vix
pede conteri possit. Si aquis fundis
imponatur et bulliat coqui tamen non
potest. Veneni eius tanta vis est
ut haustum impetu ab homine clau-
sere eum faciat atque marcescere
donec cum duro cruciatu exuat.
Hoc modo nitrum solo infert mor-
tem alias non. **De Stupestris ro**

Stupestris vermis est parvus
in ytalia ut dicit ysidorus
simillimus scarabeo. longos habens
pedes. decipit inter herbas latens
animalia. sed boves precipue. Unde
et nomen habet. Tempore cum bos cum in-
ter herbas latentem devoravit et fel
eius tetigit ita inflamatur atque tu-
mescit ut protinus rumpatur medijs
visceribus. **De Sanguisuga recti**

Sanguisuga vermis est aquaticus
manens ossibus caret et
pedibus atque pennis hominem ipe-
tit et bestias ut sanguinem sugit.
et more sanguinis insaciet nimia
sepius morte attrecit. Unde sponte
se homines solent prebere istis ver-
minibus ut superfluum corporis sanguinem
bibant. sed minus sapient aliqui
nisi nimiam corruptionem sangui-
nis senciat. Iam in sano homine no-
biliorem et bonum dicitur sanguinem ext-
hauriunt. Dicitur autem sanguisuga are-
opis sui sanguinem sugens meliores
et magis sine nocumento inter eas di-
cuntur que rugatae ac lineatae in
dorso sunt. Deteriores vero que mol-
lijs adelius philosophus ista scribit.
Experimentator vero dicit quod sanguisu-
ga evomit sanguinem quem hausit
ut recentiorem bibat. Cum in toto
tribulis punctis ut venenum evo-
mat. si quod in bestijs aut buffoni-
bus vel serpentibus aquaticis hausit.
Cum carni adheserit quanto magis
trahit tanto forcius insidet. Cum
rumpatur sanguinem putridum
extrahit aliud sanando seipsum occidit.
Os habet ad modum trianguli. Unde tri-
angulare vulnus relinquit. Dicit
liber kyranidarum quod si sanguisu-
gas combusseris et cinerem earum cum
aceto inunxeris loco pilorum evulsorum
non renascentur amplius. recta.

Chamir vel sa **De Chamir**

Chamir ut quidam dicunt
qui zilomis vermis est nomen ac-
cepit. Tempore cum moyses in lege
prohibuisset ferro incidi lapides
de quibus altare domini fieret et salo-
mon conscius verbis prohibitionis pre-
ciosissima ac durissima recindi
vel marmora quod genus marmoris
parium dicebat in edificatione al-
taris et templi. de remotis orbis
partibus quesiti preciperet nec desa-
tili possent ad formam debitam la-
pides durissimi preparari. quesivit
ipse salomon experimentum in ver-
mibus quod homines dicis nescimus. Scrip-
pullum strucionis avis que habebat

accipiens in vitreo vase reclusit,
quem cum videt strucio sed habere
nequiret naturaliter ingenium artem
attemptat. Ad desertum igitur currens
strucio rediensque tulit vermiculum
cuius sanguine linivit vitrum et
statim confractum est. Sicque fetum eri-
puit. Ecce ubi vidit Salomon conside-
ravit genus vermis quo usus est
avis in incisione vitri durissimi
marmoris et effectum consecutus est. Hic
vermis figuram Christi digne quidem
gerere potest cuius sanguinis tante virtutis
est ut corda adamantina hominum ad
compassionem et sui contritionem emol-
liat. Sequitur alia. De tappula etc.

Tappula vermis est qui quatuor
pedibus fulcitur. Hic vermis
plantis suis audacter graditur
super aquas nec veretur aquarum
voragines. Hic equaliter intra et
in aqua vivit. Intra quidem velocis-
sime currit sed tamen super aquas ita
ut brevi tempore longos aquarum trac-
tus transcurrat in impetu. Subsis-
tit tamen in impetu super aquas vires
lassus recuperat. Inde illud in
hoc verme valde mirabile est quod
sic currit super aquas stando tamen
corpore et pedibus manet siccus. Si ipsum
vermem diu teneas violenter sub
undis non tamen humectatur aut
moritur sed ut redit ad superos statim
et expeditum agit celeritatis solite
vitam imperturbabilem. De testudi-
ne.

Testudo vermis est de corruptione
graminum procedens humidis et calidum tempore. Ani-
mal tardum est et crassum multo sangui-
ne. Alique rubee alique albe alie
nigre alie croce sunt secundum muta-
tionem aeris et corruptiones. Perforat
vero domum miro modo testudinatum
osseum vel potius marmoreum habet
et hoc mirum experto eum qui [illegible]
[illegible] et crassus est, sibi facit habi-
taculum et calore solis paulatim
quodammodo durescit in lapidem.
Hec ut vetus Ambrosius refert bis
tribus passibus serpentis cum serpente
vero venenum adverterit origano me-
dicinam sue salutis exercet et cum
sit volutabris palustribus mersa
curare tamen ipso novit antidoto
certoque auxilio sanitatis potesta-
tes herbarum et ipsa scire comprobat.
Si sal super ipsam pieceris fere tota
liquescit in [illegible] et mox deca-
pies aliud quam sanguinem et hoc
est utile ad medelam. De tinea

Tinea vestimentorum vermis est
ut dicit Ysidorus dicta ex eo quod
teneat. Hic vermis de corrupto ae-
re in vestibus et humore marcido qui
in lana est generatur et eo usque impe-
det ut erodit. De teredinibus etc.

Teredines agrestes vocantur
lignorum vermes ut dicit
Ysidorus et dicuntur ex eo quod terendo
edunt. Hos nos tinites dicimus.
Isti enim apud latinos ligni vermes
vocantur quos tempore oportuno terre
arbores gignunt ut dicit Experi-
mentator. Teredines caput habent
rubeum corpus album. Cuius successio-
ne lignum perforat et in pulverem
redigendo domum vero edificatum lig-
num consumendo se purificat et pulverem
iacit. Pauca ligna orientalium par-
cium vermes gignunt. In partibus ytalie
germanie vel gallie atque hyspanie

dominus Christus

fert omnes arbores exceptis quercu
atque tylia et paucis aliis lignis
vermes generant. Ex hoc patet mirum quod
buxus atque spina alba que arbo
rum se durissime sunt vermes ter
dines generant. Tylia vero arbor
tenerrima ubicumque eius ligna sub
stando servatur nequaquam ex eis ver
mes crescunt sed perpetua sine ver
minibus manent et inde notatur
nature secretum etc. De Tarmo
Tarmus vermis est ut dicit
Ysidorus qui in lardo nascitur
lardum aut dicimus pinguedinem
porci qui inmediate sub cute est
inter cutem et carnem rubeam et
est nomen sumptum ex lingua gal
lica. Sequitur aliud. De Uria
Uria vermis est porci ut dicit
Ysidorus cuius nomen habet
nam ubi momorderit adeo locum
ardet ut ibi vesice surgant etc.
De Vespe
Vespe ut dicit Plinius
vermis in sublimi loco nidos
faciunt et in hiis ceras inutiles
sed non extollentiae florum et ideo
inutiles sunt. Vita earum tantum sterc(ore)
et carne nutritur. Muscas grandio
res venantur amputato capite et
abscondito reliquum comedit cor
pus. In plenilunio magis crescere
dicuntur. Vespe aliquando procreantur
ex carnibus equinis sicut dicit Cle
mens papa. De Verme qui ipse ver
Vermis nomen licet omnibus dicatur
vermibus quidem conveniat
in ipsis ipse tamen vermis specialiter appel
latur ille qui de pura tantum ter
ra nulla commixtione seminis generatur.
Hoc verme vestitur hamus in ipsi
um deceptione. Huic se ipsum ipse

dominus comparavit dicens Ego sum ver
mis et non homo. Et non immerito
qui de pura tamen munda matris carne
sine corruptionis semine generatus est.
Vermes De vermibus celidonie
Vermes celidonie sunt vermes sicut
testatur beatus Augustinus libro de civitate
dei qui in quibusdam aquis ferven
tibus in celidonie regione sunt. Sicut
pisces in aqua frigida sunt, isti
illi in aqua calida atque ferventi.
Extra aquam sicientem cum venerit
in frigido aere statim moriuntur.
Noli timere vermis Iacob tu inquit — nota
humilis anima atque despecta. Victrix
partis viciaque supplantans noli
timere. Stant in aquis calidis ma
neas lacrimarum devota suspiria
addendum. Salutifero igne caleas
caritatis nec exeas ne te frigus
torporis invadat. Noli inquit timere
quia scilicet dominus illuminacio tua ad
cognitionem sui et etiam imperia
bis salus quem timebis quasi
dicat nullum. Explicit liber de ver
mibus. Incipiunt capitula de ar
boribus communibus et cetera.

Morus
Malum punicum
ut malogranatum
Mella arborum
Nux avellana
Nux arborum
vigilantis
Olea
Oleaster
Palma
Platanus
Pinus
Populus
Quercus
Rubus
Sethym
Siliqua
Salix
Thymus
Terebintus
Taxus
Tylia
Tylos
Vitis
Ulmus
Sequitur aliud ref

Expliciunt capitula. Incipit liber decimus de arboribus communibus primo generaliter.

Generaliter primo dicendum est de arboribus communibus. Quedam arbores sunt que oriuntur ex semine aliarum arborum, quedam autem oriuntur per se, quedam autem nutriuntur intra. Quedam non sunt arbores que oriuntur in altius crescentibus arboribus et nutriuntur ab eis, sed cum invaluerit magnitudine stantur et quedam non stant sed vivunt et crescunt cum ipsis arboribus in quibus nati sunt. Quedam autem arbores sunt que non nascuntur ex seminibus sed propagantur per ramos ut vites et consimiles. Modus autem transplantationis unus est secundum Plinium ut in vasis fictilibus ducto pertinenas radicibus spiramento ramorum speciem faciant. Alius vero modus est ut si rami prope arboris prope terram sint et intra stante arbore deponantur et sic cooperati tras sion terra pullulent in radices et sic radicati rami decidantur ab arbore et transplantentur. Est autem et modus aliud incidendi apud naturam arbores ut succisa arbore trunco eius inseratur ramus alterius arboris. Queritur quo non immerito quomodo hoc possit fieri ut cum ramus trunco insitus sit totus fructus sequitur naturam insiti rami cum sint tam diversarum naturarum. Constat quod crescentia omnia nutrimentum habeant. Aut cum quo sunt dissimilia diversum habent nutrimentum, sed illud quod per medium trunci trahit aut aliunde, sed aliunde nequaquam. Per medium quo trunci trahit. Idem aut truncus aut idem trahit aut non. Si non idem interruptus est tractus nec potest ad insitum ramum pervenire. Si non truncus idem trahit quod trahit suum contrarium et sic suam appetit dissolutionem. Solvitur sic: Insertus ramus trahit suum nutrimentum per truncum. Truncus autem sibi trahit et alii unum quod retinet sibi, aliud quod alii transmittit sicut stomachus. Dicitur quod remanet truncus solus in propria natura et ramus insitus certa vendicat proprietati. Est et alius incidendi modus inter corticem et lignum, sed hic indiget maiori munimine contra ventos. Est et alius apud hyspanos teste Palladio ut inseratur quelibet arbor ospa lhus intus ut persici atque consimiles. Salicis ramum crassitudine solidus duorum cubitorum accipit et terebrat in medio atque in modum arcus curvatum utroque capite in terra ponit. Nec mora ... plate

Solo

persica sic in suo loco consistit spolia
tum omnibus ramis preter ramum
salicis plantate in dura et lu
to preter ramum vinculis constringitur
Anno isto excepto ubi intra me
dullam salicis persica crescens sic
creverit ut vimeus sit ex duobus
mixta corporibus persicum subtus debet
incidi operirique salice cum plantu
la terra crassa usque ad summum et cre
bris adaquationibus adiuvari
hinc fit ut persica fructus sine ossi
bus generentur. Est et alius inse
rendi modus qui oculatio dicitur
et novellis ramis committitur gemma
que ibi apparebit sine dubio preter
sum duobus digitis circumsignabis
in longum et uno in latum ita ut
ipsa gemma statuatur in medio tunc
subtiliter corticem levabis acutis
simo ferro ne gemma ledatur. Mox ex
ea arbore cui pomis inserere si
militer cum gemma tolletur cortex
Et tunc ibi conveniens astringitur
et pressum circa gemmam vinculis
cogitur sine gemme lesione choer
cere ut ea que apposita reddit
locum gemme pomorum includit de
linito superlinies et liberam gemma
relinques. Ramos eius superiores
arboris mox secabis ac viginti
uno diebus exactis vincula resolves
reperies externi seminis gemmam in
re in arboris aliene membra transi
visse. Hoc iunio mense luna cres
cente perficies. Si arbor sterilis
est inseratur et efficietur fructuosa.
Optima satura pomorum aut pi
rorum est ut maturis pomis grana
detrahas conservata post octobri

mense in olla cum pingui terra cri
brata recondas ac seminata post hy
emem marcio mense tunc quanti
tas et adaquationibus iuves ac
se novembri pura in locis tepidis
conserenda sunt ut solo inveniuntur
irriguo. Ita et florem speciorum pro
ferunt et magnitudinem fructus tur
gentes arbores. Ex semine pomorum
et multorum fructuum in partibus circa
pe nascuntur arbores similes que hoc
faciunt. Neque enim contrario philosophorum
impetratur aut mirica vel bal
sami arbores ex suis fructibus
arbores faciunt sed arvis et ra
dicibus propagantur. Et hec racio cla
... fructus in calore excedit
et maxime in europa que partes fri
gidissimas habet gelare non posset
Q° Questio est quare arbores quedam
frondes citius emittunt quedam
Solo vero tardius. Solucio. Ubi subtilis
humiditas est cum aliquanto calore
cito frondes producit et cito depo
nunt nisi super habundet humi
ditas aut grossissima cum soliditate
tate frondes protractare solet. Que
Q° stio quare nuclei quorundam fruc
tuum dulces sunt quidam vero ama
Solo ri. Solucio ex tali humiditate gene
ratur medulla in qua si calor prevale
at efficiat amarum habet enim ama
rus sapor fieri ex multa calidita
te et humiditate non multa dulce
autem ex multo humore et non
Q° multo calore est. Questio quare
malis fructibus cortices amari
ut in nucibus avellanis malis
Solo dulces ut in persicis. Solucio quia
quosior pars fructus circa superficiem

se colligit que si tante subtili
tatis fuit ut calor de siccitate
multum in ea prevaluit amarus
sapor efficitur. Si vero humiditas mul
tum calori prevaluit dulcis sa
por est. Questio cur quedam pomorum
habent nucleos distinctos quedam
vero tantum unum. Solutio: generatio nucle
orum habet fieri ex grossiori humidi
tate fructuum. Que autem grossior
est liquida siccitate participet. quia tunc
grossa est siccitas non potest in ea a
liquid consumi ut faciat in ea in
cisionem et tunc plures nucleos
generat sed tunc in superficie quod liqui
dum est et subtilius consumit. Unde
fiunt nuclei rugosi et fissi ut
apparet in persicis. Inde est quod non plura
litas sed nucleorum generatur unitas.
Humiditas autem minus grossa et
magis liquida siccitate incarna
gente sicut calore in ea parte potest consumi
que subtilior est et sic fit distinc
tio unius partis ab alia. que partes
de siccitate siccitate in nucleos con
tinentur. Inde est quod non unitas sed
pluralitas generatur quod apparet in ma
logranatis et in quibusdam aliis fruc
tibus. Questio cur quedam pomorum
habent pilosum corticem quedam
asperum et rugosum. Solutio: cor
tex habet procreari de subtiliori hu
miditate. Pilositas autem in fruc
tibus habet procreari de subtili humidi
tate et pauca siccitate. quia sub
tilis est humiditas sufficiat fumus
per calorem resolutum ab ea ad exte
riora progredi. quia vero modica sicci
tate participat indurari et solidari
non potest sed in pilos convertitur ut
apparet in cotoniis. Rugositas

vero procreatur ex grossa humiditate et
caliditate et siccitate. Siccitas autem
consumit quod subtilius est in superficie
quod reliquum est indurat ut in
glandibus apparet. Spinositas autem
habet procreari de subtili humiditate
et multa siccitate. Quia vero subti
lis est humiditas subtilis est ab ea
fumus resolutus et ideo sicut calore ad ex
teriora progreditur et in acumen
tendit. Quia autem multa est sic
citas sufficit spinositatem indu
rare et in spinam convertere ut in cas
taneis apparet. De arboribus volupta
tis

Arbores eden id est voluptatis
tatis quem locum paradisi
terrestrem dicimus incipit omnium
arborum pomiferarum et quidem ut
dicit venerabilis Iacobus illas precio
sissimas medicinales et aroma
ticas arbores quas deus in extre
mis et excelsis et temperatissimis
orientis partibus ab initio mundi
plantavit in orto voluptatis
huic opusculo tamquam ignotas
inserere non valemus. Chaos
enim positum est inter nos et exi
lium predictum voluptatis paradisi
magnus enim tractus terrarum inter
iacens et innumerique serpentes lo
cum nobis inaccessibilem reddi
derunt presertim cum ipsum ad ce
lum muro igneo clausum credatur
et angelus domini non solum hominibus
sed etiam malignis spiritibus in
troitum interdicat. De arboribus autem
predictis paradisi duas excepimus di
vinis agnoscimus quarum una dicitur
scientie boni et mali de cuius fructu ve
tito in detrimentum posteritatis sue
primi parentes comederunt. Alia vero

zane

lignum vite in media paradisi. de cuius fructu qui manducaret in eodem statu semper immortalis et immutabilis permaneret. **De arboribus**

Arbores solis scilicet et lune
et lune in admirationem
precipuam arborum ponimus. eo quod
scriptura divina. et multe alie scripture de eis tangere videantur.
Dicit enim moyses in penultimo
capitulo deuteronomii in loco ubi
agit de benedictione yoseph. De
benedictione inquit domini terra eius
de pomis celi et rore. atque abysso
subiacente. de pomis fructuum
solis et lune. de vertice antiquorum montium. et quidem licet ad litteram
de pomis solis ac lune benedictionis yoseph minime ad litteram
intelligeret. tamen aliquid magnum
huius significari enim non ambigo.
De hiis arboribus quoque alexander
macedo aristotili preceptori suo per
epistolam scripsit in qua dicit quod utique
hee arbores in orientis sunt in regionibus yndie centum cubitos in
altitudine habentes. et vocantur
lingua indica ebriones. Ubi eciam
legitur quod alexander magnus ad
has arbores accedens consuluit
eas de statu suo de uxore sua et sorore
et filiis. et si intraret babilonem
et de morte sua. de quibus omnibus responsum est ei. Specialiter autem
quod sorore sua procurante veneno
interiret. Nec dubium quin a malignis spiritibus id actum sit. Voluerunt
tamen nonnulli quod permissum angelorum
deo nolente hoc factum sit. eo quod ita
diluci de ei omnia predicta sunt. ut
sic ei deus in effigie antistitis in
decorum apparere dignatus est. Sic eciam
per arbores illas ei responderi non
valuit. Legitur autem in indica epistola quod
dum sol oriebatur et splendor tangebat arborum summitatem usque ad
meridiem arbores quatiebantur
et tunc responsa dabant. Iter
rogantibus pomis harum arborum
sacerdotes vescebantur et vivebant
usque ad trecentos annos illesi. Non
licebat aliam intrare ambitum
earum qui erant lenis et mundus
contactu mulierum. Vide quod christiane
vivere constantie continentis scilicet bonum
in mundicie magnitudine. **De arbori-
bus aliis**

Arbores preterea sunt
ut dicit yosephus super ripas
maris mortui in loco ubi sodoma
cum reliquis civitatibus igne et sulphure consumpta sunt. que poma forinsecus pulcherrima sunt. intus
non michil aliud quam favilla se
tacta invenitur. hec poma speciem tenent ypocritarum. quorum opera bona
et placita videntur. sed intus plena sunt
et omni iniquitate. **De arbore que agnus castus dicitur**

Agnus castus
ut dicit platearius arbor
est calida et sicca sic dicta ab eo quod
hominem castum faciat ut agnum. Hec
arbor non cum aliis arboribus uno
tempore folia producit. sed multo tardius. tunc scilicet cum sol calidior terram
ardore desiccaverit. Hinc precatus est
desiccare et eciam a libidine et eius
concupiscentiam mortificare et hec
ea ratione quod in homine sperma desiccat. hoc non agit tamen in vi foliorum
eius vel succus potius verum eciam si iacenti homini flores vel folia substernantur. hoc testatur galienus qui de castitate

ypocrite

menstruus dic[itur] honeste mulieres
folia agni casti substernebant per domos
ne ipse uel uiri carnis luxuria mo
uerent[ur]. legit[ur] quoque in ueteribus spectac[ulis]
quod antiqui in sacrificiis responsa q[ue]
rentes foliis agni casti solebant
incumbere ut sompno sopiti uisio
nes fantasticas non sentirent. hu
ius igit[ur] flores uel folia competunt
medicine. cuius succus potatus
uel aqua decoctionis eius efficacis
sime libidinem reprimit et inflacio
nem tollit. fomentant[ur] inde genita
lia. eorum etiam in huiusmodi decoctione
sessio ualet contra genorream idem non
uoluntariam spermatis effusionem etc.
Arbores De arboribus orientis
in oriente sunt ut dic[it] iaco
bus que poma pulcherrima ferunt
colore citrina in quibus quasi morsus
hominis cum dentibus manifeste appa[re]t
et ideo poma adam ab omnibus ap
pellant[ur]. et hoc mirum quod deus sce
lus primi hominis uoluit adhuc in
fructu pomi demonstrare mortalibus.
Abies ut dicit De Abiete etc.
ysiderus arbor est sic dicta
quod preceteris arboribus longe eat et
in excelsum promineat. cuius natura
expers est terrei humoris. ac prinde
habilis atque leuis habet[ur]. et sine no
xietate exorta. hec dissimile cedit
putredini. ymbribus uel iniquitati tempestatis.
Amigdala sic De Amigdalo
dicit ysiderus nomen grecum
est que latine nux longa uocatur.
Cunctis arboribus prior se flore que
sit. liber rerum. In locis calidis
fructu habundat. frigidioribus uero
locis negat[ur]. arbor uestita flore
fecunditate. Sic ar[istoteles] in li[bro] primo
de uegetabilibus. quod amigdala mu
tat[ur] a sua malicia per culturam. Nam
clauis confixe gummi plurimum temporibus
emittunt. et si fructus eius fiunt
dulciores. platearius amigdala
le amare competunt medicine. dul
ces esui. Ex his lac fit cum terunt[ur]
et dat[ur] acuta laborantibus. quia
efficaciam habet refrigerandi et confor
tandi. amigdala ad procreandum
noua eliguntur. confodiatur aqua
planteturque ea macanda sunt in a
qua diebus quatuor et de lapis in
terra subtersa deponi ut non recta
radice interum uadat sed radices
late diffundat. locis frigidis ubi
de pruina timor est augustus flo
reant radices nudent[ur]. et iterum
operiant[ur] dum germinant. Si steri
lis est tede cuneum terebrata ra
dice infiguntur. Si primo inserat
erit utilior inoculari aut ut
in capite precedenti diximus gnali
de arboribus etc. Sequit[ur] de Ariana
Ariana ut dic[it] plinius fru
tex est quem gemina est tinda
genti in oriente aqua dicta est frutex
nomine ariana est aute frutex pe
stilens ut dicit plinius triphani
folio lauri odore. Cuius odore illa
ti pristi qui cum alexandro indiam in
uaserunt pene equitatum orbatum
est in primo introitu alexandri. Est
et ibidem spina cuius liquor profusus o
cul[is] cecitatem infert omnibus ani
malibus. est et herba ibidem odo
ris precipui referta minutis serpe
tibus quorum ictu plinius morien
dum est cum quibus perit[ur]. De Bedellio
Bedellium est arbor nobi[lissima]
lissima colore nigra magni
tudine olee folio roboris fructu
caprifici. lacrima habet cuius quidem na[tura]
est que et gummi. Nigra est cum teres
sibus uolunt[ur]. Cum uero lacrima recens

gt acuita

e tus fluxit cui similem odorem habet
optimum et cum frangitur pinguescit
gustu amara odoratior utique est
infusione vini humigmoi arbor
in bactria nascitur hec plinius dicit
et glosa super genesim de bedellio
arbore sequitur a de Buxo xx
Buxus est arbor semper virens
ut dicit ysidorus lenitate ma
terie clementorum apicibus apta unde
scriptura dicit scribe in buxo xx
Cedrus est arbor de cedro
nobilissima altitudine qui
ad nubes elata sit dicunt Jacobus
et ysidorus cuius folia ad cypressi simi
litudinem respondent odorifa
multum et cunctis serpentibus lignum
quoque iocundi odoris est et diu
durans nec tynea umquam ex
terminatur hec arbor resinam tribuit
que cedria dicitur que in conservandis
libris adeo est utilis ut perliniti ex
ea nec tyneas paciantur nec tempore
consenescant odor eius serpentes
fugat cedrorum sunt duo ge
nera cedrus que floret fructum
non fert fructifera vero non floret
et in ea antecedentem fructum oc
cupat novus Cuius autem fructifi
cant maritime dicuntur quarum fruc
fructus eius est secundum humani
capitis quantitatem triplicem habens
in se hic pomum cedrinum Jacobus
prima parte que est deforis sapiens cali
dum est In interiori parte pomi sedi
pars temperata medium quasi cor
pomi intrinsecus latens frigidum
existit hunc dicunt fructum de
quo dicitur lenitiva Omnes nobis
dic primo fructus arborum pulcherri
me Circa libanum montem pul
chre et sublimes cedri sunt valde

fructus
lenitiua

sed steriles tamen de cypresso xx
Cypressus ut dicit ysidorus
arbor est dicta grece quasi
cyparissus quod est caput in acutum
ditate notatur alia eius rotundi
tate in acumen erigitur huius lignum
cedro pene primam habet virtutem
templorum trabibus aptum est impe
netrabili soliditate numquam one
ri cedit sed ea que in principio sunt
firmitate perseverat Antiqui cypressi
ramos pro rogum construere solebant
ut odorem cadaverum dum ure
rentur opprimeret iocunditate odo
ris sui sequitur a de cerasio xx
Cerasus ut dicit ysidorus
arbor est a cerasia urbe po
ti sic nominata Lucullus ante cu
cerasum urbem ponti deleverat
sed hoc genus arborum inde adduxit
et civitatis nomine cerasum appel
lavit arbor cerasus fructus cerasi
um dicitur hoc genus arboris rau
lucullum in ytalia erat sed durissi
mum fructum unde et corneum ap
pellatum est Est autem arbor ap
ta hastilibus xx de castanea xx
Castanea ut dicit ysidorus
arbor est fructu geminos
in modum testiculorum infra folliculum
lum reconditi iacent qui cum e
iciuntur quasi castrantur et inde
nomen accepit castanea hec ar
bor similiter ut cerasi sunt numquam
sive expullulare consuevit xx
Ebenus ut dicit de ebeno xx
ysidorus in india et in ethyo
pia nascitur qui cesus durescit in
lapidem cuius lignum durissimum
est non facile cedens igni cum
licet in ignem vehementissime
ardeat quodammodo tabesnatur

ꝯ morsu

iniquum tum combustio eius turpit in
flammam ligna eius in putribi
lia sunt Cortex eius lenis ut
lauri cuius in yndia nascitur ma
culosum ipsius distinctionibus
albis et nigris ethyopum non pi
tacius est in nullo maculosum
sed nigrum leve ac corneum lig
num ebeni crepundijs illigatur
ut infantem non terreant nigra
nisi Platearius lignum etiam
ebeni pulverizatum lapidem in ve
sica frangit etc. de castaneo etc.

Castaneus ut dicit ysidorus
a castanea dicitur arbor est spino
sa et aspera fructus eius calculo
sus quique lapillos inter lanugines dum
in arbore fructus eius iacet durus
sed collectus mollescit et dulcessit

Ficus arbor est. de ficu etc.
ut dicit ysidorus que vas
tus diffundit ramis et folijs quorum
inferiores rami curvati et opti
tum nonam propaginem sue faciunt
matrem Umbra foliorum eius om
nibus nocet que sub eis acestunt
fructum gignit tociens sole pre
dulci sapore harum arbor yndie
sapientes vivunt sed incomparabiliter
dulcium plurimus est et in yndia ce
ficus multo dulcior quam extrane
orum valitudini infesta. Unde
alexander magnus quum illas par
tes occuparet exercitui edixit ne
quis hos fructus attingeret. Hec
arbor ante folia fructum producat. ysi
dorus. De cuius sepius in album sup
te ficus. rugas eorum admirabilia
re dicitur et idem ysidorus dicit. ficum
arborem tante virtutis esse ut si
thauri ferocissimi ad ipsam ar
borem ligantur. repente man

suescere dicitur. Gutta eius lactea morsibus venenatorum medetur. Ad
impetiginem et maculas mortalis
valet ut dicit experimentator Item
ysidorus lignum ficus orientalis in
aqua missum illico mergitur et
cum in limo aliquamdiu iacuit. de
inde in superficiem extollitur et
hoc ipsi vice naturali quum madescere
debuit humorum pondere resideret.
Galienus dicit ficus esse indiges
tibiles. hoc consultum est non uti
eis nisi cum zinzibere hagnem gros
sum generant etc. de fago etc.

Fagus ut dicit ysidorus ar
bor est glandifera cuius fructus
dulcis est sed nocivus pectori Ole
um clarissimum lampadibus ami
nistrat. satis admodum durum sed
vermibus penetrabile lignum eius in
fumo penes sit cum ture delibutum.
Dicitur autem fagus a comestio
ne frage cum greci dicere dicitur hoc lig
num viride per longa tempora in aquis
positum in lapidem durescere dicitur.

Fraxinus ut dicit de fraxino
ysidorus arbor est que magis
in asperis locis montuosisque atque
saxoris nascitur lignum eius hastis
utile est cinis non penetrabilis
est si aceto misceatur hoc cautiorum.
volia exhic fieri solent frondibus
fraxini cum aceto cathaplasmatis
scabies vel pustule curantur.
vel solidantur plage Cortex etiam
eius vel folia cum tenuitudine
sunt si contrita optime vino cali
do annexo super fracturam ossium
ponantur et cito consolidant. Lagu
tula de fraxino medicinale vinum
confectum facit ut possit splenetici

ad oclos

Scabios

Ilex arbor est ut dicit **de ilice etc.**
ysidorus cuius fructum homines pri
mum adinventum elegerunt prius
quam frumenti usus esset an
tiqui glande vixerunt unde poe
te mortales primi ructabant
gutture glandem **De iunipero**

Iuniperus ut dicit ysidorus et
iacobus arbor est grece sic dicta
apyr quod est ignis eo quod conceptum
diu teneat ignem adeo ut si pru
ne ex cineribus tecte fuerint usque
ad annum perveniat iuniperus alia
parva alia magna est Omnis autem
huius arboris fructus sicut dicit
platearius sicci et calidi in yeme
colliguntur virtutem habent dissolvendi
et consumendi contra fluxum ventris — contra fluxum
fiat decoctio fructuum eius in aqua
pluviali contra yliacam passio
nem vinum decoctum cum fructibus
valet Ex lignis iuniperi oleum fit — oleum
hoc modo subtus ponitur olla et super
ipsam ollam alia olla ponitur
que in fundo foramen habet hec su
perior olla impletur lignis iunipe
ri fissis et obturatur optime ne ali
quid exeat de fumo statimque tamquam
ignis validus lignis non ardenti
bus intrinsecus oleum modicum flu
et ex olla superiori in ollam infe
riorem sed efficacissimum est con
tra quartanam valet et contra — contra quartanam
yliacam passionem in unctus ex hoc
corporibus et in abutum supposito oleo quod
corpulenciam etiam valet in unctura
spina dorsi contra melancoliam — Nota
naturalem valet oleum huiusmodi
in cibum sumptum valet et contra
arteticam etc. **De lauro etc.**
Laurus ut dicit ysidorus ar

bor est a verbo laudis sic dicta hac eni
am laudibus victorum capita coro
nantur apud antiquos laurea dice
batur hec sola arborum fulminari
minime dicitur folia numquam deponit
et sunt odorifera multum virtutem
habent confortandi ex aromaticitate
folia eius placent in umbroso lo
co non fumoso que pannum sua
tur in multa efficacia medicine
platearius contra dolorem stoma
— contra vomitum — chi et contra vomitum ex frigiditate cau
datur vinum decoctum cum foliis lauri
et rosis in aqua ore vapores opilato
et recipiat paciens fumum et cum
ipsa aqua lavetur frons et tympo
ra fructus lauri qui bacce vocantur
virtutem habent dissolvendi et consumendi
ex baccis laurinis fit oleum quod
valet contra arteticam et contra omnes
alios dolores ex frigiditate factos et
hoc modo bacce recentes conteruntur
et diu cocte in oleo exprimantur
et colentur hoc dicitur oleum lau
rinum hoc idem de foliis eius re
centibus fit etc. **De lentisco secundum**

Lentiscus ut dicit ysidorus
arbor est cuius truncus lentus
est et mollis unde et nomine habet len
tiscus lentum enim dicimus omne
flexibile huius fructus oleum de
sudat cortex vero resinam que mas
tix appellatur huius habundancia
melior est que in calidis locis gig
nitur platearius folia eius et
— Nota — fructus competunt medicine virtutem
habent constringendi et consolidandi contra
fluxum menstruorum dissinteria et
vomitum ex debilitate contra ulce
rationes lingue labiorum oris eciam

in febre acuta fiat in aceto decocto
foliorum eius. et fiat gargarismus
ut recipiat sanus. De lorandro etc.
Lorander ut dicit ysidorus
arbor est que rododendron
dicitur folium laurinum habet florem
ut rose. succus eius venenatus
animalia inficiens. sed medetur
serpentum vexatis. De larice etc.
Larex ut dicit ysidorus nomen
est arboris a loco larinum
dictum. Huius arboris ligno
tabule domibus affixe flammam
repellunt et hoc mirum de ligno ar-
boris huius quod nec combustum igni
carbonem de se faciat. Cesar hoc
verissimum deprehendit. De medica
Medica arbor est in syria ut
dicit plinius frigiditate
laborantibus medetur. folia eius
medicinalia sunt odore quoque
percellunt. Unde in vestibus ponun-
tur ut pariter odorentur. Arcet etiam a-
nimalia noxia. Haec arbor spinosa
est. horum omnibus pomifera. Nam ali-
is cadentibus atque aliis maturescen-
tibus subnascuntur. Talia ipsa non
comeduntur sed ad medela et odores
servantur illesa. Temptavere mul-
ti ut hoc arborum genus alias
transferrent in vasis fictilibus dato per
cavernas radicibus spiramento. sed
nisi aput medos nasci noluerunt
huiusmodi arbores recta
Morus arbor est De moro etc.
ut dicit ysidorus quam la-
tini rubum appellant. eo quod fruc-
tu rubet. In flore enim albescit.
in fructu rubescit. in maturitate
nigrescit. Huius folia suspiciatu se-

penti feruntur venenum. Ramus
etiam generis rubi est asperrimus
et spinosum unde in ipso dicitur Io-
nis quod intelligunt spine vere-
rimum creatas spinas acceleri
superque durescunt. Ramum op-
timi sunt ad comedendum. Sycomora
vel moras domestica frigida est
et sicca unde habet dissolvendi et re-
frigerandi. Succus eius expressus
et decoctus valet contra squinantiam
dicitur dyamoron. Succus eius
pauluum calefactus ventrem sol-
vit constipatum. Cum melle lu-
bricos occidit. De malogranato
Mala punica ut dicit ysidorus
ex regione nomen habet
quia ex punica provincia eius ge-
nus translata est. Idem est quod ma-
logranatum. Est autem sic appellatum
eo quod intra corticis rotunditatem
grana habet mire disposita et ordi-
nata. Arbor malogranata dicitur.
pomum vero malogranatum. Malum
grecum est quod nos latine valde
rotundum dicere possumus. Unde hec
dicitur vera mala que valde rotun-
da sunt. Dicunt autem in libro primo
de vegetabilibus quod malograna-
ta mutantur a sua malicia per cul-
turam. Nam malogranata stercore
porcino firmata et aqua dulci fri-
gida rigata meliorantur. Flores
arboris purpurei sunt et odore
iocundi. Poma eius per suum attactum
aeris sicca fiunt. in se diu autem
integra manet. Malogranatum dul-
ce temperatum calidum est et humidum.
Acetosum vero frigidum et siccum
febricitantibus ex colera quemit

Sycmacia

c vomitu

in usu datur Decoctio eius cum
zuccara mixta ad digestionem
multum valet platearius mala
maciana frigida sunt et stiptica
dicimus mala silvestria habent etiam
vim constringendi unde valent contra
vomitum et fluxum ventris platea
rius mala dulcia ventosa sunt
meliora autem ea que acetosa vel
insipida sunt Competunt autem
febricitantibus preter cibum cocta data
sive cruda sed magis cocta et cetera

Mella ut dicit De mella secundum
Mysidorum arbor est magna
fructum ferens comestibilem et
maiorem pipere gustu suavem
unde et mella nocata est est et coq
mella sed multo nobilior et magis pro
prium stomacho medetur Habet ar
bore gummi glutinosum distil
lat quod medici utuntur Est et oleo
mella in palmaria syrie civitate
ex cuius truncis oleum defluit in
similitudinem mellis sapore sua
vissimum Sequitur alia De mirto secundum

Myrtus arbor est ut dicit ysido
ex amaritudine sic nomi
nata amant mare tenendo littora
maris in spissitudine et saxosa hu
mo nascitur Ex qua etiam arbore
malefici artibus odia generari dicunt
Phisicorum autem libri scribunt hanc
arborem aptam mulierum necessita
tibus plurimis Temperare dicitur
ut calores nimios corporis vel fri
gora inportuna Habet alio nomine
tramirica dicit platearius decoctio
eius cum vino contra opilatione sple
nis et epatis valet pulvis eius de
cocti in cibum vel adidem fluxus
autem ex huius ligni vase vel capho

bibito adidem valet Unde lagum
cule ex huius arboris ligno fiunt
in quibus de nocte vinum ponitur
quod de die sumat paciens dolores
contra splenis et minuat et epatis Cor
tex enim maioris efficacie est
quam folia De nucibus avellanis

Nuces ut dicit ysidorus avellane
pone sunt et pruneum habitu
demaa in foliis platearius Hunc
tenori nuces minus calide sunt
et solubiliores aliis nucibus Ven
tositate carent corpus etiam op
time nutrit Tardiores autem ad
digerendum sunt Si cum cortice extio
ri comedatur qui utique frigidus
et siccus est De nucibus arboris vigilatis

Nux appellata est ut dicit ysido
eo quod umbra vel stillici
dium filiorum eius proximis noceat
arboribus hanc latini vigilatem
vocant Cuius fructus tantam vim
habet ut nux quenam inter suspec
tos herbarum vel fungorum cibos
citius mixta virulentiam et excludat
atque extinguat Unde nocina est pec
tori vomitum provocat et nocet tol
lit et reumam facit Nuces ut dicit
paladius cum plantare volueris
eam prius in aqua diebus quatuor
maceratis plantabis autem eam
mense Ian aut Feb et in trusipi
locis eam lapis vero subtesta po
nendus est ut radicem non simpliciter
sed repercussam diffundat lector
fiet si sepius transferat marcialis
se expertum dicit virides nuces sta
tim libatas putaminibus prius mel
le demersit Et post annum vides ine
nire ipsumque mel adaccias annu
dis et sanites pocionem ex eo inna

bilem si super pt in ipso mense febr
ut maioribus fructibus pocatur rc
Olea ut dic[it] ysidorus De Olea
arbor e[st] cuius fructus oliva
fructus vero oleum d[icitur] Est arbor pacis
insigne Oleum eius vide[tur] suave
et pingue lumen prebens oculi ami
cum et sensus prima gutta eius dilap
sima secunda minus tercia amara sit
et capsa fusa In frigidioribus mundi
partibus floret sed non fructificat Cuius
flos odore mirabilis sed valde noci
uus pregnantibus Greci iubent teste
paladio olivam cum plantari et legi
dum de puris atque virginibus opan
dum credo recordate hanc arbo
ri p[ro]pulem ee castitatem Ramus
eius viridis est terius in media o
lea abscidendus est velut totius
arboris dimicus Sterilitas enim
et pestilencia eius non fugienda sunt
Oleaster ut dicat De Oleastro
ysidorus arbor est sic dicta
quod sit folijs olee simillima sed la
toribus Arbor est inculta atque silve
stris amara atque infructuosa Cuius
ramus olee insertis vim mutat
radicis et vertit eam in suam quali
tatem Sequitur aliud De palma
Palma ut dicat ysidorus e[st]
arbor sic dicta eo quod manus
victricis sit ornatus vel quod expansis
ramis est in modum manus hominis Et
ut ambrosius dicit parvo decoroque
virgulto nascitur diuturnis vestita
frondibus et folia sua sine ulla successi
one conservans plurimus Hec in lon
gissima etate durat et licet in mul
tis locis nascatur non in omnibus locis
tamen fructus prestat maturitate ha
bundancius ante fructificat in parti
bus orientis Genus ut sexum

habent maris et femine Hec nunquam fruc
tificant nisi pares et ita vicine sint
ut superioribus ramis inclinate se
invicem amplectantur Et hoc tamen sit
uno tempore et hoc mirum valde ut dicit
ambrosius quod plerumque inclinat ra
mos ad parem et subiciat et quasi
sentencie atque amplexus speciem preten
dit et sexum sui subiectionis sp[e]ciem
prestat Mas in palmite floret fe
mina citra florem germinat pri
mo primo nascitur dactilos patro
deinde quedam duros intus et hoc
arboris semen plantari autem
dicuntur in hunc modum palme
Accipiuntur dicta semina recencia et
ponuntur per xv dies in aqua ubi ad
mixta sit terra et cinis post dein
tali modo ponuntur in terra ut pars
seminis acucior ponatur in fimus et
que grossior pars est superius Vel si
pinue sit dico plurimus ut illa pars
que tumet sit versus superius illa
non que sit dorsum in fimus et hoc quasi
modum fere omnium seminum quia in
alijs fere omnibus seminibus acuciores par
tes ponuntur superius Cum quis palma
rum semina plantatur duo et duo po
nuntur iuxta invicem Cum enim plante
earum debiles sint sic iuxta posite
roborantur Aquis salsis vel vini fe
cibus irrigantur Terram soluta et sa
bulosam requirit In fundo tamen fus
ancium plantetur pinguis terra deiecta
Sequitur hyeme per sequente plantate sit
palme muniri debent quia hyeme
et hoc primo anno perpetua valide sint
quia sicut alexandri milites vi
ridioribus fructibus palme strangulati
sunt Est autem tanta suavitas in mistris

ut esus carnis non nisi cum periculo
fiat Comunitas foliorum eius tante
teneritudinis et suavitatis est ut
alborum in eius dulcorem excedit
In uno quidem cortice aspera palma
est altera nodosa sed tamen generalis in
summo non plenissime dilatatur

De platano

Platanus ut dicit
Ysidorus a latitudine folio dic-
ta platos enim grece latum vocat
Alta arbor est et ramis diffusa fron-
dibus teneris ac mollibus foliis
vitis similis plinius dicit eius non
miretur arborem umbre gratia ex alie-
no petitam orbe ab insula diome-
dis primum adductam est in Sicilia pla-
tanus est gelidi fontis socia que ar-
tiquamque octoginta pedum spacium
longitudinis obtinet umbre Huius tan-
tum honos fuit antiquitus ut me-
ro infuso irrigatum alteriis nutri-
rentur. Sequitur alia

De pino et cetera

Pinus ut dicit ysidorus est ar-
bor acuminis foliorum sic
dicta pinum antiqui acutum nomi-
nabant hanc picem dicunt eo
quod despuet picem. Ambre in Ger-
mania insula huius arboris lacrima
electrum nocatur Gutta enim que de-
fluens cum tempore in soliditatem
durescit et gemmam facit Hec a-
lio nomine picinum dicitur eo quod
piceus sit arboris pinus profecto pre-
amicis dicitur que subea fuantur
platearius fructus eius placerini
sunt congruentissimo ordine in
pomo oblongo gemmorum semine dis-
posito poni debent in medicaminibus
prius positi super carbones et ali-
qualiter comburantur Deinde ab
iectis corticibus qui sunt duplicibus

interius nuclis ponatur in aqua et
optime decoquatur postea ponatur
super carbones similiter eius pina-
cius puraris recipiat Habent autem
vim lenificandi et hoc maxime
contra dissintariam optimum cibus est
laboratibus in spiritualibus et postea
te ex frigido humore et siccitate tus-
sientibus Confricem etiam augmen-
tant Comunt etiam fructus calidi et
humidi accidentium generis tamen et Sol-
nerato cortice hyemali tempore gene-
rant sed est obscurus et vilius tamen
re orientali recto

De populo et cetera

Populus ut dicit ysidorus ar-
bor est sic dicta eo quod sic al-
te eius multitudo nascatur Cuius
generis duplex est nam altera al-
ba altera nigra Alba populus folia
extrema parte alba habet ex altera vero
viridia nocte sunt et dici notas habens
que tempora orti solis et occasui con-
stant Populus nigra in summitate
virgulti resinam generat odorife-
ram et multis medicaminibus aptam
Maior autem utilitas est illa quod
mense maio suscipit platearius
sit autem hoc modo Accipiunt turba
que erumpere debebant in folia et
decoquunt in butiro non salso quod
solum butirum de lacte vaccino col-
lectum sit in maio coquitur quousque
totus liquor sit viridis Deinde
colatur et ponatur in vasis fictilibus
Hoc unguentum est et dicitur populi-
on multumque valet ad frigidum colo-
res et calida causa dolores ca-
pitis tympora unguantur Comicopi
sedat si sit ex calidi cum inflationes
etiam membrorum et violua extinguitur
inflicta corpori efficacissime ambit

frenes[is]

Si dyapopuleon magis frigidum
et humidum habere volumus pone lo-
co butyri aquam frigentem et oleum
Si penetrativum acetum et oleum co-
putrescant prius et postea bulliant
in duplici vase deinde coletur et quod
supernatavit colligatur hoc valet
paupere contra frenesim et quelibet
dolorem ex calore et colera et cetera

Quercus sic dicitur **De quercu**
ysidorus quam quercum quia
petere soliti erant dii gentium que
sibi responsa petenti arbor mul-
tum annosa est sicut legitur de quercu
mambre sub qua habitavit abraham
que fertur usque ad constantini regis
imperium per multa secula perdurasse
hec difficile cedit putredini
vel numquam insito servata **De rubo**

Rubus ut dicit ambrosius arbor est
in oriente in ytalia vero ar-
buscula orientalis rubus competit
medicine corticem rubeum habet lig-
num durum ac croceum folia tante
virtutis sunt ut superiacta serpenti
cum sine mora interimat vim et me-
rito efficaciam habent contra venenum

Rosa ut dicit platearius **De rosa**
frigida est in primo
gradu sicca in secundo rosa tam sicca
quam viridis competit medicine est
autem rosarius frutex potius quam
arbor rose colligi debent expanse
omnino et rubore perfectum per se pal-
lide vero vel subpallide abiici debent
ad solem desiccande sunt rose et
per triennium possunt servari de rosis
multa fiunt mel rosatum hoc modo fit
mel primo despumetur deinde bene co-
letur postea addantur folia rose ab-
iectis stipitibus et quecumque albedine
que est in unguibus tunc rose minu-

mel rosatum

tatim incisis et melli mixtis fit
coctio usque dum color rufus fit
et spissus hoc mel vim habet confortan-
di ex aromaticitate rosarum et mun-
dificandi ex virtute mellis competit
autem stomacho frigidis hu-
moribus Zuccara autem rosata fit
sic folia rosarum bene pistata cum
zuccara ponatur in vase vitreo ad so-
lem per triginta dies et cottidie cum
cocleari bene moveatur et commisceatur
ad solem ore bene opilato vasis per
tres annos servari potest habet autem
vim confortandi et refrigerandi dis-
pensativam contra vomitum colericum (contra vomitum)
et sincopim cui fit vitium spiritualium
membrorum valet data cum potu cum
aqua rosata Sirupus rosatus sic
fit rose in aqua decoquatur et in
tali aqua addita zuccara fit sirup-
pus melius tamen fieret de succo
rosarum viridium talis syrupus in prin-
cipio laxat sed postea constringit
contra fluxum ventris et vomi-
tum et sincopim valet sed non
debet constipatis Oleum rosarum sic fit
rose bene trite cum olivis sunt po-
nuntur in vase vitreo et per quadragin-
ta dies soli exponuntur ore vasis
opilato contra calefactionem e-
patis inungitur locus epatis et debet
in calidum loco olei albus convenit
contra dolorem capitis ex calidis ca-
sibus tympora laventur aqua rosa-
ta sed difficile consumari potest nisi in-
deatur hec aqua vim habet confortandi
et constringendi et refrigerandi valet contra
fluxum ventris colericum sincopa-
tibus et cardiacis pacientibus detur
in potu aqua rosata et super aspergatur
faciei potio rosata sic palladio

Con febres

auctore confirmatur. Circa quatuor libras ro
se pergamenis in decem sextariis
vini veteris mergis et post 30 dies
decem despumati mellis adia
ces et hoc potu contra supradicta ignomi
da uteris. Rose nude apte fina
ri possunt in olla obruta et hy
meruta sub dimo. Rose secce vel
virides naribus apposite confortant
cerebrum et cor et spiritus reparando. Du
chos dicit flos rose qui intus
croceus reperitur valet autem contra vo
mitum. Sequitur de Sethim
Sethim arbor est nobilissi
ma orientis ut glosa dicit
arbor est albe spine similis. Sed
rara que maior et altior cres
cit usque ad maximam quantitatem
cronomo enim ex primis sethim ge
nere ad instar pure arborum spi
ne albe ligna possent esse exilia
Unde archa noe legitur fabricata
que tot milia bestiarum ac volu
crum cum cibis earum et hominibus
continebat. Constat ergo quod sethim ar
bor maxima sit lignum eius al
bum ac leve legitur et incombustibile
id est de facili non cedens igni impu
tribile quod numquam aliquo humore
vel antiquitate corrumpitur quod patet
adhuc in archa noe que super
montes armenie incorruptibilis
permanserit. De lignis istis et ar
cha testamenti fuisse legitur et multa
alia edificia templi et vasorum
eius. Sequitur de Siliqua arbore
Siliqua arbor est ut dicit
ysidorus agrestis sic dicta eo
quod fructus eius dulcis est. Silio
enim lignum dicitur licon dulce huius
arboris fructus fructus expressus habi
lis est ad bibendum sed fructus magis
porcorum cibus quam hominum. De Salice
Salix ut dicit ysidorus arbor
infructuosa est et dicitur salix
eo quod cito salit id est crescit arbor
mollis est et flexibilis habilis vitibus
vinciendis. Floret sed non fruc
tificat. Cuius florem si quis in ci
bum sumpserit liberis carere dicitur
platearius. Est autem hec arbor
frigida et sicca. Cortex flores et fo
lia competunt medicine ubi est con
solidandi et stringendi humor huius
ex floribus expressus et in potu datus
febres tollit. Frondes et folia
asperta (?) aqua circa febricitantes
aerem infrigidant. De Thymo
Thymus est arbor nobilis
sima orientis. Huius generis
ligna regina saba vidit venientis
propriam salomonis attulit secum
De quibus dicitur in libro regum iii quod
non sunt allata neque visa huius
modi ligna usque in presentem di
em. De hiis lignis rex salomon
fulcra fecit et fulciendo (?) id est pos
tes domus domini et domus regie et
cytharas et lyras cantoribus
De hiis lignis glosa dicit quod sit
imputribilia spinosa et similitu
dine albe spine arbores vero
illorum lignorum rotunde sunt vel
ut pinus ligna alba atque fulgen
cia nimis polita sed ac relucen
cia instar eboris. De terebinto
Terebintus ut dicit ysidorus
arbor est nobilis plus gra
ciosa et pulchra nimis sed excelsa
in auras libas (?) elevatur. Hec ar
bor resinam generat omni resina pre

timorem ac magis odore iocu
diorem plataris adrumpendum
apostemata fiat cataplasma ex
ea et farina ordei Et generat
tempus odoriferorum valde De Taxo

Taxus ut dicit ysidorus ar
bor est venenata unde et to
xica venena exprimuntur ex huius
arboris ligno gentes barbare arcus fa
ciunt atque balistas coloribus va
riatum est Durat in annos plu
res sub terram iacens fiatque ro
bur perdit folia eius toto an
no manent viridia De Tylia c.

Tylia ut dicit ysidorus ar
bor est dicta eo quod lignum
eius utile sit ad usus telorum pro
levitate iaculi iaculandi est enim
levissime materie fructus eius plus
est sed admodum dulcis vulgo di
marem esse in qua scilicet feminam apes in
ea non floret femina floret c.

Tylos insula in De tylos c.
Tylos insula indie est repleta pl
mis ut dicit plinius in qua nul
la arbor deponit folia sed manet
perpetua Sequitur de vite c.

Vitis frutex est potius quam
arbor inter omnia genera arbo
rum sine lignorum habitudine con stat
tu unquam cum fructum gignere de
est in vite scilicet vite et cum solercia
colatur hic caminate ul estu ni
mio gignere peccat Botriones eius
pendent in sublimibus virgulis
que nisi sustententur vaccillant ul
arborum ramis cadunt primitia
ubertate nimiam ligamen extra vi
te natali nasatur quo scilicet ligetur
i stipite ut sua quodammodo loqua
spe se non posse sine fulcimento stare

Butta eius in vinum duplex albi
ul rubeus agustum eius adeo va
lidissimum est ut si habere non possit
aerem solidissimas materias pe
netret Si non aerem habere non
possit mustum dulce manet et tamen
desiccat uva eius in celibanum ca
lidum ponitur et ibi desiccata
uva passa dicitur flos vitis superpetes — vua passa
necat Lacrima vitis impetiginem
et scabiem sedat In cypro vites
sunt que omni mense botros ha
bent et vina corporum fortissima sunt
adeo ut nisi inter partes aque quanta
vini misceantur ad bibendum con
talis commixtio fortis est nimis hi
is qui ea uti non consueverunt
Vinarum usui fere omne animal de
lectatur Vinum neapolis regionis
si igne piccatur tamquam oleum
exurgit in flammas est autem
nutritivum ut tibi Dietin celo et
loco pangendis vineis congruenti
palladius in libro de agricultura sic
loquitur Terram vineis ponendis
non spissam non resolutam non exi
lem nec letam nec precipitem
nec campestrem non siccam nec
uliginosam sed mediam inter hec
esse oportet Celum mediocris qua
litatis tepidum magis quam frigi
dum siccum potius quam nimis ym
bridum Sed ante omnia vitis pro
cellas ventosas formidat locus qui
in se virgulta proderit ul uliginosis
sis ul salsis ul amaris ul siti
culosis ul aridis improbatur aquarum
me utile solum est quod inter omnes
inimicitates temperamentum tenebit

Int' nouellas vites mesol omi
no est ꝯpdendu' cond'ens nouel
le vit' sarmta que ptulit et ei
pauca ꝯ solida relinquens rami
mail sucens. don' brachia
plata durescant alligent'
ꝑ iniuriam venti. Bona vinea a
liam natalit' calefacit. ꝯmul
tiplicatione vinear' habilitat
locus adstructum. In vitibus
putandis tria ꝯsideranda sunt. fruc
tuu' spes. successiua materies
locus qui fuerit ac renouat vite
si matur' putes plura sarmta
si serius fructus plurimos ꝯseq'
ris pt' bona vindemia strictius
pt' exigua largius puta subite
ut arbore que facienda sunt per
age an aperitionem flor' ꝯseme
cani tiram sterilem vineis occu
pat ꝯlaboribus suis ꝯsuptibus
e inimic' Campi largi' vinu' col
les nobilius ferunt. Aquilo vites
s' obiectas fecundat Auster no
bilitat. Ita in arbitro e an plus
habeam' an melius ligatura
i vitib' locu dz mutare ne vn' sp
assiduitas ꝯtit vinctor' loca
natam plurisq' vitib' mutat.
Calidum statum pocius qm fri
gidum sustinebut vitem ut ar
borem melius erit de macra ter
ra adpingue tr̄sferre qm de pig
ui admacra ꝯsuetudine in reb'
mutate naturam. palmes i suo
loco fecundat amatre tr̄slatus
nō sterilitate tenet vitiu. qd nas
cendi ꝯditione suscepit. Cum fruc
tum maiore i vite nolue'it matu

rias plures primos submittut
qui vinu melius sarmeti i ca
cumen extendunt. fortioribus
ramis plures matie debiliori
bus ꝯponende sunt pauciores
Tiriacam vitem sic faciunt. ang'
iste ꝑfect' e ut vinu ei' uel
acetum aut vua qd morsum ua
leat omi bestiar' ꝑfit aut sic. b
ꝯsultu vit' cu pangend' e trium
digitor' spacio i vna pte findi
et sublata medulla adeius vi
tem tyriace medicam additur.
Tunc ter manet vinclo diligent'
astrictum. Hic et scinamoncia
laxatiua vitis efficiat. Hz nond'
qd n° inista nec i alia potencia
medicamis vitis tenet si alias
tr̄sferat. qn̄ pocius oportebit
vim sui fenescentis infusione me
dicaminis itrare vineam inseri pos
se teste palladio columella sic
retulit Terebrat' arbor vlmus
vsq' admedullam plaga inting'
lenit' inclinata Tunc vite uel
ramu admod' foraminis fortit'
imprimes vna aut duab' gemis
seru' relictis mox argilla forame
oblinies ꝯst ꝯplasta spes vue
teste palladio que granis i ter
rib' caret si i pedimento ci' i su
ma iocunditate sorbet' ꝑfit aute
grecis auctoribus hac ratione parte
surdelle nata Tpe quo iuste pu
tat sarmentu frugifer' putate
vitis iuxta uite cu terebello ex
cauant no dimisit ꝯalligat
stipiti ne possit inerti Tunc ole
um ꝯfinaciu inextraiaca pte i
fundunt ꝯposito dies ꝑ renouat

donec gemmas producat et vigeat. In
malogranatis idem fit et in cetris.
Ex piri natura est vinum de piris fit
ut dicit palladius. Conquassantur
autem et ponderibus comprimuntur aut
pro hyeme tantum durat et acescit
estate. Acetum fit de piris. Pira sil
vestria sumuntur et que sunt aspe
rius matura reservantur in cumu
lo triduum. Deinde mittuntur in do
lium et aqua infunditur et opertu
vas per xxx dies relinquitur. Ac sic
inde quantum sublatum fuerit aceti ad
usum tantum cotidie redditur aque ad
reparationem. Accessit autem citonibus et
melius si parum de forti aceto vini
misceatur. Idem ex piri de pomis sil
vestribus natum est. Vinum natum ca
li ratione distinxit et hanc in eo
voluit esse distinctiam ut quod dul
cius est gravius dicatur. Est et al
bum et aliquatenus falsum quo emen
detur. Est et croceum digestioni
accomodum. Est et rubeum stipti
cum. Vinum mellitum si facere volue
ris vindemiarum tempore accipies mu
stum statim ut de uva expresseris
et mixtum bullies usque adeo
suppositionem tertie partis. Reliquas vero
duas partes recondes dolio et dul
ce vinum manebit per totum annum et
vitis saluberrimum macilentis homi
nibus et consumptis ut in eo offas pa
nis intinctas comedat. Resolutus
et nutrimentum optimum gesseptur. Ut
vitis botriones et albos et nigros
proferre possit. Palladius ex tradi
tione grecorum iussit hoc fieri. Di
midie sunt vites nigra et alba et
putantur sarmenta utrinsque inter se
divisa sit iuncte ut medios vi

usque ipsius oculos equaliter possis red
dere unitati. Tunc papiro ligabis
stricto et molli atque terra humida al
linire curabis et interiectis diebus
adaquare donec gemme nove fron
dis erumpant etc. De ulmo sequitur

Ulmus vocatur ut dicit ysidorus
quod vim habet multam virorum.
Natura enim ipsius talis est ut
etiam arescit si abluatur reviviscat.
Deinde excisa atque in humo fixa ra
dicibus sese ipsa demergit. Explicit
liber de arboribus communibus.
Incipiunt capitula de arboribus
aromaticis et certi [illegible]

Expliciunt capitula. Incipit li
ber xii de arboribus aromaticis
Et primo generaliter etc.

Generaliter primo dicendum
est de arboribus vel herbis
aromaticis et de genera
tione earum ut dicit magnus Basi
lius in libro exameron. Prima est in ter
re venis de nascentium germinatio. De
inde cum paululum emerserit herba

sit. tunc crescit papulum hic eademque
paulatim pubescens articulatur
et ita usque ad tempestiuam matu-
ritatem seminis qualescit et qui-
dem constat plantis ac seminibus so-
lam causam prestare credendi. Dum
ea que detecta pullulant cuius ca-
loris attractu ab imis sedibus ad su-
perna ducuntur crescendum herbe vel
arbores semina sue propagationis se-
runt. Verum nulla non in radicibus
constituendo nascuntur uirtute seminis ob-
tinere et post incrementa recreata
rursus aliam sobolem de radice sub-
mittunt reparationem stirpis inpo-
sterum porrectura. Semen ipsum cum in
terram ceciderit et mediocriter fuerit
humore et calore mollitum. mox que
in ima terre conuertitur. quedam sibi unde
genitiua semina suscipiens et uicis
cius sensim lambendo diuingitur.
Ipse minutissimis fibris humore
suspicatus telluris nascendo prin-
cipit. fundatumque iam fuit facile quod
surgit tot minimis calamos sur-
sum explicans quot deorsum radi-
ces extendit. atque ita tenuitudo
cuiusmodi tepescit subiecto uapore
qui tactu caloris illapsus est pra-
dices terra nutrimentis adhibetur.
partem sui diffundit in culmum. par-
tem ducit in corticem partem inficit
in grana partem porrigit in aristas
et hoc modo congregatione facta pau-
latim ad summi mensuram singula que-
que peruenit. Et quidem quanto arbores
sunt excelsi corporis radices sunt mul-
tiplices et profundiores habentur
quibus moles supposita valeat
sustentari. Cognita est etiam diuersitas

mortalibus earum. alij amari sunt
alij dulces. atque alij saporem pon-
ticum habent. et ex diuersitate primum
alij calide nature sunt. alij frigide
alij stiptici. atque alij laxatiui alij
inspissatiua. alij mitigatiua. atque
alij maturatiua uirtute habent. Earum
etiam cortices alij leues sunt. et
nitidi. nonnulli nodosi et aspri. alij
simplices. alij multis conserti tandi-
bus. et quod magis mirabile est. senec-
tutis et iuuentutis humane simili-
tudo recipitur in eis. Uerum nouellorum
et pollentium uirgultorum deductus
et extensus est cortex. senescenti-
um rugosus ut scabrosus. Sunt ex
hijs quedam que cum fuerint am-
putata regerminant. alia mox cum
tumuerint arescunt tamquam morte
quandam excisionis iniuria pre-
sentiendo. Earum dictam de malis pu-
nicis ut amaras amigdalas que hoc
modo ferunt posse molliri. quia si
iuxta radicem truncus earum tere-
bro perforatur. emicans per medium
cardinis infigitur. omnem mo-
lestiam saporis aggrauati mutatione
dulcedinis excepturum emittit
secundum nullus homo caligine malig-
nitatis oppressus de propria salute desperet
Oriens quod agricultura pomorum
qualitates reducit in melius
labor autem spiritalis potest omnium
morborum superare nequitiam. Omnibus
non uideat quomodo ille qui mol-
lem fructum ferunt. sic et flores for-
tiora folia prius habent. quorum uero
fructus durior uelut nuces. flo-
ret membrana folijs mollioribus
inheret. et quarum flores fructus mollior

flagitat opinioni maiorum auxili[um]
minibus uero lesione facere potuisset
densitatis et opacitatis foliorum vnusquisque
itaque fructum nichil irrationa-
bile sum inde namque cum mens
contemplari proprietates valet et discer-
nere differentias singulorum vel late-
rum penitus causarum secreta rima-
ri quomodo vnius eiusdem humor per
arbustorum radices attractus in offi-
cia varia dispergitur aliud ipsam
radicem nutriens aliud corticem
aliud truncum et aliud medullam
et quo nunc plus sit nunc palmi-
tes ramosque formatur et fructibus
prebent alimenta nascendi lacrimas
etiam quasdam primas eadem
fundit materia et cetera. De aloe sequitur.

Aloe ut dicit platearius cali-
da est et sicca. Ex succo herbe
que appellatur hoc nomine aloe. hoc
modo fit. herba aloa teritur et succus
exprimitur. bullitaque ad ignem diu
soli exponitur et siccatur illud quod
supremus purius est et epaticum dicitur
quod autem in medio est minus purum
et hoc citotrinum. quod vero in fundo
est feculentum valde est et hoc caballi-
num dicitur primum colore citrinum est.
medium minus citrinum quod vero in fundo
nigrum est. omnia genera eius amaris-
sima sunt et sapor earum abhomi-
nabilis valde. Habet autem aloe vim
consolidandi ossa fracta extrinsecus
super ligatum venenatorum morsibus
medetur. Intrinsecus vero vim habet aloe
purgandi flegma habet etiam vim mun-
dandi et expendendi melancoliam
et confortandi membra. Unde valet
contra superfluitates humorum in stoma-
cho retentorum caput a dolore re-

leuat. Dum dolor a stomaco fumositate
contingit. Visum etiam clarificat et o-
pilationem splenis et epatis aperit
superfluitates membrorum circa pu-
dibunda precipue extinguit. Disco-
loratam faciem ex egritudine colo-
ratam reddit aloe licet ori ama-
rum sit. tamen dulce stomacho est. Unde
vocatur epyglostomacon idest
dulce stomacho. cum vino diste-
perata dari debet vel cum succo absin-
thii et cetera. De Aloes arbore etc.

Aloes arbor in yndia atque
arabya nascitur ut dicit
ysidorus odoris summi ac suauissi-
lignum ipsius vice thimiamatis
altaribus adoletur et inde dicitur a-
loes. Dicit tamen Jacobus aquonensis
episcopus in orientali hystoria et liber
rerum in istanus quod nemo huius ligni
arborem deprehendere potuit. sed vi
mi impulsione ventorum ex arboribus ve-
tustate demotibus cadentes in flumi-
ne babylonico retibus capiuntur.
Unde quidam dicunt quod de terrestri pa-
radiso per mediterraneos lignum alo-
es defertur. lignum aloes optime
cognoscitur ex eo quod est ponderosum
a suo genere modo spissum et valde a-
romaticum subamari saporis. sub-
nigri coloris vel subrufi. dentibus
non multum resistens constringit aqui-
sitatum ex virtute odoris aromatici
cerebrum dolorem patientis statim
sanat et attingere. Multum valet contra
debilitatem stomachi epatis cere-
bri et cordis. contra retentionem men-
struorum contra cardiacam passionem
sincopim et alias membrorum infir-
mitates ex frigiditate prouenientes

menstrua

Con venenata

Aposte

vinu etiam decoctu cu ligno alo
es indijs que pdixim(us) multu valz
Plinius lignu decoctois pparati h(ab)en(s)
vit. (et) multum (con)fert cerebro frigi
do. Signus accipet pluerisatu(m)
lignu aloes folium (et) gariofilos
(et) pulueriem decoque cordis terum co
fectu olea. (et) ungeret caput gal
li. i illa nocte (et) die no cantaret

de Amomo

Amomum
ut plinius (et) ysidorus dicit
arbor e seu frutex armenie bo
tu[illegible] ... redde(n)s densissime
sibi quexu flore albo (et) quasi vio
le odore cynamomi. vn (et) nome
h(ab)et. folijs similimis brionie. Odor
eius somp(n)os (con)ciliat. Car
damomu amomo simile frutex
e (et) semine oblongo. Genatior ei(us)
(con)ditio sunt. Illud qd viridissimu
est ac pingue (et) acutis acuteis co
tumacis friccati e. hoc maxime
laudat(ur). Sedm no paru (con)fesit
candido. Tu no breue (et) mixto
Quartu aut variu e (et) pui odoris
(con)trita facile (et) h(ic) pe(n)s certis es
timat(ur). Melius e illud qd acida
tione redolet. (et) mixta dulcedine.
vim h(ab)et (con)fortandi ex aromatici
tate dissoluendi (et) (con)sumendi ex suis
qualitatib(us) calidis. Em e(st) (con)tra(ri)um
ac debilitate stomachi (et) indigestio
nem (et) sincopim. Cont(ra) vomitu et
debilitate ori appositu valet (et)c.

de ariegna

Ariegna arbor e
aut potius frutex in india
india nasce(n)s que abariana se
te ariegna nu(n)cupari p(otes)t. hec ut
dicit plinius spinis similis. folium h(ab)et
ut raphanus odorem ut laurus. hec

frutex pestilens e (et) intantu ut e
alexander magnus i(n)vaderet yn
diam exitus eius foliorum ariegi
ne frutic(is) uti vellet pene qui
tuta orbatus est. de Bydella s(e)c(undu)m

Bdella ut dic plinius ara
bye arbor e. cuius gutta lu
cida e (et) subalba leuis quoque et
pinguis equalit(er) colorata. Eligi
(tur) illa que facilem molliat(ur). que ne
que terre neque ligno (com)mixta sit. Ca
ua odoris boni adulterat(ur) aute ad
mixto gumi qd no ita amarum
e (con)sistu plateari(us). Vim h(ab)et (con)stringe
di (et) attrahendi. Dissinteria exca
ta colera curat. Apostema intrin
secus ul extius i(n)uncta. Lapide in vesi
ca frangit. Morsum canis rabi
di ul alia corporis vulnera ul apo
stema testiculorum si cu aceto dis
te(m)pata sit mirabilit(er) curat (et)
i magna efficacia. de Borace s(e)c(undu)m

Borax ut dic plateari(us)
calidi e (et) sicci. est aut gu
mi cuiusdam arboris moriente q
in estate cu arbore (con)densat(ur). Est
aute eligenda alba (et) dura. Vim h(ab)et
mundificandi. Borax cu melle al
bo (con)fecta (et) facie illimat super ulcera
posita multu valet de Balsamo

Balsamu arbor seu frutex ut
dic Jacobus (et) plinius et alij q(ui)
de ea i multis libris scripserunt. Olym
aut multu tp(or)ib(us) i iudea tm i(n)ueni
bat(ur) i loco qui d(icitu)r iericho. Sed p(ro)
cedete tp(or)e ab egypcijs tra(n)slata est
in campo babylonie. Excolit(ur) a xa
nis sub dnio sarracenorum qui ut
histories egypcij p(ro)bauit a xpia
nis excultu sterilis p(er)manet
(et) in cultura manu eorum fructum

Morsus Canis

facere dedignatur. Oritur autem in dicto babylonie campo sex fontes in quorum uno fertur beata virgo christum balneasse. Hic fonte cum ceteris quinque campus ille balsamiticus irrorat. Aliunde autem idem frutex nunquam balsamum reddit, plinius. Stirps eius similis vitibus, foliis quidem rute sed albioribus semperque manentibus. Tempore quo recipit preciosum liquorem ille de arbore vulnerata eius lapideis cultellis vel vitreis plaga tenuissima caditur et tunc succus in vitreis vasis suppositis guttatim distillat. Ferro enim si inciditur ex plaga vulneris interit arbor. Balsamum lignum xilobalsamum, fructus sive semen carpobalsamum, succus opobalsamum appellatur. Adulteratur gutta eius oleo cyprino vel melle, sed sincerum probatur a melle si cum instillaveris guttam balsami cyprino lacti, statim gutta fundum petat et lac coagulatur. Ab oleo vero sincerum probatur, si dum instillaveris aque admixtum facile fuerit resolutum, vel si lanee vestes ex eo pollute non maculantur. Adulteratum quidem neque cum lacte coagulatur sed ut oleum in aqua supernatat et vestem maculat. Balsama si pura sint tantam vim habent ut si sol incaluerit gutta eius in manu sursum sustineri non possit sed statim penetret. Penetrativam enim vim habet super omnes liquores terre.

De cynamomo

Cynamomum ut ysidorus et plinius dicunt arbor est in ethyopia, frutice brevi duorum tantum cubitorum, cortice nigro vel cinereo tenuissimarum virgarum. Virga quod in grossitudine extenditur despectui habetur. Quod vero gracilius provenit eximium ducitur. Similis est cum viret et floret. Bicatate gaudet, sterilis ymbre fit. Fecundior autem provenit in densissimis vepribus, vel fulta eius quasi cinerne rotunda sunt que constringuntur invisibile spiramentum continent ad ymaginem nebule sive pulveris, platearius. Ex aromaticitate vim habet confortandi cerebrum. Ex caliditate debilitatem stomachi confortat que fit ex frigida. Cum pulvis eius quasi salsamentum in cibum datus appetitum provocat. Ob fetidum aromaticum reddit si sepius masticetur. Quod vero fit ex alys speciebus aromaticis fit ex cariophilis cum cibus mustalis et horum similium. Calor ad horam videatur redolentiam aromaticam exhibere, tamen procul dubio ex multo usu caliditate corrumpit et dissolvit. Cynamomum vero e contra caliditate dissolvit, tamen ex natura confortandi consumit magis. Contra corruptionem gingivarum fiat prius lotura cum aqua salsa et fricentur ita ut sanguis inde fluat. Deinde cum pulvere cynamomi vino calido mixto os optime abluatur. Pulvis etiam in collirys positus oculos clarificat. Contra syncopim et cardiacam passionem pulvis datur cum pulvere cariophili. Virtutem habet reprimendi violenciam aliarum aromaticarum specierum ut camphore.

De cassia

Cassia lignea ut dicit plinius arabie arbor est vel potius frutex ut virga indirectum porrigitur. Robusti roboris est ac purpuri, foliis iuniperi, virtute cynamomi habet sed inferiorem vim duplex

Ad os fetidum

eius pondus. pro cinamomo vine
dicantur ponitur. virga fruticis
longitudine trium cubitorum est. triplicis
colorem habens. primo candidi. me
dio ruffi in summitate nigri. Hec
pars maxime laudatur. deinde pri
ma inferior non que candidiore
dampnatur. Illa maxime precipitur que
que nimium ponderis facit plate
arius. Est autem cassia lignea vel
xilocassia calida et sicca. Virtutem habet
confortandi ex aromaticitate contra fri
giditatem renum vel contra frigidas
causas epatis vel splenis opila
tiones multum valet. pulvis eius
cum lacrimo et absinthio confectus mi
rabiliter cerebrum confortat. Ad
Stomachus confortationem stomachi et frigidas
causas decoctio eius cum vino et vini
dari pacientibus etc. De cassiana
Cassiana est arbor satis nota
calida et sicca in agris et
palustribus locis magis provenit
humidis in siccis tamen provenit sed
ligna eius et folia minora sunt
folia eius et fructus competunt me
dicine fructus eius parvi sunt quasi
fructus iuniperi. Horum decoctio fi
liorum arboris cassiane cum vino
palisis cocti multum valet contra palisim.
Siquis causa loquelam subito perdi
derit morbo palisis et folia viri
dia eius sive pulverem foliorum
desiccatorum sub lingua trita tenue
rit indubitanter loquelam reddit.
Sed oportet ut hoc fiat in principio
infirmitatis in valuerit diucius
tamen remedia maiora adhibenda
sunt. sed tamen remedium istud precipu
um est. Contra stranguriam valent
folia eius in manum vel ipsum aut

subimento portatum De cassia fistula
Cassia fistula ut dicit tulla
platearius arbor est orien
tis partibus nature temperatissime
fructus eius quos quasi semina
longa producit succedente tempore e
longantur et crescunt postquam indu
rant cortice forinsecus existen
te. Continetur medulla intrinsecus
in una copula coherent simul. plus
quam quadraginta eligenda est cas
sia fistula grossa que multum humi
ditatem signat. nigra que signat
maturitatem. Illa autem que multum
ruffa et alba est in matura indicatur
Est autem cassia fistula calida et
quidam valde temperate nature medul
la eius competit medicine. Hec re
soluta in aqua multum calida et
addita zuccara ventrem purgat et va
let in acutis febribus. Hec gargari
zata apostema gutturis solvit etc.
Calamus De calamo aromatico
aromaticus ut dicit ysidorus
a similitudine calami usualis
nominatus est. Gignitur autem in yndia
multis modis geniculatus fulvus
fragrans spiritus suavitate qui cum
frangitur in multas partes fit similis
similiter gustu cassie cum levi acrimo
nia remordente. Est autem frutex
nascens in yndia. Platearius. Cali
dus et siccus coloris subalbidi val
de aromaticus. Cavernis intrinsecus vir
tutem habet confortandi ex aromaticitate. Contra
dolores stomachi ex frigida causa
et intestinorum ex ventositate certum
est remedium. Si succus eius conficiatur
cum succo absinthii addito vino ad
digestionem confortandam valet. Item
pulvis eius cum pulvere cynamomi

ꝯ cardiaca

et hec etiam valet contra cardiacam pas-
sionem et cetera **de coloquintida sequitur**
Coloquintida ut dicit platearius
est calida et sicca est autem pomum
cuiusdam arboris in oriente nascentis
contra ipsolima que cucurbita alex-
andrina appellatur huius fructus mor-
tiferi sunt medulla arboris compe-
tit medicine in ipso pomo semina
sunt etiam apta medicine que vir-
tutem habent dissolvendi consumendi et pur-
gandi Contra dolorem dentium fiat
gargarismus ex vino calido cum
seminibus coloquintide **de capparis sequitur**
Capparis ut dicit platearius
calida et sicca est autem fru-
tex in partibus orientis In apulia et
in romania capparis nascitur sed non
tante efficacie Capparis igitur cortex
radix flores et folia competunt medi-
cine Cortex eius detractus et ad sple-
neticus est subrufus et subamarus
decocta cum vino contra vicium splenis
et epatis diuicia valet Flores eius
adhuc rugosi et nondum dilatati
colligi debent condiunturque cum sale et ace-
to Hii vim habent excitandi appetitum
et digerendi humorem in ore stoma-
chi existentem Stomachum etiam in-
frigidatum calefaciunt **de cubebis**
Cubebe ut dicit plinius calide
sunt et sicce temperate tamen est
autem fructus cuiusdam arboris in partibus
orientis Eligende sunt que mediocriter
habent acutum saporem et aromaticita-
tem Contra frigidum reuma capitis
ad cerebrum confortandum ad olfactum
cubebe et naribus apponatur Cum at-
masticatur diutius in ore teneatur
ut aroma earum cerebrum petat Os
etiam ex hiis redolens contra frigidita-
tem stomachi et distoloratione ex fri-
gida causa detur pulvis eius cum
cypero bequitur **de dragaganto sequitur**
Dragagantum ut dicit platearius
frigidum est et humidum est
autem gummi cuiusdam arboris in orien-
te effluente de arbore constringente
est autem dragagantum album et purum
quod melius est et subrufum quod non
adeo laudabile Habet autem virtutem
refrigerandi et humectandi et mun-
dificandi et hec papule si fiat le-
clenterium ex ipso eo modo quo ma-
tidatario spiritum et gargarismus ex
ex ipso valet contra dolorem pectoris
hoc etiam valet multum contra tussim
ex caliditate spiritualium Dragagantum
etiam dissolutum in aqua calida ordei
addito gummi arabico et ex hac a-
qua gargarismus multum valet contra

Con tussim

tussim frigida et siccitate pectoris
Galbanum ut dicitur **de galbano**
platearius calidum et humidum
est est autem frutex in oriente cuius
lacrima vel gummi galbanum dicitur Ca-
lore estatis hec arbor constringitur et eru-
pit liquor qui cum frutice condensa-
tur Incidatur autem in spidum cortice ut
magis fluat Est autem eligendum quod al-
bius et purius Vim habet attrahendi
dissolvendi consumendi lenificandi
maturandi et apostemata relaxandi
Contra letargiam ponatur super carbones
et fumus eius patiens naribus suscipi-
at Odore hec optimum sed gravem
hiis qui fetoribus assueti sunt Ser-
pentes fugat Reuma purgat Vapo-
rem habet amarum specialis est ad su-
ciendum thimiama et cetera **de gutta sequitur**
Gutta ut dicit phisicus idem est quod
amoniacum Genus est gummi
de arboribus fluens lucidi coloris
et albi Calefacit spleneticos pur-

ꝯ letargia

libido

confortat et sanat artheticos. de gariophilon

Gariophilon ut dicit platearius arbor in india vel pocius frutex est adinstar pine in cuius capite fructus gariophili sunt adinstar clavorum in summitate capiti et imo pungenti primi in quantitate sed virtute potentes alteri cum conferunt odore vel gustu defectum anime pacientibus. platearius calidi sunt et sicci in tercio gradu acuti est constrictum generis corporis qui gariophilis remissiores sunt per decem annos servari possunt in multa efficacia debent autem servari in loco qui non nimium siccus nec nimium humidus sit. Eligendi sunt autem illi qui sub ungue poliuntur parum triti statim humiditatem habere videntur. Sophisticantur hoc modo gariophili acuti saporis accipiuntur et subtilis pulverizantur conspersus cum aceto addito modico vino in qua confectione gariophili sicci et utiles in panno ligati iaceat per unam nocte a cuius extracto quod trahunt humiditatem. Debonis autem gariophilis sapore acuto tollit sophisticati vix discerni possunt cum sua perdunt post xxx dies. Gariophili virtutem habent confortandi dissolvendi consumendi. Ad cerebrum confortandum naribus apponuntur. Contra fluxum ventris ex causa medicine multum valent. Sequitur ad. de galanga

Galanga ut dicit platearius calida est et sicca est autem frutex sive herba in partibus persidis cuius radix in medicinis ponitur per annos quinque servari potest. Est autem eligenda que subrufa est et in gustu gule ponderosa et solida que acutum habet saporem. Virtutem habet confortandi et consumendi ex qualitatibus suis. Illa que virtute perdidit sophisticatur sicut gariophili addito ei pipere pulverizato. Galanga valet ad digestionem confortandum contra dolores stomachi ex frigida causa vel ex ventositate vino sed decocto cum pulvere eius. Ad cerebrum confortandum naribus applicatur. Os eciam odoriferum reddit. Excitat libidinem et hoc pocius in estate quam hyeme. Autem magis utilis est usus eius. Excedit cum calore in estate et cetera.

Gummi de gummi arabico

arabicum ut dicit platearius fluit de arbore quadam arabie est autem calidum et humidum. Triplex gummi arabicum invenitur est enim album quod melius est citrinum et subcitrinum. Est virtutem humectandi laxandi et conglutinandi. Contra asperitatem lingue ponatur in aqua donec glutinosa fiat et inde fricetur lingua. Contra vomitum ex debilitate detur pulvis eius cum pulvere cynamomi. Contra tussim frigidam et siccam nec non contra siccitatem pectoris detur decocto aque cum illa ordeo. Contra ignis combustionem valet si pulvis eius cum misceatur albugine ovi. de mirra

Mirra arabie ut dicit arabie ysidorus arbor est quinque cubitorum spinosa et aculeata durior a radice cuius aliqua parte sui corticem habet levem folium olive sed crispum et aculeatum et latitudine dulceat cuius gutta viridis ac amara est et nomen accepit mirra gutta eius sponte manans preciosior est elicita vero corticis vulnere vilior iudicatur

3 fluxu

Ignis extinctio

vomitus / fluxus

Sarmenta eius ignibus iniecta hom-
ines vexant quorum fumo sentis
noxio nisi ad odorem succurratur ...
...unt plurimos morbos insana-
biles contrahunt huius arboris fo-
lia et flores collecti et ad solem desic-
cati confortandi et constringendi effi-
caciam habent contra vomitum et
fluxum ventris et profluvium sanguinis
multum valet sed plus fructus eius
qui mirabolani dicitur vel succus eius
expressus etc. *De macis arbore yndie*

Macis ut dicit ysidorus arbor
est in yndia que cortice ru-
beo redolet magne et extra guttam
fluit que mastix dicitur odorifera
multum coloris punicei. Hec grano
mastix dicitur quia in multo grano
ruinis est aliis guttis admixta ple-
dorem facit confert et cum pulchri-
facit adulteratur cum resina vel thu-
re. Cortex arboris macis cum melle
decoctus ad dissinteriam precipuus
est virtutem habet constringendi consumendi con-
fortandi contra humores fluentes
a capite ad oculos vel ad dentes va-
let etc. *De macis talia significatione et que*

Macis malia significatione et ge-
nere ut dicit platearius quidam
dicunt alii flos nucis muscate. Et
alii dicunt cortex qui circa nucem
muscatam est in quo continetur nux eli-
gendus est quod subrufum est et acutum
habet saporem. Virtutem habet confortandi cere-
brum dissolvendi etiam et consumendi
humores masticatum in ore teneatur
diucius et sua virtute petit ce-
rebrum et superflua purgat. *De muscata*

Muscata ut dicit Jacobus et plinius
arbor est yndie nobilissima
ac speciosa nimis cuius fructus nu-
ces muscate sunt paulo maiores

nucibus avellanis putamine et albo
superius notatum sunt et nimis solide o-
dorifere multum calide sunt et sic-
ce in tercio gradu eligende sunt in
suo genere ponderose et sapore acu-
te lauri folio folium consimile habe-
re videtur sed odore et gustu multum dis-
simile. Virtute enim ipse habet nucis
muscate. Macis flos nucis mu-
scate est vel ut quidam putant cor-
tex qui circa nucem muscatam est
ut cuminum in nucibus avellanis. Vir-
tus eius tanta esse dicitur ut sine pa-
nis esu cibo nucum muscatarum po-
homines aliquandiu vivere fatentur.
Nux muscata naribus applicata ce-
rebrum valde confortat et spiritualia.
Virtutem enim confortandi habet ex aroma-
ticitate et qualitatibus suis. Contra
frigiditatem stomachi et indigestio-
nem et discoloracionem multum valet.
Sola nux mane sumpta ieiunium
multum confert capiti excedens usque
in pluribus frequenter nocet debili
cerebro quia penetrativa nature
est muscata et hoc expertum est. Vinum
quoque cum eis decoctum ad cerebri con-
fortacionem valet qualescentibus
ex egritudine ad confortacionem
aut spiritualium cordis reparatur. Dentur
nuces masticande simul et vinum
decoctum cum eis etc. *De onicha scilicet*

Onicha vel ungula ut dicit
phisiologus quia onix grece un-
gula latine ostreola est vel ut no-
nnulli dicunt genus gummi de arbo-
re in orientalibus partibus fluens quod per
successiones temporum durescit
in lapidem preciosum multum colore
habet unguis humani. Valet contra sca-
biem faciei dealbificat. Semen in ...

Caro in silua

odorem suauissimum reddit. Hoc
etiam adonicha ualde mirabile fer-
tur. oculo in fine appositum sponte
sua quasi res sensitiua intrat sine
lesione tamen oculum penetrat in
tus omnes partes eius circuiens contra
rios humores prius excusserit
et hoc ualde mirabile quia magis
exiguum ita est quod non ledat oculum
si intrauit. hoc probauit augusta
mansio oculos quam nullam hospitem
patitur. Sequitur de. De pipere

Piper arbor nascitur in yndia
ut dicunt plinius et solinus in
late montis caucasi quod soli obiecti
est folia eius et ligna iunipero simi
litudine habet. Cuius siluas serpen
tes custodiunt. Sed incole regionis
illius cum mature fuerit incendunt
siluas et serpentes igne fugant.
et inde ex flamma nigrum piper efficitur.
Nam natura piperis alba est. cuius qui
dem fructus diuersus est. Nam quod inma
turum est longum piper uocatur. et hoc
magis confortat. quia incorruptum.
Ambigue piper album credunt. Ab an
te rugosum et horridum fit. ex calo
re ignis trahit et colore et nomen.
Jacobus aquensis episcopus dicit aliam
causam nigredinis esse. et hoc ma
gis probabile. Dicit enim quod piper collec
tum sine adustione in clybanum
mittitur ut diucius conseruetur. Vel ne a
liis partibus seminatum proueniat piper.
si leue est uetustum credas. et si gra
ue nouellum. Platearius. Piper cali
dum est in ultimo gradu. puluis
subtilis sternutamentis expipere ex uitiori uide
licet. Herba abiecto cortice sepe asper
aqua rosacea et desiccata moreque

collirii oculis impositum maculam au
fert et adumbraciones quaslibet
que pannus dicuntur. Dasciencis non
utilis piperis usus est dissoluit enim
in quibusdam lepram inducit. Pl
inius. eius tamen superflua corro
dit et uolile piperis arbore quodam
ytalia habet. ut dicit plinius. sed magis
non ut est mirtus. nec adsimilem
iudicat enim arbor piperis pura est.
legitur piper arbor ytalice prima est
amarum est. Dicit est quoque ei tosta
maturitas est et in hyspania pi
perum arbor cuius fructus est amaris
simus pipere indie ualde dissimulat
nec credimus quod usquam uerum piper
nascitur nisi in yndia que mater
uerorum specierum est. De peredixion

Peredixion est arbor orientis
agrestis sic dicta tamen et cir
ca dexteram fructus huius arboris dul
cis est quo columbe mirifice de
lectantur. Vmbra uero eius ramis
protegitur. est autem in ipsis partibus
quoddam genus draconum uolatile quod
ipsis columbis multiplices insidias.
Ipse autem draco eandem arborem
mirabiliter perhorrescit. adeo ut um
bram illius se formidet attingi. De
decetibus quo columbis in arbore pacem
draco insidiatur et respiciat. si ulla il
larum arborem deserat. et sibi preda fiat
Si autem umbra arboris fit parte
sinistra partem dexteram draco petit. Si
uero in parte dextera sinistrum petit. Signi
ficat autem arbor ista crucem Christi cuius
circa dexteram uirgo maria umbra cir
cumsistit. quod draco ille serpens an
tiquus mirabiliter perhorrescit. Tu
quoque columba sancta anima felle in udie
carens. si te persequitur dyabolus.

stimuli temptacionum. fuge ad memo
riam passionis et crucis xpi. Apphe
designatur cum quasi umbra eius et
secundum augustinum mestil est nocte potit
in unica byn incantices stam animas
inuitat sponsus Veni columba mea
formosa mea in foraminibus petre que
sunt in manibus pedibusque xpi sunt et in
cauerna materie pectoris eius. quam
lancea militaris infixit que cauerna
est os sancti benyamyn aug pectina
repta est pro nobis redemptoris nostri

Stacten ut dicit De stacten et
species gemmis gummi est quod flu
it de mirra scilicet quando in duraata est est
autem multo preciosior mirra. Unc
tuosa est et nimis odorifera. Unde de
illa iubebatur fieri thymiama com
posicionis. sequitur ad De storace et

Storax ut dicit platearius
et plinius et ysidorus arbor simili
arabie est malogranato propter consimil
cuius ligule iuxta canis ortum gut
tatim lacrima fluunt de stillacio huius
arboris intra cadens munda non
est sed eius proprii corticis probe seruatur
Illa autem que nigris calamis inhe
serit munda et alba. Deligitur fil
ua sit folis causa. Est autem pin
guis resinosa odoris iocundi humec
tata melleum liquorem emittens.
Illa utique bona probatur que cum ma
nibus tractatur mox fit humida et
magis aromatica. contra debilitatem
et frigiditatem stomachi multum ua
let. Sequitur alia De sandali

Sandali ut dicit platearius ar
bor est orientis in yndia frigi
da et sicca est. lignum eius sandali
dicitur. Triphariam est. Est enim album
rubeum et cytrinum. Illud quod cytrinum
est magis aromaticum est. sed rube
um efficacius est. Est autem eligendum

ualde aromaticum et leue propter ipsum et
stringitur. Valet autem puluis sanda
li mixtus oleo rosato et aceto contra
calefactionem epatis. ex hiis fiat
emplastrum supra regionem epatis
Idem puluis ualet contra dolores
frontis et ad prouocandum sompnum o
leo admixto mandragorato et suc
co lactuce. puluis sandali et cortex
feniculi et zuccara et papauer album
et gummi arabicum et puluis liquiricie
simul trita et bene pistata et confecta cum
syroppo simplici multum ualet contra
calida apostemata. contra sitim in
febribus contra calefactionem epatis
contra siccitatem et uentositatem pecto
ris. contra tussim. contra dolores fron
tis ex calida causa. Hic dicitur dyasan
dali aliter eciam confiatur sed efficacius est
electuarium si confectum bonum primum
eciam inducit efficacissime. sed tunc
oportet ne puluis mandragore
adhibeatur. Sequitur De thure et

Thus ut platearius et plinius
dicunt arbor nobilis et aro
matica est arabie in mensa atque ra
mosa leuissimi corticis folio piri mi
nore atque subrutilo. Incidunt eius
uindemia circa canis ortum et estu
aut flagrantissimo quando maxime uidetur
pregnans tenuissimusque tendi cortex
eius. Tunc cortex minuto soluitur
inde prosilit spuma pinguis que concre
ta densatur et coaddunatur. Secunda uinde
mia est in inicio hyemis. sed quod tunc
exit russum est nec comparandum priori
creditur nouellum thus nouelle sunt
arboris candidum. sed et ceteris odora
eius. Thus quod album est et rotundum
magis preciosum est. et cum frangitur
intus inuenitur pinguedo. Igni appo
situm facile ardescit. Confert dolore
pectoris accipitur thus lucidissimum

contra apostemata

roptime pluizatur. certi ceia recen
ter de spinis excorticati butyro ceia
non salsum et hec tria equali
ponde mixta liqfiunt i uase ad
ignem roptime qmiscent ptq
ea h qfectio refrigerata et iteru
ad ignem paru emollita suppel
lem omnium exca pte qua car
ni adheserat ponit et pectori
supponit multu ualet Contra
apostema pectoris idem ualet
Cont lacrimaru fluxu ut den
ciu dolores rfluxu humoru a
capite fiat cuplaustru expulsile
cius romo Cont reuma capitis
in ore tenta duo siust diucius
qmestiaqz multum qferunt Expli
cit liber de arborib aromati
cis Incipiunt capitula de her
bis valentibus ad sanitatem

Generalit de herbis	Orpheum que et crassula dicit
Absynthium	Petroselinum
Anetum	Papauer
Apium	Peonia
Crocus	Pimula veris
Cucurbita	Psillium
Coriandru	Ruta
Camphorea	Staphisagria
Cimimu	Sponsa solis
Centaurea	Saxifraga
Septimpunq	Salvia
Feniculus	Viola
Iusquiamu	Zinziber
Mandragora	Zeduaria
Menta	Zucara
Marubiu	Sequitur
Nardus	aliud ref

Expliciunt capitula Incipit lib duodecimus de herbis primo ge neraliter dicendum est et c

3 reuma

Generaliter primo dicend est de herb Sunt enim mul tam questione qualiter nascantur herbe sine precedenti materia ut semine Sol ui aut pt sic Terra in suis singul oribus que sensui subiacet hu mano quatuor elementa cu suis qualitatibus qtinet Unde dictum e qd terra ista qposita e qm uis ea simplicit falsa assignacio ne uocamus Nullus enim terram e rum simplicit ut aquam tetigit puru ignem aut aerem uidit Composita enim sunt h que sensu percipimus n ipa elementa si exip sis sunt creare g potius ter ram aliqd dicimus aqueum uel igneum a aereum qm terram Solu cio Ideo inquo singula magis ha bundant sortita sunt appellacione Ergo cu terra re que terra a nob dicitur licz subtilit pluizata g causa sunt necessarium e ex ipis go ee qposita Terram tm mate dia pt qd terram uidetur aqueum qd paru uidetur habe de terra aereum minus igneum minime idest ual de paru ptm colens paquam diffundens pigne aereu surgeret Nisi enim in eo ignis qclusus esset motu ad supiora habe non pos set nisi aqua aereum no diffun deretur in latum patet aut qd oia tre nascencia magis de terra pcipi aut qm de alio aliq elemento et ideo locum sum et natiuitate sua iuxta terram occupant Cum g maior ps sit terra quare quidem her be reperiunt calide et queda frigide

Solo Soluto. Secundum quod maius et minus
vero qualitatibus adheserint. Duo-
bus enim modis res se habent. Uno modo
secundum quantitatem. Alio modo secundum effi-
caciam magis et minus. Secundum qua-
litatem materiam sentiunt. Secundum efficaci-
am minime. Probatur cum radices sint
sibi contrarie, una calida alia fri-
gida, quare vivunt in eodem terri-
torio cum utraque sit in suo simili nu-
tritur a contrario. Soluto. Nutrimen-
tum herba suscipit non aliud simpli-
citer sed compositum in quo illa quatuor
elementa sunt. Et unde habent singu-
le herbe nutrimentum. Ex eo quod sibi
competit et quod adherebant. Unde
cum eradicantur herbe nutrimentum in
aere recipiunt sed aliter quam oportet.
Unde aer licet in se illa quatuor elementa
in se contineat non tamen herbis eradi-
catis nutrimentum prebere potest quia de
eo quod minus egebant et aere
magis invenerunt. Unde necesse est eas
dissolvi deficiente cibo naturali et
sufficienti nutrimento scilicet terreno. Di-
ferenda semina herbarum quas co-
medere cupidus volueris madefacere
per triduum in oleo laurino vel nar-
do vel vino condito pluribus contrario
simili vel in musto tertia statim
iterum madefacere. Eiusdem saporis
fati nascuntur cuius siccatos semina
conbiberint et hoc teste palladio etc.

De Absynthio

Absinthium ut
dicit platearius et liber physi-
ca herba est amarissima saluti hu-
mane commoda. Tamen succus eius per se
vel cum vino potatus ad multimodi re-
media valet. Duas proprietates contra-
rias habet laxativam scilicet et constrictivam.
Habet constrictivam quia succus eius gros-
sior probatur est. Laxativam quia calidi-
tate et amaritudine propria est.
Est autem absinthium calidum et siccum.
Contra lumbricos valet et opilatio-
nem splenis et epatis. Contra dolo-
res capitis ex fumositate. Contra
apoplexiam ne veniat si quis timet. c. apoplexia
Contra amissam loquelam optimum
remedium est. Contra vermes auri-
um succus eius auribus instillet. Vinum
eius potatum visum clarificat. Libes
et lingua pannos [illegible] [illegible]
et humoribus fiat ad digestionem et
stomachum confortandum multum valet.
Contra colericam proximam que solet
fieri abhominatione stomachi mul-
tum valet. Sequitur De Aneto.

Anetum ut dicit platearius
calidum est et siccum. Anetum her-
ba est cuius semen competit medicine.
Cum herba debet in autumpno colli-
gi et desiccari per triennium servari potest,
sed melius quod quolibet anno innovetur.
Anetum ad frangendum lapides
in vesica valet. Valet etiam contra vo-
mitum et singultum ex causa frigidi- c. singultu
tatis appositum, commasticatum vel
decoctum et potatum cerebrum confortat
et stomachum ventositatem etiam tollit
et optimum est etiam ad digestionem
urine. Sequitur etc. De Apio etc.

Apium ut dicit platearius ca-
lidum est et siccum. Est autem
herba cuius radix vel folia competit
medicine. Ventris torsionem depres-
sa ventris ventositate vel epatis
opilationem solvit. Succus eius cum
vino tepido sumitur. De Croco sequitur.

Crocus ut dicit platearius ab
oppido cilicie dicitur quod vocatur
corchium ubi optimum nascitur. Herba
est odoris boni. Cuius semen vel potius
flos croceus dicitur ~~[illegible]~~ colore aureolum

porrecte longitudinis integru
et neqz infrigiricta g minimum
cum carpitur manus inflat leui
ter aere respiratione iocundum
ad se languidi non sunt vetustu
accedit est autem odoribus calidus
speciis sed temperate vim habz
confortandi unde multum valet
contra sincopim et debilitatem stoma
chi et vocem calefacit intesti et desic
citatem pluerizari dz et poni in brodio
quod distemperatum sunt cum aqua ordi
ci statim ventre solvit et contra il
la que prediximus valet colelis
dari non dz quia illis provocat vo
mitum et multus usus eius abho
minationem facit Adrubore ocu
Ad oculos
lorum exstinguendum ut colera pulius eo
ci ex vitello ovi confectum et exibentur in lumbino
intinctum oculis superpositum medetur
contra yliacam passione cathaplasma pulvis eius decoctum
multum valet **De cucurbita**

Cucurbita ut dicit platearius
est frigida et humida sed sa
tis mediis qualitatibus temperata
herba que calidis regionibus
venit precipue fructum ferens ple
ctherimus adinstar capitis huma
norum magnum Semina que intus
sunt calidis in medicinis competunt
non tamen cruda sed elixa contra opi
lationem epatis contra apostema spi
Ad pectus
ritualium pectoris et aliorum membro
rum valet interius elixa cucur
bita vel cum assata sine alio con
dimento detur cito tibi ille est re
mediamentum coquatur aut in
paste et decocta dissolvatur in aqua
et ex illa aqua addita zuccara
Acuta
optimus syropus fit in acuta febri
citantibus contra calefactionem epa
tis decocto eius impotum egroto
detur Protinus aut quod pro ma
turitatem colligitur cucurbite
suspendunt ad solem cum seminibus
et sic desiccantur in sicco loco statim
perdurant manum tamen Extractus se
bilit seminibus excorticatur cortex interius
aptius est pectoribus adportatur et cetera

De coriandro

Coriandrum est
herba calida et sicca et sub
gummis tamen semen medicine com
petit vim habet confortandi ex quadam
laticis aromaticitate ad digestio
nem confortandum et dolores stoma
chi ex ventositate detur semen eius
in cibum vinum decoctum cum eo pul
vis quoque eius super cibos asper
sus cibos saporosiores reddit et cetera

De camphora et cetera

Camphora
ut dicit platearius herba est
in partibus orientis aromatica mul
tum hec herba in fine veris colli
gitur conteritur et succum exprimitur
illud quod scaletum extradet et rabia
quod purum et liquidum retinet et so
li exponitur desiccatum vel albicum
fit et pulveratum hec cito frangitur
et si manibus tractatur cito pulverizatur
et hoc magistri illorum manibus fieri dicunt
qui libidine polluuntur castum ei
suum gestatorem requirit et cum
castum efficiat qui ipsam camphora
naribus apponit in vase marmo
reo et ~~maxime~~ alabastro et cetera

De cymino et cetera

Cyminum ut
dicit platearius calidum est
et siccum semen est cuiusdam herbe
vim habet dissolvendi consumendi quod
ventosam digestionem et assidua
eructuationem detur vinum decoc
tum cum eo ad angustiationem lac
tis in mulieribus et ad angustiationem

Eructuatio

Adduricia epatis

spumatis in vino multum valet plus
eius in cibum sumptus vel potum ad
dito absinthio aperit meatus lactis
sine spumatis calore suo De centaurea
Centaurea ut dicit platearius
calida est et sicca est autem her
ba amarissima vnde fel terre appella
tur habet attractiuam et consumptiuam co
tra opilacionem splenis et epatis
valet vinum decoctum cum ea addi
ta zucara Adduricia splenis et
epatis sumatur radices feniculi a
pii petrosilini et coquatur in succo
centauree additaque zucara cole
tur et pacienti detur ad bibendum Ylia
cam passionem et paralisim idem hoc
facit Contra lumbricos detur succus
eius cum melle Ad vulnera consolidan
dum teratur succus eius cum melle cen
tauree et supponatur et consolidat Decoc
tio eius cum vino facta et vespere calidi
potata sudores efficacissime prouo
cat sed caueatur nimius usus eius
propter desiccationem nimiam pectoris
In hyeme plus competit ista decoc
tio quam estate et hoc propter excessum ca
loris Sequitur de diptanno etc
Diptannus ut dicit platearius
in natura medicine prevalida
herba est calida et sicca que in locis
lapidosis inuenitur vim habet dissol
uendi et consumendi et attrahendi ve
nenum Contra morsum venenatorum
animalium et contra venenum bibitum
hec herba contrita supponatur et suc
cus cum vino detur addito aliquantulum
mente succo Dicitur quod cerui prodi
derunt hanc herbam qui cum vulnera
ti essent venatorum sagittis toxicatis
currebant ad hanc herbam et co
medentes vulnera sua ipsique in
cibum sumentes venenum cum iacul[is]
educebant Sequitur de feniculo etc
Feniculum ut dicit platearius
calidum est et siccum herba est
subtilis substancie ex qualitatibus suis
urinam prouocat venena eius folia
et radices competunt medicine In vere
colligitur cortex radicis eius et hec mul
tum valet decocta cum vino contra o
pilacionem splenis et epatis dis
teriam et vicium lapidis ex frigidi
tate Si ex calidis humoribus
infirmitas est aqua ponatur in decoctio
ne feniculus etiam decoctus ad modum
pulmenti contra predicta vicia valet
ventositates etiam tollit et digestio
nem confortat Eadem facit puluis
seminis eius Contra quasdam adum
braciones que fiunt in oculis succus
radicis eius suspendatur in vase eneo
xv diebus et more collirii po
natur in oculis etc De jusquiamo etc
Jusquiamus herba est frigidissima
herba viridis et semen competit
nature medicine virtute habet infrigi
dandi folia eius viridia vel sem
tritum si super tympora posita fuerint
sompnum prouocant Semen eius
adeo efficacissimum est ad prouocandum
sompnum Et si grana frumenti aut
auene cum ipso semine jusquiami colla
pariter cum ipso bulliatur grana cum
ipso bullita et proiecta comesta ab
auibus inducunt sompnum auibus adeo
ut aues manu capi possint Se
men huius herbe nulli detur ad come
dendum quia necat vel inducit letar
gicum morbum fertur de quodam episcopo
qui super modum temptabatur luxuria
qui diuersa remedia attemptavit ac
cepit succum herbe istius viridis et
ipso succo tantum infrigidauit virilia
et partes illas inferiores quod veneris

ventositas

Sompnus

Contra venenum bibitum

oleu mādragore

ut stimulus luxurie penitus educa-
tur. Oleum fit ex sucmo herbe
huius denecat dolores qui precipi-
unt ex calida causa efficacissime
curat. Ad inflaciones etiam et ali-
as infirmitates multum valet. et his
tum que ex calida sint. **De Mandragora**
Mandragora ut dicit pla-
tearius. herba est ꝯtertiu l
frigida et sicca masculina quoque
et feminina. masculina folia habet
bete similia feminina folia aspi-
ora habet folijs lactuce similia. po-
ma portat sicut oleracia que po-
ma terre dicuntur. Radices mandragore
cortices et fructus et folia competunt
medicine virtutem habet constringen-
di et mortificandi. Ad sompnum cau-
tis provocandum. pulvis eius confici-
atur cum lacte mulieris et albugine
ovi. et inde cataplasmetur frons
et tympora. Contra dolores capitis
ex caliditate folia eius trita super
tympora ponantur. Vel et oleum
fit ex pomis accipiantur poma man-
dragore trita bene et misceantur oleo
communi et fiat postea decoctio.
postea coletur et hoc est oleum mand-
ragoratum quod utique valet ad sompnum
provocandum et dolores capitis. Dic-
tum ex eo frons et tympora inungatur
febrilem colore reprimit. Radices
eius decoquntur cum vino et sumministra-
detur pocio. huius quoque membra se-
canda sunt. et non senciet dolorem
prinnia soporacione **De Menta** se-
Menta ut dicit platearius her-
ba est calida et sicca est men-
ta domestica et menta silvestris
Silvestris calidior est sed domesti-
ca magis competit medicine Virtutem habet
dissolvendi et consumendi et confortandi
ex aromaticitate Contra fetorem
oris et putredinem gingivarum ab-
luatur os aceto quo coctum sit cum
menta domestica postea fricentur
gingive cum pulvere mente sicce
Contra opilacionem splenis et e-
patis si sit sine febre et sit ex frigi-
do humore vinum decoctum cum men-
ta et aqua multum valet. Cum datur
aliqua pocio contra venenum cum
suco mente debet dari vinum de-
coctionis eius vel pulvis et cibum
datus digestione confortat **De Marrubio**
Marubium ut dicit platea-
rius herba est calida et sicca
virtutem habet dissolvendi consumendi et
aperiendi Contra viciam pectoris fri-
gidum et quadam viscositate eius
electuarium valet de suco eius fac-
tum addito melle et pulvere dragan-
ti et liquiricie huius sunt usus ad spis-
situdine decoctio contra emoroides
inflatas et non fluentes decoctio eius-
dem herbe cum aqua salsa et vino
et melle suppositorio ex hoc facto
multum valet recte **De Nardo**
Nardus ut dicit platearius est
herba spicosa Radix eius gra-
nis et crassa est sed brevis et nigra
fragilis cypssum redolens odore
aspro folium eius asperimum. decipique
alcumia mariscus spargens In
yndia nascitur et in syria Indianum
multi fore est sed melius syriacum est
autem leve fulvum comestum spica-
rum odoratissimum quod si multu
tore tardavit lingua siccat. flos
eius cum per bonum odore custoditur
est et asarum quod aliqui nardum
silvestrem appellant hedere folijs

Ad podagram

rotundioribus tamen et mollioribus flore
purpureo radicibus plurimis et gracili
bus sapori calidi ac venenosi
in montibus umbrosis bis in anno
floret cuius flores purpurei iuxta ra
dicem consumantes semen producunt
semini urtice simile est autem rara
dus calida et sicca Radix ac folia
eius competunt medicine virtutem habet
confortandi ex aromaticitate sua dis
solvendi ex amaritudine contra sin
copim et cardiacam passionem fiat de
cocto ipsius magis rosata addita
zuccara fiat syrupus contra debi
litatem in cerebri naribus applicetur
hoc idem contra frigiditatem et rema
capitis et contra frigus stomachi et tor
siones viscerum ex frigiditate et humo
ribus et opilationes splenis et epatis
detur vinum decoctionis eius fit
autem unguentum preciosissimum ex spi
ca nardi eo modo quo fit oleum ex iu
niperi lignis hoc enim valet contra
paralysim apoplexiam epilenciam ar
teticam podagram si ex eo partes
inunguntur Sequitur de orpino

Orpinum autem ut physica dicit
crassula herba est calida et
humida ossium fractura que inces
solidat herba certissime probatum est
quod si collectam decem diebus ante
solsticium estivale in acie infra tec
ta domus suspenderis ipsa herba sine
ullo terre vel aque adminiculo pro
tinus fere annum germinas pullula
bit stramque in una parte sui ex parte
altera revirescit et nisi hec quidem
secretum nature pendiumque et omni
potentia creatoris que in minimis crea
turibus mirandum modo non desinit

Petroselinum De petroselino Pe
troselinum ut dicit platearius
herba est calida et sicca est autem dome
stica et silvestris Domestica magis
competit medicine virtutem habet provocan
di digestionem urine et contra lapi
dem valet herba ista vel semen
in aliquo posita digestionem provo
cat et ventositatem excludit et
confortat Sequitur de papavere

Papaver ut dicit platearius
herba est frigida et sicca est
papaver album quod est frigidum
et humidum et est papaver nigrum quod
est frigidum et siccum et magis mortificat
Semen eius vel radix eius compe
tunt medicine virtutem habent inducendi
sompnum leniendi et mortificandi
fit emplaustrum de semine eius et
lacte mulieris et albugine ovi
et supponatur temporibus hoc ipsum
fiat contra calida apostemata in
principio contra calefactionem epatis
addito tamen oleo rosaceo cum semine
papaveris est hec melius contra siccita

Apostema

tem pectoris valet Diapapave
ron electuarium fit ex semine papa
veris et succo liquiricie et gummi ara
bici et dragaganti que sunt cum syrupo
confectis Sequitur de peonia

Peonia ut dicit platearius est
calida et sicca Radix eius in
medicamentis ponitur virtutem habet dis
solvendi et consumendi Dicit autem Ga
lienus quod hec herba adolescentem
quendam puerum suspensam caducum
morbum repellebat ab eo hic est
secundum non reperitur in usuali peonia
contra paralysim detur pulvis eius
cum castoreo in vino decoctus Sequitur

Primula veris herba hic de
est primula que est herba veris
ac nomine cuius prima enim est que

ꝯ caducū

de

Con̄ inflacōm

ptꝫ hyemem viret et floret Hec
efficacissime caducū morbum cu
rat cum vino rubeo bullita et eius
decoctio in potum sumpta **De psillio** ꝛc

Psilliū ut dic platearius her
ba ē frigida et humida vim
hꝫ refrigandi et humectandi ꝯ
ariditatem lingue in acutis febribꝫ lingua
prius cū cultello radat̄ Item ligā
tum semē in subtili panno intinga
aque frigide et lingua exco fricet̄
contra sitim sub lingua teneatur
Cont̄ tussim siccam vicio spualiū
constipacionem ventris in acutis fe
bribꝫ ponat̄ psilliū in aqua per
aliquantulam mora Item abiecta
illa aqua det̄ cū alia aqua frigi
da confiuat aut camphora fri
giditate et humiditate sua quia cā
phora minus subtil substancie ē

De Ruta

Ruta ut dic platea
rius calida ē et sicca herba
ē cuius folia trema gepetunt me
diane vim hꝫ dissoluendi consumē
di flegma implicem redactā humf
tā prnares Oz et cerebro mundi
ficat vinū ecia decoctū cū ruta
adde valet sed addito puluere
peonie Cont̄ defectū ipsꝫ exul
ta frenositate ruta ponat̄ in do
lio nouissimpsi sine decoctū vinū
cū ruta i vino decocta supponat̄
loco Cont̄ frigiditatem stomachi
paralysis det̄ vinū decoctū cū ru
ta i castorio admixtū puocandū
fetum mortuū eiciendū Secundi
nas in secundinam eiciendam Cum
mulieres peperint det̄ cū ferri ē
succo rute Item operit succus ru
te ore receptꝫ Cont̄ dolores me
brorū ex collisione ut alia decocta
ruta intesta calefacta supponatur

Cont̄ inflacionem alicuius membri
sine bracchii siue tybie accipiatur
ruta optime trita constat̄ cum bu
tiro qd nō sit salsum et ponatur
sup locū inflatum Et sup nos pannus
infrigidatꝫ aqua ponat̄ et recede
bit inflacio aut exibit dolor per
minutas vesicas in loco illo ces
sabitqꝫ passio Cont̄ lippitudinē
oculorū aut ruborem puluis
cimini confiat̄ cū succo rute bom
baxqꝫ intincta supponat̄ Hoc idē
contra liuorem Cont̄ venenū cō
ruta potata valet Cont̄ morsū
venenatorū animaliū recēis in
bibi ruta ponat̄ Odor rute cōtrig
ē serpenti et hec intm ut si quis
totus sit inūdatꝫ ruta viridi se
cum accede pt ad occidendū basiliscū
serpentem cuius ecia fumꝫ citissime
ipsum basiliscū necat Inde ecia fit
qd pedes suos inde fricant illi
qui int̄ venenata animalia am
bulare volunt Odore eius caput
fricat et lentes cadunt **De staphisagria**

Staphisagria vt dic plate
arius calida ē et sicca i
tercio gradu que cū mastice idest
thure olibano masticata multū
flemma de capite purgat lingua fleu
mate grauatā iuuat Gargarismꝫ
ex aqua decoctionis eius caput de
grosso et vitroso fleumate purgit
Cum aceto potata dolorē dencium
et gingiuarū a putredine curat
Staphisagria puluisata et i panno
ligata omēs pediculos de se vel
re fricat de toto corpe mictuntur

De spongia

Spongia solis
ut dic platearius herba ē
que solsequium dicit̄ est at frigida

ꝯ venenū

contra morsu venenatorum

et humida hec trita et comesta contra
venenum valet quod fit morsu vene
natorum animalium maxime tamen suppos
ta vulneri. Decoctio eius valet contra
opilationem splenis et epatis ex ca
lida causa. Sequitur de Saxifraga

Saxifraga ut dicit platearius
calida est et sicca et ex re nomen
habet lapides frangens in renibus
vel vesica in vino sed in potu data.
Radix eius competit medicine con
tra yliacam passionem pulvis eius
in ovo sorbili idem facit. De Salvia

Salvia ut dicit platearius her
ba est calida et sicca cuius folia
eius competunt medicine domes
tica est et silvestris. Silvestris sal
vie radix in medicinis ponitur
domestice folia. Domestica comprimit
et confortat vinum decoctum cum ea contra
paralysim et epilenciam valet et contra

Viola frigida est in de Violis et
primo gradu humida est in ipso
fere biennium servatur melior est
tamen viridis. Syrupus violaceus
fit ex violis viole magis coquantur
et ex colatura ipsa et zuccara fit syru
pus vel ex succo viridium hoc fieret
melius esset valet autem ad pulmo
nem ventris et febribus. Oleum fit
hoc modo viole in oleo decoquantur
et inde exprimantur et hoc est oleum
violaceum. Unctio illius olei facta
super frontem et tympora dolorem capi
tis ex caliditate removet viole vi
gent refrigerandi humectandi leni
endi et relaxandi. Fomentatio facta ex
aqua decoctionis eius super pedes
et frontem maturis febribus sompnum
provocat. Sequitur de Zinzibere et

Zinziber ut dicit platearius est
calidum in tertio gradu humidum
in primo est autem herba ut dicitur cuius
cuius radicem zinziber nascitur est

autem zinziber silvestre quod nonnulli
masculinum dicunt acuciorem habens
saporem domestico et substanciam
solidiorem colore tamen non adeo al
bum est. Sinceritatis specialis melius
est tamen domesticum. Eligendum est quod
sit album et contra vicium frigidum
de quocumque modo et contra frigidum sto
machum plurimum valet ventrem
etiam solvit et superflua humiditatem
exsiccat. Adhuc omnia decoctio eius
cum vino sive commasticatum paratum
est remedium pulvis etiam eius in
collirijs oculos clarificat. Electua
rium eius dyazinziber efficacius est

Zodoarium ut de Zodoario sicut
dicit platearius sive cytu
aldum nascitur pervenit calidum et
siccum est autem herba in oriente
cuius radices cytualdum nascitur
pervenit etiam in partibus ytalie. Eligen
dum est colore cinereum acutum et ac
rem sapore habens contra ventosita
tes yliacam passionem et quasdam
punctiones cordis multum valet. Si
vero talis membris punctiones fiant
non est accipiendum cytualdum ne ipsas
punctiones fortiores faciat. Ad cor. Sal
sandum pulvis eius appetitum ex
citat et contra sincopim valet contra

Zuccara ut dicit de Zuccara et
platearius calida est et hu
mida in primo gradu. Fiunt autem
canne in partibus hyspanie que cum
mature fuerint radicitus evellun
tur quarum summitates ad mensuram
duarum palmarum abscisse terre adpre
cominus inpingunt reliquum vero can
natum per frusta scissum territ et ligne
in vasis recipiunt receptumque bulli
unt cum ligno liquor totus fortior videtur

inspuma exhaurit et imbasis reponitur cooperiturque palea et superaspersit aqua frigida. Aqua fortius etiam sine igne ebulliens magis excoquitur et ebullit, sed eius substantia magis minuitur. Cumque plurimum incaluerit aspergitur aqua aspersa illud vel cum modicum aqua superspersit citius remanet et multo calidius. Unde maritis non debet poni frigidius vel album et claudibilius. Contra dolores pectoris contra stomachum valet. Siccitatem etiam pectoris humectat. Contra dolores capitis ex calida causa et ad soluendum ventrem accipiant zuccara et aqua decoctum cum violis et misceantur et det. Hinc qui non potius pacientibus. Explicit liber xiii de herbis aromaticis. Incipit liber xiiii de fontibus diversarum terrarum

Generaliter dicendum est de fontibus quorum saporem aut virtutem vel colorem ex occultis terre visceribus trahunt de quibus origine fluentes ducunt. Subscripti libri insinuantur per capitulis auctores sunt augustinus plinius ysidorus et iacobus. De fonte qui est in medio paradisi

Fons lime est in medio paradisi prodissimus est et amenus in remotis orientis partibus qui videlicet in paradiso terrestrio oritur qui tantam ex se producit copiam aquarum quod in quatuor flumina dividitur que tamen statim sub terra absconduntur et procul a terra defluentia quibusdam subterraneis meatibus in pluribus remotis regionibus iterum oriuntur qui tantam ex se producat copiam aquarum primum physon qui et ganges ex quodam monte indie statuens iterum incipit super terram aursum ostendere aperte defluendo ut dicit orientalis hystoria. De gyon qui et nylus dicitur

Gyon qui et nylus dicitur non longe a monte athlante de terra exiens aliqua parte absorbetur sub qua latens fluendo mare rubrum pertransiens in maris rubri litore incipit iterum apparere et ethyopiam circuiens intrat egypti nylo se infundens ut dicit orientalis hystoria. De Tygri flumine

Tygris autem et eufrates qui ex eodem fonte in quodam monte maioris armenie egrediens statim ad se invicem separant et in mediterraneo mari absorbentur. Cum autem predictus fons paradysi universe terre superficie in quatuor fluminibus irrigare dicatur et variis terre qualitatibus quidam fontes frigidas sunt aquas alii calidas et fervidas ex terra sulphurea ut dicit iacobus. De fonte qui est in egypto

Fons est in egypto mirabilis ut dicit iacobus et plinius ignis faces accense extinguit extincte iterum accendunt. Dignitant mihi lacrime quorumdam primum indigestione edite et excitant furore in animo lacrime vero conpassionis extinguunt etiam in alieno animo excitatum. De fonte quodam ethyopie

Fons quidam ut dicit iacobus in ethyopia apud garamantes tam frigidus de die ut non bibatur tam calidus de nocte ut non tangatur. De fonte vbi grecus ignis

Fons quidam est in partibus sit orientis ut dicit iacobus ex cuius aquis grecus ignis efficitur quibusdam aliis admixtis qui igneis

propterquam vehemens sint ardentibus nix
aut numquam potest extingui nisi ace
to uel lotium urina ut fabulose pre
dicti aut fontes aquas magno pre
cio comparant sanitatem de fonte cy
ceronis secundum
Fons quidam est ceronis se-
cundum ut dicit plinius in ytalia qui
dicitur cyceronis qui oculorum
vicia curat de aquis que volunt
Aque eciam in quibusdam medelam
mundi partibus sunt que vol-
neribus medentur locis exipsis a-
quis sequitur de fonte affrice secundum
Fons eciam quidam est in affri-
ca qui voces canoras reddit ut
dicit augustinus de fonte quodam in bo-
Fontes in boecia qui meos ecia ceciam
iram confermant aliasque et alii qui ob-
limonem faciunt ut dicit augustinus
Fons est sequitur de fonte zephiri
in zephiro qui luxuriam tollit ut
dicit plinius de fontibus sicilie secundum
Fontes in sycilia sunt duo unus
qui steriles fecundat alius qui fe-
cundas steriles reddit ut dicit
augustinus de fluminibus thessalie
Flumina duo sunt in thessalia
ex uno bibentes oves dicit eas
fieri nigras ex altero albas ut ex
utroque non varias ut dicit augustinus
Fons de fonte iob in ydumea
iob est in ydumea qui quater
in anno nostit mutare colorem hoc
est in pulverulentum sanguineum viride
et limphidum tribus mensibus tenens
unum ex hiis colorem ut dicit orien-
talis hystoria de lacu ytalie sequitur
Ex tyricio lacu ytalie ut dicit
plinius qui bibunt tedium vini
sentiunt etc. de stagnis quibusdam etc.
Stagna sunt in quibus nulla res
natare potest sed omnia merguntur
ut dicit augustinus et sunt alia ut illud
quod mare mortuum dicitur in quibus
omnia fluitant nec mergi possunt
de lacu secundum augustinum

Lacus sunt in quibus ter in die a-
que amare sunt et ter in die
dulces fiunt ut dicit augustinus etc.
Fontes quidam sunt de fontibus
sunt calidi qui oculis medentur
fures autem arguunt nam qui sacra-
mento furtum negat si purus est sua
aquis predictis exercetur si autem
non sunt verus clarius videt quam
prius sed hoc magis miraculo ascri-
bendum est quam nature ut dicit Jacobus
Fons preterea secundum solinum
est quidam quietus et tranquillus
si autem iuxta ipsum insonet tybie
quasi exultabundus ad sonitum ele-
vatur et tamquam mirans vocis dulce-
dine extra ripas intumescit ut dicit
Solinus de fonte minoris britanie
Fons quidam ut dicit liber rerum
in minori britannia esse refertur cuius
aque super propinquum lapidem perfuse plu-
vias et tonitrua provocare dicuntur etc.
Fontes autem de fontibus secundum Jacobum
tam in mari quam intra dulces aque
limpidissime inveniuntur quorum unus
ut dicitur in partibus samarie altius
coloribus quater in anno variatur vir-
dem seu sanguineum pulverulentum
seu turbidum et limpidum colo-
rem miro et grato interstitio in
conspectu oculis ostendens ut dicit
orientalis hystoria de fonte syloe etc.
Fons autem syloe non continuis sed in-
terpolatis diebus ter uel quater
in ebdomada exsurgentibus suis dulces
aquas emittit de flumine lybani
Flumen quidem est iuxta montem ly-
bani inter duas civitates ar-
chas scilicet et raphaneam cursu velox
et aquis plurimum habundans quod
sabbatum appellant eo quod sex diebus il-
las in ebdomada exsiccatur penitus ex his
aquas die autem septimo prefert co-
piosis ex situ subito exuberans et
inundans effectus ut dicit Jacobus

nazarenus. De arenis unde vitrum fit etc.
autem zaquonensis territorio ex are-
nulis maris et sabulo videlicet et glarea
marina subtili artificio purissimum
vitrum efficitur ut dicit Jacobus.

Mare autem De mari rubro etc.
rubrum quod siccis pedibus filii
Israel transierunt in confinio est egypti
et arabie. cuius aque extrinsecus adia-
cente que quasi sanguinei coloris est
rubee esse videntur. que tamen huius-
modi sunt coloris cuius sunt aque
maris aliarum ut dicit Jacobus etc.

Fluvius autem De fluvio persidis
quidam est in perside qui semper
congelatur de nocte adeo quod homines
et pecora per ipsum transire valeant.
de die autem semper in aquas resol-
vitur ut dicit hystoria orientalis.

Fluvii De fluviis qui aureas
autem quidam sunt harenas
in partibus orientis qui aureas habent etc.
arenas habere dicuntur ut dicit Jaco-
bus alii vero lapides preciosos contra...

Fons De fonte iuxta tyrum etc.
in mari est superioris civitatis
tyrensis qui aquis dulcissimis
tanta vehementia prosilit a profundo
maris ut duobus aut tribus cubitis
super mare saltet. et hoc cum mare
tranquillum est. Cum vero inundationes
ventis fiunt fons quidem ab eis ob-
tegitur sed cum transierint statim emer-
git ut prius. Est autem ita eminens
super mare fons ut vasis hauriri
possit. De fonte gelidissimo norwegie

Fons est in regione gelida nor-
wegie qui in lapidem vertit
omne quod in eo mittitur colore tamen
manente in rebus. et hoc adeo gla-
ciale est quod etiam mutet in substantiam lapi-
deam imposita vestimenta. Et hoc pro-
batum fuit ex mandato friderici
imperatoris invitis in hoc directis

Explicit liber de fontibus. Incipiunt
capitula de lapidibus preciosis etc.

Expliciunt capitula incipit li-
ber xiiii de lapidibus preciosis.
Primo generaliter de his.

Generaliter primo dicen-
dum est de lapidibus
preciosis. Est autem que-
stio quomodo fiunt in visceribus terre.

Et videmus ex dictis philosophorum
quod ex vaporibus fiunt qui de inferio
ribus partibus terre consurgunt et inter
cluduntur fortiunturque formam secundum
loci que vacuum in terra reperiuntur
colorem vero secundum diversitates vapo
rum sicut glanduli in carne ani
malis Dubito quidem in se concludunt
atque formantur sed successione temporis
soliduntur Si vapor magis ex terre
elemento consurgit grossus lapis fit
et obscurus Si vero ex elemento aque
lucidus Si ex aere ceruleus Si ex
calore ignei elementi rubeus et sic
secundum proprietates elementorum nunc co
mixtum nunc impermixtum nunc magis
ab isto nunc magis ab illo vapor ex
urgens colorum diversitates lapides
sortiuntur Hii vero lapides qui virides
vel crocei sunt ex aliis coloribus co
lorem communicant et hec ex quamixtio
ne vaporum Inde lapides qui de
terrestri paradiso ad nos per quatuor
flumina deferuntur magis preciosi sunt
atque rarissimi Hoc etiam qui in di
versis regionibus inveniuntur preciosi sunt
ac virtute potentes et maxime hii
qui in orientis partibus sunt Vincunt et
claritate fulgorum ceteris cariores
et hoc quia ibi sunt vapores ele
mentorum a sordibus puriores Sed
et questio magna est Unde et quo
modo virtus inest lapidibus quippe
magna virtus corporis inde et effica
cia sanitatum Unde autem hec sicut
inspirat ad hominem incomptum est et quod
hoc certum est quod omnis virtus a deo
est sicut dicit aristotiles in libro metheororum Si
inest herbis aut fructibus mediante
operatione nature ut potentes res que
naturaliter calide sunt aut frigide
et competunt medicine horum nullum

in lapidibus est ut excessus caloris
aut frigoris in ullo lapidum deprehendatur
constat ergo quia sine ullo medio
indidit lapidibus virtutem opifex et
in eis virtutis potenciam tribuit pro
ne nature Excepta autem gratia sanita
tum miracula multa et magna ex
primuntur in gemmis sicut de magnete
et adamante qui in attractione
ferri videntur imitari de adamanta
te qui stellam maris demonstrat
et de optolamo qui hominem invisibi
lem reddit de carbunculo qui si
igneus ammiculo tenebras noctis
fugat de multis quoque aliis ut in
serius testatur liber horum igitur mi
raculorum ratio est omnipotentis
dei voluntas qui rebus huma
nis invariabiliter predicant de hiis quoque
dicit beatus augustinus in libro de civi
tate dei xv° Allicuntur demo
nes ad inhabitandum per creaturas quas
angeli delectationem construunt per varia
genera lapidum herbarum lignorum
animalium carminum Unde et salo
mon inclusisse legitur demones sub
gemmis in anulis Legitur autem quod e
vax rex arabie scripsit neroni ce
sari nomina colores virtutes et dif
ferencias lapidum et hec scriptura post
modum per versus metricos exarata
est quorum versuum sensum simplici
sermone digessimus addentes et
aliorum auctorum opiniones In fine
autem libri posuimus quasdam opi
niones antiquorum quas nec cre
dendas ponimus credimus nec penitus
refutandas et in libro sequenti glorio
sissimi augustini Dicitur filii israel sculp
psisse quasdam gemmas in deserto
et maxime corneleas quarum sculp
ture ita subtiles acuminis compro

batur ut nullus posterorum huiusmodi operis imitationem audeat attemptare. Nec dubia res quin secundum efficacias virtutum gemmarum figure et figurarum ymagines sculpebantur. Sed si verum est ut plures asserunt gemmas lapides diversis intra se sculpsere figuris constat quia non sine ratione virtutis. Ut potest ille qui spiritu dei repleti et spiritualiter docti a quibus quos deus in ministerium omnis fabrilis operis et architectorie elegit Beseleel scilicet et Ooliab cuiusque specialiter docti in omni arte gemmaria ad sculpendum et poliendum racionalem dicitur quod super humerale in pectore et humeris Aaron opere mirabili perfecerunt posueruntque in eis secundum divinam responsionem xii lapides preciosos et sculpserunt in eis nomina filiorum Israel. Ex quo patet quod non inaniter scripture tradicione in gemmis. Nec tamen pro hoc credimus quod omnis sculptura virtutis signum est ... Hec de qualitate lapidum dicta sufficiant. Nunc secundum ordinem alphabeti lapidum virtutes et nomina videamus.

De Ametisto qui est unus de xii lapidibus preciosis

Ametistus lapis unus est de xii lapidibus preciosis. Hic est violacei coloris et hic optimus est. Est autem quidam qui est velut gutta rubei vini corrupti aqua. Hic facilis est ad sculpendum. Ebrietatibus contrarius est. Carior esset hic lapis sed maxima copia eius est. In Ethyopia et in yndia reperitur. In Germania sed et vilis est et robustus.

De Achate qui est unus de xii lapidibus preciosis

Achates lapis qui unus de xii lapidibus preciosis est sic ab Achate flumio orientali repertus. Hic colore niger est venis albis intermixtus. Hic ingenuitas habere dicitur figuras et impermixtum veris unius coloris incertas. Hoc quam esse probus nature non artis venena fugat sedat sitim confovet visum portantem roborat commendat graciosumque reddit. Hunc lapidem dicunt regem Pirrum tam eximie speciei gessisse in digito ut in eo novem instrumenta mirifice exsculpta essent. In quorum medio erat Apollo cytharam manu tenens.

De Adamante capitulum

Adamas lapis est cum quia duo sunt est adamas in ultimis partibus yndie qui inveniuntur inter ripas cristallinas cristallo in colore similis eo tamen distincte quod quasi ferrum limatum micat. Hic duricia solidissimus adeo ut nec ferro nec igne frangi queat. Ex hyrcorum sanguine recenti super talem fusus scinditur. Huius fragmentis acutis durissime gemme sculpuntur. Huius quantitas non excedit magnitudinem nucis avellane. Hic lapis a quibusdam diamas dicitur. Effert autem quod gratiam confert portanti si gratis eum accepit ab amico in ... aut conferre illi qui ipse emit. Huius nos maior probabit. Si sedes eius tamen in anulo ponitur ferrea sit. Anulus tamen pro dignitate lapidis ex auro constante. Alterum genus adamantis est quod reperitur in arabia et in mari cypro proxima et

inseritur que philippis est Sed
hoc genus dignitate et virtute nullo
inferius huius generis adamas
maioris quantitatis sed colore dissi
milis reperitur Obscuri enim ferru
ginei coloris est Omne hyr
cino cruore frangitur ferrum attrahit
et magneti lapidi aufert ferru
ipius sit Stellam etiam maris que
maria dicitur hac arte inter obscu
ris nebulas perdiem vel pnocte
perdit Naute enim cum inter obscuras
nebulas vias suas dirigere non va
lent ad portum accipiunt acu
et acumine eius adamantem lapidem
fricato infigunt per transversum in fes
tuca puncta et inmittunt vas pleno
aqua Tunc circumducunt vas ad
amantem lapidem moxque secundum mo
tum lapidis sequitur instantum acu
mine acus amisso ductore aciem
dirigit contra Circumductum quo pinde
ciens pertinetur lapidem subito
retrahunt moxque acumine acus
amisso ductore aciem dirigit quod
stellam maris subsistitque statim
nec punctum movetur Naute non
secundum demonstrationem statim vias
ad portum dirigunt Hic lapis etiam
adimagicis valere dicitur fforte fiat
contra hostem portantem Sompnia
etiam vana repellit et venenum fu
gat redit Fiat etiam sudore ma
nere si venenum adhibeas Lunaticis
prodest etiam et hiis qui demone reple
ti sunt Hic lapis in leno lacerto
portari vult etc. De abeston sequitur

Abeston lapis est in archadia
coloris ferruginei Hic la
pis semel accensus numquam dein
ceps extingui potest sed perpetuus semper
retinet igneas flamas vel ysidorum

Inde hoc inquit mechanici aliquid
sit ut lucerna ex ipso lapide facta sub
divo sic ardeat ut eam nulla tem
pestas nullus ymber extinguat

Amarithos De amaritho etc.
lapis est orientalis alumini
similis Hoc lapide vestis serica pli
ta igni resistit splendoremque tantum
accepto nitescit ut aqua munda
ta beneficio resistit et magorum pre
stigijs Sequitur De allectorio etc.

Allectorius lapis est admodum
fusci scilicet cristallo speciem co
similis sed paulo turbatior Hic na
scitur in ventre galli qui post tres an
nos castratus et post ea vij annis vi
vens Hunc lapidem portat Hic la
pis gestatus ore sitim extinguit vic
toriosum est imbellis patrem recon
ciliat honores reformat Disertum
facit et gratum et maxime uxores
maritis Et etiam hec omnia habeat
clausus in ore portetur et cetera

Absinthus lapis De absyntho
est coloris nigri nucis ve
nis intextus ponderosus Hic si ca
lefactus fuit abigne vij diebus co
lorem retinere dicitur Valet illis qui
palisi sunt destituti De alabandina

Alabandina lapis est preciosus
et pulcher valde quippe qui
dignitate coloris est cum granato
licet crassiore habeat et magis emu
lum rubino Sed et genus ala
bandine est quod sardium imitatur
In regione asye que alabanda
dicitur invenitur exhilarescit ani
mum inaspectu De andromanda

Andromada lapis est qua
dratus argentei coloris durissi
mus quasi adamas in rubro ma
ri invenitur Hic tante virtutis est quod
possit sedare animum furore calente

luxuriaz etiam sedat etc. De berillo
Berillus lap(is) est unus de xij
lapidibus Hic pallidus est
colore sicut marinis aquis
Et illi optimi sunt qui lucido
oleo similes sunt maxime qui
maculas intus non habent Sunt
enim quidam berilli qui lucidissimi sunt habentes minutas intus
et longas maculas velut paruos
capillos Berillus si formam sexangulare habuit arte celestes colores efficit in radio solis Tamen
etiam si rotunde forme sunt velut
pomum humectatum velut aqua
in claritate solis mortuos carbones vel pannum laneum nigrum
vel bullitum arborum statim accendit Unde quidam egregie satis
versificans dixit in persona lapidis berilli Ipse dedit insigne virtus quod
primat ingenium Solis splendorem non ignis passa calore sic
lux etiam descendit a bacce supina
est marnata non tamen mire viola
ta Dicitur enim quod morbo splenatice medetur et glandes qui ex malis humoribus colliguntur predica
tonem tollit maxime cum adhuc
in angustato sunt Hic lapis coniugium reconciliat amorem magnificat etiam gestantes in suis oculis
medetur aqua ablutus et eadem aqua si in
potum sumpta suspiria ructusque tollit et
suspiria et dolores epatis Huius lapidis noue species sunt Sunt enim
quidam lucidi instar cristalli hunc
lapidem india nutrit De borace lapide precioso que fert bo
Borax lapis est rax quodam bufonum genus
preciosus dictus ab eo quod cum borax

quodam scilicet bufonum genere in capite portat Duo genera istorum lapidum sunt Unum album et hoc
melius et rarius Aliud vero fuscum
et nigrum est et in medio sui oculum habet
qui per circuitum colorem ceruleum imitatur et hic in suspecto genere melior
est Cum bufoni vivo et palpitanti
hic lapis extrahitur tunc habere
oculum dicitur Cum non extrahitur diu
aliquantulum mortuo tunc veneni
illius malicia oculum extinguit
et maculatur lapis Hic lapis in cibum sumptus intra hominis mala sanare dicitur Curavit enim in
tesana et cetera a vira pinguiorem
egreditur regione Debet autem glutiri integer Huius virtute habere
primum album genus istius lapidis
unde predixi in quod dicunt Hanc germani galici crapadinam vocant Venenis etiam contrarius
dicitur De carbunculo qui est unus de xij lapidibus preciosis
Carbunculus lapis est omnium lapidum preciosissimus Hic omnium lapidum
virtute preditus prohibetur Hic unus
de xij lapidibus preciosis est qui in
veste aaron legitur positus Huius color igneus est rote magis lucet
quam die quia die obscuratur Nocte vero in tantum claritate refulget
ut noctis tenebras fuget et cetera
per noctem quasi in diem vertit
Greci autem vocant Sulibia q
est tunc fodiatur regio nascitur
Huius species tres periti in lapidaria
arte distinguunt Prime speciei carbunculus nomen est Secunda vero
species rubicus dicitur Tertia autem balau
stus vocatur et hec vilior ceteris

Rubinus quidem ignei coloris est sed
incomparabilis minoris quam carbun-
culus. Hic nec tenebras nocte fugat
virtutibus etiam impar est sed tamen inter
ceteros lapides preciosior et elegantior
colore sertico. Balagius vero est tertia
species carbunculi multo vilior est
colore virtute et precio tamen zaphirus et
aspide dignior estimatur etcetera

De calcedonio

Calcedonius
lapis est hebetis coloris et quasi
semper pallore detentus color eius
inter iacinctum et berillum medius
est qui si perforatus sit et collo situr
vel digito causas vincere prohibet
huius lapidis species tres dicuntur et tem-
perat calorem febris.

De corallo etc.

Corallus lapis est rubens
qualitate sed non ita pluribus
sicut cornelinus. Hic figuram habet tam-
quam cornu cervi vel ramos herbe
viridis cum multis ramusculis. Nec
mirum quia primum herba in mari est
et manibus extracta vel arte hominum ex
positusque litoribus durescit in lapi-
dem invenitur tamen semper impedit. Repel-
lit fulminibus et tempestatibus. Unde
antiqui hac opinione ducti hunc
lapidem contritum cum seminibus magis
iactabant aut suspendebant in
arboribus olivarum ne grandi-
nem sentirent pericula. Demonibus
terribilis est et hoc forte quia ali-
quid modum crucis habet ramorum
eius distentio. Capitis dolores alle-
viat et quomodo diversa prestat valet
et quod corosivo flegmatia

De crisopras(o)

Crisoprassus lapis est secundum se
de duobus coloribus aureo-
lis scilicet et virens mixtus et porri suc-
co colore permixtus valetque oculis
Hunc ... tradunt ...

...bus clarior habet inventus, invenitur
autem in Yndia.

De celidonio lapide

Celidonius lapis est informis
et parvus qui in ventre hyrun-
dinis reperitur aliquis rufi coloris
aliquis nigri pulli hyrundinum
qui hunc lapidem in pectore suo
portant cognoscunt in se si ore
...dos insignium pacis quibus ad vice
cedunt. Rufus quidem cum reperitur
lunaticos sedat et insanos et lan-
guores diuturnos et facundum reddit
hominem et gratum. Lineo panno debet
involvi hic lapis et in sinistra parte
Niger autem cum reperitur hic lapis
similiter panno lineo portari debet et
est aptus hiis qui negociantur. Iram
sedat et aqua dilutus lumina clari-
ficat. In panno croceo portatus febres
sedat et humores noxios etcetera

De calcophano

Calcophanus
lapis est niger qui si portet-
ur ab homine casto vocem dulcem et sono-
ram reddit defenditque fauces a
raucitate. Est autem ipse sonorus
et dulcis instar eris si ferro percutiat-
ur aut ere sequitur

De cristallo etc.

Cristallus lapis est induratus
per multos annos de glacie
tamen plurimi videntur opponere contrarium
qui dicunt cristallum inveniri in ali-
quibus partibus mundi ubi numquam gelu
vel frigus sunt. Hic lapis clarissimus
est instar glaciei. Qui rotunde for-
me sunt accendit subiectum soli fom-
item sicut supra diximus de berillo. Hic
lapis tritus et cum melle mixtus atque
potatus ubera lacte implet. Va-
let et oculis etc.

De crisoleto etc.

Crisoletus lapis est auro simi-
lis vel electro magis matu-
tinis horis colore iocundior est etc.

aliud genus quod incorporatum lapi
dibus invenitur auro simillimum
nequaquam tamen splendidum sed obscurum
Hic lapis mitigat dolores fron
tis et oculorum ex calidi[tate] cum agitetur
etiam calorem febrium in manu por
tatus in pulverem redactus scabiem
et ulcera sanat Est et aliud ge
nus colore medium inter croceum
et rubeum Hic lapis si admove
atur igni statim corripit et rap
ta materia velut si pinget abigit
ne replit valet contra inflationem
membrorum et glandulas que sunt
sub cute et cetera De ceraunio lapide
Ceraunius lapis est cerulei
coloris quem greco eloquio
a fulmine dictus est quia cum fulmine
de celo cadit In loco ubi iste lapis
sunt fulmen cadere negatur est
autem acutus sepius ex una par
te Sequitur a[...] De corneolo lapide
Corneolus vel cornelius secundum
quosdam lapis est rubeus
sed obscuri coloris Omnis san
guinis iras mitigat Sanguinem flu
entem de morbo sistit vel de naso
precipue et feminarum fluxum pa
titur Horum lapidum multitudi
nem sculpsisse nec sine causa fi
lij israel dicuntur in deserto De crisolito
Crisolitus qui est unus de xii
lapis est lapidibus preciosis
unus de xii lapidibus Hic au
ro micans et scintillans ut ig
nis mari similis est Hunc quidam
viridis adumbras Hic manu por
tetur contra nocturnos timores tu
tela est portantibus Cum si perforatus
sunt et foramen repleat setis asini
demones exterret et fugat Levo
lacerto portari debet hic lapis Hunc

nobis mittunt ethiopes et cetera
Draconites De draconite
lapis est qui ex cerebro draconis
trahitur qui nisi viventi draconi
extrahitur cisis fuit non fit gem
ma Unde fit hoc modo audaces vi
ri explorant draconis specus
et dormientium draconum capita se
ito tunsibant statim impleno vi
gore palpitantibus gemmas extra
hunt Valet dicitur contra venenata
animalia et resistit venenis Ef
ficacit horum insignibus orienta
les reges maxime gloriantur Est
autem quidam colorum translucidi et
De dyonisia lapide
Dyonisia lapis
est orientis fusci coloris et im
nentis respersus guttis Hic lapis in
aqua tritus vinum flagrat et tamen
contra naturam ebrietatis fugari potest
let eius odore odor enim vinum
ebrietate inducit naturaliter etiam
absque potu et cetera De draconthos lapide
Draconthos lapis est qui in
iectus aquis varias effi
cat effigies demonum ita ut det
responsa petentibus Hic si admo
veatur corpori defuncti amittit vi
res et quasi visibiliter abhorret
mortem Berillo similis est et cetera
Diamachites De diamachite lapide
lapis est ab ethyopia vel
arabia coloris ferruginei mix
tus venis sanguineis Hic contritus
et resolutus in aqua sanat eos
qui sanguineas salivas emittunt
Et ut cum aqua super cote teras et
illud da bibere illi qui fluxum patitur
sanguinis pharetes vel qui volun
tate quod fluit sanguine et statim sistit
Rubicunda lana intincta eidem pul
veri in aqua resoluto et naribus

vel volnu imposita sanguinem sistit Sa
nat confluxum menstruorum confluxi
ventris Vino etiam permixtus pul
vis eius ulcera sanat et valet contra
morsum venenosum Oculos eciam
more collirij mundificat Bibitus
ecia lapidem vesice frangit carnes
que mortuas in volnere resecates sup-
perfluis eius corrodit et tollit res

De Ethite lapide

Ethites lapis est ab extremis orbis partibus
ab aquila in nidum portatus Vram
naturaliter hoc experitur aquila sine
lapidem tutamen esse pullis suis
Alij aute dicunt quod tempore quo est
quod ova aquile nimio partus calore
coalescunt nisi lapis naturaliter frigi
dus presens sit hic lapis punicei
coloris sit et intus lapillum habet
ex quo sonorus est efficatissime pre-
gnantes iuvat ne faciat abortum
vel ne laboret in partu in leno la
certo portari volt Sobrietatem
confert auget divicias gratiam con
fert victorem facit pueros inco
lumes servat res

De Eliotropia lapide

Eliotropia lapis est qui radijs
solis in vase aqua pleno sub
iectus sanguineum solem reddit ac
si pateretur eclypsim Nec mora
ipsum vas in quo iacet videtur
ebullire et aqua sparge velut y
brem hoc facto areptitij si presen
tes sunt videntes rapiuntur extra
se et expediant futura Hic lapis ge
statem perducit in longa vite te
pora Sanguinem stringit et fugat
venena et contra dolos tutum facit
Proinde si eliotropia eiusdem nominis
herba subiecta lapidi fuit et legit
timo carmine sacrata gemma red
dit hominem invisibilem Et non
dum quod ab aliquibus dicitur Sed ely
tropia herba idem est quod flos qui

sponsa solis vel solsequium dicitur
hanc gemmam fert ethyopia cyprus
et affrica Instar smaragdi viridis
est et sanguineis guttis aspersa
Eliotropia lapis — [see above]

De Elydro

Elydros lapis est cristallo si
milis qui miro modo perennis lacrimis distillat
que valet febricitantibus Et hoc
magis mirum Eadem spera lapidis non
liquescit nec minor lapis effi
citur sed durus et integer monti
bus perveniat

De Granato lapide

Granatus lapis est colore
plus rubeo colore similis
pene rubino est sed crassioris co
loris ut rose Difficillime sculpi
potest clarius rutilat si subsit ei
color niger Hic lapis fugat tris
ticia et animum ad hilaritatem redu
cit Hic in ethyopia invenitur
et circa tyrum inter arenas expul
sus maris fluctibus Eiusdem cor
genus quod violaceum dicitur quia
quedam viole colore mixtum habet
rubori et genus hoc magis est inter
cetera preciosum Pulcherrime assimila
turque magis balausto granatus
dicitur vel iacincti est

De Gagathe lapide

Gagates lapis est in lycia in
britania ecia nascitur Lucidus
est et niger levis et lenis attrahit
paleas calefactus atritu ardet aqua
lotus restinguitur oleo yrdropicis
prodest et dentes labefactos firmat
lotus aqua prestringium reddit me
strua deprehensus ecia prodit caducos
zelidros Eodemo similiter fugat et
demones dicitur si loquuntur per homi
nes possessos fumus cogit eos tace
re Stomachum eciam iuvat Co
tra prestigia valet Pregnantibus
ecia valet aqua in qua per triduum ia
cuerit cito partum liberat Sed

et ipsa aqua apuella potata dep
hendit ut dicat eius virginitatis
lena si virgo e manet imota si
v'o corrupta e ingtineti mingens
emittit urinam etc de Gelasia la
Gelasia lapis e qui grandi
nis pfert candorem i dic
te duriac ut adamas hic nunq
calefieri abigne potest sed semper
frigidus manet iram mitigat at
qz luxuria etcetera de Gecolito la
Gecolitus lapis e orientis
nucleo olyue simil' aspec
tu vilis e sed virtute pciosus hic
aqua solutus et haustus lapidem ve
sice frangit et egritudines invesice
harenas purgat etc de galaticide
Galaticides lapis e similis
cineri cum lacte tritus et
potatus lac multiplicat pgnan
tes lib'at et scabiem fugat in tel
lo trium omi lotus pstat etia bona
genti repit aut i nilo etcetera
Gagatromeus de gagatromeo
lapis e simil pelli capoli
hic gestatem victore facit inbel
lo nec ei quisqm resiste pt tra
ut mari legit alcides pnceps
h' lapide multa masse picula et
pertransisse hostibus quiens hunc
secum no habuit de Jaspide qui
Jaspis de xij bonus lapis pcios
lapis est virens qui ponit sub z
i imo xij lapidu pciosoru hic lz
virens sit tn gnitates significas lz
ille poptim' e qui mag' tuslu
cet Vi castus sit ille qui gestat
eum ffebres et ydropisim fugat
juvat etia mulieres ipto ptatez
tutu facit et gratu si gscraty sit no
xia simil fantasmata pellit ma
iorem eius virtus est si portet mar
gento hinq lapidum plura gnia sunt

et i multis orbis ptibus invenit
ul repit Quedam genus rubes
gnittatim ul ptotum instar ignis
tuslucidu est et hoc pciosum
est aute quedam aliud genus
rubens gnittatim ul ptotum i
star ignis tuslucidum est et hoc
pciosum est aut quedam aliud
genq rubens sz non tuslucidu
et h' utilius e optimum iaspi
dem philosophi appbant qui i
fronte asini ptinnore nascitur
invenit' fertur aute quinqz annis
venenosis morbis medetur cuius
pulvis potatus qt' venena valet
Albus e colore et vilis supfsiac
valet et febricitantibus eius pul
vis lima rasus et statim i aqua
datus est et iaspis qui dr pan
thes apanthera bestia diversi
mis coloribus maculosa hinc et i
se lapis a similitudine colorum
diversorum nome sortitus e magis
virtutibus pditus phibet et hac
maxie ut fluidam mentem in co
gitationibus noxiis inaspectu sui
revocet stabilitam Visit signi
nem et calore febris mitigat
Jacinctus de Jacincto q' e vnq de xij
lapis est colore cetu la pciosis
leus hic inobscuro nubilosior
e inserendo clarus Nam aeris sen
tire dicit Ille poptim' e qui
nec nimis clarus nec nimis
obscurus e Solidissime duri
tie e scindi ul sculpi recusat
Sculpit tn aliqn fragmentis ad
amatis ffrigidissim' e et hoc
mag' si in os mittat confortat
gestatem fugat tristicia et suspi
tiones varias Secures facit i
pegrinas terris euntem Tutu

men et contra pestilenciam · contra serpe
tes contra venena · Gratum facit ge
stantem tam deo quam hominibus · Hac
gemma nobis ethyopia mittit · Gra
natus de quo hic latinoti est · rettera
[I]udaycus lapis est · *de iudayco la.*
albus ut dicit ysidorus et est gemma
te glandis speciem ducentem modu
latus quas greci gemmas appel
lant · et hoc patet in · *de iscisto la.*
[I]scistos ut dicit ysidorus invenitur
in ultima hyspania croco similis
cum levi fulgore friabilis
Sed ex ipso lapide vestis fuit contex
ta · contra ignem resistit · ita ut in po
sita igni non ardeat sed splendore
accepto nitescat · Aluminii aliqui
simile est · venenis resistit omnibus
et rapine maiorum prestigiis est et
alius eidem similis qui calculus
grandinis dicitur · ex re nomen habens
qui utique magne efficacie est
contra bimalem inflaturam mitigat va
let oculis infirmis atque fluctibus in
pulverem redactus contra scabiem va
ris lapis est nomen *de yri lapide*
arce huius cristallo simile est for
ma sexangularis · Hic subiaciatur
solis radio intra domum efficit in
piete lucidissimos colores instar
arcus celestis · Contra fulmen utu
tem habet · In rubro mari nobilissi
mum ac clarissimum eius genus in
venitur et circa alpes in ytalia inve
niuntur et hungarice lapides in parti
bus germanie in locis saxosis mo
cium · Creditur autem quomodo fiat
ut omnes sunt sexangulares inveniantur
tur · et plurimum quod multi vapores
de terra pariter ascendentes intra ali
quem in petris vel rupibus frequen
tissime intercluduntur solidatique
per temporum intervalla ex compressio

ne tantarum excepto extremi
tatibus medii sexagulares reddu
tur verbi gratia ut si candelas mul
tas intra manus compresseris omnes in
medio positas sexangulares in
venies · Sexagularis vero forma in
circulo posita omnibus magis potest co
tinuari · Unde apes suum cubilia
sexagularia faciunt ut nichil in
utile nichil vacuum in ope sit · Dic
itur providus nature deus omnia sua
in numero pondere et mensura disposuit
Constat autem quod vapor hii yris
sit ex elemento aque congrigit et ideo
liquidus relaris in modum aque quasi
glacies solidatur etc · *de yhena sequitur*
[Y]hena gemma est et lapis preciosus
valde ab yhena bestia dictus
quia ex oculis ipsius bestie tollitur
Hic fertur ab antiquis virtutem
dare consenti predicere futuri · Sed hoc
non potest nisi sub lingua portetur
more · Sequitur · *de liparea la.*
[L]iparea lapis est in libia val
de mirabilis atque nature de
cente · omne genus ferarum sponte
quasi ad patronum currit · cum canes
vel venatores eas insequuntur · sed nec
aliquis ad insequimus eas nocere potest
[L]igurius *de ligurio qui est unus*
lapis est *de xii · la · preciosis*
unus de xii · hic lapis stillat ab
inguine lincis · linx bestia orientis
est urina huius animal ut dicit pli
nius durescit in lapidem · Cuius na
turaliter scientes bestie invident
bono nostro · et egestum preciosum
liquorem harena obruunt · et hoc
eo citius in lapidem solidatur
Fit autem color lapidis secundum diu
ersitate urine animalis · est autem

frequentans croceus parum admi
xtione tendens huius lapidis co
lor est secundum plinium igneus et ru
bicundus carbunculo similis nisi
quod nequaquam nocte luceat secundum
alios libros lapidarium viridis est vir
tus eius habet ad multa remedia
Sed precipue ablutus in aqua con
stipatos iuvat ventrem solvit
et corripit perditum colorem instan
tie paleas sicut gagates attrahit
De margaritis vel
Margarite
M lapidis natura que in lit
toribus capto veneris in littus
quod sic incipit margarite ut dicit
plinius libro nono. De magnete
Magnes vel magnetes lap
is est ferruginei coloris ferru
vicinum attrahit absente adama
te quod nullomodo trahit si adamas
prope sit. Dicunt enim in prestigiis
et magicis arte valere. Hunc etiam
dicunt mirabili virtute perditum
Dicit enim aliquis cupiens scire cum
iux sua adultera sit supponat ca
piti mulieris dormientis lapidem
magnetem moxque illa que casta
est petit maritum eum amplexu
cum tamen non cingilet. Illa tamen que ad
ultera est de lecto tamquam manu re
pulsa subito fetore cadit coac
ta. Dicit lapis celatum crimen prodit
Hic lapis etiam conciliare dicitur
uxores maritis. Preterea si aliquis
furandi gratia domum intret prunas ar
posuit quod plures in IIII or prunas ar
dentes circumaspergat fragmina mag
netis statim fumi vapor exit me
tes in suspicionem domum fugat ita a
domo iam ut fur ipse tunc rapiat
quecumque in domo habere volt. Hic
lapis etiam constrictus et lacti commixtus
ydropicum morbum resolvit Com
bustionis etiam plurimum redactus
sanat. Hic reperitur apud trogo
ditas indos ysidorus dicit ceteris
tanto melior est magnes quanto ma
gis ceruleus vitrum ut ferrum
trahit hoc lapide quendam ymma
go ferrea in templo aere dicitur teste
augustino suspensa. De memphite
Memphites lapis est Memen
phis loco egypti sic dictus
qui colorem preter ignis habet. Hic
tritus et aceto mixtus datur adbi
bendum hiis qui incendi vel se
candi sunt ut obstupescere faciat
corpus et non senciat cruciatum
De melonite la-
Melonites
M lapis est arabie crassum co
lorem habens viridem smaragdo
prope consimilem sed non ita pluciduus
Hic lapis sanat teneros capitis
acutus dolores et pregit a pri
oris capitibus sequitur. De medo
Medus lapis est in regione
medorum nitens parum
facte solutus mulieris que ma
rem peperit in spumam reddit cecis
et podagram sanat freneticos
curat. Aquis resolutus et potatus
facit evomi pulmonem et qui
lavit ipsis aquis frontem cecum
facit. De Onichino qui est unus
de XII lapidibus preciosis
Onichinus
O lapis est preciosissimus et
unus de XII lapidibus qui in
aaron veste sunt. De hoc lapi
de due sunt opiniones Glosa
super leviticum dicit quod ostrcola
sit parvula piamentum redolens.

de magnitudine et colore humani ungu
inis dicitur. Hec ostreola exempta
aquis durescit in lapidem sic ma
gnitudinem et colorem unguis huma
ni. Unit colorem rubeum et album
Credi tamen videtur uelle quod onichinus
sive onix ut ipse dicit niger ex parte
sit intervenientibus albis et rubeis zo
nis quod nullus autor dicit omnes
aut uno consensu determinant quod
humani unguis similitudine
gerat et hec ualidior opinio pla
tearius in libro de aromaticis speciebus
videtur dicere sed minime illi contra glo
sam et alios auctores creditur.
Dicit autem quod onicha uel onix
aut onichinus genus est gummi ex
arbore fluens quod postea durescit
in lapidem sic legitur de succino
quod quidem concedimus si onicham a
liud dicat quam onichinum. Sed sciendum
sciendum quod onicha ponitur pro
onichino secundum glosam in loco
exodi ubi agitur de unguento compo
sitionis. Virtus aut onichini est
valet contra scabiem faciem deal
bificat. Igni inmissus odore sua
uissimum reddit. Hoc etiam de oni
cha valde mirabile fertur oculo
infirmo appositus sponte sua quasi
res sensata intrat sine lesione et
circuit oculum et penetrat intimus ob
stes quousque eius contrarios humo
res persus excusserit et hoc valde
mirabile quia nichil ita exiguum
est quod non ledat oculum si intrauerit
cum pubium angusta mansio oculus
qui hospitem nullum patitur et cetera
Onix lapis est preciosus de Onice
hic ex parte albus est et ex parte ni
ger. Cum si collo uel digito feratur
audacia confert. In sompnis uero tristi
ciam depellit et noxia fantasmatis

etiam vires. Sed est adversus hic quod lites
et discordias commouet et multiplicat
et infantibus ad colla suspensus
salivas auget. Ex lapide onice si
nas quorum in modum capsule habemus
et adamantem posuerunt secundum au
dies in modum cadentis ac confluen
tis aque et inde apparet secretum
nature. Hanc gemmam mittunt ara
bes uel uno et india. De Ostolamo etc.
Ostolanus uel sic alique libri
habent oltamos lapis est tu
tissimus patronus furum. Ita gesta
tem hominem invisibilem reddit et
obduat nube oculos circumstancium
conseruato visu gestantis integro et
nota quod auctor libri tacuit colo
re lapidis ne posset facile inveni
Orites lapis est vi De Orite etc.
rens qui resistit casibus
adversis est et aliud genus huius
lapidis nigro atque rotundi quod ve
nenatis morsibus medetur unctus tamen
oleo morsus etiam abigit serpentum
et ferarum est aliud genus eiusdem
quod quasi parva lamina ferri perforata
tem faciat uel si sit pregnans fetum
secundat etc. De peritite uel peridonio
Peritites uel peridonius lapis
est fului coloris est et qui
habet colorem sic crisolitus sed pau
lulum viridiorem. Hic valet contra
arteticam passionem. Hic miro in
modum si fortius stringatur in ma
nu manum astringentis adurit sed
leniter tangi uult et cetera
Panthera lapis est De panthera
dictus a bestia que panthera
dicitur lapis est multorum colorum et
habet fere omnium. Hunc gestans debet
in manu capere conspicere orto sole ut
sit victoriosus et efficax in omni re
Rabiem sedat. De india mittitur

Tot virtutes habere dicitur quot co
lores. Sequitur a. De prasio la
Prasius lapis est decorus et
viridis sed crassiore colore
quam smaragdus et nichilum util
est nisi quod aurum decet. Et hoc la
pide smaragdus excidit. De porophi
los
Porophilos lapis est pre
ciosissimus ut narrat scriptu
ra esculapii phisici ad octovianum
augustum missa. Sic enim cor hominis
veneno perempti non potest comburi ig
ne ita si ipsum cor in igne novem
annis continuis servetur vertitur in
lapidem qui eo nomine nuncupa
chirium ut dicit hic potentia protegit
eum se gestantem contra fulmina et ho
stes. Reges et duces facit vic
toriosos in bellis et contra venena
serpentes. Hunc alexander fertur
portasse in subiugatione provincie. Cum
rediisset ab india et eufratem
flumen transisset deposuit vestes
ut se lavaret in flumine. Interim
autem venit serpens et subligare mor
su perdidit cum lapide et in eufrate
expiravit. Hoc scripsit aristoteles in libro de ser
pentibus ut creditur. Idem est lapis
quem vulgo humanum vocant ab
homine de quo fertur quod hominem a subi
ta morte defendit nec expira
re posse animam quamdiu gemma istius
lapidis portet in manu. Non tamen
protegit ab infirmitate vel pena sic
scribit doctor vincentius nominata
[illegible] et hoc tamen facit ut semper
duret in pena et non possit spiritum
exalare. Est autem lapis iste colo
ris aliquantulum cerulei candorem
admixtum habens. De Saphiro qui est
unus de xii lapidibus preciosis

Saphirus lapis est preciosissimus
qui ponitur in numero xii lapidi
bus. Cerulei coloris est et ille magis
preciosus qui ex india veniens in
qua transluceat. Confortat corpus
et membra integra vegetatione.
Ardorem interiorem refrigerat sudo
rem stringit. Tollit exortum et ex
fronte dolores medetur et lingue
ulcera etiam sedat. Fugat etiam mor
bum illum horribilem qui vulga
riter dicitur noli me tangere. sed co
lore propter fugationem dicitur viciari.
Dicitur etiam optimus quod fraudes
contra invidiam et contra terrorem
ad pacem vero contractus est. Oportet
ut ille qui portat eum summo stu
dio castitatem servet. In ypoio la
pides saphiri sunt qui prius precij et
virtutis sunt. Maxima pars excis.
Illi vero qui ibidem inveniuntur et habent
colorem saphiri orientalis opti
mi sunt et virtuosi. sed pauci excis
tales sunt. Orientales vero saphiri
optimi sunt et maxime hii qui
vehementer splendent colore tenu
leo et quasi nubeculas habent in sup
ficie coloris densioris. Omnes et
quidam saphiri orientales qui ru
beum lapidem admixtum habent et hii
inter ceteros cariores sunt virtu
teque potentes. De Smaragdo qui
Smaragdus lapis preciosissimus
est unus. est unus de xii la. pre
ciosis. lapides hic vincit pre
omnibus rebus virtutibus multa sunt
genera eius. sed ille optimus est qui
in syria reperitur. Hunc lapidem
[illegible]
bus cum summa crudelitate [illegible]
tibus. Illi proptimi sunt quos in ipsis.

penetrat. de quorum fulgore mirumque
aer virere dicitur cumque nitor nec
obfuscatur sole vel lucerna vel um
bra forma eius optima est plana
quia dum strata est adumbratur.
Si reuerenter portetur fugat caducum
morbum et morbum qui emittens
de visum etiam restillat et pingit o
culos aqua ablutus vel vino vel oleo
punctus reddit hominem gratum in
ubis adiutis opes auxiliatur et eos
qui abdita scrutantur. avertit tem
pestates compescit etiam lascivos mo
tus. Sequitur a. De Sardonice
Sardonix lapis est ex duobus
lapidibus sic dictus naturaliter
factus scilicet ex onice et sardio. In parte
rubens est et hoc ex sardio lapide
In parte illo albet et in parte niger est
et hii duo colores ex parte onichis
sunt. Valet dicitur contra fluxum me
struorum agentes etiam multitudine
cogitationum destitutas recolligit
et suo stabilit in aspectu. Ubi sar
donix plus est nocere non potest onix. Spe
ciem etiam pulcherrima sunt ubi
inpermixti fuerint colores. Hic la
pis vestit certi quemlibet prudentem
deque esse et humilem qui hunc portat
Hunc arabes et india mittunt
optimi dicuntur inter eos qui sculp
ti inveniuntur. De Sardio qui est unus
Sardius de xii la. preciosis etc
lapis est unus de xii lapi
dibus preciosus a Sardis primo repertus
est color rubei est sed atri ut ru
bea terra. Sanguinem fluxum restringit
et lapis onix nocere nequit cum
sardius presens fuerit. Hunc glosa dicit
idem esse quod corneliu lapidem etc
Syrium lapidem. De Syrio sc
a syria nomen accepisse dic

~~ysidorus~~ intus lapis fluctuat inge
geminitus et hoc satis mirum certa
Sarcophagus. De Sarcophago
lapis est ut dicit ysidorus
eo quod corpora defunctorum in eo condita
infra xl. dies absumuntur. Sarcos
enim grece carnem dicitur fagos comedere
Samius lapis est. De Samio
a Samo insula sic dictus qui
gravius et calidius est. Hoc lapi
de polliatur aurum. potatus vertigines
sedat mentesque commotas restituit
hoc etiam habet quod alligatus ma
nu laborantis in partu partum continet
dicitur. De Sucino quod electron grece dicitur
Sucinus quem appellant gre
ci electron crocei coloris est
et ut vitrum aliquem transfluat. Suc
cus pinee arboris est ut dicit ysido
rus et ideo succinum appellatum bo
tur etiam vulgariter lambra. attritus
digitis folia et paleas et vestium
fimbrias rapit sicut magnes fer
rum cuiuscumque modo librat cingi
ram aucupis i. herbe cingdi radi
ce gethilioque inficit consue dicitur
portantibus castitate firmiter etiam eius
innare pruritus et fugare serpen
tes indubitatur. Certum est forma gut
te que de pino arbore fluit pu
ra et lucida est et hec illa que in
estate calida prosilit. reliquo vero
tempore fluens obscurum est. et in mundi
Hunc et gothi in flumine quodam
reperiuntur sicut lapides indurantos et
perspicuos etc. De Speculari etc
Specularis lapis notus est
eo quod vitri more transfluet re
pertus primum in hyspania circa sego
briam urbem invenitur autem
in albania subtus et effossus exci
ditur et findit in quaslibet tenues

crustas ut dicit ysidorus. Tres illius
species sunt. unum liuadum ut vitrum
aliud nigrum penitus. tercium cytri
num et dicitur auripigmentum vel arse
nicum. hic ceteris atque nobilius
Delonites lapis [De Delonite]
est mareo albo rubeo ua
rio purpureoque colore pulcher
quem portat indie testudo Echelium
cuius genus est quod uiuit ut herba
hic si portetur more predominat
futura verbi gratia quare mis aliquid
quod est inficeri vel non fieri eum
hoc lapide sublingua habens vel
nolue animo fieri illam vel no
si nec mora adhebit cordi tuo
unum istorum ita ut non possit e
uelli hic quando luna crescit ma
ne tantum ad horam vis virtutem habet
cum prima luna tantum hora quando de
cima prima et sexta hora. decrescente
uero luna virtute caret sed procede
ti die virtus manet. Igne nunquam
frangitur. Reconciliat amorem inter
odientes et tysicos etiam languentes
curat sua virtute etc. [De Sarda etc.]
Sardi lapis est qui adheret ta
bule nauium in mari mea
cum sponte ipsa et incontinenti cena
tur adheret ut vix lima possit a
uelli hinc prasius color est id est vi
rens [De topasio qui est unus de xii]
Topasius lapis [lapi. preciosis]
est unus de xii lapidibus
cuius color auro similis et hic ma
gis preciosus aliud autem genus
est multo liuadius et colore magis
tenui sed decius est hic lapis au
xiliatur emorroicis luna sentire dicitur
et bullientes aquas compescere sedat
etiam iram et luxuriam restringere hunc
nobis mittunt arabes. In topasium

tum insula primo inuentus est lapis
iste unde tophasius dicitur est hunc
lapidem scribit plinius tante mag
nitudinis fuisse inuentum ut ex eo
ptolomeus philadelphus statuam
fecerit in honore cubitorum. [Incipiunt
relaciones quorundam de sculp
turis lapidum et de virtutibus corporibus
signatis per figuras de quibus hic]
Sequuntur relaciones quas
antiquorum scriptorum de sculp
turis lapidum nec ap
probandi intendimus nec penitus refu
tandi hoc autem sciendum est quod secundum
figuras que ab antiquis sculpeba
tur in gemmis virtus lapidum mo
strabatur honorandi est hoc lapidum
forma nec tamen species in eis ponenda
secundum quod scribitur sed in ipso deo a
quo virtus lapidum et omnis dig
nitas impartitur etc.
In quocumque lapide sculptum inueneris
arietem leonem vel sagittarium
ille utique orientalis est et virtuosus
amabilem reddit hominem febribus
resistit et maxime cottidianis sa
nat ydropicum morbum ingenium
acuit et reddit facundum et tutum
per omnia et hoc est verum
In quocumque lapide inueneris thau
rum insculptum aut virginem vel
capricornum hic lapis frigidus est
et meridionalis consecratus est sa
nat fuerit. tutum facit gestantem eum
In quocumque lapides geminos
insculptos inueneris vel aquarium
occidentales sunt sanant a febribus
quartanis et paralysi gratumque gestan
tem faciunt sequitur
In quocumque lapides cancrum insculp
tum inueneris vel scorpionem seu
pisces illi frigidi sunt et septentrio

nales descendunt serpentes a bar
tertiana tertiana et acuta febre hij co
secrati sunt sequitur
Inquocumqz lapide hominem insculp
tum inueneris habentem in dextra ma
nu falcem hic lapis potentem fa
cit portantem et de die in diem red
dit potenciorem etc
In quocumqz lapide sculptum inueneris
hominem et caput arietis hic lapis
gestantem reddit amabilem ab
omni genere hominum uel animalium
In quocumqz lapide inueneris hominem
armatum aut uirginem cum ueste cir
cumcincta laurum tenentem gestantibus sig
num e in lapide et liberat a cunctis aduersis
In quocumqz lapide sculptum inuene
ris solem et lunam portantem castum
facit et securum ab libidine
In quocumqz lapide sculptum inueneris
hominem alas habentem in pedibus et
in sinistra manu uirgam serpentem
inuolutam hic facit gestantem hab
undare sapientia et sanitate gaudere
et graciam confert etc
In quocumqz lapide sculptum inuene
ris hominem habentem palmam in ma
nu hic uictorem facit portantem
et principes gratos facit
Si in lapide sculptum inueneris
uenatorem uel canes uel leporem
aut ceruum ille potentem habet curandi
demoniacos et freneticos
In quocumqz lapide sculptum inueneris
serpentem super dorsum urnam ha
bentem et super caudam coruum hic
portantem habundantem facit as
tutum et prudentem calore etc fedat
In quocumqz lapide sculptum
inueneris hominem qui sit in medio
scapula usque adrenes hic libat
a libidine et usum facit gratum

In quocumqz lapide sculptum inueneris
nauem et uelum hic superiorem
facit in negocijs etc
Si inueneris lapidem in quo sculp
tus sit canis qui in leone est cum
leo sit igneae nature et estate hic ser
uat membra tuta ab ydropisi et
uenenatos morsus canis non
pertimescit et cetera
Si inueneris lapidi insculptum ho
minem cum ense hic uictoriam facit
in bello et hoc est bonum
Si inueneris lapidi insculptam
aquilam hic conseruat honores
Si inueneris lapidi insculptum
cygnum hic libat a paralysi et quartana
Si inueneris lapidi insculptum
equum alatum qui dicitur pegasus hic
optimus est in militantibus et bella
tibus prebet eis uelocitatem et audi
ciam et libat equos ab infusione
Si inueneris lapidi insculptam
mulierem cum crine sparso et manus
remissas habentem hic habet potes
tatem reg pluendi amore coniugum
Si inueneris lapidi insculptam vir
ginem manus suas in modum crucis
habentem et triangulare in capite et
sedentem in kathedra hic confert so
lamen post laborem et requiem
post infirmitatem etc
Si inueneris lapidi insculptum ho
minem qui habet serpente cinctum
et caput eius in manu dextera
et in sinistra caudam hic libat a ve
neno sumpto et cetera
Si inueneris lapidi insculptum
hominem genu flexu habentem
in dextra clauem et in sinistra faciem leo
nem uel aliud monstrum hic in omni
bello uictorem facit oportet autem
quod feratur cum omni reuerencia
et mundicia et cetera

Si inveneris lapidi insculptas duas ursas et in medio earum serpentem dividentem eas hic reddit hominem astutum fortem et constantem et gratum hominibus. Expliciunt

Hec usque relationes etcetera. Hee opiniones antiquorum sunt de sculpturis quas nec in omnibus approbandas et in hoc magis dubitabiles sunt quia auctores earum minime invenimus annotatos. Item de sculpturis secundum quendam techel phisicum iudeorum aliqua scripta nec in omnibus approbamus nec in omnibus penitus refutamus. Sequitur etc.

Sequitur et libellus cuiusdam phisici iudeorum techel nomine qui scribit ipsum libellum de sculpturis et dicit hunc editum a filiis israel eo tempore quo per desertum transierunt ut intrarent in terram promissionis. Sed nec istis opinionibus in omnibus accedimus existimo et hoc magis valere ad honorationem lapidum quam ad spem ponendam in eis quam in solo deo sit anchoram totam ac firmam habemus. Hunc igitur libellum techel transtulimus in latinum etcetera.

Quando invenitur iaspis in quo homo qui scutum habet in collo vel in manu et cuspidem in alia manu et sub pedibus serpentem hic habet virtutem contra omnes inimicos.

Quando invenitur in lapide homo volans in aere cum alis iste lapis valet ad negocia mercationis.

Quando incrisolito invenitur femina habens in una manu avem in altera piscem valet ad negocia adi

Quando invenitur in lapide turc' cum ramo olyve hic habet graciam comprendi ut diligatur ab hominibus.

Quando inveneris in lapide spetez et sagittarium pugnantes hic habet virtutem pacificandi etc.

Quando invenitur in albo lapide dimidia figura femine et dimidia parte reliqua figura piscis que teneat in manu speculum et ramum olyve positis manibus conclusis in manu habet virtutem ut non videatur portans et hoc est mirabile.

Quando inveneris lapidem viridem et in eo crucem habet virtutem quod non mergatur etcetera.

Quando invenitur in lapide basiliscus et syrena dimidia sub femina et parte reliqua piscis hic habet virtutem ut possis secure ambulare inter serpentes etcetera.

Quando inveneris in lapide hominem qui una manu tenet figuram dyaboli que cornuta et alata describitur et altera manu serpentem et sub pedibus leonem et super has figuras sint sol et luna hic lapis debet poni in plumbo et habet virtutem cogendi demones ut dent responsa interrogantibus.

Quando inveneris in iaspide hominem qui habet in collo fasciculum herbe ponatur in argento et habet virtutem distinguendi inter infirmitates et habet virtutem in omni loco restringendi sanguinem confert graciam et honorem. Hunc lapidem Galienus portasse in digito.

Quando inveneris in lapide hominem nigro qui in dextra portat sceptrum et in altera manu avem volantem expansis suis alis et sub pedibus figuram cocodrillum hic valet contra incantationes demonum et contra omnes inimicos demones etiam fugat de obsessis. Hunc alexander

tulisse legi in isto poni debet
Quando inveneris in nigro lapide
hominem sedentem super leopardum et
teneat aciam in manu hic contra
malas bestias et contra suffocationes valet
Quando inveneris in lapide hominem
qui dextra tenet leporem sinistra
virgam positum in auro virtutem habet
pacificandi et victoria in causis ob-
tinendi contra bestias etiam valet
nigromantici utuntur hoc lapide
Quando inveneris in lapide homo co-
ronatus et in dextra eius sceptrum et
in sinistra eius palma et sub pedibus
eius scabellum positus in auro pro-
movet ad honores et nichil abrep-
tabit quod secundum deum sit quod no-
cicius assequatur et cetera
Quando inveneris in lapide arbor
in cuius parte sinistra vir a dextris vero
femina hic valet ad concordiam con-
iugatorum et radice conciliacionem
discordancium et cetera
Quando inveneris in lapide homo
qui tenet in dextra lampadem et in si-
nistra caput femine hic valet ad
concordiam discordancium et si quis
habuerit eum super se quando dormit de
facili non excitabitur
Quando inveneris in lapide thaurum
et aves hic valet ad sciendiam
et contra ydropisim
Quando inveneris in lapide homo
qui tenet falcem in manu hic
valet ad amorem et graciam obtinendam
Quando inveneris in lapide homo
alas habens in pedibus et baculum in
manu hic valet ad graciam
Quando inveneris in lapide homo
qui virgam tenet in manu hic va-
let ad dominandum et cetera
Quando inveneris in lapide homo
qui habet cornua ad collum hic valet
contra rabiem et contra fantasiam
Quando inveneris in lapide homo
dimidius et dimidius bos hic con-
fert honores et sensum informat
ad bonum quod est optimum
Quando inveneris in lapide navis
et malus cum velo hic valet ad
consequendum quod digne vis
Quando inveneris in lapide lepus
culus cum longis auribus hic valet
contra malas bestias
Quando inveneris in lapide leo
hic valet contra ydropisim et contra
alias infirmitates multas
Quando inveneris in lapide aquila
et capricornus hic valet in ne-
gociacionibus et hoc est sic
Quando inveneris in lapide drome-
darius vibrans capillorum expan-
sum habens et hominem hic facit con-
cordiam inter virum et uxorem
Quando inveneris in lapide femina
pannum habens in capite et in manu
habet valet quod lassitudinem et laborem
Quando inveneris in lapide turtur
cum duobus pullis hic valet contra
obtinendam graciam et contra tempesta-
tem in mari sequitur alius
Quando inveneris in lapide avis
florem habens in rostro hic valet
ad obtinendum graciam et honores
Quando inveneris in lapide homo
in scabello sedens coronatus expan-
sis manibus ad celum et quatuor
homines sub scabello quasi susti-
nentes eum accipe mastix et tere-
bintinum et pone sub lapide in anu-
lo argenteo qui habeat pondus xii
lapidum hic positus sub capite
sompniantis sompniabit quod vi-
gilans cogitavit et voluit
Quando inveneris in iacincto mixtum
lapis albus in ipsa albedine equus

hic valet ad gratiam obtinendam
Quando inveneris in cristallo
equum pennas in lapide et desuper
sceptrum habens in manu hic valet e-
lis qui potestatem habent super homines
Quomodo lapides perdunt et re-
cuperant virtutes naturales
Sicut dicit liber Adamantis (?) indicans (?)
qui continet veterum narra-
tiones omnis creatura in peccato pri-
mi hominis corrupta est maxime
autem lapides preciosi qui ad eum
communem generis sicut herbe et multa
alia creata sunt Sed tamen in pristinis vir-
tutibus que eis post peccatum primi ho-
minis remanserunt pacta tantum et
usum immundorum hominum preparata se-
pius lapides corrumpunt Tamen
sicut homo baptismate et penitentia re-
paratur ut ad statum prime crea-
tionis redire possit sic lapides
preciosi consecrationis sanctificatione
ad virtutum efficacias reparantur Et
hic modus sanctificationis et consecra-
tionis ut in quodam libro scriptum in-
venimus primo mittendi sunt
lapides in panno lineo et ponendi
super altare usque post missas sacras
Dicat sacerdos mundis exutus vesti-
bus sacris Dicat benedictionem pre-
missa Dominus vobiscum Oremus **Oratio**
et benedictio ad sanctificandos lapides
Deus omnipotens pater qui etiam
per quasdam insensibiles crea-
turas virtutem tuam omnibus
ostendisti qui moysi famulo tuo
inter cetera vestimenta sacerdotalia ro-
nale iudicii duodecim lapidibus
preciosis adornari precepisti necnon
et iohanni evangeliste celestem civitatem
verbum virtutibus eosdem lapides sig-
nificantibus construendam etiam litteris
ostendisti maiestatem tuam humiliter
deprecamur ut hos lapides consecra-
re digneris per sanctificationem et in-
vocationem nominis tui ut sint
sanctificati et consecrati et recipiant ef-
fectum virtutum quas tu dedisse sapi-
entum experientia comprobavit Et qui-
cumque illos super se portaverit virtu-
tem etiam per illos sibi adesse sen-
tiat donaque gratie tue et tutelam
virtutis accipe mereatur Per dominum
Jesum christum filium tuum in quo omnis sancti-
ficatio consistit Cum quo tecum vivit et
regnat deus per omnia secula secu-
lorum amen **Explicit liber de**
lapidibus preciosis Incipit liber
XVI de VII metallis primo ge-
neraliter dicendum est aurum ar-
gentum es sive cuprum electrum
stagnum plumbum et ferrum
Generaliter primo dicendum
est de metallis Sicut liber
Genesis testatur lamech
qui septimus fuit ab adam bigami-
am introducens ex ada uxore
una genuit iabel qui primo ad-
invenit tentoria pastorum Ex al-
tera uxore sella lamech genuit
tubal cayn qui ferraria arte
primus invenit et ut dicit magister in
hystoriis res bellicas decenter
exercuit sculpturasque operum in
metallis ad libidinem oculorum fabri-
cavit Cum enim succendisset silvas
et commota in pascuis vene metal-
lorum in rivulos defluxerunt et sub-
late lamine figuras locorum in quibus
iacuerant referebant et ex hoc occa-
sionem et materiam nactus fabricandi

et subtilia imitatur est. Omnium autem
metalla in visceribus terre alia pura
atque alia commixta terre reperiuntur. Omnium
autem metallorum in operibus hominum accommodi
tissime data terra **De auro primo**

Aurum calide nature est ut dicit
platearius. lepram curat
temperatum reductum in pulverem et mix
tum antidotis antidotis valet
ex auro factum non corrumpitur in terra
neque igne. ponderosius est in duplo quam
argentum vel es vel frigidum precio
sius est metallis ceteris et temperamento
refulget omni tempore etiam coinquinatum
rubigine non consumitur. visum fovet
quanto rubicundius tanto melius
in fornacem ignibus purgatur et admi
scilatur omnibus commixtis adulterina
et tamen ipsum aurum non consumitur. Inri
mulis confortibus invenitur. nec ipse
admixtum est terre vel bituminibus
sicut es aut argentum. licet terre et eius
sordibus associetur. De tali auro fit
opus quod aureolum dicitur. Vocatur
autem aureolum quia de predictis mi
noris sit quem palee vel aurum
mollitis vulgaribus appellantur. Aurum
postea lutum est confortandi et de
purandi. Communis autem hoc fiat
questio est cum nec incorporetur nec
membra nutriat. Ad quod dicendum est
quod confortativa alia confortant tamen re
parando membra alia sicut ut sunt
aromatica alia alterativa virtute in
mutat corpus ut est aurum. Au
rum est durabilius tractabilius
et magis ductile ceteris metallis

Electrum duplex **De electro f°**
est electrum naturale et elec
trum artificiale. Artificiale ut dicit
liber rerum ex auro et argento pit
mixtis conflatur naturale vero simile est
colore sed in virtute prestancius inve
nitur durissime et difficulter
discernitur prepositum auri naturali
electro potest autem hoc modo discerni
vas ex vero naturali electro venenum
prodit. Cum si venenum infunditur stri
det quasi violenciam passum et per
dit colorem usque dum igne pur
getur. Est autem hoc metallum
quesitum ubi magnitudine in locel
lis ex electro magnorum corpora con
debantur unde legitur quod magnus
constantinus corpora sanctorum apostolorum
petri et pauli in locello ex ere cy
prio condiderit quod utique creditur
electrum fuisse quod in cypro insula
reperitur. papium **De argento secundo**

Argentum frigidum est et tem
peratum ut dicit platearius
durabile est ubi purum fuerit purum
rium non de facili generatur corrup
telam durabile est atque tractabi
le sonorumque ac tinnitu dulcissimum
et hoc maxime si ei misceatur
unde tubas ductiles ex argento
fieri precepit moyses ad terrorem do
minum hostium. ore clanget tuba
et plus expavescet. Ad exhortatio
nem ad pugnam sic dicitur in deut.
Ad castra movenda sic dicitur in num.
Ad convocandum ad populum sic dicitur
in ps. Buccinate in neomenia tu
ba et in insigni die sollempnitatis vestre
argentum consolidat alia metalla
et quasi unum efficit consolidata con
tra humidum et proprium flegma va
let pulverizatum et antidotis admix
tum argenti vene multe et in mul
tis orbis partibus inveniuntur. Nec
est argentum purum ipse sic aurum sed
est incorporatum et admixtum per se

ve impedib; et ideo labor maxi⁹
ut pictiem pgetur ffium pgn
tionis ipius nocium e multu
nec de facili pgatur infectus ml
to fumo huiusmoi nisi fumo thur
aut aromatice speebus argentu
vivu ut quidam dicut de vena
sua excoquit qd falsum e quia p
excoctionem ignis facilit extenu
atur in fumu. Curatur aute ater
ri. rtale quale appet. alii fluces
quam aqua pducit valet aute
ad diversa remedia. et i medicis
ponit. Habz aute virtutem dissol
vendi. madendi. penetrandi. et
est valde frigidum actualit. fu
mus eius remolliend nervos pa
lysim opat. Dicunt quida nobi
lissimu genus argeti fieri ex vi
vo argeto. Cu si fuit argentu
vivu puru coagulabit illud.
vis sulphuris albi no urentis.
ut qutat illud in argentu. Et
si fuit sulphur mundum optimu
cu rubore claro. rfuit meo vis
igneitatis simplicis non urentis.
erit res optima. ut ea faciant
auru. hoc eni ipm qutet i auru

Es sive auricalcum de ere sive au
ricalcho est metalle pro
naturi callidum. Sonus eius
psenus e admixtu vo es stag
no aut argeto vel auro validu
valde rdulcem tinnitu habet.
Tinnit aute altius ceteris me
tallis. sed vexat auditu. nisi stag
no quomodius tpetur. Es suple i
omne artificiu ductile vo. sed c
labore et moderamine vberantis
nunquam ita pgari pt. qu facile

gtrahat corruptelam. Durat ti
i annos plurimos. Exere fit au
ricalcus eo qd splendorem auri
heat. et fit multo labore purg
nem maximis decoctionib;. Dr
aute auricalcus eo q splendo
rem auri heat. Vl dicatur auri
talcus eo q de ipo fit auru. Di
cit eni ars in libro de lune lumine
qd ex eius plui ramiculis op
timu auru fit. Cd ita intelli
gend e ut optimum auru fiat
colore. rsi no sba. Vt eni idem
ars dt color variat. sed sba ma
net. Hunc auricalcu scriptur
sepe acius electru vocant. et hoc
p colorem electro ppe gsimilez

Stagnum tem de stagno s
patissime natu e in britta
nia tu reperiri solebat. sic ml
te hystorie pdunt. sed modernis
tpibus in germanie ptibus ha
bundantissima vena repta est.
Stagnum ductile e valde atq
tractabile liqbile vo sup omnia
metalla agutu e pse. sed cu ere
argento vel auro mixtum clarior
atq armonica e fulget intus
sed per se de facili gtrahit corrup
telam et hec squalor no rubi
ginis nunquam eni rubiginatur
in aqua diu iacens de facili con
putrescit. Cu fistule aque duc
tus qui subtra fieri solebant ex
plumbo rsolidari stagno mode
nis tpib; excellido rsupli plumbo
gsolidare ars hom excogitavit
eo qd solidate stagno durare no
poterant in longinquu plumbu
eni sbtra semp durat. De plumbo

Plumbum tpatiue natē est sic
stagnum ponderosum est sicut
aurum ita qd duplex pondus
est argenti uel eris Tractabile
aductile est et valde simple est
minus autem liquabile stagno corpus
suum elemsiteritum est Adhoraz
liquatum intepuit sed ptz modi
cum spacium naturalibus sordibus
adumbrat Non solum mutum est
natum liet sed muta etia efficit
alia metalla quibus admiscetur
liquescunt in igne ceterorum metall
magis minuit Scoria eius id
est spuma argenti gtinet est
autem hec spuma specialis plumbo
inter alia metalla certa qd semper
augmentat et hec magis subdimo
nijaera quam subtiri Squalore
gtrahit si non rubiginem certe

Ferrum frigide de ferro sex
nature est durum solidum et
intisimum Omnia domat fortitu
dine sua ceterum ab gsumitur Omnia
omnia metalla facilius gtrahit ex
ruptelam et sibi etia gnexa infi
cit corruptione Infrigidatiuum
est dissolutiuum stomacho pdest
inflamatiorum suptum hec autem
uirtutem attenuandi et desiccandi
sic dicit phisica Hinc formatur
ferro sunt arma diuersa instrumenta
apta incisionibus Igne rubes
cit ductile sit Calibs ex ferro
fiunt et multis temporibus indu
ritur ita ut uirtutem habeat sup
ferrum hoc ferri genere acuit acies
armorum ut valeant Calibs in
argento viuo supunatur et hec gr
porosum est et ideo leuigatur ferrum
non si in viuo argento piciere sta
tim subingitur Est et aliud genus

ferri in ptibus orientis qd uulgariter
andidena dicitur incisionibus aptum
est et sit simple sicut cuprum uel arge
tum sed ductile non est sicut ferrum
aliarum mundi partium

Prima regio roris
Secunda regio niuis
Tertia regio grandinis
Quarta regio ymbris
Quinta regio mellis
Sexta regio lagdani
Septima regio manantis

Explicit liber de vii metallis
Incipit liber decimusseptimus de
septem regionibus aeris sive de
vii humoribus aeris Primo
generaliter dicendum

Generaliter primo dicendum
est de vii regionibus
aeris et earum humo
ribus Septem sunt aeris regio
nes ut dicunt phisici sub firmamento
celi in quibus aliquotiens humores t
re pattractionem caloris exple
aliquando inuisibiliter pnebulas
aliquando inuisibiliter phumidiore
aerem ascendentes primo in rores
secundo in niues tertio in grandines quarto
in ymbres quinto in mella sexto in
ladana septimo in mana grada
tim de regione in regione per uirtutem
natura temporum transformantur Et
licet uniuersaliter ptotum aere sub
firmamento mundi ista gtineantur tamen
in orientalibus ubi aer purior est
iam dictorum tres ptes ultime ube
nimi uberius sicut mella lagdanum
et manna Quattuor uero prime p
tes sicut rores ymbres grandines
atque niues in occidentalibus ptibus
habundaciores sunt Et notandum
qd quanto altius de terra sursum ascen
derit tanto magis subtiliatur.

Hyn mana subtilissima est et ibi
infrigidatissima omnibus humoribus
Hij igitur vij humores aeris di-
uersis spatiis et spatiarum diuersis efficaci-
as temperantie secundum diuersimodas
aeris regiones sumunt quibus
omne animal spirans habitur ad
uitam Sed et terra eiusdem climatis
tine utitur mea est secundum diuer-
existis ut molle quod duro uel
aspero dulce acidum uel amaro
et hijs omnibus concordia partium inue-
nit Sed quibusdam istorum humorum
multo meliorum aer diffusius et a-
bundantius suscipit que quidem bre-
uitatis causa compendiosius exequimur

De Rore

Roris regio prima est
Et hoc in inferioribus partibus
aeris Ros in aere uenit quem aer
grauatus rigore noctis et lune sple-
dorem distillat Si uehementius
est frigus noctis ros in pruinam uer-
sus candidior gelu in albescit
Roris semen est subtile et equali in-
sensibilitate descendit super terram Su-
pra quam cadit pt infundit terram
et nix aliquam nimis quam ymber est
fertilior est ante ipso ymbre instru-
gibus secundando Humidificat autem
omnia que infundit Sed insensibilit-
gramina virent propter rorem Ros
gelidus est et multum infrigidat
Sed estate nisi ros superueniret
nocte frigidus solis ardore inde
terrins urunt Sicut secundum dicit
illa que tangit infundens sic ros
in pruina uisus botros maxime
uinarios et fructus arescere faciat hu-
morum uitales exhauriens et hoc
maxime diebus tribus autumpna-
libus Inde uero cum insit rebus una
tempestas obrepit quoque ros prui-
nosus in aere et prouocatus quieta si-
lentia diuina nobis depascit adu-
rendo fruges et summa fertilitatis tam
diua peste perimit uineas uel
ignem quodammodo conspicit repentinis
claudicibus indicant et hoc intantum
ut nec ipsa quercus quod lignum est
generis durissimum in minimis folio-
rum adustionibus uideatur Nonnul-
la uero arborum aut herbarum hanc
pestem non sentiunt eo quod illis in-
sit humor rigidior et possint re-
sistere uastatori rorem

De Niue

Niuis secunda regio est hanc ita
diffinit philosophus Nix est inquit
aquarum uapore nec dum densata
ingutatis sed gelu percipiente for-
matur que tali modo mari non cadit
Et patet nix alba est Cuius causa si ge-
lu rigore despicit sic et glacies quare
ut glacies non transluceat sed al-
ba est Soluitur quia ex spissimis
et innumerabilibus minutijs sit que
non cohereret perseruatque candore
nec transluceat sic durissima gla-
cies in plures redacta salis pre-
bent effigiem Niue probantur
habere montes illi qui climata
orbis faciunt ut est mons cau-
casus orientis in yndia Montes
alpium yporei montes arme-
nie montes maximi auge montes
adlantis in ydria montes alpium
in ytalia montes altissimi in
achaya Mons uero olympus niues
non habet sic nec pluuias nec uen-
tos quia excedit omnes regiones
humorum Unde teste augustino
homines qui illic ascendere volue-
runt oportuit ut haberent spon-
gias aqua plenas a quibus hu-

midiorem aerem attrahent na
ribus et non suffocarentur. Nives ser
vari possunt per totum annum subterra
paleis cooperte. Nivium morientem
admiscendo vinum estate calidi et
ad altitudinem aeris calidiorem in esta
te circa insinuos infrigidat enim val
de et nondum quod membra fricata ni
ve et ad ignem quasi frigus in
tollerabile paciantur. Post modum tamen
post calore moditissimo resonetur
et hoc quia calor naturalis inpoi
ne accidentali frigore reluctatur

Grandinis **Tercia regio gran**
tercia regio est grandinem dinis
quidem physicus ita diffinit. Grando ille in
quit pluvie ventus et frigore superio
ris aeris conglaciate in aere coagu
lantur et in lapillos grandinis per
mutantur. qui utique corpus speciem
habere probantur per continuacionem no
bilitatis quia de aere violen
cius impelluntur. Grando aliquando
piperum vel fabarum aut eciam nucum
avellane magnitudinem profert et
si de superiori regione dilabitur
et eius materiam stillas pluvie
condensatum aer fuderit conglobate
multe gutte in unicas grandines
tunc grando excedit solitam quanti
tatem et fit pestis valida frugum
et holerum. Narrant annales cro
nica temporum multociens gran
dines tante magnitudinis cecidis
se ut non solum volucres et mino
ra animalia sed eciam bestias et homi
nes extra tecta positos conquassaret
Grando turbida magis est quam
intra glacies congelata et hec ra
cio quia de minima gutta primitus
coagulata paulatim adicitur
descendenti sicque de multis partibus
grando utique non fit de glacie que

exigua aqua materia concrescit per gelu
Grando multum infrigidat aerem
ubicumque in vere aut in autumpno
de celo grando ceciderit tunc pericu
lum imminet pestis in frugibus
dire gelideque pruine et hoc ra
ro fallit nisi immediate post gran
dinem sol calidior aerem terram
que lustraverit. Grando per media es
tate circa solsticium estivale cecidit
signum est in superiori aeris regione
frigus esse permaximum et nisi pars
inferior aeris solis radiis cale
facta grandinem liquefaciet descen
dentem et immensam quantitatem
violas fiet monstruosas. Et quo
niam sunt et semel sunt opposita fri
goris et caloris morbos generari tunc
facillime comprobantur. Remedium at
tunc precipuum est includi tectis et
domibus et hominem tueri calidis
mutacionemque fieri aeris circa se
et secum accedi **De quarta regione pluvie**

Pluvie regio quarta est. Plu**vie**
via ita physicus diffinit. Plu
via inquit ex nubibus descendit. Cum
dum enim guttule in maiores gut
tas coeunt aeris amplius natura
non ferente nunc vento impellente nunc
sole dessiccante ad terras dilabuntur
lenta aut et ignis defluxio plu
via repentina contraposita nimbus et
ymber vocatur. Que licet de ama
ris aquis sit de solis cum igne in
aere decocta dulcescit sicut mari
na aqua fumo in se sumpta dulcem vapo
rem sumit. In orientis partibus raro
pluit. Sed cum pluvia venit in mo
dum super modum et hoc raro. Causa
ibi aeris calor est per estum solis ut
paucitas humorum ascendencium de
terra pervenire non possint ad regionem

ymbrium sole medio qui eos paulatim ascendentes desiccat. Rorem non crassum quodammodo et frugibus efficacem ibidem esse constat. Cum autem diu coartati humores in superioribus terre expositi habundancia erumpunt calore solis et aeris siccitate trahentibus. Tunc super modum inundant. et hic quanto largitate habundancius eo ymbres utiliter tempore noe in benedictionem omnibus terris que corrumpunt viam suam carnis in cathaclismo. sed non solum de hiis ymbribus que ad terciam pertinens ascenderunt. quia impossibile erat. sed de hiis quoque que mediis cathacaractis celi ruptis. desuper firmamentum in divisione aquarum a principio mundi locate sunt. Pluvie adhuc tante cadunt sepius in nostro europe orbe. ut torrentes excis instar fluminum currant. Cui estivo tempore in egyptiacis thebis pluvias largiores celum fudit. mox innumeris muribus regio tota repletur et in nostro orbe idem videmus sepe. stam pluvia generatam cysternis. et stabilitate servata omnium aquarum clarissima est et durat sine corruptione diucius. Frigida nimium est salubris est potu. ipsa laxata fugit. Maior pars piscium impinguatur tempore pluviarum. Hinc super natare et alludere videntur cadenti pluvie.

Quinta regio mellis est.

Mellis quinta regio est. Hec talem habere videtur diffinitionem. Mel est calidus humor in aere. que de florum herbarum et fructuum summis multa aeris spacia transiens in regione ista super ipsam nubium regionem per virtute condendit et inde occulto ac subtilissimo modo permixtus rori iterum in herbis fructibus et floribus reddit temperatis sapore inficitur. Notandum autem quod duplex mel est. Naturale scilicet istud quod in aere virtute nature congestit. Artificiale quod apes labore vel arte natura magistra componunt nec ipsi homini natura hanc artem voluit impartiri sed exiguo animali indidit artem ut humiliaremur nos deo nature qui adeo impotentes creavit nos ut etiam in ministeriis sicut in multis aliis vilissimis animalibus vincemur. Et quidem nondum est certum mel in oriente descendit super terram et in arboribus atque herbis. et si non in tanta habundancia sicut creduntur ante cum in nostro orbe flores et fructus sunt valde summi sic dum est in superiora ascendunt ex quibus humor melleus generatur. Quod re etiam apud nos in partibus estivo tempore sicut ros vel nives vel pluvia mella de superioribus non descendunt. Fratrem quidem certum est quod apud nos aliqui in mense iunio circa solsticium estivale mella descendunt sed hoc raro et in modica quantitate. Et certum est quod quasi homo sit pestem animalium maxime in iunio quia cum melle irroratas herbas comederint moriuntur. Unde periti pastores tempore observant cum mella decidunt et non sinunt greges ad pastus exire quousque radiis solis humor melleus ab herbis in aere transferat. Apud nos ergo sed raro et modice mella descendunt. In oriente vero fere omni mense proventus continue. Quare autem

non sic apud nos. unde est humor
mellens qui de floribus et fructibus
atque frondibus insimul prope se adspi
ciens tum suspenderit. apud nos vero propter
et lubricitatis aeris regiones tenuire
non potest et maxime propter nubilosam me
dium regionem nequit venire ad
illam supremam tranquillam et pacificam
regionem que super nubes est ut il
li paulatim densatus humor pon
dere suo ad nos iterum descenderet. sicut
fit ut de floribus atque fructibus mel
leus humor sursus ascendere ad supre
mam non possit sed lubricitate aeris
regionibus insistit. In oriente vero hoc
fieri contingit quia aer ubi pu
rissimus est pacificusque multum in omnibus
omnes aeris regiones. Quomodo fiat
de melle et quante sit efficacie vide
supius in 3^e capitulo de apibus et cetera.

Sexta regio lagdanum

Lagdanum regio sexta est ut dicit platea
rius. Quidam dicunt sed falso quod
lagdanum est gummi arboris. Est autem
humor aeris in oriente et non nisi
in partibus grecie cum rore vel roris more
descendens. Cum autem descendit
super herbas terre quibusdam corrigiis
herba perutitur et sic illa preciosi hu
miditas corrigiis constat. Expressis
quoque tertiis corrigiis humor solus ex
ponitur et desiccatur. Desiccatum autem
lagdanum dicitur. Quare autem apud nos
in europe partibus non descendit eadem
ratio est quam de melle prediximus. Lag
danum per se purum et non mixtum aro
maticum est valde et preciosum. Sophi
sticatur autem cum digestione carpina
et huiusmodi rebus que nigra sunt
et maxillari possunt. Sophistica
tur autem in tantum ut mix[ti] ix libris
una uncia reperiatur. Est autem ali
quantulum quod ponderosum sunt et nigro
et magis maxillari potest magisque a
romaticum est. Quod si sebruissimum est
et frangitur inter manus signat ve
tustate consumptum aut nimium so
phisticatum. Lagdanum virtutem habet
constringendi et calefaciendi ex viscosi
tate et aromaticitate. Valet contra
catarrum ex frigida causa si odor eius
naribus immittitur. Lagdanum et rose bul
liant in aqua pluviali et vase co
operto cum aqua parum tepuit reci
piat paciens pedes et illa aqua la
ventur pedes eius quia inde so
nent nervi. Contra relaxacionem
dencium lagdanum et mastix conflan
tur et circa gingiuas et dentes mu
et extra ponantur et confirmabunt den
tes labiles. Contra dolorem stomachi
ex frigida causa et ad digestionem
confortandum dentur quoque pillule ex lag
dano in sero.

Mamatus regio septima

Mamne vel mamatus regio
septima est ut dicit platearius.
Mamna nonnulli dicunt esse succum
herbe sed falsum est. Est autem humor
aeris in oriente et in partibus grecie cum
rore vel roris more descendens. Cum
nocturnis horis descendit super her
bas et insistit ibidem et postea colli
gitur. Sed quia in modica quantitate
reperitur multum sophisticatur. Quare
autem apud nos in europe partibus
non descendit eadem ratio est quam
de melle prediximus. Mamna per se purum
et non mixtum aromaticum est et valde
preciosum. Purum a brevi dino
scitur ab eo ideo quod subalbidum est
et intus quasdam concavitates habet
quasi favus mellis et est purus
sime dulcis et saporis super modum
iocundi. Quidam autem dicunt in

hac regione mannatur que e sub
firmamento septima regioni· qter
tam ee divino miraculo· illud ma
na· Vn filii isrl xl annis vixisse
leguntur non credo absurdum esse
sed gsonum veritati· quia non inde
q quemcumque alia regione aerea
creari potuit ille cibus· et si testia
bilis tum corporeus quidem insipida et for
te demum manna· vnde nunc agimus
et in melius mutata spe vel sa
pore· Sed non inmerito dicitur panem
angelorum manducavit homo po
tius ad nos descendit e xanos qm
ad iudeos· quia angeli cibo liquibili
et corporeo non vescuntur· nos vero
panem edimus angelorum· panem
ut xpus dicit· qui de celo descendit
panem xpm qui verus e cibus et
cibus utique qui non perit· Ibi enim
questio mota e inter filios isrl· cum
viderent mana et obstupefacti dixerunt
manhu· quod interpretatur quid est hoc· Nec
potuit plus videre· sed nec ipse sc
tarius dni moyses· donec xpus in
carne veniens· incarnandus accipi
ens panem benedixit ac fregit et di
bat discipulis suis· solvit illa anti
quam questionem manhu· dicens
hoc est corpus meum· hic e cibus qui
quanto quis maiori desiderio sus
cepit tanto ei fit copiosior ad salu
tem· et quanto devocius tanto sua
vius sumitur· Hunc quidam cottidie
alii rarius dicunt ee sumendum· De
hoc beatus augustinus in libro ad ianuarium
dic faciat quisque quod vult quod secundum
suam devocionem credens non erit
faciendum· Neque enim litigaverunt inter
se zacheus et ille centurio dum unus
gaudens suscepit dominum alter dixit

Dne non sum dignus ut intres sub
tectum meum· Ambo quidem peccatis mi
seri mam gsecuti· Et hoc est quod illo
sapie dicitur· quod mana secundum deside
rium singulorum more omni sapiebat
Nota hunc locum augustinum tractas
se et dixit se ingredientibus dixis
se quod mana secundum desideria singu
lorum ore omni sapiebat· Non enim
intelligendum hoc de illo manna
quod utique erat quasi semen coriandri
dri· gustus quoque eius quasi simila
cum melle· sed demum celesti pane
spirituali mana quod tanto locun
dius quanto devocius sumitur· At
qui salubrius et apte paululum
digressi sumus ad manna illud
ad quod specialiter spectat negocium
redeamus· Manna nonnulli sophi
sticant cum melle cum succo liquiricie
subtiliter pulverizato· Est autem mana
quod sophisticatur cum quadam abhomi
nacione dulce· Habet autem manna
virtutem depurandi et mundificandi
sanguinem· Unde valet in acutis febri
bus et colera· Debet autem eodem
pari stat cassia fistula nisi forte
ponatur in decoctione· Debet autem
in aqua calida resolui et colari et
poni purum in medicinis in decoc
tione autem de facili non ponatur
nisi purum et non mixtum si inveniatur
tur· quod vix unquam vel raro fit·

Explicit liber de vii regionibus
Incipit liber xviii de septem pla
netis· et primo de spera et motu
eius· Sequitur alius liber etc

Generaliter primo dicendum
est de spera et motu· Spe
ra celi rotunda forma
ta est ut dicunt philosophi cuius centrum
terra est omnibus partibus equaliter conclusa

hanc speram nec principium habere
dicunt et ideo quia rotunda est
Opere motus **Quo volvitur et**
duobus axibus volvitur **lum**
ut dicunt philosophi volvitur septemtrio
nali qui numquam occidit appellatur
boreas et australis qui numquam vi
detur et austronoticus dicitur super hiis duo
bus polis spera movetur hec spe
ra celi inter diem et noctem de oriente
in occidentem utitur vigintiquattuor
horis spacium suum gerendo tanta
celeritate spera currit ut nisi ad
ipsius precipitem eius cursum astra c
rerent que eam remorarentur
mundi ruina fieret proinde cuius
pars dimidie spere supra est et emisperi
um subterra quae videri non potest quam
diu subterra est **Generaliter hic de**
et de vii planetis quomodo movetur
Generaliter primo dicendum est
de vii planetis et quare
planete dicuntur Septem
celos mundi id est globos planetarum
omnes philosophi esse dixerunt quorum orbibus
connexa sunt et curvos et inexos et ve
luti insertos ipsarum retro et contra
trario ceterorum motibus suis feruntur
bitrant et dicuntur planete id est erratici
quia pacierum vario motu discur
runt vii quia errant retrogra
de dicuntur planete autem stelle sunt
que non sunt fixe in celo ut reliqu
sed in aere feruntur inter dum autem
in austro nunc in septemtrionem
plurimum contra mundum non numquam cum
mundo feruntur hec immensa celeri
tate ab oriente in occidentem rapiun
tur vi naturali celi quod mundus in eo
probantur sicut musca si in rota mole
dini tulerit ipsa vi suo motu contra
revolutionem eius ire videtur
hec nunc inferius nunc superius supra

obliquitatem significari vagan
tes radiis solis impedite anomale
vel retrograde vel stacionarie fiunt
Dicendum est autem quod motus fertur
triplex est enim motus rerum naturalis
violentus et voluntarius Notandum
est primo quod voluntarius motus non est
in planetis qui cursus et motus
determinat animal Dicendum autem non
est et si motus est in planetis planete
autem motu violento moventur cum
firmamento motu naturali contra firmamentum
Racione autem forme que sperica est
firmamentum in instanti movetur nisi es
set prohibens et propterea positi sunt pla
nete magni qui motu naturali mo
ventur contra firmamentum ad motus
sui velocitatem impediendam Et quia
motus firmamenti prevalet eius rapi
unt cum firmamento motu violento
Si autem moveretur firmamentum in in
stanti esset rerum confusio nec esset ge
neracio atque corrupcio Preterea conti
nue planetarum ignis alatur Quo
liacio est ignis lux et ignis fla
ma et ignis carbo Ignis carbo est
in materia terrea Ignis flama in ma
teria aeris Ignis lux in materia lu
cis et propterea non indiget nutri
mento quia non est ex contrariis agen
tibus Existo quod igne planete et stel
le constant et ideo non indigent nu
trimento et ideo secundum cursum naturae
interimi lucem posset nisi eas cre
atoris sui voluntas aliter ordinaret
Ipse enim ignis lux vii planete con
stant in supra regione ignis est
sic terra ut aer in suppremis regionibus
sunt et ideo non habent respectum
ad aliud vel trahat materiam aut
formam lucis ignis lux etcetera
De luna que est prima planetarum

Luna singularis planetarum et mi-
nima stellarum sicut dicunt philosophi
sed sicut dicit ysidorus ideo maior vi-
detur quia proxima terre in primo circulo
fertur. Eius corpus globosum est
natura igneum sed aqua permixtum. Unde
per se lumen non habet sed in modum
speculi illuminatur a sole et ideo lu-
na quasi lucina id est a luce nata no-
minatur. Credunt autem quasi nubecula
videtur ex aqua nata creditur. Dicunt et
si aqua permixta non esset terram ut
sol illuminaret immo ob vicinitatem
maximo ardore vastaret. Luna
ea parte lucet qua soli est opposita
ea vero parte obscura est qua a sole
est aversa. A sole vero longius remo-
ta totum lucet. Non enim crescit vel
minuitur sed obiectu terre fit ne in
lumine quod a sole accipit videatur.
Hec licet cotidie in oleccia firmam-
ti ab oriente in occidentem feratur
tamen contra mundum nitens omnia zo-
diaci signa decem et novem diebus
peragrat. Circuli autem sui de-
cem et novem annis perambulare
affirmatur. Luna quarta si rubeat ven-
tos ostendit. Si in summo cornu ma-
culas nigras pluviosum mensem.
Si in medio plenilunium serenum sig-
nat. Inde sunt philosophi qui dixe-
runt lunam proprium habere lumen
globique eius unam partem esse luci-
fluam aliam vero obscuram et pau-
latim se vertendo diversas formas
efficere. Hanc opinionem approbat beatus
augustinus qui non in minimo corona
philosophie dictus est qui apertissimis
assertionibus dicit ~~inepta~~ adianna
vit lunam solis radiis illustrari
eclipsimque pati eam certum est si inter ipsam
et solem interveniat umbra terre.
Sol enim luna superior longe est.
Hinc fit ut cum sub illo est parte lu-
ceat superiori. inferiore vero quam
habet ad terras obscura sit. Interlunium
vero lune est tempus illud inter defi-
cientem et lucentem lunam. Est autem
x tricesima dies qua luna non
lucet. que ideo videri non potest quia
soli submersa obscuratur. Et eodem
momento renascens paulatim ab
eo recedendo videtur. Luna terris est
vicinior quam sol. Unde et breviore or-
be celerius peragit cursum suum. Ita
illud iter quod sol in diebus trecentis
sexaginta quinque peragit luna per
dies xxx percurrit. Unde et antiqui
menses in lune annos autem
in solis cursu posuerunt. Eclipsim
luna patitur quando quintadecima est et
hoc eo usque quamdiu centrum atque um-
bram obstantis terre exeat. videt
atque solem vel videatur a sole. Magnitu-
do lune multo minor est quam sit
solis. Verumtamen sol multo superior
quam luna et tamen ambos maior quam
luna videatur. Iam si prope nos acces-
sisset multo maior quam luna vide-
ret. Luna humorum mater est. Unde
quidam fluvii orientales crescunt
ac decrescunt secundum crementum vel
decrementum lune. Ipsa etiam huma-
na corpora lune cursibus senciunt
et hoc maxime hii qui in inspirationem
vero lunatici dicuntur. Alie etiam
infirmitates in corpore lunam senciunt.
Animalia etiam ac bestie pluvie si-
gna crescunt vel decrescunt secundum

statum lune luna infrigidat ac
tempat estus solis luna tenebs
noctis distituit Int planetas terre
proximior e posset aute decem pro
tates lune prestingi sex ups qui
b utiqz apte designari pt btum
do gloriose virginis marie cui dicit
in cantico canticorum pulcra ut
luna electa ut sol Omit quo lune p
petates tales prius hunorum ma
ter phisis refrigerat estum ectypti
patit plebs faciete recessum hunc
sol dat lum tenebras de nocte re
lidit Illustrat mund sol pxima qui
rempit Int planetas magis hec
tris planit crescit decrescit cum
dat tpe mediante hunorum quid
mat est bta maria qua mat gr
gratiarum vnd angelus Aue gra plena
et mlto sapie vn me gra omnis vie
zvitatis Oolis refrigerat estum qz
tempat iram iudicis sic patuit
in theophilo z multis aliis ectypsim
patitur phebo faciete recessum
vn xpus sol iusticie penitus obiit
vn symeon iustus dixit ei et tua
ipius animam ptransibit gladius
doloris sz et tunc obfuscata fuit
non i mito luna tenebris meroris
hinc sol dat lum vn augelius
Opus suus supueniet inte zhic
ita sic dixisse fertur somig qd yo
seph no fuit ausus intueri faciez
virginis virginis cum diu huit xpm
plenu i uto suo vn pt accipi id
qd dr i matheo qd no cognouit
eam donec pareret filium suu primo
genitum Tenebras de nocte reli
dit vn dicit ei apostelibus gaude
maria virgo cunctas hereses sola in
teremisti i vniuerso mundo Illustrat
mund sol pxima qui rempit sz qui

xpus ascendit in celu tunc relicta e
ad instructionem z consolacionem aplorum
z discipulorum xpi vn non i mito ac
ditur luciam euangelistam scripsisse
se euangelium sm bta maria relevate
Int planetas magis hec tris p
planit i terminis pquos accipiun
tur homines vn dicit mediatrix
dei et homi homines enim nimis
deiecti z imo erant deus aute
nimis alte z longe anobis bta uo
maria sup homines erat z inior deo
et ideo i medio posita fuit posuit
secundum prophetam iob manum suam in
ambobus ut utrosqz posset iungere
idest deum z homines i vnum xpm crescit
et decrescit crevit i annunciacione
et pfecta fuit e i natiuitate filii sui
et tunc fuit quasi luna plena i
diebus ueris decreuit aut i passio
ne xpi ut mira fra morte tpali
Decreuit aute z pfectissima fca est
i assumpcione anime z corporis Gaudet
et stitute filia duplici cordis et
corporis vn ei dicit in cantic Tota
pulcra es amica mea quod pulcra
es tpe mediante que utiqz fuit
primis legis z inicium gre vel fuit pa
in regressione z vltima in qfinalio
ne gre De mercurio qui est scds plane

Mercurius qui et stilbon plane
greco dicit planeta cum
secundus e Dignitatis sui peruenit tre
centis triginta sex diebus hic aliqui
an solis ortum aliqn post occasu
solis splendens exurgit Dictus
aute fuit planeta iste a gentilibus
mercurius ab eo que mercurium nomina
bant et dicebat ille deus mer
curius quasi medius currens Sortitas
cum mercimoniorum in illum ponebat
Nec omnimode forsitam sue ratione

hoc sentire gentiles ut dei sui nomine
planetam istum martium vocitaret
eo quod mansione planete istius spiritus se
sui hominum pariores perspica
tiores et expeditiores sunt volun
tatis faciendi et verum causis investiga
tis purgato enim cerebro a spumis et su
perfluitatibus humidis purgatior spiritus
exurgit ad actum. Quod si hic despu
tat a mundi vana distractu ipla
nete sydus in homine quum potius
fieri potest debeat ut spiritus mentis
nre superne gratie luce purgetur ut ex
peditior possit cogitationis virtute
et iusticie operibus inherere quibus ut
quis apprehendit quod inhabendum su
mum est et sine indigencia perpetuo
possidendum. Et quidem secundum augus
tinum in libro de civitate dei cor non
mundat nisi una simplex intencio
in eternam vitam solo puro amore
sapiencie. Sola quoque cordis mundicia est
vero eternorum intencio. De venere
qui est tercius planetarum vocatur
lucifer et aliquando vesper vel hesperus

Venus tercius planeta
netarum est qui et vesperus greco vo
catur est lucifer et aliquando vesper
Dignitatem suam pervenit recentis
vel tertio diebus. Est autem stella in
tens que omni maxima clarior ce
videtur. Iam quemadmodum sol et
luna ita et hec umbra facit. Iste
quando oriente solem precedit atque ma
ne nuncians tenebras noctis lu
mine sui fulgoris spargit. Duobus enim
signis tamen a sole distat. Hec stel
la lunam sequitur in defectu. Solem enim
occidentem sequitur et tenebris suc
cedentibus precedit. Et tunc quidem hes
per vel vesper dicitur. Hyeme lucet esta
te conditur et in polo antartico qui
est vertex inferior sepelit. Vi huius
nature ut dicit plinius cuncta ge
nerantur in terris. Unde venus dicitur
quasi venus rerum que utique di
cebatur apud gentiles dea amoris.
Planeta iste in exortu suo vespti
no vel matutino terram rore suo
conspergit et non solum concepta terre im
plet. Verum animancia omnia in suo
exortu suo vespertino vel matutino
terram rore suo conspergit et non solum
concepta terre implet verum animancia
ad luxuriam stimulat. De hoc sydere
exeunt quoque in ipsis continentes sancte
tatis ipsius planete lucis sple
ndorem fert. Secum fert quoque rore
ingens. Dat letum vigilasque de
cens facit ipsum. Sole defectum lu
ne domitis hyemisque tempore lucens
cit cedens estate quiescit possit aut
hic omnia referri ad unumquemque statum
confessorem et doctorem ecclesie. Sic sunt
~~angeli domini~~ confessores atque hominum
lucis splendorem fert. Secum quibus
dictum est. Vos estis lux mundi et
luceat opera vestra et sint lumbi vestri
precincti et lucerne ardentes in manibus
bus vestris. Fert quoque rorem gra
cie in predicacione. Unde tenebrosa
aqua in nubibus aeris. Ingens est
enim predicatoribus magnus qui in diebus
rest. Dat id est facit letum scilicet eum
qui in tenebris et peccatorum ignora
cie vigilasque vigilans autem
dicitur quia de nocte lucet. Venus est
similis quod cum venit dominus invenerit
illum vigilantem et ianitori precipit
ut vigilet. Decens perficiunt et
honestatem conversacionem facit ipsum
solem iusticie. Scilicet sicut miles domini
occidendo adversarios gladio verbi divini

188

to ut mortuu mundo uiuat et defec
tum lune comitatus i ecclia p passio
nem carnis insinuat ergo non in
simor hyemis tpe lucescit quia
tpe tribulacionis tunc apparet
bonitas platorum Omnis pastoralis
manum parum dat pomis plus cedes
estate quiescit in calore fidei sed
contra in senectute tepescunt multi
sic dauid qui non potuit colesci
pellibus coopertus De Sole qui est quartus planetarum etc
Sol quartus pla
netarum planeta est unde
sol dictus quod sol lucat stellis et
terris obscuratis splendoribus suis vel
ideo dicitur sol quod sit sup omnia lu
cens omnibus stellis lumen prebens
Ipse enim sol lux est uniuersal que for
ma est omnium formarum quia sine luce
nulla res habet formam per zodia
cum tercentis lxv diebus graditur cir
cuitumque suum xxviii annis pabu
lat Sol tortuoso maculosus vel
sub nube latens diem indicat plu
uialem Si rubeus serenum Si pal
let tempestuosum demonstrat
Si concauus uidetur ita ut in medio fe
rens radios ad austrum et aquilone
emittit tempestatem humidum et ve
tosam significat Si pallidus in nigras
nubes occidit aquilone ventum
designat De eius proprietatibus vel sunt
vesperis fulgidus effundit radios
suis ipse calorem attrahit hic nu
bes speciem vel forma colorum illustrat
lunam noctemque diemque ministrat fruc
tus maturat ac humida arida
resiccat Intrat si reseratis glacies
dura relidit Letificat sanos oculos pau
los lippos quoque claudit Occidit
ac oritur descendens hinc quoque
scandit Possunt autem ista significare
beatitudinem gloriose uirginis marie

cui dicitur in canticis pulchra ut lu
na electa ut sol Fulgidus vero in can
ticis etiam est ista que progreditur quasi
aurora consurgens pulchra ut lu
na electa ut sol Effundit radios
i pietatis benignitatis crebra miracu
la Fons ipse calorum id est caritatis
quia eius exemplo caritate accen
duntur quod filio suo in cruce posito sicut
ambrosius dicit tante caritatis fuit ut
si necesse esset se ipsam crucifigendam
traderet et propterea iuxta crucem mori
parata stetit Attrahit hec nubes
i illos qui ut nubes uolant et
illi clamat trahe me post te Spe
cie vel forma colorum in nocte enim
nemo discernit colores sed in luce sol
stat ergo i demonstrat colores ve
penitentibus uiolaceum martiribus ro
seum virginibus liliaceum Illustrat
lunam i ecclesiam in defectu positam
cuique uita inclita cunctis illustrat
et uias Noctemque diemque ministrat cum boni
et mali se uident in comparacione ipsius
vel dominus ad ezechielem fili hominis
inquit ostende domui israhel templum
et confundantur ab iniquitatibus et mecian
tur fabricam et erubescunt ex
omnibus que fecerunt Fructus maturat
cum festinauit illi in uirtutibus assimi
lari ac humida arida resiccat cum eius
exemplo fortes sunt et castitatis
cingulum traditum thome ideo
cristo qui transiit ex hoc mundo ad patrem
Intrat si reseratis ad rogandum et clau
dendum ea Solus enim eam non laudat
qui ea laudibus eius gratiam exceptum
est Glacies et dura relidit quia
sic tempe tepore et cor impenitens
Letificat sanos oculos lippos quoque
claudit Sanos illustrat ad gratiam
suscipientes in tremis claudit ut n

possit uide q perpanis sit Occidit
ac orit Orit i natiuitate occidit
i morte vl passione xpi Descen
dens p passionez ad illos qui cla
mant adam et inferni sunt vel
anima vl corpe Hinc quoqz scandit
in assumpcione sz ubi septem hostia
celi hest ptransijt vbi sz choros scorum
angelorum patriarcharum prophetarum ap
plorum martirum confessorum et virginum
Nunc redeamus ad ea que restat
de sole dicenda Sol pdidit sex
ptes claritatis sue in lapsu primi ho
minis quas utiqz recuperabit post
consumacionem mundi tirlemiacoz
clemtorum. Vn ysa in speculo cr°
et erit lux lune sic lux sol et sol
septepliciter splendebit simpliciter
nunc Sol cui igneus sit primo mo
tu quu sionis sue amplius inalesc
cit cumqz igneus aqua nutritur et ex
contrario elemento virtute luminis et
calorum accipit Vn indemqz cui se
pius madidum atqz roratum Sol
pscripm mouet non tm mundo uti
tur vtam si fixus celo maneret o
nes dies et noctes equales efficeret
sed nunc spacijs inequalibus orbes
annuos consumat ppter temporum muta
tiones Oriens diem facit occidens
noctem inducit Nam dies est sol sup
terram Nox uo est sol subtra terram ipsa
menses et annos numerat Ex ipso vi
cissitudines tpm fiunt Nam ut cle
mens ait Sol cursus diuersos ac
cipit quibus aeris temperies pro
ratione temporum dispensatur et
ordinem permutacionesqz motus
tpus indissolubilis consonancia se
ruetur Nam dum ad supiora conscen
derit veris tpus temperat Ubi autem

ad summum celi venit estiuos accen
dit calores descendens rursum au
tumpno temperiem reddit vbi uero
ad supiorem redit circulum ex glaci
ali compage celi rigore nobis hyb
ni frigorum derelinquit Eclypsis sol
fit quociens luna tricesima ad
eandem lineam qua sol vehitur pueniet
eiqz se obiciens solem obscurat Nam
deficere nobis sol uidetur dum illi orbis
lune opponitur Sol suis caloris
et Nubes de terra attrahit et vapores
fructus maturat et humida siccat
Sol fortior est terra sic dicit ysidorus
et ut multi et maxi phi pbat Orti
es maior est qm terre confodiens Oz
ideo cubitalis nobis uidetur quia re
motissimus in altitudine a nobis o
culis sepatur Dicit quo sol oculis
maior est terra sic et beata virgo despon
sata ppsolem ortu progenitoris
maior est omni creatura Creuenim
qz uide possimus in 4or uisibus b
go prius nomit virgo sine semine
pignans Virgo deum genuit virgo
mansit simul extitus hec sine labe
manens omni virtute beat Imperat
h xpo sup ipa creata creatu le
uat et Vne omnia sic proues ex sp
turarum auctoritates pbant Virgo
prius venit contineciam sz vestimi
tatis Vnde angelo nunciante q filium
conciperet in mente et uoto lpus nunqz
se cognituram virum vidit Quo
modo fiet istud quo virum non cog
nosco i. non cognoscam et proponit
prius pposito ubi circa Oic dicit
aliquis i uoto lpus semp ieiuna
re sextas ferias consului ut bis co
medat uidet non comedo in sex
tis ferijs nisi semel Ubi utiqz suf
ficit poni pputem nichil addito

desit° virginitatem igit̃ prima vo
uit bta virgo vn̄ etiã regina virgi
num dicta e Judei carnales zviles
male intellexerunt dicens sterilis ma
ledicta esset in eo qd plenus non ha
bet Maria aut sine spualiter
intellexit maledictu esse sterilem
que nõ fructu bonorum operum ha
bundaret vn̄ xpus maledixit
ficui quia non invenit in ea fruc
tum et ideo statim aruit Sequit̃
virgo sine semine pgnans Sicut
virga aaron sine humore virruit flo
ruit et floruit et fructum tulit Si
vtit herba vti virgo ubi ingrep
tione filij eius spus exultavit
fronduit ubi angelo nunciante
prudenter vidit floruit virtutu gra
fructu tulit nucem cuius nucleus
deitas testa humanitas fuit vt
vt sic exponi virgo sine semine
pgnans ipa virga cresse media
inter radicem et fructum restringit
fluxu humane concupie amarum et
corruptum sicut solet fieri pim
fectionem Sequit̃ virgo deum ge
nuit vnde poeta Jam noua pgē
nies celo dimittit alto Sic xpc
vnicus pri sic et vnicus vnice mri
vn̄ pepit filiu suu pmogenitu
.i. vnicu vel pmogenitu idest an
te quem zpt q nullu Sequit̃
virgo mat extitit et inde qua
digne ẽ optimam ptem elegit
de statu duplici In coniugio duo sunt
fecunditas et feditas in virginitate
duo sterilitas et munditia de coniugio
fecunditatem et duo alia dereliquit
Sequit̃ hec sine labe manens
et hoc quia nas sapore acceptio
vn̄ augus in lib° de bono coniugij om
nes inquit qui nascuntur ab adam
et eua tenent dicere dimitte nobis
debita nra excepta bta virgine ma

ria de qua pp honorem dni cu de
pcto agit̃ nullam prorsus volo men
tionem habere Sequit̃ omni virtute
beat̃ vn̄ angelus dixit ei Aue
gra plena et liber sapie in psona
eius In me gra omnis vie et veritatis
in me omnis spes vite et virtutis Secūdo
Impat hec xpo et hoc iure sicut
mater filio vnde magister adam de
sancto victore in sequentia sua ad btam
virginem Ora prem iube nato vnde
illud qd sup legit̃ in lib° iiij° de qua
drupedibus ca° de vnicorni quo
illud ferocissimum animal p virgi
nem capit̃ hic adaptari pt Secūdo
Omnipotens creata levat̃ et hoc in
assumptione anime et corporis eius vn̄
in apoc. dr luna sub pedibus eius
.i. omnis creatura mutabilis hec de
planeta sole dicta sufficiant Nunc
de planetis residuis videamus

Mars De marte qui est quin
quintus planeta planetarum
est prioris dicit̃ bellifer per
tinet duobus annis est autem nomi
tus mars a gentilibus ab marte
qui deus bellorum dicebatur Nec ab
re forsitan omnimode cu in mas tempo
re sidere martis colera in homi
nibus sepius accendit̃ et flant ca
lefactiones cordis repat̃ et rebul
licio cerebri corrumpat̃ humores
et sic causa contrariis impugnatibus
in civitate bellum vtique gerit̃ in ci
tis qd non nisi morte finit̃ Virtuo
sis aut irascibilitas si inter cree in
sipione contendit bellum cum vicijs
pat̃ et bona dignacz indig
natione contra obviaria queque si
luti anime virtute consurgens fine
imponat vicijs et membra ad iniqui
tatem pria mortificet Maledictus
e enim vir sic dic Scriptura q̃ a pugne

gladium p[ro]phibz. Sonat g[ra]o vna q[uod]
virtus gladii sup[er] femur et instar
gemmarum quas deus an faciem ipsi
sui isr[ae]l legit destruxisse vn[de] vitia
obpugnare no[n] cesset usq[ue] ad o
mnimodam extinctionem que hic
ce incipit et co[m]plebitur in futuro cum
mortale hoc induerit immortalita
tem et corruptibile hoc incorrupcio
nem sempit[er]nam. Vnde ergo virtus
humilitatis inpugnat caput incor
s[ed] superbiam que utiq[ue] sedem ange
lorum invidia maxime dicatur contraria
est. Hinc virtus humilitatis inimicus
adversario qui e[st] xp[ist]us maxime pre
dicatur. Mansuetudo demum vincit
iram. pietas invidiam. exercitacio
virtutis accidiam. sobrietas gulam.
castitas avariciam. continencia lux
uriam. Ista sunt licita et omnimo
de necessaria bella fidelium in quibus si
quis legittime certaverit coronabitur.
Qui ergo h[abe]t tunicam vendat eam
et emat gladium. De Ioue qui est sextus planeta

Iupiter sextus planeta
est qui et senon dicitur zodia
cum suum peragit annis xii. est au
tem planeta iste calidus et siccus. est aut[em]
nociuus asterilibus adeo incipit sicco q[uod]
incipit diceba[n]tur. Sicut incipit quasi
iubens pater nec totaliter forte sue
iussione cum in aspectione siderum hu
ius omnia terre nascencia vi erumpunt
Nempe enim virtute quadam occultiori
rerum semina apud principiis dum
rerum semper aspicerent instituta
derent[ur] semper appetent inmobiliter primarie
sue creationis. Ideo indidit deus globis stella
rum celestibus et maxime planetarum
talem virtutem ut amotu sui prin
cipii certa rerum vegetabilium tu sine
facientes se ad multiplicationem transi
ferant consimilia et successionibus al

positatis quam sobole conpitam iste
manere volentes soli semina deesse su
dunt. seminum iterum materias in ali
is preventivas reducunt semper sue
tecentibus aliis. et ad eorum principiu
m tam simpliciter reuertuntur. Et hoc est q[uod]
deus i[n] prima rerum creatione animanti
bus dixit Crescite et multiplicamini.
Et terre dixit Germinet terra herbam vi
rentem et facientem semen et lignum
pomiferum faciens fructum iuxta ge
nus suum. cuius semen in semetipso
sit super terram. Vnde propheta hoc est q[uod]
cedit vegetabilium materie primo
ordine demandato ad locum redeunt
vnde prius se mouerunt cum omni
prius moderamine secreta expe
riuntur ut adcadere que prius aut
alia renovarent. Vnde Salomon in ec
clesiaste primo capitulo concludens in
quit q[uod] fuit ipsum q[uod] futurum est.
Quid est q[uod] factum est ipsum q[uod] faciendum
est. Nichil sub sole nouum nec va
let quisquam dicere ecce hoc recens.
Iam enim precessit in seculis que fuerunt
ante nos. Et ut lucidius ista pa
teant unum exempli gratia dicere
corpus constat ex iiii^or elementis
lignum autem corpus est et lignum qui
dem concretum ignis materies que
ei inest ardet terre vero materies in
cinerem vertitur. aeris autem et aque
materies primum in aere evanes
cunt. Ideo autem eius fumus ama
rus est. Quia natura aque est sal
sa. vel quia terre permixta est. Ecce q[uod]
evidentissimis rationibus ostensum est
quia omnia vegetabilia non propriis
motibus ad superiora conscendunt. sed
lune solis vel ceteris motibus pla
netarum ad alia transferuntur. Exceptis
ergo hiis qui ad liberum arbitrium

honis vel ad specialia divine volunta
tis opera spectare videntur. Deus omni
potens rerum causis istarum que in
ferius sunt substellarum motibus
constituit. Cum accedentibus sublimio
ribus planetarum solis et lune co
stare probatur. Dum subangusto lu
ne vel defectu eius humores in ho
minibus vel aliis animalibus crescere vel
decrescere videantur. Veris autem tempore
sole sursum ascendente erumpunt
frondes flores fructusque de floribus
et dum remotius ascendit sol va
pore suo succo et igneo fructus et
semina maturescunt et hoc propter quod
humiditatem superfluam calore et in
eis remanet sanitas et humiditas
temperata. Tempus quis non videat
sole postmodum descendente et orbis
clymata in ydimexa cadere qualita
torem estivi temporis ordine in partibus
curtat ut quecumque viricia solis ali
sionibus arescant cadant semina
rigida autem tepescant et ut ve
nit dicam specie sua dolent omnia
et recessum sancti solaris lugu
bri facie et turbida forma deplorant.
Si hec igitur in sole et luna videmus
quare non idem de ceteris planetis
plena fide credimus. Dicit tamen
lector super astrologia marciani quod
si non esset alius planeta a ioue
qui iupiter intelli firmamento omnes
homines essent inmortales. Intelli
gendum est autem secundum cursum perpetui
nature non secundum voluntatem et po
tenciam creatoris. Est autem ut dicit
marcianus in libro de astrologia stel
la iouis que est iupiter adomina sa
lutarum et secundum nam mortali
bus fruitas impertitur. Nequaquam
autem aliquid de sideribus moueat dum

Moysen: fecit deus duo magna lu
minaria magna dum est non quod ma
iora corpore vel lumine aput se sed
magna dum est in comparacione aliorum
siderum que minus et ideo minora
videntur aput nos que tamen sunt
maxima aput se et hoc propter remo
cionem sui. Si enim luna equalis
quantitate videtur soli qui tamen sexies vel
septies maior et hoc ideo quia re
mocior et quid estimare possimus
de reliquis tribus planetis qui lon
ge superiores sunt sole. Mars enim
planeta quintus in tantum et paulo plus
superior quam sol. Iupiter vero sextus
planetarum in quintuplum marte al
cior est. Saturnus autem planeta vii
qui et ultimus est iupitero in dup
lum vero superior videtur ergo in quantum
saturnus planeta vii sole superior
probetur et estimemus si possumus qua
tum saturni sidus magnitudine sol
valeat comparari. Sufficiat ergo racioni
eo ista de singulis et de saturno plane
tarum ultimo videamus. De Saturno

Saturnus pla qui est septimus et
neta vii et ultimus planetarum
qui et phetonta dicitur. Significationem
suum peragit triginta annis. Saturnus enim
omnium siderum saturni est ideo minimum
videri plurimis dicitur. Apte fuisset quando
omnes planete excepta saturni side
qui semper in parte dextra propius gradi
hinc est quod immensa celeritate in
occasum attollitur nisi quasi pone
assidua obviis aliis sideribus im
peditur. Hunc vero impeditum mundi ce
licidie ignavo globo torpet et
fit gelidus et rigescit vel sufficit
ut tardius cursum suum peragat
certus dumque aut que corona plene

dicitur alia causam ponit qua
re gelidus sit planeta saturni Dic
cum tlis sup genesim ad litteram stel
la inquit saturni valde frigida est
que tanto ardentior esse debet in qun
tum celo rapitur altiori Exteriora quip
pe sidera ipsa spacialius rapiun
tur Ergo ea frigida facit aquarum
que sup celum sunt vicinitas
Est autem hec absque omnimoda ratione
planeta iste saturnus quasi saturnita
tis numen et hoc forsitam propter illud
quod in aspectione syderum huius iacta
semina mortificantur intra ut fruc
tum afferat in sacietate omnis ter
nis Nisi enim prius iacta semina mor
tificentur intus fructum afferre non
potest Unde tempore suo secundum philosophos na
ture deus ieiunius dixit Nisi granum
frumenti cadens in terram mortuum
fuerit ipsum solum manet Si autem
mortuum fuerit multum fructum affert
Hec singulariter de planetis dicta
sufficiat Nunc generaliter de eis aliquid
videamus Omnes planete per quinque
tos xxxvi annos circulos suos
peragunt et eosdem ut prius repe
tunt Signifer circulus duorum
signorum dividitur in xii partes planis
Obliquis ferunt septem planete
qui in concordi concinnam armonia
volvuntur Altitudo usque ad celum esse re
tum et ix milia et trecenta septua
ginta quinque miliaria phisici et mathe
matici boni veridici assertio
nibus et argumentis firmissimis pro
bauerunt Nec hoc audeat quisquam
temere quasi mendacium iudicare
quia tam evidenti ratione probatur ut
a nullo possit tanta veritas infirma
ri Sed quomodo tantam rem ociam singu
lare deposit de aliis ad prius suppo

sendum melius indicaui Expli
cit liber xvii de vii planetis
Incipit liber decimusoctauus de
passionibus aeris Primo generaliter

Generaliter primo de pas
sionibus aeris videamus
que quod aut qua ra
cione aer generat in multis ut se
uenti fulmina choruscationes et
tonitrua in superioribus vero etiam
tam cum suis animalibus in inferio
ribus turbare nosciuntur propterea dis
sereremus Omnibus autem ventorum flati
bus maximis ac choruscacionibus
fortis suspicionibus quod tonitruum vel
ad horam animus serenitate deiec
tus non perturbetur Quod si non sit in
possibile tamen est quantum ad infirmitatem
carnis potius illum stultum repu
to quam audacem Illum tamen et eius
consimiles reuerentur excipimus qui
vita bene in pacia et morte ide
sidero quorum unus dixisse fer
tur nulla esse morte desideratio
rem morte tonitrui que subito in
tu oculi perimit et tam morte deiec
tum illico transmittit ad celos Be
ata mors iusti quia secundum augustinum
non potest male mori qui bene vixit
Sic singulariter de passionibus ae
ris videamus

De tonitruo

Tonitruum est secundum philosophos quod venti pro

spirantie aquas in aere trahunt
que globate in nubes dispantur
cumque diem veti icclusi fuiunt eru
pe nitunt · et magno murmure
hacepant · nubibus collisis terribile
ignem ciant · crepitus quoque nubium
et ventorum e tonitruus Ignis in
de exclusus e fulgur / qui ignibus i
deo penetrat que tangit · quia
mo e subtilior et magna vi ven
torum impellit · Ab aquilone fulgur
abcendo tonitrus · tempestate sistit
Ignis fumo calido et humido ad superio
ra tendente cum ad summum aeris perve
nit · expondatione humoris mo
uet · frumitus aeris cum pericule ad
modum undarum · aque sibi contrarie
cum frigore tonitruum facit · ex
motu aer calefactus tempestate ignita
flam fit et coruscatio · que quam
uis cum frigore fiat · tamen ad nos ci
tius pervenit · quia visus veloci
or et validior e auditu · Ubi con
Sium cum a longe hominem ponte
arbore cimus · ante ictu in arborem
cadere videmus quam sonum ictus audi
uimus Cum quoque aer sit superior ex fu
mo humidus et ex humido fumo spis
satus fit · occurrit · contrarietas impe
tus · quia si ascendit sursum fit
frigor sive fulmine Cum autem impe
tus ille deorsum tendat tamen tonitrus
non fit quod usque ad obstaculum per
venit · mundum e fulmen cum
non usque ad obstaculum pervenit obsta
cia fundit · Sed quia e per motum
aeris sursum nulla materia exire
videtur · propterea aer ignes recol
ligit · Si in illa inferiori parte ae
ris nullus sit humor · aer existens
in illo impetu igniri non potest · fit fl
men fundens non urens Cum aut
ibi non sit humor ex motu et siccita

te ignescit · et fit fulmine urens Est
autem fulmen per aeris collisione a
liqua usque ad obstaculum perveniens
cum impetu tonitruum non est preter
aeris collisione aliqua usque ad ob
staculum perveniens cum impetu gravi te
cum sonus et coruscatio non e per ae
ris ex impetu splendens Non est
fulmen lapidea spera ut quidam dicunt
Si enim lapidea esset spera non hinc il
lucque discurreret · nec sursum reverte
retur · et cum aliquem feriret · tan
nem et ossa comminuet · fulmen sepe
alta ferit · quia cum aliquem ab alto de
scenderit · citius alta repit · Et non
tamdiu quod quorundam sententia est
fulmen esse lapidee spere · et assignat
rationes · quia cum fumus humidus
ad superiora ascendit · cum eo eleva
aliquid terrene spere quod ex calore so
lis in lapidea speram transit continet
quoque in concavitate nubium · donec nubes
aliquo impetu dividantur · et sic ca
dens subiectum gravat · hinc dicit
ne quid cum tonitrui tempore anni fumus
humidus ut predicimus ascendit quare
non tonitrui tempore tonitrua contingunt et fl
mina cum tonum videri potest · et si ex fu
mido fumo generant esse tonitrua tamen du
inferiores partes aeris ipse obtinet
fumus et non ad superiora ascendit in
spissatum · iuxta terram non potest hinc
illucque impellere aera Si autem ad
summum pervenit · hinc et illuc ex sta
bilitate eum impellit · fiuntque toni
trua et fulmina In hyeme non est aer
spissus fit · non e tamen tantus calor quod
spissum fumum ad summum possit ae
ris impellere Remanens quoque in inferiori
parte aeris ventos contingit et pluvi
as · et non tonitrua In estate non cum
e maximus calor humor usque ad su

nin aeris eleuat' sitq3 p̄cii aer
diuisa incisio et inde ꝯstringunt to
nitrua In autupno no quia frigi
dus ē ꝯsitq3 neq3 ē humor qui
eleuet' neq3 calor qui eleuet In
oriete aut estate no sunt tonitrua
sic aput nos inptib3 europe sed
in hyeme ibidem sunt quia humor
sufficiens de tra ascendit et e aer
calidq3 q° eleuet' sicq3 tpatus aer
calore et humore ut sicallime
simul ꝯcrescant i nubes et fiat ꝯ
cursꝰ ventoꝝ et nubiu quo toni
truꝫ i fulmina pueniat Potest aut
in ea tas i europa oriente hyei
ꝯpari ffulminiū pluria quia crad' t
plinius cruc ficta ueniūt no dis
spant sed adunt crue aute hu
midi sunt no adunt s3 dissipat
atq3 inspirant Certū est qd claro
uotant sed h' rarissimu hoc ma
gis mirificu maximūq3 natur
secretū quo dolia exhauriūt' intac
tis opimetf nulloq3 alio relicto
uestigio ꝯarcia romanoꝝ pncps
ictu tonitrui fulmeta pncr que
gebat in utō octis ē ca i colu
mi remanete plinius dic qd nul
lum animal nisi pus examinatu
fulmie accedit Colūa fulminatoꝝ
frigidiora sunt reliq corpe Ex
hys pter ea que tra gignuntur
laurii fruticem no iacit Nunquā
qꝫq3 altius pedibꝫ fulme desce
dit in tram Ideo pauidi alcones
specus tutissios putāt Solent
pauidi homines tabnacula coop
ire pellibꝫ beluaꝝ quas uitu
los marinos uocāt eo qd h' so
lū animal emarinis no pcutiat
sed nec euolucribꝫ aquila ful
men pcutit Ceterus aut omi ai

mali draconem pimit et ideo
qn tonitrua sunt fugit in specubꝫ
Nullq3 tangi' fulmie qui pus lu
men uidit aut audiuit' tonitrꝰ
In silencio em iacit' fulme ffulme
quidq3 tactu hominez non semp ex
tinguit cetra aut animalia semp
hinc honore uita hoi tribuere bo
lam int' animalia aquila no ful
minari auctor ē plinius Int' arbores
uo laurū no fulminari dic Deto
nito quidq3 ysidorq3 dic Tonitruū
mitoduny ꝯrauit qꝫ utit omia qꝫ
cū pcella uehem̄ eciam uenti nu
bibꝫ se repente inseruerit turbi
ne i ualescete exitūq3 querente
nubem qua exuacuabat ipetu
magno rescindit ac sic cū hor
rendo fragore defertur adaures
ad mirari quis no debꝫ cū uesi
ca quamuis pua magnu tñ sonī
tum displosa emittit Ideo aute ful
mis ignis vim maiore adpene
trandū hab' pbat' quia ē ex sub
tilioribꝫ elemētis Triplex ē nom
fulminis ffulgur ffulgitr' et fful
men ffulgꝫ quia tangit ffulgꝫ
quia incendit ffulmen quia fi
dit ref' de eo qd aliqn stelle cade
re videntur

Stelle aliqn cade vi videntur
dentur. Macer qd tñ falsū
ē Cum em ignee sint natur
ꝯpus locu stellaꝝ sic mecha nu
qm ad tram descendūt Si enim
una exillis cadet totā tram uel
eius ptem maxiam occupare vi
det' non g° cadūt sed cade uidet'
Sunt aute igniculi ut dicunt
phī a flatu uentoꝝ ab ethere in
aerem tracti et mox i madido ae
re extincti Sepe em in supiori
aere ē uentꝫ ꝯmotꝰ et si no sic

i inferioribus. Circa commotione aer
commotus gignitur. et aeria splendens
discurrit. Cum tamen iuxta aliquam stel
lam transierit splendore suo visum
illius stelle nobis aufert et videtur
quod stella illa obtectu cadit. Sed
dicat aliquis unde est quod stellas
postea non videmus. hunc videmus
quod sumus de extinctione ignis ca
dentis presumimus aeream stellam ubi
obtexit. Vel dicimus stellam eadem
a nobis postea videri sed eam esse ne
sciri. Cum enim ut prediximus aer
ignitus discurrit. aer spissior et mi
de tardior subsequitur qui inter
nos et stellam illa interpositus visi
cis nobis aufert sed aliquantum transeat
et illa stella appareat. Quamtum quod
ad occasum tendit. stellam illam
ad ulteriora detulit. Cumque appare
at quia in alio loco quam antea videtur
tur alia stella reputatur. De ventis

Generaliter generaliter et de
primo videndum sit ventus et cetera
est quid sit ventus. Ventum autem
diffinit philosophus dicens. Ventus est aer con
motus et agitatus et nichil aliud quam
aeris fluctus. Unde autem et quo in motu
quis primum motum in aere faciat. Ut
ventus dici possit. Venti sunt ut dicit
plinius sive assiduus mundi incita
ta et contrario syderum occursu. sive hic
est ille generalis rerum nature spiritus. hunc
illuc tamquam in aliquo utero vagus
sive dispari cursu siderum ictu
radiorum multiformi iactu flagel
latus aer. Quidam ex antiquis philosophus
aliam assignat rationem. Intra ab
yssus profundissima est. De qua legitur
scribitur. Rupti sunt omnes fontes
abyssi magne. Iuxta hanc sunt ca
vernosi loci et spelunce late patentes

In hiis ventus de spiratione aquarum con
cipitur qui et spiritus procellarum dicitur
et hic suo spiramine aquas marium
patentes aquarum culmina introrsum
in abyssum trahunt et ea in undacione
iterum magno impetu impellunt. Se
cundus ventus sit et tunc motus et cetera

Ratio expositio sequens subsequentes
nos indiget sitU de ventorum
origine similitudine breviter depic
ta ut evidentior fiat altius repe
tendum est quo aliquatenus corporali
quoque parte deprehenditur effectus hu
mores de celi matutino solis or
tu moti cum egrediuntur inquietique
celi partem sunt proximati tendunt
aerem ac deinde propter vacuitatem
loci partes se recipiunt. eius motus
undas aer autem qui ruendo suc
cedit eas quoque impellens per vim
spiritus crescentes impetus fiat ven
torum. qui solis ope collectus tollitur
in altitudine nubes. quas postquam
modum propter plenitudinem et gravitatem
tem liquescentes dispergunt. Humiditatem
sunt indicantes ipsi. Unde qui affrici
dissimus partibus veniunt. septentrio
et aquilo extenuatos siccitatibus
in aere flatus spirant. Auster vero
et reliqui a polis qui impetum faciunt
qui a regionibus fervidis per calefacta
veniunt humidissimi sunt et semper
advehunt ymbres quos ad septen
trionem profundunt. Ita namque tum fer
vore tacti proferunt humores ut cor
pus hominis ex calore sudores et cetera

Ventus est aer. opinio alio
unda fluens cum rum philosophorum
in aeri motus redundancia Vrastitem
autem cum fervor effundit humorem
et impetus calefactionis vim expri
mit spiritus. Id autem vim esse liquet aspice
et colo phisidis circis ventis anguli

p[ro]ruptum fontibus que aqua infundu-
tur collocantur ad ignem et antequam
calescant non habent ullum spiritum Similiter
autem ut fervere ceperint vehementem
flatum emittunt Ratio unde ven-

Sapientia divina fontem caloris su-
per solem in medio ti ortum habet
torride zone constituit Sed quia ex
proprio calore nichil vivere posset in
medio eiusdem torride zone fontem
humorum supposuit ex quo calor fer-
vidus temperetur Hic est qui in medio
equinoctialis circuli terram ex omni par-
te circumdans Ex isto igitur fonte in
occidente due refluxiones una ad
austrum alia ad septentrionem dividu-
tur In quarum separatione aer utique com-
movetur Cuius commotionis impulsus
si tantum flat ut ad nos usque perveni-
at ventus zephirus creatur Duo vero
orientales refluxiones sua divi-
sione commote creant eurum Hic est
orientalis Cum vero orientalis et oc-
cidentalis ad septentrionem se vertentes
in medio se occurrerint movetur aer
frigidus boreas et est frigidus quia frigi-
da oritur zona Similiter cum due re-
fluxiones vertentes ad austrum in me-
dio se occurrerint creant austrum Sicque iiii-
or cardinales venti oriantur
Videamus quomodo collaterales venti oria-
tur Igitur si in predictis refluxionibus
ad septentrionem vergentibus boreaque
predicto modo creantibus hec contingit
quod orientalis ex aliquo accidenti sit ve-
locior ultra medium septentrionis oc-
cidentali occurrerit nascuntur duo ve-
nti collaterales inter boream et eu-
rum Similiter de ceteris dicimus Ref

Quatuor de quatuor ventis prin-
venti palibus ex quibus alii venti ortum habere videntur
principales sunt Primus cardinalis
septentrio qui et aparcias dicitur Hic
facit nubes in aere et frigora Secun-
dus cardinalis subsolanus qui et
apeliotes nominatur Iste ventus temperatus
est nec est multum frigidus nec multum
calidus Tertius cardinalis auster qui
et nothus dicitur Iste humores calore
atque fulmina creat Quartus cardina-
lis est zephirus qui et phavonius dicitur
Iste hyemem resolvit floresque pro-
ducit Ref De ventis aliis quomodo pro-

Primus cardinalis cedunt ex car-
ventus septentrio dinalibus ventis
habet ventum ad dextram circius nomine qui
et trachias dicitur Facit nives et grandi-
nes Eius sinister aquilo est qui et
boreas dicitur constringens nubes Secundus
cardinalis subsolanus habet ventum ad dex-
tram vulturnum nomine qui et caltias
dicitur cuncta desiccans Eius sinister
eurus est nubes creans Tertius cardi-
nalis auster qui habet ventum ad dextram
euroauster calidus est eius sinister eu-
ronothus est temperatus est Et notandum
quod australes venti faciunt maio-
rem tempestatem in mari quia ex
humili flant Quartus cardinalis
ventus est zephirus eius dextra affricus
qui et libs tempestatem tonitrua
et fulmina creans Eius sinister chorus
est qui in duos ventos dividitur au-
ram et altanum Aura in terra altanus
in pelago Hii sunt venti quatuor
cardinales et viii collaterales
qui subdividuntur eis et virtutes
eorundem quorum concordia omne aca-
tum in suo esse ordinate constituerunt

Nubes de nubibus et unde co-
quasi nimborum naves cantur
dicuntur Ferunt enim pluvias de
terra per vapores ad aera sublimatas
Immo ut magister ipse dicit ipse
nubes calore solis de terra tracte

in aere conglobantur grandesque facte ~~amplius non valentes vento defi ali dissolvuntur~~ rarescunt. Grandine que fit nimietate humiditatis rese cere amplius non valentes vento de facili dissolvuntur. Et pluvias nives seu grandines. Iterum ad terram relabun tur. Et iterum ascendentes concrescunt in nubes. Quidam quod volant nubes et ventis in aere deferuntur sive ad austrum sive ad aquilonem tonici pro dicta vel pluvialis aut serena fri gida vel remissa. Si necesse in occasu nubes solem tegunt in crastinum fu turas pluvias homines suspicantur. Si mane orientem sole terra nubes obtegat celo residuo clarescente al pluviam speras amanez usque ad noctem. Si ventis contrariis flantibus inter se dispariles discordaverint nubes tempus indubitatum expectabis quia quibus cum suis nubibus ventus alium superaverit illi auram cede repente cognoscas.

De Nebula

Nebula fit dum humide exalationes vapora les trahuntur in aerem vel radiis solis repelluntur ad terram. Si ascendit ne bula pluviam speras si descendit serenum rorem que salutiferum terre fructibus ad venturum. Super aquas citissima quem que loca terrarum penetrantibus manet. Et hoc propter vicinitatem humiditatis. Phisici quod nebula contracta ex humidis suo simili continetur. In locis vero altis sicut per subtiliorem aerem nebule citius dissolvuntur. Unde antiqui salubri consue tudine loca in alto et sicco sita libe tius inhabitant. Et contra modernis propter commodum aque locis demissis iterum a quas edificant et est hec causa mor tis in mature multorum. Tempore languo ris est nebula quasi fetida et den sa multum in aere. Et hec causa quia homo

res corrupti de terra ad aerem sublimati tur. Et est hec multis sepius infirmita tis occasio pectus eius ledit et rau ma pessimam creat in capite quod si ad pectus descendit sepius efficit apostema. Nebula circa maium et es tivale solsticium atque post septembrem pessima est.

De yri et quare dicitur positum

Yris id est arcus in signum federis celestis ut dicunt plurimi ex miraculo frequenter videtur ostensus manifestum est ut dicunt philosophi radium solis in missum cave nubi repulsam acie in solem restringi. Sic dum sol in vas aque plenum fulgens splendor in celo reddit. Colorumque va rietatem mixturam nubium ignium aeris fieri. Certe nisi sole adverso non fiunt nec umquam nisi dimidia circuli forma. Nec nocte quamvis Aristoteles perdit aliquam nocte visum quod tamen fiteri idem non nisi tricesima lu na posse yris est limbis nubis co cave que est quasi speculum solis et quidem sicut terra speciei ita et vapor eius species. Si hic convertitur nubes concava apposita soli erit limbus eius diversi coloris propter admixtionem multi nigri de fumositate quomodo fiunt hyeme directe maxime abequi noctio autumnali die decrescente circo rursus crescente abequinoctio verno non existunt nec circa solsticium longissimis diebus frequentes fiunt idest sublimes humili solo circu lestes sublimi cum minores fiunt orie te atque occidente estate post meridie non cernuntur post autumpni equinoc tium quacumque hora nec umquam plu res fiunt quam duo. Hiis libris plurimum de aspectu celesti contraria si in nostro eu rope orbe videmus sed ita utique ce

dimque quod dixi ipplete orbis ubi tamen plus manet et subsistit. Arcus igitur celestis quadricolor est. De celo autem igneum, de aqua ceruleum, de aere purpureum, de terra trahit colorem gramineum id est viridem. Proinde questio satis difficilis est quare quando post diluvium pactum deus posuit arcum celestem inter se et hominem in nubibus ut non induceret aquas diluvii super omnem carnem. Et si sit naturalis secundum rationem nature. Primo tamen videndum est quid sit arcus celestis et exceptis hiis que secundum antiquos dicta sunt videamus unde constet arcus iste. Opinione quorundam arcus celestis ex nubibus fit et radiis solis. Calore enim solis attrahente humores aquosos de terra et mari, crescunt in nubes. Ipsisque humoribus de terra absorptioni scandentibus intercurrunt radii solis quibus mediis illustrantibus nubes fit arcus celestis ex diversis coloribus, ceruleo scilicet qui ex aqua contrahitur et ex colore rubeo qui ex igneis solis radiis generatur. Ceteri autem colores scilicet viridis atque purpureus prout quod magis et minus ad principales colores rubeum atque ceruleum accedunt similitudine trahunt. Quidam quoque probant sic quod arcus celestis alios duos colores purpureum scilicet de aere habebat, de terra vero gramineum. Manifestum sit est quod quando deus induxit aquas diluvii super terram quod diluvium non fuit ex aquis tantum que erant sublunaribus quia non suffecissent cathaclismum facere et totam cooperire terram verum etiam ex aquis materie que super firmamentum erant. Unde in hebreo dictum est: et cattharacte celi aperte sunt. Hinc factum est ut dicit dominus post diluvium: ponam arcum meum in nubibus celi et non inducam ultra aquas diluvii super terram. Cum dicit dominus aque que super celos erant induxerunt diluvium super terram, sed nunc ponam arcum meum in nubibus qui sit ex humoribus aquis terre ut ondatum plane omnibus quia et si aque pluviales venerint in aere pendeat arcus meus apparente in nubibus non timeant homines quia de terra aque sunt quas vident in nubibus non timeant homines quia de terra aque sunt quas vident in nubibus non timeant homines quod nec tam magnum cumulum facere poterunt que mundo inducant diluvium. Hec ratio est quare deus posuit arcum in nubibus obsignatione sed ceteris dicant ante nonnulli quod arcus iste celestis annis xl ante fine mundi non videbit in nubibus. Hec de aere et eius proprietatibus dicta sufficiant etc.

Explicit liber de proprietatibus aeris. Incipit liber xiiij de quatuor elementis proprietatibus.

Generaliter primo dicendum est de mundo elementis et primo quidem distinguendum est qualis et quid sit mundus. Mundus est ut dicunt philosophi quidam undique motus. Est enim perpetuo motu. Huius figura est in modum pile rotunde sed instar ovi elementis distincta. Nam mundus undique celo ut testa clauditur. Celo non purus ether ut albumine etheri turbidus aer ut vitellum aere terra ut pinguedinis gutta includitur. Creatio mundi quinque modis scribitur. Uno modo ante tempora secularia invisibilitas mundi in mente divina concipitur. Cum et conceptio archetipus mundus dicitur. Unde scriptum est quod factum est in ipso vita erat. Secundo ad

exemplorum archetipi. hic sensibilis
mundus in materia creatur. Sic legitur
Qui manet in eternum creavit om
nia simul. Tercio cum perfectus et formatus
sex diebus hic mundus formatur sicut
scribitur. Sex diebus fecit deus
opera sua bona valde. Quarto cum
unum ab alio ut puta homo ab ho
mine. pecus a pecude. arbor ab ar
bore unum quodque de semine sui generis
nascitur. sicut dicitur Pater meus usque
modo operatur et ego operor. Quinto et
adhuc mundus innovabitur sic scribi
tur. Ecce nova facio omnia. Elementa
dicuntur quasi yle ligamenta. yle autem
est materia. Sunt autem quatuor e
lementa ex quibus constant omnia
scilicet ignis. aer. aqua. terra. que in
modum circuli inter se revolvuntur
Dum ignis in aerem. aer in aquam
aqua in terram convertitur. Rursus terra
in aquam. aqua in aerem. aer in ignem
convertitur. Hec singula propriis qua
litatibus quasi quibusdam brachiis
consistunt. Nam terra arida et fri
gida frigide aque connectitur. Aqua
frigida et humida humido aeri
astringitur. Aer calidus et humidus
calido igni associatur. Ignis calidus
et aridus aride terre copulatur.
Gravius terra ut puta gravissimum
imum. Ignis ut puta levissimum
supremum obtinet locum. Alia duo
medium quasi quoddam soliditatis vi
nculum tenent. Graviori aqua gravior
terre proximum. aer levior igni proxi
mum possidet locum. Deputantur
vero terre gradientia ut homo et bes
tie. Aque natatilia ut pisces. Aeri
volatilia ut aves. Igni irradiancia
ut sol et luna et stelle. Celum appel
latur. maiores ipsum celi firmamentum sub
quo et ipse aer cum illam similis

vitalem hunc spiritum fundit ut dicit
plinius. Hic fundit nubila atque
nubes. hic tonitrua et fulmina. hinc
grandines pruine ymbres procel
le turbines fiunt. Hec plurima mor
talium mala et rerum nature pugnas
rerum fiunt. Terrena in celum tenden
cia deprimit syderum vis. eademque que
sponte non sustollantur. siccantur
amnes. ruunt grandines. torrent
radii solis. terram mediamque implent.
Vapor ex alto cadit rursusque in al
tum redit. Tot animalium haustus
spiritum e sublimi trahunt. Proinde esta
tes et hyemes que in temporibus an
nua vite volunt syderum motum
fieri dubitetur. Sit solis quod natura an
nuum intelligi temperare sic reliquorum
quoque syderum propria quibusque vis est
et ad suam cuique naturam fertilis
Alia sunt in liquorem soluti humoris
fecunda. alia concreta in pruinas aut co
acta in nives aut glaciata in grandi
nes. Alia flatus propria. alia vaporis
alia roris atque rigoris est. Igitur in
suo queque motu naturam suam exer
cet. Tria itaque corpora distinguuntur. Infi
mum medium supremum. Terra infima
est in centro posita et ideo non movetur
Medium aqua vel aer vel ignis. Su
premum vero celeste est. Sicut differunt
corpora ita differunt qualitates. In
corpore infimo est corpulencia. In corpore
medio diafanitas. In corpore supremo
perspicacitas est rerum. De terra sequitur.

Terra elementum est a deo mo
datissimum homini. Illa enim
hominem ut celum continet deum aut
angelos. Nos nascentes excipit na
tos alit semelque editos sustinet
semper novissime complexa gremio iam
a natura elementorum reliqua pene
abdicatos tunc maxime nos ut ma

opicus hec e sola que nunqm va
cat homi aque subeunt i ymbs
rigescunt in grandines tumes
cunt i fluctus aer no densat nu
bibus furit procellis hec aut tra
mat semp benigna mitis i dul
cens usui mortalibus semp ancilla
que coacta fundat que sponte fun
dit odores sapores colores suc
cos ut reliq nate quomoda fenore
cedit reditu seminu bona fide cum
usura restituit ita medicas her
bas fundit homi et breuit dica
do semp quod nate ptunit pinde q
rit de forma eius si planta pate
at tra si semicirculata ac conuula
ta ut diuersus uniuersus homie ipa
tet ut diuersus ... uidet orbs enim rotundu indicat
uidet orbs enim rotundu indicat
Rbes quam globum celo includi re
motam omni dubietate fatem cont
situ tamen no rone psto sit ut nos
no decidere mutem multis intue
nit obiecto cumbs unde possumus
quod sic ignium sedes no est nisi ig
nibus aeris magis spus nisi i spu
sic tre crestibus cunctis nisi inse lo
cus no e cunctis celo informa
orbis assidua tra eam mundi astro
que uolubilitate cogente tre for
est rotunda ideo et orbis e dicta
Si enim quis inaere positus eam
desup inspiceret totam enormitas mo
tium cauitas uallium minus i ea
apperet quam digitus alicuius si pi
lam pgrandem i manu teneret C
cuitus autem tre C lxxx milia
stadiorum mensurat que i duode
cies mille miliaria et quinquagin
ta duo computat Terra quasi centrum
i medio mundo ut punctus i medio
circuli equaliter collocat ut nullis
fulturis sed diuina potencia susten
tat ut legit cum suspendit tram

i nichilo fundata e hec sup sta
bilitate sua sic aliud elementum
occupans que qualitatis metris
et inde exemplum quomodo hec si pt
capere uas spicam i modum cirabri
exornatum pte rotundi spacium quod uas i
ter duo ligna fixa talli modo suspe
dis pares ut rotari manu possit
uelocissimo impetu et ipi uas lapidem
iponas lignum rotundum pit et plana
conglobatum et quod uas uelocissime
rotaueris uidebis manifeste sine aliquo
fulcimento lapidem quietum i medio
uasis suspendi lignum no quod leuig
e sit tam lapidem uidebis et lana
leuissima tam lignum plapidem
quod tamen intelligitis plicitum quod le
uius e scilicet aer planam no
firmamentum inquo stelle fixe sunt et
quia e leuissimum euident accipi
pias Cuncto quo plus aerem recedia
sup tanto leuiora sunt hec tra i
cuitu occeano i lymbo cingitur
bus pro abyssus sic uestimentum amic
tus eius intimis meatibus aquarum ut
corpus uenis sanguinis penetratur
quibus auditus ipius ubique irrigat
sunt ubicumque tre i fodit aqua repit
terraque aut zonis v quinque circulis te
rra distinguit quorum duo extremi
sunt inhabitabiles algore mediis
inhabitantibus calore a quibus sol nu
quam recedit ad illos nunquam accedit
Medii aut duo habitabiles hic ar
dore hic frigore i ipati ubi gra
Si ignis i hyeme subdimo acce
dit quinque lineas efficit medius una
i medio feruida duas congelidas
duas inter has ipatis Cum si stat
sol tauret minimum quinque circulos
reddet Primus circulus ... septem
trionalis Secundus solsticialis Tercius e
quinoctialis Quartus brumalis Quintus

australis nominat᷑ Sz solus sol
sticialis ynhitari a nobis nosit᷑
Habitabilis zona que a nob in
colit᷑ in tres ptes mediterraneo ma
ri diuidit᷑ scilicet una assya alta
europa tercia affrica dicit᷑ ysidorus
Terra ē corpus spalit et multiplici
tate frigidum ꝯstitū Terra ē in me
dia mundi regione omnibus ptibus
celi in modū centri equaliter in in
tervallo ꝯsistens firmissima est et io
ol'net nouissimum locum quia
a nullo elemento suffri pt Et dic
beda et etiā ysidorus ffundata ē sup
stabilitatem suis et sic de nichilo
facta est ita sedes et posito in se ip
sa ē in multa alia re magis ē ps
sibil et inmutabil int omnia alia
elementa et ideo terra atendo dicitur
undique mari circūdat᷑ Vn ab ysydoro
re humus dicit circularem et ro
tundam forma in modum oculi ht
omnia cibat et sustentat Vn a colle
do tellus dicit᷑ quia fructus eius tol
limus Naturalit᷑ ē frigida et arida
Vn dicit᷑ arida omnia ponderosa
ferunt᷑ ad terram sic ad centrum Vn
etiam solum dicit᷑ Nisi ab soliditate
tate aque porositatibus meatus pene
trareture p siccitate suam in pul
uerem redigeretur et destrueret᷑ Sic
dicit beda instabilitate non exi
nata Sed ex aque ꝯtiguitate ht
plus Cum frigore terram stringit᷑
humores attipit Cum calore sol
uit᷑ in nebula et humore receptū
emittit Beda aqua marina pmea
tus ter colata dulcis effic᷑ a iure se
cunditate terra Nec enim ꝯtingit cres
cere pt nisi intra Extimus despec
tus ē tamen int se ꝯtinet preciosa
metalla Diffinit᷑ aut a philoso
phis sic Terra ē corpus simplex.

cuius locus naturalis ī medio ꝯsistit
in quo naturalit᷑ manet quietū et
ad ipm cū mota fuit moueat᷑ na
turalit᷑ Conat᷑ inuiamenti ꝯsistit Ter
rarum quatuor sunt modi ut dic
Johannicius Altitudo pfunditas ui
cinitas montium et maris equalitas
ter Istis quatuor differunt ꝯ' im
terris Nam altitudo frigiditates
pfunditas huius ꝯtraria reddit ui
cinitas montium ex pte meridiana
terram reddit frigidam Nam mon
tes calidos obstant ventus inedia
ni Septentrionales venti frigidos fla
tibus ipam impetunt Si uero vni mo
tes huit supiori ter ꝯtraria erit
Terra si sunt petrosi frigidi et sicca
erit Si pinguis et crassa calida et
humida Lutea aut frigida et hu
mida erit nisi ex accidenti ventis
ꝯtrariis alit᷑ disponat᷑ Terra in ini
tio dispositionis sue rotunda fuit
et plana in q̃ non erant montes et
valles Sperice enim forme fuit
Johannes damascenus Terra ē eleme
tum frigidum ꝯstitū de non ente
adeus primo die deductum ꝯtraria
ins Terra mare frequentibus seminibus
in hyeme mediante aere calorem
a be there inuituate pmeth reci
pit fecunditatem In ver floribus
et herbis et arboribus ornat᷑ terra ut
vestibus foliorum arbores quibus oi
bus in hyeme spoliat᷑ In visceribus
terre et in ytremis ꝯteme preciose inveni
unt᷑ Int᷑ uisera terre ignis includit᷑
qui pdiuisa loca erumpe phibet᷑
venisq; sulphureis et aluminosis
nutrit᷑ ubicumq; in terra dic palla
dius sulphurose vene sunt ibi cum
maximo periculo pfunditates et
putei fodiunt᷑ Nam a sulphure in

manes evaporaciones nascuntur
que cum primicias terre scrutulosa
pervenerint ad fossionem puteorum
obtinentes spiritus animales sed dictos
extinguunt nisi quis fuge velo
citate succurrat. Puteus ergo quem adin
fima eius loci lucernam ponas ac
censam que si extincta non fuerit
periculum non timebis. Si vero extin
guatur timendum est locus que spiritus
mortifer occupavit. Effodias ergo
[illegible] parte duo foramina que estu
aria dici possunt per que nocivus spiritus
evaporet. Intra se siccitatis funditur
terra rimas et cavernas aperit. Ipsa tem
pore vero humiditatis claudit. Terra
est in media mundi regione posita
equali intervallo consistens. que si
singulari numero totum orbem significat
cat plurali vero singulas partes
cuius nomina diversa dat varro. Natu
ralis effectus siccitas est terre. nam
ut humida sit hoc aquarum affini
tate sortitur. Cuius motum alii dicunt
ventum esse in concavis eius quibus motum
eam movet. Alii aquam dicunt
genitalem in terris moveri et eam si
mul concutere sicut vas ut dicit lu
crecius. Alii dicunt fundum eadem
terram cuius plerumque latentes ruine
superposita cuncta concuciunt. Terre quoque
iactus motus aut motu missus
aque sit aut crebris tonitruis
aut de concavis terre erumpentibus ventis.
Terra quidem etiam dicitur orbis a ro
tunditate circuli. quia sicut rota est
unde etiam brevis rotella orbiculus
dicitur. Undique enim occeanus circumflu
ens eius in circulo ambit fines.
Divisus est autem in tripharia. e qui
bus una pars asya. altera europa
tercia affrica nuncupatur. quas tres

partes orbis veteres non equaliter divi
serunt. Nam asya a meridie per ori
entem usque ad septentrionem pervenit.
Europa vero a septentrione us
que ad occidentem atque inde affrica
ab occidente usque ad meridiem. Unde
evidenter due orbe orbem dimidium
tenent europa et affrica aliud vero
dimidium sola asya. [illegible] palladius
dicit. In terris quidem querendum est fecun
ditas ne alba et nuda sit gleba
ne macra sabulo sine admixtione ter
reni. Nec creta sola. nec arene squa
lentes. ne arida glarea i. minutis
lapillis plena. ne limosi pulve
ris lapidosi macies ne salsa
vel amara vel uliginosa terra nec
tofus arenosus atque ieiunus ne
vallis nimis opaca et solida. Co
lor non magnopere querendus est. Sed
pinguedo atque dulcedo pingue
sic agnoscere. Glebam parvulam
dulci aqua conspergere et tere digitis.
Si glutinosa est et adheret constat
illi inesse pinguedinem. Notandum
est autem quod pericia domini pericula est
agri. Tu talis experta committe in
novo enim genere seminum an experi
mentum non est spes tota ponenda.
Lentis humide semina ciceris quam
siccis degunt. Omnia legumina
agrestes seri iubent in sicca terra fa
bam in humida terra spergi et in ma
gro [illegible] exteriora nisi [illegible]
extrema. Omne triticum in solo uli
ginoso post tertiam sationem in genus
siliginis commutatur. Fecundior est
exiguitas culti quam magnitudo neg
lecti. Ortus qui celo clementi subia
ceat et fontano humore perfundatur
ipse est ut liber sit et nullam
fundi disciplina requirit. Terre

fecunditatem cū altitudine si ad
frumenta duobꝫ pedibꝫ explora. q̄
ūo si ad arbusta ul' uites. Omīa
que seruntur crescente luna et diebꝫ
tepidis sunt serenda. nam tepor eo
rum sucus includit. frumentum
collis copiosio quidem robustius sꝫ mi
nus numq̄ respondet. Ager aquosꝫ
plus stercoris querit. siccus minus. Fru
menta omīa maxime letantur patenti
campo et soluto ad solem vergentī. Opis
sacer arctos sicca et humida terra. bn̄ seret
triticum nutrit. Ordeū soluta delec
tatur et sicca. Nam si in lutosa agro
spargitur moritur. In calidis regioni
bus et autumpnali satio serior sit pt
et verna maturior. Quodam tene
estimatur facultatibus tuis in assump
cione culture nō superatur uiribus
tuis excedente mensura turpiter
deseras. qd arrogant' assumens. In
rebus agrestibꝫ maxime officia iu
uenum construunt imperia seniorum

De terre motu sequitur

Terre motu quoque quocumque quomodo aut
qua occasione frequenter fiat. Jacobꝫ
terre motꝫ periculosi ualde et horribi
les non solum in partibꝫ orientis sꝫ
etiam in europa frequentes sunt et hoc
maxime circa partes maritimas et
hec terre motus causa secundum philosophos ven
ti concauis locis inclusi dum erumpe
gestiunt. terram horribili fragore q
cutiunt. eamque tremere faciunt. Que
dum resistere nō ualet impulsibus
rumpitur et sit in menssis hyatꝫ ter
re. et hanc ob causam quedam ciui
tates absorpte sunt in abyssum.
Cum uero nō rumpitur terra. tamen vehe
menti spiritu procellarum concutitur et im
pellitur terra. qd ciuitates cū muris
et turribꝫ et aliis edificiis subito
corruentes suffocant et opprimunt
homines in ipsis. Huiusmodi

concussione tyrensis ciuitas principium
inmanque latinorum uenit cū ciuitato
ribꝫ eius penitꝫ ē deleta et nondum
qd hoc ē inter tremor. qd in nube
tonitruum fit hyatꝫ facit. qd ibi
fulmen fiunt aut curie motu in
inundaciones maris eodem uidelꝫ spiritu
inspirante ul' residentes sunt recepti. bn̄
tellus ytalie quia cauernosa ac sit
psure et bituminis strata. uentis pene
tota et ignibꝫ patet spiritu introrsus
cū igne decertante multis sepe locis
fumum ul' uapores aut flammas
eructat ul' eciam uento acrius
incumbente harenarum lapidum ue
moles egerit. Unde mons ethne ad
exemplum gehenne ignium tam diuturnum
diurat incendium. qd insularum
dicunt undis nutrire. dum aquarum
concursus spiritum in ymum profundum secum
rapiens. tam diu suffocat. donec
venis terre diffusus fomenta ignis
accendit et cetera. De aqua sequitur

Aqua secundum elementum est. ut
dicit ysidorus aqua ab equa
litate dicitur. Hinc ut dicunt philosophi
in mensa profunditas dicitur abyssus
quasi absens fundo. Habet tamen
fundum quamuis nimis profundum sit
oceanus dicitur. quasi ocior amnis.
et quasi zonarum limbus eciamque
eum modo mundum in modum limbi
ambit. Estus oceani idest accessus
et recessus lunam sequitur. cuius aspi
racione retro trahitur. eius impulsu
refunditur. Cottidie autem bis efflue
re et remeare uidetur. Cum luna cres
cente crescit. decrescente decrescit. Cum
luna ē in equinoctio maiorum occe
ani fluctꝫ surgit. obuiante vite
lune. cum in solsticio minor est ob
longitudinem eius per decem et nouem
annos ad principia motꝫ et paria

incrementa ut luna reuertitur. Ampotes
quoque i vorago in occeano in excor-
tu lune maiori estu fluctus inuol-
uit et reuomit. Hec autem vorago
que totas aquas trahens absor-
bet et reuomit. ista dicitur fit et in
terra abyssus que profundissima est de qua
scribitur rupti sunt omnes fontes ab-
yssi magne. Occeanum fluuiorum est
sed non augetur quia fluenta dulcia
partim salsis vadis consumuntur. alia ven-
to aut ardore solis accipiuntur. par-
tim porrosos meatus in suos amnes
reuertuntur. Ideo perduxit solus tot flu-
minibus ac fluuiis irrigatur quia ex
hausto a sole dulci liquore quem
facilius igneam vis trahit omnes as-
perior et crassior relinquitur. Ideo summa
maris unda est dulcior profundior ama-
rior. lune autem alimentum est in dul-
cibus aquis solis uero in amaris. Ma-
re rubrum de occeano exit sed rose-
um colorem alia trahit. que to-
ta sanguineo colore rubet ac vicina
inficit littora. Mare dicitur eo quod sit
amarum sed hec per venas terre occultis
meatibus distractas amaritudinem
deponit et dulce in fontibus erumpit.
inde iterum fluens ut scribitur Ecclesiastes
cum unde exeunt flumina reuertuntur
ut iterum fluant. Dicitur tamen a quibus-
dam physicis quod aque natiuitas sit du-
plex salsa et dulcis. Salsa est maris
et grauior est. dulcis fluuiorum vel
fontium et leuior est. Et cum legatur
quod deus fontem in paradiso produxit
et in quatuor fluminibus diuisum to-
tam terram in quatuor partibus mundi
dirigari precepit. dicitur quod eruptio
omnium fontium vel fluuiorum dulcis aque
de illo fonte vel eius fluuiis deri-
uatur et in abyssum matricem eius-
dem fontis refluat. que licet uni-
uersi mare influat. amaris tamen aquis
non admiscetur sed ut putant leuis super-
gradiens aquas labitur et in occultum
cursum suum reuertitur. Hinc est quod ma-
re non redundat quamuis ipsum omnia
flumina intrent. et quod suprema maris
unda non est tam amara quam ea que in
imo posita est. Eidem fontes in hyeme
sunt calidi et in estate frigidi. hec
est causa. In estate calor aeris repel-
lit frigus in terram et inde fit aqua
frigida. In hyeme uero frigus aeris re-
pellit calorem in terram et inde fit
aqua calida Et cum omnis aqua aut
dulcis sit aut salsa. Mirandum est
ubi quedam erumpit calida et pu-
trida. Sunt quidam specus subterra-
nei naturaliter sulphure pleni. In hiis
cum ventus concipitur eius afflatu
sulphur accenditur et incenditur.
eructuant etiam quedam loca ut
in Sicilia. cum igitur aqua per ignea
loca currit calorem exigue. puto-
rem ex sulphure trahit. et si prope
locum hunc erumpit et in plani-
ciem aquarum ebullit. Si autem
longius recesserit mox tepescit. de-
inde penitus frigescit. Sunt alia
loca plena serpentibus qui vicina
aquam inficiunt. Que dum de terra
exurgit bibentes interimit ut
fons stix facit Et non dicitur quod a-
qua maris mortui non mouetur
ventis et in se nichil viuere patitur
fit autem ex fontibus bituminis
ex quibus edificata est turris babel
in campo magno Sennaar. bitu-
men autem natura resistit aquis et
non diuiditur nisi menstruo sangui-
ne. pisces et aues nouelle. ideo
in aquis commorantur quia de hiis
facta legimus Sed autem aues in

aere uolant . tyrtiam habitant . ideo
fit quia aer ē humidꝯ ut aqua et
tita est aqua pmixta . Quod autem
quedam animalia dicuntur cūcti taq̄
possunt morari ut sunt cocodril
li ypotami . hoc ideo fit . quia aq̄
ē tre ualde pmixta ut dicit expi
mentator aqua ē frigida et humi
da . Que de lapide manat lenior ē
et limpidior ventrem et urinam
puocat contra milium medetur . Inter
omnes aqua pluuialis ualet . quia le
uis ē et dulcis . facile digerit . cito
tilescit . et cito infrigidat . fluxum
uentris stringit . Que ad ortum sol
uel meridiem et de montibus calidis
exit . hec ppinquat aque pluuia
li . Que uero contra occidentem uel sep
tentrionem pessima est . petra enim i
uesica generat mulieres etiam
steriles facit et corpi torpore in
ferit rigore nimio menstrua stringit
inhibet egritudini sudorem uentris
fluxu et nauseam puocat . Aqua sal
sa uirtute hēt similem sali . Aqua co
munis sordes lauat . Inimis flu
it alueum suum nō deserit . In mari
reuertitur . Diluuium sequitur . tre pmix
ta est . lutum facit . pauperis po
tus est . Clara ē . habet pscatore
uestigium nauis nō retinet . Igne
extinguit . sitim sedat . Queda est
laxatiua quedam constrictiua . que
dam alteratiua . De aqua palladius
dicit aque postremo salubritas ut
dicit palladius sic cognoscitur . primū
ne ad lacunis uel palude ducatur
Nec de metallis originem sumat . quia
hec maxime uiciosa est . et hoc signū
eius si talis est . supnatat ei
quasi flos colore pnitens . et hec
podagricos facit . Debz autem esse
aqua bona . coloris pspicuj . que

nullo aut sapore aut odore uel
colore uicietur . Nullus illi long
insideat pfrigus . tpe suo mulceat
estiuis incendia mouet . Celestis
aqua ad bibendum omnibus antefert
Salutare quoque erit pennales fisti
les duci et optis ī meare astiua
Illa tn maxie q mayo uel iunio
mense pluit . Aque puteum fossiuris
in alto ut aquam reperire poteris si
pbabis uellus lane sup terram si
tum opiciens et si tn colligit huo
ris ut alia die fundat expssum
copias ī esse testabitur . Aqua noua
sic pbatur . In uase eneo nitido aquam
spgnes et si maculam nō fecit po
tabilis indicatur . Item si legumina ci
tius ualebit excoquere melior
estimatur ceteri . De aere sequitur

Aer tercium elementū ē . Aer
nomine quidem inani simile a tra
usque ad lunā aspicitur . De quo uita
lis spus hauritur . In hoc cōmoratur
demones quorum ordinem et na
turam in tymeo plato diffinit . Si
cut inquit in hac humecta pte
aeris animal rationale et mortale
passibile cuius ē officium inuidere et
ex inuidia insidiari hos nominat
cacodemones idest malū scien
tes . hij igitur in aere isto inferiori
et caliginoso cum tormento diei
iudicij pstolantes . ex eo sibi corpa
sumunt . dum hominibus appent . Est
enim quodammodo crassus aer et tra
aqua ac igne pmixtus . unde ex
illa corpa que ex aere sumunt de
mones licet aptissime liquibilia
sint durum tn et molle asperum et leue
sentitur a nobis . et hoc fit ex contrarijs e
lementis simul mixtis . Alit enim nō
recipent sonum hij actos quibus appent

uba formatur. Exacre et macre sunt venti nives grandines pluvie tonitrua atque corruscationes patitur eciam ex contrarietate et vehemencia elementorum. Inde sunt corrupciones vel infirmitates et pestilencie generantur. Hee sunt proprietates aeris secundum expriminatorem. Aer est nimis levis mobilis avibus pervius facile corruptibilis. Spiraculum est viventium. Quod nubibus obscuratur, sole illustratur, hyeme condensatur, vento agitatur, estate serenatur. Nubilosus fit pluviam aer circa paludosa loca et humida condensatur et facillime corrumpitur. Circa montes vero subtilis nimium et penetrabilis. Mediis autem locis que non sunt nimis alta vel demissa optimus est. Postremo aeris serenitatem declarant loca abissimis vallibus libera et nebularum noctibus absoluta et habitatorum considerata corpuscula si eis color sanus capitis firma sinceritas inoffensus oculorum lumen purus auditus fauces commeatum liquide vocis exerceant. Hoc genere benignitas aeris approbatur. Huius autem contraria noxium celi illius spiritum id est aerem consistentur. Hec sunt verba Palladii in libro de agricultura. Et quia de proprietatibus aeris multa diximus, de quarto elemento igne restat tractandum.

Ignis quartum De igne. Ignis sequitur elementum est. Ignis calidus et siccus est, rutilat ad calorem trahit illa que in eo ponuntur, sursum tendit et quanto maior est tanto altius ascendit, splendorem emittit, fumum exhalat, calorem emittit, ligna consumit, attractive nature et cibos decoquit, materias segregat. Effectus ignis possunt videri per duos versus istos: Destruit, emollit, constringit, consolidatque, clarificat, terret, accendit, letificatque. Possunt autem et hec adaptari igni qui est spiritus sanctus. De quo dicitur: Ignem veni mittere in terram et quid volo nisi ut ardeat. Primo destruit ignis spiritus sancti et hoc rubiginem peccatorum, unde dicitur: Deus noster ignis consumens est. Sequitur emollit dura sicut sic ligna et lapides, sicut Ezechiel: Auferam vobis cor lapideum etc. Sequitur emollit. Restringit fluida pluviam sicut sol facere solet, qui est fons caloris. Baruch: Ortus est sol, id est fons caloris, et arescit herbam etc. Adhuc ornaberis tympanis tuis virgo Israel. Sequitur consolidatque materias scilicet diversas, sicut est constituuntur vasa fictilia. Unde illud: Vasa figuli probat fornax. Et consolidat id est reparat opus post laborem itineris quo utique animi relaxatur. Sequitur clarificat tenebras scilicet vel clarificat id est depurat aerem. Unde dicitur: Et divisit lucem a tenebris. Vidit lucem quod esset bona divisitque lucem a tenebris. Sequitur terret peccatores scilicet unde in Actibus: Facta autem voce convenit multitudo et mente confusa est. Et post: Ipsum vehementi. Sequitur accendit et ardentes facit scilicet unde dicitur: Ignem veni mittere etc. ut supra. Sequitur letificatque suos scilicet unde in Actibus: Discipuli repleti spiritu sancto. Dixerunt iudei: Musto pleni sunt isti. Et hoc dixerunt quia viderunt eos letos et ardentes in gaudio spiritus sancti. Proinde ponuntur proprietates ignis produ

os ipsius mobilis et situs mundi
q3 scintilla tenet. Crescit et ascendit
sed aqua modica moritur. Mobilis
est ignis spiritus sanctus quia facit perfice
deitutis imbutitem. Sequitur et sic
cius abessari sz qui lux etiam resti
git. Sequitur humiditas quia non po
tuit coinquinari. Sap. attingit
ubique propter suam mundiciam. Sequitur
scintilla tenetur i. humilitate exterior
dicitur fragilitatis nec ipsi bede i
pulvere capt. Sequitur crescit quia
quanto maior materia adhibetur tanto
maior sit. Hinc in lege precipitur sed
subiciantur ligna in altari ut ig
nis iugiter ardeat. Sequitur ascendit
hinc dicitur Spiritus vehementis i. sursum
metrum veniens quia naturaliter semper
ascendit. Sequitur sed aqua mo
dica moritur. Aqua sz delectatio
nis et humore luxurie. Hinc ille
spiritus mali contrarius spiritui sancto secundum
Job requiescit in locis humentibus.
Sic sequitur de illo igne purissimo
qui superacie in regione ignis est
super septem regiones humorum de
quibus predictum est. Hec regio ignis
sed dicunt physici a lune globo usque ad
firmamentum extenditur. Hoc tamen est in ae
re subtilior quantum aer aqua tenui
or tamen rarior. Hoc etiam ether di
citur qui purus aer nominatur et quia per
petuo splendore letatur. Dehinc angeli
corpora assumunt cum ad homines
missi veniunt. Sic demones in ae
re inferiori caliginoso. Angelorum
autem duos ordines in tymeo pla
to distinguit. Primum autem sic. In
ethere inquit a firmamento usque ad
lunam est animal racionale inmor
tale inpassibile ethereum cuius of
ficium soli est divine contemplacioni

vacare et de eius contemplacione de
lectari. Secundum autem diffinit sic.
In inferiori inquit loco circa superio
rem partem aeris vicinum lune est
animal aereum racionale inmorta
le passibile diligenciam hominibus
impendens. Et est nondum quod dicit passibi
le quia cum diligit bonos congau
det eorum prosperitati compatitur adver
sitati. Horum officium est offerre preces
deo et voluntatem dei hominibus vel per
sompnia vel per visa vel per intima
aspiracionem vel per vocalem am
monicionem et hinc calodemones ap
pellantur idest bonum scientes. Nondum
autem quod plato male intellexit a
ngelos in ethere conmorari idest cum in
empyreo celo divine maiestati de
servire probantur in predictis intellex
isse platone angelos quinque esse in ethe
re adhuc hinc ut de celo Empyreo descen
dentes corpora sumant in ethere in quibus
possint hominibus apparere. In hac re
gione ignis hinc stelle idest vii
planete singulis circulis contra mun
dum feruntur et obvagati cursum
erratice nominantur. Hec sunt ergo
quatuor elementa Terra Aqua Aer
ignis de quibus simul et singulatim
quidam ex viris satis apte distinxit
dicens Terra iacens stabilis Aqua
fluit labilis Aer mutat mobilis
ignis volat nobilis Volvitur totius
machina spalis. Consummato igitur
opere ut tamen potuimus a discreto lec
tore veniam postulamus certi nu
nquam quia et si unus invenit quod ne
cesse sit cogitare potius quod impos
sibile sit omnibus philosophis qui ad ...
et multis invenire posse et legere
atque exponere et in uno volumine
compilare credimus tamen quod tanta et

tum diuisi et istam pro uolumine
positam mox inter latinos poterunt
inueniri Vereor enim laboribus aut ex
pensibus ullius peperimus quamuis opus
istud ad effectum perduxerimus anni
iam quatuordecim aut quindecim
elapsi sunt ex quo libros de naturis re
rum diligenter intendimus illud beatis
simi patris augustini dans in libro de doc
trina christiana diu habentes pre oculis
ubi dicit utilissimum fore si quis
laborem assumeret quo in unum uolu
men naturas rerum et maxime ani
malium congregaret Congregaui
mus ergo nec michi suffecit cecilia
atque germania que tamen in libris
copiosiores sunt regionibus uniuersis
immo in partibus transmarinis etiam angl
ia libros de naturis editos aggres(?)
sum et ex omnibus meliora et como
diora decerpsi Omnis qui ergo collectam
inuenit oret pro me ut secundum laborem
meum michi deus mercedem restituat
in futuro Amen Explicit liber de
quatuor elementis Incipit
liber vicesimus de ornatu celi
et eclipsibus solis et lune primo
generaliter sequitur

Post finem laboris no
stri vicesimam quasi
editionem apponimus
sed hanc non tamquam extra compi
lacionem sed tamquam necessariam ipsi
operi precedenti addidimus tamquam a
liquid et quenti(?) subtraximus est
aut scribentis intencio de ornatu
celi et motu siderum atque planeta
rum et ualet multum ad intelligen
dam speram in distribucione eclip
sis solis et lune Et hic primum de
ornatu celi dicendum est Ornatus
uero eius est quicquid super lunam uidetur
sicut stelle tam infixe quam erratice

Sed queret aliquis est ne super lu
nam nisi ether et stelle et cristallinum(?)
prius an ibi sunt aque congelate
super quas sunt alie aque Dicunt
tamen quidam super etherem esse aquas
congelatas que in modum pellis ex
tense orientem uersus occidunt super quas
sunt aque confirmantes hoc auctori
tate pagine diuine que ait po
suit firmamentum in medio aquarum
et iterum diuisit aquas que sub
firmamento sunt ab hiis que sunt
super firmamentum Sed si ibi sunt aque
ergo aliquid ponderosum et graue Sed
prius locus ponderosiorum et grauium
est terra Sed tamen aque ibi congela
te sunt contrarie sunt igni uel non Si
igitur contrarie sunt cum igne qui cir
calidus sit et siccus aqua congelata
frigida et humida contrarium sibi me
dio suo contrario coniunctum est Numquam
ergo ibi est concordia sed contrariorum
repugnantia amplius si aqua
congelata coniuncta est igni uel dissol
uetur ab igne uel extinguet ignem
Cum ignis ergo et firmamentum rema
neant non sunt aque congelate
contrarie igni Si contrarie non sunt
ergo inter eas et ignem aliquid est
Sed quid est elementum Sed
nullum superius igne sicut est excele
mentum visibile ergo Unde ergo non vi
dent Restat ergo ibi non esse aquas
congelatas sed nos catholice profite
mur secundum quod ecclesia tenet aquas
esse super firmamentum et si racio nostra
hoc non ualeat indagare Nunc igitur
ad propositum redeamus In hoc ethe
re sunt stelle infixe non ut gemma
in anulo sed quia in eodem existentes semper
in eadem parte eiusdem uidentur
Alie dicuntur erratice quia mo

videtur i hac pte celi · mo talia
est qm de visibus mecione feci
mus · quinq utro moveant
Omnt qui eas non moveri as
sert sed cu firmamto uti affixas
ad ortum · cotidianu referri Alij p
p̄o motu dicit eas moveri · quia
ignee nate sunt · neq aliquid i
ethe ul macie su motu ul me
tu sustinei posse sed semp i eo
dem loco · tali cum se moveri der
ip dicūt eas etiam de loco ad lo
cum posse moveri · nullu tn earū
motum abociul nris sentiri · qz
tn spacij imaginacone suorū e
culorū quuntur · qd uix ligitta
que brevis e · etiam ad breue pūt
tum · tn tarde ascensionis qpre
hendendum no sufficiat · Omib no
tum sine qd de loco ad locum
moveat · qsentimq aliam tn ra
tonem quare mot earū no sc
ciatur · prehendimq que talis est
Omnis mot disrnit ul pmobi
le ul primq mobile · cum em
aliquid movet et si aliquid i
mobile ul primq mobile videa
mus illud ptcrire ul appropinquare
videmq motus sentimq · Cum at
aliquid moveat · neq aliquid
ext ipm ul i mobile ul primq
mobile videamq · mot no senti
tur · qd pbari pt p nave i mari
currentem · Motus g stellarū pi
mobile ul g primq mobile sup
positu sentit · Imq g psuppositum
ut p signa motu planetarū dist
nimq · quia mo sub h' signo · mo
sub alio videt · Sup no pdictas
stellas nichil e visibile · Nec ideo
est · quia mot earū possit disre
m moveri g sed infixe dicunt

quia mot earū pdicta rone no
sentit · Firmamto eodem xv · di
cunt esse circulos quorū duo sunt
visibiles · alij i visibiles · De vi
sibilibz g pus · deinde de invisibi
libz dissmq · Duo g visibiles st
galaxias · i · lacteus circulus · galax
em e lac in greco · yos circulus et
zodiacq Incipit enim galaxias
iuxta septemtonem ex pte orie
tis et aliqm ptinens capricorum
vertit · ad idem pncipiu · Dicit
aute sic · p notabilem sui celei
tatem · Si quis no vm sit ille in
illa pte celi notabil splendor si
re desideret · macrobiu legat e

At zodiacus de zodiaco cir
a capricorno per culo legi
arietem ad cancrū ascendit · De
cancro no p libram ad capricornu
descendit · Descende no ascende
iuxta situm nrm e intelligi · Hic
in xij ptes eqs pfluxu aque ut
refert macrobius dimissi quarū
vnaqueq dici signum · quia eis
signamq · in qua pte celi sol sit
et alij planete · et ad qua parte
existunt · et ad qm pveniunt · Dice
aut certe illa signa nominibz ani
maliu sunt signata · ut aries &
taurq &c · circulus ea qtinens zodia
cus dici · zoe enim e animal · Si
quis aut cius nomi querit · Vel
prian legat · Signorū no talis
e dispositio · qd primq e ubi cauc
sed in fine nrm habitabil zcorū
de · Deinde leo oblique descendit
ptm virgo · Deinde libra existens in
medio zone torride ul e qm e
scorpio · Deinde e sagittarius · ptm
que e capricornq a nob remotissio

dem obliq^e descendendo · c aquarius
ptea piscis deinde aries i medio
torride zone · libre oppositus · sup
que taurus · ptea gemini · deinde
cancer · Cum signum eius mensis sit
equale loquendo de sole de orbibus
Nonne alii circuli i mpsibiles sunt
quorum quinque paralelli · quorum unus
equinoctialis dicitur · hic qui p medium
dium torride vadens · parietem et
libram · dividit celum in duo emi
speria · qui dicitur equinoctialis · quia
cum sol ad ipsum pvenit · est dies
noctibus equo in spatiis de orbi
bus · Alii de paralellis dicitur quinto
uno uno habitabilis torride · Tercius
medio eiusdem frigide · Quartus
exaltus pte torride et altius habita
bilis · Quintus quinto altius fri
gide inhabitabilis · Et quia auctoritas
clamat in celo esse quinque zonas u
tu in ethere vel in aere sunt tracta
tu in ethere vel in aere dicemus · Isti quinque circu
les de aere dicemus · Isti quinque circu
paralelli · idest eque distantes · quia
a medio i · equinoctiali equaliter
distant · Tunc enim hic quinto uno
habitabilis frigide et altius etc.

Preter hos sunt duo colluri
quorum principium e in medio
septetrionis · Sed alter tamen asce
dit per cancrum et descendit per capricor
num rediens ad idem principium · Alter
vadit per arietem et ariete et redu
cit per contra dictum et libra ad suum pri
cipium · et ita i summo septetrione se
intersecant · et celum in iiii^{or} quadra
tes dividit · Dicuntur autem colluri
quasi colon uni · membrum bovis sil
vestris · colon enim grece e membrum
unum bos silvestris dicitur · sic p imp
fectionem non quia imperfecti sunt · sed quia

ps illa altius poli que intersecant
linquitur a nobis videtur · de meridiano

Duo qui addidam in titulo sunt
maior sup sunt · scilicet meridia
nus et orizon · et est orizon ubi ce
lum videtur cum terra coniungi dicitur orizon
zon quasi limitans · meridianus
circulus dicitur linea designans il
lam ptem celi in qua sol existens
equaliter ab ortu et occasu · Isti duo
ultimi non scribuntur in spera · quia
pro diversitate conspicientium vel habi
tantium variantur · de motu ethe

Motus vero etheris et igneis
nis qui predicti sunt in coniibus
celum consummatum dicitur · talis e ei
igneus naturaliter sit semper in motu
nec sup ipsum sit quo ascendat ·
ut ostendimus nec descendere potuit
quia hoc contra naturam eius esset · et o
mnia inferiora loca ab inferioribus
elementis erant occupata · Iterum
quia inutile fuit illum descendere · de
sedendo neccessarium incederet · nec
aliquid in ea vivere posset · ergo ingrediens pt
est monetur · idest in circuitu · et est
in circuitu non occupando diversa loca
de motu i · ptes aliquatenus situs
in eodem loco habere · sic vero in circuitu
se vertendo ab ortu potissimum ad
ortum refert secum stellas · tam
erraticas quam i fixas · Quamvis cum
sic circa terram volvatur non recto
modo · sed oblique circa terram habitabi
lem volvitur quod per polos videri pt
est autem polus stella immobilis
una in hoc capite alia in alio etc.

Axis vero e · de axe linea sunt
A linea intelligibilis de polo
ad polum · per medium terre ducta · circa
quam volvitur firmamentum usque sup

liam et alius subtra essent poli
et in stabulis ter. Cum non unus
sit polus inter medium terre et alter
terre extrema parte et similiter ex alia li
nea que dicitur axis obliqua et
circa ipsam obliquum voluitur spera
tamen et quia sufficiat sperarum quo
dam de speracione stellis probavimus
et de stellis infixis in eo et de cir
culis et motu eius non tacuimus
de planetis dicere incipiamus et quia
a primo elementorum incepimus a
primo planetarum incipiamus

Summus igitur **de Saturno et**
planetarum dicitur saturnus
in peragratione xxx annos consumens
unde in fabulis senex fingitur ha
bet stella frigida et nociva dici
esse de frigiditate primum deinde
de nocivitate disseramus. Stellam
illam frigidam esse antiqui astro
logi probaverunt. Cum sentirent sole
in cancro existentem terras aduri
videbat in aliquo anno hoc contingere
anno solito frigescens ante exinani
solis hoc non contingere quesierunt
cuius planeta esset in eodem signo
cum sole reperientesque saturnum di
xerunt ex eo esse tam frigiditatis.
Sed dicet aliquis. Cum omne cor
pus stellarum ignee sit nature
quod probat motus et splendor. Unde
una stella frigida et humida, alia
calida dicitur. Nec enim illa pro
bamus rationem qua dicunt quidam
ex vicinitate aquarum congelatarum
saturnum esse frigidum et siccum et
lunam et ex vicinitate aque et terre.
Probavimus enim aquas congelatas
in superioribus esse non posse. Sunt
qui dicunt inde plures esse qualita
tes ignis que in quibusdam cor

poribus sunt coniuncte in quibus dividun
tur quemadmodum quoddam est quiddam ig
neum calidum et non splendidum
item est quoddam splendidum et non ca
lidum. Dicunt enim quod ignea non
sunt calida non que vicine sunt
alicui spisse materie et humide, adque
sui splendorem transmittunt. Cum si alicui
igneo deest vicinitas spisse humo
ris deficit in eo calor. Hoc autem
probatur per solem qui in equalibus
movetur ubi aer spissior est magis
in exercet calorem in superioribus
vero aeris subtilitate non exercet.
Cumque rei iudicium sit pertine in
nes ibi existentes sed loquentes de sta
tu satis dicamus. Volunt etiam isti sup
lunaria nullum sensum caloris esse pre
nimia subtilitate etheris. Nos
non dicimus nomina qualitatum
tribus modis rebus attribui. Vel propter
effectum ut vinum calidum dicitur
quia efficit calorem etiam si fri
gidum sentiatur. Vel propter sensum
cum dicimus aquam bullientem ca
lidum etiam si naturaliter dicatur frigi
da. Vel propter signum ut cum dicimus est
signum bilis dormire in difficultate
spiritus. Cum igitur aliqua stella dicitur
frigida effectum deputetur. Quamvis
quod ipsa sit calida si efficiat frigus
dicitur frigida. Inde quia saturnus
iunctus est soli minuit calorem et
propter effectum dicitur frigidus et si ipse sit
calidus. Sed queret forsitan aliquis
si corpora stellarum ignea sunt unde
contingit quod alia efficiunt frigus.
Dicimus non in omnibus posse inveni
ri rationem, sed in quibusdam re
vendum est ad creatorem quibus pos
sumus hanc rationem reddere quod dimi

ignea ex propinquitate et remotione ma
gis et minus calefaciunt. Unde sa
turnus quia est remotior a nobis non
calefacit terram. Sol vero qui est
propinquus terre magis incendit. Ca
vel dicamus quod quamvis stella
aliqua calida sit, sunt in ea alie
qualitates nobis ignote quibus
calor non potest descendere. Et quia in
medio positum est Jovem, non om
nia possumus omnibus et ingenium hu
manum inquirere sed non possumus
dicere quod hac ratione possimus invenire
re hec eadem stella ex frigiditate
dicitur nociva et maxime quod certo
gradu. Unde in fabulis dicitur falcem
ferre desertis cum falcem se plus
noceat recedendo quam accedendo retro.
~~De Jove sequitur~~

Post saturnum est
Jupiter in peragratione zodia
ci xii annos consumens. Hec stella
benivola est quippe ut temperata ipsius
qualitatibus quod per imitationem eius
cum sole probatum est. Sed quia inter
saturnum et martem est media, si exis
tat in superiori abside tali sui
vel inferiori temperat eorum nocivitatis
et moratur eius benivolentia. Un
de est quod in fabulis dicitur Jupiter patrem
suum saturnum a regno expulisse quia
saturno vicinior factus ei natalem
aufert nocivitatem. Dicitur etiam ad
ultimum deorum genuisse quia eo
ingenio se potentius diversa inventa con
stat. Sequitur ~~de Marte planeta~~

Tertius est mars stella sicca
et calida et temperata et inde nociva
in biennio zodiacum peragrans. Sed
positus inter Jovem et venerem que
cum sint benivole stelle ex vici
nitate minuit suam nocivitatem
et ipsum benivolentia aliorum. Unde ipse
is dicitur durari quia confert calo

rem et siccitatem ex quibus est animo
sitatis calidi cum et siccati sunt ani
mosi valde. Sequitur quartus ~~de venere~~

Quartus autem secundum platonem
corpus venus est stella calida et
humida unde est benivola. Annum se
zodiacum terminus dicitur adulterata
fuisse cum marte quia existens in superi
ori abside sui tali sive vicina
cum marte minus est benivola. Sed ea
luxurie dicitur esse quia fert calorem
et humorem unde in calidis et humidis
viget luxuria. Calidi et sicci nimium
tamen appetunt exarsere luxuriam sed
ex siccitate non sustinent effectum et
sic faciunt maxime nocet eis frigi
di et humidi contra male appetunt
sed sustinent effectum. Sed frigidi et
sicci nec appetunt nec effectum susti
nent nisi raro. Calidi vero et humi
di et appetitum habent et effectum maxime
quia corpori illorum prodest effectus. Hec
eadem stella hesperus et lucifer
dicitur. Et lucifer quidem ante solem in
mane hesperus quia post eundem vi
detur in vespere. Unde est quod ante in eo
dem tempore anni potest esse lucifer et he
sperus. Dicunt quidam vero non posse
esse, tamen cum sit par velocita
tis cum sole et fere in eodem spacio
vel tempore cursum suum perficiens quo
in una et eadem nocte in vespere sequitur
solem in mane precedit. In uno quidem
tempore anni precedit solem et tunc
est lucifer in alio subsequitur et est
hesperus. Alii dicunt uno et eodem
tempore anni illam ante ortum solis videri
et post occasum eiusdem. Non tamen pre
cedere eam vel etiam subsequi, hoc
namque impossibile est. Dicunt enim
stellam altiorem esse sole. Unde dum magis
videtur in vespere et si non sequatur sole

ciatus in mane et si illum non antecedit dicitur lucifer et hesperus in eodem
tempore anni non quia precedit et sub
sequatur sed quia ante et post in exquali al
titudine videtur. Tercio dicit venerem et mercurium unius coloris et equa
litatis semper solem consequi. Vnde dicitur
quod sic conveniunt illi quod una precedit et alia subsequitur. precedens vero
pere propter solis claritatem non videtur
sed albesceus splendore dici occul
tatur. Et quia sunt unius coloris et
equalitatis una in eadem reputatione
sunt. Sequitur de mercurio.

Quinto mercurius se in anno
circulum suum perficiens cum quo
legitur venus adulterari quia cum est
in inferiori abside sui circuli quali
ter illius se commisceret. De sole

Sextus est sol. Sed antequam de eo
dicamus de statu et retrogradatione predictorum doceamus. Deinde
dicamus caldei et eorum sequaces dixerunt solem esse in medio planetarum super venerem et mercurium. Egyptii vero greci sicut et plato eiusdem
sexti dicebant et supposuit mercu
rio. Dicit quidam quod est quedam
pars in circulo uniuscuiusque ad quam cum
unaqueque pervenerit sol facit
eam stare vel retroire. Sed non dicit
quare. Nos vero dicimus eas nunquam
posse stare sed videri stare quia
cum sint ignee nature necesse est ut
semper sint in motu. Videntur tamen aliquando
stare ex accessione et recessione vel exelevatione
et depressione. Constat enim inter omnes
astrologos unumquemque de planetis plus
solito elevari a terra quandoque aliquando
plus solito descendere versus terram
quod secundum depressionem dicimus. Cum ergo elevantur non deprimuntur sed recto modo
hoc fiat quia dum elevatur sub
eadem parte signi stare videntur.

Si autem oblique retro ire videntur
hoc est unius elevationis et depressionis causa
est sol. Cum enim sit solis totius
caloris aliquando plus solito desiccat
superiora et inferiora unde desiccata
corpora stellarum plus solito levia ascendunt. Si iterum ad minutionem motum
sui plus solito attrahat humorem
plus solito humida et gravia reddit
ea. Unde plus solito descendunt.
Secundo quod dicit stare astrologum
est quia sic videtur. Deinde dicendum
est cur caldei dicunt solem quartum
egyptii et plato sextum. Verum est solem esse sub mercurio et venere inter
lunam. Cum enim luna sit frigida et
humida necesse fuit ut sol qui est
calidus et siccus ei vicinus esset quatenus ex calore solis frigiditas lu
ne temperetur et exsiccaretur humiditas
nec non vicina sit terre et inde ma
gis illi duarum si distemperata veniret distemperatum redderet. Item
cum luna proprio calore careat ut lumen
recipiat ut ostendimus et a sole accipi
at. Vero est ut sciret sui luna sit sub
iecta sine medio. Sed quamvis id
esse verum sit caldeis tamen aliter visum
est ex hoc quod dicemus et cetera. De sole

Sol mercurius et venus ita
iuncti sunt quod in eodem spa
cio temporis scilicet in anno plus nec minus nec cursus suos perficiant
et quia circuli sunt tamen corpora si inter
equalitatem circulorum planete ve
nus ut plerumque tempus in peragra
tione zodiaci consumunt. Cum ergo
pene sint equales unus ab alio non
sed quantum totus intersecant se per se
ita ut circulus veneris in inferiori
sui parte intersecet et superiores partes circulorum mercurii solis plus comprehendens de mercuriali quam de solari
circulus vero mercurii superiori parte

sui intersecat venerem sed inferiore
solarem Circulus autem solis sup
iori parte sui mercurialem et vene
rialem sed quia sensualiter illabitur
oculis subiecta descriptio intersecti
onem illam oculis ostendimus
Cum igitur circulus solis ex inferiori
bus illorum ambiatur iuste inferior
illis videatur Sed quia contingit a
liquando quod sol currit superiorem par
tem sui circuli et ille inferiores
suorum et tunc liberius apparent
Sol enim non tamen obstruit subiec
ta quantum superiora reputatum est id
illis superior est Sed tractatum
ad solem transferamus sequitur ali

Sed quia ceteri planete quemadmo
dum et sol moventur de
motu solis loquamur ut similia
de aliis intelligantur Generalis igitur sum
ma omnium philosophorum fuit firmamentum ab
ortu ad occasum volvi Solem
vero et alias planetas contrario
motu ab occasu ad ortum volvi quod
oculis ostenditur per signorum dispo
sitionem Cum enim aries sit
positus quod quia sit in medio celi
inter illum et orientem est taurus de
inde gemini post cancer inter eundem
et occidentem sunt pisces post a
quarius deinde capricornus ut in
hac figura apparet Si igitur sol versus
occidentem tenderet de ariete in signum
versus occidentem positum transiret scilicet
in pisces deinde in aquarium Cum
igitur in signa versus orientem posi
ta de ariete transeat scilicet in taurum
et deinde in geminos sine dubio mo
vetur in orientem ab occidente Sub
iciunt etiam rationem quare ne
cesse fuit sic esse Cum firmamen
tum ab ortu in occasum volvitur
si planete similiter moverentur tantum
esset impetus quod intra nichil sta
re vel vivere posset ut igitur rapido
motu obvia impetu illius tempe
in contrarietatem motus retor
ta sunt Sed quamvis igitur firma
mentum tamen refert eos secum ad
occasum et inde ad ortum ut si ali
quis existens in navi contra quam na
vis currit se moveat tamen na
ve quocumque se moveat fertur in
contrario motu quiescens igitur cum
planete vadunt ad orientem na
turalis corporum cursus cum vero ad
occidentem ex impetu alterius est
Hesperus vero hic dicit esse non posse
Cum enim sol non sit de illis in fixis
in firmamento qualiter ab ipso refer
tur Si enim aliquis extra navem
est quomodo cum navi refertur Ecce
vero quod sol vadit ad signa versus
orientem posita dicit se videri vero
non esse sic Cum enim ait firmam
entum aliquando velocius et sol na
turali motu ab ortu ad occidentem
tendunt ita quod sol sit sub prima
parte arietis quia firmamentum
aliquando velocius est sole cum in tri
cesima parte unius signi cum transit
Cum sol vero venit ad ortum non
illa pars signi que ante videbatur
super solem videtur sed posterior
et ita per singulos dies cursus suus
videtur quod erat cum tamen non vadat
quod patet quilibet nocte plurima Cum
enim certum sit lunam ad septen
trionem non currere sed nubes per
ipsam currant quandoque transire luna
videtur quod ad superiora currit Sed
quia priori sunt doctissimi omni
philosophorum consentit et verum est ita il
li consentimus Contra quod hoc quod ille
dicat solem a firmamento non posse re

ferri cum medio non sit et si possumus
dicere quod insinuatio est iuxta naturam
suam quia diametrum perfluantium bo
reali et hiemali in diametro et si non sit
insinuatio tamen posse referri ab eo
ut in eodem exemplo de naue per
sistamus si aliquid leue sit iuxta
nauem impetu illius fertur et
si iuxta non sit ergo cum sol leuis sit
et ignee nature a sinuatio etiam
si medio non sit potest referri ratione
ergo sol ab oriente ad occidentem non
recto modo sed obliquo scilicet modo
descendendo ad australia modo ascen
dendo ad borealia secundum predicta sit
nostram dispositionem Sed dicet ali
quis que necessitas fuit quod sol
obliquum iret et non recto modo Res
pondemus in magna quidem ut osten
damus procreamus quas diuersitates
operatur obliquo meando et remotiori
in capricorno incipientes Cum
ergo sol intrat capricornum quod contingit
in medio decembris semper enim
sol in medio unius mensis intrat sig
num et in medio sequentis exit atque
mensis in quo sol intrat illud attri
buitur quia tunc est remotissimus
anni contibili illa frigore constringi
terra autem et aque naturaliter fri
gide sunt nisi a sole calefiant
Sternum si non sit quo calefiat aer
spissatur in nubes que dissoluun
tur in pluuias inde fit quedam a
ni varietas que dicitur hyemps
est enim hyemps frigidum et humi
dum extenditurque donec sol transierit
aquarium et pisces quorum primum in
trat medio ianuarii secundum me
dio februarii Constat ergo hyemps
tribus mensibus et hoc est unum de
quatuor temporibus anni In hoc con
stringunt pori ex frigore in super
ficie terre nec sit calor euapora

re qui remanens intus nutrit ra
dices herbarum et arborum et uen
trem matris preseruatque obtinet ne
menti autem non confert quia nec
calor nec humor ex quibus est omne
incrementum ob constrictionem frigoris
potest ascendere Sed tunc gelu tunc niues
tunc grandines tunc pluuie tunc toni
trua et fulmina contingant in trac
tatu de aere dicemus Huic tempori con
similia sunt aqua flegma etas de
crepita hec et enim frigida et hu
mida sunt In eodem se melius habent
colerici peius flegmatici melius
iuuenes peius decrepiti Pessima
infirmitas est que est ex flegmate
ut cottidiana febris minus ma
la est que est ex colera ut triana fe
bris utile est in eodem augmentare
cibum pori enim humani corporis fri
gore constringuntur Unde calor intus
remanens plus consumit Contra
enim interiorem refectionem optimum
est insinuare exteriorem refectionem Inde
est quod apud antiquos de hyemps
pingui uetere pinguebat et abi inun
dica paludes spurias uocabat In
eodem bonum est calidis et potis
uti Cum enim sol ascendendo usque ad
arietem peruenit quod in medio marcii
intrat nec nimis remotus nec
nimis propinquus est ut potest considerare
zone remedio positus Unde aer
inde habitabit nec nimis calidus
nec nimis humidus nec nimis sic
cus nec nimis frigidus sed est in
ter medias qualitates temperatus ex hac
temperie aperiuntur pori terre euapo
ratque humus humidus qui prodi
ces herbarum et arborum ascendens
confert eis augmentum et uegeta
cione Unde quidam mensis huius tempo
ris dicitur aprilis quia tunc terra aperit

et flores est quia principium temporis quod in eo
stamus sit secundum medio plurimos primum ex in
tinitate estatis medio ex eadem vene
calidum medio frigidum Inde est
quod in morando sepe infirmantur homines
quia cum corpora humana sint ex calo
re corrumpuntur et ex subito frigore
Sed si aliquis illo tempore se conserva
ret tardius quam in alio infirmitate
caperet Hic subiciet aliquis verum
est igitur quod si aliquis intret hyeme
cum aliqua infirmitate non tamen sepe mo
ritur in hyeme quam in vere Cum
infirmitates eveniant ex malo hu
more per membra se diffundunt ex
frigiditate hyemis constringuntur hu
mores nec possunt defluere ex ca
lore solis iterum dissolvuntur quibus
dissolventibus per membra succumbit homo
et moritur Hec tempories abarie
te incipiens extenditur dum sol est
in ariete et geminis quorum primum
in medio aprilis secundum in medio mar
cij intrat Hunc tamen consimiles sunt
aer sanguis puericia quia calidi
et humidi sunt Ideo melius se ha
bent melancolici peius sangui
nei melius senes peius pueri pes
sima infirmitas est que venit ex sangui
ne ut sinocha minus mala que
venit ex melancolia ut quartana
Ideodem est conveniens uti frigidis
et siccis Cum autem sol usque ad cancrum
ascendit ex propinquitate tunc ac
cendit et desiccat unde est estas ca
lida et sicca que incipiens in medio
maij cum sol intrat cancrum exte
ditur donec sol est in leone que
intrat in medio julij et dum est
in virgine quam intrat in medio au
gusti Huius temporis est herbarum et arbo
rum desiccare radices consimile est

ignis colera iuventus Hec et enim
calida et sicca sunt Ideodem me
lius se habent flegmatici peius co
lerici melius decrepiti peius iuve
nes Pessima infirmitas est que ve
nit ex colera minus mala que ve
nit ex flegmate Ideodem utile est
uti frigidis et humidis Augmenta
dus est potus minuendus est cibus cum
enim ex calore apti sunt pori cor
porum evaporat calor naturalis
ex quo non bene digeritur cibus Sed
quia potus cito transit in frigorem
augmentandus est Hic oritur questio cum
dispositiones iste impendeant temporibus
ex propinquitate et remotione solis hec
autem contingit Sol vero existens in leone
tamen a nobis habitabili distat quantum
existens in geminis In virgine quan
tum in ariete In libra quantum in a
riete Ceterum in his tribus ope
ratur calorem et humorem in duo
bus istorum calore et siccitate In ter
tio frigiditate et humiditate Ad cui
videndum est quod existens in tribus
vernalibus ex hoc quod propinquus est estati
operatur calorem ex vicinitate hye
mis precedentis humorem operatur
Cum vero est in leone et virgine
ex propinquitate estatis operatur calo
rem Sed quia ex calore estatis et ve
ris etiam humor desiccatus est
non est quo temperetur calor id
unde sit humiditas Inde autem est
tempus calidum Cum vero est in
libra quia iam omnino desic
catus est humor et extinctus est
calor oritur autumpnus frigidus
et siccus in quo fructus intus habentes
humores ut vinum et cetera colligun
tur ex gemina vicinitate estatis

et autumpni maturi. Incipit autem
autumpnus in medio septembris so-
le intrante in libram. durans dum
sol est in sagittario. et in scorpione
primum quod initiatur in medio scorpio-
nis vel in medio novembris. assi-
milatur autem tempori tertio melancolia
senectus quia frigida sunt et sicca
Ideo melius se habent sanguinei peius
melancolici. melius pueri. peius se-
nes. pessima infirmitas est que na-
scitur ex melancolia. minus mala que
ex sanguine. Et enim generaliter dicamus
in omni tempore anni pessima infirmitas que
fit ex humore simili tempori et qualitati
tibi enim temporibus augmentatur materia
morbi. Ideo quidem utile est uti ca-
lidis et humidis. Inequale est hoc tempus ex
vicinitate precedentis estatis et subse-
quentis hyemis. ex quo contingit fructu-
um tunc habundantiam indiscreti pi-
ditantur. Hic oritur quod similiter precede-
ti enim sol existens in sagittario
quantum in aquario. quare alias
in illis operetur qualitates alias
in istis. hinc pluvias facit. est in
precedentibus nempe id est in scorpione
et sagittario. quia in estate desiccati
tus est humor. et iam sol medium
torride incipit et frigiditatis et sicci
tatis. In istis aliis quia similiter remo
tus est sol. frigiditas est. Sed quia
iam diu deficit calor qui aera
desiccat paulisper spissat in nubes
et fit tempus humidum et [illegible] ut
proximum hyemps sit frigidum et
humidum. in principio tamen et minus fri-
gidum et magis humidum. In fine magis
calidum et minus humidum. Sed in medio
equaliter. Autumpnus in principio magis
siccus. minus frigidus. In fine vero
magis frigidus. minus siccus. in medio
equaliter. Notandum est vero
quod anni circuli sunt iiii^or tempora

Estas vero in
principio magis
calida minus sicca
in fine magis sic-
ca et minus calida
sed in medio
equaliter

proprietates ex accidenti tamen aliquando evenit
ut sic in hyemalibus signis sit a-
liquis calidus et siccus planeta ut
mars et preter naturam calidus et siccus
similiter si in estate cum sole sit aliquis
frigidus et humidus plus solito est
frigida et humida. Ideo prudenti
physico providendum est que signa
obtineat sol. et quis planeta sit in
eo in eodem signo ut sciat qualis
sit futura estas. et alia tempora. ut contra
futuram qualitatem posito sit medicamen-
tum. Cum has diversitates operetur sol
aliquando ascendendo et descendendo videmus
quod malum sequeretur si vero non volve-
retur et de hoc nullus dubitat. quod si
semper ita propinquus nobis moveretur
ut in estate semper estate ferveremus ne-
que aliquid crescere posset. Similiter
si semper remotus esset ut in hyeme
rigor frigoris semper esset. nec ex-
irent fructus et herbe nascerentur. Sed di-
ceret aliquis. si ita se moveret ut in
ariete est. quod equaliter distaret a no-
bis semper faceret temperiem veris non
aliquid mali inde proveniret. Nos
vero dicamus pessimum malum inde pro-
venire. Nunquam cum motu incipit quod
agit in hyeme. neque si aliqui fruc-
tus nascerentur ad maturitatem tende-
rent. sed quibus nullus animantium vi-
vere potest. Et cum de naturali motu solis
et de hiis que agit ascendendo satis
docuimus consequens est quatenus que
agit relatus firmamento de hiis dica-
mus. Cum igitur sol naturali [illegible]
motu ab occidente ad oriente
contra firmamentum nitatur cottidie tamen
firmamento ad occasum refertur. existens
quod super terram. agit splendorem qui
dicitur dies. Sub terra vero existente eo-
dem in superiori parte est obscuritas que
vocatur nox. Attendendum quoque
est quod est dies alius naturalis alius

usualis Et naturali pus no. Et
inde de usuali differamus Natura
lis quo dies est spacium xxiiii horarum
uarium continens usualem diem
et noctem Sed dies xxx dicamus est
se incensus cum ideo sunt dies et
noctes. Hunc phisici iiii modis divi
serunt a nona parte noctis usque
ad tertiam diei usualem calidum et
humidum esse dicentes Tertia diei
usualem usque ad nonam calidum
et siccum a nona usque eandem ad
tertiam noctis frigidum et siccum
Tertia noctis usque ad nonam frigid
et humidum Inde contingit quod qui
dam infirmitates diversis partibus
eiusdem melius et peius secundum
predictam rationem de partibus se ha
bent Usualis uero dies est spacium
quo sol ab ortu ad occasum re
fertur hunc usualem uel naturalem
iiii modis diviserunt prima enim
pars diei est que rubet deinde
splendet deinde calet ad ultimum
descendit et ut poete dicunt ipsa
bullis quatuor equi qui phebo at
tribuuntur nomina predictis spectati
bus iiii obtinentes primus ne
pe dicitur eritreus id est rubeus
Secundus acteon id est splendens Tercius
lampos id est ardens Quartus philo
geus id est amans terram In his uero
usualibus diebus tres in anno contin
gunt diversitates aliquando namque
dies equales sunt noctibus a
liquando plixiores aliquando breviores
Harum diversitatum hec est causa Cum
sol in hyemalibus signis est timor
regni est torride zone inter nos
et ipsum positus aufert a nobis ne
illum cito uideamus et cum est in re

cito ab oculis nostris aufertur Inde
quia brevis est splendor aput nos
super terram et sic dies brevis est
splendor aput nos super terram
et sic dies plixa brevis aut b
bra et ideo nox longa Sed qua
do est in mane et in aliis estivalibus
signis que extra tumore terre nasci
tur cito mane uidemus et tarde
ab oculis nostris aufert inde plixus
splendor super terram et umbra bre
uis Eodem uero ariete uel in li
bra existente que equaliter distant
a nobis equaliter super terram et sub
terra est inde est equalis splendor et
equalis obscuritas De eclipsi so
lis sequi

Nunc meritis esset lis sequi
tibus solis tam ex naturali
motu quam ex accidentali de ec
lypsi eius dicamus Sed in quo tempore
contingat Cum in aliquo tempore contingit
solem esse in medio zodiaco qui
locus eclipticus dicitur luna uero
sub eodem sit et posita quod sit directe
inter lineam in pmedium solaris
et lunaris tremoris corporis sic et
luna faciat cludi radios solis quod
nec ad terram obiectu lunaris cor
poris possint descendere Inde est quod
numquam nisi in tricesima die lune
hoc contingit quia alio die non
est recte supposita luna soli non tamen
omni tricesima luna hoc contingit sed
quotiescumque hoc contingit in ea co
tingit Si enim in tricesima luna
sit apposita soli ita quod alta sit
aliquantulum usus capricornum altera
usus capricornum non potest luna in
suum et descensum auferre hoc
modo radiorum Sed quia de sole p
posse modo differamus de luna de
inde differamus luna igitur corpori

quitate aque et tre spissius habet
corpus quam cete stelle Unde non
habet proprium splendorem et calorem
sed a sole attendit Si enim per se
habet splendorem cum vicina sit
terre et per singulos menses ascendit
ad cancrum et descendit ad capricornum
estivum calorem et frigus hyemis iterum
adferet tamquam continuus inequalitati
bus inestabilis viuere posset Caruit
ergo calore et splendore a sole tamen super
posito illustratur non tamen semper equa
liter sed modo est novilunium modo ple
nilunium modo intelunium unde Ovidius
Hec contingant videamus Qualiter
Luna a sole attenditur

Dicit quidam quod quando luna sup
posita est soli in eodem signo primo
splendore eam obscurari nec pos
se apparere contingit Sed cum elongata
a sole incipit incipit splendere Unde
cum plus removetur a sole maior
mea splendor apparet quia pro quanto
illi propinquior tanto minor splen
dor apparet quia quanto Sed si videt
quia propinquior est minor mea sple
dor quia apparet remota apparet in
parte opposita soli plus apparet splen
dor Cum igitur appareat primum ex parte
solis falsa videtur sententia illorum Nos
enim non videtur quod omne luminosum
corpus suppositum aliud obscurius in
posteriorem partem iacit umbram in parte
sui splendore Cum ergo luna que
ut diximus naturaliter sit obscura
soli est supposita a parte sui id est supra
solem ponit splendorem in suppo
sita parte id est versus terram iacit umbram
unde a nobis videtur Sed cum elongatur
a sole incipit splendoris parum appa
rere in modum gracilis cornu dici
tur monoides et cum plus elongatur
a sole plus splendoris apparet ita
quod in vii die dicotomos id est di
visio per medium videtur et est nona
quod quanto splendor descendit tan
to umbra ascendit et econverso Post sep
timam vero diem usque ad xiiii est a
phitos id est nundum plena et maior
dimidia Quartadecima vero die quia
per diametrum remota a sole est quod
potest probari ex hoc quod sole occidente ipsa
oritur iam tota umbra ascendit et
totus splendor descendit estque pa
nselenos id est plenilunium Postea
autem incipit appropinquare soli et um
bra descendere splendor ascendere
unde deficit ex una parte splendor
et fit descendendo amphitos deinde
dicotomos deinde monoydes
Hec omnia apciora erunt tali
figura Sequitur De eclypsi lune

Eclipsis lune talis est Cum
sole et luna mediata et
ecliptica linea sic disponuntur quod est
sol in inferiori hemisperio luna in
superiore terra in medio sic quod sol li
nea descendet a medio lunaris
corporis transit per medium terre et so
laris Insuper modo tumor terre in
terpositus altius dirigit umbram
quam usque ad ipsam lunam Unde ra
dii solis non possunt ea accende
patitur eclypsim donec movendo
se tumore transierit et splendor in
cipiat apparere Inde est quod non
deficit nisi in xv luna quia tunc
est soli opposita non tamen in xv semper
contingit Si autem contingit tunc in
contingit Unde ergo in omni non co
tingat docebimus

Sed quia contingit ex figura
umbre terre describere um
bram que ex aliquo rotundo corpore
opposito splendido emissa fuerit de
bemus Omnis ergo corporis talis umbra

ut est chelidroydes ut calatho
ides ut conoydes et chelindrus
est figura longa et rotunda cuius
sunt extremitates neque in principio quam in fine
inde dicitur chelindroydes umbra
que est talis figure que fit quociens
luminosum corpus et obstruens eius
dem quantitatis sunt adhuc modum
Cum ergo corpus solis
et terre equalia non sint
quippe cum sol octies maior sit
terra umbra terre chelidroydes esse
non potest calathus vero figura est
ab acuto in latum tendens unde
calathoydes dicitur cuius figure
umbra hoc fit quando luminosum cor
pus minus obstruens adhuc mo
dum sed figuram umbre terre ca
lathoydes esse non potest quia sol ut
probat Macrobius maior est ter
ra Conus vero est figura a lato in
acutum tendens quia calatho
Conoydes vero dicitur umbra
que ex lato in acutum tendit
que fit si luminosum corpus maius
sit obstruente ut monstratur per sub
iectam descriptionem ergo quia so
lare corpus maius est terra um
bra illius conoydes est Cum
ergo sol et luna ut prediximus sint
disposita conus umbre terre recto
modo ad lunam tendit eam inficit
nec radios a sole accipit
donec conum umbre transierit Cum
autem xv luna non fit sic dispos
ita sed altior sit aliquantulum usque
austro conus umbre non recto
modo dirigitur ad lunam nec eam in
ficit si iuxta illam est adhuc
Hoc unde Et modum
eclipsis lune contingat et
quare non in singulis mensibus
de umbra que semper in medio

videtur dicamus Cum luna fri
gida et humida sit quamvis a so
le illuminetur aliquid naturalis ob
scuritatis in aliqua parte sui reti
net que sibi semper apparet
De cometa De cometa sequitur
que apparet in mutacione
imperii sic sentimus quod non est
stella quia neque de infixis nec
aliquis planeta Quod vero de
infixis non est ex hoc apparet quod mo
tus illius sentitur planeta vero
non est cum extra zodiacum sepe
videatur nec modum planetarum
sequatur Si item stella esset in a
liquo emisperio esset Cum ergo stel
le eiusdem emisperii appareant iterum
stella illa que maior videtur
non apparet non ergo est stella
sed ignis secundum voluntatem creato
ris ad aliquid designandum ac
census et cetera

Explicit liber tercius finitus est in die Sta nislai anno domini m^o cccc^o xviii^o et cetera

Romanus Agri dicitur etc.

Cicuta Bolehlaw
Vinelata Crowecz
Fumus terre / polna ruta
Tapsus barbatus dywizna
Anetu ~~kmyn~~ *danz* nebo kopruon
Valeriana kozlik
Agrimonia starzek / nebo rzepiczek
Betonica bukwiczka
Edera terrestris poponecz

Czelidonya wlastowiczi / ostrzbecz
Czentaurea zemziluc
Edera brzetzystan
Serpus materny dusska
Artomesia czrnobil
ypps netrzesk
Barbajovis wratycz
Solsequium czakana
Vrtica viua zihawicze / Arthagea
Marrubium chebdye vl ebulum
Prymelle bedrnyek
Absinthium pelynka
lactuca locyka
Nasturcium zerzucha
Angelica swateho ducha korzenye
Plantago gytrocel
Buglossa lingwa bovis wolowi yazicek
lingwa canis psy yazyk
Millefolium rzebrzyczek
Camphora caffe
Campna chrbotka
Abrotanum bozye drzewcze
herba sanguinaria krwawnyk
Apium oppich
Bathurcia czube
Origanum bila lebedka
vl origanum Cappares czrwena lebedka
Cruciata marzenka / neb broc
Cynamomum skorzicze
Gladiolus kossatecz / yris / yreos
Cynoglossa kerhawcz / vl masne korzenie
Absinthium ponticum neckrassit
Arossmata krustalbecz
lanceollata menssy gytrocil
Nygella czrnohlawek
Primula veris bycla bukwicze
Bellaria podlessyka
Dragantea wssedobre / gesster
× Azarabaccara / azarum kopytnyk
Palma Xpi piotr prsticze
Consolida swalnyk

Aristologia podrazecz
Vmbilicus maior tuczen murzik
Vmbilicus minor rozchodnyk vl smesolium
polipodium osladicz
Capilli veneris netrzesk
Auricola wlczi liko
Sigillum salomonis liczidlo
Rudicta alba et rubea
Spina dorsi wodlab
Selbresil
Rostrupan plesska / capt mochi / platta sacerdotis
Satirion korzicz
Acedula sstzewik
Trifolium dyetel
Auricula muris zagecnie korzenye / vl sebylla
Strzieluye korzenye
plesnywecz
Menssy swalnyek minor consolida
Orbus wlczihrach / Flores sancti Joh. kwietecz
Cerifolion nyekt huste zelene snosti korzenie
Endiwia mlecz / Eleborus kychawka
Toletu korzenye yako ma na sobie zelene
male semeczko dobre od zelenecy
herba perforata
Bursa pastoris pastussczek / Cultula pnyalka
panten penyzek / rotunda follis kehlyczki
Vga aaron
lapatium acutum korzenie swrchu zelene welike
Enfragia
Solatru psi jahudky / psegira kekssa
Ontulium
Sanguinaria sternyzmik / Assafetida zabi kmen
Tirmana
Albardana lopuon / Hermodactilus ozun
Scabiosa klawazek
Ommulaua benzruch / Cuilla belemy korzen
pasilicum
S[illegible]go korzenie huste listi ma iako osladicz sezki
Nigra [illegible]a list podluholbati iahudky swrchu
a korzen yako pyet orzechuow spolu
Dyptamus trzemdala
Ebulus myer / korzen zrny listi wissoke
roste podgedlym
dentisera zubecz

Irundina wlastowicznicze
Oplenaria pliczniczie ma bili chwiet nasobie
a yedny listek okrubli wprostrzedku stpicze
Semis silvestre yest korzeny dosti wisoke s
mnohe listiczkem a ma lusti czrne nasobie
Morsus demonum diablokus
Crescentia ma korzen bili a listkiow piet
neb ssest nawrchu pietilisticze
Tirata silvestris ma iahodki nasobie a
listek mali swrastkali nebo dlba
Erba sancti petri s. p. korzenye yest wyssoke
a ma modri kwitek okruhli chlupati a
korzen husti iako kozlik ale wikussemy
Camphora sic preparatur cum albugine ovi in patella
lignea cum terere cum instro de tilea facto aquam
rosaceam addendo et sic preparatur bene et non
aliter et ad multa medicamina valet et vidi quod
oculos prius malos melioravit
Contra albuginem oculorum equi canis bovis
vel alicuius alterius animalis bruti. Recipe corticem
superiorem de ligno bzost dicto et illam grate
in pulveres minutos et siccatos in oculum
tere et sanabitur si valet pro hominis oculis hic
est in incognitum
Contra fixuram clavi vel ligni in pede vel
manu Recipe alium et cepe et contunde simul
et liga super vulnus dolorem et sanabis
Contra silem fixuram Recipe pinum et mode
et stilla guttas super ingrum solvium
nigri oleris et appone super ligamendo
ad locum turgidum et dolosum et sanabis
Item pinguedo leporis valet ad idem

